

Sbírka kázání

a

Řečí homiletických

o všech nedělních a svátečních evangeliích, postních
a příležitostních kázání sv. katol. Církve.

Sepsal

Dr. Jan Ev. Bílý.

Díl II.

V BRNĚ, 1856.

Nákladem kněhkupců Nitsche a Grosse.

Hod Boží Svatodušní

čili

Seslání Ducha Svatého.

„A naplnění jsou Duchem Svatým.“

(Act. II. 5).

Dušno a parno jest někdy v létě, že jazyk se k dásním přilípá, člověk a živočich po ochladu touží, potem hynouce a vedrem poledním. Kam koliv pohledne člověk, jakoby oheň sálal ze všeho; květinka parnem vadnoucí kloní kalíšek svůj, a země suchá trhá se, jakoby otevírati chtěla prahnoucí ústa po vláze blahočinné. Tu aj! nenadále stahují se na obloze hrozivé mraky, temné chmury jako věže rostou — slyš! zdaleka již temně se ozývá hučení hromu. Povětrí bouře se blíží, v kotoučích mete se prach, hrom ráz rázem se stíhá, ohnivé po nebi se křížují blesky, věchor fučí a burácí v hrůzyplném rachotu nebeském — strach a hrůza na to pohlednouti — až konečně lijavec se spustí, povětrí se ochladí, a bouře bez škody odtáhne.

Strašné to zajisté podívání na výjevy letní bouře, kdy cítí člověk makavě Boží moc a svou slabost; a však jak blahé následky za sebou bouře ta mívá? — „*Obnoví se hnedle země tvá;*“ kvítka zotavené povyšují zase k nebi své kališky v krůpějích ještě se lesknoucích; svěží zelenost ze stromů

a pažitků pastvu zrakům skýtá otavnou, škodné páry ze vzduchu jsou ztráveny, vzduch očištěn, země otrásnutím zúrodněna a všecko obnoveno a omlazeno.

Tak, drazí posluchači, stalo se dnešní bouří svatodušní v duších apostolův Páně. Duch Svatý, slíbený Utěšitel a Učitel dnešního dne na ně sestoupil ve způsobě bouře a ohnivých jazykův, a uvedl je do všeliké pravdy. Hnedle v okamžiku apostolové, dříve tak nejapní a nedovtipní, chápali hned, proč je Pán Ježíš vyvolil, kterýby byl jejich úkol a kteraké jejich povolání, a za to přesvědčení hotovi byli dáti v čas potřeby i život svůj. Jak slabá byla dříve jejich vůle, jak choulostiva jejich odvaha, jak soběcké a pozemské jejich někdy projevené přání. Nyní utuchly všechny hlásky ctižádosti, marné chlouby, mstivosti a hněvosti; nyní neznali jiného přání, než-li hlásati Christa ukřižovaného. A jakou zbraní k tomu je opatřil ten Utěšitel Božský! — Rybáři neučení mluví všemi jazyky, rybáři, posud uvyklí jedině sítěm, počínají vládnouti i pérem, vládnou krály a národy, neznají strachu a bázně, neznají ohledův a hříšné opatrnosti, kážou výmluvně, jádrně a rázně, vyhrožuje se jim, bičují je; řeč jejich zní: „*Nemůžeme zamlčeti toho, co jsme viděli a slyšeli.*“

Dnes, přátelé přežádoucí, jest den narození naší svaté katolické Církve v úmluvě *Novozákonní*, a dle pořádku Ježíšem Christem stanoveného; dnes kníže – apostol a první otec křesťanstva *sv. Petr* prvně sebral stádce Christovo řečí apostolskou, a uvedl do Církve křestem posvátným. Protož radujmež se a veselme se z příchodu třetí Božské osoby, Ducha Svatého, a rozjímejmež, *pro které přičiny zjevil se Duch Svatý světu*

- I. *ve způsobě bouře,*
 II. *ve způsobě ohnivých jazykův?*

Díl I.

I. Z kterých příčin zjevil se Duch Svatý světu ve způsobě bouře?

Když v některý parný den letní, kdy obloha modravou mlhou se zastírá, a vše, co žije, matně a zdumčivě teskliví, nenadále čerstvý z východu se pozdvihne větýrek: zda-li není nám, jakoby na perutěch svých veselost a čilý život k nám přinášel, na perutěch svých, jimiž chmury a škodlivé páry rozhoní, aby se veškerý kraj v lesku obmladil slunečném? A jak rychlá a radostná změna se stává z jara začasté po jediném věchoru jarním, kterýž zavane nad zpoustami ledovými a sněhovými; aj! tu hned tají ledy, okovy řek se trhají, zmrazelé vody zase se rozpouštějí v lehké vlnky a první se objevují puky na stromoví veškerém. — A zda-li o tom, jak působí Duch Svatý v hrudi lidské, podobnými slovy se nepronaší Písmo svaté? „*Vyšleš Ducha svého, a všechno se tvoří znova; obnovuje se země tvář.*“ (A Žal. 103.) A to jest první příčina, proč Duch Svatý zvolil způsobu *bouře*, aby objevil světu přítomnost Svou, totiž podobnost první, kteráž se nachází v působení bouřlivého větru a v účincích Ducha Svatého. I tento Učitel a Utěšitel, jak jsme již v úvodu kázání dnešního byli poznali, příštím Svým obnovil půdu a tvář duchovou apostolů svatých. Zda-li nebyl jinačí *rozum* jejich? *nezměnila-li se jejich vůle*? — Nenabylo-li *srdce* jejich jiného směru a jiné touhy? — Ó zajisté zcela jinými lidmi učinění jsou byli apostolové Christa

Pána, a jako jich, tak i nás obnovuje Duch Svatý mocnou milostí Svou. Zavěje vánek milosti, a z *rybaře* stává se *apostol*, z *pastevce* *bravů* korunovaný *žalmista*, ze zvědavého světomilce *Augustina* učený biskup Církve Páně, z vlka *Šavla* beránek *Pavel*, z mdlé ženy hrdinská mučenice. A to jest působení Ducha Svatého. „*Vítr věje kudy chce, každý cítí jeho váni, neví však, odkud a kam věje.*“ Tak Duch Svatý mocnou milostí Svou mění lidi, neví se však, jak se stává to působení Jeho na srdce lidské, aby se poddalo. Každému jiný dar podává k oslavě Církve; jakož i na varhanách do každé píšťaly větr jiným hlasem fučí, z celku pak líbý souzvuk zaznívá.

2. *Druhé* podobenství mezi větrem a působením Ducha Svatého jest toto: Strhne-li se náhle veliká bouře a věchor hromový, tu se sřítí mnohý vysoký a statný palác, je-li již zubem času nahlodán, k sesutí; chaloupky pak doškové jako pérka lehoučké daleko s sebou zanáší, ano i celé dědiny, z tak chatrných jizeb sestavené: jenom mohutný chrám a nebo palác na pevném základě spočívající, a dub, mohutným kořenem dobře zařatý v lůno země, nebojí se věchoru sebe prudčího, poněvadž na pevné spoléhají podstatě, a v pevném se drží základě. — Tak i když se Christem objevila vítězná pravda sv. evangelia, sřítily se před mocí vanutí jejího skvělé ale spuchřelé stavby a soustavky nauk židovských a pohanských, zahanbena mudrcův pohanských moudrost a ostrovtipnost sprostým slovem rybařův Galilejských, zahanbena všetečná vědochtivost Athenských vědcův ráznou, rozhodnutou výmluvností apostola pohanův; odklidilo se lešení obřadův a stínův Starozákonných, anť dostaven byl chrám světosáhlý katolické Církve na základě pe-

vném, a sice na základě skály, jež sloula *Petr*, a dvanáctero sloupův, jež dnešního dne otesal a vpustil do základův umělec nebeský, dostavitel díla Christova, duch Svatý.

3. *Třetí* podoba a srovnalost mezi působením bouřného větru a působivostí Ducha Svatého záleží v tomhle. Kdožby byl takovým bláznem, aby chtěl vojskem zastaviti vanutí věchoru prudkého? — Kladtež si lidé, jakové vám libo, věchoru překážky, navažte řetězů, nastavtež stromů a ohrad, klad a prken, násep a věží: vítr věje, kudy chce — větr zavane nad svrchkem země, všudy proniká, všecko provívá, přes moře, jako přes hory a roviny si věje — a nic není s to, zastaviti jeho běh, zmařiti jeho účinky: tak není žádná mocnost s to, zmařiti působení Ducha Svatého. „*Duch věje kudy chce!*“ — Za kratinký čas rozešel se hlahol svatého evangelia ústy apostolskými po celém tehdaž známém světě: „*do veškeré země rozešel se hlas jejich, a až kraj světa slovo jejich!*“ — A co se svět namáhal, aby zastavil vítězný běh zvěstování apostolského. Co dělali Židé, co podnikali pohané, čeho se podejívali mudrci a vtipkaři, co vymyslili *smyslníkové a císařští úředníci*, jen aby hned v kolébce udusila se Církev Christova? A však, co pořídili? — Poznalit Židé, že *Gamaliel* dobře radil; a *pohanné*, zbrodivše ruce v krvi mučeníkův, otupivše meče na stálosti vyznavačův, vyznali potajmu: „*Proti Bohu nic nemohu!*“ — „*Vítr věje, kudy chce!*“ — Proto Svou přítomnost Duch Svatý světu bouří a větrem osvědčiti ráčil.

4. Další styčnosť mezi účinky větru a Ducha Božího nalazáme i, v tom, když pozorujeme běh lodičky po hladině vodní. Aby loď po moři anebo po řece rychle ujížděla k žádoucímu cíli, máť na

stěžnách svých plachty široké, do kterýchž se přihodní a vítání opírají větrové. Bez podpory této větrův příhodných a pohodlných nevím, jakby doplula loď přístavu žádoucího, zláště kdy se jedná plouti proti vodě zhůru. — Tak, moji Nejmilejší! jedině s milostí Ducha Svatého duše naše k žádoucímu přístavu věčné blaženosti dospěti a doplouti může. Duch Svatý Svou milostí mysl naši obouzí, ke všemu dobrému pobízí, proti vášněm a divokým náruživostem posilňuje, pročez i apostol ty „*dítky Božími nazývá, jižto Duchem Božím vedeni bývají.*“ (Řím 8.)

5. Konečně, kdybychom neměli větru a vzduchu, nemohli bychom dýchat, bez dýchání pak bychom nemohli na živě udržeti se, nýbrž museli bychom se udusiti. S větrem a vzduchem tedy co nejúžeji spojeno jest živobytí naše pozemské: a rovněž i naše pravé, nesmrtelné živobytí každým okamžikem od vánku Božského Ducha Svatého závisí; neboť „*Duch jest, jenž obživuje, tělo (samo sebou) nic neprospívá.*“ (Jan 6).

D Í L II.

Proč ale zvolil Duch Svatý též způsobu ohnivých jazykův?

Z moudrosti Božské zvolil též způsobu jazykův ohnivých Duch Páně, aby osvědčil světu viditelnou přítomnost Svou. Neboť tímto znamením převýborně Duch Svatý poukázal na *zvláštní dar, kterýmž svaté vyslance Ježíše Christa ozbrojil, a potom též posvětil jazyky lidské a všelike z nich stávající národnosti.* — Sv. Apostolové měli roz-

kaz od Pána a Mistra svého, jíti ke všem národům do veškerého světa, a hlásati evangelium všemu stvoření. Kterak mohli vyhověti tomuto úkolu světodějinému? Kde měli honem nabrati obratnosti jazyka, aby jim rozliční národové porozuměli mohli? Snad-li měli do rukou si vzíti mluvnice, a z nich od abecedy učit se jazykům cizím? — Nikoli! Oni měli již co ozbrojení vojíni odejít, a vítěziti nad světem mečem pravdy Christovy. A proto jim podal Duch Svatý již hotovou tu zbraň ostrou, kterouž mohl porážeti odpůrce, a vyučovati neumělé — totiž dal jim *dar jazykův* a sice tím způsobem, aby, kamkoli přijdou a kázati počnou, národové jich ve své vlastní řeči hlásati slyšeti a jim rozuměti mohli. Divná to ovšem věc a zázračná. Byliť v Jerusalemě lidé rozličných jazykův a národností, byliť tam *Římané, Řekové, Židé a jiní*, jak jich dnešní čtení epistolní vypočítá; ale jak mile se shlukli k domu apostolův, jak mile otevřel *sv. Petr* ústa svá, každý mu rozuměl s podivením. A tento zázračný dar tedy, že jim od Ducha Svatého udělen byl, znamenali *jazykové ohnivi*.

Proč *ohnivi*? — *Oheň* osvěcuje a hřeje. *Světlo i teplo* jest vlastností ohně, nám jak milou, tak potřebnou. A rovně takové jest působení *Ducha Božího*. Onť svaté apostoly osvítil a zahřál k dílu apostolskému. Kdo měl příležitost pozorovati staré malby na skle, zpozoroval, že, dokud na sklo nepadá světlo, obrazy na skle vyvedené vypadají jako temné částky, a žádný by neřekl, že na nich nějaký obraz se nalezá; jak mile pak světlo denní a sluneční jimi proráží, hnedle se na skle objevují barvy a poznati, žeť sestavují překrásný obraz. Podobného cosi lze jest pozorovati na apostolích Páně. Pán Ježiš s nimi obcoval po tři léta, oni na své

oči viděli co činil, jak jednal; slyšeli, co učil, z vlastních úst Jeho. „*To vše mluvil jsem vám, u vás přebýváje.*“ — Přece však tomu, jak náleží, nerozuměli, a v duchu jejich bylo temno; cokoli o království Božím a o vykoupení člověka věděli, podobalo se neznatným sklatbám barevným na neosvícených oknech gothických chrámů, až se vyplnilo příslibení: „*Utěšitel pak, Duch Svatý, tentě vás naučí všem věcem,*“ až světlo s hůry osvítilo ducha jim, aby vše, co byli slyšeli, na paměť přišlo a ozřejmelo rozum jejich. — Nejmilejší! co vidí jdoucí krajinou neznámou, ač překrásnou, za temné noci, nebo když mlhy a chmury vnady její oku zastírají? Toli, co nic! Jak mile však se rozednívá, mlhy se trhají a mraky mizejí: tu se před žasnoucím okem rozkládají zelené slunité pažity, lesinami ověncené hory a pahorky, temné bory v nejpěknějším barvolesku. Rovněž tak jest s krásou Boží, s radami a skutky lidumilé Jeho lásky. Skutkové tito vykoupení a posvěcení člověka již byli vykonáni, nicméně svatí apostolové ještě úplně nerozuměli jim. Nyní teprv úplně všemu porozuměli, že Pán Ježíš jest *vtělený Syn Boží*, a kterak přišel smířit plémě naše s Otcemnebeským smrtí Svou; nyní pochopovali, čemu učil, co od nich chtěl, k čemu je určil. Kterak mohlo býti jináče, leč že při tomto poznání srdce jejich nebeskou oplývalo slastí?

A tak i nás Duch Svatý osvěcuje, abychom tomu, co čteme a slyšíme o Bohu a o spasení duše, dobře porozuměli.

A však světlo nestačí, když se jím nezahřeje srdce ke skutkům. I na sněžky věčným ledem kryté usmívá se slunečko utěšeným *světlem* svým nebeským: že však není s to, prolomiti věkovitou kůru ledovou, tudíž na takových horách o kvetoucí

přírodě, o úrodě na nivách bujnící ani řeči není. A tak což platno člověkovu, kdyby veškeré tajemstva znal, o nich mnoho mluvití dovedl, ale lásky by neměl? — Proto Duch Svatý *svatým ohněm* zanítil srdce apostolů, by byli schopni pro věc Christovu oběti všeliké, i položení života svého. Tento oheň lásky vypálil v srdci jejich kdekeré trusky soběctva, a tak je vyčistil, že tam jediné plál plamen lásky k Bohu a bližnímu. — A zda-li i nás tímže způsobem nezahřívá Duch Svatý? — Každý pocit pobožnosti, lásky, radosti v dobrém — jest účinek milosti Ducha Svatého. A proto, aby celý svět zevnitřním znamením o tom se dozvěděl že Duch Svatý přišel a co přinesl, proto zvolil Duch neviditelný způsobem *jazykův ohnivých a bouře*.

Z á v ě r e k.

Jest mezi přátely, jež veliká vzdálenost od sebe dělí, od jakživa v obyčeji, že se vzkazují pozdravovati, posílají sobě listy a dary, aby se u vzájemné, dobré udrželi památce. Přítel vzdálený nepřestává na tom, aby ty, když jsou se stali drahými srdci jeho, toliko dal pozdraviti a nějakou jim o sobě vědomost dal: nýbrž ku vzkázání tomu zajisté přidá darem, co nejlepšího skýtá kraj ten, v němž se nachází. — Již pak my všickni máme přitele, kterýž druhy žil u prostřed nás, a jehož láska k nám jest vroucnější, než-li my to uznati můžeme. Onť žil a umřel jediné pro nás, Onť se rozloučil s tímto světem a odebral se k Otci, do říše Svě jasnosti. Onť k nám zavítal, aby nám statky života a pravdy svaté přinesl; Onť nás opustil, aby nám nových a vzácnějších darův poslati mohl. „*Vstoupiv na výsost, játe*

vedl vězně, dal dary lidem., (Ž. 67, 119). A jaké to dary dal lidem? Kdo se baví v Londýně či v Americe, posílá nám z výrobkův vzácných oněch krajin; náš přítel v nebesích pak, co v oné říši jest nejlepšího a nám nejprospěšnějšího — *sílu Ducha Svatého*, kteráž v srdci našem všechno dobré působí, a jako s hůry pochodí, tak i srdce naše k nebeským žádostem povznáší. A to jest význam slavnosti, kterouž dnes nábožně a vděčně slavíme. O milost Ducha Svatého prosmež vroucně, a dát zajisté Otec nebeský Ducha Svého všem, jižto o Něj prosí, a s pomocí a milostí Ducha Svatého i my jako apostolové svatí státi se můžeme rekovnými vyznavači a spoludědici Ježíše Christa na věčnosti. Amen.

Pondělí Svatodušní.

„A naplnění jsou Duchem Svatým.“
(Skut. 2, 5.)

Krásně a velebně rozepíná se nad námi duha nebeská! Jaký to zázrak všemoci Božské! Světlo sluneční na temném podkladku deštného mraku rozdrobuje se v *sedmero barev* jedna nad druhou krásnějších, kteréž se v tak libém rozkládají pořádku, že oko se zalíbením spočívá na tomto přeutěšeném úkazu nebeském.

Rovněž tak, moji Nejmilejší! jedna a táž milost Ducha Svatého, bez kteréž nelze nám něčeho dobrého vykonati, rozkládá se v působení svém na ducha lidského *na sedmero darův velozácných*, kteréž tentýž Svatý Duch uděluje každému

dle zalíbení Svého. Vzácné jsou tyto klenoty nebes. At tobě, ó bratře, udělil Duch Boží *dar moudrosti*, jako *Šalomounovi*, či *dar rozumu*, jako *témuž králi*, či *dar rady*, jako *témuž vyvolenci*, či *dar síly*, jako *mučovníkům Božím*, anebo *dar umění*, jako *sv. Pavlovi a otcům církevním*, či *dar bázně Boží*, jako *sv. kajícníkům*: jsoutě to samé vzácné dary, za kteréž nemáme nikdy přestati prositi Dárce milosti. — Já však obzvláště bych přál, aby Duch Svatý vlil v duše naše *dar pravé pobožnosti*.

Abyste pak vzácnou cenu toho daru náležitě posouditi mohli, chci Vám dnes vysvětliti, *v čem pravá pobožnost záleží*. A sice jako na stínu se tím skvěleji poznávají *duhové barvy*; tak z toho, co není pobožnost, poznáte vlastnost a jádro pravé, bohulibé zbožnosti. Slyšte!

Pojednání.

1. Někdo myslí, že *ten člověk jest pobožný, který se mnoho modlí a neustále služby Boží navštěvuje*. A však nechat se tím nikdo nedá oklamati. Dlouhé a mnohé modlení nejen není ještě samo v sobě pravou pobožností, nýbrž může i opakem jejím býti. Či jak, jestli někdo se modlí se srdcem nadutým, jako *farisej ve chrámě Jerusalemském*? Či jak, jest-li se někdo modlí, jen aby se těžkým pracem, kteréž má konati, mohl vyhnouti? Či jak, modlí-li se někdo, aby jiných klamal a se u nich co svědomitý a bohabojný člověk vlichotil? — A co jestli se někdo modlí, aby Bůh pomstil ho na nepříteli, či aby jemu napomocen byl v dosažení zamilovaného hříchu? Zdali takových modliteľův a sluhův Božích nazývali byste s

dobrým svědomím *lidmi pobožnými*? Nikoliv! Řekli byste, jako Bůh o nich dí: „*Tento lid ústy mne ctí, ale srdce jejich daleké jest Mne!* — I slovo Boží *poslouchati* pozorně, není samo v sobě známkou pobožnosti. Jak mnohý rád slovo Boží slyší, při každém výkladu hlavou pokynuje: a — hle! doma sužuje rodinu, a dělá rozbroje mezi sousedy! „*Ó nikoli ten, kdo praví: Pane, Pane! ale kdo činí vůli Otce nebeského*“ — ten je pobožným. Co je po čeledínovi, kterýž rozkazů vašich vyslyší, ale neplní? Ani modlení, ani slyšení slova Božího není ještě pravou pobožností; ač, kdo právě pobožným jest, nezanedbá obého. Ale to může všechno býti pokrytstvím, jakéž Pán Ježíš na farisejích kárá (Mat. 7.) Sladké city při službách Božích mívají i ti, kdož podstatné pobožnosti za nehet nemají. Těžko jest zlato od pozlátká rozeznati! Ale jen pozor!

2. Ani ti nejsou ještě *pobožní*, *kdož o Bohu a Božských věcech rádi čítávají, slyší a vypravují*. Je pravda; čím srdce přetíká, o tom jazyk rád rozpráví, ucho rádo slyší, a oko rádo vidí; pobožnému neplodí nic větší radosti a zábavy, než-li když mu přáno, s Bohem se obíráti. Bůh jest jeho klenotem nejdražším; svatí nejmilejšími přátely jeho. Nicméně všechny tyhle vlastnosti mítí můžeme do sebe, a přece můžeme ještě bezcnostnými býti. Ba nezřídka, jako prázdní vozové nejvíce dělají po silnici hluku, tak ti, kdož pořád o pokoře a o svatých věcech mluví, málo pobožnosti do sebe mívají. Pravá zbožnost více *skutkem* než *mluvením* se projevuje, více *dává*, než-li *slibuje*. A jako ten, kdo mnoho o vojnách vypravuje, soudruha výmluvně do zbraně pro vlast vybízeti zná, ale sám ani nohou a rukou hnouti nechce, pro své holé řeči nesmí za *reka a hrdinu* považován býti: rovněž tak pro pouhé svaté řeči nikoho za *svatého*

nemějte. *Sv. Pábel* praví, že království Boží není *v řeči*, ale *v síle* (v moci). Jenom tenkrát, když se krásné mluvení zcela srovnává s životem: *daru pobožnosti* přiřknouti neváhejte. Což platen strom plný listu a květu, není-li na něm zralého ovoce? Takový fik proklel náš Pán, a v něm člověka, kterýž krásně mluví, ale špatně jedná. Co platna víra bez skutků? — Tot jest ořech bez jádra, zvon bez srdce, tělo bez duše!

3. Ani ten není pobožným a cnostným, kdo na odiv staví *cnosti občanské*: kdo jest *přívětivý, uhlašených mravů, vlídný, zdvořilý, uslužný, k chudým štědrý, na vlas ve všem pořádný*.

Ještě volám, křesťané, ještě volám, ani tu nedejte si leskem občanských cností oči zašlepiť: to může býti všecko jenom na oko pro šálení světa: uvnitř může býti nicméně taký člověk třeba zločincem! Ať si *lenoch* a *špatný hospodář* a otec rodiny jaktěživ vody nezkalil žádnému: přece cnostným a tudíž *pobožným* není; ať si *cizoložník* a *chlípník* vyrážeti umí celé společnosti vtípem a umem, a je miláčkem lidí: proto ještě *pobožným* slouti nemůže; — ať si *hrdý bohatec* plnou hrstí rozsypává almužny mezi chudé, proto ještě *pobožným* nenazveme jej; rovněž jako člověk, kterýž trpí na dušnost, třebaš při tom měl žaloudek zdravý, *zdravým* nemůže slouti. Ať si je *mstivý člověk* jinak *střídmý, čistotný, štědrý*, dokud neutlačí pomstu, nesluje *pobožným*. Snadněji se *pohrdá měšcem*, než-li *vůlí*. Ó těžko bývá rozeznati *jabloň planý* od *štěpného*! — Ale pozor! rozeznati přece možno!

4. *Tedy* snad ten *zbožným* slouti musí, *kdož tělu svému násili činí, mnoho se postí, nevinných radostí sobě odpirá a společnost se střeží*. Jest-li pouhé tělo mrtvení je známkou pobožnosti: nevím,

co mám souditi o řečech učitele Božského! Proč On to fariseům za zlé pokládal, že pomazávali bledě tváře své, aby lidé pro tuhé posty jich litovali a se jim obdivovali? Proč píše *sv. Pavel*: „*Tělesné cvičení prospěje němnoho!*“ A *sv. František Saleský* píše o takových, kteří by si z toho svědomí činili, kdyby vzali několik kapek vína do huby: „ale nic si z toho nedělají, když svůj jedovatý jazyk namáčejí v krvi bližního svého pomluvou a na cti utrhaním.“ Je-li pobožností, stříci se společností, proč nás Bůh nenechal raději se naroditi v lesích a na ostrovech, nýbrž ve společnosti, mezi lidmi? — Je-li to pobožností, odřici se každé nevinné veselosti, proč obcoval Pán náš tak rád s lidmi, proč seděl za stolem mezi hostmi na svadbě v Káně Galilejské?

Ó těžko, volám, rozeznati *snětivou pšenici* od *zdravé*, pokud je v klasu! Ale přece, jen pozor!

5. Ani ten ještě *pobožným nemůže slouti, kdo nic zlého nečiní a žádného hříchu se nedopouští!*

Či zda-li byste spokojeni byli s čeledínem, kterýž-by sice nic zlého nečinil, nekradl, ruku svou na vás nevložil: ale při tom by nekonal uložené jemu práce? — Ó nikoliv! takového čeledína nemohli byste potřebovati! A rovněž tak nestačí k pravé zbožnosti, varovati še zlého: nýbrž nevyhnutně potřebí jest, *činiti též dobré*. Byť bych bez hříchu byl a vady na sobě neměl: proto, pak-li víc nemám, ještě cnostným nejsem. Je-li můj soused, že dluhů nemá, zámožným? jest tam ten strom listnatý, že červivý není — úrodným, když ovoce nenese? Ó pryč se stromem, kterýž ovoce nenese, bytby i sebe zdravějším byl! — Pryč s člověkem, kterýž hřívnu svěřenou zakopal! —

Nuže, když ani pro modlitbu, a pro pouhé slyšení slova Božího, ani pro radostné o Bohu mluvení,

ani pro cnosti společenské, ani pro pouhý půst a život samotářský *cnostnými* nemůžeme slouiti: co jest tedy *pobožnost pravá*? Křestanská *cnost*, a což jedno jest, *zbožnost*, jest ochotná horlivost, příkázání Božská, všecka a vždycky, a to pro Boha samého, plniti. Jen ten následovně zasluhuje *cnostným a pobožným* se jmenovati, jenž to, co za dobré a pravé uznal, ani pro lidskou pochvalu, ani pro odměnu, ale jedině a nejvíce proto, že v tom vůle Boží jest, vždycky rád koná. Člověk, jehož vede a spravuje milost Ducha Svatého, *člověk cnostný*, všecko činí čistě pro Boha, Jenž jest konečný záměr všech úmyslů jeho. Odporuje tělu svému a zapírá se, aby mohl, nešetře toliko užitku svého, obecné všech dobro, obecné blaho obmýšleti a konati, všecku čest a slávu zůstavuje Bohu. Miluje i nepřátely své, nechlubí se přátely a toliko ve cnosti slaví důstojnost svou. Bratrsky se skloňuje k chudému pro Boha a náchylnějším jest k nevinnému, než k mocnému. Všecko dobré milosti Boží přičítá, v duchu se nevypíná, aniž tvrdošíjně stojí na smyslu svém. Poklid v duši jeho panuje vezdy, a tento poklad mu neodejme nikdo. Dopřejž a rozmnož v nás, o Duchu Svatý, tento *dar pravé pobožnosti*! Amen.

Slavnost nejsvětější Trojice Boží.

(Neděle I. po sv. Duchu.)

Dnes slavíme jako závěrku výročních slavností: slavnost *nejsvětější Trojice Boží*. — Že jest

Bůh a sice toliko jediný, to zdravý rozum pochopiti může snadno vlastní mocí svou. Že ale v jedné podstatě Boží jsou osoby, a sice tři: Otec, Syn a Duch Svatý, toho rozum říci nám, aniž to pochopiti nemůže, to jest tajemství, o kterém bychom ničeho nevěděli, kdyby nám byl Bůh sám neoznámil, že trojí má osobu. Proto že ale učení toto tajemné jest a nevyzpytatelné, žádný se na něm nezastavuj. Neb rozum člověka má meze a ohradu svou! — Musel by člověk býti Bohem, kdyby Boha vyskoumati mohl. Proto když svatý Augustin, přemýšleje o vyložení tajemství toho, po břehu mořském popocházel, ukázalo se dítě u moře, kteréž přelévalo číši vodu z moře do důlečka a pravilo jemu: „Spiše touto malou nádobou přeleti moře do jámy, než-li ty pochopíš rozumem svým tajemství Trojice Boží.“

Přece však máme k vysvětlení toho tajemství mnohých v přírodě podobenství: Vizte slunce! Jest v něm světlo, blesk a teplo, a přec jest jen jedno slunce. — Vizte lidskou duši! Ona myslí, volí dobré a zlé a cítí; mysliti jest zcela něco jiného, než činiti nebo cítiti radost, a přece to tré jest jedna duše lidská. —

Hlub nechtějme se do té věci pouštěti, nýbrž prostě tomu věrme, čemu nás svatá, neomylná Církev Boží učí. — Bůh k nám mluvil *skrze Ježíše Christa*, tentýž ale učil o Bohu, že jest *Otec, Syn a Duch Svatý*. Posílaje učeníky Své do celého světa, řekl jim: „*Učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce, i Syna, i Ducha Svatého.*“ (Mat. 28, 19.) — A na jiném místě dokládá tentýž nebeský Učitel *skrze ústa miláčka Svého*: „*Tři jsou, kteří svědectví vydávají na nebi: Otec, Slovo a Duch Svatý, a ti tři jedno jsou.*“ (Jan V., 7.) —

Odchází ze světa, těšil Božský Vykupitel takto. apostoly svaté: „*Když přijde Utěšitel, kterého já vám pošlu od Otce, Ducha pravdy, kterýžto od Otce vychází, svědectví vydávati bude o Mně.*“ (Jan XV., 16.)

Tyto tři Božské osoby objevily se patrně při křestu Páně v řece Jordánské. Otec se objevil hlasem s nebe volajícím: „*Ty jsi Syn můj milý, v tobě se mi zalíbilo.*“ (Luk. III., 12.) Syn se zrakům lidským okázal v osobě Ježíše Christa, a Duch Svatý se podobně v tělesné způsobě ukázal, totiž ve způsobě holubičky. — Proto vyznává Církev svatá se svatým Athanasiem: „*Jiná jest osoba Otce, jiná Syna, jiná Ducha Svatého; ale jedno jest Otce, Syna i Ducha Svatého Božství, rovná sláva, a stejně věčná velebnost.*“

Uvažujme dnešního dne trojí nejhlavnější díla Trojice Božské; totiž:

1. *Stvoření.*
2. *Vykoupení a*
3. *Posvěcení člověka.*

Povážíme-li jen zběžně nesmírná dobrodiní, jimiž nás obsypala nejsvětější Trojice Boží, musíme v úžasnutí zvolati s korunovaným Žalmistou Páně: „*Což jest člověk, žes pamětliv ho, a syn člověka, že tak povyšuješ jej? — Málem's ho ponížil pod anjely, slávou a ctí korunoval jsi jej, a ustanovil's ho nade všemi dílami rukou Svých.*“ (Žalm 8.) První zajisté nesmírné dobrodiní trojjediného Boha jest to, že nás

I. stvořil, a člověky učinil. — Člověk i dle těla jest tvor všech tvorů pozemských nejvýbornější. Člověk stvořen jest od Boha za krale tvorstva, aby vládnul jím co náměstek Boží. Ačkoliv hříchem mnoho si pokazil, přece ještě velikou vládu

má člověk. On si poručí, a četní sluhové pospí-
chají k obsluze jeho. *Ovečka* mu přináší vlnu,
včelička med sladký; *pes* stráží mu dveře jeho,
hovádká mu vzdělávají pole, *kůň* mu dováží bře-
mena i jej samého, kam si poručí. *I divokou*
zvěř může skrotiti a podrobiti službě své.

Nejen živí tvorové, i *bezživotní* musejí slou-
žiti člověkově. K jeho slovu kácejí se *duby* na
krov a jiné nářadí; z vnitřnosti země vyvází *drahé*
a potřebné kovy; *len a konopě* mu dávají šatstvo;
vody a řeky zavlažují jeho louky a ženou jeho
mlýny.

Všecko má po ruce, aby se *ubránil* proti ne-
přátelům; dřevo a kámen sloužejí jemu. Po *loděch*
sváží a dováží, co kde dobrého a krásného; *psaním*
sděluje své myšlenky dalekým krajům a pozdním
potomkům; na *plátně* maluje nejkrásnější obrazy
osob a krajin; z *mramoru* vytesává nejživější osoby;
dalekohledy zpytuje hvězdy a dráhy jejich.

V skutku, celá příroda Boží jesti v rukou člověko-
vých, jako hračka, kterou vládne dítě snadno! A
kdo mu ji odevzdal? — Nejdobrotivější Otec, kte-
rýž ho stvořil, a nikoliv stromem, ani zvířetem,
ale *člověkem* učiniti ráčil.

A co mám říci teprv o *nesmrtelné duši, která*
jest obrazem Božím? — *Rozum* máš, člověče!
abys Boha poznal, a rozeznal, co jest dobré
a zlé. Hle! to nemůže jiný tvor! *Paměť* máš, abys
všecka dobrodiní Boží, a zkušenosti své pamatoval!
Takovou paměť nemá jiný tvor! — *Svobodnou*
vůli máš, abys dobré činil a zlého se varoval, abys
svatými činy podoben byl Nejsvětějšímu! To nemá
jiný tvor pozemský. *Srdce* máš, schopné lásky,
a víš, jakých radostí zakusiti může toto srdce-
tvé! —

Ale jak pak se odměňujem my lidé za toto dobrodiní *Boha Otci*? — Nechci mluvití já, ať mluví *sv. Jan Almužník*, biskup Alexandrinský! „*Jak veliká jest nevděčnost lidská, Bože Stvořiteli, za Tvá dobrodiní! Země se namáhá, aby vydala mi chlebička, a já zneužívám těla k nepravostem! — Vše-ličky pracují, aby chutnal med jazykům lidským, a tito jazykové za to vyslovují tolik jedovatých slov! — Ovečka dává vlnu na oděv, a ten oděv slouží mnohým k marnosti a k dráždění tělesné rozkoše. Vinohrady dávají víno člověku, a on se jím opíjí, čehož ani zvíře nedovede! Tisícero kvítek vyrůstá pod nohama lidskými, a ony kráčejí často na místa, kde Boha urážejí. Ptáčekové se namáhají, připravití příjemnou hudbu uším lidským, a tyto raděj slychají klevety a nečistá slova a písňe! Všechny tvory jako o závod se přičiňují zaopatřit člověka radostmi, a lidé zneužívají skoro všech tvorů Božích!*“ —

Ó lidé! nebudme nevděční ku Stvořiteli svému! — nezneužívejme darův Jeho! —

II. Ale rozvažujme dále lásku druhé osoby *Božské*, která se tím ukázala, že *vykoupila člověka hříšného*! — Člověk bez pochyby bylby zahynul na následcích hříchu prvopočátečního. Nebo vlasy se nám ježí, když čteme, až na jaký stupeň v době pohanstva před Christem dostoupila *hloupost a zmatenost* lidského rozumu, a *prostopášnost* lidské vůle. Ohavná *modloslužba, chlípnost a ukrutnost* bylyt jsou hlavními neduhy hříšného člověka! — V těch dobách byl by lidský duch zahynul v tělesnosti zde i tam na věčnosti. Ale tu, aj, slyšte nejpotěšitelnější zprávu, nejkrásnější evangelium: „*Tak Bůh miloval svět, že Svého jednorozeného Syna dal jim,*

život věčný. Neposlal Bůh Syna Svého na svět, aby soudil svět, nýbrž aby ho vykoupil a spasil.“ (Jan III.) — Slyš světe! druhé dobrodiní trojjediného Boha! — *vykoupení a spasení* pokolení lidského, kteréž na sebe z lásky převzal *Syn Boží, druhá osoba Božská*, o němž dí miláček Páně: „*Na počátku bylo Slovo, a Slovo bylo Bůh; a Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.*“ (Jan I.) Tímto Synem Svým, jako dříve ústy svatých proroků, *mluvil Bůh k lidem* (Žid I.) oznámil jim pravdu, vůli Svou, cestu, kteráž k nebi vede. Na tohoto Synáčka Svého uložil všecku zlobu a nevděk lidstva, až na dřevě kříže po nesmírných bolestech vylil krev drahou, cenu našeho spasení. Nepoznáváš-li v tom, jak *spravedliv* jest Bůh, an tresce hřích? Nevidíš-li, kterak *Nejsvětější* zohavuje sobě nepravost? — Nepozoruješ-li, jaký *život sobě oblibuje Bůh*? — Viz na kříž svatý! Tam trpěl Bůh tvůj pro tebe, abys měl *přímluvce u Otce*, abys pokání své spojil se zásluhami Jeho, a na vážkách spravedlnosti Božské vyrovnána byla nepravost tvá!

Ale jak pak se *odměňuje svět Synu Božímu* za toto dobrodiní, za tuto lásku Jeho? — Kdožby tomu věřil, že ani to dobrodiní nemůže pohnouti mnohé srdce k lásce Boží? — Nevidíme-li mnohé *křestany*, kteří sice pokřestěni jsou, kteří se honosí krásným jménem tímto, ale životem svým patří mezi *pohany*? — Nejsou-li mezi námi mnozí, kteří „*se štítí světla*“, nechtějí slovo Boží slyšeti, knihy čísti, do chrámu Páně choditi, jen aby se nedozvěděli o pravdě; jen aby si nemuseli odepřítí potom *zamilovaný hřích*? — Nevidíme-li mnohé *křestany*, kteří sice *svatou zpověď odbývají*, ale hned po zpovědi obnovují rány svědomí, a ruší slib Bohu učiněný? — kteří ke *stolu Páně* přistupují, ale potom

za stolem hříšníkův sedí a na polepšení nedbají? — Nemáme-li nevěrné *manžely a manželky*, jižto zneuctívají svaté manželstvo, tento obraz spojení Christova s Církví, kteří jen dítky splozují, ale potom o křesťanské výchování pranic nedbají? — Nemáme-li *mládence a panny křesťanské*, kteří okolo kříže svatého jdou, a v mladické lehkomyšlnosti nezpomínají na Toho, kterýž za ně trpěl, a skutky nečisté páchají? — Nemáme-li *představené*, kteří zcela zavrhnou slovo Christovo: „*Kdo z vás jest prvním, budiž služebníkem všech?*!“ — O Bože Vykupiteli! Tvé slovo, Tvé vykoupení, Tvé obnovení káže se sice ve chrámech, líbí se a obdivuje od lidí, ale málo kde se vykonává! — A přece vyřknul *sv. Pavel*: „*Kdo nemiluje, budiž zatracen!*“ (2. Kor. XIII.)

O Bože můj! žes mne stvořil, že jsem víc než strom v lese, než tráva polní, než nemá tvář — to na své oči vidím, to rukama hmatám, a za to nepřestanu děkovati Tobě! — Ale žes ty, *Syn Boží*, pro mne se vtělil, člověkem se stal, že Tebou osvícen, Tebou s Otcem smířen, Tebou spasen býti mohu — o tom mne přesvědčují jesle Tvé, kříž Tvůj svatý, Tvé Písmo, Tvá 1800letá neomylná Církve, matka má a choť Tvá svatá! — Nechci déle býti tak necitelným k lásce Tvé; vidím, že Tebou veden, Tebou obnoven, již zde na světě mohu býti nejšťastnějším a na věčnosti blaženým tvorem Tvým!

III. Chceme-li však, aby víra a vykoupení Christovo znova proniklo srdce naše, uvažme vděčně *třetí dobrodiní trojjediného Boha*, totiž že

posvěcuje nás milost Ducha Svatého. O celé tvorstvo stará se *Stvořitel Otec* — o celé človenstvo postaral se *Syn Boží*! — o každou jednotlivou Duši pečuje *laskavý Utěšitel a přítel náš*

Duch Svatý, jehož divotvorné seslání dnes týden nábožně jsme slavili. — Církev sv. učí: „*Že bez milosti (pomoci) Ducha Svatého člověk ničeho činiti nemůže, cožby mu dopomohlo k životu věčnému!*“ — a to jest pravda svatá!

Člověk bez milosti Ducha Svatého jest jako země; ona může sice vydávati hojnost bylin, kvítek, obylí — ale nesešle-li Bůh s hůry déšť a sluneční teplo, nevloží-li člověk v pilně připravené pole dobrého semínka — darmo, darmo čeká na žně, nebude rostlin, všecko uschne, nebo ani ničeho neuvidí růsti!

Co může člověk sám ze sebe? Nic jiného, než hřešiti; neboť od mládi nakloněn jest ku zlému! Lhāti, modlitbu zanedbávati, pyšným, závistným, opilým, smilným, lenochem býti, hněvati se — ty a podobné věci dovede člověk sám o sobě, nebo takový koukol roste od mládi v duši jeho dle starého Adama! Ale ušlechtilé ovoce daří se jen *milostí Ducha Svatého*, neviditelnou rosičkou, kterou tento Dárce svlažuje a silní srdce naše! Slepý potřebuje vůdce, chromý berly a holi, a slabý člověk k dobrému milosti Ducha Svatého!

A této milosti uděluje *Duch Svatý* každému, i těm, kdož o ni neprosí, i těm, kdož jí pohrdají, zláště pak pokorným, kteří o ni žádají a prosí. *Sedmerá studnice* ustavičně se prýští v Církvi svaté, není třeba, než aby přikročil křesťan, a zdarma si navážil této vody, přeskakující do života věčného. (Jan IV.)

Ale jak pak se odměňují lidé za tu milost *Duchu Božímu*? — I tu, milí křesťané! potkáváme se s nevďěčníky, kteří buď ani *nepotřebují posily Ducha Svatého*, buď sice ji přijímají ve svátostech, ale s ní *neučinkují* pranic! — Zdaliž potom divu,

že tak málo nalozáme pravých křestanů? — Což pak milost Boží má působiti člověkem jako strojem bezživým? Zda-li nemá člověk *spolupůsobiti* svou svobodnou vůlí? — Což platno, kdybyste nejlepší semínko vkladli na role, kdyby Bůh déšť a teplo pohodlné posílal s hůry, — a *role je nepřipravené, nevzdělané!* Zda-li bude přináseti hojných žní? — Tak ty člověče! nemysliž, že Duch svatý vše v tobě působí, že tě nutiti bude k dobrému, když se nehneš, když milosti Boží nepoužíváš, když slovo Boží neplníš, svátosti jen ze zvyku přijímáš — nevděčen jsi Duchu Svatému, a čas milosti přejde, a nebudeš jí míti více!

Z á v ě r e k .

O Nejmilejší! uvažujte často *toto troje dobrodini trojjediného Boha!* Když vyučujete o nich své dítky, když se jich ážete: „*Kdo tě stvořil? Kdo tě vykoupil, kdo tě posvěcuje?*“ — Hledte, aby na vás samých viděly, kterak těch dobrodiní nejen znáte, ale jich i uznáváte, a jich používáte, — aby viděly, že není dokonalejšího tvora pod sluncem, než křestan, který svou důstojnost člověckou uznává, a dle obrazu Christova obnoven jest milostí Ducha Svatého v Církvi katolické! Tenkráté zajisté nastanou lepší časové pro nás; evangelium nebude jenom v chrámech, v biblech a ve slovích, ale v rodinách a v životě, jak to bývalo u nábožných předků našich, kteří nám vystavěli tyto chrámy k úctě trojjediného Boha, abychom i my v nich sobě vystavěli obraz Boží v srdcích svých. Amen!

Na Slavnost Božího Těla. ¹⁾

(Homilia vyšší.)

Přečtené nyní evangelium jedná o té svátosti, kteráž *Nejsvětějšího* v sobě zavírá a protož i *nej-světější svátosti* slove. Chléb knězem na oltáři usvátostněný, a usvátostněné víno na oltáři měl Pán Ježíš před očima, když řekl: „*Tělo Mé právě jest pokrm, a krev Má právě jest nápoj; kdož ji tělo Mé, a pije krev Mou, ve Mně přebývá a Já v něm.*“ Jeden boháč chtěl si dát vyhotoviti závět svůj v tak jasných, určitých a vyhledaných slovích, aby každému nedorozumění, a tudíž i sporu mezi dědici se předejiti mohlo. Právnick, kterýž závět ten zhotoviti měl, vyjádřil se zrovna, že takovéto žádosti vyhověti zcela jest nemožno. „*Náš Pán a Spasitel,*“ dí on, „*kterýž měl nadlidskou moudrost, jediný toliko závět učinil, a již po toli století svět o ni se hádá, a téměř denně do nových rozepří se zaplétá; kterak od lidského ostrovtipu vymáháte listinu, anaž každé nedorozumění vyloučiti má? —*“ A tak tomu skutečně jest. Že již od počátku Církve křesťanské věřilo se, že Pán Ježíš v svátosti oltářní jako Bůh a člověk přítomen jest, odtud patrnou, že se *sv. Pavel* na tuto víru, jako vůbec uznanou, odvoláváje, píše obci Korintské: *I. Kor. 10, 16*; a katolíku ručí za pravdivost víry té neomylné učení Církve. A však majíce míti víru osvědčenou, a znáti ji hájiti proti těm, kdož s *Kafarnaity* dí: „*Tvrdáte ta řeč, kdo ji může snésti?*“

¹⁾ Dle Veithova: „Eucharistia str. 169. — a t. d. Zwölf Vorträge über das heil. Messopfer. Wien 1847.

chcemeť sobě uvědomiti svědectví trojí o této pravdě,
a sice :

1. *Prorocké ;*
2. *dějepisné ;*
3. *mraavné.*

P o j e d n á n í.

I. „*Ne jako otcové vaší jedli mannu a zemřeli. Kdož jí chléb tento, živ bude na věky.* Těmito slovy naznačil Pán náš sám svědectví *prorocké* o nejsvětější svátosti oltářní, kterýmž jsou *oběti a předznaky* starodávni. Že oběti Starého Zákona, oběti hovádek, nemohly míti moci smírné, leč ohledem na oběť kříže svat., kdož o tom pochybuje? — A však uvažme předznaky této svátosti. Tu se setkáváme se ctihodnou osobou kněžského krále Salemského, *Melchisedecha*, v jehož oběti nalezáme *chléb a víno*, předznak obojí způsoby při svátosti oltářní. — Dále nám slouží za předznak *manna* na poušti, jížto še nám na srozuměnou dává, že svátost oltářní jest silným a obživujícím pokrmem duší našich. Sem na třetím místě náleží předznaky, jimiž se vyobrazuje tělo a krev Ježíše Christa, *oběť Páně*. Sem náleží krev úmluvy, kterouž *Mojžíš* pokropil lid židovský; sem ostatní oběti zvířátek. Nikde však to patrněji není poznati, jako při svěcení *passah*, či *beránka velikonočního*. Beránek ten byl zabit a sněden o nezlámaných kostech, čímž se předzvěštovalo, že Beránek Boží za nás bude obětován a bude potravou našich duší. Proto Ježíš Christus po slavení poslední večeře na místo staré oběti a večeře novou ustanoviti ráčil. Ješto pak Starý Zákon byl stínem věcí budoucích, Nový pak jich vyplněním: nemůže býti večeře Páně pouhým obrazem, stínem a předznakem, (jak mnozí

chtějí), nýbrž jich vyplněním; sice by předznaky Starého Zákona mnohem názornějšími byli a do smyslů více padající, než-li tento jednoduchý obřad nový. Co svátosti Nového Zákona nade všechny předznaky Starého Zákona neškončeně vyvyšuje, jesti v ně uzavřená Christem milost a pravda, jakožto o večeři Páně Christus sám potvrzuje:

II. „*Tento jest chléb, kterýž s nebe sestoupil (a život dává světu.) Ne jako manna . . .*“ A tímto výrokem octnuli jsme se již při prvním slavném ohlášení této svátosti, kteréž se stalo po onom zázračném rozmnožení chlebů u moře Tiberiadského, načež Jej zástupové na protějším nábreží vyhledávali, chtěje opětně téhož dobrodiní od Něho zakusiti. Tu jim oznámil Pán jiný chléb, kterýž s nebe sestoupil a život dává světu, a kterýmž chlebem že On sám jest, doložil zřejmě (Jan 6); aby tomu každý doslovně rozuměl, sám Pán Ježíš smysl těch slov takto vyložil: „*Tělo Mé právě jest pokrm, a krev Má právě jest nápoj.*“ A co zde přislíbil, to vyplnil při poslední večeři. Řekl zajisté: „*To jest tělo Mé, kteréž dáno bude za vás. Tento jest kalich nové úmluvy v krvi Mé.*“ (Luk. 22, 19.)

Slov těch zajisté násilně nepřekrucuje, alebrž nenuceně a přirozeně vykládá ten, kdož s Církví katolickou pobožně věří, že jimi Pán Christus na drahou svou přítomnost ve svátosti oltářní poukázal. Mluvě o všesvaté večeři své, neužil *budoucího času*, nýbrž přítomného; neřekl: „*To bude tělo Mé, to bude krev Má,*“ nýbrž světle, bez obalu a určitě řekl: „*To jest tělo Mé, to jest krev Má!* — Aniž také pověděl: „*Tento chléb znamená tělo Moje, toto víno jest obrazem krve Mé!*“ — nýbrž jasně a zřetelně pověděl: „*To jest tělo Mé, to jest krev Má.*“ — Kdo slov těch o budoucím čase, nebo do-

konce jen obrazně vykládají, zdají se milostivost a dobrotu Páně jako ztenčovati, nemajíce k Němu té důvěrnosti, žeby v oltární svátosti po věčné časy s námi chtěl zůstávati k útěše, k posile a k pobuzení duší našich. — Či nemůže-li Bůh všemocný učiniti, co se Mu líbí? — Ten, kterýž vše z ničeho stvořil, zda-li nemůže to, co již tu jest, v něco jiného přetvořiti? — Ti, co jen chladným rozumem vše střízlivě rozvažují, praví, že Pán Ježíš tuto jen *památku* svého umučení nám zanechal, jakoby byl řekl: „*Při tom si na Mne zpomínejte, tak asi, jako i pohledajíce na obrázek a sochu kříže svatého na Christa Pána zpomínáme.* — A však, zdaliby tu obraz nebo socha nebyla k účelu tomu příhodnější? — K tomu, kde se jedná o *závěť a poslední vůli*, nikdo nemluví v podobenstvích, nýbrž vše doslovně se bráti musí. Kdyby boháč ukázal svému příteli obraz, a ukazuje naň prstem, řekl by: „*To jest můj statek i se zahradami a polemi;*“ rozumí tomu přítel i každý jiný člověk, co to má znamenati. Když ale v závětě státi bude: „*ten statek odkazuji a zanechávám příteli svému*“: — žádný úřad nebude toho mínění, že pod tou pozůstalostí onen obraz má rozumín býti! — A kdožby se domýšlel, že Pán Ježíš nás chtěl *modláři* učiniti? A modláři bychom byli, kdybychom chlebu (stvoření Božímu) se klaněli! — Když *Mojžíš* ustanovil starou umluvu mezi Bohem a lidem israelským, pokropil lid krví obětnou, a pravil: „*Tato jest krev úmluvy, kterouž uzavřel s vámi Pán.*“ (Exod. 24, 8.) Potom byla hostina. Zda-li to nebyla pravá krev, — krev, jižto se zapečetila první úmluva? — A když prostředník Nové úmluvy, Christus Pán, dí: „*Tento kalich jest ta nová úmluva v Mé krvi*“: nebyla-li to opravdová krev, o kte-

rěz u sv. *Lukáše* přidáno: „*kteráž za vás bude prolita?*“ — Ó zajisté, Nejmilejší! proto všickni Otcové v tom se shodují, že ve svátosti oltářní jest pravé tělo a pravá krev Pána našeho Ježíše Christa, a všudy, kde se o tom tajemství mluví, nazývají je „*klanění hodné, zázračné, úžasu a hrůzypločné, jemuž nesluší, leč se svatou úctou, bázní a třesením se blížit.*“ K čemu by ta jména byla, kdyby svátost ta neznamenal více, leč pouhý obraz a prázdnou úpomínku? —

III. A však, ješto jsme o názvích pomluvili, jimiž Otcové o svátosti oltářní se vyjádřují, dostihli jsme na nejvyšší stupeň našeho rozjímání, kde *vnitřní důstojnost a velebnost* této svátosti se objevuje, ať v ni věříme, čili nevěříme. Neboť i tu platí veliké slovo: „*Nevěříme-li, zůstává On o pravdě, a nemůže zapřít se.*“ (II. Tim. 2, 11). V tom ohledu máme svědectví sv. *Pavla*, kteréž na trojím místě světle věřícím vydává. Předně napomíná křesťany v zemi židovské bytující, aby se stranili obětí starozákonních, kteréž, ač již neměly ceny a účinkův, přece v chrámě Jerusalemském přinášino; k čemuž potom dokládá: „*My máme oltář, s kteréhož není dovoleno jísti těm, kdož slouží stánku.*“ (Žid. 13, 9. 10.) Patrně je zde řeč o oltáři obětním, kterýž je spolu stolem; o oběti, kteráž je zároveň hodem, a sice tak svatým, že nevěřícím a cizincům přístup a účast v nich se zakazuje. — Dále napomíná apostol takové křesťany, kteří uprostřed bujných pohanův greckých žijíce, vezdy skvělé bohům vzdávané oběti pohanské vidívali. Těch napomíná apostol, aby z pohanských obětí neokoušeli, aby se nezdálo, že spolu s pohany oběti bohům přinášeli a modloslužebníky jsou. On jim to sám na úvahu dává, aby sami o tom soudili,

řka: „*Kalich požehnání, kterýž žehnáme, zdaliž není společenství krve Christovy? a chléb, kterýž lámeme, zdaliž není účastenství těla Páně? Nebo jeden chléb, jeuno tělo mnozí jsme, všickni, kteříž jednoho těla účastni jsme.*“ (I. Kor. 10, 16. 17.) Jakož tedy v Starém Zákoně, kdož jedli oběti, byli spolu účastni i služby Boží na oltáři konané: tak i ti, kdož jedí modlám obětované, tedy s oltáře modlářského, zúčastňují se modloslužby. Ne sice, jakoby modla a oběť její za něco stály — nic po tom není; ale ještě modlář úctu lichým bohům vzdává: nemůže a nemá křesťan pravověřící obětí pohanských okoušeti, aby se nezdál s nimi držeti. (I. Kor. 10, 14—21.) — Toto napomenutí uzavírá v sobě napotom ještě *třetí*, kteréž se týká všech, kdož přistupují ke stolu Páně. Především totiž apostol vypravování, jak Pán sám ustanovil večeři tuto, a doloživ sám: „*kolikrátkoli jísti budete chléb ten, a píti kalich tento, smrt Páně zvěstovati budete*“, příkládá naučení toto: „*Kdo tedy nehodně jí tento chléb, a pije kalich tento, vinen bude tělem a krví Páně, jí a pije sám sobě odsouzení tím, že tělo Páně (od obyčejného pokrmu) nerozsuzuje. Pročež zkus sám sebe člověk, a tak jez z toho chleba, a pij z toho kalicha.*“ (I. Kor. 11, 27, 29, 28.) Kdožby, slyše apostola tak mluvícího jinak smýšleti mohl, leč že, jak Církev učí, Christus Ježíš pravdivě, skutečně a osobitně ve svátosti oltářní se nachází? —

Pročež klaníme se Tobě, o skrytý v té svátosti Spasiteli, v tomto závoji na oltáři přebýváš jako oběť, jako pokrm, jako přítel náš. Krmiž nás, o příteli nebeský, tímto pokrmem nesmrtelnosti, abychom Tebe, Jehož jsme požívali zde v svátosti skrytého, někdy v nebesích tváří v tvář spatřovati směli. Amen.

Neděle II. po Svatém Duchu.

„Člověk nějaký učinil večeri velikou.“ (Luk. 14.)

Úmluva a závět užívají se v Písmě svatém na vzájem. Kterak a v čem se stýkají tato slova, kdežto přece vyznamenávají věci od sebe tak rozličné? Mohloby se říci! *úmluva* jest dorozumění mezi živými; *závěť* pak jest smlouva mezi živými a odemřelými. A však tento výklad zde nestačí; zde hlouběji toho musíme se dopátrati. *Smlouvu* zavírají osoby nebo národy mezi sebou, aby se k míru, k přátelství a ku pomoci vzájemné zavázali. Pročby tedy mezi Bohem a lidmi nemohlo stávati úmluvy? Tuto však s velikým rozdílem. U lidí na obojí straně jest stejné právo, lidé stojí sobě na rovní v tom, kde se jedná o právo; kde však s Bohem *úmluva* se uzavírá, tu *Nejvyšší* snižuje se ke tvorům Svým, a pod jistým znamením slavně jim pečeti nějaké zaslíbení nebo-li znamení milosti Své. — Dále pak *úmluva* mezi lidmi, jako všechno na světě nemá stálosti, a často buď od jedné, nebo od obojí strany rušeno bývá; *úmluva* Bohem učiněná zůstane vezdy svatou a nezměněnou, jakkoli lidé Bohu za ni zplácejí nevděkem. Z toho pak jde ještě třetí rozdíl, jehož zde obzvláště šetřiti sluší. Lidé jsou lidé, hříšní, mdlí a slabí; neniž mezi nimi mezery nepřestupné, a sblížení jich po lidsku se stává. Jinak to v poměru s Bohem. Lidé nemohou k Bohu se blížiti, tím méně v *úmluvu* smíření s Ním vcházet, dokud není odklizen *rozpor*, dokud není smířena *vina*, *rozporu* původ, nějakou obětí. Proto bývalo od jakživa obyčejem i v bohoslužbě

pohanské, že každá úmluva, kterouž kdy Bůh od věku *Noe a Abrahama* s člověky uzavřel nebo obnovil, začala a tvrdila se *obětí*, aby tak prolitím krve a následujícím na to *hodem* (hostinou) zadosťučnění, jakož i obnovené s Bohem smíření ná- zorně smyslům se vypočetlo.

Poněvadž dnešní evangelium svaté v podobnosti doličuje, jakým *hodem* Bůh lidi ve Starém a Novém Zákoně k Sobě zval a volal: tedy nebude nevhod, abychom rozjímali:

1. *Závět Christův* (Úmluvu novou);
2. její *obsah* (oběť oltářní, večeři Páně);
3. její *poměr k oběti kříže*.

D Í L.

Kdykoli v Písmě svatém čteme, pozorujeme, že krev při obětech vylitá nazývala se i *krví úmluvy*, jelikož tou krví stávala a pečtila se úmluva. Tak čteme k Žid. 9, 19. — „*Nebo když čtena byla všechna přikázání zákona od Mojžíše všemu lidu, vzav krev telat a kozlů s vodou a s vlnou šarlatovou, a ysopem pokropil spolu i knihu, i veškeren lid, řka: „Tatoť jest krev úmluvy Boží s vámi. (Exod. 24, 8.)*

Že však stará úmluva, smlouva to Boha s lidem Židovským sloula též *závětem*: proto ona krev obětná sloula též *krví závětní* (sanguis testamenti.) Proto že ale slovo „závěť“ vyřici nelze, abychom hned nezpomněli na někoho, *kdo ten závět činí*, a na jeho *umrtí*, bez něhož závět neplatí, a po němž teprv platnosti nabývá: kterak se hodí slovo to na vůli Toho, kterýž nemůže umřít? A k tomu při oběti někdo jiný, a sice *hovádko* umírá! —

Abychom tomu dobře porozuměli, upamatovati se sluší, že stará úmluva se vším, co se v ní dalo, byla jenom *poukazem, předznakem, přípravou* na Toho, v Němžto spása *všech pokolení*, co byli a budou, spočívá, a kterýž samojedin *smrtí Svou* nás smířil. Oběti Starého Zákona jsou spolu odznaky, či obrazové, kteříž své pravé ceny teprv nalezají v *Úmluvě Nové*. Nová pak úmluva vším právem *závětem* slove, a pečetí se krví takové oběti, kteráž na krev Beránka Božího poukazuje, a v ní své ceny nabývá. Nová pak Úmluva, ve kteréž se člověku spravedlivému zaručuje, že je synem Božím a dědicem nebes, — v úplném smyslu je spolu *závětem*, proto že jejím základem a pečetí je *smrt Páně*, kterýž dal život svůj za vykoupení světa.

A tak tedy, kdykoli dříve Bůh s lidmi úmluvu uzavřel, vždycky mohla právem slouti *závětem*, neboť základ její býval vezdy tentýž, totiž *zásluha poslušnosti Vykupitelovy* a Jeho poslední vůle, aby tato zásluha Jeho stala se majítkem člověčenstva, aby byla odevzdána lidem co zásluha dědicná. A proto, jak *sv. Pavel* píše, ani prvá úmluva (*Mojžíšova*) nemohla zřízena a posvěcena býti, leč *krví obětní*. (Žid. 9, 18.) Pravou tedy krví úmluvní jest ta, kterouž *Beránek Boží* za nás na kříži prolil; pravý a věčný *závěť*, na nějž nemůže žádný jiný následovati, jest onen, kterýž nám lásku Boží zasloužil — jeho *poslušnost* a poslušnosti dovršení — *smrt kříže*.

D Í L II.

Obsah závětu svého odevzdal Christus Pán Církvi Své při poslední večeři. Posledníkráte povečeřev se Svými, a slaviv beránka velikonočního, jak

bylo posaváde u Židů obyčejem, zavřel a skončil tímto konem *Zákon* a závět dřevní — a jal se stanoviti *Závět* nový, věčný. Povečeřev, proměnil chléb ve Své tělo a víno v krev Svou — podával apostolům Svým, a poručil, aby totéž činili na památku po všecky časy. Nejmilejší! Christus Ježíš učinil tedy závět při poslední večeři. Ve Starém Zákoně nalezáme dvojí předznak této nejsvětější večeře Páně, a sice v životě *Abrahama* patriarchy, když se potkal s královským knězem *Melchisedechem*. Tento obětoval *chléb a víno*, neboť byl knězem Nejvyššího; a proto o Christu věstil *David*, že bude knězem podle *řádu Melchisedeka* na věky; — potom když vedl syna jediného *Isáka* na horu *Mori*, tenkrátě aspoň dle vůle hotov byl obětovati syna jediného; a v této oběti, jižto Bůh zkusil jeho *poslušnost a důvěru*, ctíme spolu předznak oné oběti, jižto *Syn Boží* na téže hoře přinesl. Jako však oběť *Melchisedechova* dle času předchází: rovněž tak nalezáme, že Christus Pán dříve oběť *nekrvavou* ustanovil, než-li ji krvavě vzdal na hoře Golgothě. Zdá se, že měla nekrvavá následovati, jako k oběti patří *hostina*, jako ovoce a následek oběti křížové; také jest v ní jeho zkříšené, zjasnělé tělo, kteréž měl tepruv po Svém vzkříšení. — Proč tedy Pán ustanovil toto tajemství, tento závět nový již *před smrtí Svou*, a nikoliv *po Svém vzkříšení* k životu nevadnoucímu? — Na to není těžko odpověděti. Předně se Pán Ježíš při této příležitosti slavně vyjádřil, ponejprv na vždy: že Jeho *tělo* bude vydáno a *krev* vylita za vykoupení světa; dále: toto vyjádření jest spolu Jeho *závětem*, Jeho odkazem a pozůstalostí, kterouž odevzdal Své svaté Církvi. Již pak, má-li závět nějaký buď ústný, či písemný platnosti nabýti, musí *před smrtí* toho učiněn býti, kterýž něco odkazuje, jeho pak umrtím

platnosti nabývá. Na to se také *svatý Pavel* častěji odvolává (Gal. 3, 15. — Žid. 9, 17.), že takovým způsobem závěty mezi lidmi se konají. — Pán Ježíš při tom ale vzal i ohled na obřad Starého Zákona, kde velekněz na den smíření vcházel do svatyně s krví kozlovou, aby tamto vyjednal smíření hříchův. Tak chtěl Christus Pán ukázati, že On jako pravý velekněz vešel *krví Svou* do svatyně, aby byl prostředníkem *nové úmluvy* a smrtí Svou všechny vykoupil. Neboť kde závět platiti má, *musí* nejprv závětník umříti, an, dokud živ jest, platnosti úplné nedochází. A z toho tedy patrně jest, proč Pán Ježíš *dříve*, než-li tuto oběť *krvavě* přinesl na kříži, již nekrvavým způsobem ji slavil a ustanovil jako *závěť Svůj*. Tento drahocenný závět pak obsahuje v sobě *dvoji klenot*: a sice: a) *oběť Nového Zákona* a b) *pokrm duší našich*. S úmrtím Christovým přestaly oběti Starého Zákona, stín zmizel, an slunce zářilo plně, předznaky přestaly, an *pravda a skutečnost* nastaly jsou. Bez oběti pak nelze jest nám, se obejíti. V tomto tedy Závětu zanechal nám Pán Ježíš oběť Nového Zákona, kterouž opověděl krásně svatý prorok *Malachiáš*, již Pán do rukou Svých sluhův položil, aby ji vzdávali neustále, dokavád On zase nepřijde soudit živé a mrtvé! — Tímto závětem pak, *Nejmilejší!* On krmí duše naše k životu věčnému! Ó té hostiny převzácné! A již z toho poznati můžeme, jaká moudrost v ustanovení závětu spočívá. Neboť každý má příležitost, poznati, na své oči viděti, a v srdci svém okusiti, čeho Bůh vtělený pro spásu naši se byl podjal! —

D í l III.

A z toho již snadno přistoupíme k *třetímu* dílu našeho rozjímání: *proč* se oběť kříže neustále opětuje v Církvi, jako oběť mše svaté, a v jakém spojení obojí ta oběť stojí! —

Kdyby se jednalo pouze o to, abychom se na Christa Pána měli upamatovati tímto tajemstvím: nebyloby mše svaté nevyhnutelně zapotřebí: neboť bychom mohli rozvažovati život, umučení a smrt Jeho, kdykoli se nám čtává svaté evangelium, když se nám o tom káže a poučení dává. K tomu máme ještě kříže a obrázky, na kterých se vypodobňuje, co Christus Pán pro nás učinil, čeho se byl podjal z lásky k nám. A však nejedná se pouze o to, abychom se na Christa Pána upamatovali při oběti mše svaté — zde se jedná ještě o něco více. Vizme Starý Zákon! Zda-li stačilo v něm, na budoucí oběť Christovu jen *slovem* poukazovati? — Nikoliv! Vedlé učení a výkladu Písem bylo zapotřebí i obětí takových, jež byly sice jenom předznaky, jež sice jenom poukazovaly na krev Beránka Božího, nicméně přece ohledem na ni vymáhaly věřícím smíření hříchův. Rovněž tak i v pořádku Novozákonním nemůže stačiti, abychom se jenom v paměti ohlédali na oběť Christovu, jako na *pominulou*: nýbrž ona musí neustále v těle Církvním jako krev v těle našem obíhati, a každému jednotlivě spasení přivlastňovati. — Jakož vinu dědicnou *každý* osoblivě zakouší, přinášeje ji s sebou na svět: tak i *zásluhy* dědicné má jeden každý *osoblivě* účastným se státi. Nejen při křestu svatém, nýbrž ve *svátosti*, v nížto se nebeský Adam sám obsahuje, aby se touto duchovní potravou

starý Adam potlačil a vypudil, a nový zárodek se kladl, a z něho nový život se zmáhal v každém jednotlivci, kterýž byl jest křestem vštípen v něj! Kdyby slunce jen na okamžik přestalo světlem a teplem svým působiti na zemi naši, — veta by po nás bylo, veta po veškerém životě na zemi naší! — Utněte ratolest od révy: a darmo očekáváte na ní ovoce sladkého. Zadržte v běhu pramen ovlažující: a nivy i osení, kteréž po něm touží, brzy vyprahnou! Jak přestane tlukot srdce, přestane i tlukot žil po celém těle lidském — přestane život veškerý. Rovněž tak by musel přestat život duchovní v člověčenstvu, kdyby zásluha a oběť nového Adama hned od pádu nebyla nastoupila místo viny dědicné Adama prvního, kteroužto zásluhu oběti Starého Zákona *každému osobně* předukazovaly, oběť pak Nového Zákona *každému* ozláště na paměť uvodí a přivlastňuje. Tak máme v rukou spolu nejkrásnější, Boha a člověka nejdůstojnější oběť — a nikdo nemůže míti výmluvy, že neznal a nevěděl, čeho Bůh proň učinil!

A proto oběť mše svaté není jiná oběť, než tatáž oběť, kterouž Christus Pán za nás obětoval osobně a krvavě na dřevě svatého kříže. A jako se vlna za vlnou řine z pramene a studánky skalkí, a s ní *jedinou* jest vodou, ale každá vlnka sama pro sebe stává se pramenem požeňným, a však jenom pro ty rostliny, jichž se ve běhu svém mohla dotknouti, a od nichž mohla vsátá býti: tak jest oběť oltární tatáž oběť, kterouž Christus Pán na kříži svatém přinesl, ale té ceny do sebe má, že *zásluhy* kříže *těm osobám* přivlastňuje, za kteréž obětována bývá, a kteréž nábožně přiúčastňují se jí. A jakož za prvním tlukotem srdce následuje tisíc a million tisícův tlukotů, dokud život člověka trvá, a

s posledním tlukotem přestává i život jeho: zrovna tak za obětí na kříži *musí* dle přirozeného běhu a ustanovení Páně následovati nekrvavé její opětování a obětování na všech místech a po všechny časy, dokavádž nepřijde Pán soudit ty, jež přišel vykoupit!—

Ó radujme se z toho, Nejmilejší! že tak vznešené tajemství uzpůsobil Pán mezi námi, věřme pevně v přítomnost Jeho v této svátosti, s důvěrou obětujme Beránka Božího za své a bratří svých viny a potřeby; nosmež tuto oběť Bohu co nejvzácnější oběť chvály a díkůčinění: a tak zajisté Toho, Jehož zde požíváme zakrytého způsobou svátostní, požívati budeme někdy tváří v tvář. Amen!

Neděle III. po Svatém Duchu.

(Homilia vyšší.)

„*Za onoho času přibližovali se . . . a jí s nimi.*“ Neobyčejní lidé neobyčejné působivají kolem sebe změny. Tak sotva Pán Ježíš co Učitel mezi lidem vystoupil, hned se rozšířila o Něm pověst a lidu zástupové valili se k Němu, ano i zatvrzelci a veřejní hříšníci otvírali srdce své pravdě z úst Jeho mluvící. Za to zasluhoval zajisté Pán Ježíš uznalost a vděk ode všech, že hříšníky polepšiti se snažil; ale bohužel! vděku a uznalosti nedocházel. Právě proto reptali nepřátelé Jeho, řkouce: *že hříšníky přijímá a jí s nimi.* Ti pokrytci! Já vím, že kdyby se jich byl štítil, a je od sebe odkazoval, byl by pomluvě jejich tím jistěji neušel; zajisté byli by zase reptali, řkouce: „*Aj člověk tvrdý, nelidský a pyšný!*“

A tak hle! jak nesnadno jest, lidem se zachovati. Tuto nesnadnost již Otcové naši poznávali, a udělali o tom přísloví: „*Čiň co čiň, všem lidem se nezachováš.*“ To jinak mezi lidmi býti nemůže; neboť lidé nesoudí vešměs dle rozumu, nýbrž dle zisku a sobectví; dle přízně a náchylnosti — komu přejí, toho chválí; kdo jim nevhod, toho tupí; a sebe upřímnějšímu člověku, ať jest v kterémkoli stavu, nemožno, aby se všemu nelibému setkání s lidmi vyhnul. Soudce moudrý jako Šalomoun, nemůže oběma stranám při vedoucím dáti za právo; a kněz horlící jak Pavel, nezachová se všem. Pán Ježíš to sám vyčetl zákonníkům, řka: „*Přišel k vám Jan Křestitel, a ani chleba nejedl, ani vína nepil a pravili jste: ďábelstvi má. Přišel jsem já, jím a piju, a vy pravíte: aj! člověk žráč, pijan vína a přítel hříšníkův.*“ — Těmi slovy osvědčil Spasitel, že všem se nezachová nikdo, jakož On se nezachoval, ani svatý předchůdce jeho. Ale proto nemáte klesati na mysli; co dobré jest, konejme a pak na soud světa nedbejme. Tento soud nespravedlivý někdy i na celé stavy se potahuje.

„*Tento hříšníky přijímá a jí s nimi.*“ Věřte, bratří! ještě bych to těm fariseům odpustil, že hříšníkem pohrdali; neboť hřích jest na světě největším zlem. Že ale mezi lidmi člověk člověkem pohrdá, bytby i poctivý byl; že stav stavu nenávidí a jej zlehčuje, to mne velice bolí a mrzí, proto že jest to nerozum a nepředloženost. Jest-li někteří celní byly dříči a lupičové, a život hanebný vedli: kterak se to mohlo celému jich stavu vinou klásti? Že vybírali daň a nikdo nerád platí, za to celní nemohli. Židé byli v Římské poddanosti, a poddaní daně platiti musejí; tu bych rád věděl, jaké měli Židé právo, celým stavem celným pohr-

dati? — A tak podnes jsou lidé, kteří celým stavem některým pohrdají; jeden pohrdá *stavem kněžským*, druhý *vojenským*, třetí *úřednickým*, *sedlským*, a t. d. Není-li to nerozum? Nemá-li každý stav dobré i nehodné spoluoudy? Není-li všudy mezi pšenicí koukol? — Každý stav jest potřebný pro celek. Francouzský král *Ludvík XII.* jednomu pážeti při svém dvoru nedal po delší čas krom masa a vína ničeho požívat, proto že ten urozený mladík nehodně se zachoval k jednomu sedlákovi. Když údvorní ten šlechtic u krále si stěžoval, že nedostává chleba milého a zdravého, odpověděl jemu král: „*Po druhé nepohrdej sedlákem, leč umíš-li pohrdati chlebem!*“ Takby každý, kdo křivě o stavech soudí, zasluhoval, na čas na pustý ostrov zahrán býti, kdeby samojediný opuštěn o všechny potřeby své starati se musel; zajisté, žeby svůj nerozum poznal. Nechci dále mluvit o tom, že v tom jest neláska k bližnímu. Spasitel praví to ve dvou podobnostvích, jak mnoho Bohu na každém člověku, i na hříšníkovi záležino bez ohledu na stav, mohovitost a pohlaví, a končí překrásnou řeč svou těmi slovy: „*Takť pravím vám, bude radost před anjely Božími nad jedním hříšníkem pokání činícím.*“ Jako pastýř hledá ovečku ztracenou, jako žena hledá ztracený peníz: tak Bohu záležino na každé duši lidské. Nuže! hrdý člověče, jenž pohrdáš bratrem, že je neurozený, nižší, chudší a slabší: dřivej se a zastyď se nad svou neláskou. Bůh každého člověka miluje, a ty jím pohrdáš; Bůh mu sesílá déšť a sluneční teplo i světlo na důkaz Své lásky, a ty bys ho se světa zprovodil. Ztratí-li se mu hříchem, hledá jej a anjelé plesají. A co z toho pohrdání povstává? — Ještě větší zatvrdlost chybujičího bratra Tvého. Ty pravíš: „*Ten člověk nezasluhuje,*

aby ho země nosila; on jest nenapravitelným!“ — Avšak, jak pak, kdyby s tebou tak Bůh nakládal, zda-li bys snad již dávno z počtu živých vyňat býti nemusel? — Nepovídá-li sám Spasitel, že jsou fariseové *hrobové* zevnitř sice bílí, uvnitř ale plní hnisu: *trouby*, skrze něž dobrá voda tekla, jich ale se nechytala? Nepovídá-li Spasitel, že tito celní dříve do království Božího vejdou, než fariseové! A hleďte! přece fariseové celnými pohrdali, jak jeden z toho cechu pravil: „*Bože, děkuji tobě, že nejsem jako tento publikán!*“ — O bratři milí! nepohrdejme hříšníkem, ale snažme se, napravit ho; snadno je zatracovati, ale těžko na dobrou cestu uvozovati, a přece dí písmo: „*Bratři milí, jestliže by kdo z vás pobloudil od pravdy, a někdo by jej obrátil, máť věděti, že kdo odvrátí hříšníka od bludu cesty jeho, vysvobodí duši jeho od smrti, a přikryje množství hříchů.*“ (Jak. 5, 19.) Proto jest taková radost v nebi nad hříšníkem pokání činícím. — A jak by nebyla? Slyšte! Kdyby měl otec a matka několik, dejme tomu, *deset* dítek. Ostatní jsou zdraví, až milo; jedno pak se jim roznemohlo, a již bylo jmíno za kořist smrti. Tu nenadále po silivém spánku přichází k sobě a ozdravuje dítě již téměř oplakané. Co myslíte, nebudou-li mítí rodičové nyní větší radost nad tímto dítětem, než-li nad ostatními devíti? — Ovšem, neboť o to jediné měli největší starost, zda-li jim nebude odňato! — A tak i v nebesích jest radost větší nad hříšníkem pokání činícím, než-li nad *mnohými spravedlivými*, kteříž pokání nepotřebovali. Hříšníku! slyš tento hlas a obrať se k pastýři svému, udělej tu radost anjelům Božím, aby se's mohl octnouti kdysi v kůrech jejich. Amen.

Neděle IV. po Svatém Duchu.

(Homilia.)

Nejmilejší! *Svatý Petr* dobře věděl, že toto veliké lovení ryb přirozeným způsobem se nedálo. Onť byl vyučený a zkušený rybář, a věděl, co býti může; onť poznal, že tento lov se udál řízením Božím, rozkazem Christovým. A protož neváhám tvrditi, že se v dnešním svatém evangeliu ztvrzuje pravda: „*Marné lidské namáhání bez Božího požehnání.*“ Onť yšak i vyučuje nás, že podle svatého Petra *všecko v Bohu a pro Boha činiti musíme*, chceme-li toho požehnání účastnými býti. O obojím se v krátce přesvědčíme.

I. „*Marné lidské namáhání bez Božího požehnání.*“

Na Božím požehnání všecko záleží, a bez něho i sebe větší bohatec jest chudcem, i sebe pilnější se nezmůže, a i sebe chytřejšímu se nic nepodaří. Zda-liž nemáme příkladů dosti, že rodiči zanechali dítkám pěkné hospodářství (peníze, pole, zahrady a t. d.), všecko svobodné bez krýcara dluhů: a ony za několik let dohospodařili, a neměly ničeho; a nyní, kdežto Vy přece ještě něco máte, onino musejí chodit po žebrotě a vzývati milosrdenství bližních svých. Za několik let zmizelo všecko, a bylo to tam, co rodičové jejich nalakotili, vybděli, vyběhali, v mozolech a v potu nashromáždili! Jak to přišlo? — Inu! dítky jejich, zláště synáčci, chtěli užiti dnův dobrých, hráli sobě na pány, nehnuli rukou, drželi si jenom čeládku a dohlíželi, a potom ani nedohlíželi; však ale dlouho to nemohlo tak

choditi; k tomu se zaplítali neustále do právních rozepří, zanášeli peníze raději právníkům, než-li chudým; chodili do hospody a do palírny, tam pili nebo zaháleli, kdežto zase čeládka doma dělala, čeho se jí zachtělo, a doma chodilo všecko horem pádem. Kterak jináče, leč že museli brzo na mizinu přijíti a s holí žebráckou se spřáteliti? Snad i na tom dědictví po rodičích ^{bylo} nějaké bezprávi, nějaká nespravedlnost, pot a slzy chudých — a kterak potom mohlo to jmění býti od Boha požehnané? Aj hle! Bůh může dáti, ale může také zase vzíti bohatství, a proto pevně stojí: „*že bez Božího požehnání i nejbohatší jest chudasem.*“

Ale i sebe *chytrější a pracovitější člověk bez požehnání Božího nemůže s ničeho býti.* To vidíme v dnešním příkladu evangelickém. *Svatí apostolové,* jako rybáři, zajisté dobře rozuměli řemeslu svému, celou noc se nahmoždili a — ani rybyčka netřepala se jim v sítích! Když ale přibyl k nim Pán, a povelal vésti na hlubinu a Petr uposlechnul: tu požehnal Pán Ježíš lovu, a zahrnuli množství veliké ryb. Hledte! jak pošetili jsou lidé, kteří sami o své ujmě a z vlastní moci štěstí své učiniti si důvěřují, a co jediné od Boha pochází, své opatrnosti a pilnosti připisují. Oh, v tom zajisté pochybují! Tu praví *samomilec*: „Moje role má letos o mnoho pěknější a také více obilí, než-li pole sousedovo: ale — za to jsem se nadělal, a nechal si to pěkných peněz státi; ano! kdybych nebyl měl dost úpravy — — musít do toho člověk mnoho strčiti, ale potom zase klidí; — dobytek můj, až mílo naň se podívati, takového nikdo v celé obci nemá, jako já, a co to dělá? Proto že ho jak náleží opatruji a hledím.“ — — Jistě, milí venkované! věřte mi, v tom se vždy prohřešujete, když

tak myslíte a mluvíte; neboť tu nevzdáváte Bohu čest, kteráž náleží jedině Jemu, nýbrž sobě samým. Zda-li pak ~~sobě~~ ^{sebe} Petr a druhové jeho rovněž tak mysli a počínali, když náramné množství ryb nahrnuli? — Ó nikoliv! Petr hned padl na kolena svá a tak proniknut byl citem nehodnosti, žet zvolal: „*Pane! odejdi ode mne, neboť jsem hříšný člověk!*“ Tak máš i ty smýšleti, když Tobě Pán Bůh požehná: „Ach! můj milý Bože! toho jsem já sobě nezasloužil; ó nikoliv; jsem příliš nehoden takovéto dobroty a lásky, kterouž obmýšlíš sluhu Svého. Za to chci Tebe milovati, Tebe se báti, Tebe poslouchati.“ — Takovým smýšlením stáhnete na sebe nebes požehnání.

II. *Pak-li na Božím požehnání vše záležino: co máme činiti, bychom se nikdy s ním nemýjeli?*

Vizme Petra, co činil, co mluvil. „*Příkazateli! přes celou noc pracovavše, nic jsme nepopadli; ale ke slovu Tvému rozestru síť.*“ Proto že Ty tomu chceš, Ty to poroučíš, Tvá svatá v tom jest vůle — učiním ochotně a bez odkladu. Nejmilejší! že v podobenství ryb vyobrazují se duše lidské, to sám Pán Ježíš na rozum dal, když doložil: „*Nikoliv již ryby, nýbrž lidi loviti budeš.*“ — Jaké odtud vyplývá naučení? — Nadarmo na světě pracují tisícové obyvatelův zemských, a proč nadarmo? Poněvadž činy jejich pouze drží se při zemi, práce jejich pouze při zemi, jejich kroky, usilování, obchod a smýšlení pouze při zemi, úmysel jejich nevystupuje výše, cíl a konec jejich skutkův nejde výše. *O vez na hlubinu*, nadarmo unavený světe! Co činiš, čiň pro Boha, co pracuješ, pracuj v Bohu! Pryč od země! pryč od ohledů zemských! jinak lov života končí se bez užitku. *Vez na hlubinu!* V Bohu všecko musíme

činiti, ve stavu milosti Boží, jak *svatého Petra* činiti vidíme. Zajisté nebyl by se jemu Pán Ježíš blížil, nebylby poctil jej Svou přítomností, nebylby ho obmyslil tak zázračným lovem ryb: kdyby nebyl *Petra* miloval velice. Bylať to mysl prostá a upřímná, nelíčená, kterouž byl sobě získal lásku Páně *Šimon, syn Jonášův*. Ochotně přijal Pána do lodičky své, ochotně slovu Jeho naslouchal, ochotným byl plnítelem každého kynutí Páně. A tak bratři milí, musíme i my se přičiniti, abychom byli v lásce Christově ve stavu milosti Boží, a tak sehopni jeho požehnání. Jinak, kdybychom jazyky mluvili lidskými i anjelskými, — nic to neprospívá! — Ale nejen v Bohu a ve Christu máme vše činiti, má-li to býti požehnané, nýbrž i *pro* Boha vše činiti máme, t. j. proto, že On tomu tak chce, že tak činiti jest Jeho nejsvětější vůlí. Tak *svatý Petr* mluvil: „*Ke slovu Tvému rozestru síť.*“ — Každý z nás svůj stav pokládej za vůli a ustanovení Boží, a povinnosti jeho plň *proto*, že v tom jest vůle Boží — a Bůh dá k tomu Svého požehnání. Mnozí po celý čas života svého pracovali, o nichž Žalmista praví: „*že chodí v kole,*“ (Žal. 11) t. j. nikoli *pro* Boha, ale jen aby poho-
dlně a radostně trávili dny života svého. Co z toho mají? — *Chodili v kole* — a posledně se ocnouti tam, kudy vyšli. Kdož pak v Bohu a *pro* Boha všecko činí, ten pokračuje od cnosti ke cnosti: a uslyší někdy: „*Nu, sluho věrný! že jsi v mále věrným byl, vejdi do života věčného.*“ Amen!

Neděle V. po Svatém Duchu.

(Math. 5, 20—24.)

Kdybychom se valné částky lidí tázali, co jest jim milejší: zdali pěkný šat s vrchu, ač pod ním měli třeba chatrnou košili, anebo naopak: těžkostí uhodnouti, čeho nejmnější vyžádají sobě? — Větší část lidí hledí více jen na zevnějšík čili na zevnitřnost. Tak jest tomu, Nejmilejší! a příčina zkušenosti této leží v tom, že pozor náš příliš na povrch jest obrácen, na povrchnosti příliš ulípá, jak přísloví dí: „*Na barvu drží a tudíž rád je klamati se dává.*“ Uzříme-li člověka sličné tváře, i hned zamilujeme ho sobě, ještě dříve, než-li jsme mohli poznati smýšlení jeho. A proto totéž platí také ohledem života duchovního a mravního. Neboť člověk *vidí, co zevnitř jest, Hospodin pak hledí k srdci.*“ (1 Král. 16.) Člověk nerád uspořádá vnitro (srdce) své podle zákona Božího, a jen podobu cnosti venku na odiv vystavuje, jen se staví a dělá cnostným a zbožným, což ovšem každým způsobem méně práce a přemáhání stojí. A to jest ta cesta, na kteréž se zmohla a zdařila ona lichá spravedlnost, o kteréž Spasitel náš dí:

„*Nebude-li hojnější spravedlnost vaše, než-li zákonníkův a farisejův, nevejdete do království nebeského.*“ Onť tyto muže přirovnává nabíleným hrobům, pomníkům z hlatěného mramoru vytesaným, ve kterých ničeho, leč puch shnilotiny ovívá. Neboť oni zachovávali Zákon Páně dle písmeny, ale nikoli pro Boha, nýbrž aby od lidí vidíni a chváleni byli; zachovávali úzkostlivě všeliké *obřady*, trpěli však v srdci nejohavnější *neřády*. — A ta-

kových farisejův až podnes jest mnoho, kteří se zevnitřních obyčejův a pobožností drží, při tom však, třeba ani o tom úplně nevědí, *trojí úmysl* mají. Předně by rádi *sami sebe* oklamali, t. j. chtějí býti v mínění svém spravedlivými a nábožnými lidmi, a chtějí tím uchlácholiti *svědomí své*, že do kostela chodí, almužny dávají, posty zachovávají a t. d. Proto „*čistí a drhnou*,“ jak dí Pán, „*svršek číše a talíře, kdežto uvnitř jsou plni lakoty, závisti a hněvu, a jiných nepravostí*.“ — Dále by rádi též *svět* oklamali, a před svými bližními co dokonalí křesťané se skvěli; proto konají všelijaké pobožnosti anebo skutky milosrdné k bližnímu, jedině, aby to lidé pozorovali a za to je chválili! Konečně, a to jest největší pošetilost, rádi by i *Boha* — ti pokrytci! — oklamali, o němž arci velmi chatrné a nízké pojmy mají, chtějíce Jej ukojiti tak lichou spravedlností, *ve kteréž velbloudy hltají a polykají, a komáry cedí, a zlobu srdce úzkostlivým konáním zevnitřních pobožností zakrýti* chtějí! Taková spravedlnost nemá u Boha nižádné ceny, nýbrž raději hříchem jest v očích Jeho. Jedině tou měrou dospíváme ku křesťanské spravedlnosti, když se zevnějším skutkem spojujeme vnitřní úmysl, a když v ustavičném boji proti tělesnému člověku *vnitřní vášně a náruživosti* skrocujeme. Sv. Řehoř Vel. vypravuje o jednom poustevníku, jménem *Martiovi*, že se dal u jedné jeskyně v Kampanii na železném řetězi nohou ku skále přikovati, aby dále nemohl jíti, než, coby řetěz stačil. Sv. Otec Benedikt dozvěděl se o tom podniknutí, vzkázal mu zláštěním poslem: „*Jsi-li sluha Boží, musí tě vázati nikoli řetěz železný, nýbrž poslušnost Christova!* — a řeholník nahlédl to, a uposlechnul. — Řetěz, kterýž naši svobodnou vůli váže, jesti

zákon evangelický a předpisy Církve Svaté; toho-li se nedržíme, zvrhne se naše svoboda v nevázanost a v libovůli; činíme-li více, vyhledávajíce sami ještě zláštní cvičení pobožnosti, pokání a zapírání sebe, mohouť nám ovšem usnadniti dílo našeho pokroku v dokonalosti; a však nemáme v nich *jádro a bytost* pobožnosti vyhledávati, a na ně si příliš zakládati; hlavní věcí jest *Zákon Christův a Církve Jeho*; toť jest *železný řetěz*, jímž každou vášeň osáhnouti a svázati dlužno. A s té stránky se nám nejbliže dnes křesťanská spravedlnost představuje jako vítězství *vůle* nad *hněvem*. Nejen vražda se zapovídá, nejen skutek zlý, nýbrž i smýšlení, ze kteréhož takový skutek může pojití, co trestuhodný se naznačuje:

„*Slyšeli jste, že řečeno jest starým: Nezabiješ: — Ale jáť pravím vám, kdož se hněvá na bratra svého, hoden bude soudu.*“ Tak vznešená jest křesťanská mravonauka nade všechno, co dřevnější soustavy ukládaly, žeť nejen vražedníka, nýbrž i toho, kdož hněv v srdci přechovává, odsuzuje. Což divu? Ve hněvu člověk neví, co dělá, zuří jako blázen, a tudíž lehce bratra zavraždití může; totéž platí o nenávisti, kteráž jest hněvem chladným. Vším právem tedy praví miláček Páně: „*Každý, kdož nenávidí bratra svého, jest vražedník.*“ (I. Jan 3, 15) t. j. snadno jím státi se může. Proč vyhledával *Esau* příležitosti, bratra svého *Jakoba* zavraždití? — Nenáviděl ho, popustiv mu právo prvorozenství za mísu čočovice (Gen. 27, 41). Proč chtěli *synové Jakobovi* bratra *Josefa* ze světa sprovoditi? — Nenáviděli ho, a nemohli s ním přívětivě promluvití. (Jen. 37.) Proč zabil *Kain Abela*, proč *Saul* kněze *Abimelecha* s 80 kněžími (I. Král 22.), proč *Nábot* byl kamenován? (3. Král. 21, 4.); proč

Antioch zuřil proti bratrům *Makkabejským*? (2 Mak. 7, 34.) — „*Zplanuli hněvem!*“ — Toli vražd poslo již z hněvu a z nenávisti! — Ve hněvu nejen bližnímu prchlivec nadává, jakož u Židů se nadávalo: *rácha* t. j. *ničemníku*, a *blázne* t. j. *bezbožníku*, *neznabohu!*: nýbrž i na živobyti nenáviděného bratra se sáhá. Protož, bratři a sestry, chraňme se hněvu a nenávisti, a pak-li nevolky zplane v nás hněv, nemluvme ničeho, nečiňme ničeho v hněvu, sice by nás to zajisté mrzelo, až vystřízlivíme; raději hněv rozchoďme, a s milostí Boží ho přemůžeme. Můžeme-li koně na ozdě udržeti, sebe-li rozumem na uzdě neudržíme? — Slyšíme sice někdy mluviti o „*hněvu Božím*“ avšak tu nesmíme mysliti, žeby Bůh tak se hněval, jako lidé se hněvají. Proč se hněvá člověk? — Chce míti zadostčinění za utrpenou křivdu, chce, aby patrné či domnělé bezprávi trestáno bylo. Tu v náhlém proudu řeči odvolává se hněvivý, že to tak žádá rozum, právo, čest — doléhá na náhradu, zadostčinění, aby tak celý svět poznal, že žádné bezprávi nesmí zůstat bez trestu! A to-li mezi lidmi platí, u Boha by neplatilo? Jen *Boží* přikázání směli bychom beztrestně přestupovati, a Bůh, jako dobrý Pán, by na to měl pohlížeti a přehlížeti? Nikoliv! vůle Boží jest nejsvětější a odporuje všemu zlému, a každou bujnost do náležitých mezí odkazuje, a tato nezměnná svatá vůle, kteráž nemůže sama sobě na odpor býti, slove „*hněvem a spravedlností Boží*“, o kteréž dí *kniha moudrosti*: „*Ale ty, panovníče mocný, s tichostí soudíš, a s velikou zdrženlivostí spravuješ nás, neboť máš moc, kdybys chtěl*“. (12, 18.)

Protož, *obětuješ-li dar svůj na oltář . . . dar svůj*“. Těmito slovy napomíná nás Spasitel ku smí-

řelivosti, abychom i nepřátelům svým odpouštěli, a s těmi, ježto jsme urazili, se smířili. Krásný příklad čteme v *dějínách našich Moravských*. — *Přemyslovci Moravští Vratislav a Kunrat*, hněvali se na biskupa *Zdika*, ač se byli s ním na oko smířili; k nim se přidružil v této věci, nevědomo, z které příčiny, také *Vladislava*, velkoknížete Českého, udatný bratr *Děpolt*, jenž tuším vládl tehdáž krajinou *Jemnickou na Moravě*. Jen *Oto Olomucký* držel s biskupem svým věrně, a jal se sprovázeti jej osobně, když *Zdik*, volán byv od papeže do Říma, na počátku r. 1145 nastoupil tam cestu. Na pomezí *Olomuckém a Znojenském*, kdežto noclehem byl ve dvoře jakémsi, přepadli jej a družinu jeho onino tři knížata jako loupežníci mocí branou; nejisto, chtěli-li jej zavraždit, aneb jinak vychladiti se na něm. S nimi byli mnozí zemané a jiná zběř. Překvapen byv ubohý biskup, téměř před očima svých stíhatelův dal se na útěk temnem nočním, i ukryl se ve sněhu blízkého křoví; také *Oto* spasil se útekem. Mezi tím obstoupen dvůr pochodněmi rozžatými a vsecky kouty jeho prohledány, družina biskupova trýzněna, věci jemu náležité drancovány, a na usvítě, když ho nelze bylo nalezti, v požeh dáno celé stavení. Sedlák jeden uhodiv v noci maně na biskupa zimou již na polo zkřehlého, dal mu svůj oblek, posadil ho na kůň a vedl zápolími rychle do *Litomyšle*, kdež to ubohý *Zdik* odstonal. A této místy původem byl *Vratislav*, kníže Brněnský, kterýž nepřál *Zdikovi*, že se Olomucké biskupství zmahá, a že proti jeho vůli chrám svatého Martina v *Blansku* vystavěti dal horlivý biskup. Za to vsecky brzo stíhla pokuta. Papež je dal do klatby, vítězný velkokníže *Vladislav* je pokořil mečem, a když *Vratislav* mrtvicí raněn byl, poznal v tom trest Boží,

šel do sebe, litoval a prosil biskupa za odpuštění. A hleďte! biskup ten náš šlechetný věda, že bratr křesťanský něco proti němu má, jako již dříve podal mu ruku k smíření — šel až k němu, k lůžku jeho, smířil ho se sebou i s Bohem, načež kníže pokojně umřel. Tak, milí bratři a sestry! odpouštějmež i my nepřítelům svým, sice Bůh neodpustí nám, jakož Spasitel praví: „*Odpouštějte, a bude vám odpuštěno.*“ Amen!

Neděle VI. po Svatém Duchu.

(Mark. 8.)

(Homilia vyšší.)

Ať si jest člověk jakkoliv zaměstnán, ať se jakkoli líbě baví, ať o nejdůležitějších věcech v radě zasedá, ať ve vědách a v uměních jakoby v duchu vytržen badá: hodina polední ve všem velikou způsobí změnu. Jak mile uhodí *dvánáctá hodina*: hodí tesař pantokem, zedník lžící, učenec zavře knihu, písař odloží péro: stůl jest prostřen, krmě hotové líbou rozšiřují vůni, kuchařka napomíná, že jídla bez škody nemohou déle u ohně státi, a hle! její pobídnutí uzná každý za tak spravedlivé a nutné, že nikomu se nezachce odporovati, vstane se, jde se k jídlu, a všecko, i nejdůležitější zaměstnání zatím na čas odpočívá; neboť se řekne: „Milí Bože! co pak má ale člověk venkoncem ze vší své práce a starosti, než kousek toho jídla a pití; a ten Boží dar nechal by se zkaziti? A taková řeč se za životnou moudrost vychvaluje a v jistých mezích jí skutečně jest. Což tedy řekneme

o těch zástupech, kteříž táhli za Pánem Ježíšem, aniž chtěli opustiti Jej, i když na nehostinné poušti se byl octnul? — Tito lidé neměli jiného smýšlení a přání, než-li Pána Ježíše viděti, v Jeho tváři se sluniti, slova z úst Jeho pocházející slyšeti; a kdožby se neostýchal, za to jich pohaniti? Kdyby se totéž za našich dob stalo, a my někde Pána Ježíše uzříti mohli: sotva bychom jinak jednali; kde kdo by pospíchal na venek, nedbaje na to, že tím něco důležitějšího zamešká. Proto nechceme jich s přemoudřilou opatrností viniti, že nerozumně jednali, když s ženami a s dítkami domov opustili, na tak dalekou cestu se vydali, ničím se nezaopatřili, na zejtrí a na pozejtrí nepomyslicě, a to jedině proto, aby slyšeli naučení o Bohu, o vůli a říši Jeho, čímž se přece nikdo nenají, nenapije a neošatí! — My raději řekneme s *Tomášem Kempenským*: „*Láska nezná míry.*“ Když u *Řeků*, jak se nám vypravuje, *Orfeus* velice líbeznou hudbou na lýru, neřku lidí, ale i kameny k sobě táhl, a když sami ze zkušenosti víme, kterak lid na ústech dobrého řečníka jako otrnulý visí a oči by na něm nechal: proč se tomu diviti, že zástupy trvaly při Pánu Ježíši, anť sami pravili, že *tak* ještě žádný neučil; že *kázal, jako moc maje*, a ne jako fariseové a zákonníci? — Ovšemť, že tím slovem Božím hlad tělesný přece zahnati se nedal, nýbrž, když přišel čas, i s právem svým se ohlašoval, a tím hůře doléhal, čím déle se mu nevyhovělo. Hlad jest zlá věc, to ví, kdo to zkusil! A však bylť tam mezi tím zástupem kdosi, kdož tento nedostatek pro ně ještě bolněji cítil. — „*Připodobniv se zajisté lidem ve všem, kromě hříchu, aby s námi mohl útrpnost míti, a knězem býti litostivým* (Žid. 2): zkusil, co pravá hlava a pravé srdce celého člověčenstva, všelikou trýzeň a bídu pozemskou, a v plné míře ji na sebe přijal. A tudíž

dvojitě soustrast se zástupem cítil, nejen že vůbec strádali, nýbrž i že strádali z lásky k Němu. Tudyž zvolal: „*Litost mám nad tím zástupem co by jedli!*“

Což jich nemohl dříve propustiti a domů odeslati, než-li nedostatek nastal? Totě chladná otázka, kteráž není dle srdce Christova, jenž nikoho od sebe neodkazuje, kdo s láskou a s důvěrou k Němu se blíží. Vždyt známe výpověď jeho: „*Každý, koho táhne Otec, přichází ke Mně, a kdo přijde, toho nevyhodím.*“ (Jan 6.) Což tedy nemohl alespoň nyní říci: Odeberte se, milí lidičky, domů, a ohledněte se, kde byste dostali co jísti! Toho také nechtěl učiniti, neboť dí: „*Rozpustím-li je lačné, zhynou na cestě, neboť někteří z nich z daleka byli přišli.*“ — Jalovým odpravením byl by srdce své před nimi uzavřel, a kterak cos takového Christu Pánu možno? Známyť jest výrok miláčka Páně: „*Kdo má statek tohoto světa, a uzavírá srdce své proti bližnímu svému, kterak láska Boží přebývá v něm?*“ (I. Jan 3.) Že pak věčná láska osobně v srdci Pána Ježíše byla rozložila svůj stánek, o tom my nikterak nepochybujeme. Jen o to se jedná, zda-li měl Pán Ježíš při ruce, co miláček Páně nazývá „*statkem tohoto světa?*“ Zda-li nevyzval bez obalu, že nemá, kdeby položil hlavy? Ovšem, to praví jako člověk, kterýž z lásky v bídu a nízkost se byl ponížil. Učeníci též nevěděli rady sobě, neboť se radili vespolek řkouce: „*Odkud je budeme moci nakrmiti . . . sedm.*“ I kázal, aby se posadili! Nastojte! Co počne? — „*Vzav sedm chlebů . . .*“ Ejhle! počíná sobě co Stvořitel! Ovšem co Stvořitel má ve Své moci veškeren statek, hmotu, látku a živnost celého světa. Což divu? Tentýž Bůh, kterýž působí, aby během leta ze zrna shnilého vzrostl a dozrál plný klas, tentýž tomu ehtěl, aby

v Jeho všemocné ruce v *okamžení* množila se krmě, přeskočiv zraní a připravování lidské, hned lámal a dával, a nikdy neubývalo. Tím zázrakem víra naše v Jeho Božství se utvrzuje, a spolu se zde skvěle vyplňuje přípověď Jeho: „*Hledejte nejprv království Boží a spravedlnost Jeho, ostatní bude Vám přidáno.*“

Což jest ale to *ostatní*? Zda-li jest to *málo* nebo *moc*? Vztahuje-li se to na věci *nejpotřebnější*, či i na to, co jest *nazbyt*? Vizme, kterak spoře podělil své hosty Pán, a kterak oni přestávají na mále! A proč tak spoře nadělil jim Pán Ježíš? Zda-li nebylo v moci Jeho, předložiti jim nejchutnějších jídel, častovati je nejvýbornějším vínem, jakož byl při jiné příležitosti na svadbě v Káně Galilejské dokázal? A jsou-li hosté jeho skutečně spokojeni s tak krátkou hostinou? I proč by nebyli? — Hlad jest nejlepším kuchařem; a když jest hlad, člověk přestává s díky na tom, když se nají. Když žebrák u dveří našich raději prosí o krajíček chleba, než-li o krýcar, tu víme, že jest drahota, a s ní *hlad* v krajině. Hosté, kteréž vyčastoval Pán, sytili se raději *slovem Božím*, břichopáskové a znatelové dobrého stola nechodívají bez toho tak dalece slýchat slovo Boží. A tak nás tato hostina na poušti učí *střídmosti a šetrnosti*.

A k tomuto stolu volá nás Pán. Celá jeho hostina záleží ze sedmi chlebův a několika rybiček sušených, a i při tomto tak jednoduchém častování tak střídmě *sobě* počínali, že se ještě sedm košů *zbytky* naplnilo. „*Nebo království Boží není jídlo a pití, nýbrž spravedlnost, radost a pokoj v Duchu Svatém.*“ (Řím 14.) A však za našich dob křesťané na mnoze naopak smýšlejí. Neboť právě při takových příležitostech, kde se má jeviti *království Boží* ve své plné míře, přednost raději jídlu a pití se dává. Tak k. p.

když se dítě narodí, a nesou je ke křestu svatému, — jaká to radost a milost stává se dítěti křestem svatým: a však na to se někdy málo dbá, odbyde se svatý křest, a kmotří s babou zasednou si v palírně neb v hospodě za stolem při sklence, a tam se chlastá, až potom dítě se dá do pláče; dítě dychtí po matce, a matka po dítěti, a ukrutní pijané zůstávají tam seděti třebas do večera, a nehýbají se, až jsou opilí na mol! — Anebo k. p. když jest nějaká svadební veselost, když se slaví úvodky v rodině nějaké: tu hosté pozvaní těší se na to, ale mnozí z nich jen připravují břicho a žaloudek, ale nikoliv srdce a ducha pro takové hody přeradostné; div by oči nenechali na jídlech; hudba a veselí jich více baví, než-li všecko *Slovo Boží* při takové radosti. Ano i když pohrobili nějakého spolubratra křestanského, musejí tací ctitelé břicha a sklenice jak říkají „*dušičku* nebo *létost zapíjetí*“, a někdy tak se opíjí, že je potom samé odnášeti musejí na pelech! — A co to připrav k některé skvostné tabuli? — Již *svatý Jan Zlatoustý* se úsměšně tázal: „*Což máme býti zabíjeni, že se tak 'krmíme'?*“

Jen tedy střídmež jídla a nápoje dle vůle Boží, „*abychom zde střídmosti pilni jsouce, někdy bohatost slávy Boží uzříti směli.*“ Amen!

Neděle VII. po Svatém Duchu.

(Homilia.)

Jestliť vůbec známé staré přísloví: „*Kde Pán Bůh kostel staví, tam ďábel přistavuje kapličku.*“ — Že tomu tak jest, na to důkazů máme dosti.

Tak k. p. Bůh lidu Israelskému posílal *proroky*, aby jim pravdu hlásali a nepravosti jeho kárali. Tací byli *Eliáš, Eliseus, Isaidš* a t. d. Ale i ďábel vysílá své proroky, kteří rozsívají blud a neřesti, při čemž si na pravé proroky hrají, a tak se staví, jakoby štěstí a blaho šířiti chtěli. Tací liší proroci byli za Christa Pána zláště fariseové a zákonníci, kteří pod pláštěm nábožnosti, svého zisku a slávy své vyhledávali, a lidu nepravě zákon vykládali. Před těmi varuje Pán Ježíš učensky své řka:

„Pilně se varujte lichých proroků.“

Však ale liší proroci posud nevymřeli, a každý věk, jakož i přítomný, má jich nazbyt. Než tážete se: „Kdož jsou mezi námi tito falešní proroci, jichžto se máme varovati? — V pravdě nejhorší prorok jest

a) naše samoláska, kteráž nám netoliko naše chyby zakrývá, nýbrž i z nepravosti cnosti dělá, a pod tou záminkou, že nejsme nejhoršími, brání nám v tom, abychom se polepšili. — Takovým lichým prorokem mimo nás jest

b) *svět*, totiž *zlí a pokažení lidé*, kteří nám laskominy na hřích dělají, bohatství a slávu jako *satan* Christovi, slibují; a když potom svět všecku sílu, zdraví a květ života našeho jako hltavý vlk sežral, za to s posměchem a zahanbením se nám odměňuje.

c) Dále pak lichými proroky jsou *kacířové*, kteří kácejí nám víru, a sice *neznabohové*, kteří bohužel! i po venkově již, jako vlci, obíhají, na Boha a na svaté náboženství Jeho nic nedbají, živi jsouce, jakoby duše neměli a jakoby věčnosti nebylo, a co nejhoršího, že usilují i jiné o víru přivřít, tupíce a v posměch ji uvodíce. Ach! varujte se jich! Litujte jich a modlete se za ně! Kdyby se ale osmělili, veřejně Boha zapíráti, udejte

to u vrchnosti, neboť ani světská vláda netrpí *neznabohův*, proto že takový člověk, kterýž víry nemá, nemá ani svědomí. Kdybyste viděli člověka, který si vypíchl oči, tak že nevidí, a k tomu je hluchý, že neslyší, a snad i kulhavý, že choditi nemůže: zda-li byste takového mrzáka nelitovali? — A hleďte, ještě mnohem horším mrzákem jest *nezna-boh*, kterýž nic nevěří; on nevidí, neslyší a necítí těch krás a radostí, kterých vám svaté náboženství v životě a ve smrti poskytuje. Tito a jiní jsou proroci našeho věku, a co nejhoršího, oni se nikdy neobjevují ve své ohyzdnosti, nýbrž jak dí svaté evangelium:

„Oni přicházejí v rouše ovčím, vnitř pak jsou vlci hltaví.“

Oni se staví, jakoby byli našimi nejlepšími přátely, a jakoby s námi dobře smýšleli. A netoliko takto mluví, ale oni také takto jednají. Zvou k rozličným zábavám a poskytují také časem *dárkův*, a tím způsobem se snaží do tenat svých dostatí nevinné a nezkušené duše. — To vše jest závdavkem nepravosti. Běda tomu, kdož takových darů přijímá! — Když Řekové 10 let darmo oblehali *Troju*, vzali útočiště ke lsti. Pod zámínkou, jakoby odplouli, skryli se, a za městem nechali dřevěného koně nesmírné velikosti, do jehož břicha se nejzmužilejší vojínové ukryli. Jeden pak z pozůstalých vypravoval *Trojanským*, že *Řekové* zůstavili koně toho bohům ku smíření a za náhradu za ukradené palladium (zlatý ohromný štít), dokládaje, že, kde se kůň tento postaví, místo to bude nedobytné. I uvěřili jsou *Trojánští* lstivým slovům těmto a rozbořili bránu, a vtáhli ho do města; v noci pak otevřelo se břicho, a vyskočivše vojínové, otevřeli brány města a spojivše se se svými, dobyli města.

— Ajhle! podobných darů podávají tobě, synu a dcero křesťanská; nedotýkej se jich, nechceš-li prodati duši svou, svědomí své, čest svou a přízeň Boží! Co se ti poskytuje, to jest *cena Jidášova*! Přátelství a láska jejich jest toliko rouchem ovčím, nad kterým brzy vylezou drápy vlčí, kterýmiž rozedrou vám klenoty nejdražší.

„*Po ovoci jejich poznáte je. Každý strom dobrý ovoce dobré nese; zlý pak strom zlé ovoce dává.*“ Těmito slovy dává Pán Ježíš učeníkům Svým známku, dle kteréž liché proroky poznati mají, totiž máme jenom pozorovati život jejich, a shledáme, kam vede učení jejich, co z jejich náhledův pochází. Popatř jen na bezbožníka, kterýž se od Boha odvrátil, a co dělá, co se mu líbí, jakého ovoce přináší? —

Je-li *sluha*, zajisté je lenivý, nevěrný, lstivý a neposlušný, nesvorný a hašteřivý. Je-li *hospodář*, zajisté o čeleď a dům nedbá, práce se štítí, opilství a rozkoší vyhledává, se sousedy dobré vůle nemá. Jest-li *syn* neb *dcera*, zajisté jest hrdý, neposlušný, nevděčný, marnivý a rozkošný. Jsou-li *manželé*: zajisté jsou nesvorní, nedbají o dítky a světu dávají pohoršení. Postav *trnku* do kterékoliv půdy: všudy jen trpké ovoce ploditi bude, a tak hřích jen *zlé ovoce* může vydávati (Gal. 5, 19, 20.) Ohavnost jejich jest patrna. Však ale i ovoce takových ničemů, kteří umí chytře zakrývati ohavnost svou rouškou slušnosti, není méně zlé! Ovšemť že nepadají do rukou světské spravedlnosti, nepřicházejí do žalářův aneb na šibenice: jsou-li však před Bohem proto lepšími? Jsou-li obžerci a opilci s jakousi uhlazenou slušností, zdaž hřeší méně? Páší-li smilstvo ve skrytě, jsou-li proto čisti a nevinní? Jest-li lichva a pod-

vod jejich lstivě a chytře provedena — okrádají-li tím méně bližního? A když se jim jejich ničemnost nemůže dokázati: jsou-li již proto i před Bohem čisti? *Sodomská jablka* jsou přece ovocem zlým, vnitř plná prachu a spuchřeliny, ač z venku vypadají krásně: a člověk zlý zůstane zlým, byťby uměl skutkům svým dáti podobu slušnosti a zákonitosti.

„*Nemůže dobrý strom zlého ovoce nésti, ani strom zlý ovoce dobrého vydávati.*“ Těmito slovy dovozuje Pán Ježíš, co byl prve poradil, totiž proč dobrý strom dobré ovoce nese, a zlý zlé ovoce vydává; dokládaje, že se to zakládá ve přirozenosti jeho, dle kteréžto každý tvor to dělá, co dělati má. A však tu jest veliký rozdíl. Strom dobrý *musí* dobré ovoce vydávati, a jinak nemůže; ale člověk, maje svobodnou vůli, všechno, co činí, *dobrovolně* činí. *Předložil tobě, (člověče!) vodu i oheň; k čemu chceš, vztáhni ruku svou. Před člověkem jest život i smrt, dobré i zlé; co se mu bude líbiti, dáno bude jemu.* (Sir. 15, 11—18.) a proto jest člověk hoden buď odplaty neb trestu, jakž dokládá dále svaté evangelium:

„*Všeliký strom, jenž ovoce dobrého nenese, vyfat bude a na oheň uvržen.*“ V tomto výroku Páně má do jista každé slovo zláštní váhu a důležitost. Dí-li *strom*, nerozumíš tu ovšem *stromy lesní*, (jedle, duby a t. d.), kteréž, ač ovoce nenesou, přece k jiným potřebám se hodí; ale mluví tu o *stromech ovocných*, kteréž ovoce nésti mají, jakož i člověk k tomu určen jest, aby s milostí Boží náležitě užívaje vloh svých, hojnost dobrých skutků konal. Dále tu není řeč o *křovinách*, nýbrž o *stromu*, proto že výstraha tato Páně se netýká tak dítek a pacholíků, jakož odrostlých a do-

spělých, kteří mají již rozum a zkušenost, od nichžto se tedy pevnost mysli, věrnost u povolání, pořádek a slušný mrav očekává. Dále dí Pán: „*Všeliký strom*;“ čímž dobře na srozuměnou dává, že není nikdo vyjmut, buď si mládec či stařec, kníže či nádeník, rolník či voják, učený či neučený, bohatý či žebrák; jakož se i žádný nemůže vymlouvat, žeby neměl *kdy* anebo *proč* plniti vůli Boží. A byt i drvař někdy ušetřil dubku či javora pro stíhlý vzrůst jeho, Bůh hříšníka pro krásu neušetří; ovšem tento výrok Páně mnohému se bude zdáti příliš přísný; neboť i sebe horší člověk někdy přece sem tam něco dobrého učiní. Než Pán nepraví: *všeliký strom, kterýž nenesl, či neponese* a t. d.; nýbrž dí: *kterýž nenese*. Nic platno, že někdy nosíval, a nyní nenese více, na to nebude pamatováno (Ezech 18, 24); aniž platno, když teprv nositi zamýšlí, až se mu zachce. — Tu se jedná vždy o stav, ve kterémž se strom *právě* nachází, a proto končí se dnešní svaté evangelium slovy:

„*Ne každý, kdož mi říká, Pane, Pane, vejde do království nebeského, ale kdož činí vůli Otce mého.*“ Amen.

Neděle VIII. po Svatém Duchu.

„A ten obžalován jest před ním, jakoby byl mrhal statek jeho.“ (Luk. 16.)

Úředník v dnešním svatém evangeliu obžalován jest, že zmrhal statek pána svého. Jelikož tedy trestu zasluhoval, nemůžeme s ním mnoho útrpnosti míti; ale mnohdykrát se to stává i lidem

zcela nevinným a bezúhonným, že je někdo udá a obžaluje, aniž o tom vědí a zástati a ospravedlniti se mohou. Neboť obchází mezi námi jistý druh lidí, kteří, jak praví *Spasitel*, jako *dábel obchodí, hledaje, koho by sežral*: tak oni obcházejí, a kde kterou klevetu sbírají, ano zase zláštní náhončí mají, a z nich všelico vytahují, jen aby bližního svého z úřadu svrhnutí mohli. Znáte-li ten hanebný druh lidí? — Jsou to *pomlouvачi a na eti utrhači*; — a těch jest trojí třída, 1) *co klevety vymýšlejí*; 2) *co je roznášejí*; 3) *co je poslouchají*.

Odkud to, že člověk jest nepřitelem bližního svého, a zneužívá tak jazyka svého? —

To jest z trojí příčiny, ježto jsou:

1. *Cit vlastní ničemnosti*;
2. *Sprostá závist a nenávisť*;
3. *Pomsta*.

D Í L I.

Pomluva pochodí z citu vlastní ničemnosti.

První studnice pomluv a útržek jest *povědomost své vlastní ničemnosti*. Pomlouvач měří podle sebe i jiné lidi, soudí podle sebe i jiných; a poněvadž on sám žádných chvalitebných vlastností a skutkův nemá, proto žádal by celý svět o tom přemluviti, že i jiní lidé ani o mák lepšími nejsou, než-li on. Takový pomlouvач n. p. jest *pokrytec a šibal*; tedy vedle něho nemá nikdo *upřímným* býti; on jest *nevěrec a bohaprázdňý člověk*; tedy by rád všem namluvil, že pobožní jenom na oko se staví, kdežto vnitř zcela jemu rovni jsou;

on jest *opilec a smilník*: tedy prý jiní totéž činiti musejí; on jest *lenoch*, tedy ať nikdo není pilným a bedlivým; — on jest *sprostý a neumělý*; tedy ať nikdo není moudřejší a umělejší nad něj. — Proto že on sám v sobě nosí vědomí svých chyb a hříchův: tedy chce, aby na zemi, aneb aspoň na jeho blízku žádné cnosti a dokonalosti nebylo. Cit jeho vlastní prázdnoty a nešlechetnosti jest mu nesnesitelný: proto jej hledí přenést na jiné, a tím sobě svou vlastní tíži polehčiti. Poněvadž jiných statečných lidí následovati a jim rovným býti nemůže: tedy aspoň tím se těší a uspokojuje, že je může pomlouvati, škubati a zlehčovati. Nezpůsobní a hříšní lidé nalezají v tom jakési potěšení, když jiné právě za tak nezpůsobné a hříšné vyhlašují, jako oni jsou. — Zláště lidé, kteříž na neštěstí *dar vtipu mají*, hledají pomluvou potravu pro svou ostrovtipnost. Aby svůj vtip brousili a ukázali, není jim žádný přátelský svazek pevný dosti, aby ho nerozvázali, žádná věc svatá, aby ji neposkvrnili, žádný člověk tak ctihodný, aby mu něco nepověsili, jen když se mohou nadíti, že se jim jiní smáti budou.

D Í L II.

Pomluva pochodí ze sprosté závisti a nenávisti.

Druhá právě tak špatná studnice pomluvy bývá *závist a nenávisť*. Malí, chatrní lidé, kteříž nic znamenitého na sobě nemají, nic velikého nečiní, málokdy pomluvy a útržky snášeti musejí, leč obyčejné klavy a pomluvy života pospolitého. Ostatně nikdo se o ně nestará, nikdo jich nepozoruje proto, že

se skrze ně nikdo necítí býti uraženým a zatemněným. Jak náhle ale někdo nad jiné vynikne, jak mile buď jménem a bohatstvím, buď krásou tělesnou, buď vtipem a učeností, buď cností a zásluhami nad jiné se třpytí: tu hned závistníci vůkol něho jako sýplaví hadové povstávají, nepříznivým okem na něj se dívají, a všemožně jej svrhnouti hledí. Tací bídníkové usilují, všecko, co se blýská, zatemniti, všecko, co jest bílé, začerniti, všecko, co jest veliké, umenšiti, všecko, co slavné, snížiti a pohaniti. Dobře píše svatý Jarolím: *„Jako přítel na příteli jen všecko dobré vidí, byť také bylo zlé: tak zase má protivník za zlé a převrácené to, co v skutku dobré jest a ušlechtilé.“* Herodesa nepomlouvali židé a fariseové, Piláta žádný, Kaifáše žádný, Barrabáše žádný, Jidáše žádný; ale pomlouvali Christa, stáhali jazykem, kamením a mečem Pavla. Proč? — Ti první neměli žádných zásluh a cností, nehorlili ani pro náboženství, ani pro národ, ani pro člověčenstvo, jako tito. Pomlouvači jsou jako *mouchy a červy*, kteříž jen na dobré ovoce mají chuť, jen toto hryží, anť mezi tím plané a chatrné v pokoji státi nechávají. Proto že oni sami žádné cti a chvály před světem nemají, aspoň tím sobě chtějí jméno a pověst způsobiti, že slávu a poctivost jiných lidí umenšují. Jazykem a hubou zajisté snadněji jest pozornost světa na sebe obrátiti, než-li rozumnými skutky a mnohoročnými zásluhami.

D Í L III.

Pomluva pochodí ze mstivosti.

Pomsta bývá třetí studnicí zlobivého pomlouvání a utrhaní. Slabí a bídní lidé jsou obyčejně

nejvíce hněvivi a pomsty žádostivi; proto že *ale činem* se pomstiti nemohou, tedy to činívají *jazykem*. Vstupme do kruhu domácího, tu někdy kleje pacholek na pána, děvečka na paní a hospodyň, všelico si o nich povídají směšného a potupného, nejmenší chybičku s libůstkou dlouhým loktem zveličují, a nenechají na nich místečka dobrého; a proč? Bez pochyby musel pán a paní z povinnosti a z úřadu je v něčem napomínati a pokárati, a proto se chtějí pomstiti. — Vstupme do nějaké hospody a do krčmy, tu při sklénkách pěnavých zaznívá pomluva; tu se přetřepávají *kněží, úředníci, představení obce*; — a proč? Představený musel dle úřadu s někým přísně nakládati, trest mu uložit, nebo na něm vykonati; a tu hned s plnou hubou u přítomnosti jiných na ně všelico vykládají, úšklebek a přezdítku kde kterou na něj vymýšlejí, a potom celé shromáždění stejnou notou zpívává! — Vstupme do jiné společnosti; tam se nadává *pobožným a horlivým křesťanům, tam se spílá národilcům a vlastencům!* — Kdož jsou a co jsou to za lidi, jižto svoje nectné huby vyplachují? — To jsou *odrodilci a bezbožníci*, protože *kněží a horliví křesťané* jimi vedení jim se vyhýbají a dle jejich choutek se nechovají, tu hned nepřátelé říkají o nich z pomsty, že chtějí všechny národy a jazyky vyplniti, že chtějí již za živa do nebe přijíti, že chtějí Pánu Bohu nohy ukousati, že jsou *prepiatci*, smyslu pominulí, trhlí, blázni a t. d. Jest-li *učitel* dítko přísněji napomenul anebo trestal: tu hned rodičové z pomsty z toho nadělají, že je zbil a smrtelně ranil, každou chybičku na něm hned loví, ji jazykem svým u veliký křích proměňují, z *mouchy* dělajíce *slona*, a z *mrvy* *břevno!* —

Vidíte! tak nečisté a kalné jsou studnice, ze

kterých *pomluva* vyplývá. Pročež, chraňte se, milí přátelé, *pomluvy a na cti utržení!* Pomyslete si vezdy: Což pak já jsem soudcem bližního svého? — Kdož mi dal právo, odsuzovati bratra? Pomněte, co pravil Christus Pán: „*Čeho nechceš sám, nedělej jiným.*“ To jest pravidlem pouhé spravedlnosti. Vynakládejte nástroj malý, ale nebezpečný, totiž *jazyk*, toliko k tomu, abyste Boha oslavovali, bližního učili, těšili a hájili — a tak ocnete se někdy ve sboru blahoslavených, o kterých Písmo dí: „*že nepoklesnuli jazykem svým.*“ — Amen!

Neděle VIII. po Svatém Duchu.

„Kopati neumím, a žebrati se stydím;
ale vím, co počnu.“ (Luk. XVI. 3.)

Mezi proroky Starého Zákona byl jeden, na něž vyšel rozkaz Páně, aby se na jisté jemu vykázané místo odebral, a tam slovům moudrosti naučil. A kamže musel zříditi kroky své? Snad do školy jakéhos daleko proslulého učitele? Či snad ke dvoru moudrého knížete? Či do sínců chrámových, kde sněmovali zákonníci? — Nikoli! nýbrž do dílny velmi všedního řemeslníka. „*Vstaň, a sejdi do domu hrnčířova, a tam uslyšíš slova má.*“ A cože tam pozoroval, čemu se tam naučil svatý prorok Páně? — On se díval na hrnčíře, jak nádobu hlíněnou na kruhu otáčel, a jak se mu zlíbilo, zase rozlámal a udělal z ní jinou. A hned porozuměl věstec svatý v duchu svém slovu Páně: „*Aj! jako hlina v ruce hrnčíře, tak jsou lidé a národy v ruce mé.*“ (Jer. 18.) Tak tedy se mohl naučiti moudrosti

v domě hrnčářově, poznáv v obrazu tomto, kterak člověk docela od Boha, Tvůrce a Velitele svého závisí, a tudíž zavázán jest, dle Jeho svaté vůle živu býti, by od Něho zavržen nebyl.

I nám velí Pán, bychom se přiučili pravé moudrosti, dle které celý život svůj zříditi máme, a poučuje nás o tom v dnešním podobenství. Kam ale posílá nás a ke komu? — Nikoli ku svatým prorokům, nikoli ku spravedlivým a nábožným, nýbrž k onomu nespravedlivému správci, k onomu *hrnčáři*, který svou zlou a prohranou při přece uměl ještě tak obracet a otáčeti, jakoby v jinou nádobu vzdělati, že se ještě v čas, bídné budoucnosti vyhnouti uměl. Spravovav svěřené jmění co možná nejšpatněji, a všecko prohýřiv, leká se počtů, jež má skládati a počíná na mysli úvahy činiti. Což, budu-li odsouzen, odkud se vyživím? Kdo mne přijme? „*Kopati ne-umím, žebrati se stydím. — Ale vím, co počnu.*“ A hned si získal přátely, darovav jim, což nebylo jeho; a jakkoli to pána ještě více muselo urážeti, přece nemohl chytrost zpronevěřilce nechváliti.

Již pak nastává otázka: Jak nám může lhář a šejdiř (ošemetník) sloužiti ku poučení? Kterak počínání takového lze jest sobě obrati za vzor následování? — A přec patrně, že Christus Pán tak nám velí v dnešní své řeči. Neboť, vezmeme-li to v duchovním smyslu, shledáme

- I. že každý z nás jest takovým nespravedlivým vladařem; a
- II. že tedy opatrností, kterouž on si pomohl z nouze, i my zmoudřeti máme.

Díl I.

Každý z nás jest nespravedlivým vladařem.

1. Jestliť známý sice, ale vždy poučný obraz, který zemskou radost k motýlu připodobňuje. Neboť vesele poletává tento svými pestrými, lesklými křídely po polích, bezškodně a nevině zdá se kolíbaty po květinách a keřích; a však, co následuje, jest zcela jinačí. Nebo ještě, než-li svůj kratičký život dokončí, nasadí množství vajíček, ze kterých se potom vylíhne síla ošklivých housenek, kteréžto tak ohryzávají puky, květy a ovoce, že stromy jak pometla vypadají. Kdo to udělal? — ty ošklivé housenky — povídá se potom.

A kdož může zapřít, že pozemské radosti obyčejně také tak se skončují? Ony máme oko člověkovo, jako krásný motýlek dítě; onyť, pokud jich člověk užívá, jsou příjemné a lahodné, tak že člověk ani se nenaštěje zlého; a tepruv později dozrává bída, která se vylíhla ve hnízdečku teplém lehkomyšlného hýření.

A tak to zakusil i nespravedlivý správce v dnešním svatém evangeliu. On dal sice majetníkovi statku čest, a nazýval ho pánem; v skutku samém pak považoval sebe za pána statku svěřeného, a podle starého přísloví: „*Dobře žíti a dobrého žítí přátel*“, dobře si hověl, přijmův a vydání přísně nehleděl, zláště, an se zdálo, že skutečný pán ničeho o sobě slyšeti nedává a o hospodářství se nestará.

A však dříve ještě, než-li se ukončil klam tento, již byli motýlové nasadili vajíčka svá, a housenky ošklivé vylezly a ohryzaly nadějný strom budoucnosti příjemné. Nebo než-li se nadál, již byl obžalován a nvní slyšel: „*Vydej počet! slož úřad!*“ —

Jaké to poselství! Jako bleskem poražený poznal svou chybu, svou neopatrnost, kterouž se sám byl uvrhnul do takovéto bídy. Při tom přece málo ho litujeme, on to zasloužil — řekneme, — a není lepšího osudu hoden.

2. To každý nahlíží; ale tomu nechce každý porozuměti, že každý z nás více méně jest *takovým vladařem nespravedlivým*. A přece jest tomu tak. Nebo ať pomlčím o povinnostech, které zde podle stavu svého máme, a kde každý nějakého pána nad sebou má: *jednoho* nejvyššího pána musíme všickni nad sebou uznati (Eccl. I.) Naproti tomuto Pánu rád by každý byl svým vlastním a zcela neodvislým pánem, síly a skutky své rád považuje každý za majitek, se kterým zcela, jak se mu líbí, nakládati by chtěl. A však jináče napomíná apostol: „Žádný zajisté z nás není sobě živ, a žádný sobě neumírá; nebo buď že jsme živi, Pánu jsme živi: buď že umíráme, Pánu umíráme. Protož buď že jsme živi, buď že umíráme, Páně jsme.“ (Rom. XIV. 7. 8.)

Že zde na světě jsme, to jediné všemohoucnosti a dobrotě Boží děkovati máme. Všemohoucnosti, díím, proto že člověk sám sebe nestvořil a postavu svou nevymyslíl: nýbrž Bůh jej stvořil.

Ale již první praotec náš byl takový *nespravedlivý vladař*. Uslyšev lichotné slibování hada pekelného; „*Budete jako bohové!*“ — nechtěl míti nad sebou Boha a Stvořitele, nýbrž chtěl dělati se svěřeným statkem, co by se mu líbilo. Pro tu pyšnou neposlušnost, s jakou příkaz Boží zneuctil a přestoupil, sklesnul s výšky, na které ho Duch Svatý držel, ztratil prvotní spravedlnost a stal se *hříšníkem*. On tedy, jak říkáme, *dohospodařil*, a bylby zasloužil jako pyšní anjelové, na věky od Boha zavrženu býti, a nebyloby žádného pokolení lidského.

A však! pro toho, kterýž nás přišel v plnosti času vykoupit, zachoval Otec pokolení naše, a proto dvojím způsobem může říci Bůh o nás: „*Vy jste moji!*“ Předně, když jste nebyli, já jsem vás stvořil. A když jste již sice byli, ale nešťastní hříšníci: tenkrát jsem vás vykoupil a spasil, a proto máte též býti mojimi. Že tedy na živě jsme, to jest účinek milosti Boží skrze Ježíše Christa. — Je-li tedy Bůh *Pánem*, jeho *vůle* jest naším zákonem t. j. On nám má poroučeti, a my máme poslouchati. Co však Bůh od nás žádá, jest nejlepší a nejmoudřejší, t. j., co při nejlepším rozumu sami sobě bychom uložiti museli, abychom zde i tam šťastnými býti mohli.

Je-li tomu ale tak, nesmíme jednati, jak nám napadne. Je-li vesmír *veliké hospodářství Boží*, tedy my jsme jenom vladaři a správcové, kteří na nějaký čas darův nám svěřených smíme užívat, a sice tak, jak to Bůh chce, a jak se na člověka rozumného sluší. Kdo tedy svých duchovních nebo tělesných zboží a darů zneužívá, nebo je zahrabe a zcela ani neužívá, při počtech zle ob stojí. Zhroz se toho, *opilče!* který darů Božích zneužíváš k omámení rozumu svého. Není pravda, co ty říkáš: „*Za své peníze mohu pít, kolik chci, co jest komu do toho?*“ — Jedenkrát nebudeš tak mluvit, až uslyšíš ono: „*Vydej počet z vladařství svého!*“ — Zhroz se toho *smilníku* a mrzkých skutků pachatelů! Není pravda, čím se omlouváš: „*Přirozené náklonnosti oddati se, nemůže býti hřichem.*“ — Není pravda, co pravíš, ty *nesvědomitý manžel*: „*Má žena jest má, já s ní mohu dělati, co chci!*“ — Bůh, který dovoluje milovati křesťansky, zapovídá milovati hovadsky!

Zhroz se toho, *zloději*, a který šidiš bližního svého a bereš mu peníze, nebo (co více) dobré jméno. Není pravda, čím se vymlouváš: „*Však já mám málo, a on má více, než potřebuje.*“ To není žádné právo, abys bral bližnímu svému, co on si pořádně vydobyl — to je požehnání Boží, a když on ti chudobnému z toho ničeho nechce dáti, tenkrát ty si nemáš sám vzíti, ale soud Bohu ponechat.

Zhroz se toho ty, *jenž mluviš jazykem, co ti slina na něj přinese*; třeba jest to vtipné a chytré, že se tomu celá společnost směje. Je-li to rouhání, nebo posměch věcem nejsvětějším, je-li to hra s dobrým jménem bližního tvého: velice chybuješ; neboť nesvěřil ti Bůh *rozum, paměť a ostrý vtip* na to, abys tím jako ohněm zapaloval, nýbrž abys osvěcoval a zahříval.

A kdo z vás nemusí sobě předhazovati, že více nebo méně byl *takovým nespravedlivým vládařem* na statcích, které mu Hospodin svěřil? — „*Dobře já vím, vyznal upřímný Job, že člověk nebude uznán za spravedlivého před obličejem Páně a ani jedno nebude moci odpověditi na sto (otázek).*“ — Tak i Žalmista: „*Pane! budeš-li šetřiti nepravosti naše, Pane! kdož obstojí?*“ — (Žal 142.) Nebo jak učí apostol: „*Každému ustanoveno umříti, potom nastane soud.*“ — Tedy nejprv nás Bůh z hospodaření povolá a potom nás potáhne k počtům. U toho evangelického hospodáře to bylo naopak: Nejprv ho volal Pán k počtům, a potom ho shodil s úřadu. A však právě to mu pomohlo z nouze.

Díl II.

Opatrností, kterou sobě pomohl evangelický vladař z nouze, máme i my zmoudřeti.

Zde počíná ona chválená *chytrost* nešťastného úředníka. Sotva se zotavil od prvního leknutí, již počínal přemýšleti, co si má počnouti? Jest-li to snese, co naň čeká? Má-li snad nádeničit a v potu tváře chlebiček si dobývat? — Ach! k tomu ten rozmazlený lenoch, který jen dobré kousky jídával, nebyl; již toho pomyšlení se hrozí. Má-li tedy (co ovšem není příjemnější, ale aspoň pohodlnější), vzítí mošnu a žebrati ode dveří ke dveřím? — To by zase nesnesla jeho pýcha! Tu projela, jak se praví, šťastná myšlénka jeho mozkiem, která mu ukázala, jak má z té nesnáse vyjít; již ví, jak si pomoci má.

Přátel a pomoci potřebuje, a prostředky, kterými si jich může ujistiti, jsou ještě v jeho rukou. Svolal dlužníky pána svého k sobě, vydával jim dlužní listy, které oni napsali, a on k schování odevzdané při sobě měl, a za ně bře jiné, na kterých místo 100 tun oleje přepsalo se jen 50, a místo 100 měric pšenice psalo se jen 80.

Že se takové vyjednání velice zalíbilo dlužníkům, o tom ani nepochybuji, aniž se tomu divím. Ale jak nyní ten úředník? — Stalo-li se nyní postavení jeho lepším? — Ohledem na pána jeho nikoli sice, nýbrž ještě horší, neboť jej ještě více ocikánil. On si ale na jeho útraty na nohy pomohl a přátel získal, kteří mu napotom pomahali, tudíž i ošizený pán jeho musel ho pro jeho chytrý nápad pochváliti.

Tak chválil pán svého nespravedlivého sluhu, ješto nemohl upříti, že chytře si byl počínal. Zda-li ho Christus Ježíš také schvaluje nám? Nikoli! — Kterakby mohl chváliti nám toho, jehož sám nespravedlivým, ničemným vladařem nazývá? — On jedině chtěl poukázati na to, že všickni milovníci světa jsou obyčejně velice *chytrí* v tom, jakby život pozemský v samých radostech ztráviti a všemu vyhnouti mohli, coby je v trávení mýliti a vytrhnouti mohlo! On nám chce říci: „*Když světáci mají takovou chytrost, se kterou tak pečují o své tělo, které bude potravou červů, a které jen tu píď času zde na tom světě v rozkoších (a to není vždycky) může ztráviti: čím více vy, moji následovníci, kteří víte, že jest duše více, než tělo, máte býti opatrní a všeho vyhledávati, čím byste svou věčnou blaženost ujistiti, a všeho se stríci, čím byste ji ztratiti mohli. „Synové tohoto světa jsou opatrnější v pokolení svém, než-li synové světla;“ t. j. ve věcech světských, pomíjejících více sobě dají záležitosti. A tu jest již na místě, abych vám, milí křesťané! rozdíl vyložil, jaký jest mezi *chytrostí* čili *opatrností* pouze světskou, a *moudrostí* čili *opatrností* nebeskou. *Chytrým* jest také zvíře, *chytrost lišky* jest v přísloví, a Christus Pán praví: „*Budte chytrí, jako hadi!*“ Ale to právě jen jest obratnost rozumu, se kterou všudy si umí pomoci, všeho se dopíditi, ve všem obstáti, bez ohledu na to, co svědomí a přikázání Boží tomu říkají. — To jest zcela zvířecí vlastnost, kterou mnohé zvíře má ve větší míře, než-li člověk mnohý. Proto Christus Pán přidal k tomu: „*Budte chytrí jako hadi — a upřímní jako holubinky;*“ t. j.: budtež a jednejtež při všem opatrně a obezřetně, ale tak, aby vaše chytrost vždy byla služkou vyšší opatrnosti, která se při všem, co rozum radí, ptá: „*Co tomu řekne Bůh, svědomí a**

lidé spravedliví?“ — A to jest pravá opatrnost, která „moudrostí“ slove, a jest darem Ducha Svatého, proto že nevyrůstá z kmenu sobectví pozemského, nýbrž z dětinne poslušnosti a věrné poddanosti vůli Boží. A o tuto moudrost, milí křesťané, vždycky žádejte Ducha Svatého na modlitbách svých, a následujte rady, kterouž na konci sv. evangelia dává Syn Boží, vtělená moudrost Božská: „Čiňtež sobě přátely z mamony nepravosti,“ t. j. bohatství své, kteréž tak snadno svádí k nepravosti, vynakládejtež na almužny, a tak sobě dělejte přátely, kteří za vás orodují u Boha, abyste, když skončíte běh života, přijati byli do příbytků nebeských. Amen.

Neděle IX. po Svatém Duchu.

(Homilia vyšší.)

1. Krásně se rozkládal Jerusaleem před zrakem kalným Ježíše; velebně se pnul k nebi na hoře *Moria* chrám světoznámý; zláště střechy a bání jeho, nádherní palácové tu vystupovali, okolo nich rozkošné zahrady a palouky, nivy a háje — krásné to podívání, a přece, co čtu?

a) „*Když se přiblížil Pán Ježíš k Jerusalemu, vida město, plakal nad ním.*“ —

Nebo všecka tato nádhera nemohla zakrýti před okem Jeho vnitřní zpoustu, mravní zkázu a dospělost k soudu města tohoto. Pán Ježíš pláče! To víte, že žádný vážný a moudrý muž nepláče, leč pro důležitou příčinu. A hle! Christus Pán pláče; pláče, an lid „*Hosanna*“ mu volá a slavně ho vítá; pláče nikoli

nad sebou, nýbrž pláče nad jinými. A proč pláče? — Snad proto, že lid, který nyní volá mu „*Sláva!*“ brzičko volati bude: „*Na kříž s ním?*“ O nikoliv, vždyť pravil k ženám: „*Neplačtež nade mnou, plačte nad sebou a nad syny svými.*“ Pán Ježíš přišel, aby lid svůj spasil. „*Však do svého přišel, a svojí ho nepřijali;*“ kázal a hlásal pravdu po tři léta: a neuvěřili; napomínal a káral, a neposlechli; všecek se jim obětoval, a zhrdli jím. Tato zatvrzelost tak ho bolí, že pláče. Ó jak ohavný a záhubný musí býti všeliký hřích, ješto sám Syn Boží proň pláče! Vidouce někoho plakati, plačeme spolu. A což teprv, plačeli otec neb matka nad dítětem nezdárným! Zda-li, je-li v něm ještě srdce lidské, neobměkčí se, a neopláče spolu nezdárnost svou? — Ó hle, křesťane! Tvůj Vykupitel pláče nad hříchem a nad zaslepeností nejen Jerusalema, ale nad hříchy celého světa, i nad hříchy tvými! Ó běda, přeběda! jest-li ani slzy Jeho nepohnou tebe k pokání! Ó plač tedy, jako *David kající*, když mu *Nathan* hřích jeho předstíral; plač jako *Marie Magdalenská* u nohou Páně; plač jako *Petr kající*, když zapřel mistra milého; a jako voda na křtu svatém smyla s duše tvé viny, tak voda kajícího pláče smyje s duše tvé provinění tvá.

b) Plač i nad *bližním*, jako Christus Pán nad národem svým, když vidíš, jak Bůh hříchy hněván bývá, a kterak bližní Tvůj nedá si říci, nýbrž ode dne ke dni ve hříchu se zatvrzuje a v časnou i věčnou zkázu se uvrhá. Ach! kdyby Pán Ježíš dnes co člověk mezi námi obcova, a popatřil by na naše města a dědiny: cožby také hořce splakal nad námi! Ó kdybyste procitli a vstali z hrobu, vy ctihodní praotcové! Což byste se nepoznali v potomstvu svém. Není tu již ta vroucí víra v Christa Ježíše; tratí se kázeň a mrav křesťanský; mizí úcta a poslušnost

k představeným; vyhynula na mnoze vlastenecká láska k jazyku a mravům domácím. Nevěra a nevšímavost ve víře se zmáhá; zisk a výnos, toť mocná páka věku našeho, která každým hýbá; *míti a požívat*, toť heslo jeho; opičiti se po cizinsku, zhrdati vlastní řeči a mravem, to známkou vzdělanosti liché! — Ó křesťane, nedávej se i ty uchvátiti touto zaslepeností, neboť pro každého jest pomoci, jest čas, příležitost a chvíle, kdy se obrátiti může, jen-li chce. Takto praví Christus Pán.

2. *„O kdybys poznalo, a zajistě v tento den tvůj nepoznalo času navštívení svého.“*

Tedy Jerusaleme měl „den svůj.“ Ovšem, milí křesťané! jsoutě doby v životě, jak jednotlivých lidí, tak celých národův, jež jsou rozhodné, a od kterýchžto závisí štěstí, nebo-li zkáza jejich. Tu platí často: *„Nyní, nebo nikdy více.“* A takovou dobu rozhodnou měl také *národ Israelský*. Vykupitel slíbený přišel konečně na svět. Již stál u prostřed lidu vyvoleného a hlásal pravdu, zvěstoval mu zákon Boží a podával mu milost svou, chtěje shromážditi ho, *„jako shromáždí slepice kuřátka svá pod křídly,“* a snažil se ho přivoditi na cestu dobrou. Od toho, zda-li Jej přijmou, či pohrdnou Jím, záviselo spasení či zahynutí jejich; — to byl den národa israelského, to byl čas navštívení jeho. A tento den chýlí se ku konci; posledně již běře se Ježíš do Jerusalema, a krátce nebude ho více, a tudíž nastal čas, aby se lid rozhodnul buď proň, či proti němu. Než bohužel! on toho nepoznal, takového Messiáše míti nechtěl a v hrdosti své se domníval, že jsa miláčkem Božím, vezdy dobře se míti musí.

A jako národ israelský měl svůj den, den navštívení svého: podobně mají posud i národové,

i jednotlivé osoby dny své, dny navštívení Božího, kdežto je Bůh zláště budí, napomíná, vzbuzuje a varuje, a kde od jejich rozhodnutí závisí konečná jejich spása nebo zkáza. Tak k. p. tobě se vede dobře, a dobré bydlí tebe píchá, a ty nevíš pro bujnost kudy kam. Tu však ti zemře otec, matka či přítel náhle, a hned ti napadne: „*Hle! jak snadno i ty můžeš umřít a všechno musíš opustit!*“ Hle! to jest den tvůj, den navštívení Božího! — Aneb tobě kyne svůdník neb svůdnice. Již tě táhne za sebou. V tom ti připadne na mysl slovo Boží, nebo tě potká nějaká vážná osoba, a jakási tajemná moc táhne tebe nazpět. Ó kýmžbys poznal den navštívení svého! Uteč nyní, a nebo nikdy více! První krok na této dráze a snad nikdy nepolepíš se více. — Aneb ty snad, dopouštěje se podvodu neb nevěrnosti, byl jsi při prvním skutku postižen, a upadl jsi v hanbu a trest. — Hle! to jest den navštívení tvého. Napraviš-li se té chvíle, nestála tě poctivost mnoho; neobrátiš-li se, nenapraviš se již nikdy více. — Aneb ty snad páchaje nepravosti, upadneš v nemoc či ve veliké neštěstí, a jde ti to k srdci. Hle! to jest den tvůj — den navštívení; později snad již nebudeš ho mítí více. Každý člověk má určitou míru. Jedno hrabě (Berdrich z Cylli), kterýž bezbožný život vedl, dočkal se 93 roky věku, a slyše, že papež *Mikuláš V.* prohlásil milostivé léto, chtěl činiti pokání, a odešel do Říma. Když však se z Říma byl navrátil, obrátil se zase k předešlému životu hříšnému, vymlouvaje se žertem nevčasným: že i jeho švec do Říma ~~putoval~~, a opět prý se k předešlému řemeslu ~~navrátil~~. — Tak nechal ujíti den navštívení svého! Tak i nás Pán Bůh navštěvuje v těchto letech ~~všelijak~~, a ukázal nám, co nás čeká, jest-li se ne-

polepšíme. Neříkej: „*Jiní nečiní jinak!*“ Přidáš-li se k nim, zahyneš s nimi.

O *Indianech v jižní Americe* vypravuje se, že z počátku se náramně báli střelných zbraní, děl a pušek Evropanů, domnívajíce se, že neustále z nich vycházejí rány. Když pak seznali, že po každé ráně musí se nabíjet, osmělili se; a když se vystřelilo, použili doby, aby hned na nepřítele udeřili. Podobně jednají mnozí, slyšíce o vyhrůžkách a trestech Páně. Dokavád Bůh třece, pokání slibují; jak trestati přestane, novými hříchy jej urážejí. Ohnivá zbraň spravedlnosti Boží se vystřílela, a protož domnívají se, že se již nemají čeho báti.

„*A všed do chrámu, počal vymítati . . . peleši lotrovskou.*“ Tak se musela proměnit žalost Páně nad nastávající zkázou města v spravedlivý hněv na ty, kteří toho byli příčinou, totiž na kněze židovské. — Lakomí po penězích, za nic zlého nepokládali, v předsíni chrámu Božího *trh* veřejný dovolovati a podporovati. Tak se v chrámu Páně odbýval trh, a toho, co svatého jest, zneužívalo se k zisku! To naplnilo srdce svaté Vykupitelovo spravedlivou nevolí, i spletl karabáč, a vyhnal tu spřež ven na ulici, kam patřila.

A kdyby Pán Ježíš dnes k nám s nebe sestoupil, a mezi námi meškal, cožby měl Božský Vykupitel mnoho karabáčem vymítati. A však pomínu, zmínovati o věcech, kteréž bolně dojímají srdce kněze o čest Boží upřímně horlícího, kterýž by vždýcky raději viděl, aby jistí lidé *doma* zůstali, než-li přítomností svou lid ve chrámě pohoršovali. „*Chrámu Páně jest dům modlitby;*“ a pak-li vzdělaný člověk dovede v každé poctivé společnosti aspoň *počestně* se chovati: proč si dovolují mnozí, kteří za vzdě-

lance platiti chtějí, nemravý takové ve chrámu Páně, kteréž by sobě ani ve společnosti a na besedě slušné nedovoľovali nikdy? — Pročež, Nejmilejší! nedejte se nikdy pohoršiti, když vidíte, že někteří mylně tak zvaní *ozdělanci* nečestně ve chrámu Páně se chovají. Oni ztratili cit pro Boha a jsou tak k po-
litování a více, jako když někdo o zdravé oko přijde, nebo o sluch a o zdravé oudy. I oni ztra-
tili oko a ucho, i cit pro Boha a služby Boží, kdežto vy se kocháte ve chrámu Páně v přítom-
nosti Boha svého, kterýž vás za to někdy oslaví mezi Svými vyvolenými. Amen!

Neděle IX. po Svatém Duchu.

„Když se přiblížil k Jerusalemu, vida město, plakal nad ním.“ (Luk. 19.)

K oněm darům, jimiž Stvořitel člověka na zemi vyznamenal, náleží také *slzy*. Člověku samoje-
dinému pod sluncem dáno jest plakati, slzy roniti, a kdežto tvorové nerozumní bolest svou projevují skučením, a radost posuňky divokými: člověk v největší radosti, i v největším plesu srdce svého *pláče*. Se slzou v oku pozdravujeme svět, se slzou z něho odcházíme; slzy jsou našimi průvod-
čími po cestě života, svědkové našeho blaha a hoře, a posledním důkazem lásky, jakýž s sebou do hrobu bereme, budou slzy miláčkův našich pozůstalých na rakev naši kanoucí.

Světák arci praví: „*Pláč a slzy nechťe dětem a ženám.*“ *Ezechiáš* král, když pro bolest na lůžku nemocném přišlo mu do pláče, obrátil se ke stěně,

proto že to za hanbu pokládal, aby král slzel (4. Král. 10); a o králi Macedonském *Alexandrovi* čtu, že dal herce stíti, protože ho na divadle ku pláči pohnul. — A však *David* král nebyl sprostá hlava a plakal v neštěstí svém a s ním vůdcové vojska jeho. (2. Král. 19.) A *Josef Egyptský* byl ministrem, a plakal, uzřev bratry své; a král všech králův, *Pán Ježíš*, plakal, když posledníkráte před Svým umučením uzřel město *Jerusalem*, a Svým vševědoucím zrakem předvídal, kam se poděje národ Jeho milý.

Ovšemť jest rozdíl mezi pláčem a pláčem. Některý člověk jest tak citelný, že jak naň promluví, hned slza v oku se mu třpytí: to jest přirozená měklost srdce, a lepší jest, když člověk trochu ztverdne. Jiní mají smích a pláč — jak se praví — v jednom míšku; a v tváři ještě zcela uplakané ústa se strojí ke smíchu. Zase čteme o *Amanu*, že řičel hněvem, an se mu nechtěl kořiti *Mardochaeus*; a mnohý vztekem řičí, když to nemůže dosáhnouti, co si jedenkráte do mysli vzal; a těm dobrým ženám, co potkaly Pána Ježíše na Kalvarii pravil: „*Neplačte nade mnou, ale nad sebou a nad svými syny.*“ (Luk. 23, 27.)

Nastává tedy otázka: *Které slzy jsou ctihodné v oku křesťana?*

Na to vám odpovím, mluvě:

- I. O slzách lidí spravedlivých;*
- II. O slzách hříšníkův.*

Díl I.

Slzy lidí spravedlivých.

1. Proč pláče spravedliví? — Na to odpovídá *sv. Řehoř Velký*: „*Předně proto, že jiní Boha hříchy*

hněvají, a za druhé, že druhý (spravedlivý) po nebi touží.“ Pláče spravedlivý a zarmucuje se nad tím, když vidí, kterak opovážlivě hříšníci Boha urážejí, mermomocí sebe a jiné kazí, a Christa Pána znovu křížují. Tak plakal útlocitý *Spasitel* nad městem Jerusalemem a nad národem Svým, an věděl, že město a národ napravití se nedá, nýbrž slepě do své zkázy ubíhá! — Tak smutně seděl *Jeremiáš* prorok na rumech Jerusalemských a plakal, že Bůh tak musel trestati lid jeho pro hříchy jejich. Tak truchlil i *svatý Pavel*, přeje sobě, aby raději on sám zavržen byl od Boha a odloučen od tváře Jeho na věky, jen aby nemusel zhynouti jeho národ, národ židovský pro zatvrdlost a zkoprnělost jejich. (Řím 9.) — A zajisté, Nejmilejší! není většího neštěstí, než-li když člověk upadne do hříchu těžkého; neboť urazil Boha, nejvyšší dobro, ztratil milost a přátelství Boží a dědictví nebes, a vinným se učinil věčné smrti. Otcové a matky! vy plačete, když vám umře milý syn, dcera drahá! Ó plačte raději, když syn váš se stal nezvedencem, když dcera vaše na zlé cesty zbloudila. *Blanka*, bohabojná královna francouzská, říkala k synu svému, *králeviči sv. Ludvíku*: „Synu můj! jak tě miluji, přece bych tě viděla raději zemřelého, než, abych musela slyšet, že jsi těžce zhřešil.“ — *Sv. Monika* nepřestala plakati a modliti se, dokavád syn její Augustin po zlých cestách bloudil a hříšný život vedl. A však jak ji jeden biskup těšil: že není možno, aby syn takových slzí ztracen byl — tak se i stalo. Bůh, kterýž *vdově Naimské* syna ~~smrti~~ tělesné vyrval, vytrhnul *Monice* syna ze smrti duchovní a proměnil ho ve svatého učitele Církve Svě. Milí rodičové! máte-li zlé děti, plačte a modlete se za ně, a útrpný Pán shledne na

slzy vaše a probudí dítky vaše k víře a k pokání. —

2. Jiná příčina, proč slzy spravedlivých řinou, jesti, že pláčí *svatou toužebností po nebi*, po otčině, po blahoslavenství věčném, zláště tenkrát, když jim svět těžek jest. — Když Židé byli odvedeni *do zajetí Babylonského*, ač jim tam dosti levně přebývali přáno bylo, nicméně velice těžce to nesli, že daleko od své vlasti přebývali museli mezi národem cizím, tak že mnozí z nich touhou po vlasti se usoužili a ztrávili. Touživali, jak *David* píše: „*Na řekách Babylona seděli jsme a plakali: když jsme se rozpomínali na Sion.*“ (Žal. 136, 11). „*Smutně zavěsili harfy po vrbách a zrakem v zem zarytí dūmali a nechťeli se radovati.*“ Proč? že byli v cizině a nemohli zapomenouti na vlast milou a na Sion posvátný. — Tak mnohý zbožný a citlivý křesťan, když vidí, kterak na světě všecko jest marné a krátké, kterak se tu lidé vespolek šidí a sužují, kterak cnost nemá vzniku a každá oběť spravedlivých nadarmo: což divu, že zatouží s pláčem po nebi, po otčině, po lepší vlasti, kdežto pánuje upřímnost, spravedlivé uznání a trvalý poklid? Jich nemůže rozveseliti bohatství a blýskavý peníz, ani rozkoš tělesná, ni čest a sláva pozemská; jim neleskne se dosti zlatá na rouchu hvězda, jim nesladne nižádný nápoj pozemský; jim svět jest tím, co byl Židům *Babylon*, a proto volají se *svatým Pavlem*: „*Přeji sobě rozdělen býti a býti s Christem.*“ (Filip. 1, 13). Oni volají k Matce Boží: „*K tobě voláme, vyhnání Synové Ery!*“ — A kdožby se neostýchal, takové slzy v oku touhou zbuzené haněti a jim se posmívali? — Majíte zajisté slib Páně: „*Blahoslavení, kteří pláčí, neboť oni potěšení budou.*“

3. Viděti muže slzy ronícího, není nic neobvyčejného; ale viděti samého Pána Ježíše plakati, mnohem jest podivnější. Tak i když Pán Ježíš u hrobu přítele svého Lazara (Jan 11.) hlasitě se rozplakal, divili se tomu židé, a pravili: „Aj, jak ho miloval!“ — Slzy věnoval Christus Pán památce drahého přítele. A tak i my pláceme u hrobu miláčkův svých, a tyto slzy ctihodné jsou v očích křesťana. Když tedy, dítě milé! na hrobě otce a matky své klečíš, a rozjímajíc, slzou vděčnosti trávník tam rostoucí zaléváš — nestyď se za tyto slzy; ty může celý svět viděti; to jsou *perly*, kterými se odměňuješ rodičům milým za lásku jejich. Tak i ctí oko tvé, manžele, slza, kterou pro zemřelou choť, kterou přítel pro milovaného přítele vylévá! Jestli to poslední cto lásky. Jen dvakráte, jak čteme ve svatém evangeliu, plakal Christus Pán nad cizím neštěstím, a nad cizí bolestí; k vůli sobě nikdy neplakal. My arcit smíme v neštěstí slzou bolesti uleviti sobě, ostrí bolesti nepíchá tak, když je slzou umoříme; jen že nemáme příliš zmalomyslněti a zcela hoři se oddati; jenom jedno neštěstí znám, kde má člověk, co nejvíc možno, sám nad sebou plakati — a sice, *když jest veliký hříšník*. A teď o slzách hříšníků.

D Í L II.

Slzy hříšníkův.

1. Proč má hříšník se rmoutiti a sám nad sebou plakati? — Má plakati pro hříchy své, proto že Boha, nejvyšší dobro, urazil a synovství Boží ztratil. Jak často vidíme lidi, kterak pláčí o věci,

kteréž toho v té míře ani nezasluhují. Tak pláče k. p. mnohý, když dům a stodola jeho hoří, když pád dobytka i jeho chlévu neušetří a nemine; když mu Pán Bůh vezme nějaké milé dítko; aneb když mu zloději ukradli mohovitost. Tu lomí rukama, běduje, nařiká a nelze ho potěšiti. Jiní bědují a v zoufalosti sobě chtějí život ukrátiti vidouce, že to na světě podivně chodí, že se jim křivda děje, že bez viny své mnoho snášeti musejí a t. d. Ale všecken tento pláč jejich nemá zásluhy, není v něm blahoslavenství, nepřinese jim potěšení. „Neúrodné jesti všecko vylévání slzí, ježto se neprolévají pro království nebeské,“ praví *Petr Cellenský*. — Marné jest všecko slzí prolévání, když při něm svatého úmyslu není. Tak i nadzmínění hříšníci darmo pláčí, nebo to není z lásky k Bohu, ale z lásky k světu a statkům pozemským, pomíjivým; proto že se jim nevede dle jejich hlavy, dle jejich vypočítání; oniť tedy jedině proto pláčí, co se těla a zeminy týká, tak že o nich slavný sv. *Augustin* píše: (in Psal. 36.) „*Zaslepení světáci bědují a rmoutí se jen nad bičem, jímž bývají týráni: nikoli pro to, pro co kárání trpí; pláčí nad ztrátou peněz, nikoli nad ztrátou svědomí; oplakávají smrt dítěte, nikoli smrt duše; oplakávají pozemské, časné a pomíjitelné; nikoliv pak nebeské a věčné.* — Chceš-li tedy hříšníku! s užitkem a zásluhou plakati: plač pro hříchy své a proto, že jsi Boha urazil.

2. Hříšník tedy má slzeti sice vezdy, ale zláště tehdá, kdykoli mu živěji na paměť přijde hřích a provinění jeho. — „*Peccatum meum contra me est semper.*“ (Žal. 50.) Pořád se vtíral hřích na um sv. kajícímu Žalmistovi Páně. Takový kajicník byl i svatý apostol *Petr*, o němž nábožná pověst praví, že kdykoli kohouta v kůropění zpívati slyšel,

lůžko své slzami smáčel, zpomínaje sobě, kterak Mistra nebeského třikráte zapřítí mohl! — Obzvláště pak, bratře křesťanský, když se u večer na lůžko své ubíráš, zpytuj svědomí své a volej s *Davidem* kajícím: „*Ne projicias me a facie tua.*“ — „*Nezavrhujš mne ode tváře své!*“ (Žal. 50). — Kdosi radil příteli svému: „*Příteli! když se ubíráš na odpočinutí, rozpomeň se ještě dříve, jak jsi bděl. Zpomeneš-li si, žeš Boha za dne urazil, zarmuť se v srdci svém, a zbud' lítost nad tím, a slza litostná ať smyje hřích se svědomí tvého.*“ A ti, kdož tak pláčí, potěšení budou. Nebo: „*Non facile peribit, qui quovis die serio cavet, ne pereat.*“ (Drexelius). „*Nezahyne tak snadno, kdož každodenně opravdově se chrání, aby nezahynul.*“

3. Ale obzvláště tenkrátě má plakati hříšník nad hříchy svými, *když ke svatě zpovědnici přikleká, aby se zpovídal z hříchů svých.* Tak vypravuje svatý *Lukáš* o kající *Maří Magdaleně* (Luk. 7, 37.) Jak mile poznala, dí *sv. Lukáš*, jak mile jí vzešlo světlo, jak brzo jí počalo úzko býti pro roztopášný život: tu jí nedalo svědomí pokoje, rány duše pálily ji nesnesitelně, onať toužila po lékaři nebeském, kterýž jednou jda kolem ní, na ni pohlédl, a tím pohledem temnoty její osvítil; — „*ut cognovit*“ — „*jak mile se dozvěděla,*“ že nebeský lékař *Christus* Ježíš stoluje v domě *Šimona*, tu hned beze všeho rozpakování, bez ohledu na to, kdo tam bude a co o ní mluvíti se bude, hned se tam ubírala, vrhla se k nohám slitovníka, v usedavém pláči nohy *Jeho* slzami kajícími polévala, kadeřmi rozpuštěnými je vytírala, a němohla mluvíti pro pláč a štkání. A aj! potěšena jest byla, neboť uslyšela z úst *Christových* slova: „*Odpouštějí se tobě hříchové tvoji.*“

A tak, Nejmilejší! ať slze prolévá spravedlivý, ať je cedí hříšník: mohou tyto slzy býti *drahými perlami*, kteréž anjelové Boží vkládají šetrně do koruny jich oslavení, aby se naplnila řeč věčné pravdy: „*Blahoslavení, kteří pláčí, neboť potěšení budou.*“ Amen!

Neděle X. po Svatém Duchu.

(Homilia.)

(Luk. 18, 9—14.)

1. „*Dva muži vstoupili do chrámu, aby se modlili, jeden farisej, a druhý publikán.*“ Jak mnoho lidí vidět spíchat ulicemi? — Každý pospíchá za jinou prací; jeden za svým zaměstnáním, druhého pohání zvědavost nebo nějaká chtivost; třetí jde, aby chodil, čtvrtý, aby sám sobě ušel. Zde ale vidíme dva muže, kteříž krácejí do chrámu, aby se tam modlili! Zda-li to nemohli i doma učiniti v komůrce své? Nepraví-li Pán: „*Chceš-li se modliti, vejdi do komnaty své, zavři za sebou dvěře a modli se k Otci ve skrytu?*“ — Bez pochyby jedno činili, a druhé opominouti nechtěli. Nebo *doma* se člověk modlí ze soukromné povinnosti a dle potřeby srdce svého; ale *veřejně* se modlí pro příklad a potřebu všeobecnou. Či kterak to projevíš, že katolickým křesťanem jsi, leč když ve chrámu s bratry služeb Božích se zúčastňuješ, jak se patřít? Ke službám Božím ale hlavně náleží *oběť Nového Zákona*; ale ta oběť se nevzdává *doma*, ani na nějakém místě lečjakém, nýbrž jedině na zláštním k tomu posvěceném místě, *na oltáři*, kde se spo-

lečně scházíme k pobožnosti! — Každý cit vnitřní zjevuje se i zevnitř na člověku; cožby *jediná pobožnost* měla vyjmuta býti? — A však zevnitřní pobožností sám zase člověk více k lásce Boží podněcován bývá a jiných podněcuje. Na hranici polen i mokré dřevo se roznítí plamenem; vezme-li se poleno po polenu z hranice, plamen nemaje potravy, vyhasnouti by musel. Tak také, kde chrámové samotněji, tam řídne i pobožnost v srdcích, a brzce tam plamen pobožnosti, nedostávajíc potravy, vyhasne. Odtud potřeba veřejných služeb Božích a zevnitřně jevené pobožnosti. Kdyby člověk pouhým duchem byl: jediné duchem, jako anjelé mohlby klaněti se Bohu; jsa pak *duchem v těle*: i *tělem* se duch jeviti musí. Onť tělem své city na jevo pronáší, a k němu se zase milost Boží a blaho zevnitř donáší. Než vraťme se k našim modlitelům, jak pak se ve chrámě chovají?

2. „*Farisej stoje . . . kterýmiž vládnu!*“ Komu se neznechutí tento farisej se svou pýchou a nadutostí? — Místo, co se měl Bohu klaněti, on se tam chce chlubit; místo, co měl dáti čest Bohu, podkuřuje sám sobě kadidlem, honose se cnostnými a dobrými skutky svými. Inu! tedy nemá člověk ani zmíniti se o dobrém, co vykonal? Což to má býti něco tak hříšného, říci o sobě něco dobrého? — Zajisté není, neboť máme dobré konati s dobrým vědomím a s dobrou vůlí; musímeť tedy o tom věděti, a smíme a máme si na to zpomínati. Při tom však předně musíme přesvědčení býti, že jsme to dobré neučinili sami ze sebe, nýbrž z milosti Boží a tudíž máme zvolati s *Davidem*: „*Ne nám, ne nám, ó Pane! ale tobě náleží všecka čest a sláva.*“ — „*Co z pokorného srdce pochodí, nemůže před Bohem za pýchu jmínu býti.*“ (S. Řehoř Velký).

Tak směl král Ezechiáš se modliti: „*Pomni, o Pane! že jsem v upřímnosti srdce před tebou obcoval!*“ (2 Tim. 6). A však to musí již býti cňost ryzá a utvrzená, kteráž takto o sobě svědčiti smí. Tak i veliká hořící pochodeň (S. Aug.) směle na povětrí může nesena býti, aniž první vanot větru ji uhasne, čehož se skromný plamének na svíčce sotva ubrání. Lidé, kteříž ještě nedokonalí jsou, nejlépe činí, když svých skromných pokladů cností neukazují, aby jich rovně tak rychle nepozbyli, jako se to *slepici* stává, kteráž, jakmile vajíčko snesla, po celém dvoře to rozkákuje, ale tím právě hospodyň upozorní, aby jí je odňala. Jedině dokonalým tedy jest záslušno, o zásluhách svých se zmíniti, když k tomu čest Boží a blaho bližního radí.

Toho však zde u farisea nebylo zapotřebí. On jest sám do sebe zamilován, on se chlubí před Bohem a vypočítává mu své zásluhy, jakoby mu Bůh nyní dlužníkem býti měl, a myslí, že nad něho na celém světě není. Ne, z jakých úmyslů to vše činí, jen že to činí, chlubí se Pánu Bohu; — jest bez pochyby ještě moc hříchův, méně urážlivých, než loupež a cizoložství, ale těch si ani nepovšímá; bez pochyby na jeho blízku jest mnoho lidí nad něj cnostnějších, a však s těmi se nechce měřiti; jedině s hodně velikými hříšníky se mu líbí porovnávatí sebe; a tak se ve špinavé vodě umývá a v zaprášeném zrcadle na se pohlíží, a tak snadno utěšené jistoty nabývá, že „*není jako jiní lidé.*“ — Kdo vína nesnese, zdali se smí honositi: „*Nejsem jako ten opilec?*“ Komu se nebezpečného daru krásy nedostalo, zdali to zásluhou, když se chlubí: „*Bohu díky! mnou marnivost nikdy nevládla?*“ — A kdo slabého přemohl, zdali se honositi smí *zmužilostí?* — Sv. Jarolím píše: „*Kdo se za člověka vysoko*

stojícího má, jelikož se naproti slabosti jiného, silnějším býti cítí, na hrubém trvá omylu, jelikož nikoli mdlobu kleslého, nýbrž stav vlastní síly pozorovati máme.“ — Nikdy se nemáme měřiti se *slabšími*, nýbrž s těmi, kteříž nás *dokonalejšími* jsou. „*Nejsem, jako ten publikán!* — Pozorujte, Nejmilejší! Ten pobožný muž viní jiné, že jsou loupežníci a dráči, a sám právě v tom okamžení loupeží, neboť odňal Bohu, co Jemu jedině náleží, *úřad sudího* nad bližním svým. Nejprv člověk má sám sebe souditi a napravovati, a potom teprv, ale z laskavých ohledův, bližního, kde toho třeba, pokárati.

3. „*Ale publikán stojí zdaleka, nechtěl ani oči bude povýšen.*“ Písmo svaté praví: „*Moudrost poníženého povýší hlavy jeho a mezi velikomocné posadí ho.*“ (Eccli. XI, 1.) Jaká to moudrost zde se míní, to vidíme z příkladu kajícího publikána. Pokořen, ponížen jest tím, že nahlíží nepravosti, jichž se byl dočinil; a však na tom není dosti. Často se přihází, že někdo pokořen bývá; málo který pyšný a ctižádostivý aby se s tímto osudem minul. A však sebe sama pokořiti, a tím vlastním přičiněním pokorným se státi, to teprv za něco stojí; jedině však s milostí Boží to možné jest. Ten, kdo jen pokořen byl, přece Boha ubíhá a snad jen sám na sebe se mrzí; ale pokorný jiné přítulky nezná, leč k Bohu. A tuto cestu zvolil i *naš publikán*. Sotva poznal se býti hříšníkem, představil se před Soudcem svým; a proto nejde až k oltáři jako farisej, ale zůstává opodál, neboť cítí, že se od Boha vzdálil; — stojí se sklopeným okem, jako zahanbené dítě před otcem; po nikom se neohlíží, neboť má sám s Bohem co vyjednávat; neporovnává nikoho se sebou, neboť jedině Boha a sebe na zřeteli má; i on smýšlel jako Žalm. Páně: „*Tobě, Tobě jedině jsem zhřešil, a co*

zlé jest, před Tebou učinil!“ — Ničím se nechlubí a nechvástá, ani skutky milosrdnými, ani svým bohatstvím, — ničím se neomlouvá; jedině v prsa svá se ubíjí, jedině svou vůli obviňuje, nevěda více, než že jest hříšný a Bůh milosrden, a proto volá: „*Bože, buď milostiv mně hříšnému!*“ — A tak tedy odešel publikán ospravedlněn do domu svého; onť v té míře povýšen byl, ve kteréž sám sebe ponížil; onť dosáhl nejvznešenějšího, čehož v životě lze jest dosíci, *důstojnosti Syna Božího, svobody duchovní.* — Nemyslemež však, Nejmilejší! že člověk nejprv musí se státi hříšníkem, aby se naučil býti pokorným. Mnohý hříšník není pokorným a honosí se hříchem, proto že již ztratil všecken cit a stud; a naopak pravá pokora, kteráž živě cítí, že ve všem od Boha závisí, jest zcela rozdílna od citu kajicnosti hříšníka; ano, ona právě od hříchu nás chrání a opatruje a v konání dobra utvrzuje. Jak to tedy počít, abychom byli *pokornými*, ale nemuseli teprv bolným citem hříšného živobytí *pokřtěni* býti? Jak to učiniti, abychom *cnostnými* byli a mnoho dobrého konali a při tom *nezpyšněli*? — Pak-li, jak dí apostol Páně, „*ve strachu a v třesení spasení své konáme, uznávajíce, že Bůh v nás působí i chtění i konání; (Fil. 2.) Jemu, tomu neviditelnému a nesmrtelnému králi věčnosti, budiž samojedinému čest a klanění.*“ Amen.

Neděle X. po Svatém Duchu.

„Nejsem jako jiní lidé.“
(Luk. XVIII. 11.)

Dva člověky vidíme dnes vstupovati do chrámu Jerusalemského, jednoho *pyšného*, druhého *pokor-*

ného, a patrně vidíme na nich zplněnou výpověď Páně: „Bůh se pyšným protiví, pokorným ale dává milost Svou.“ Pozorujte *publikána*. On se neporovnává s fariseem, onť si netroufá ani pozdvihnouti zraků svých k nebesům. Cele proniknut pocitem své nehodnosti a hříšnosti, skroušeně bije se v prsa svá, projevuje tím největší bolest svou. vzdychaje při tom: *„Bože, buď milostiv mně hříšnému! Tato pokora líbila se Bohu tak, že Christus Pán jemu krásné svědectví vydal: „Tento šel ospravedlněn do domu svého.“*

Ó jak krásná jesti tedy pokora v očích Boha našeho. Který pak tedy člověk jest *právě pokorný*? — Ten, Nejmilejší! který se nikdy nevynáší nad bližního svého. Pokorný člověk mluví takto: *„Já nejsem více, než-li jiný, každý může Bohu býti milejším, než-li já jsem. Všecko dobré, co mám na těle a na duši, mám od Boha; mé vlastní, co mám sám ze sebe, jsou mé chyby a nepravosti, pro které Bůh buď milostiv duši mé.“* Proto on se pokoří pod Boha, pro Boha poslušen jest představeným, nechlubí se, leč v Bohu, chybu svou milerád uzná a polepsiti a napraviti hledí.

Jináče ovšem pyšný farisej si počíná. Neslýchanou drzostí postavil se před oltář Hospodina Boha svého, a vykládal jako kramář špatné zboží svých pýchou zamazaných cností, a zaslupenci tomu ani nenapadlo, že celý největšími nepravostmi pokálen jest, že ve hříších až po krk vězí. Ono dětinské bažení po titulech a hočnostech, ony šejdy a pomluvy, ony nespravedlnosti a odírání vdov a sirotků, ono bezbožné svatouškování a líčení křivé přísahy, nečisté náklonnosti, černou závist, onu zlomyslnou škodychtivost, ukrutnou mstivost a pekelnou zášť, které Pán tak zhusta fariseům vytloukal, neviděť na sobě a

nepoznával onen zaslepený písmář, nýbrž neostýchal se mluviti takto: „*Pane, děkuji Tobě, že nejsem jako jiní lidé, lotři, dráči, cizoložníci; ani jako tam ten publikán.*“ — Místo, co se měl porovnávat se cnostnějšími, než-li on byl, porovnává se s těmi, kteří byli ještě horší hříšníci, než-li on, a tudíž neměl si co na svou cnost zakládati, neboť se umýval špinavou vodou, a pohlížel do zaprášeného zrcadla. A proto Christus Pán tak sobě protivil tuto pýchu jeho, že o něm pravil: „*Nevyšel tento ospravedlněn z chrámu, jako onen publikán.*“

Nejmilejší! čím více nyní pýcha lidské srdce zaslepuje; tím více nám jest zapotřebí, poznávati a uznávati, jaká ohyzda to jest na duši člověkově. Proto Vám dnes o pýše kázati hodlám, a sice:

I. Jak se ukazuje pýcha?

II. Jak se tresce pýcha?

III. Jak se dá uzdraviti pýcha?

D Í L I.

Jak se ukazuje pýcha?

1. Pyšný člověk má *příliš vysoké mínění sám o sobě*, sám do sebe jest zamilován, všecko, co má a čím jest, nepřivlastňuje *Bohu*, nýbrž sám *sobě*. Sám sebe má za nejlepšího a jinými pohrdá. Řeč pyšného jest: „*Nejsem jako jiní lidé, já jsem jináčtí chlapík, než ten a ten.*“ Proto pyšný se nepoddá, od svého neustoupí, jest tvrdošíjný, zpíravý a nepoddaný.

2. Pyšný jest *pánovitý*, tudýž všemožně do nejvyšších úřadů se vdírá, aby ho jiní museli ctíti, a on jim mohl poroučeti. Zda-li jich hoden? zdali k nim

schopen? na to nebéře ohled. Pomoz, co pomoz, jen když může panovati. Takový byl král *Herodes*. (Mat. II.) Uslyšev, že se narodil nový král Židovský, rozkázal zavraždití nevinátka Betlemská a toli nevinných duší obětoval pýše své. Aj hle, Nejmilejší! tak ukrutným činí člověka *pýcha*.

3. Pyšný se jmenuje *ctižádostivým*, když se všeho odváží, jen aby od lidí chválen a vážen býti mohl. On dává štědře chudým, jest marnotratníkem k zámožným, pokoří se mocným, pracuje ve dne v noci ve svém úřadě, on se krásně šatí, jen aby od lidí musel chválen a obdivován býti. Tuto necnost káral Christus Pán na *farisejích* svého času vším důrazem. Tito řeholníci židovští postili se, modlili se a dávali almužny, ale jedině proto, aby od lidí ctěni a vážení byli (Mat. 23, 6.)

4. Pyšný bývá i *chlubivým*, t. j. on se rád pochlubí, nejen dovolenými věcmi (k. p. že a jak jest bohatý, učený, vážený a t. d.), nýbrž i honosí se svými daremnostmi a hanebnostmi, jak to někdy smilníci, opilci a do sebe zamilovaní lidé dělávají. Tak to o sobě s bolestí vypravuje *sv. Augustin*, „že se *druhdy před soudruhy honosival kousky, jež byl ani nevyvedl, jedině aby od nich za reka v nepravosti jmín byl.*“ (Confess. s. Aug.)

5. Pyšný bývá konečně *pokrytcem*, t. j. pod pláštěm pobožnosti skrývá největší nepořádnosti, a pod zástěrou pokory největší pýchu tají. Když přijde k vyšším, leze jako *kočka*, a jak stojí před svým poddaným, natahuje krk, jako *kohout*. Tot jest nejhanebnější čeládka Boží na zemi! A proto nás Christus Pán před tímto kvasem farisejským tak důtklivě varuje. (Mat. 23.)

Díl II.

Jaké následky má pýcha?

Z pýchy pochází mnoho hříchů. Onať jest vlastně počátkem a kořenem všech hříchů (Six.X, 15). Bůh tresce pýchu a pyšný sám na sebe plete bič. „*Nebo Bůh se pyšným protivi, a kdo se povyšuje, bývá ponížen.*“

1. *Pyšný tresce a mučí sám sebe. A jak?*

a) Ješto se nadouvá a všudy by rád byt prvním a nejvyšším: proto jest všudy *nespokojený a nešťastný v mysli své*. — „*Pýcha, di sv. Augustin, není velikostí, nýbrž oteklinou. Co však jest oteklé, zdá se býti veliké, není však zdravé.*“ — Bajka Aesopova dolíčuje nám vtipně toto nepokojné bažení pyšného. Uzřela prý žába vola na téže louce se pasoucího, a záviděla mu, že jest tak mocným. Chtíc se mu vyrovnati, začala se vší mocí nadouvat, až pukla a zhynula. — Tak i pyšný puká žlučí, když se mu neděje po jeho hlavě, a lidé ho nechtějí tak ctíti, jak on z nezaslouženým způsobem přeje. — Druhý trest jest ten, že

b) pyšný pozbývá *všeliké zásluky dobrých skutků* svých. Pyšný, je-li chlubitivý, přichází mi jako *slepice*, která, jak mile vajíčko snesla, hned po celém dvoře rejdí a to vykřikuje, čím ale právě se prozrazuje domácí paní, kteráž přišedší vajíčko jí vezme. Tak chlubný člověk, když všecko jen pro svět dělá a všim hned se chlubí a to roztrubuje, co kde a komu dobrého učinil, nemá žádné zásluky u Boha, ani u rozumných lidí. Lidé mu vezmou odplatu říkajíce: „*On to dělá pro chloubu a jiné ohledy.*“ A bytby i u lidí pochvaly došel:

Bůh o něm řekne jako Christus Pán o skutcích fariseův: „*Již vzali odměnu svou (u lidí).*“ (Mat. VI.) Proto píše sv. Jakob Zlatoustý: „*Kdyby někdo nevím co dobrého byl učinil a jakkoli v dokonalosti byl pokročil: jak mile sobě na tom zakládá: jest chudý a bídný, jako žebrák.*“ (Hom. 31. in Gen.)

c) Pyšný se tresce i tím, že se málo kdy polepšiti a napravití chce. Jakkoli to slyší, jak ošklivá jest pýcha u Boha a u lidí, jak mu každý, kde může, vyhybá a se ho štítí, ač se mu to třeba do očí vytýká (sype), že je nadutým bláznem, ač třeba již sem tam se spálil a svou pýchou špatně dopadl: nic platno! nerád svou chybu uznává, jest zaslepen a příliš sám do sebe zamilován, než aby sám sobě vyznal: „Chybil jsem! ale napravím od této chvíle chybu svou.“ A tak zůstane zarytým v pýše a ztrpčuje život sobě i jiným, kdežto by snad pokorou a skromností všechny srdce sobě získati mohl! A však

2. I Bůh sám přímo trestává pýchu ohavnou. Zde se ztvrzuje slovo Siracha ve Starém Zákoně: „*V nenávisti jest před Bohem a před lidmi pýcha. Onať jest počátek všelikého hříchu. Kdožby se jí přidržel, naplněn bude zlořečenstvím a podvrátí jej do konce.*“ (Sir. X, 7. 15.) Na každém téměř listu dosvědčuje Písmo, že, kdo se povýšuje, bývá ponížen. *Lucifer*, kníže anjelův, pro pýchu byl svržen do nejhlubší propasti. (Isai. 14.) — *Nabuchodonozor* na trest pýchy své říše byl pozbaven a mezi divou zvěř počten jest. (Dan. IV, 29.) *Antioch a Herodes*, dva nadutí králové, pro svou pýchu za živa od neřádu sežráni jsou. (2. Mak. IX.; Act. XII.) A kterak hluboce snížen byl *Haman*, který se tak nadutě vypínal. Na té samé šibenici, kterou dal vystavěti pro *Mardochæa*, jenž se mu klaněti ne-

chtěl, sám brzo 50 loktů nad zemí povýšen jest byl. Bylo to ovšem také povýšení, ale velmi smutné a hanebné. (Esth. 6 a 7.)

Díl III.

Jak se dá přemoci pýcha?

Sv. Bernard nám předpisuje z lékárny křesťanské moudrosti dobrý lék k uzdravení pýchy. Mámeť prý často rozjímati tři otázky: „*Čím's byl?* — *Čím jsi?* — *Čím budeš?*“

a) „*Čím's byl?*“ — S počátku *ničím*. Bůh tě z nekončené lásky stvořil a běh věcí tak řídil, že jsi se člověkem a křesťanem stal. — *Willigis*, arcibiskup Mohučský dal si napsati velikým písmem nad lůžkem svým: „*Willigis! Willigis! pamatuj, odkud pocházíš?*“ — Tím chtěl zabrániti, aby ne-zpyšněl, a vždy před očima to mítí chtěl, že jeho otec byl *kolářem*. Tak i ty křesťane! často si zpomeň na počátek svůj, a pýcha tvá skrotne. — Napadnou-li tohě ale *dobré skutky*, pro které se vynášeti chceš: pomysli na poklésky své, jichž bude ještě více. *Sv. David* citě pokušení k pýše, zpomenul si: „*zhřešil jsem!*“ a přemohl pýchu. *Sv. Pavel* přehlížeje zásluhy své apostolské, přiznává se: „*Nejsem hoden slouti apostolem, neboť jsem pronásledoval Církev Boží.*“ (1. Cor. XV.) — Dále rozjímej:

b) „*Čím jsi?*“ — Nyní v přítomnosti jsi *slabým člověkem*, který se na obrat změnití může, a proto se nemá čím pyšnití. Krásu, bohatství, přátely, na které si zakládáš, můžeš každým okamžikem ztratiti. Kterakby se's tedy nad jiné vynášeti

mohl? A pak-li se domníváš býti dokonalým, neporovnávej se s těmi, kteří jsou horší, než-li ty, nýbrž s těmi, kteří jsou dokonalejší. Zda-li jsi tak dokonalým v každé cnosti, jako Christus Ježíš a svatí Jeho? — Kdo jsi tedy? *Sv. Řehoř* dí: „*Jako list na stromě při každém vanutí větru se svrací a otáčí: tak se mění člověk dle návalu svých vášní. Kdo tedy svou bídu na těle a svou kříšnost na duši rozjímá: nebudeť se pyšnit, nýbrž zvolá s apostolem: Co máš, co bys nepřijal? Pak-li jsi ale přijal, proč děláš, jakobys byl nepřijal?*“ (1. Cor. III.) „*Kdo tedy stojíš, viz, abys nepadl.*“ (1. Cor. X.), a proto rozjímej:

c) „*Čím budeš?*“ — Podlé těla, to víš, čím budeš; nebo jako *Jan Zlatoustý* píše: „*Viz mrtvé ve hrobech jejich, a viz, zdali tu nalezáš stopy oně slávy, ve které žili; hledej bohatství a rozkoše, ve kterých jsou trávili život svůj. Kde jsou šperky a oděvy a hodovnění, kde zástup lichotníků a služebníků? — Všecko pryč — není tam než prach, popel a kosti!* —“ A čím budeš dle duše? — To ovšem nevíš. Nebo jak píše *sv. Jarolím*: „*Při křesťanovi nehleď se na to, kterak začal, nýbrž na to, kterak skončil. Pavel špatně začal ale dobře skončil. Jidáš chvalně počal, ale zle skončil. — Proto křesťane, boj se slabosti své, abys vytrval až do konce!*“

Z á v ě r e k.

Tak, milí křesťané, se jeví pýcha, tak se tresce pýcha, tak se dá uléčiti pýcha. Pozorovali jste při žnech, kteří kláskové vypínají hlavy své? — Vy pravíte: prázdní, nebo plní klonili hlavičky své. A víte, kdy bečka nejvíce hřmotu dělá? — Když

jest prázdná. Inu tedy! varujte se pýchy a nadutosti, a buďte podobni *plným klasům*, kteří své hlavičky sklánějí, a *plným nádobám*, které mnoho o sobě nemluví. Nebo „*Kdo se povýšuje, bývá ponížen, a kdo se moudře poníží, bývá povýšen.*“
Amen.

Neděle XI. po Svatém Duchu.

(Homilia vyšší.)

Bylo to v druhém roce veřejného vyučování Páně, když Pán Ježíš, aby ušel pomsty svých nepřátel, opustil krajinu na jezeru Genesaretském, a uhnul do sousední *Fenieie*. Země tato, kterážto se ve svatém evangeliu ode dvou hlavních měst svých *Tyru a Sidonu* nazývá „*Končinami Tyrskými a Sidonskými*“ — byla tenoučkým pásmem země, které se tři míle na šíři a na délku mezi Galilejí a středním mořem od poledne k půlnoci táhnulo, a obydleno bylo od *Feničanů*, jižto byli pohané, ale toho času nejznamenitějším národem v obchodu a v průmyslu. V pokoji tu vyučoval své učeníky; leč brzo byl poznán, a uzdraviv dceru ženy Kananejské zase odebral se pryč a přišel na *Sidon k moři Galilejskému prostředkem krajiny desíti měst*, v okolí jezera Galilejského, kde byla poušť. Jedva sem přišel, přivedli mu *hluchého a němého a prosili ho, aby na něj ruku vložil* a jemu pomohl.

Považte, Nejmilejší! jaký to chudák, člověk bez sluchu a bez řeči! Neslyší hlasu milující matky, neslyší hlasu pečlivého otce; neslyší v kostele slova

Božího, neslyší líbezného hlasu slavičkova v máji, ani hlasu skřivánkova z jara, oslavujících Tvůrce svého, neslyší radostného souzvuku ptactva, když procitnuly lesy a háje; neslyší nábožného chvalozpěvu v chrámu Páně; necítí slasti, kteráž pochodí z rozhovoru drahých, upřímných přátel; neslyší hlaholu zvonů chrámových ani nebeských zvuků varhan, ani zvuků hudby líbezné. Neví nic o nebezpečí, kteréž mu na blízku hrozí, neboť pozba-ven jest onoho strážce, kterýž i při zavřených očích dává zprávu, že nebezpečí hrozí! — Podobně nemůže sdělit nám, co myslí, co cítí, leč bídne, rozličnými znameními; jemu jest v celé Boží přírodě ticho, jako v hrobě; on pak se cítí, jakoby byl ze společnosti lidské vyloučen. A jako se ho Pán Ježíš ujal a ho uzdravil: tak i Církev Chri-stova těch ubohých se ujímá, a pokud možno, jim pomáhá. Ona budí v srdcích *cít* milosrdenství, aby se lidé těchto chudákův ujímali, ano jejím příčině-ním povstaly i *ústavy* takové, ve kterých se po-mocí všelikých *znamení* všemu vyučují, čemu se jinak člověk ve škole učí, jako již téměř v každém hlavním městě podobný ústav kvele, ve kterém nějaký kněz katolický v tento úřad velmi těžký se uvázal.

1. A však, jakkoli velikým chudákem jest *člověk hluchoněmý* — horší jest *hluchota ve věcech duchovních*. Jsouť to lidé, kteří slova Božího neslyší, chrámu Páně se vyhýbají, a všelike pravdě Boží svévolně odpírají. Tělesná hluchota má aspoň to dobré do sebe, že člověk *neslyší nic zlého*; ale hluchota duchovní uvodí člověka v jistou zkázu, a stane se mu dle slov Christových: „*Kdybych byl nepřišel a nemluvil jim, hříchu by neměli, ale nyní hřích svůj nemohou omlouvati.*“ (Jan 15.) Jako se

zavírá zapálené nezdravé oko před světlem, tak mnozí zavírají uši slovům spasení, proto že citelnost ucha skrze hříchy a nepravosti ochorela jest. Tak poslouchal *Herodes* se zalíbením *Jana*, pokud mu po chuti mluvil, když se ale dotknul jeho zamilovaného hříchu, zavřel uši své a — neslyšel. Blíž ječícího vodometu a klepavého mlýna není dobře slyšeti: a kdo pořád jen ve hřmotných spolkách se pohybuje, hlasu Božího ve svědomí snadno přeslýchává. Tak se potom podporuje pýcha a marnost, pro kterou zhrdá člověk pravdou Boží, a z té hluchoty povstane *němota duševní*; takový člověk se nemodlí, nezpívá Bohu, nezpovídá se, nehájí svatou víru, nekárá nepravosti, mlčí k zlému — takový člověk oněměl u věcech duchovních.

2. Tato hluchost a němota nyní velice ovládla naše plémě. Jaké pomoci? „*Přivedli hluchého a němého k Pánu Ježíši*,“ a podobně musejí všickni dle duše hluší a němí utíkati se k Pánu Ježíši. Díky Bohu! že za našich dnů valně se utíkají zástupy takových nešťastníků k Pánu Ježíši a k Jeho Církvi, odkudž vzrůstá veliká naděje lepší budoucnosti. Ale jak pak uléčil Pán Ježíš toho hluchoněmého? — Pojal jej soukromí ven ze zástupu (aby všeho, coby nápadné bylo, se vystříhal, a davu lidí ušel), pak vloživ prsty Své na uši jeho, a plinuv dotkl se jazyka jeho, a vzezřev k nebi, vzdechl a řekl jemu: *Effeta*, t. j. *otevři se* — a *hned*“ Pán Ježíš tedy konal při uzdravení hluchoněmého mnoho *obřadů* čili ceremonií, a to zajiště nikoli bez příčiny. Bídák, jenž k němu přiveden jest, byl hluchoněmý; pro takové není řeči, leč znamení. Aby tedy věděl, co se s ním děje, konal lékař Božský znamení tato. A Církev v tom následující Mistra svého užívá při svátostech a při

službách Božích též všelijakých obřadův. A to nikoli bez užitku. Předně tím Církev vysvětluje obzvláště slabším, aby porozuměli viděním, co ona koná a čemu učí. Tak k. p. obmytí vodou na křestu svatém vysvětluje, že jako voda umývá tělo od špíny, tak i milost křestu svatého umývá duši ode hříchu. A nebo k. p. skládání rukou vysvětluje srozumitelně, že milost a požehnání Boží s hůry na člověka sestupuje a na něm spočívá a t. d.

Jakož ale obřady s jedné strany *vyučují*: tak s druhé strany slouží k tomu, abychom *jimi* svou pobožnost vnitřní také *zevnitř projevovati* mohli a ukázali, že nejen *duchem*, ale i *tělem* Bohu sloužíme a Její slušně ctíme; k. p. spínáme ruce, padáme na kolena, bijeme se v prsa, abychom tak zevnitř ukázali, že se modlíme, a tím také bližního k podobné pobožnosti zachvacujeme. Nebo jako v ohni polenko suché od hořícího se chytá: tak člověk chladný a ledový od vroucně rozníceného bližního svého k pobožnosti se rozněcuje. Dále pak sluší znamenati, že *obřady* tak chovají v sobě *víru a náboženství*, jako listí chová a chrání ovoce, popel oheň, skořápka jádro, plot zahradu. Zahod skořápku, roztluč skořepinu vejce před časem, zruš a odstraň obřady: a zhyne, nedozrá vnitřní jádro pobožnosti.

Konečně znamenej, že obřady při *svátostech* nejsou prázdné formy, že nejen něco znamenají, nýbrž milost Boží a posvěcení duše *působí*, tak jako to na dnešním hluchoněmém vidíme. Voda a slovo Boží při křestu svatém nejen znamená, nýbrž působí obmytí hříchu. Podobně i svěcené a žehnané věci (k. p. svíce, voda a t. d.) slouží ku *působení* duše pro modlitbu církevní. Proto ob-

řady v uctivosti mějmež a proti nevědomcům zastávejmež.

3. Jako celé to dnešní svaté evangelium poskytuje překrásný obraz dobročinnosti a lásky Boží: tak i konec jeho jest překrásný: „*A přikázal jim, aby žádnému nepravili . . .*“ To řekl Pán náš dílem, aby skutkem ukázal, že nestojí o chválu lidskou; dílem i proto, že nechtěl, aby se stal sběh lidu, a aby Své nepřátely tím více proti Sobě nepopudil. Nebo po každém zázraku hrnulo se k Němu mnoho lidstva, což ovšem nebylo milé nepřítelům Jeho. Však ale, co *skromný Pán* si zapovídal, toho *vděčný lid* tajiti nemohl, a zamlčeti nechtěl. I čím více jim přikazoval, tím více ohlašovali tento skutek Páně, tím více se divili řkouce: „*Dobře všechny věci učinil, i hluchým rozkázal slyšeti, a němým mluvit;*“ což zajisté bylo nejvýbornější obranou Jeho proti všelikým útržkům a proti haně zlomyslných fariseův.

I my oslavujmež Boha, kdykoliv nám něco dobrého proukázal, volajíce se Žalmistou: „*Dobře řečiti budu Hospodinu v každé době, vezdy má býti chvála Jeho v ústech mých.*“ Amen.

Neděle XII. po Svatém Duchu.

(Homilia vyšší.)

Mnoho zajisté, přemnoho otázek se činívá na světě, hned méně, hned více důležitých. Jsoutě *otázky hříšné*, o věcech, jichž známost ne tak prospívá, jako škodí; jsoutě *otázky marné*, o věcech,

kterým člověk pod lunou na jádro nedopatří. Však ale také jsou *otázky užitečné* k. p. o věcech řemesla a povolání se týkající, které svědčí o chvalné zvědavosti; konečně pak jsou *otázky důležité*, o věcech totiž, které se týkají spasení duše nesmrtelné. Tyto má a musí každý znáti, chce-li cíle svého dojíti. A takovéto otázky jsou zajisté: „*V čem záleží pravá blaženost člověka?*“ — a „*které jest hlavní přikázání Zákona vedoucí k blaženosti této?*“ Oběma těmito otázkám odpovídá dnešní svaté evangelium.

I. První odpovídá Pán Ježíš sám.

II. Druhé zákonník, a sice právě.

I hodnot obé všeho uvážení. -

Díl I.

V čem záleží pravá blaženost člověka?

„*Blahoslavené oči, kteréž vidí, co vy vidíte.*“ Těmito slovy blahoslaví Vykupitel náš *učeníky* Svě milé, že směli obcovati s Ním, slyšeti Jeho moudrost nebeskou, a co zláštního — uvěřiti jí. Královna ze Saby blahoslavila dvořeníny krále Šalomouna, že směli slyšeti moudrost jeho: čím více mohl Christus Pán blahoslaviti *učeníky* Svě! — Ale proč pouze jich blahoslaví Pán? Zda-li mnozí jiní neviděli a neslyšeli Pána tak dobře, jako učeníci jeho? Zda-li ho neviděli v Galileji i v Judsku, an kázal a divy činil? Ba! neblahoslavil jich, proto že, ač slyšeli, neuvěřili, ač viděli, dobré vůle k polepšení neměli jsou. I *Pilat*, i *kněží*, i *Židé* nevěřící Christa Ježíše viděli a s Ním mluvili, ale neuvěřili v Něho. Nestačí viděti, nepřijde-li k tomu — *věra v Něho*.

Naopak netřeba viděti, jen-li uvěříme v Něho. Tak řekl k *Tomáši*: „*Že jsi mne viděl, Tomáši, uvěřil jsi; blahoslavení, kteříž neviděli a uvěřili.*“ Není tedy na ujmu našemu spasení, že jsme Christa v těle neviděli, když jsme toliko v Něho uvěřili. Blahoslavení podnes bloudící hříšníci a trpící, jižto věří v Něho. Hle! všem těmto ukázal se Spasitel, a oni Ho poznali a nabývají u Něho spásy. Čte se o králi Macedonském *Filippovi*, že mu jeden den tři radostné noviny přišly, mezi nimiž byla ta, že se mu narodil syn *Alexander*, napotomní pán téměř celého světa. Tehdy radostně zplesal a zvolal: „*Ó já. přeblažený! však to kladu za štěstí největší, že se mi narodil syn právě toho času, kdy žije Aristoteles, muž nejučenější, jenž ho naučí všemu dobrému, jak na velikého mocnáře sluší.*“ — Tak i my se mějme za přešťastné z trojí příčiny: předně, že jsme se narodili jako lidé, za druhé jako křesťané, a za třetí v *Církvi katolické*, která křesťanskou víru udržuje. Jaké to štěstí! Dále osvědčuje Pán:

„*Pravím vám, že mnozí proroci a králové chtěli viděti, což vy vidíte, a neviděli, a slyšeti, což vy slyšíte, a neslyšeli.*“ Těmito slovy netoliko blahoslaví Pán učeníky Své, že se jim událo, býti očitými svědky života a skutkův Jeho, nýbrž ukazuje též, jak na Jeho vtělení záleží všem. Christus Pán jest středem všech věkův a sluncem všech věkův. Či nebyl-li již od počátku, hned v ráji přislíben, předpovězen a prorokován? — Celý starý věk před Ním toužil po Ném, a nejvyšší touha ta vyřinula z hrudi sv. *Isaiáše* volajícího: „*Rorate coeli!*“ (45, 8.) a v proroku *Šimeonovi* došla svého vyplnění, an pravil, drže dítě Božské v náručí: „*Nyní propouštíš, o Pane, sluhý svého v pokoji, neboť uzřely jsou oči mé spásu světa.*“ (Luk. 2.)

To byla *doba touhy a očekávání*, a pak nastala *doba vyplnění*. Čeho proroci a králové neviděli, čeho neslyšeli, to slyšeli a viděli ti, jenž živi byli za času, když očekávaný Spasitel přišel. A však Jeho příchodem na tento svět není ukončen Jeho věk. Od té doby počíná se rozvíjeti po národech dílo spásy, kteréž byl osobně v jednom národě vykonal; zrno horčičné, kteréž vložil, musí vzrůstat, a všickni národové musejí poznenáhla odpočívati pode stínem větví jeho. A protož k Němu, jako ke středu jedinému obráceny jsou oči národův před Ním a po něm bytující na zemi; neboť není jiného jména, v němžby lze bylo spásy dojíti, leč ve jménu Jeho. Zda-li pak i ty, křesťane katolický, uznáváš toto štěstí své, že smíš *křesťanem katolickým* býti? — Zda-li pak díky vroucné vzdáváš Pánu Ježíši za tu milost, žeš v Církvi Jeho zrozen a odchován byl? —

A však není dosti, křesťanem katolickým slouti; nastává i jiná otázka:

„Čeho musí zachovávat křesťan katolický, aby došel života věčného?“ —

D Í L II.

„Kterýž jest hlavní zákon a přikázání, vedoucí k jisté blaženosti?“

„A aj! jeden v zákoně učený vstal, pokoušeje ho a řka: *Mistře! co čině obdržím život věčný? to čin a živ budeš.*“

Netázal se z úmyslu dobrého, totiž, aby se poučil, nýbrž aby z Pána Ježíše nějakou odpověď vytáhnouti mohl, pro kterouž by Jej mohl u lidu

zlehčiti a o vážnost přivésti, mysle sobě: „*Řekne-li mi, že mám poslouchati zákona Mojžišova, nač káže něco nového? Odpoci-li, že již netřeba, držeti se Mojžiše, jest rouhač Zákona a prorok lichý.*“ Pán Ježíš dobře poznal tuto lest, a proto neřekl ani tak, ani tak, nýbrž odkázal ho na Písmo svaté Starého Zákona, kteréž on za svatou knihu uznával, aby tam sám našel odpověď na otázku svou: „*V Zákoně co jest psáno? Co čteš? —* A on odpověděl: „*Milovati budeš Pána Boha*“ Tak tedy Pán Ježíš šíp na Sebe zaměřený obrátil na zákonníka ošemetného, jakoby řekl: Pravá jest sice odpověď tvá, však ale nepostačuje, abys jí toliko znal; nýbrž k dosažení života věčného třebať, abys ji také plnil, čehož jsi posud nečinil. Ovšem odpověď tato nebyla by postačovala k upokojení zákonníka toho, kdyby nebyl ji sám dal, a kdyby nebyl prohlásil přikázání toto za hlavní přikázání Zákona; než ale nyní nemohl ničeho namítati více. Přece ho však mrzelo to zahanbení, kteréž utržil všetečností svou; protož chtěje se ospravedlniti, t. j. ukázati, že přikázání toto není dosti zřejmé a jasné, a že tu ještě mnoho zbývá vysvětlovati, tázal se dále a řekl k Pánu Ježíši:

„*A kdo jest můj bližní?*“ — Znamenati sluší, že Židé slovem „*bližní*“ mínili jen rodáky své; ostatní pak lidi všecky pokládali za *cizince a nepřátely*, kterých, jak soudili, bylo dovoleno nenáviděti. Protož, předloživ zákonník Pánu Ježíši novou otázku, domníval se, že se mu podaří, v novou hádku ho zamotati a v řeči polapiti. A však Pán Ježíš místo odpovědi, vypravuje mu krásný příběh o *milosrdném Samaritanovi*. Naschvál líčí Pán Ježíš událost tuto tak, že *kněz i jáhen židovský* pominuli rodáka a krajana svého zraněného,

kdežto oni přece jako *krajani* a k tomu *kněží* nejspíše pomoci měli, kdežto *Samaritan*, jehož měl žid za nepřítele svého a nad pohana jej nenáviděl, ochotně zraněnému přispěl. Pán Ježíš chtěl takto ukázati, jak převrácena byla nábožnost *kněží a levitů židovských*, kteří měli jen péči o oběti a obřady, jimiž bohatli, co pak hlavního, pobožnost srdce a lásku k bližnímu zanedbávali; chtěl ho donutiti k vyznání, že každý člověk, přítel i nepřítel, jest naším bližním, když nám tak na blízko přijde, že naši pomoci potřeбен jest.

Tak jest, mojí Nejmilejší, láska k Bohu a k bližnímu cesta, kteráž nás vede k životu věčnému — jedna druhou zplozuje, jedna druhou se do-svědčuje — a protož vyučení jsouce o tom ve škole Toho, jenž jest *vtělenou pravdou*, zachovejmež i v životě, co vyznáváme slovem, a tak vejdemo do života věčného. Amen.

Neděle XII. po Svatém Duchu.

(Homilia vyšší.)

1. Jsouť jisté doby a krajiny, kde slunce jen svítí, ale mnoho nehřeje. Tak to bývá v kruté zimě, tak v studených krajinách na blízku uhlův (točen) zemských. Jestli pak ještě jiné světlo bez tepla: a sice, když někdo ví, co má činiti, ale vůli nemá, dle toho se zachovati. Takovou studenou známost zákona měl onen zákonník, kterýž se Pána Ježíše jediné proto po cestách života věčného tázal, aby Ho pokoušel, a kterýž upamatován byv na zákon

všech zákonů, *na lásku*, a sám ho vypověděv, ještě navrhnul otázku: „*Kdo jest můj bližní?*“ A což nevěděl v zákoně učený, kdo bližním jeho jest? Nedivme se, Nejmilejší; slovo „bližní“ vykládali sobě Židé podle vlastního domnění, t. j. domnívali se, že slovo „bližní“ pouze na přítele se vztahuje, buď na přítele dle krevnosti, nebo podle náboženství. — A však mnohem krásnější jest slunce evangelické, než rudoplamený sloup Staré Úmluvy, a proto skutečně „*blahoslavené uši, kteréž slyší, co vy slyšíte!*“ — A co slyšíme? — Krásné podobenství, jímžto Pán Ježíš poučuje písmáře židovského, kdo jest naším bližním, a komu my bližními jsme, a kterak bližního milovati máme?

2. „*Člověk jeden vstupoval*“ — Jak se zaradoval poraněný, jak nadějně se vzchopil, vida se blížiti kněze své víry, kterýž k tomu povolán byl, konati milosrdenství? — Ale sotva ho kněz z daleka uzřel, a zhroziv se nad tím pohledem, uhnul, a vážným krokem ubíral se dále. Přichází jiný, jehož zevnějšek značí *jáhna*; onť jest sluhou oltáře, muž z lidu a pro lid; a však i ten zklamal naději ubohého, i on ho pominul. Co pohnulo tyto dva k tak ledové, nelaskavé opatrnosti? — Bez pochyby si každý z nich myslel, žeby i na ně lotři přijíti mohli, a nebo je někdo za lotry míti mohl, vida je u toho ubožáka, a kdož ví, jaké ještě měli úmysly při své opatrnosti; že pak mnohem lépe nejednali, než-li lotři, nesnadno usouditi. A však, než-li zahynul, přichází *třetí* kdosi cestou, a ten byl *Samaritan*; a ten přišel k němu „*a uzřev jej, milosrdenstvím hnut jest a oň se postaral.*“ Víte, Nejmilejší! jak se nenáviděli, jak sebou pohrdali tito sousedé, *Židé a Samaritani*? — Jaké předsudky tedy musel onen muž přemoci, jaké ohledy mimo sebe pustiti, aby

mu rovnou měrou neodplácel, nýbrž aby zcela ho zachránil? — Kdo tedy naším jest bližním, komu my bližními jsme, a jak dalece naše láska v čas nouze sáhati má: v tomto velkolepém obraze nám se představuje. „*Bližni,*“ dí *svatý Augustin*, „*jest každý, kdo naší pomoci potřeben jest, anebo na jehož pomoc my odkázáni jsme.*“ Kdo nám přijde tedy tak na blízko, nebo my jemu, že pomoci my nebo on potřebuje: jest naším bližním.

Jak pak, kdyby nám na blízko přišel *mourénin*, člověk černé barvy, a potřeben byl pomoci naší: zda-li jest naším bližním? Ovšem: bližní náš jest jedenkaždý člověk *bez rozdílu vlasti*. Všickni máme jednoho Otce na nebi, ať se k Němu modlíme, kdo ví jakým jazykem, všickni voláme: „*Otče náš!*“ Všickni pocházíme od jednoho *Adama* a od *praměti Evy*, abychom věděli, že jsme jedna rodina. Všickni máme jednoho *nebeského Adama*, který nás hříchem zchorobělé uzdravil a spasil. Světlo a živly Bůh pro všechny stvořil bez rozdílu. Mohou-li nás krajiny a země od společnosti bratrské rozdělit, když tolikerou vazbou sjednoceni jsme všickni? — K tomu ještě prozřetelnost Božská chtěla, aby každá země nesla něco obzvláštního. Jedna země oplývá tím, co druhým krajinám schází, a krajiny druhé mají hojnost toho, čeho se nám nedostává. Ne každá země všechno plodí. Proč to? — Aby národové cizí s námi se sjednotili; abychom my poskytli jim, čeho máme hojnost, a oni nám z toho, co u nich se nachází. Odtud se stává, že my pracujeme pro lid cizí, jež neznáme, a cizí lid ten tam pracuje pro nás, který nás nezná. Ó ta nezpytatelná prozřetelnost Boha našeho — kterak nás vesměs v přátelství přirozenosti spojila! Z čehož následuje, že bližními našimi jsou národové všickni bez roz-

dílu vlasti; a kdo miluje *pouze vlastence a cizího* nemiluje, protiví se Stvořiteli.

4. Jak pak, kdyby nám na blízko přišel potřeben pomoci náš *žid, pohan, turek, člověk jiné víry*, nebo zcela *bez víry*? — Dnešní evangelický příklad poučuje nás, že *každý člověk* jest naším bližním bez ohledu na náboženství. Nejmilejší! dvě bratři putují do jednoho města, jeden jde cestou dobrou, druhý bloudí. Přestává-li tento proto býti bratrem druhého, proto že bloudí? — Marnotratný syn odešel z domu otce svého pryč, odloučil se ze společnosti svých domácích; přestal-li tento proto býti bratrem toho, jenž doma zůstal? A nepřijal-li jej laskavý otec na milost, když se s lítostí navrátil? — Ach! i bloudící zůstávají bližními našimi. Mějmež v nenávisti jejich hříchy a bludy, nenásledujme jich v tom, ale jim samým, kde možno, činně dobře! To jest zákon Christův! —

5. Jak pak kdyby k boháčovi a urozenému šlechticovi přiblížil se *chudák a sprostý člověk*; zda-li jest jeho bližním? I bez *rozdílu rodu a bohatství* jest bližním naším *každý člověk*. Adam byl oráč, a od toho pošly rody všechny. Jest-li tedy kdo pouze rodem a kmenem urozeným se vynáší, ten ať pomní, že první kmen jeho pluh jest Adamův, a potom ať řekne, nejsou-li všickni jiní lidé bratřími jeho. Tím nechci říci, jak hlásali nejedni, že mají býti zrušeny rozdíly, jež stav a šlechta s sebou přináší. Musejí býti rozdílní stavové a rozdíly v důstojnostech, musí býti i šlechta, neboť to vše má své začátky a kořeny v půdě dějepisu lidského a samé povahy lidské; tak a nejinak se od jakživa vyvíjelo naše plémě a proto se to odstraniti nedá. Ale jedině to čelí proti zákonu Christa Ježíše, na rod a šlechtu sobě příliš zaklá-

dati a se sprostým člověkem jako s dobyt看em zacházeti.

6. Jak pak kdyby k *boháč* přiblížil se *chudec*, zda-li jest bližním jeho? — Na to odpovídá Písmo: „*Boháč a chudec potkávají se: oba učinil Pán!*“ (Přisl. 22.) Boháč a chudec, praví *sv. Augustin* jsou poměry životnými sobě rovně tak na odpor, jako na pomoc postaveni. Stará povídka o *kulhavém a slepci* tuto se vyplňuje, z nichžto druh druhovi z lesa a močálu pomáhá. Kulhaví na zemi jsou ti, kteříž se nemohou hnouti dále, jsou nuzní, kteřížto pro neduhy tělesné k práci se stali neschopnými, anebo kterýmžto i při nejlepší vůli práce a výdělku se nedostává. K slepcům pak náleží onino boháči, kteříž pro samé pozemské starosti a péče na věci nebeské nedbají, nemajíce kdy a nechtějíce míti kdy k věcem takovým. Jak si mají vespolepomoci? — Tím, že boháč vezme chudce na ramena, a tento onomu za vůdce poslouží, t. j. že bohatec chudáka laskavě podporuje, a tento zase za něho se modlí — obá dospějí spasení svého.

A tak tedy poučení byvše „*kdo jest naším bližním*“ z příkladu milosrdného Samaritana, vždy mějmež na paměti slova Spasitele našeho, kterýmiž se dnešní svaté evangelium končí: „*Jdiž i ty, a učiň též.*“

Amen.

Neděle XIII. po svatém Duchu.

(H o m i l i a).

„*Za onoho času, když se bral Pán Ježíš deset mužů malomocných.*“ — V malomocných těchto staví nám Církev svatá na oči obraz *každého hříšníka*. Svrab ten ošklivý vyloučil je ze společnosti lidské; podobně i hřích vylučuje člověka z království Božího, vyhostuje ho z obcování svatých a vyvolenců Božích. — Malomocný ohyzdnými vředy jest poset; podobně i hříšná duše hříchy a náruživostí mnohou jest zohavena. — Malomocnému neobíhá zdravá krev v těle, nýbrž oud po oudu hnije a s těla odpadává; tak podobně v duši hříšné není posvěcující milosti Boží, tato zdravá krev duše; onť odemřel Bohu a nebi. — A jako u malomocných nemohl pomoci člověk žádný, leč ač Bůh sám se nad nimi smíloval a zdraví jim navrátil: rovněž tak nebylo nám pomoci od hříchu, by se byl nesmíloval Bůh nad námi, a kdyby nám nebyl poslal Syna Svého, kterýžto, jako tuto uzdravil malomocenství těla, osvobodil duše naše od malomocenství hříchu. Ó jak hrozné jesti tedy zlo každý těžký hřích! *Sv. Ludvík*, král francouzský, od nejútlejšího mládí všeliký hřích měl v ošklivosti. Což divu, vždyť byl vychován od velmi nábožné matky, královny *Blanky*, kteráž mu říkala: „*Synu můj! jak tě mám ráda, raději bych tě viděla umírat, nežli-smrtelně hřešiti.*“ Což tedy činiti? — tážeš se, bratře hříšný! Což není mně pomoci žádné? Nezoufej sobě, hříšná duše! Ještě žije pomocník tvůj, a to jest tentýž, ku kterémuž malomocný ve svatém evangeliu se utekl, Pán Ježíš!

„*Kterýžto jak uzřel, řekl: Jděte, ukažte se kněžím.*“ Chtěl-li totiž ubohý neduživce takový zase s lidmi obcovati: musel se nejdříve ohlásiti a dostaviti kněžím; a když tito jej za zdravého uznali a prohlásili, tu vykonav obět, jež ustanovena byla v Zákoně, opět měl přístup k lidem. Co tuto Pán Ježíš pravil desíti malomocným, dí posud každému hříšníkovi, jenž k Němu se utíká: „*Jděte, ukažte se kněžím.*“ — Ano každý, kdož od malomocenství hříchu očistěn býti chce, musí jíti a ukázati se těm, jižto na místě samého Christa stojí v Církvi — *kněžím*; a musí ukázati jim malomocenství duše své, t. j. *z hříchu se zpovídati.*“ Zpověď zkroušená a v duchu Církve katolické konána jest zajisté hlavní výminkou duchovního očistění; a zpověď častá jest spasitelný prostředek ku zhostění se všelikého malomocenství duše. Ovšem proti tomu se namítá mnoho od bezbožných. Především se praví: „*Já se zpovídám Bohu, nač knězovi, který jest člověk, jako já hříšný!*“ — A však pomni, že Bůh kdekterou milost proukazuje službou kněží. Zpověď jest *soud a zpráva Boží*. Zda-li může a smí hříšník býti soudcem ve vlastní při své? — Ó toby zajisté velmi snadno sebe rozhřešil, neboť samoláska vymlouvá všecko; to by sám se sebou brzo byl hotov, bera vše na vážky lehké. Jinak, když se zpovídá knězi, kterýž na místě Božím soudí, a buď rozhřešuje, buď zadržuje. *Že člověku máš se zpovídati?* Buď rád, neboť jsa sám povědom hříšnosti své, bude k tobě cítiti větší útrpnosti. Zkrátka, co máme o tom dlouho mudrovati. Pán Ježíš to tak doporučil a Církev to velí; a proto katolík *nejméně jednou v roce ukáže se kněžím ke správě Boží*.

„*Jeden pak z nich, když viděl, . . . a ten byl Samaritan.*“ Mezi těmi malomocnými byl i jeden

Samaritan. Jinak se Židé Samaritanův štítili a s nimi obcovati nechtěli. Proto že však tito nešťastníci jeden jako druhý vyobcováni byli, a na pustinách bloudili: sjednotili se a drželi jsou dohromady. Jedna společná bída spojila jich v jedno. Než, co neštěstí spojilo, štěstí opět rozdvojilo. Neboť sotvy několik kroků jdouce poznali, že očištění jsou, hned se rozdvojili. Každý myslel toliko na sebe a na domácí záležitosti své, a málo dbal o ostatní soudruhy své; a staré předsudky přišly opět k právu svému. Židé spěchali ukázat se kněžím svým, by se směli navrátiti k rodinám svým, a zapomenuli nejen na dobrodince svého, ale i na bývalého soudruha v neštěstí — *na Samaritana*. Tomuto pak vzešlo světlo jasnější. Neboť nezapomenuv pro dobrodiní na dobrodince, aniž následovav nevďěku ostatních: navrátil se, velikým hlasem velebě Boha, a padna na tvář před nohy Páně, děkoval vroucně. Ó šlechetné to jednání, ó jemná mysl, hodná následování! Kdykoliv od někoho, zláště od Boha nějakého daru dosáhneš, děkuj křesťane za to! — Ano! křesťan děkuje i za věci, které se zdají býti protivné, neboť přesvědčen jest, že milujícím Boha vše ku spáse slouží. Odtud napomíná *sv. Pavel*: „*Ve všech věcech díky činite.*“ (1 Thes. 5, 18.) Vděčným býti jest nejen slušno a spravedливо, ale cnost tato jest i spanilá, Bohu i lidem milá. Ale nic není odpornějšího, nic, coby tak citu se přičilo, jako *nevďěčnost*! Proto i Pán Ježíš nad tím se pozastavil, řka:

„*Zdaliž jich deset není očištěno? . . . Samaritan tento.*“ O ti nevďěčníci! Brzo zapomenuli na dobrodince svého, když ho již nepotřebovali. K tomu radila jim i opatrnost, aby ho nejmenovali, vědouce, jak velice byl nenáviděn od fariseů

a knížat kněžských. Mimo to sami nerádi o tom mluvili, chtějíce, aby to přišlo v zapomenutí, že tak ohyzným neduhem ranění byli. Pak si asi mysli-
 slili: Vždyť ho to nestálo ani žádné práce, ani výloh, zhojiti nás; řekl jen slovo, a bylo to; také to byla jeho povinnost, vždyť jest to náš krajan, a tudíž náš bližní. Tak mysli-
 li, nemajíce díkův pro dobrodince, a tak smýšlejí a jednají posaváde *nevďečníci*. Jest-li kdo ke každému dobrotivý, myslí nevďečník, že to tak musí býti, a že jest to po-
 vinností, dobrodiní mu prokazovati, poněvadž vůbec dobročinný jest. — Má-li kdo jmění a uděluje-li hojně almužen: myslí nevďečný, že to není nic tak velikého, když mu pomáhá. „*Vždyť má, ať dá!*“ a — *neděkuje*. — Je-li nevďečník u veliké bídě a nouzi a pomůže-li se mu: myslí, že netřeba dě-
 kovati, nebo za to má, že mu *vším právem* pomoc patří, a že mu ji odepřítí nelze. Přispěje-li se *nevďečnému*, a však nedá-li se mu toli a tak, jak to právě míti žádá: nejen neděkuje, ale ještě vy-
 hubuje. Jaká to surovost a podlost, jaká to ne-
 citelnost! Mámeť příklady, že i *hovádko nad člo-
 věka jest vděčnější*. Nejedno *lev* a *pes* vydal důka-
 zův takové vděčnosti, která až ku slzám může po-
 hnouti. Ó pročez střežme se nevďeku jako hříchu.
 nejen nekřesťanského, ale i nelidského, dle napo-
 menutí apostola: „*Ve všech věcech vzdávejmež díky Bohu, rodičům, dobrodincům, abychom plnice zde i
 v tom vůli Boží odplatu v nebesích za to vzíti mo-
 hli.* Amen.

Neděle XIV. po Svatém Duchu.

Žádný nemůže dvěma pánům sloužiti;
neboť zajisté jednoho nenáviděti bude
a druhého milovati; aneb jednoho strpí
a druhým pohrdne.“

(Mat. 6, 24.)

Hlubokou pravdivost výroku Ježíše Christa, „že nemůže žádný dvěma (sobě odporným) pánům sloužiti,“ shledal na sobě při světle hromničky, kdy člověk na tělesném oku slábnoucí duchovním zrakem nejlíp všecko vidí ve světle pravém, jistý komorník císaře *Karla V.* — Onť sloužil pánu svému po celý život svůj věrně, při tom však zanedbával povinnosti svatého náboženství celkem. Pro samou *lidskou* službu zapomenul na službu Boží. Když pak se těžce rozstonal, prokázal mu císař neočekávanou milost tím, že jej osobně navštívil a vyzval, aby sobě nějakou milost od něho vyprosil. — Na smrt nemocný komorník žádal císaře, aby mu živobytí ještě o několik dní prodloužil. — Císař mu odpověděl: „*To není v moci mé, než toliko v moci Boží!*“ — Tu si povzdychl nemocný komorník a pravil: „*O já blázen! Celý život svůj věnoval jsem toliko službě císaře, kterýž mi nyní život můj ani o několik dní prodloužiti nemůže. O kéžbych byl raději Bohu horlivěji sloužil, jenž mi samojediný nejen život vezdejší prodloužiti, ale také život věčný dáti může!*“ — Mnozí čeledínové a nezřídka i výše postavení služebníci, jako n. p. *úředníci*, pro službu výhradně *lidskou a zemskou* zanedbávají časem úplně službu Boží a povinnosti náboženské, aby se pánům a předsta-

veným svým zalíbiti mohli. Oni ovšem na konci života svého pozemského budou také volati a vzdychati, jako onen zaslepený komorník: „*Ó já blázen, kéž bych byl Bohu horlivěji sloužil!*“

To by měl každý *čeledín* a každý *služebník*, *vysoký i nízký*, opravdově povážiti, pokud doba jest příhodná. Ba to by měl i každý hospodář a každá hospodyň mající čeládku, a každý pán služby dávající opravdově povážiti, pokud doba jest příhodná, neboli, jak praví Christus Pán sám, „*pokud den jest; až přijde noc,*“ (večer života, smrt časná,) „*pak již nebude nikdo moci pracovati.*“

Možno, že i mezi vámi jest *čeledín*, nebo *hospodář a hospodyň*, jimžto úvaha tato jest velice potřebna; proto chci dnes s milostí Boží ze svého života vyložiti vám

v dílu I. že *čeledín* a *služebník* nemá pro službu lidskou zanedbávati službu Boží; a

v dílu II. že *hospodář a hospodyň* nemá u *čeledínův* a *služebníkův* svých takového hříšného jednání žádati a trpěti.

Poslyšte mne pozorně a k prospěchu svému!

D Í L I.

Čeledín a služebník nemá pro službu lidskou zanedbávati službu Boží.

Člověk sestává z *těla* a z *nesmrtelné duše*. Zdaliž není *duše* více, než-li *tělo*? — Nemá-li tedy naše starost o *duši* býti větší, než-li starost o *tělo*? — Pravda jest, že musíme pečovati také o *tělo*, o život vezdejší, kterýž jest velikým darem Božím; a však pošetilcem jest každý člověk, jenž

až tak o tělo smrtelné pečuje, že při tom zanedbává úplně nesmrtelnou duši svou. „*Což pak prospěje člověku, kdyby celý svět získal, při tom však škodu trpěl na své nesmrtelné duši? Jakou náhradu dá aneb dostane pošetilec takový za duši svou na věky ztracenou?*“

Koho Pán Bůh nejmoudřejší postavil do takových poměrův životních, že nemůže na statcích samostatných život vezdejší trávit, musí ovšem výživu svou vyhledávati a život svůj pojišťovati službou u jiných lidí. A každý čeledín i služebník jest netoliko svým vlastním *rozumem*, ale také *zákonem Božím* zavázán, hospodáři neboli pánu svému věrně a neunaveně sloužiti; avšak ani *rozum*, ani *svědomí*, ani *zákon Boží* nepředpisuje nikomu za povinnost, aby pro službu pouze lidskou a zemskou zanedbával službu Boží a duchovní. —

Nejen tělo naše má růsti a prospívati, ale i duše nesmrtelná jest tak stvořena, aby vlohy své každým rokem vyvínovala a zdokonalovala. Kdož ve službě své věrně plní povinnosti své, aby poctivým způsobem se živil, aby sobě potřebného oděvu vydělal, aby si pro budoucí léta něco ušetřil a tak i budoucnost pojistil sobě: dobře činí, jakož mu *vlastní rozum a zákon Boží* káže. Ale kdož pouze toliko o život vezdejší, o jídlo, o pití, o šatstvo pečuje, a při tom o vzdělání své nesmrtelné duše, o osvětlení svého rozumu, o ušlechtnění svého srdce nedbá, toho sám Christus Ježíš v dnešním svatém evangeliu odsuzuje, zavrhuje a pohanům připočítá. Já bych ovšem člověka takového připočítal k *nerozumným zvířatům*, jež nemají duše nesmrtelné, kdyby soud Christův a Jeho připočtení k pohanům nebylo již samo sebou mnohem horší a bídnější. —

Zdali pak může každý čeledín a služebník beze škody spojit službu lidskou se službou Boží? Inu arcit že může, a jak dobře! —

Kdo vykoná v neděli a ve svátek svou povinnost jako křesťan katolický, t. j. kdo v neděli a ve svátek mši svaté a kázání nábožně a pozorně přítomen jest, a kdož ani odpolední služby Boží nezanedbává — nabývá posily pro celý budoucí týžden ku pracem tělesným i sebe větším. — Kdo každého rána, jak sluší a patří, než-li denní práci započíná, na vroucné modlitbě Bohu děkuje za potřebné občerstvení spánkem nočním, a Bohu své práce celodenní obětuje, a o Jeho pomoc prosí: koná napotom práci svou skutečně s milostí Boží rád a lehce. — A kdož i mezi prací denní začasť na Boha myslí, a Jemu svůj pot, svou unavenost a obtížný stav poroučí a věnuje, pocítí posilu nadzemskou v žilách svých, a práce mu jde výborně od ruky, ba i také lépe se mu daří, jako takovému dělníkovi, jenž bez vyšších myšlének a tužeb koná práci svou jako dobytek nerozumný, jehož zapřáhá člověk do pluhu a do vozů na úlevu a na službu svou. — Konečně pak pomněte, že jen tomu všechna práce a všechno počínání dařiti se může, komu dává všemohoucí Pán Bůh náš Svého požehnání, bez něhož marné a ničemné jest všeliké namahání lidské. Naproti tomu pak dáno jest nám ústy samého Ježíše Christa v dnešním svatém evangeliu zaslíbení: „*Hledejte nejprvé království Božího a spravedlnosti Jeho, a všechno ostatní bude vám přidáno.*“

Nuže tedy, milí čeledínové, nikdy nezapomínejte pro službu *lidskou* na službu *Boží*, nikdy nezapomínejte pro *tělo smrtelné* na *duši nesmrtelnou*;

nikdy nezapomínejte pro *krátký život* *vezdejší* na *nekonečný život věčný*. Zkuste toho a přesvědčte se, že jest snadno, „*jedno činiti a druhého neopomíjeti*.“

Avšak někdo mohlby, slyše tato slova hluboké pravdy, povzdechnouti sobě a říci: „Ach! já to vím, a rád bych své povinnosti jako křesťan katolický vykonával, avšak můj hospodář nebo má hospodyň nedovolují mně, abych v pravou dobu na služby Boží přišel, abych své domácí pobožnosti náležitě vykonával; onť se bojí, že bych tím ubíral času službám a pracem svým na ujmu jejich.“ — Především nechať se čeledín takový dokonale přesvědčí o tom, zda-li hospodář nebo hospodyň jeho skutečně tak nekřesťansky a nelidsky smýšlí, aby jim snad neudělal křivdy. Kdyby tomu však opravdu tak bylo, pak není jiné pomoci, než vzdáti se služby takové a hledati sobě službu jinou. Neboť nesmí člověk pro *člověka* urážeti *Boha*; nesmí zachovávat *rozkazy lidské*, jsou-li proti *příkázáním Božím*; nesmí vyhledávati *výživu tělesnou* takovým způsobem, jímžto se vraždí *duše nesmrtelná*; nesmí pojišťovati sobě *budoucnost zemskou* v takové službě, v nížto sobě kazí, hubí a ničí *budoucnost věčnou*; nesmí za mamonu světskou, kteráž na věčnosti nemá ceny žádné, prodávati duši nesmrtelnou. Tu jest na pořádku, uvážiti jiný výrok Písma svatého, kterýž zní: „*Že nesluší poslouchati lidí a Bohu v tom se protiviti*.“

Věci tyto nad celou věčností rozhodující má každý čeledín a každý služebník dokonale uvážiti na rozumu svém, aby nemusel v poslední hodince své volati, jako onen komorník císařův: „*Ó já blázen, kéž bych byl Bohu horlivěji sloužil!*“

A však i hospodář každý a hospodyň má svědomitě uvážiti důležitou věc tuto, protože o ní i s této stránky promluví v dílu druhém.

D Í L II.

Hospodář a hospodyň nemá u čeledínův a služebníkův svých zanedbávání služby Boží pro služby lidské ani žádati, ani trpěti.

K tomu jsou zavázáni a) *zákonem Božím*, a b) *svým vlastním rozumem*.

a) *Zákonem Božím*. Stranu neděle a svátkův zasvěcených, ježto jsou obzvláště pro službu Boží ustanoveny, již ve Starém Zákoně přikázal Bůh takto: „*Pomni, abys den sváteční světil. Šest dní budeš pracovati a dělati všecka díla svá. Sedmého pak dne svátek Hospodina, Boha tvého jest. Nebudeš dělati žádného díla v něm ty, i syn tvůj, i dcera tvá, služebník tvůj, i děvečka tvá.*“ (II. Mojž. 20, 8. 9. 10.) Proč pak ve Svém třetím přikázání Bůh obzvláště a výslovně *služebníka a děvečku* jmenuje, že nemají nižádné práce dělati? Proto, aby hospodář a hospodyň neměli pražádné výmluvy, že nevěděli o povinnosti své svatované, že mají čeládce své v neděli a ve svátek netoliko potřebného odpočinku přáti, ale jim také příležitost poskytnouti, aby mohli Bohu sloužiti, aby mohli den Hospodina Boha svého náležitě světiti. Běda rušitelům a přestupitelům tohoto přikázání Božího, neboť oni netoliko svou vlastní duši uvodí v záhubu, než i nesmrtelné duše svých čeledínů na svědomí sobě berou.

Či snad dosti na tom, aby hospodář a hospodyň toliko starali se o to, aby jim čeládka pra-

covala, aby z ní užitek měli a nejvíce, aby čeládka za práci svou se najedla tělesně? — Zda-li není hospodář *otcem* a hospodyň *matkou* čeládky? Zda-li tudyž nemají povinnost, starati se též o duši nesmrtelnou čeledínův svých, ježto jest mnohem vzácnější a dražší nad tělo smrtelné! — Bůh sám bude na soudu svém požadovati duše čeledínův od hospodářů a hospodyň, t. j. bude je souditi podle toho, jest-li o to pečovali všemožně, aby čeledínové netoliko na těle, ale i na duši prospívali pro život věčný.

Již z toho viděti lze, že hospodáři a hospodyně u čeládky své nesmějí zanedbávání služeb Božích nejen žádati, než ani trpěti.

K tomu však je zavazuje

b) i vlastní jich *rozum a prospěch*.

Nechat se nedomnívá nikdo, že čeledín bude svědomitě, rád a dokonale plniti rozkazy jeho, jest-li sám jest příčinou, aneb jest-li jen trpí, aby neplnil rozkazy Boží. Čeledín, kterýž nezná zachovávatí přikázání Boží, nebude ani rozkazův svého hospodáře a pána plniti; neboť poslušnost pánův zemských jen tenkrát jest svědomitá a dokonalá, když se zakládá v poslušnosti Boha, t. j. když se poslouchá proto, že to Bůh poroučí, kterýž každého člověka souditi bude dle konaných nebo zanedbávaných povinností.

Také musí hospodář a hospodyň povážiti, že práce čeledínova jenom tenkrát dařiti se může, když se s Bohem začíná, děje a končí — když jest požehnáním Božím doprovázena a podporována. Dílo čeledína bezbožného nemá však nikdy požehnání Božího. Proto zajisté již vlastní prospěch má přiměti hospodáře a hospodyň k tomu, aby přidržovali čeládku svou k svědomitému konání služeb

Božích. Proto mají pilně přihlížeti, aby čeledinové den nedělní a sváteční dokonale světili, t. j. služebných prací se zdržovali, celou mši svatou a kázání slyšeli, odpoledním službám Božím přítomni byli, ostatní dobu aspoň částečně čtením dobrých a užitečných kněh ztrávili, kterýchž ovšem v každé křesťanské rodině býti má, což za našich časův „*Dědictvím sv. Cyrilla a Methodia*“ a „*Dědictvím svatého Jana Nepomuckého*“ netoliko možnou, ale i snadnou jest věcí. — Dále má hospodář a hospodyň svědomitě pečovati, aby čeledínové i své domácí modlitby dokonale vykonávali, vícekrát do roka svatou zpovědí duši svou očišťovali, a nejvyšší svátostí oltářní pro život věčný krmili a sílili, jakož i všechny povinnosti katolického křesťana netoliko leda bylo — než svědomitě a důkladně plnili.

Ale což pak, kdyby čeledín některý byl tak nezvedený a tvrdošíjný, žeby sám ani netoužil po službách Božích? — Pak jej musí hospodář a hospodyň všemožně vyučovati slovem i příkladem, musí jej napomínati, musí jej k tomu přidržovati se vši trpělivostí a vytrvalostí, musí mu osvědčiti skutkem, že mu na jeho pravém blahu časném i věčném záleží, že to netoliko pro svůj zisk, ale pro jeho spasení žádá a žádati musí. Zřídka se stane, aby čeledín ostal neučelivým a zarytým světákem, když hospodář i hospodyň všemožnou si dají práci, aby jej na dobrou cestu přivedli a na ní udrželi. Kdyby však přece navzdor všemu námáhání čeledín nechtěl jich v této nejdůležitější stránce poslušen býti, pakby nesměli hospodář a hospodyň státi se nevšimavými — nesměliby takovouto zdorovitou a nečistou ovci ve stádcí rodiny své déle přechovávat, než museliby čeledína takového z domu

svého a z rodiny své vykázati, dílem aby nena-
kazil jiného, dílem pak aby zkusil v jiné službě,
zda-li může bez škody své setrvati ve hříšnosti
a bezbožnosti takové. Snad v jiné rodině a v jiné
službě nalezne milost Boží, kteráž mu osvíti jinými
prostředky rozum temný a obrátí jej k Bohu!

Jen tak vykonáte svou povinnost jako hospo-
dáři a hospodyně svědomití, a jako křesťané spra-
vedliví. Jen tak buď zachováte, buď získáte duše
čeledínův vám svěřených, kteříž vám za to budou
děkovati již v životě tomto, a po smrti vám Bůh
spravedlivý a vševědoucí dá za to odplatu zaslou-
ženou ve svém království věčném. Amen.

Neděle XV. po Svatém Duchu.

„Neplač!“(Luk. VII.)

Tak tedy v květu spanilého mládí umřel tento
mládenec Naimský. Ani toho, jenž tu stál jako
krásný kvítek před očima matky, ani toho neušetřila
smrt; ale k jejímu prevelikému hoři, jako růži s šípku
utrženou, uvadlého na máry svrhla, a syna s mat-
kou rozloučila. A tak se děje až posud. Nečeká
smrt vždycky, až člověk sestárne, nýbrž někdy i v
nejlepším věku zachvátí ho, a zprovodí z počtu
živých. Pak musí všecko opustiti, co ho zde těšilo,
i rodiče, přátely, hry a radovánky, statky a mohovi-
tost — všecko!

To jest smutná myšlénka! Ale ještě více děsí
smrt člověka pro to pomyšlení, co následuje po ní.
„Uloženot jednomu každému“ píše apostol, „umřítí;
a potom — následuje soud.“ A na tom soudu roz-

hodne se, jak v dnešní epistole stojí: „*Kdo rozsívá v těle svém, z těla i žíti bude porušení; kdož pak rozsívá v duchu, z ducha žíti bude život věčný;*“ t. j. spravedliví vejdou do nebe, a nespravedliví do pekla! Ach! Bože můj! toť nás tedy málo vejde do nebe, pak-li do nebe nevejde nic nečistého. A kdo z nás čist odchází z toho světa! — A však nezoufej sobě, křestane milý! „*Neplač!*“ volá Tobě Spasitel, jak vdově v dnešním evangeliu. Krom nebe a pekla jest i třetí stav duše, kterýž slove *očistec*, kde nedokonalé duše k nebi se připravují! —

O tomto *očistci* bude mé dnešní rozjímání o dvou dílech.

V dílu I. vyložím vám pravdu svatou, že *očistec jest, a*
v dílu II. že *věrným dušem v očistci pomoci můžeme.*

Díl I.

Že jest očistec.

Písmo, ústní podání, Církev, platily vezdy za utvrzení pravdy, proti kteréž brány pekelné ničeho nedovedou. Tito pak sloupové pravdy podporují víru, že jest *očistec na věčnosti* a sice:

1. *Písmo svaté*, tak že *Řekové i sjednocení, i odtržení* toto učení s námi mají. Již ve Starém Zákoně vůdce v 2. knize *Machab.* sebral 12.000 hřívén stříbra, a poslal do Jerusalema, aby tam byla obětována oběť za hříchy mrtvých, a dokládá ku konci: „*Protož svatá a spasitelná jest věc, za mrtvé se modliti, aby od hříchů sprostěni byli.*“ (Mac. XII.) Kdo pak té modlitby potřebuje? Oslá-

věnci v nebesích zajisté jí nepotřebují, a odsouzcům v pekle nic není platna. Musíte tedy ještě také nějaké *třetí místo* býti, kde modlitba dušem prospívá.

Slova Ježíše Christa podporují to, co jsme nyní pověděli. Mluvíte o hříších, kteřížto se ani zde, ani na věčnosti neodpouštějí, řka: „*Kdo proti Synu člověka hřeší, odpuštěno mu bude, kdo ale proti Duchu Svatému hřeší, tomu ani na tom, ani na onom světě odpuštěno nebude.*“ (Mat. XII. 31.) Z těchto slov Páně dovozuje svatý Otec *Augustin*, žeby tak v pravdě nebyl mohl Pán Ježíš mluvit, kdyby se na onom světě někteří hříchové neodpouštěli. Tedy na věčnosti někteří hříchové se odpouštějí, jenom hřích proti Duchu Svatému se neodpouští. A kde, kde se odpouštějí na věčnosti hříchové? V nebi nejsou hříchové žádní, v pekle není žádného odpuštění; kde jest tedy to místo na věčnosti, kde se odpouští hříchové? *Očistec, očistec* zjevně to musí býti. Nebo kdyby žádného očistce nebylo, řeč Páně byla by prázdna, nepotřebna, zbytečna, ničemná.

Sv. Pavel mluví o jistých skutcích, ježto ve zkoušce neobstojí, dokládaje, že jich oheň zkusí; že i ten, kdo jich učinil, *nicméně spasen bude, a však tak, jako skrze oheň* (I. Cor. III.), t. j. že pohnůtky méně čisté, jimiž člověk působil, v *očistci* ušlechťeny býti musejí. A když se takto duše očistí, krásné co zlato, vyčistěné co stříbro, teprv vejdou k vidění tváře Boží. Ó ty převýborný učiteli národův! Proč slovům tvým rozuměti nechtějí, kdož přeče *evangelíky* slouti chtějí? Aneb zdá-li se jim ta řeč apostola Páně příliš tmavá býti? — Nuže, pozorujme svědectví sv. Jana ve Zjevení. Co tam čteme? „*Že chválilo Boha všechno stvoření, na nebi,*

na zemi, i pod zemí. (Zjev. V.) Jaké stvoření chválí Boha pod zemí? — Vy propastní duchové to nejste! To jsou duše očištcové, o kterýchž dí svatý Pavel: „Ve jménu Pána Ježíše kleká každé koleno nebeských, zemských, i podzemských duchů.“ I podzemské duše velebí Pána. Ejhle očištec! — peklo nevelebí Boha! —

2. A co vy, *svatí Otcové*, pravíte? Vy jste učení Boží z úst samých apostolů, nebo z úst jejich nástupníků přijali. Nuže povězte nám, je-li v skutku takového třetího místa na věčnosti, čili nic? *Sv. Augustin* sám nám vypravuje, kterak jeho zemřelá máti odešlou svou duši do jeho oběti kněžské odporučila. Víra této matky svědčí o víře tehdejší Církve, a její syn, osvěcený Augustin píše takto: „*Není pochybnosti, že duše zemřelých modlitbou žijících přátel a obětí mše svaté úlevy nabývají.*“ (Euch. c. 109.) Není tedy očištec, jak *Kalvín* povídá, bezbožný výmysl satanův, kterýž zničuje moc kříže a Ježíše Christa uráží! Nikoliv! jesti to učení Písma, učení otcův a

3. *veškeré sborné Církve*. Kdo nechce tomu věřiti, ať si čte kromě řeckého *III. Luteránský, Florentinský a Tridentský sněm církevní*, a nalezne v nich pravdu tuto nade všechnu pochybnost vyřknutou. Chceme-li ale k tomu i hlas *vlastního rozumu* na potaz vzíti, učiníme takovýto usudek. Písmo dí: „*Do nebe nevejde nic nečistého;*“ aniž však spravedlivý odtud vyvržen býti může. Kam tedy přijde umírající spravedlivý, který nese sebou hříchy, za něž se nedokál? Do pekla nepřijde, neboť jest přítel Boží; do nebe nepřijde, neboť není ještě očištěn. Tedy musí ještě třetí stav býti, kde ještě některé hříchy se odpouštějí. *Obratmež, křesťané milí, zřetel na rozličné cesty, jakových*

obyčejně naši bratrové kráčejí na této pouti pozemské. Nemusíme-liž vyznati, že veliká část lidí málo na smrt pamatuje? Náhle přepadla je smrt, dříve, než se toho nadáli! Mnohý člověk po celý život neupadne do nebezpečné nemoci, a začne-li postonávat, málo kdy si chce připustiti, žeby to mohlo býti na smrt. Jak mile ozdravne, žije rychle a vesele, konečně zavítá smrt po krátké nemoci. Kdož nás tím ubezpečí, že se takový člověk mohl dokonale připraviti na rozhodný krok do věčnosti? Lidé toho druhu nebyli zlí, ale — nedbalí. Co se však zde zanedbá, musí se tam nahradit a sice *bolestmi*, které nejsou zásluhou více, nýbrž trestem *dušiček věrných, ale nedokonalých*. Onyť nezadaly srdce své na světě ďáblovi, jako zatvrzelci; ale ony jen polovici srdce obětovaly Bohu svému, druhou však se kochaly v marnostech pozemských. Co se tedy na úplnou oběť jejich nedostává, to musejí nahraditi bolestnou touhou v očistci.

Mnohý se ubírá od svých milých, zanecháváje pověst, že byl muž dokonalý a spravedlivý. Onť však, pokud byl živ a zdrav, nerád pamatoval na smrt; myšlení na smrt bylo mu odporné a bolestné; a když se roznemocnil, museli velmi opatrně ho připravovati, ba obelstíti, by se zaopatřiti dal. Může-li pak se o takovém člověku říci: že miloval Boha svého z celého srdce, a vroucně po Něm toužil? Zda-li pak zasluhuje takový, aby hned po smrti Boha požíval v té míře, jako *sv. Pavel, sv. Martin, sv. Štěpán* a jiní oslavenci, kterýchž bylo heslo: „*Mně umřítí jest zisk!*“ Zda-li pak taková duše nemusí teprv očistcovou touhou se přesvědčiti, že Bůh jest nejvyšší dobro, kteréž naší lásky nejvíce hodno jest? —

Jiný, pokud na světě prodléval, varoval se sice

hříchů těžkých a smrtelných, ale všedních hříchů sobě nevšimal; lehkomyšlnost, ostudná klevetivost, nelaskavé posuzování bližních svých, nečisté žerty a milkování, lenivost v modlitbě a ve službě Boží, a v dobrém vůbec — tyť byli jsou dosti patrné vady života jeho, těch se nechtěl odříci, v těch si liboval až do konce. O čest a slávu Boží pečoval jen tak, tak; rozděloval srdce mezi Boha a ďábla, nechtěje si to se žádným pokaziti a t. d.; zkrátka ve mnohých věcech menších nalezen jest byl nevěrným. Bude-li pak, táži se, takový člověk hodným, aby hned po vykročení zě života tohoto uslyšel Soudce nebeského: „*Proto žes byl věrným v málu, vejdi do radosti Boha svého!*“ — Zda-li nebude se muset napřed očistiti od těchto menších chyb a hříchů všedních, nemusí-li nejprve čistiti se duše jeho od těchto přílepků pozemských? — Ó není o tom pochybnosti, neboť „*do nebe nemůže přijíti nic nečistého.*“

Jiný zase dlouhý věk ve velikých hříchách ztrávil, a potom, když se s celým srdcem k Bohu obrátil, již nebylo mu přáno, aby jak náleží zadost učinil na tomto světě za veliké hříchy minulého věku svého. A jak, když se obrácení jeho stalo teprv na lůžku smrtelném? — Co máme o něm říci? smímeť sice a musíme doufati, že mu Bůh skrze svátost pokání odpustil hříchy a trest věčný, ale nikoli *tresty časné*, kteréž měl ještě podniknouti na tomto světě na pokání za hříchy své. A proto musí taková duše nejdříve vyplatiti dluh až do posledního halíře v žaláři očistcovém, než-li bude připuštěna do společnosti vyvolenců Božích.

Jest tedy a musí býti očištec na onom světě. Zajisté, Nejmilejší! nemůže nám býti jednostejný osud těchto našich bratrů a sester. Myť se tážeme:

Jak pak, a zda-li jim můžeme nějak přispěti a v bolestech jim uleviti? — Není pochybnosti, *víra katolická* nás k tomu zřetelně vybízí i *naše citelné srdce*.

Díl II.

Zda-li můžeme věrným dušičkám v očistci pomoci?

Vmyslete se, Nejmilejší! poněkud ve stav těch ubohých dušiček v očistci. Nebo, ačkoliv nám víra dosti jasně nezjevila, jaké tam tresty jsou, považme jen největší trápení jejich — že *po Bohu musejí žítiti*. Na pokraji pekelné propasti octnuly se duše tyto v očistci — nyní poznávají úplně svůj poslední cíl; nyní toužejí zříti Boha, Boha milovati, Boha věčně požívatí. Každé okamžení čítají a čekají každou chvíli na vysvobození, vzdychají, a žádný anjel nepřichází s odpovědí, jak dlouho ještě čekati musejí? Nevědouce, zdali se jich ujímají zde na zemi přátelé jejich, snášejí sami a sami bolesti své tak dlouho, jak to spravedlnost Božská žádá. Žádná *řeka* neběží tak prudce k moři, žádný *vy-povězenec* netouží tak po milé vlasti, žádný *vězeň* neprahne tak po vysvobození, jako ubohé duše po Bohu, po tomto cíli svého odpočinutí, svého věčného otavení. *Absolon* chtěl raději umřítí, než-li *déle* zavrženu býti od tváře otce svého *Davida*. — *Mojšís* nemohl pocítiti muky hořčejší, než-li že nemohl přijíti do země zaslíbené. Samé to stíny traplivé pobožnosti, s jakovou duše v očistci po Bohu toužejí a žíznějí. Dokončilyť běh života a přece nejsou u žádoucího cíle. Onyť touhou se chtějí povznášeti k Bohu jako skřívánek, ale jako olověné závaží zdržuje jich to zpátky; ony žíznějí a pra-

hnou po sídlech nebeských, ale žádný posel nebeský jim nepřináší zprávu, kdy vyprší doba touhy jejich. *Tu na tom místě není možno, dlouhý čas si ukrásti, s přátely rozmlouvati, na milého na čas alespoň zapomenouti; nikoli! vezdy zůstává tatáž myšlenka, tatáž žádost, totáž vzdychání! —*

A v tomto traplivém stavu mezi *bolestí a nadějí*, v pocitu zasloužené nehodnosti své, kde čas jako kapka po kapce zdlouhavě mívá a padá: jsou tyto duše více k politování, než-li zde na zemi nějaký pocestný, kterýž na daleké písčité poušti zabloudil, a nemoha snést parno sluneční, darmo se po studánce ohlíží, ve kteréžby trochu svlažil lípnoucí ku dásním jazyk vyprahlý. K tomu se připojují ještě jiné tresty, o kterých *svatí Otcové k. p. sv. Cyrill Jerusalemský* píše: „*Že jsou nade všecky pozemské bolesti traplivější.*“

Kdo pak jsou ti, jižto tam trpí? Vždyt jsou to *naši bratři*, oudové těla, jehož i my jsme oudové, a jehožto hlava jest *Christus*. Ano snad jsou mezi nimi *vaši přátelé*, jenž vám druhdy mnoho dobrého jsou prokázali? Snad jest tam i *tvůj otec*, jenž se tak mnoho o tebe nastaral a nalopotil, aby tě mohl zaopatřiti a jmění ti nashromážditi? A ten tvůj otec snad teď právě trpí proto, že tě příliš miloval. Snad jest tam i *tvá matka*, kteráž tě nosila pod srdcem svým a prsy svými tebe kojila, kteráž ale snad právě proto v tom žalostném zálaří trpí, že tě až příliš milovala, a z přílišné lásky této chyby tvoje a zlé náruživosti přehlížela. — Snad jest tam *tvůj bratr*, *tvá sestra*, kteříž s tebou z jedněch rodičů posli. Snad jest tam *tvůj přítel*, *tvá přítelkyně*, kteříž z veliké náklonnosti k tobě se až k hříchu dali zavésti, a kteří právě pro

ten hřích nyní trpěti musejí. — Ony snad toužebně a prosebně vzdychají k vám: „*Aspoň vy, přátelé naši, smilujte se nad námi!*“ Ach! jak tvrdé byloby tvé srdce, kdyby se v něm žádný hlas lásky a útrpnosti k ubohým těmto neozýval!

Čím pak jim můžeme přispěti? — Můžeme přispěti jim *modlitbou*, zvláště pak *nejsvětější obětí mše svaté a dobrými skutky*. O *modlitbě* zajisté psáno jest: „*Svatá a spasitelná myšlénka jest, za mrtvé se modliti, aby byli sprostěni hříchův.* (2. Mach. XII, 46).

V životě *svaté Perpetuy*, kteráž roku 202 v *Karthagu* jako rekyně víry sešla, nalezáme událost, která nás přesvědčuje, jak užitečno jest, modliti se za mrtvé. Když se totiž v žaláři (kde to sama napsala) za svého zemřelého bratra *Dinokrata* byla modlila, viděla ho v příští noci ve snách. Zdálo se jí, jakoby byl vycházel z tmavého, příšerného místa, vypadal zarmoucený a jako žízni prahnoucí, a na jeho bledé, zamazané tváři bylo viděti ránu, na kteréž byl zemřel. I blížil se k veliké studánce, která byla hluboce v zemi, a napíнал krk, jakoby z ní chtěl píti, ale nemohl k ní dosáhnouti. Když *Perpetua* procitnula, poznala z toho, že bratr její ještě se trápí, pročez se zaň modlila dvojitou horlivostí. V jedné noci na to uzřela jej zase; místo, kde ho viděla, zdálo se jasné a veselé, onť sám vypadal zdravě a vesele, a na tváři nebylo viděti více, než-li jizvu; studánka již nebyla tak hluboká, a na pokraji jejím byla nádoba plná vody, ze které pacholík bez námahání se napíjel a otavený odešel ku veselým hrám. *Perpetua* měla z toho sna náramné potěšení; neboť nyní věděla jistě, že její bratříček z očistce vysvobozen jest. — A co této duchaplné paní k tak veliké

bylo útěše: my bychom na to nic nedrželi? — Ó zajisté laskavá péče o naše zemřelé, zláště o přátely a dobrodince jesti svatou povinností, kteréž s radostí se podvolovali všickni národové na zemi. Již pohané pokládali na hroby svých zemřelých nádoby s pokrmy a nápoji, oniž jim dávali s sebou do hrobu rozličné věci, ve kterých za živa mívali zalíbení. *) Posavád zabíjejí nejoblíbenějšího oře na rovu zemřelého pohlavára, aby se na něm v tamnějších honbách znova mohl projížděti. My křesťané máme jiné, a nikoliv domnělé, nýbrž vydatné dary pro své zemřelé, anyž jim slouží ku spasení; každý dobrý skutek a každá modlitba, kterou za ně obětujeme, a nejsvětější oběť, tento pravý pokrm života.

Národové, u kterých posud msta krevní v obyčeji jest, ukládají to pozůstalým příbuzným zemřelého za povinnost svatosvatou, na jeho místě nepřátely stíhati a zabíjeti, na nichž on sám již se pomstili nemohl, chtějí takto v bludných myšlénkách svých pohanských zjednati pokoje duši jeho. My katolíci máme krev neskončené ceny, kteráž byla prolita pro pokoj náš, oběť ceny nevyvážné, kterou máme přinášeti Otci, nejen za nás a za živé, nýbrž i za oudy Církve trpící. Na tuto posvátnou oběť toli ceny pokládala *svatá Monika*, ana na lůžku smrtelném pravila synovi svému *sv. Augustinovi*: „*Položte tělo mé kamkoli se vám líbí, na tom vám budiž málo záležino! Jedině o to vás prosím, abyste, kdekoli budete, u oltáře Páně na mne pamatovali.*“ (S. Aug. Conf. IX. 11.) A proto i její veliký syn,

*) Chléb svůj a víno své nad pohřbem spravedlivého ustanoveno; (Tob. IV, 18). — t. j. hody po pohřbu, při čemž zláště chudých nakrmováno za duši zemřelého. (U pohanů z jiných úmyslů.)

sv. Augustin píše: „*At si proti tomu namítají kacíři, co chtějí, jesti to prastarý obyčej v Církvi: za zemřelé se modliti a obětovati.*“ (Adv. haer. 53.)

A sv. Efrem překrásně v podobenství dí takto: „*Zemřelým velická pomoc se prokazuje oběťmi, kteréž se vzdávají od živých. Zda-li jste ještě nepozorovali víno v bečce v ten čas, když hrozny na révě dozrávají? Neboť právě tehdaž, když živý hrozen na oblouku dozrává, mrtvé víno v bečce se bouří a hýbá. Čím více tedy cítí zemřelí, když ve svaté lásce na ně zpomínáme!* (S. Efraem.)

Konečně se mohou trpícím dušem přivlastňovati i odpustky t. j. z plnosti zásluh Christových a svatých Jeho plynoucí milost odpuštění časných trestův.

Závěrek.

Ach! rozmilí bratří a sestry! co nyní ze všeho toho vyplývá? — Předně nevěřme žádnému, kdožby nám řekl, že *očistce není*, a bude-li nám kdo *proti očistci* vykládati Písmo, věřme, že je bludně vykládá; k. p. kdyby nám předkládal Eccl. XI. „*Kam dřevo padne, tam že zůstane ležeti;*“ pomněme, že zde směřuje Písmo k poslednímu dni soudnímu; po dnu soudním ovšem kam kdo padne, tam obydlí své podrží. V Písmě stojí také žalář, odkud nevyjde žádný, pokudž do posledního halíře nevyplatí, kterýžto text nás všecky se strany očistce utvrzuje.

A poněvadž *očistec* skutečně jest, učme se, za druhé, vystříhati se dle možnosti také každé viny všední. Jest-li kdo v smrtelný hřích upadl po vykonané zpovědi, necht na sebe uvalí tuhou kajícnost, aby sobě budoucí muky očistcové buď vymazal, nebo umenšil.

Konečně, za třetí, pamatujme na své zemřelé předky, poněvadž nevíme, kde se nacházejí, a že jest očistec, víme z přesvědčení Písma. Volejme s vroucným eitem sv. Bernarda: „*Vzhůru! ku pomoci dušičkám očistcovým! Chciť zapřísahati Pána vzdycháním úpěnlivým, dolehati naň povzdechy; prosbami chci jim přimlucem býti; chciť jim k upokojení přinést zláštní oběť mešní, tou se kochaje naději, že Pán je udůstojní vzhledu milostivého, že promění muka jejich v pokoj, bídu jejich ve slávu, a bolesti jejich v odměnu. Těmi a podobnými skutky může doba jejich muk ukrácena, jejich zármutek ukončen, jejich trápení ukráceno býti. Proběhni, duše křesťanská, kdo si koli, tyto popluží kajícínosti, a rozjíměj, co se tam děje. Tu na tom trhu učíš koupě, a zjednej si city outrpnosti.*“

(Serm. 42.) — Navštěvujte pilně náhrobky svých milých zemřelých, ozdobujte je kvítím a slzami vděčnosti; nad zeleným drnem, který vaše otce a matky kryje, rádi klečítejtež, dítky, a oběťujtež jim tam *modlitbu a vděčné slzičky; vzdechy, které* pocházejí ze srdce láskyplného, proniknou až do žaláře očistcového, onyť pocítí úlevu z lásky vaší. Ó vždyť to ani srdce vaše jinak nepřipustí, než abyste se modlili za své přátely; kdyby to ani v Písmu, ani v tradici nestálo: stojí to v srdci všech lidí a všech národů, co svět světem jest. Zláště si zpomeňte *na den všech věrných dušiček na tuto svatou pravdu naší víry, že s nimi stojíme* v obcování, a jim uleviti můžeme v bolestech jejich. Touto vírou, těmito skutky sahajícími až za hrob, osvědčíme se býti *katolíky*, osvědčíme se býti učenníky Toho, kterýž Církev Svou jedinou a samospasnou založil na světě pro věčnost. Amen.

Neděle XVI. po Svatém Duchu.

„Sluší-li v sobotu uzdražovati?“

(Luk. 14.)

Všickni národové mají v řadě dnů týhodně nějaký posvátný den; ale památná to věc, jak veliká rozličnost již z ohledu na jméno toho dne pánuje. *Židovský národ* nazýval svůj den sváteční *Sobotu* t. j. *dnem odpočinutí*. Byl to sedmý a poslední den v týhodni na památku, že Bůh 6 dní stvořil a sedmého dne odpočinul. *Řekům a vyznavačům řecké Církve* sluje tento den *Vzkříšením*, anť vzkříšení Pána Christa v tento den se stalo. A však název ten jest nepříhodný, proto že vzkříšení Páně nikoliv 52krát, ale jen jednou se stalo, a z jara zláštní slavnost velikonoční určena jest. *Římané* — *dnem Páně*. Všecka tato jména ostati mohou, neboť jsou *křesťanská*. Než ale jsou řeči a národové, u nichž sobě tento svatý a veliký den posud ani křesťanského názvu vydobyti nemohl. Tak k. p. *Němci* jmenují tento den *dnem slunce* (*Sonntag*), kteréž slovo *pohanstvím* páchne, pocházejíc z těch dob, kdy lidé *slunce* za boha v tento den ctívali. V *Maďarské* pak řeči nosí tento den téměř rouhavé jméno *dne trhového čili jarmarečního*. Naše řeč *slovanská* velmi krásně ten den svatý jmenuje *nedělí*, jakoby již tím slovem vyjádřiti chtěla celé přikázání Církve svaté: „*O křesťane! v ten den nedělej práce tělesné a zemské, nýbrž duchovní a nebeské.*“

Protož dnes chceme rozvažovati, jak důstojná a vážná jest neděle —

1. jako den *Bohu k poctě*,
2. jako den *tělu k odpočinutí*,
3. jako den *duši ku vzdělání*,
4. jako den *životu k ozdobě určený a posvěcený*.

Vynaložte potřebné k tomu pozornosti, abyste rozjímání to s prospěchem pro život vezdejší i budoucí se mnou činili, an mluvíti budu ve jménu Páně!

I. Důstojná a vážná jest neděle jako den Bohu k poctě.

Každé náboženství má své slavnosti a svátky, každé shromažďuje v jistých dnech své vyznavače ke chrámům a k oltářům, a má své obřady náboženské; každé náboženství ustanovuje i jisté dny v životě, ve kterých se lidé od zemského pracování a pečování zdržují a své náboženské povinnosti konají. Co tedy *pohan* činí, tohoby *křesťan* nečinil? Co *divoci národové* zachovávají, tohoby osvícení národové opomíjeti chtěli? — Či snad jest náboženství naše méně svaté, než-li židovské? — Pravdať jest, že Bůh naší pocty nepotřebuje; ale my jí pro sebe potřebujeme, abychom nezapomínali, kdo jest On, a kdo my jsme, a jak se chováme; a proto On sám velí: „*Chval každý duch Hospodina!*“ — Pravdať, že můžeme každý den, vždy a všudy Boha ctíti: a však, jestli který čas, tedy *den Páně* jest k tomu nejpríhodnější. V jiné všední dny mnohý člověk pro práce nemůže ani na Boha mysliti, jeho nábožnost musí kratička a rozptýlena býti, jeho srdce jest tisícerymi řetězy k zemi přivázáno. Než aj! svatá tichá neděle přichází a ona napomíná člověka: *Dnes jest neděle*, milý křesťane, a již to jméno učí tě, jak se máš

chovati, čeho nedělati a co dělati; nedělej zemské práce, nedělej překážky a pohoršení jiným ctitelům Božím, na proti tomu — dělej Boží věci a svaté práce. Dnes tedy nechať všecko mlčí, všecko stojí, jen ústa naše chvalte Hospodina, modlitby ať vstupují do nebe, dvěře chrámové budtež ve všech krajinách otevřeny, na oltářích ať se vzdává nejsvětější oběť, s kazatelny ať se rozléhá slovo Boží a na kůrech zpěvy.

II. Důstojná a vážná jest neděle jako den tělu k oddechu a k odpočinutí.

Člověk sice od Boha stvořen jest ku práci a pilnosti, a však i práce musí míti své obmezení. Proto Bůh *noc* ustanovil k pokoji a k odpočinutí. Ale milí přátelé, když pomyslíme, že není nic protivnějšího, jako *ustavičná jednotvárnost života*: tedy se přesvědčíme, že tento pořádek Boží, dle kterého se všední dny se svátečními střídají, nejen *moudrý*, ale i *potřebný* jest. Někteří lidé neznají ani ve práci míry. Buď *lakomost* nebo *schloubá* pudí je z práce do práce, tak že ani dne ani noci, ani pátku, ani svátku si nevšímají. Mnohý hospodář by unavený dobytek ani z jarma nevypřáhnul, mnohá matka by z čeledi a dětí žebráků nadělala, kdyby aspoň jednou v týhodnu slavný hlas zvonů nezvěstoval: „*Zejtra jest den Páně, dejte dobytku a pracujícím člověkovu pokoj!*“ — Věru, nestálo by to za živobytí na této krásné zemi Boží, kdybychom jen vždy robotovati museli. Ať si nádherný boháč, kterýž na poduškách pohodlnosti ustavičnou neděli světi, nic o rozdílu dnův slyšeti nechce; ať lenivý zaháleč, a snad právě v neděli pilným býti se prokazuje ku pohoršení

všech dobrých duší: ale nechat přejí tito lidé sladkého oddechu zemdlenému dělníkovi, jehož tělo každodenně potiti se muselo. Sekera drvoštěpova nechat odpočívá aspoň dnes a neopovází se rušiti svaté ticho dne nedělního; vrzání pluhův, vozů a strojů fabrických umlkniž aspoň v tento den a proměň se ve velebný zpěv chrámový; kupec ať zavře aspoň dnes krám, a pospíchá do chrámu; řemeslník ať zavře dílnu a mozolovité ruce pozdvíhne k tomu, kterýž práci dává požehnání. — Každý stav a věk nechat aspoň v neděli se sebe střeše prach ve zdejších dnův. — Kdo neděle nešetří, tomu Bůh nepožehná, byť se práci potrhal; neboť pravé jesti starodávné přísloví: „Co v neděli vypracuješ, to ukradneš Bohu!“

III. Důstojná a vážná jest neděle jako den duši ku vzdělání a spasení.

Duše naše v neděli se šlechtí nejvznešenějšími pravdami a city náboženskými. Neděle jest památný den *světa stvoření*, a tudíž památný den všemoci, moudrosti a lásky Boží, kteráž se ve stvoření světa jeví. Proto v ten den Všemocnému v prachu se koříme, moudrost jeho velebíme, a lásku Jeho oslavujeme. — Neděle jest také den památný *našeho vykoupení a posvěcení*. Protož nám Církev velí, abychom v den sváteční mši svatou slyšeli nábožně. Nebo při této nejsvětější oběti připomínáme sobě veliký skutek *vtělení Syna Božího a Jeho vykoupení*, zláště pak jeho *utrpení a smrt na kříži*, kteroužto obět krvavou Církev nekrvavým způsobem při mši svaté obnovuje. Ale kterak bychom věděli, co se při mši svaté stává, kým jest Christus Pán a kým se stal pro nás: kdybychom o tom nebyli poučeni? — Protož třeba, abychom

zvláště v den sváteční slovo Boží o Christu a skutcích Jeho slýchali, duchovní knihy četli a vůbec pravdy svatého Jeho náboženství rozjímalí, jich zbožně uvažovali a k srdci je brali, a vůbec v ten den duchovně se vzdělávali. — Neděle jest *památný den Vzkříšení Páně a Seslání Ducha Svatého*. A protož třeba, abychom si tato vznešená tajemství na paměť uvodili, a k čemu nás zavazují, rozvažovali.“

IV. Důstojná a vážná jest neděle jako den životu k ozdobě určený a ustanovený.

Nic nám lidem není protivnějšího, než ustavičná jednotejnost a jednotvárnost; oko naše nasytí se brzo při pohledu na jednu a tuže barvu; snad o rozum bychom přijíti mohli, kdybychom ustavičně jen jeden tón slyšeti museli; ústům našim přejídá se neproměnný pokrm. Proto tak krásná rozmanitost ve přírodě Boží, abychom v ní potěšení nalezali. — Tak jest i s časem v životě lidském. Všední dnové plynou vedle nás jako voda, a neděle nám kyne jako ostrov rajský s odpočinkem. Vyobcujte ten den ze života, a uvidíte toho smutné následky. Ať nic o tom nedím, žeby mnozí lidé i na to zapomenuli, že nějakou *duši* v sobě mají, tedy sám život dostalby nepříjemnou, ošklivou barvu. Místo *čistoty a krásy* vidělibychom zvláště u pospolitého lidu nešvárnost a nepořádek, viděli bychom ustavičně ucaděné obličejy, špinavé ruky a šaty, neobličené stěny, nevymetané domy a dvory; místo krásného *zpěvu, modlení a kázání* slyšeli bychom po celý rok obyčejné lání, zlořečení a hašteření, anebo ustavičné bouchání, běhání, třískání, klepání a jiné nízké obrazy života. — Než ajhle! *neděle* při-

chází a s jejím příchodem *ozdoba* se rozlévá po celém životě. Slavné ticho rozšiřuje se časně ráno nad městem a nad krajinou, kteréž jen slavný po rovinách a dolinách se rozléhající hlahol zvonů přetrhuje. I nádeník a žebrák hledí v neděli své tělo, svůj oblek, svůj příbytek kolik tolik očistiti, a bere na sebe sváteční roucho. Viz tam zástupy pobožných lidí, kteříž přicházejí z dědin do farního chrámu svého k oběti svaté a k poslouchání slova Božího. Což tě proniká při tom pohledu, byt i tys nebyl toho účastníkem? — To jest účinek neděle, že *okrášluje život*. Sám od lidí oddálený *plavec* na moři pozdravuje neděli několika ranami z děl na lodi a zpěvem, kterýž místo varhan vesla zprovází. Neděle jest den radosti v celé Církvi. Čím jest slunce pro jiné hvězdy, tím jest neděle pro ostatní dny a pro veškeren život vezdejší! —

Z á v ě r e k.

Ó Nejmilejší! ať vám vezdy tane na živé paměti *třetí Boží přikázání*: „*Pomni, abys den sváteční světil!*“ — a *druhé církevní přikázání*, kterýmž se *třetí Boží přikázání* vysvětluje: „*V den sváteční slyšiž celou mši svatou nábožně.*“ Tím způsobem dáte *Bohu*, což jest Božího, a *tělu*, což mu náleží — odpočinutí; *duši*, čeho si přeje — zvedení, a *životu pospolitému* ozdobu. Za to ale, že jste jak náleží sloužili Pánu Bohu, On vás odmění věčným svátkem slávy nebeské. Amen.

Neděle XVII. po Svatém Duchu.

(Homilia.)

Co se ve přítomném svatém evangeliu vypravuje, sběhlo se krátce před smrtí Páně, když totiž Pán Ježíš naposledy ve chrámě kázal. Všed naposled slavně do Jerúsalema na slavnost velko-noční, „učil na každý den v chrámě.“ Nepřátelé pak o závod pokoušeli se o to, v řeči Jej polapiti a odsouditi. Nejprv nastrojili lstiví *fariseové* učeníky své a *Herodiány* s otázkou: „*Sluší-li daň dávati císaři, čili nic?*“ — Víte, kterak Pán Ježíš jich odbyl! Když se to nepovedlo, předložili mu *Saduceové*, kteří v nic nevěřili, otázku o vzkříšení těla. Pán Ježíš zahanbil i jich. Vyvrátil blud jejich, dovedil jim, že těla kdysi vstanou z mrtvých; zároveň jim také ukázal, odkud blud jejich pochodí, totiž, že neznajíce Písma ani moci Boží, a sami tělesni jsouce, sobě vzkříšení příliš smyslně představují, což ovšem jinak díti se bude. Tak Pán Ježíš porazil a zahanbil jich, a lid se divil moudrosti Jeho. — Uslyševše pak *fariseové*, jižto byli protivníci *Saducejských*, žeby Pán Ježíš k mlčení je byl přivedl, sešli se v jedno, radíce se vespolek, jakby polapili Ježíše. Přáli *Saducejským*, že je Pán Ježíš zahanbil, ale Jemu nepřáli, že se mu lid obdivoval. Aby jej tedy mohli obvinit, že nezná Písma, (což *Saduceům* vytýkal), a tudíž o úctu lidu přivést: vypravili jednoho ze sebe v zákoně zběhlého, kterýžto přistoupi v k Pánu Ježíši, pokoušel ho otázkou novou.

Nejmilejší, pozorujte!

Dvě velmi důležité a znamenité otázky obsahuje dnešní sv. evangelium, jednu předkládá Zákona učitel Pánu Ježíši, a On na ni odpovídá; druhou pak předkládá nebeský učitel fariseům, oni pak nemohou na ni odpovědi nalézt.

O těchto dvou otázkách bude řeč má.

Díl I.

Které jest největší přikázání v Zákoně?

Která pak byla otázka, jakou předložil židovský Zákona učitel Pánu Ježíši?

„Mistře, které jest největší přikázání v Zákoně?“ Bylať to zajisté otázka, o kteréžto se za času Pána Ježíše u Židů mnoho mluvilo a hádalo. Fariseové totiž, jak říkáme, drželi na bärvu, oni jen drželi na *zervějši obřady* a obyčejně za největší zákon pokládali jeden nebo druhý obřadní skutek, k. p. přinášení oběti, či obřezání a t. d. Proto předložili Mu tuto otázku, jakoby řekli: Jsi-li pravý Messiáš a Vykupitel Israele, musíš umět na to odpovědět a nás o tom poučiti. — Že Zákona učitel tento Pána Ježíše se tázal, jest věc zcela slušná a chvalitebná; ale to se nedá chváliti, že se tázal, nikoliv aby se poučil, nýbrž aby Ho pokoušel, a možno-li, zahanbil.

Ó bohužel! tak se děje zhusta až posud. Mnozí jdou slyšet slovo Boží, ne aby se poučili, nýbrž buď jsou zvědaví slyšeti, co a jak kněz káže, nebo chtějí kazatele v řeči polápati, aby ho potom pohanili a rozkřičeli; nebo aby se o slovu Božím hádali někdy na místech, kde o tom mluvíti není

slušno. Nejmilejší, když přijdete sem na místo svaté, buďte jako děti. Dítěti ani nenapadne, žeby ho matka mohla oklamati; ono slyší, a dle toho, co slyšelo od máti milé, jedná. O tom, co zde k Vám mluví máť Církev, nemudrujte, ale podle toho se spravujte a blažení budete!

Pán Ježíš tedy, aby jim ústa zavřel, zároveň ale i přítomných o této důležité věci lépe poučil, odpověděl: „*Milovati budeš Pána Boha svého Totof jest největší a přední přikázani; druhé pak . . .*“ jakoby byl řekl: Obřady zevnější jsou dobré, a však všecko co člověk činí, musí činiti z *lásky k Bohu*, sice skutkové jeho jsou jako zvon bez srdce, jako jablka sodomská, jako tělo bez duše; tato láska k Bohu jest *kořenem*, a z toho kořene vyrostají všechny svaté cnosti; tato láska jest *sluncem*, ze kterého vysehují po všech stranách paprsky ostatních cností. A však *kdo Boha miluje, musí milovati i bližního jako sebe samého*. Nebo jako na měsíček padá ze slunce zář a jasnost, tak člověk jest obrazem a dítkem Božím, „a kdoby řekl, že *Boha miluje a nenávidí bratra svého, tenť lhářem jest a není v něm pravdy*. Nebo *kterak bude milovati Boha, Jehož nevidí, když nemiluje bratra, kteréhož vidí?*“ — „*A na těch dvou přikázáních ršecken zákon záleží i proroci;*“ t. j. cokoliv se v Písmě svatém, v knihách zákona a proroků obsahuje, to všecko jako ovoce v jádru svém obsaženo jest v obojím zákoně tomto, a z něho co ze společného pramene vyplývá. V něm se zahrnuje celé Písmo, totiž všecko, co se mravů a spravedlivého života týče.

D Í L II.

Co se vám zdá o Christu? či jest syn?

Odpověď Páně, jak svatý *Marek* uvádí, (12, 28—34) dobře se zalíbila zákonníkovi, kterýž Mu řekl: „*Mistře, v pravdě dobře jsi pověděl. Jeden jest Bůh, a není jiného, krom Něho; Jemu tedy přísluší největší pocta, kteráž ale nezáleží toliko v zevnějších obětích, ale více záleží v tom, aby byl milován z celého srdce, ze všeho rozumu, a ze vsí duše a moci; a milovati bližního, jako sebe samého, (toť) jest více, než všechny zápalné a jiné oběti.*“ — Vida pak Ježíš, že byl moudře odpověděl, řekl Jemu: „*Nejsi daleko od království Božího;*“ jakoby řekl: vidět, že rozumíš Zákonu, a bližší jsi pravdy, než druhové cechu tvého; nezbyvá tobě, leč abys ve Mne uvěřil, a stal se Mým učníkem.

Odpověď, kterou Pán Ježíš porazil Saducejské, jak řečeno, zalíbila se velice fariseům, protivníkům jejich; a proto když Pán Ježíš na předloženou otázku zákonníkovi odpovídal, scházelo se k němu více a více lidu poslouchající Ho. Poněvadž ale fariseové Jemu tu otázku předložili ze *zlého úmyslu*, chtějíce ukázati lidu, že *není pravým Messiašem*, tudíž obrátil se nyní Mistr nebeský, a předložil sám také otázku fariseovi o *Messiaši*, jehož jinak nazývali *Christem*, aby jim a lidu přítomnému dovodil, jak bludně hrdí fariseové o *Messiaši*, o jeho přirozenosti a důstojnosti smýšlejí, a jak málo se znají v tom, co se *Messiaše* týče, což bylo přece hlavní věci ve víře každého žida, buď farisejského, či saducejského. Tedy jak vypravuje svaté evangelium:

„*Když se sešli fariseové, (k Němu ve chrámě učicím) otázal se jich Ježíš, řka: Co se vám zdá*

o Christu, či jest syn?“ — Ku porozumění otázky této a tomu, co následuje, znamenati sluší, že Židé vůbec, ano i učení mezi nimi, zláště pak fariseové se domnívali, že *Messiáš* bude toliko *světským králem*, kterýž všechny národy židům podmaní, tak že potom bude říše židovská na světě nejslavnější a nejbláženější. A toto bludné domnění zakládali na Písmě, jmenovitě na Žalmu 109., kde Žalmista, vida v duchu *Messiáše*, prorokuje o něm: „*Řekl Hospodin Pánu mému: Sed na pravici mé, dokavád nepoložím nepřátele tvých za podnoží noh tvých.*“ — Odesílaje Pán Ježíš své farisejské odpůrce k tomuto žalmu, jenž každému židovi byl známý, a o *Messiáši* se vykládal, tázal se jich: „*Co se vám zdá o Christu, či syn jest?*“ — jakoby řekl; Když mne za *Messiáše* uznati nechcete, rcetež přec, co soudíte o Christu? — Či bude potomek? — Řkou jemu: „*Davidův*,“ z jeho rodu, roven jemu v moci. Dí jim: „*Kterak tedy . . .*“ jakoby řekl: Že *Messiáše* za potomka Davidova máte, dobře máte. Však ale v tom bloudíte, že Ho za *pouhého člověka* máte. Není-li víc než člověk, byť i král pozemský, kterak medle může *David*, jenž byl Duchem Svatým nadšený, nazývati Ho „*Pánem svým*,“ jenž na pravici Otce sedí, a spolu s ním vládne, a jest spolu smírce viny, veliký kněz, vykupitel a soudce? A přece tak činí, řka: „*Řekl Pán Pánu mému.*“ *David* tedy jest praotec *Messiáše*, a tento potomek jeho nazývá se „*Pánem jeho?*“ Kterak to může býti? — Jak tomu rozuměti, je-li *Messiáš* pouhým člověkem? „*Ovšem, na to mu nemohl žádný slova odpověděti.*“ Neznajíce Božské přirozenosti Ježíše Christa, nebo nechtíce ji vyznati, mlčeli.

Porovnávajíce tyto dvě otázky, učme se, že *víra neobstojí bez lásky, aniž láska bez víry pravé.*

— Napadá mi tu událost. Chromý chtěl přes řeku a nemohl; slepec taky chtěl a nemohl, až vzal slepec, kterýž měl dobré nohy, na záda chromého, kterýž měl dobrý zrak: přepravili se přes most na druhou stranu. Tak někteří lidé praví: Na *víře* nic nezáleží, jen má-li člověk *lásku*, dostane se na věčnost blaženou. — Jiní zase naopak praví: „Jen věř a na ostatek nedbej a dojdeš spásy.“ Obá jsou na omylu. Kdyby *pouhá víra stačila*, bylby Christus Pán řekl fariseovi: „Věř, a ostatně číň co chceš, a spasen budeš.“ A kdyby na *víře* nic nezáleželo, nýbrž toliko na *lásce*, nebyl by se dále ptal Pán Ježíš: „Co se vám zdá o Christu?“ — *Víra a láska* nemají se odlučovati; jako v jednom těle musejí býti oči a rovné zdravé nohy, aby mohl člověk někam dojíti, jako v duši hlava a srdce nejsou od sebe rozloučeny: podobně i v náboženství nemůže se dělit *víra od lásky*.

Víra oživuje *lásku*; *láska* někdy stydne, k. p. když Bůh jeví se jen v trestech, anebo když sebe má zapříti a bližnímu sloužiti, který jest hříšníkem nebo žebrákem, a to někdy s nebezpečím vlastního života. A však tu procítá *víra*, kteráž nás učí, že Bůh jako Otec kárá z *lásky*; *víra* učí, že i *hříšník a žebrák* jest bližním naším, za kterého Pán Ježíš krev vylil drahou — a tato úvaha, již působí a plodí *víra*, jest jako světlo, kterým opět zplápolá *láska* naše. Naopak *láska bez víry* neobstojí, a *víra* neobstojí bez *lásky*. Jako tělo bez duše jest mrtvé, jako zvon bez srdce němým zůstává a varhany bez proudu vzduchu a bez ruky se neozvou: tak *víra bez lásky* jest stromem plným listí a květů, ale bez ovoce, prázdným ořechem, sodomským jablkem. — Když klesá *láska* pro hříchy: *víra* ji zbujuje článkem o odpuštění; když stydne *láska*

v útrpeních: víra ji zbuzuje vzhledem na odměnu. —

A tak, Nejmilejší, skončíme dnešní rozjímání krásným výrokem sv. Bernarda: „*Víra umírá odloučením se od lásky. Věříš-li v Christa, konej skutky Christovy, aby živa byla víra tvá. Víru tvou nechať oživuje láska, nechať ji schvaluje skutek.*“

„Ne ti, již jen poznají,
Ale jižto konají,
Spravedlivými se stanou,
A tak pro rdj dozrají.“ Amen.

Neděle XVIII. po Svatém Duchu. *)

„A viděv Ježíš víru jejich, řekl mrtvici poraženému: Doufej Synu! odpouštějí se tobě hříchyvé tvojí.“ (Mat. 9.)

Nejmilejší! Dvojí skutek milosrdenství prokázal laskavý Spasitel náš Ježíš Kristus v dnešním evangeliu ubohému člověkovu mrtvici poraženému: skutek milosrdenství *duchovního*, že mu totiž jakožto Bůh hříchy odpustil a duši hříchem zohyzděnou očistil, a skutek milosrdenství *tělesného*, že mu ke zdraví ztracenému zase dopomohl slovem všemohoucnosti Své. Ale i spolu lidé mu prokázali skutek milosrdenství, jelikož se chudasa ujali, a k Pánu Ježíši ho zanesli, a tak zarmouceného potěšili, a nemocného se ujali. Vidouce, kterak Pán Ježíš tuto jejich obsluhu skvěle odměnil, máme

*) Jestliž kázání to katechetické, jelikož věta z katechismu vzatá se v něm rozebírá. Klade se tuto, aby všeho druhu řeči příjemně se střídaly.

i my, kde možno, bližnímu, jak na těle, tak na duši skutky milosrdné prokazovati, a jelikož Pán Ježíš dí, že duše jest více než-li tělo (Luk. 12), proto i skutkové milosrdenství duchovního musejí míti větší ceny a váhy před Bohem, než-li skutkové milosrdenství tělesného, kteréžto trvají jen na čas a prospívají jedině tělu smrtelnému. A však ještě jiný rozdíl mezi těmito skutky jest. O skutcích *tělesného* milosrdenství můžeš se vymlouvat i říci: Já sám jsem chudák; kterak mohu teprv sytit lačných, napájet žíznivých, navštěvovat (s příspěvkem) nemocných, odívat nahých a t. d. Pravím pak tobě, bratře křesťanský, nemůžeš-li tělesnými skutky bližnímu svému milosrdenství prokazovati, za to širší se tobě pole rozprostírá, na kterém jemu duchovního milosrdenství vzácnější skutky prokazovati můžeš. Neboť již veliký učitel *svatý Augustin* o této věci praví takto: „*Sluší věděti, že jest almužna dvojí, jedna v penězích, druhá duševní.*“ (Homil. L. 1.)

O těchto skutcích milosrdenství duchovního, jichž počítáme sedm, dnes jednati budu s Vámi.

Poslyšte mne pozorně a beze vší roztržitosti, neboť mluvití chci ke cti a slávě Boží a k vašemu prospěchu časnému i věčnému.

P o j e d n á n í.

1. První skutek milosrdenství duchovního jest:
„*hřešících trestati.*“

Vidíme-li někoho, an se utopiti, nebo jinak usmrtiti chce, zda-li necháme ho tak? Vší mocí zdržujeme ho, předstírajíce: Co děláš, co ti to napadá? — Rovněž tak musíme odrážeti, a jak jen

možno zadržovati toho, kdož se do hříchu uvrcí chce. Vrchnosti, rodiči! Vy máte moc poroučeti, tedy i trestati hříšné; trest hříšníkovi k polepšení slouží. Matko! vydiš-li dceru svou chytati se nepočestnosti, ó postav se naproti, tresci v dobrém a ve zlém. Otče! vidíš-li, že syn tvůj kráčí po cestách zlých, (že jest opilec, karbaník, lenoch . . .) tresci, napomínej, kárej. Ostatně máme ale také *bratrské pokárání*, kteréž každý rozšafný člověk povinen jest konati, a sice, vidí-li někoho, třeba zcela cizého člověka hřešiti, má mu to *mírně*, nikoliv ze zlosti, ale z lásky mezi čtyrma očima předstírat i vytýkati. Pán Ježíš tak to přikázal: „*Hřeš-li bratr tvůj proti tobě, jdi a potresci ho mezi sebou a jím samým; uposlechně-li, získal jsi bratra svého.*“ (Mat. 18, 15.) Tak kárá v dnešním svatém evangeliu Pán Ježíš své nepřátely, řka: „*Proč myslíte zlé věci v srdcích svých?*“ -- Jak pak ale, když to nepřijme, a jest hrubiánem? Inu! máte-li útrpnost se slepým člověkem, mějtež jí i s tímto na duši zaslepeným, kterýžto nedá sobě říci. Přestal-li Pán Ježíš kárati hříšné fariseje a zákonníky, vida, že to nic nepomáhá? Nikoliv! Ani apostolové, ani duchovní nesmějí přestat kárati hřích, byťby za to i na ulici potupu snášeti museli. Ach! dejte almužnu hříšníkovi, jeho ústa neprosí, ale jeho duše Vás o to žádá.

2. Druhý skutek milosrdenství duchovního jest:

„*Neumělé učiti.*“

Nejmilejší! Ve tmách choditi a nezblouditi, to jest téměř nemožno. Kterak možno obcovati před Bohem bez poznání Jeho svaté vůle? Kolik hříchů bylo by ušetřeno na světě, kdyby byli lidé dobře

vyučení o Bohu, o svatém náboženství, o povinnostech svých? Pak-li člověk neví, co má o Bohu věřit, jaké povinnosti co člověk a křesťan konati, jak v pokušení se zachovati, není divu, že hřeší a Boha uráží. Samo sebou to do duše nevchází! Učitelové i žáci v tom mají zásluhu, oni že vyučují, tito, že se poučiti dají. Zde vidíte, jaké milosrdenství vám prokazují *učitelové*, když Vás učí čísti, psát a počítati; vaši *mistrové*, kteří Vás v nějakém řemesle nebo umění vyučují; *duchovní otcové*, kteří Vás ve svatém náboženství cvičí. Tak jako vám se to líbí, když vás někdo k něčemu dobrému vede, tak zase i vy musíte jiných vyučovati a ve všem dobrém cvičiti a jim toho sdělovati, co sami víte. Tak náš Spasitel Christus Pán po tři léta neustále chodil a vyučoval lid. — Tak již *svatá Anna*, bába našeho Spasitele vychovávala si dcerušku svou *Marii* a v mládí ve všem dobrém ji cvičila. Protož milí rodičové a učitelové! vyučujte rádi! A i vy, mladí chasníci a děvčata! když se někde scházíte, nebo venku procházíte, místo utrhačných klepů a řečí nečistých jedni druhým vykládejte, co jste dobrého a pěkného slyšeli nebo četli; toť jest almužna, kterouž dáte bližního duši z bohatství svého.

3. Třetí skutek milosrdenství duchovního jest:

„*Chybujícím dobře raditi.*“

Často se stává, že některý z našich spolu-bratří v pochybenství vězí, nevěda, coby měl činiti; k. p. buď pochybuje o víře své, zda-li jest pravá, nyní zase, zda-li duše jest nesmrtelná, brzo, zda-li Bůh jest spravedliv a dobrotiv, brzo zase, jaký stav má nastoupiti a zvoliti, má-li něco činiti

nebo-li opustiti? a tisíce jiných pochybností zmítají myslí lidskou. Nuže! Necháte-li takového bližního státi na rozcestí, nevědoucího, v pravo-li, či v levo zahrnouti má? Budete-li k tomu přihlížeti chladně, až zvolí, což zlého jest, až z pochybnosti padne do nevěry, z lehké myslí do bezbožné, až protivník ho zkazí? — Ó vy, jižto rozumu máte, nebudte lakomi s dobrou radou; neříkejte: Co jest mi do toho? — Podejte mu z pokladnice své lepší zkušenosti almužnu dobré rady, aby ho opustily mraky pochybnosti, a mysl jeho se ustálila v dobru. Tak napomíná Duch Svatý: „*Máš-li rozum, odpověz bližnímu; pak-li nemáš, ruka tvá budiž na ústech tvých.*“ (Sir. 5, 15.) t. j. raději pomlč, než abys radil u věci, kteréž nerozumíš. Krásný příklad o tom dal Pán Ježíš, když pochybujícím mladíkovi, který se tázal: „*Pane, co mám činiti, abych měl život věčný?*“ odpověděl: „*Chceš-li do života vejiti, zachovávej přikázání.*“ (Mat. 22.) Tak i vy, nejmiřejší, poslužte bližnímu svému almužnou dobré rady.

4. Čtvrtý skutek milosrdenství duchovního jest: „*Zarmoucené těšiti.*“

„*Chudých budete míti vždy mezi sebou dosti,*“ pravil Pán Ježíš. Ale těch, co potřebují útěchy, ještě více. Nemocní, nešťastní, pro hříchy své zarmoucení, opuštění, rodiči od dítek nevděkem zplácení, dítky za rodiče se hanbící, v manželstvu oklamání, v koupi a prodaji ošizení — — ó to jest širé pole neštěstí lidského; tu neprospěje almužna z mouky, z chleba, z peněz a t. d.; tu otevřete bohatý sklad svého křesťanského smýšlení, tu nechte plynouti slova víry a důvěry v Boha do srdce bolestí vyprahlého bližního svého, tu vlévejte po Sa-

maritánu balsám útěchy do ran bolestných, jež zasadilo neštěstí a hoře srdci bližního vašeho. Tu poukazujte na Toho, jenž všechny vlasy hlavy naší sečtené má, a stará se o ptactvo nebeské; na Toho, kterýž nám několik krůpějí ze Svého kalicha podává, abychom věděli, co jest trpěti, abychom si potom štěstí svého uměli lépe vážit a s trpícím útrpnost mít. Tu poukazujte na to, že Bůh o každém nešťastníku ví, nikomu přes moc neukládá, žádného neopouští, nýbrž přes *Kalvarii utrpení* na *Tábor oslavy* vede. Těšte druh druhá, vzbuzujte se k trpělivosti dle krásného příkladu Pána Ježíše Christa, kterýž, když potkal matku plačící u brány Naimské, oslovil ji, řka: „*Matko neplač!*“ a potěšil ji, vzkřísiv syna jejího. Tak v dnešním svatém evangeliu potěšil nemocného, řka: „*Doufej synu, odpouštějí se tobě hříchy tvé;*“ — a napotom, „*Vstaň, vezmi lože své a jdi do domu svého.*“ — Ó blaze Vám! tuto almužnu může dáti nejchudší nejbohatšímu, a ona, co tichá rosička, občerství srdce jeho zvadlé a bolestí unylé. Ó nebeská almužno křesťanské útěchy, jak veliké úroky neseš tomu, kdož jí udílí, i tomu, kdož jí účasten bývá.

5. Pátý skutek milosrdenství duchovního jest:

„*Křivdy trpělivě snášeti.*“

Divíte se tomu, žeby to byl skutek milosrdný? Jaká to almužna, když mně někdo křivdu učiní, a já to trpělivě snáším? Ó zajisté blahoplná almužna, plná prospěchu pro bližního! Co on tu uspoří hněvu a hořkosti! Přijde-li kosa na kámen, t. j. nesne-li křivdy, mrzím se, kleju, škodím-li jemu, mstím-li se na nepříteli: zůstane-li ticho? — I on

bude tím více přemýšleti, jakby mohl uškoditi mně! Kdy a jak bude tomu konec? Žádná strana nebude chtít ustoupiti, druh druhu bude popuzovati. Duše jeho zabřídá více ve mstivost, a já bych ten plamen msty vždy více rozdmýchoval, já bych křivdu snášeti nechtěl!? Pak-li ale dle příkladu Christa Ježíše neotevru úst svých, když mi nadávají a zlořečí; pak-li jako beránek snáším, když na mne kydají hanu a potupu, a nic se nemstím, raději kde mohu, nepřítelům dobře činím: tenkrát, jak píše *svatý Pavel*: „*shromažďuji řežavé uhlí na hlavu nepřítele svého*;“ (Řím 12) tu brzo zastydí se nepřítel můj, že se tak přenáhnil, snad již lituje slov a skutkův, jimiž mně ukřivdil, cítí bol, a běře před sebe, že se mnou lépe zacházeti bude.

Rozumí se ovšem samo sebou, že i toto snášení má své meze a hranice. Když k. p. nepřítel mé trpělivosti se směje, a odtud (maje ji za hloupost a slabotu) běře sobě smělost k drzejšímu ukřivdování: tu přestává snášení a nastává povinnost, hájiti svou čest, kde to za to stojí. Zatím ale dále povinen jsem i takovému prokazovati

6. Šestý skutek milosrdenství duchovního, kterýž jest: „*Ublíživším mile odpouštěti.*“

Jaký to skutek milosrdenství? Jaká to almužna? Když někomu odpustíme peněžitý nebo jiný tělesný dluh, učinili jsme skutek tělesného milosrdenství; když ale odpouštíme to, čím nám ublížil, jesti to duchovní skutek milosrdenství. Nebo hned mu bývá ulehčeno ve svědomí, když řekneme: „*Já ti odpouštím, čímž jsi mi ublížil.*“ — Musíme ale odpouštěti *rádi* t. j. s radostí, ne z donucení. A zda-li

ím neprokážeme se býti učeníky Christovými, kterýžto pravil: „*Milujte nepřátely své*“, (Mat. 5). „*Odpouštějte, a bude vám odpuštěno?*“ (Luk. 6). Zda-li se nemodlíváme: „*Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům?*“ Petr Pána Ježíše třikráte zapřel, a On odpustil jemu a milostiv mu byl. Tomáš Ho urazil nevěrou; Christus odpustil Jemu; Židé Ho přibili na kříž a On se za ně modlil: „*Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí!*“ Ajhle, Nejmilejší! odpusťte, a bude i Vám odpuštěno. „*Kdo se mstí, tomu se stane, jako včeličce, kterážto, když v hněvu žihadlo někam zapíchne, umřítí musí.* (Jan Zlatoustý).

7. Sedmý skutek milosrdenství duchovního jest:

„*Za živé i za mrtvé Bohu se modlití.*“

Co to za almužnu a za dobrý skutek? Nejmilejší! toť skutek převzácný! Nebo naší modlitbou dosahují živí milost Boží a mrtví ulehčení trestů, tedy jest to almužna. Tak napomíná sv. Jakob: „*Modlete se za sebe vespolek, mnoho zajisté může modlitba spravedlivého ustavičná.*“ Ke prosbě Abrahama chtěl Bůh Sodomu a Gomorrhú ušetřiti; se svatým Pavlém jelo 276 osob, a přišla bouře a tonuli; i řekl Pán anjelem: „*Neboj se, Pavle! aj Bůh daroval tobě všecky, kteří se plaví s tebou.*“ (Act. 27, 24.) Byli židé, byli pohané, a na prosbu Pavla svatého zachoval je Bůh. Když Eliáš volal o pomoc, po třech letech padl déšť (3. Král. 18). — O mrtvých pak praví Písmo: „*Svatá a spásitelná myšlenka jest, za mrtvé se modlití, aby sproštěni byli hříchů svých.*“ (2. Mak. 12). Proto prosila matka sv. Monika syna svého Augustina:

„Zpomínej na mne, když budeš stát u oltáře;“ (Confes. IX.) a proto tentýž svatý učitel píše: „*Modlete se bratři! za zemřelé, aby i oni (k slávě došli) nezanedbali, modliti se za vás.*“ (Serm. 44 ad A.)

Nuže tedy, Nejmilejší! tu máte *sedmero skutkův milosrdenství duchovního*; toť ta almužna, kterouž i nejchudší z vás může uděliti bližnímu svému. Konejte jich, kde a jak vám možno. „*Dávejte a bude vám dáno. Blahoslavení milosrdní, neboť oni milosrdenství dojdou.*“ (Mat. 5.) Amen.

Neděle XIX. po svatém Duchu.

(Homilia).

Podobenství dnešního dne vypravoval Pán Ježíš, když v chrámu Jerusalemském naposledy mluvil. Jako totiž nepřátelé Ježíše se vši mocí se o to zasazovali, aby Jej nějakou řečí polapili, aby Ho pod tou záminkou mohli k smrti odsouditi: rovněž tak zas naopak náš Vykupitel, věda, že nastává mu umříti, snažil se, aby je přivedl k poznání, jak zaslepeni jsou a jaká hrozí jim zkáza. Na ten konec vypravoval nejedno podobenství; mezi nimi i toto, v němžto líčí netečnost, kterouž národ vyvolený projevil k Němu, Messiáši svému a ke království Jeho, zároveň pak předpovídá trest a zkázu nastávající jim, jakož i těm, kdož sice vírou k Němu se přiznali, ale skutkem se Ho odřekli.

Člověk král, kterýž učinil svatbu synu svému, jest Bůh Otec sám; *syn králův* jest *Syn Boží* a *svatba* jest trojí. Předně slavil svatbu Christus

Pán, když pro vykoupení lidské se *vtělil*. Ó té velebné svatby, kdežto se druží Bůh s člověkem, aby přirozenost lidskou obnovil. Nebo jako ženich a choť svatbou stávají se *jedním* tělem: tak Syn Boží, vzav na sebe přirozenost lidskou z Marie, stal se hlavou Církve. Proto jest každá svatba obrazem Církve — a má jako ona spojení býti nerozlučné, svaté a věčné. — Ale i tak slaví Christus Pán svatbu, kdykoli se *zasnubuje s duší věrnou*, když se s ní spojuje vírou, láskou a milostí svou. Tenkrát ona dí se svatým Pavlem: „Živ jest ve mně Christus.“ — Konečně obzvláště tehdyž bude dokončena tato svatba, toto spojení s Christem, až se duše věrná octne v nebesích, kde Christus s nimi králuje a jim se požívati dává, čině je účastny své slávy a blaženosti.

Než obraťme se k pozvaným. Nalezáme trojí druh hostí:

1. Kterí *ani nepřišli*;
2. Kterí *přišli, ale nebyli přijati*;
3. Kterí *přišli a přijati byli*.

Pojednání.

1. Kterí pak to byli, jenž pozváni byvše ani nepřišli? — To byli oni, kteřížto pro *zisk a rozkoš* k duchovním věcem ani mysli, ani času, ani chuti nemají, jak dí sv. evangelium: „*Oni zanedbali a šli zmordovali*.“ Tací byli zapředně zatvrzelí Židé, kteřížto, očekávající Messiáše co krále pozemského, u něho slávy a rozkoší doufali dojíti, nechtěli v Něho uvěřiti a vírou s ním se spojití. A když ukřižovali Jež, a sluhové Jeho, svatí apoštolé zvali je na svatbu (do Církve svaté): jich potupili a pohanili, a mnohé z nich zmordovali.

Podobně jednali i pohané. Či komu z nás neznámo, že císařové Římští obzvláště po 300 let pronásledovali křesťanskou víru? —

A jak se tehdaž dělo, děje se podobně i po dnes. Mnozí, ba všickni, jenž skrze křest vešli do Církve, jsou pozváni k hodům Páně; oni však, jak mile dosáhnou věku dospělejšího, již nedbají více na toto povolání a nechtějí *pravdu* a *milost* Christa vyhledávati. Slovo Boží jest jim odporné, a nechtějí ho slyšeti; svátosti zdají se jim zbytečné, a nechtějí je přijímati; sluhové církevní již proto, že *jsou*, jsou jim protivní, protož posmívají se jim, pomlouvají jich, a kdyby směli, zabili by je také. A proč to dělají? — Proto že jen o zisk a rozkoš se starají a o něčem vyšším věděti nechtějí. Běda jim! od jakživa se pokládalo pozvání za zláštní čest a vyznamenání, a kdo bez příčiny zanedbal pozvání toho, potupil hostitele. Proto dí sv. evangelium: „*Uslyšev to král . . . zapálil.*“ Tak se dělo Židům. Že národ tento zhrdnuv pozváním Christa Ježíše, vraždil Jej, apostoly Jeho: svolal pomstu Boží na sebe. Sotva 40 let uplynulo od smrti Páně, přitáhla vojska římská, a zbořen jest Jerusalem, při čemž padlo přes 1,100.000 lidí. Jistě mnohý padl z těch vrahů Christových, jenž volali: „*Ukřížuj ho!*“

Tak se děje posud. Kde národ zhrdnuv hody Páně, t. j. *pravdou* a *milostí* Christa, po svých vlastních cestách kráčí, a v mudrckých soustavách, státních řízeních výhradně spásu vyhledává; nebo na úplném bezvěří se octnuv, již jen v bohopůstou nemravnost zabřídá, tak že i čest i občanské cnosti (poctivost, spravedlnost, obecnomyšlnost, láska k národu) v něm hynou: tomu národu, jako souchoti-

náři, s bezpečností můžete psát napřed nápis hrobový v dějinách člověčenství.

Jen národ, ve kterémž duch křestanské Církve žije, a pokud v něm žije, jest národ zdravý, zachovalý, Bohu milý a člověčenstvu prospěšný! —

Mimo ty, jenž zhrdnuvše pozváním na svatbu nepřišli, ještě

2. Jiný druh pozvaných sluší znamenati, a sice těch, jenž sice přišli na svadbu, ale nikoliv v *rouchu svatebním*, jakož i v evangeliu se povídá: „*Všel pak král nemaje roucha svatební? Co znamená to roucha svatební, bez kteréhož nelze obcovati při svatbě Beránka Božího? A kdož jsou ti, jenž přicházejí bez roucha svatebního na svatbu? — To roucha svatební jest *posvěcující milost Boží, čili láska Boží*, ve kteréž se ocitáme hned, jakmile obmytí jsme byli na křestu svatém od hříchu. Proto kněz klade křestenci po křestu bílé roucha na hlavu, a praví při tom: „Přijmi roucha bílá a přines je neporušené až před soudnou stolicí Pána Ježíše Christa, abys měl život věčný.“ Odtud píše i svatý Pavel: „Kteřížkoli jste v Christu pokřestěni, Christa jste oblekli.“ (Gal. 3, 27.) Od té doby nastává povinnost, abychom život svůj dle Christa spravovali, a ve všem Christu připodobnili sebe. Pak-li *ale* člověče! pokálels roucha neviny křestní v kalu hříchův a nepravostí: tenkrátě máš ho obmytí a vyprati v slzách *pokání*. Buď nevinnost, nebo kajinnost — není jiného roucha svatebního; buď roucha nezkalené, nebo slzami pokání vyprané a vyčištěné jesti rouchem svatebním pro svatbu Beránka Božího. Ti tedy, jenž na svatbu přišli, nebyvše oděni rouchem svatebním, jsou, jenž skrze křest svatý do Církve Christa vcházejí, vírou ke Christu se sice přiznávají, avšak dělají, čeho se jim zachce, a tudíž*

bez křesťanské spravedlnosti na věčnost odcházejí. Tiť jsou, jimž, až se budou dotíratí k hodům nebeským, řekne král: „Příteli! kterak jsi sem vešel, nemaje roucha svatebního? Jakým právem se mísíš v počet vyvolených, chtěje požívatí radostí, an schopen, a hoden nejsi? — A co dí a odpoví tento? Sv. evangelium dnešní dí o tom, jenž bez roucha svatebního do večeřadla vešel, že na otázku tu oněměl a nevěděl, coby měl říci! Tak i křesťan jedenkrát nebude se moci omluviti tím, že *nevěděl anebo nemohl*. *Věděl!* nebo to slyšel kolikrát, k čemu se při křestu zavázal; *mohl* — nebo i jiní mohli, jenž připustěni jsou ku svatbě. A o těch nyní ještě něco málo.

3. Třetího druhu pozvaní jsou konečně ti, kdož poslušní povolání Božího — ochotně, ale i dobře připraveně přicházejí k hodům Beránka Božího — *v milosti Boží* odcházejí na věčnost. Taci buď se se ocítají před králem v rouchu nevinnosti, jakým oddáni byli jsou na křestu svatém (jako svatý Aloisius, svatý Stanislav Kostka a j.) Ale takových je velmi málo. Větší počet nás musí roucho to teprv očistovati vodou kajících slzí a proudův pokání, jako Magdalena. A veliký-li počet těchto šťastných? Christus Pán dí: „Mnoho povolaných, ale málo vyvolených.“ A tak mluví svatí Otcové. Svatý Jan Zlatoustý jedenkrát kázal: „Mnoho-li myslíte, že jest ve městě našem (Antiochii) těch, jenž spaseni budou? Nevhodné jest sice, což řeknu, však řeknu to přece. Nemohu nalézti mezi tolika tisíci ani *sto*, jenž spaseni budou, a i o těch pochybuji. A je-li tomu tak: jest to zrovna k zoufání. Nikoli! přátelé — nemá to býti k zoufání, nýbrž k tomu, abychom nemyslili, že jako ve spánku lehce a snadno vejdemo do nebe, nýbrž, abychom se sna-

žili, vcházeți těsnou brankou (Luk. 13, 23) přikázání Božích; abychom se příliš nespoležali na milosrdenství Boží, nýbrž s bázni a s třesením spasení své konali; abychom se starali, v dobrém setrvati až do konce. Tak se stane, že uvažování maličkého počtu vyvolených nezpůsobí v nás zoufání, ale spasitelnou bázeň; ta bázeň pak způsobí bedlivou o spasení péči a starost; tato pak ustavičná starost hříchu varování, a varování toto jistě v nás způsobí spasení. Amen.

Neděle XIX. po Svatém Duchu.

„Svížíce nohy i ruce jeho, uvrzte jej do temností zevnitřních: tamť bude pláč a skřípení zubův.“ *)
(Mat. 22.)

Veliká to byla opovážlivost pozvaného, že bez roucha svadebního, kteréž byl obdržel, do večeřadla vešel; a podobně veliká jest ohavnost křesťana, jenž bez roucha *milosti a spravedlnosti* před

*) Josef Luďvík Kolmar narodil se 22. Června 1760 v Strassburku od rodičů sprostých, ale poctivých a zbožných. Byv r. 1784 na kněžství vysvěcen, stal se jest učitelem v koleji královské v Strassburku, a k tomu ještě tamtéž kaplanoval asi osm let. Jak vypukla bouře francouzské revoluce: zvolen jest Kolmar od prozřetelnosti za nástroj proti živlům rozuzděným, ze všeliké míry a úzdy vybíhajícím, k útěse věrných oveček. Jsa právě pastýřem duchovním v Strassburku, nebyltě nájemníkem, kterýžto, vida vlka, utíká. Jako vroncí vlastenec, horlivý kněz a obratný znatel ducha lidského, právě v těch trudných dobách osvědčil, seč jest pravý kněz, sílený milostí nebes. Statečný voják Christův nehnul se ze své stráže, ač každé okamžení číhala naň jistá smrt z nastrážených vsudy záloh, a tisíc tolarů vysazeno na hlavu jeho, neboť náleželo ke kněžím protikonstitučním, k těm totiž, kteříž mé

spravedlivého Soudce se dostaví, nemoha omluviti nahotu svou ani nemožností, ani nevědomostí. — Jak se mu povede? Této otázce odpovídá Pán Ježíš v dnešním evangeliu, řka: „*Tedy řekl hospodář služebníkům. Svojižce nohy i ruce jeho, uvrzte ho do temnosti zevnitřních: tamť bude pláč a skřípení zubů.*“ Toť slabý obraz zavržení a trestu věčného nepravých křesťanů — toť peklo jejich!

odvahy dosti, nepřisáhati na novou ústavu, anť bez mála nenávisť Boha jediným u věcech víry pokládala článkem. Bůh zázračně strážil sluhu svého, a on všelijak se přestrojívaje, brzo za důstojníka, gardistu, generála, (nejraděj za mlynáře) správu duchovní zastával, mši svatou sloužil, a nejsvětější svátost do stodol, do sklepů a do krypt ohrazen proti tolikým šípům, bezpečně na prsou svých nosíval.

Přesvědčen jsa hluboce o tom, že revoluce jenom odtud mohla vzejíti, proto že Christova víra a drždlo její, katolická Církev, platila za vyžilou, vypotřebovanou, neschopnou více k tomu, aby z ní a v ní dalo se očekávati nové zrození státu, rodiny a jednotce: cele k tomu se unášel, všechny síly svého bohatě nadaného, zkušeností vycvičeného ducha a srdce na to věnoval, aby souvrstníkům svým dokázat pravý opak, totiž že nebude spásy, než v Církvi zhrzené, že stát, rodina, jednotec bez Církve ani nemají pevného základu, aniž vzrostu a rozkvětu, jakového by sobě bylo přáti. Ve skvělých řečích napořád činěných od r. 1799—1802 totéž zajímavé a důležité thema pojednával s velikým požehnáním u posluchačův svých. A tak řeči jeho byly opravdu časovým potřebám vhodným lékem, byly přiměřené a včasné. Toho však poznamenati sluší, že v jeho řečích zvláštní srdečnost, jížto sobě srdce poutal, lehkost v obrazech, kterouž okouzli, pocházejí odtud, že byl polofrancouz a francouzky vychován, ve Francii větší díl života ztrávil a působil, a vůbec, že něco zkusil, jakož povaha francouzská s duchem katolickým spojená zvláštní lahodou se vyznačuje. Co má tedy Kolmar výtečného, francouzskému duchu za to jest povinen. On sám netají svou náchylnost k francouzčině, když při svém nastolení v Mohuči co biskup, po vykonaném proslavu německém obrací se k menšině posluchačstva svého — Francouzům, a omlouvaje se dí takto: „Nezazletež mi, bratři moji, když, promluviv jazykem většiny svých posluchačův, připojuji též několik slov v jazyku, kterýž jest mi domácnější, kterýž miluji, proto že jest to jazyk francouzský (dans une langue, qui m'est plus familière, que j'aime, parce que c'est la langue françoise.)“ † 15. Prosince 1818. Krásná biografie jest v čele vydání „*Predigten v. J. E. Kolmar, Bischof zu Mainz, I. B. Mainz 1836*“, a odtud vícekráte vydané.

Nejmilejší! sřařlivý, ale pravdivý článek naší svaté víry jesti *článek o stavu duše po smrti, ježto peklem nazýváme*. Čím nepohodlnější člověku hříšnému tato pravda jest, čím více mnozí se snaží, co smýšlénku obraznosti lidské, nebo co strařidlo slabých duchův ji zlehčovati: tím více naléhá povinnost, i o této pravdě Vám promluvit. Nechci zde tak z Písem a z Otců stav ten strařný dolíčovati, jakého duše zcela bohapusté, ježto v nenávisti Boha na věčnost se byly octnuly, zakouřeti musejí: dnes ať jenom *rozum k rozumu* mluví; pak jistě pravdu svatou poznáte.

Pravím tedy:

1. *Musí býti stav a místo věčných trestův.*
2. *Jak mohou tyto tresty pomysleny býti? —*

Díl I.

Musí býti stav a místo věčných trestův.

Věřící křestan přestává na tom, čemu Církev učí, totiž, že po smrti nastane trest věčný pro hřšníka, který se bez pokání na onom světě octnul. A však já chci dnes i pro ty mluvit, kdož v této nepohodlné pravdě jedině *světlém rozumu* se říditi chtějí. A již tedy *rozum* bez zjevení Božího může nás přesvědčiti, že musí býti pokuta na onom světě pro hřšníky.

1. Jest pokuta na věčnosti pro hřšníka; a abych se o této pravdě přesvědčil, pohlednu toliko na zem, uvažuji události, pozoruji, *kterak zde radosti a žalosti života, zdraví a nemoc, štěstí a neštěstí, bohatství a chudoba, bída a oplývalost, radost a bolest, čest a hanba rozděleny jsou*. Jaký

to rozměr! Vidíme na první pohled, že zlým často velmi dobře se vede, kdežto spravedlivý zle se mívá.

Tento úkaz zdá se nám býti nepochopitelným. S podivením tážeme se: Jakýby to byl *Bůh náš*, kdybychom se neměli po smrti ničeho nadíti, ani obávati? Jakým by byl *králem Bůh náš*, kdyby své věrné poddané chudobou, hanbou a nemocí navštěvoval, a protivníky své bohatstvím, ctí a rozkošemi trestal? Jakýmby to *pánem* byl Bůh náš, pak-li věrné sluhy své jenom kárá, nevěrné pak dary obsypává? Jakým *Otcem* bylby Bůh náš, když svým drahým dítkám jen nejchaatrnější oděvy, nejsprostší krmě skýtá: nezdárné pak syny nejchutnějšími lahůdkami stravuje a v nejdražší roucha odívá? Ó jistě nevole musela by se nás zmocniti proti každému, tím více proti otci rodinnému, kterýžby tak stranně nakládal. Nebyloby nám možno, milovati takového Otce nebeského, my bychom cítili pokušení, viniti Jej z nespravedlnosti. Neboť skutečně! v takovémto rozdělování nemohli bychom nic jiného, leč libovůli a převrácenost poznati.

Jinā~~le~~ ovšem to vypadá, když pomyslíme, že *tento život jest jenom čas zkoušky, a po této zkoušce že nás odměna nebo trest očekává*. Tu již hned vyrovná se všecko. V tomto životě nechá Bůh někdy spravedlivého bojovati a zapásiti, ohněm protivenství se províjeti: zlému pak přeje zrůstu a blahobytu, ale jen, aby tam onoho tím více oslavit a tohoto potrestati mohl. To když uvážíme, upokojí se mysl naše, již nelitujeme zbožných duší, jimž bylo toli zakoušeti, neboť brzo radovati se budou. Již nechceme reptati proti Bohu, že mnohý zde místo zaujímá, kteréž mu nepatří; brzo každý to místo zaujme, kteréž mu náleží, brzo každý dle

žásluhy odměnu nebo trest vezme. A tak, milí křesťané, ve světle této pravdy nahlížíme, že nynější svět jest toliko časem zkoušky, a že po tomto životě pokuta a odměna nastati musí. Nynější správa Boží vysvětlí se nám; uznámeť, že Bůh jest spravedlivým, byťby i hned dle zásluh nesoudil, an to jistě jednoho dne se státi musí.

Kdybychom to ale zapírali chtěli, tu bychom vyřkli rouhání. Ano k tomu rouhání přidali bychom i druhé, totiž:

2. Že Bůh není svatým, že nemá hřích dosti v ošklivosti, aniž všemožně nezastavuje zhoubný proud nepravosti.

A skutečně! bratří milí, jak náramné jsou to nepravosti a zločiny, o kterých nám dějiny vypravují. Není-li téměř každá stránka jejich pokálena lichostí a lžemi, smilstvem, nevděkem, nenávistí, mstou a vraždou? Stalo se, že syn otce zabil, a jiné zločiny nepochopitelné. A nyní se táží: Člověk, kterýžby se některých, nebo snad všech hříchů těch byl dopustil, a snad lidské spravedlnosti ušel, nemělby se od Boha ničeho obávati? Lidé ho měli v ošklivosti, a Bůh by se na něj nevšímavě díval? Náš cit spravedlnosti žádá, aby takový zlosyn byl potrestán, a Bůh by nenalezl na něm nic trestu hodného? Jak bychom reptali proti soudci lidskému, kdyby takovou ohavu mezi námi obcházení nechal; a nejvyšší Soudce by jej nepotáhnul před soud Svůj?

Není-li trestu na věčnosti: *tenkrát nepoložil Bůh žádných mezí velikánům a mocnářům tohoto světa, kteří všelikou moc mají, a nad nimiž nikdo již nemá moci.* Oniť tedy mohou býti ukrutníci, jako Nero, chlípníci jako Sardanapal, oniť mohou bez ostychu probodati srdce svých poddaných, oniť se

mohou všeho odvážiti, myslíce: „*kdo pak mi co může?*“

Není-li trestu na věčnosti: *tenkrát nepoložil Bůh mezi tajným nepravostem; všecko smí člověk spáchat, jen když si to troufá utajiti. Matka může plod své nečisté lásky zahubiti, aby neměla hanbu před světem; manžel může své manželky se sprostiti, pak-li se mu svazek manželský stal obtížným a jiná okouzila srdce jeho; lakomec a lichvář smí sirotku a chudému poslední halír vydříti, jen když to utají; loupežník smí v samotě vraždití pocestné; smilník smí nejstrašnější nákazu šířiti, jen když noc všecko závojem svým zakryje. Slovem: všecko si smíš dovoliti, není-li trestu na věčnosti! Ó můj Bože! Ty bys nebyl Bohem svatým, byl bys méně svatým, nežli tvorové tvoji i nejsurovější. Jaké to rouhání!*

Není-li trestu na věčnosti, *kterak vy soudcové trescete nepravost na zemi?* Vaše soudy jsou ukrutné a nespravedlivé. Proč trestáte bratry své pro skutky, pro které Bůh je netresce? Nejsou-li u Boha zločiny, proč vy je za zločiny pokládáte? Onť dovoluje člověku, aby dělal, co se mu líbí: a vy chcete, aby se k vůli jiným zapíral? Ano! odměňovati musíte ty, které nyní trescete; úřady chystejte těm, jež nyní před světem zneuctíváte; požilky strojte těm, jež nyní odsuzujete. Nebo tak, zrovna tak to dělá Bůh, není-li trestu na věčnosti. — Jaké to rouhání! Ale jak jsem pravil: řeknete-li, že není trestu na věčnosti, musíte k rouháním těmto přivoliti!

3. *Nebylby však Bůh ani Bohem moudrým, neboťby neužíval náležitých prostředků, aby Svým zákonům zjednal poslušnost a zamezil vzpoury proti velebnosti Své.*

Kdyby nějaký mocnář vydal zákony lidu svému, a při tom oznámil, že je každý bez pokuty přestoupiti může, že všechny zločiny v jeho státech bez trestu projdou, že vraždu a loupež, krádež a podvod volně a bez ostýchání provoditi lze: zda-li bychom neměli takového mocnáři vším právem za šílence, který se s rozumem minul? Ale, milí bratři, zdaliby to, co na mocnáři pozemském za tak náramný nerozum vydáváme, na králi nebes a země mělo snad výtečnou moudrostí býti? —

I nám dal Bůh zákon vrytý v desky srdce našeho. Tento zákon byl pro lehkomyšlníky napsán i zevnitř, aby ho na očích měli, vryt jest byl prstem Božím na desky kamenné; úplně pak vysvětlen a dokončen od Ježíše Christa, kterýž jest jednorozený syn Zákonodárce samého. Odtud ony úštipky svědomí, odtud onen hlasitý křik, odtud onen nepokojný tlukot srdce, odtud onen pocit bázně, když jsme se něčeho dopustili zlého, i bytby o tom lidé nevěděli a my od nich ničeho se neměli obávat. Což jest to všechno jiného, než-li přítomnost moudrého Boha, Zákonodárce, kterýž nikdy nevelí, aby nehrozil. Když tedy Jeho svatý zákon přestoupíme, a Boha lítostí svou hned nesmíříme: byť i hned netrestal nás, to jedině proto se stává, že nás budoucně trestati chce; nechá-li mnohého v tomto životě, ač hříšný jest, šťastným býti: zajisté tím více jej na onom světě trestati musí.

A tak milí bratři, poznáváte již z této rozumující úvahy, že musí býti pokuta na věčnosti pro hříšníky.

D Í L II.

Kterak mohou tresty tyto pomyšleny býti? .

Strašný soud spravedlivého soudce nad hříšníky slyšeli jsme v kázání minulém: tento soud sestává ze dvou dílů: „*Odstupte ode mne zatracenci!*“ — první díl: „*do ohně věčného!*“ díl druhý.

a) První trest *odloučení od tváře Boží!* — Hříšníci zavržení nesmějí na věky Boha chváliti, milovati a požívati. *Svatý Petr, Jakob a Jan* jenom na chvíli pocítili *na Táboře* slast požívání tváře Boží, a *Petr* volal: „*Pane! dobře jest nám zde býti,*“ a nechtěl již odtud odejíti. Jaké to neštěstí, milí křesťané, na věky Boha ztratiti, od něho odloučenu býti! —

Když *Jakob* uslyšel, že ztratil milého *Josefa*, nedal se potěšiti, a žádal si raději také umříti. Když kněz *Heli* zaslechl, že archa Páně jest v rukou nepřátel Filistinských, a že synové jeho zabiti jsou, uleknuť — hned padl mrtev na zem! — Když tak dojímá člověka ztráta časná, jak bude moci slyšeti: „*Odstupte ode mne zatracenci!*“ Jsouť lidé, kteří, když ztratili milovanou osobu nebo věc, zbláznili se, nebo učinili konec životu svému. Což pak jest kterákolivěk ztráta časná proti soudu: „*Odejďte ode mne, zatracenci!*“ —

b) Muka ta pro ně jest tím nesnesitelnější, *proto že nyní teprv poznávají, koho ztratili.* Oni poznávají, že Bůh jest jejich cíl, jejich slast, nejvyšší dobro a krása: a přece již nesmějí milovati Její! Láska je k němu táhne: ošklivost je odstrkuje. Žízeň je k Bohu pudí, ale oni se nesmějí

k tomuto pramenu blaženosti přiblížiti. Láska k Bohu je neblaží, ale trápí; duše zavržená proklíná Boha, a přeceby ráda dobrořečila Jemu; rouhá se Mu, a přece ví, že jest jen cti a lásky hoden. Ó Bože! jaká to muka!

My zde na zemi alespoň smíme v chrámu Páně Boha chváliti a velebiti, i zločinec se může zde spojit s bratry svými, aby Boha miloval a chválil. Ale tam nesmí jej chváliti, milovati, — tam ho bude jen proklínati a to odloučený ode všech duchů dobrých; neboť *bohatci* v pekle dí *Abraham*: „*Nad to nade všecko jest mezi námi a vámi velká propast utvrzena, aby ti, kteříž chtějí odtud k vám jíti, nemohli: ani od onud sem přijíti.*“ (Luk. 16, 26) a připojený společnosti duchův, jež *ďábly* nazýváme! — Ó jaká to společnost, jaké to obcování!

2. Oniž dále trpí v pekle nevyslovitelné tresty citelné na těle i na duši své. Na těle sice, nebo každý i na těle dle zásluhy musí potrestán býti. Bůh neřekne jenom: „*odstupte!*“ nýbrž přidá: „*do ohně!*“ (Mat. 25.) Trpěti budou na duši: neboť *červ jejich* (hlodající svědomí) *neumře*. (Isai 66, 24.)

A to všecko

3. *bez útěchy, bez úlevy, bez naděje!* Kdyby zde na světě člověk meškal nevím mezi jak spustlým lidem, kdyby měl snášeti tresty nevím jak ostré a tuhé, kdyby měl toužiti nevím jak dlouho: všecko mu to osladí to pomyšlení: „*Přijde hodina a chvíle, kdy trápení tvé přestane, a touha traplivá se vyplní!*“ A tato naděje jest nešťastnému jako hvězdičkou spásy na moři — a byť všecka naděje mu zmizela, alespoň se potěší, že přijde smrt, a tomu trápení učiní konec. Ale tam, milí křesťané, trpí duše každého zavržence muky nad oheň traplivější,

a ty muky trvají bez konce! Proto dí Písmo: „*Hledati budou smrt a nenaleznou ji; toužiti budou po smrti, a ona jich pomine.*“ (Zjev. IX, 6.) Ó strašné pomyslení! Tento trest citelný nazývá Christus Pán „*ohněm.*“ I jiné věci působí nám bolesti: *hanba, hlad, nahota, nemoc a t. d.* A však Christus tresty pekelné jmenuje „*ohněm*“, což znamená bolest, která nejvíce pálí, a jest nejcitelnější. Jaký to stav, když jej Christus Pán porovnává se stavem člověka, kterýž do žhoucího ohně uvržen jest!

Ježíš nazývá stav ten „*stavem pláče a skřípení zubů.*“ To jest obraz nejprudších bolestí — vzteku a zoufalosti, kterou vynutí pomyslení: „Tys ztratil Boha svého, nejvyšší dobro, svou vlastní vinou, tak lehkomyšlným způsobem, — na věky, ztráta jest nenahraditelná!“ — Dokavád člověk miluje, a má naději — neskřípá zuby.

Ale tu se již ozývá rozum s hromadou otázek, jež chce namítati proti tomu, žeby tento trest měl trvati věčně. „*Předně prý není přiměřen věčný trest k časnému provinění.*“ — Kdybychom pochopiti mohli, jak veliký jest hřích: zajisté bychom i to uznali, že věčný trest jemu přiměřen jest. I zde na zemi spáchá se mnohý zločin, k. p. vražda v jednom okamžení, a trest jeho jest buď doživotný žalář, nebo smrt, kterou zločinec požitků časných na vždy zbaven bývá. (S. Thom. Aq.)

„*Ale to jest hrozné pomyslení — věčná pokuta!*“ Milliony při té myšlence pokojně žijí, dobře nebo zle. Christus Pán pozornost svých zlášť k tomu obrací.

„*Věčný trest nemá žádného účelu.*“ Onť jest sám sobě účelem, jako když zde na zemi zločinec odpraven, nebo na vždy do vazby dán bývá.

„Žádný rozumný neuložilby trest věčný.“

A přece mnozí rozumní lidé i mezi pohany i křesťany tvrdili jsou, že tresty pekelné jsou do-
věčné, a proto nemusí přece proti rozumu čeliti; k. p. bájka o *Sysifovi*, který v pekle k tomu od-
souzen byl, že musel neustále veliký kámen na
horu vyvalovati, kterýž na temenu zase nazpět se
svalil; nebo *dcery Danaovy* k tomu, že musely do
bezedné bečky pořád vody navážeti; *Tantalus*,
kterýž u prostřed proudu nemohl vody dosíci, u
prostřed obihu nemohl se požitku dotoužiti (dosá-
hnouti), *Ixion*, který musel neustále kolo to-
čiti a t. d.

*„Věčný trest jest proti Boží vševědomosti,
dle kteréž nemůže stvořiti duši k záhubě, jakoby
otec dítě nezplodil, jehož bídu by předvídal.“*

Bůh nestvoří nikoho ku trestu věčnému, ný-
brž člověk sám sebe do této záhuby uvrhuje. Bůh
to sice napřed ví, ale každému na vůli nechá, jaký
osud si voliti chce.

*„Bůh jest nejvyšší dobrotivý a milosrdný; Onť
sice neposlušné dítky chce trestati, ale nikoli bez
pomoci na věky zahubiti.“*

Boží láska nemá citlivost přepjatá otce pozem-
ského, kterýž ani rozpustilým dítkám ublížiti nemůže,
nýbrž náchylnost, která se na svaté zákony zakládá.
Tresty samy jsou výlevy lásky a nemohou promi-
nuty býti. Žádný Otec pozemský toli shovívavosti
nemá, jako otec nebeský jí proukazuje.

*„Bůh nemůže na onom světě býti jinacím,
jako zde, totiž dobrotivým, hotovým k odpuštění.“*

Ovšem; a však zde jest čas zkoušky, tam čas
rozhodnutí, které již na věky nemůže změněno býti.

„Pakli ty tresty trvají věčně, málo lidí spasenó bude. Zdali Bůh stvořil devět desetin k zatrazení, a jen jednu k spasení? —“

Málo nebo moc, každým způsobem tolik, kolik to zasluhuji. Přece však sv. Jan ve Zjevení (VII, 9) mluví o počtu nesčíslném.

„Spasitel chce všechny spasiti.“

Ale On chce také těm, kdož se po tolikých důkazech milosti neobráti, přísným Soudcem býti.

„To slovo „věčně“ znamend dlouhý čas.“

Tedy by muselo totéž o věčné blaženosti platiti. K tomu jesti to slovo na jiných místech příliš určitě vyloženo, než aby se o tom pochybovati smělo.

„Slovo Boží platí i pro věčnost a slibuje kajícím odpuštění. Pokání jest i zatračením možno.“

Pravého pokání nelze jest se nadíti při jejich mravní zašlosti a zavrženosti, aniž jest naděje, žeby jim co prospěti mohla.

„Věčný trest bezbožných muselby kaliti blaženost spravedlivých.“

Pakli již zde na světě rodičové své nezdárné dítky dědictví zbavují a od své tváře zavrhuji: tudíž i oslavenci Boží zavržence v ošklivosti míti budou.

Z á v ě r e k.

Ach! kéžby bylo možno, vášněm mlčení uložiti a je k tichosti přivesti, a rozptýliti mraky, jimiž obestírají jasný vzhled náš: ó tu jistě zřeli bychom v celé její jasnotě a velebnosti velikou pravdu: *„Musíte stáovati pokuty na onom světě pro hříšníka, který zde šťasten jest, proto že jest Bůh spravedlivý, svatý a moudrý.“*

Onať by nás osvitila jasnem svým, my bychom se před ní hluboce pokořili, my bychom toho měli za šílence, kdožby nám naopak hlásal; my bychom si utvořili rovně tak jednoduchý, jako pravdivý úsudek: *Představený*, kterýž neužívá své moci, by trestal nešlechetnosti poddaných svých, jest šílen-
cem; *otec*, kterýžby rozpustilé dítky své ani hroz-
bami nepostrašil, bylby šilencem, *vladař*, kterýžby
nejhorší zločiny bez trestu prominul, bylby šílen-
cem; a tak by byl i *Bůh*, *otec všech lidí*, *král krá-
lův*; kdyby dle zásluhy netrestal. . . . Však ne-
nechtež mne to rouhání vymluviti. Vždyť jest Bůh
náš moudrost sama, Onť tedy zajisté potresce hří-
šníka na onom světě, anť jej dle vyznání bezbož-
níků samých, v tomto životě netresce.

Není-li to tedy šílenost, sebe a jiné přemlou-
vati, že nás na onom světě žádná pokula neoče-
kává? Není-li na jevu, žeby toto vyrčení zločince
jen upokojilo a k novým zločinům pobuzovalo?
Není-li to, jakobyste mu řekli: Nehleď na zákony
lidské ani Božské, uživej dyky, jedu, ohně, abys
bližního sklidil, ale jen opatrně a chytře, aby tě
žáden nevyzradil! Jaké to strašné učení! Není-liž
nepřítelem pokolení lidského, kdožby se k němu
přiznával? Stačí-li žalář a okovy, aby neškodným
učiněn byl? Nikoli! my bychom se museli obávat,
že prolomí zdě vězení svého, a naplní svět jedem
učení svého!

Bože spravedlnosti, svatosti a moudrosti! Věřím
v soudy Tvé! dejž aby se všickni přiznávali ku
pravdě této, jejížto pravdivost jedině tenkrát se
cítí, až vášně mlčí; k této pravdě, která zlým lidem
tak se přičí a tak rozšafné občany vyvodí. Nedej,
aby kdy nájezdy bezbožníků byla vyvrácena, nebo
mocí náruživosti v nás zatemněna. Dejž, aby vezdy

byla pravidkem našeho živobytí a obcování, bychom pod vedením jejím nepravosti se vystříhali, kterou tresceš, a zamilovali cnost; bychom odměny dosáhli, kterou jsi nám přislíbil, a kterou všem přeji.
Amen!

Neděle XX. po Svatém Duchu.

(Homilia vyšší.)

(Jan 4, 46—53.)

„Byl jeden králík, jehož syn nemocen
byl v Kafarnaum.“

Jako *smrt* nečiní rozdílů žádného a tluče na dveře všech všudy: tak i sestra a předchozí její *nemoc* dostaví se všudy a ani růžového mládí nebývá ušetřeno. Jak to podivné, jedna část lidí se raduje a plesá, druhá na lůžku traplivém se sužuje a sténá. *Odkud ty nemoce?* Vždyť víte, Nejmilejší, že *Adam*, první hříšník, podrobil nás všechny smrti a nemocem. A však mnozí lehkomyšlně nečekajíce, sami hříchy svými nemoc na sebe táhnou. Či nesvědčí-li tomu Písmo a zkušenost, že nestřídmost v jídle a v pití a v rozkoších těla věku ukrátí a počet neduhův množí? — A však i Bůh sám dopouští nezřídka na lidi nemoce a to z *lásky*, buď aby je hříchův uchoval, aneb když ve hříších se kochají, aby je ze sna probudil a k Sobě srdce jejich obrátil. Sám králík ve svatém evangeliu by snad nikdy byl nepřišel ke Christu Pánu, kdyby se nebyl roznemohl syn jeho, ač v *Kafarnaum* přebýval; nyní pak, když syn počínal umírat, konal dalekou

cestu za Ním až do *Kány*. *Jak se máme v nemoci chovati?* — Předně: *Odevzdej se zcela do svatě vůle Páně*. Modli se s Christem řka: „*Otče! je-li možno, nechť odejde kalich tento (utrpení) ode mne; ne však jak já chci, ale jak ty chceš.*“ — Potom, *pomáhej sobě také sám*. Neužívej však prostředkův pověřčivých, jimiž se Bůh uráží a které nemají ni-žádné moci v sobě, nýbrž užívej rozumných do-mácích prostředkův, a nepostačují-li, povolej lékaře rozumného a důvěřuj v něho; poslouvej pilně a svědomitě rady a rozkazův jeho. — Ve všech věcech pak dávej příklad *trpělivosti*. — Když však nemoc nebezpečnou býti počíná, následujte králíka. A což pak učinil králík? —

„*Ten když uslyšel, žeby Ježíš přicházel umírat.*“

Tak i ty záhy, pokud ještě čas jest, popros příbuzných, aby šli k lékaři nebeskému, aby se-stoupil k tobě *ve svátosti oltářní a posledního po-mazání*. V pravdě, má-li kdo zláštní pomoci a milosti zapotřebí, jest to zajisté *nemocný*, jenž blízek jsa smrti, ze světa má se odebrati. Ach, s jedné strany naléhá naň bázeň smrti, kteráž se blíží, a strach soudu, kterýž mu nastává; má všecko opustiti, co mu bylo drahého; před sebou vidí hrob, a za sebou věčnost. Tuť zajisté i sebe zmužilejší bývá otřasen, tratí zmužilost, a mysl jeho klesá, a to tím více, ješto se mu vtírají na mysl *viny a hříchy*, jichž, dokud zdráv byl a vesel, málo si všímal. K tomu přijde, že často musí snášeti s jedné strany *strašné bolesti těla*, s druhé strany pak *veliká pokušení* dorážejí na duši jeho. Ko-nečně stojí vedlé lůžka dívky a choť, ode kterých se nechce odejíti. Jaký div, že se ozývá v srdci přání, aby Pán prodloužil života pro milé tyto,

ažby viděl je zaopatřené, a nemusel jich zůstaviti co sirotkův. Toť stav k smrti se blížícího křesťana — stav to trudný a žalostný, ve kterémž *zvláštní pomoci* od Boha zapotřebí jest. A hle! Božský Vykupitel, kterýž v nižádné potřebě člověka neopustil, nýbrž ke všem potřebám jeho pomocí svou prohlédal: nezapomenul naň ani ve *smrtné nemoci*. Pocítiv sám na hoře Olivetské zápas smrtelný v potu krvavém, a pamětliv jsa mdloby a křehkosti lidské: přispěl nám lidem ku pomoci, ustanoviv *svátost svatého pomazání*.

Však ale, aby ti svátost ta posloužila k uzdravení *duše*, a (je-li v tom vůle Boží) i *těla*, musíš ji hodně přijmouti, a tudíž se k ní náležitě připravit. Především *čiň pravé pokání*. Nábožný král *Ezechiáš*, když mu oznámeno jest skrze proroka *Izaiáše*: „*Zříd dům svůj, neboť umřeš!*“ obrátiv se k Bohu, pravil: „*Připomínati sobě budu všecka léta svá v hořkosti duše své.*“ (Is. 38, 15). A podobně sluší i křesťanu, když se mu večer života blíží, na mysl přivoditi sobě uplynulý život, a v hořkosti i v kajícnosti učiniti účet poslední a sebe souditi, aby na věčnosti odsouzen nebyl. Když někdo se chystá na cestu dalekou, uvede všechno v pořádek, nevěda, zdali se vrátí více: čím více sluší, aby umírající v pořádek uvodil život a činy své, ješto ví, že se ubírá na věčnost, odkud se více nenavráť! — Tak se, křesťane! kaj, a jsa s Bohem v pořádku, vyžádej sobě *Christa v nej-světější svátosti*, a spojiž se s Ním.

Přijmiž Ho jako svého utěšitele a vůdce na cestu do věčnosti, jako obrance proti útokům nepřátelským, jako rukojmí nesmrtelnosti. A tak spoji se s Ním, oddej se zcela do vůle Boží a pak

dokonej dílo spasení svého, — *přijmiž svátost posledního pomazání.*

„*Uvěřil králík i dům jeho veškeren.*“ Žalostný byl počátek dnešního evangelia: tím radostnější pak jest konec jeho. Když Pán Ježíš totiž syna úředníkovy uzdravil, nastalo plesání. Ale pozorujte: zavítala v tom domě i *víra v Christa*. Znamenejte po jakých stupních králík k víře přišel. Nejprv věřil jenom to, že Pán Ježíš má moc, uzdravit syna jeho na smrt nemocného; proto k Němu šel. přál sobě, aby k synovi přišel a s plnou důvěrou prosil: „*Sestup, Pane, než-li umře syn můj!*“ — Potom i uvěřil, že Pán Ježíš může syna jeho uzdravit, byť ani k němu se neoctnul. „*Jdi, syn tvůj živ jest,*“ dí jemu Pán. „*I uvěřil člověk řeči, kterouž mluvil Ježíš, a — šel,*“ jakož dokládá svatý evangelista. — Konečně pak uvěřil, že Pán Ježíš jest *zaslibeným Messiasem*. „*A uvěřil on a veškeren dům jeho,*“ když se totiž přesvědčil, že nemocný syn jeho v tuže hodinu ozdravěl, v kterouž řekl jemu Pán: „*Syn tvůj živ jest.*“ — A tak to chodí posaváde. Víra běře svůj počátek obyčejně v nouzi; ale pravá moc a pevnost její vyrostá z *lásky*. Kdožby nevěřil rád v toho, koho miluje? Proto nabyla víra onoho otce v dnešním evangeliu pravého světla a pravé utěšenosti teprv, když uzdravení synovo naplnilo srdce jeho a všech domácích vroucím díkem a planoucí láskou k Pánu Ježíši. Vůbec platí: „*Jaká láska, taková víra.*“ K čemu přikládá člověk srdce, v to také věří. Přilož jen srdce k penězům a ke zbožím pozemským, a tyto budou dojistá svrchovaným statkem — modlou tvou a ty v ně budeš věřit. Anebo přilni srdcem k nějaké osobě, a ona bude modlou tvojí, a ty věřit budeš v ni, nedbaje, je-li hodná,

čili nic. Co ti poví, to jest pravdivé, co ti slíbí, jest jisté, a co činí, jest dobré — a to proto, že ji miluješ. Tak jest to vesměs — srdce a láska člověka velice působí na jeho víru. A protož, milý křesťane, bdiž nad srdcem svým, aby nepřilnulo příliš ku věcem pozemským. Miluj Pána Boha svého nade všecko, a bližního jako sebe — tenkrát i víra tvá bude pravá a pevná, hojná v dobrých skutcích, a tato víra má příslibení života věčného. Amen.

Neděle XXI. po svatém Duchu.

(O lásce k nepřátelům.)

Jeden z nejvýtečnějších biskupův Moravských byl *Jindřich Zdík*. Že byl věren králi, nevražili naň knížata Moravská, a ač se smířili, přece dávné své nenávisti ani po smíření odložiti nemohli. Jen *Ota Olomucký* držel s biskupem svým věrně a jal se sprovázeti jej osobně, když Zdík, volán byv od papeže do Říma, na počátku roku 1145 nastoupil tam cestu. Na pomezí k jihu, kdežto noclehem byl ve dvoře jakémsi, přepadli jej a družinu jeho tři knížata onino, jako loupežníci, mocí brannou. Překvapen byv ubohý biskup, téměř před očima svých stíhatelův dal se na útěk temnem nočním, a ukryl se ve sněhu blízkého křoví; také kníže *Ota* spasil se útekem. Mezi tím obstoupen dvůr pochodnými rozžatými a prohledány všecky jeho kouty, družina biskupova trýzněna, věci jemu náležité drancovány, a na úsvětě, když ho nelze bylo nalézt,

v požeh dáno celé stavení. Sedlák jeden, v noci uhodiv maně na biskupa zimou již na polo zkřehlého, dal mu své šaty, posadil jej na kůň, a vedl zápolími rychle do *Litomýšle*. Tam poležel Zdik těžkou nemocí drahně času, než do Prahy zanesen býti mohl. Papež *Eugen III.* dozvěděl se o tom, vynesl klatbu na tré knížat a pomocníky jejich. Brněnský kníže *Vratislav* brzy na to byv raněn mrtvicí, uznal v tom trest od Boha za hřích svůj a podával se k jakékoliv náhradě, a prosil biskupa, aby mu odpustil. A co šlechtitný biskup? — Onť jednal jako věrný následovník mistra svého, nejen mu odpustil, nýbrž osobně k lůžku jeho přišel, přimlouval se zaň u *Eugenia III.*, tak že od klatby sprostěn jest (25. máje 1146).

Hledte, Nejmilejší! tento náš biskup Moravský, kterýž svatě živ byl, řídil se podlé dnešního svatého evangelia, mysliv na slova Spasitelova: „*Takť i můj otec nebeský učiní vám, jestliže neodpustíte jedenkaždý bratru svému ze srdcí svých.*“ A však toto odpuštění nepřátelům, jakkoli nás k tomu Pán Ježíš sám slovem a příkladem Svým i svatých Svých dosti mocně nabízí, nechce se pozdávati mnohým křesťanům po vůli, anť mnoho namítati mají proti tomuto zákonu křesťanskému. A co mohou proti němu namítati? — Poslyšte *námitky*, abyste poznali, jak nedůvodné jsou.

Pojednání.

1. Jeden praví: „*Toť jest zhola nemožné, milovati nepřátely. Jak pak mohu toho míti rád, kterýž mně škodil, mne nenávidí, vždyť pak se láska nedá na srdci nikterak vynutiti!* — Ticho příteli!

učin rozdíl mezi láskou a láskou; smyslný cit ná-
chylnosti, kterou se k milené osobě kloníme, ovšem
nedá se vynutiti na srdci tvém, ale jisté smýšlení
laskavé můžeš sobě osvojiti. My tedy nepřítelé
milujeme, když mu přejeme, aby se i jemu časné
a věčně dobře vedlo, když podíl bereme na osu-
dech jeho, když se modlíme, aby ho Bůh osvětlil a
obrátil, a můžeme-li mu v něčem posloužiti, ochotně
to činíme. A to jest věcí nemožnou? — Bůh ne-
žádá od nás toho, což jest nemožné, nýbrž co jest
dokonalé. Zda-li tak nemiloval Pán Ježíš, plakav
nad osudem města Jerusalema, ačkoli obyvatelé
v něm byli nejzarytější nepřátelé Jeho? Zda-li se
nemodlil za nepřátely své na kříži? — Zda-li ne-
odpustil Štěpán kamenovatelům svým? — Tisícové
odpustili jsou nepřátelům svým, i *pohané*; a proto
nenít v tom nic nemožného. Ostatně Bůh sílí toho,
kdož opravdově chce, Svou milostí. Těžkou jest
ovšem povinností, milovati nepřátely, ale nikoliv
nemožnou, a proto tím větší zásluhou.

2. Jiný praví: „*Nepřítelé milovati a na obrat
se udobřiti, prozrazuje zbabělost a bázlivost; člo-
věk, kterýž hned odpustí, a nemstí se, ukazuje, že
má málo srdnatosti, toho můžeme okolo prstu omo-
tati, můžeme na něm drva štipati a t. d.*“

To všecko není pravda. Již obyčejný rozum
zdravý povídá: „*Moudřejší uhne.*“ A *sv. Augustin*
praví: „*Není statečnost, že ses dal přemoci hněvem,
ale jesti to velmi nerozumné, chceme-li přemože-
ného nazývati silným.*“ (*Ps. 92*). Co asi museli my-
sliti rozumní lidé, vidouce, kterak *sv. Sabinus*, biskup
Spoletánský, aby katanům ruce mu utnuvším, milost
u Boha vyprosil, oba zmrzačené lokty tak dlouho
k nebesům pozdvížené držel, až mu mdlobou klesly
a on sám se svalil? — Co asi museli si pomý-

sliti lidé povážliví, vidouce, kterak *svatý Ambrož* zbůjníka, jenž ho zabit přišel, přimluvou svou nejen od smrti osvobodil, nýbrž napotom na své vlastní útraty živil? — Co museli mysliti lidé soudní, vidouce, kterak jistá urozená vdova vraha vlastního syna svého na jeho místo za svého přijala a dědicem všech statků byla učinila? — Byla-li to zbabělost, ostýchavost a nedostatek srdnatosti? Zda-li toto chování bylo jim k necti a k hanbě? — Naopak, jak dí *sv. Augustin* „bylo to znamení nejúšlechtilejšího a nejspanilejšího srdce.“

3. Třetí ale zase namítá proti lásce k nepřítelům: „*Já nepříteli v srdci odpouštím, co mi učinil zlého, já mu toho nezpomínám ničím zlým, já mu v ničem nepřekážím; a to jest dost!*“ — To není dost, milý bratře! Pán Ježíš nezapověděl jenom, mstiti se — vychlazovati se na nepříteli svém, nýbrž on velí: „*Milujte nepřátely své; dobře číňte těm, kdož nenávidí vás; modlete se za ty, jenž pomlouvají a pronásledují vás, abyste byli synové Otce, jenž jest v nebesích, jenž slunci Svému velí vycházeti na dobré i na zlé, a dešť dává na spravedlivé i na nespravedlivé.*“ (Mat. 5.) Pravíte sami někdy o člověku: „*Ten člověk není hoden, aby ho země nosila, a slunko na něho svítilo.*“ A ejhle! Pán Bůh přece nejen ho snáší, nýbrž i dobrodiní mu prokazuje. Tak pomni i ty, křestane, že není dosti, aby ses jenom nevychladil na nepříteli svém, nýbrž nutno, abys mu, kde možno, i dobře činil.

4. Jiný opět říká: „*Odpustiti chci, ale zapomenouti mu toho nemohu! Ať mi nejde na oči, do mé nejdelší smrti ho viděti nechci;*“ t. j. jakoby řekl: pomstiti se nechci na nepříteli svém, ale abych mu něco dobrého prokázal, to ne, ať mi nejde ani na oči, ani ho vidět nechci — a však, což jest to

jiného, než-li *pomsta*? V tom se právě na něm mstíš, že ho ani viděti nechceš! Spasitel napomíná nás, abychom se nemstili, přikládaje důvod, proč tak chovati se máme: „*Nebo milujete-li toliko ty, kteří vás milují, jakou odplatu míti budete? Zdaliž publikáni téhož nečiní? a budete-li pozdravovati toliko bratři svých, což obzvláštního nad jiné činíte? Zdaliž i pohané toho nečiní? — Budtež dokonalí, jakož Otec váš nebeský dokonalý jest.*“

5. Jiný opět vymyká se z této těžké povinnosti, předstíraje takto: „*Však ona se nějaká příležitost udá, kde se vyrovnáme a spravíme; nač bych ji vyhledával? — A k tomu on mne tuze, tuze urazil, všechno mu chci odpustiti, jenom to nemohu!*“ — Ale jak pak od Pána Boha žádáš a prosíš, aby tobě všecky, jakkoli veliké a těžké hříchy odpustil? — Jak pak, kdyby Bůh s tebou tak nakládal, a jeden hřích tobě odpustiti nechtěl — *tvé nepřátelství*? Ty sám si toho tak přeješ, to chceš, aby tobě Pán Bůh všecky hříchy odpustil, jenom jediný ne — *tvé nepřátelství*. Nebo dokavád my neodpustíme, neodpustí Bůh nám. Tak nás učil se modliti Pán náš: „*Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům.*“ — Slyšeli jste? — Tak jako my se ke svým vinníkům chováme, chová se Bůh k nám. Odpustíme-li, odpustí i On nám; neodpustíme-li, neodpustí nám, a zahyneme ve zlobě své. „*Nemilosrdný nalezne neuprositelného Soudce.*“ (Jak. 2, 13).

6. Opět jiný se omlouvá a pravi: „*Já mám prositi za odpuštění, já, kterýž jsem z tak vysokého stavu, já pán a představený, v takové důstojnosti postavený: i tobych svému úřadu zadal, tobych na vážnosti pozbyl, co pak by si o mně lidé pomyslili? Jakby se mi nepřítel můj tajně posmíval?*

jakby vítězil? To mu ani ve snách nenapadne, že bych já se k takovému kroku odhodlati mohl!“

Odpovídám: Jsi-li více, než-li tvůj nepřítel, nejsi přece více, než-li Bůh, kterýž, ač vždy uražen bývá, rozpustilým smrtelníkům přece odpouští! Ach! tam před soudem Božím jsme všickni sobě rovni. A buďsi, že dle *stavu a důstojnosti* jiným předcházíš: nuže, tedy předcházej i v cnosti a velkomyslnosti, které dvě věci mezi všemi, jichž svět chová, nejvznešenější jsou. Alespoň to můžeš, a sice tím lehčeji, čím výše stojíš, můžeš od této chvíle k němu býti tím příznivější, předcházeti ho dobrodiními a tak uléčiti ránu, jižto jsi mu byl dříve zasadil. A od toho nemůže tě žádný, buď kdo buď, osvoboditi. Bůh to velí, a na tom dosti.

7. „*Ale můj odpůrce první mne urazil. Onť první příčinou, že jsme se rozkmotřili. Já mu neudělal pranic. Já mám škodu, a nyní měl bych i zahanbení na sebe vzíti?*“ — To nikoli! — Odpovídám: Milý příteli! Jestli tvůj nepřítel zadal první příčinu k rozkmotření, ty právě jednaje po křesťanskou, zavdati máš zase první příčinu k usmíření, a z toho nebudeš míti zahanbení nižádného; naopak šlechetným způsobem zahanbíš nepřítele svého; neboť jednaje s ním, jakoby se nebylo nic přihodilo mezi vámi, „*shromažďuješ uhlí řeřavé na jeho hlavu*“, t. j. tvé šlechetné jednání ho bude tak svrběti a pálení, jako uhlí na hlavě; on půjde do sebe, bude želeť toho, že tě urazil, a poznaje šlechetnost tvou, tím více láskou k tobě přilne upřímnou!

A proto, pryč s námitkami! neobstojí žádná před soudnou stolicí lásky a rozumu křesťanského.

„*Odpustte, a bude vám odpuštěno!*“ Amen.

Neděle XXII. po Svatém Duchu.

(Homilia).

(Matouš 22, 15—21.)

Lstivá zvířata jsou nejhorší a nejvíce škodná, jež buď se plazí jako *hadi*, aneb potichmo se přikrádají, jako *šelmy a dravci*, obcházejíce kořist svou a číhajíce na ni, až pak se nenadále na ni vrhnou a tím jistěji ji uchvacují. A rovněž tak mezi lidmi jsou podlízaví a úlistní pochlebníci, jižto přicházejí s poklonami a s řečí úlisnou, u vnitř pak neobmýšlejí nic, leč jakby mohli člověka zničit. A takovýto druh lidí potkáváme v dnešním svatém evangeliu okolo Pána Ježíše.

„*Odšedše fariseové, uradili se, aby Ježíše polapili v řeči;*“ t. j. aby Ho přiměli k nějakému výroku, pro kterýžby ho obžalovati a potrestati mohli. Tak tedy všecko, co jim byl mluvil, a před nimi činil — všecko to bylo darmo, hozeno jako hrách na stěnu; ano naopak, tak rozhořčili se proti Němu, že uložili jsou v radě své, vyhladiti Ho z počtu živých. Než ale ještě hledali *záminky*, pod kteroužby vraždu svou před světem zdánlivě ospravedlniti mohli. Tehdy „*posílají k Němu učeníky své s Herodiany.*“

Tito chytráci! nešli k Němu sami, aby to nebylo podezřelé; posílají své, s nimi odesílají též *Herodiany*. Jinak byli jsou tito lidé jim z duše protivni, neboť drželi s *Herodesem* a tedy s císařem Římským, kterýž onoho usadil, byli jim protivni jako světáci a dvořané, že hájili daň, kteráž

se platila císaři pohanskému. A však tuhle jich mohli použiti k provedení úkladův svých, a proto se na čas spolčili s nimi, aby Ježíš, ať řekne, co řekne, jednu stranu proti sobě popudil, a tak za oběť padl. — A tak to bývá až podnes. I podnes se dvě ke škodě třetího smluví, jako *Herodes s Pilátem* proti *Christu* se spřátelili. Tito lidé tedy nastražení od lstivých fariseův přišli do chrámu a tázali se Ho řkouce:

„*Mistře! víme . . . nepatříš na osobu lidskou;*“ jakoby řekli: Ty jsi pravý učitel, a proto k tobě důvěru máme, že ty nám pravdu povíš, neboť víme, že nehledáš přízně lidské, aniž se koho bojíš, každému mluvíš do očí pravdu, nechť se mu líbí, čili nic. Lichotěním tímto chtěli Ho učiniti smělym, aby urazil císaře. A když již mysli, že přízeň Jeho získali, předložili mu otázku. A však, ačkoli tito ošemetníci proto Jej chválili, aby tím snadněji něco z Něho vytáhnouti mohli, nicméně mluvili jsou pravdu. Pán Ježíš skutečně vždy cestě Boží v pravdě učil, a zůstavil nám krásný příklad, abychom, když svatá povinnost káže, nedbajíce mrzutostí, pravdu lidem bez obalu do očí mluvili. Není to nic těžkého, ani zásluhou, mluvit pravdu, když se není čeho báti, a raději cti a odměny jest se nadíti. Ale často bývá nebezpečno, jiným pravdu do očí pověděti. Kdož neví, že *svatý Jan Křtitel* za to o krk přišel, že *Herodesovi* neohroženě předstíral jeho krvesmilství? A *svatý Štěpán* když *židům* pravdu mluvil, skřípěli zuby na něho a konečně ho kamenovali! — A však kde to musí býti, kde to láska k Bohu a bližnímu velí, neopomine svědomitý a pravý křesťan, pravdu mluvit, třebať i velikým a mocným, byťby i za to na čas trpěti musel. — Když tedy vyslanci farisejští Pánu přilicho-

tili a již se domnívali, že nic zlého netuší, a jistě do jejich pasti půjde: předložili jsou mu lstivou otázku, kterouž jim mistrové jejich fariseové byli do úst vložili, řkouce:

„*Porěz nám, co se tobě zdá, sluší-li daň dáti císaři, čili nic?*“

Dělali se, jakoby opravdu hledali poučení. Než, otázka tato jest posud důležitá a třeba, abychom i my na ni pravou odpověď uměli dáti. A protož tážeme se i my: „*Sluší-li daň dávatí císaři, čili nic?*“ — Na to jest odpověď lehká: Každý si v tom libuje, když v zemi panuje pokoj, když jmění, život a čest každého, i nejsprostšího, jsou v bezpečnosti, když školy a dobročinné ústavy kvetou. Ale k tomu, Nejmilejší, jest potřebí lidí, jižto tyto věci na péči mají. Za to ale musí císař pán těmto lidem platiti. Odkud pak má země pán peníze vzíti? Tu platí: „*Něco za něco;*“ proto že císař Pán a jeho úřady o blaho poddaných pečují: musejí je poddaní vydržovati, a příspěvek k tomu nazývá se — *daň*. Z čehož jde na rozum, „*že sluší daň dáti císaři.*“ Jakoby zemdlelo celé tělo, kdyby se oudy zdráhaly, dávati pokrm do žaludka, takby celá země ku své škodě pocítiti musila, kdyby se zdráhali poddaní odváděti daně.

Je-li však tomu tak, což jde samo na rozum: jak se mohli židé tak zpozdíle tázati: „*sluší-li daň dávatí císaři?*“ — Věc ta se dá lehce pochopiti. Náčelníci lidu, fariseové a zákonníci byli jsou slepí horlitéle pro neodvislost a samostatnost národa židovského. V přepjaté horlivosti uznávali toliko Hospodina za krále svého, pohrdali císařem a měli placení daně za věc nedovolenou a hříšnou. A co lid rád má, to rád slyší, tomu rád věří. Pán Ježíš poznáv jejich šejdy, ostře k nim promluvil, řka:

„*Pokrytci! co mne pokoušíte?*“

A zajisté lepšího jména nezasloužili vyslancové tito; ješto pod rouškou účelivosti skrývali lest, a pod zástěrou přátelství tajili zlobu, a kuli záhubu Pánu. Z předu lízali, vzadu škrabali. Jak podlí a ohavní byli jsou lidé tito! Zajisté není horší a nebezpečnější nepravosti nad pokrytství, kteréž pod záštitou přátelství toliko zlobu a lest skrývá. Ale „*radost pokrytce jest na okamžení*“ (Job 20, 5.), nebo oni si to vypočítali tak: ať řekne, co řekne, polapíme ho v řeči. Dí-li „*nesluší dávati daň*“: hned ho *Herodiani* udají u *Pilata*, že bouří lid proti císaři; dí-li pak, „*že sluší dávati daň*,“ roznese ho mezi lidem, a uvedeme v ošklivost, že knížatům chlácholí, zákona Božího, ani svobody národa israelského nehledí, čehož lid od svého Messiáše očekával, že ho totiž osvobodí od cizé vrchnosti, lid tedy přestane ho míti za Messiáše očekávaného; pak-liby ale neřekl ani tak, ani tak, nýbrž *mlčel*, řekneme: že nesmí s pravdou ven, což se na učitele pravdy, kterýž se na žádného ohlídati nemá, nesluší, čímžby ovšem o vážnost lidu se připravil. A však tu se ukázala moudrost Christova v největším lesku, jak si v těchto nesnázích pomohl. Kázal jim, aby mu podali peníz daně. Což když učinili, řekl jim Ježíš:

„*Či jest tento obraz a nápis Božího, Bohu.*“ —

Touto odpovědí odbyl Pán Ježíš vyslance farisejské, zároveň pak překazil úklady, kteréž otázkou svou Jemu byli kladli. „*Dávejte císaři, což jest císařovo*,“ tedy nejen *daň*, nýbrž i clo *úcty a poslušnosti* ve všem, což není proti zákonu Božímu, a sice jak císaři a zeměpánovi, tak i úřadům jeho; nikoliv na oko a z bázně trestu, nýbrž ochotně,

upřímně, z přesvědčení, že tak, a jinak býti nemůže. Však ale mají-li poddaní tak smýšleti, musejí i oni, i úřady na paměti míti: „*Dávejte Bohu, což Božího jest.*“ Jen kdo poslouchá Boha a Církvě Jeho, u toho jest jisto, že pro Boha i úřadův světských a zákonův zemských šetřiti bude. Kdo jest dobrým křesťanem, jest i dobrým občanem, a kdo jest dobrým poddaným, jest zároveň i dobrým křesťanem.

A tak, Nejmilejší! dávajícím Bohu, což jest Božího, dát i Vám Bůh na věčnosti, co Vám přislíbil. Amen.

Neděle XXII. po Svatém Duchu.

„Za onoho času fariseové uradili se, aby Ježíše polapili v řeči.“ (Mat. 22.)

Mezi hříchy, jichž se člověk jazykem dopouští, a které se přičí lásce Christově, není nejmenším, když někdo na všecko, co bližní jeho činí a zanechává, mluví a jedná, pozoruje; a sice proto, aby na něm co vystavovati, a jej pomlouvati mohl, proto že láska chyby a vady zakrývá nebo vymlouvá, nikoliv ale je na světlo vytahuje, aniž je roztrubuje, ani k obecnému vyražení představuje. Proto kdyby více lásky křesťanské mezi námi bylo, nemuselby se poctivý člověk zlé huby báti.

Christus Pán, ačkoli docela svatý a nevinný byl, nemohl zlé huby se uvarovati. Fariseové, nepřátelé Jeho, na všecko, co dělal, a co nedělal, bedlivý pozor dávali, by na Něm jen něco polapiti, vyslíditi a přetřepávati mohli. Zláště si Ho po-

zvávali ku stolu, nikoli ze cti, ale aby Ho šetřili; neboť se ti pošetilci domnívali, že se Christus Pán při veselé hostině, kde i nejopatrnější někdy zavádí, zapomene, a něco takového poví, nebo nějak chovati se bude, že odtud budou příležitost míti, potupu Mu pověsiti a u lidu Jej očerniti. Byliť oni v tom ohledu jako jedovatí hmyzové, jenž z těchže květin *jed* táhnou, ze kterých nevinné včeličky *med* ssáti umějí.

Takových farisejských utrhačů, pomlouvačů a sudílků jest po všem světě i mezi křesťany toli, co vrabců po střechách a ve stodolách; neboť není slovo tak nevinné, a skutek tak dobrý a chvalný, aby od někoho zde posuzován a přetřepáván býti nemohl. Před časy byl lid v Asii, jménem *Abidenští*, kteří proto u všech národů pověstni byli, že žádný cizinec u nich po ulici neb okolo domu jíti nemohl, by jej nebyli od hlavy do paty ostře ohledali, a hned to, hned ono na něm vystavovali. — Za našich dob však při každé schůzce a hostině, ve všech hospodách a jiných místech nic obvyčejnějšího není, než chyby a slabosti svého bližního ve známost uváděti a na posměch vystavovati.

Bůh však svým časem zlým penízem takovým se odmění, a jako fariseje před světem je zahanbí. Přísný soud přistrojent posměvačům, (Přisl. 19.) dí Písmo svaté. — My křesťané zláště nemáme pomlouvati bližního svého, a pak-li nám jiní pomluvou uškodili, musíme čest svou hájiti. O tom dnes s vámi obšírněji pojednám; a sice

v dílu I. *Nesmíme pomlouvati*; a

v dílu II. *Pak-li nás někdo pomluvil, jak se máme chovati?*

Díl I.

Nesmíme pomlouvati.

Na začátku Církve katolické jenom pyšní pohané a závistiví Židé na mravy a na život křesťanů pozor dávali, aby příležitost měli, je nějak zhanobiti; obyčeje a obřady jejich na divadlech pro vyražení lidu pohanského představovali. Proto *sv. Pavel* napomíná biskupa *Tita*, aby tak se choval, a lid svěřený tak vedl, by Židé a pohané nic na nich vytýkati nemohli, „*aby ten, kterýž jest protivník, styděl se, nemaje nic zlého mluviti o nás.*“ (Tit. 2.)

Nyní však tento nemrav již tak se rozmohl, že i křesťan křesťana, soused souseda, katolík katolíka pomlouvá a přetřepává, kroky a slova jeho pozoruje, aby při veselé společnosti to vyložiti a ve prospěch smíchu podati mohl. Málo jich nalezněš, co by tak nejednali; a přece to křesťana velmi ohaví, neboť pomluva čelí:

a) *proti lásce*. Buď totiž pomlouváš přítele, nebo nepřítel, nebo lhostejného člověka. Týká-li se to *nepřítele*, zda-li to není sprostá závist, nenávisť, nebo mstivost? A již proto čelí *proti lásce*, která velí: „*žehnati nepříteli, a nikoli zlořečiti jemu.*“ (Řím. 12, 14.) Platí-li to *příteli*, jaká to nelaskavost, toho přetřepávati, jehož čest zláště hájiti máme! Je-li to jakýkolvěk člověk, není-li to nelaskavost, toho tak citelně urážeti, kterýž nám nic zlého neučinil? — Někdy zlý jazyk i o duchovní a světské představené se brousí, což tím větším jest hříchem, an se tím důvěra v jejich úřad podvracuje, a zláštní povinnosti k nim se přestupují.

Král *Antigonus* byl vyhlášený pro svou krásu tělesnou; však na levém oku chybičku měl, jako vůbec na světě nic veskrz dokonalého není. Když jedenkrát jeden vyhlášený malíř jej vymalovati měl, tu on krásného krále vymaloval jen po jedné straně a s polovičným obličejem; a když byl tázán, proč jej s celým obličejem nevymaloval? — odpověděl chytrý malíř, že to učinil, aby chyba levého oka zůstala zakryta, a králi nespílali a nenadávali šilhavých! — To máme i my křesťané činiti; když něco špatného na bližním pozorujeme, nemáme s tím jako slípka s vejcem po dvoře kdákati, a každému to vytrubovati, nýbrž máme to pláštíkem lásky přikrývati, nebo aspoň omlouvati. Ó jak moudře nás k tomu napomíná mudrc Starého Zákona, an dí: „*Slyšels-li slovo proti bližnímu svému, ať spolu zemře v tobě; věř, že tě neroztrhne.*“ (Eccli. 19, 10). Pomluva čelí dále

b) *proti spravedlnosti*. Spravedlnost obsažena jest ve slovích: „*Co nechceš, aby tobě jiní činili, nečiň ty jim rovně.*“ Jak nás to bolí a mrzí, když zvíme, kterak někdo nás pomlouval; pročez i my nespravedlivě jednáme, pak-li zase jiné pomlouváme. Ačkoliv třeba bližní náš velice se provinil: přece zůstal člověkem a bratrem naším, a my nemáme práva posuzovati jej. Jaká to opovážlivost, posaditi se na soudnou stolicí, a před světem bližního odsuzovati, a snad na věky hanu mu zavěsiti? Proto dí Písmo svaté: „*Klevetář (žváč) jest hrozná věc pro celé město.*“ (Eccli 9, 25). Nebo jak sv. *Jakob* dí: „*Hle jak malý oheň veliký les zapálí!*“ (Jak. III, 6, 1.) Pozorujtež toto vhodné připodobnění. Utrhačný jazyk jesti v lidské společnosti tím, čím jest oheň v lese. Velebně klenuli se před nedávnem stromové košatí, a hostinné ratolesti jejich poskytlý unavenému cestovníku líbého odpočinku v chladícím

stinu. A nyní — hle! viděti na místě jejich ošklivé popelisko. Kdož to tak hrozně zpustošil? — *Oheň!* Obraz toho, co jazyk denně v naší společnosti tropí. *Kněz* dlouhá léta ctěn byl co nábožný, svědomitý muž; *dívčinka* stála vezdy v dobré pověsti; *kupec*, *řemeslník* vezdy platil za poctivého muže; najednou jest sláva jejich ta tam, všecky jejich dobré vlastnosti lehly popelem. Kdo to způsobil? — Ach! bezbožný, peklem rozpálený jazyk! —

c) Pomluva jest i *proti opatrnosti*. Pomlouvač, aniž toho ví, sám sobě pomlouváním škodí; neboť, an vady bližního svého ze spod kbelce na světlo vynáší, sám tím spolu i své slabé stránky odkrývá, a na svícen vystavuje. Slyše pomlouvače svou mletí, pomyslí si každý rozšafný křesťan: „Aj, ty pomlouvači, tyť nejsi nic jiného, než dravý pták, který si zdravého masa nevšímá, ale jen mršinu vyhledává; tak ty dobré vlastnosti bližního svého přeskakuješ, a jediné chyby jeho vyhledáváš! — Ty jsi potěšilý člověče! jako moře, kteréž, když se rozkotala loď, skvostné věci z ní pohltí v sebe, a jen chatrné kusy z ní po hladině své plovati nechá: rovněž tak i ty cnosti a zásluhy bližního svého zamlčuješ, a jediné slabosti a křehkosti jeho lidem ukazuješ! — Ó ty člověče pošetilý, což nepozoruješ, že, an cizí vady zjevuješ, tvé vlastní z tebe vylézají? (S. Ignac in exam.) Vždyť právě tím dokazuješ, že nemáš lásky, ani svědomí, že sprostá závist, nenávisť a mstivost opanovala srdce tvé; ukazuješ, že neumíš vládnouti ani tím malým oudem, tím jazykem, nad to celým tělem! (Jak. III., 2.) Tak vidíte, křesťané milí, jak neopatrný jest pomlouvač. Nebo z plnosti srdce mluví ústa. Jako dobrý člověk vynáší dobré z po-

kladu dobrého: tak vynáší zlý člověk zlé ze skladu zlého. (Mat. XII). Ale i

d) *proti pokoře* hrubě se prohřešuje pomlouvač. Onť jest zaslepený nejvíce samoláskou; nevidí, že cò na jiném odsuzuje, sám páchá; aneb jako nerozumná matka všecko vymlouvá na mazlíkovi svém, tak své vlastní vady omlouvá a je líčí sobě jako cnosti. Hrdý jako onen farisej, o němž praví Pán, porovnáváje se s každým bližním, sám u sebe mluví: „*Pane, děkuji tobě, že nejsem jako jiní lidé hříšní!*“ Staří říkali, že každý člověk nosí dva měchy, jeden napřed, druhý na zádech. V onom má chyby svých bližních, v tomto své vlastní; a proto cizí pořád před sebou vidí a o nich mluví; svých vlastních vzadu nevidí, a na ně nepamatuje. Proto již *starý pohan Cicero* praví: „*Pošetilých lidí zvyk jest, jiných lidí chyby viděti, na své zapomínati.*“ — A přece takových pošetilců převeliký jest počet; přetřepávání chyb bližního jest jim každodenním chlebem, při čemž nešetří žádného, buď kdo buď. Proto Bůh velmi žehrá na pomlouvače, an dí ústy Žalmisty Svého: „*Pojídají lid můj, jako kus chleba.*“ Jako při každé hostině a pitce zajídá se chleba nebo žemle: tak při každé schůzce žvýkávají se chyby bližního. Chyby obyčejných lidí jsou *chlebem sprostým*; chyby mládenců a panen, posuzování šatů, chodu a chování jejich *výražkovým chlebem*; — chyby duchovních pak jsou *marcipánem*. — „*Pojídají lid můj jako kus chleba!*“ —

Pročež nesmíme my křesťané pomlouvati bližního. Ale jak se chovati máme, když jiní pomlouvají nás? —

Díl II.

Pak-li nás někdo pomluvil, jak se chovati máme?

Pak-li nás někdo pomluvil, nemůže a nesmí nám to jednostejně býti, nebo tím se nám utrhl na cti, zláště, jest-li to, co se o nás povídá, jest nepravda a lež vymyšlená. Čest pak nám musí býti drahocennější, než bohatství a všechno zboží toho světa. Jak se tedy křesťan zachovati má, pak-li jiní pomlouvali jej? —

1. Nesmíme se nad tím příliš kormoutiti, aniž rovnou měrou odměřovati, nýbrž jeviti křesťanskou sílu, vše Bohu odevzdávající. Některý člověk, uslyšev, kterak jej někdo pomlouval, hned zlostí jest bez sebe, zuří, pomlouvá zase, mstí se všelijak; křesťan snáší silou mravní ztrátu své cti. — Má-li křesťan býti necitelným? Ó nikoliv! Veliký jest rozdíl mezi *netečností* a mezi *silou křesťanskou* a *zapřením sebe*. Člověk, který hanbě zvykl, jako jisté hovádko bahnu, ovšem si pranic z toho nedělá, co lidé naň mluví; jemu mohou nadati, jej tupiti, na něj hanu kydati — a on všechno polkne, neboť již „*má kabát z ostudy*.“

Jináče sobě počíná *síla křesťanská*. Člověka to vnitř bolí, hryže, hlodá — ale on to nejeví světu, jeho tichá tvář skrývá bouři, kteráž ve vnitřku jeho burácí. Křesťan tou silou ozbrojený takto soudí: „*Jest-li to pomluva pravdivá, polepším se; jest-li to ale na cti utržení, budiž pokojné srdce mé; Bůh mou nevinnost na světlo vyvede*.“ Tak jednal prostomilý mládenec *Josef Egyptský*. Jeho domácí paní rozkřičela ho mezi lidem, že ji sváděl k hříchu velikému. Co měl dělati ubohý? — Hájit se? — Žena chlípná měla plášť jeho v ruku

na důkaz proti němu, kterýž mu vzala, když se vytrhnul jí z náručí. Což jiného, než silnou myslí snášeti, jíti do žaláře a pomyslit sobě: „*Bože! ty víš, že jsem nevinen, a ospravedlníš mne před světem!*“

Někdy však utržení tak jest veliké, anebo do očí se praví, a tu člověk nevolky hájiti musí čest svou. Stane-li se to, *musí*

2. *Křesťan svou čest hájiti tiše a důcody pravdivými.* Kéžby každý tak vhodně, bez rozlobení se uměl odseknouti utrhačům, jak náš milý Pán Ježíš! — Povážíme-li, kterak příležitostně čest svou hájil Christus, musíme s podivením si přát, aby každý tak důstojně na ně dorostl a je odbyti uměl! — Jedenkrát do očí Mu utrhali na cti: *že pomocí belzebuba vyháni ďábly.* Tiše a důstojně odpověděl Christus: „*Když pomocí ďáblou vyháni ďábly, tedy jest ďábel sám proti sobě, kterak setrvá království jeho?*“ — Jindy ho pomlouvali, že jest *Samaritanem* t. j. polovičným neznabochem a hříšníkem, kterýž nesvětí soboty. Tiše a důstojně odpověděl Pán, „*že sobota jest pro člověka, a ne člověk pro sobotu.*“ — Když *svatý Pavel* před vladařem *Festem* a králem *Agrippou* o vzkříšení a životě Christa Pána mluvil, a kterak sám za apostola zázračně povolán byl, vskočil mu do řeči pohan Festus a pravil mu: „Blázníš-li, Pavle! mnohé studování připravilo tě o rozum.“ Tiše a důstojně odvětil *svatý Pavel*: „Neblázním, předobry Feste! ale mluvím slova pravdy a střízlivosti. Ví o těch věcech král, neboť se to v koutě nedálo, mluvili o tom svatí proroci.“ (Skut. XXVI). Tak důstojně a bez rozhorlení hájil *Pavel* čest svou. Tak i my jednejme.

3. Nejlépe pak jest hájiti čest, a dokazovati nevinnost svou *skutkem svým.* Být bychom nevím

jak slovy dokázali nepravdu nactiutrhaní, ještě vydatněji zacpeme ústa utrhačům, když zcela naopak jednáme, jak o nás vykřičeli. Tak činil Christus Pán. Onť nejraději skutkem samým zacpal ústa utrhačům. Když k. p. zle o Něm smýšleli a pravili, že se rouhá, an hříchy odpouští, a praví, že Syn Boží jest: tu řekl mrtvicí poraženému: „*Vstaň, a vezmi lůžko své a jdi!*“ — a když se to stalo, tím skutkem přestala zlá huba utrhačů. On mohl se na-proti nim postavit a říci: „*Kdo z vás vinití mne může z nějakého hříchu?*“ — Také ty, milý křesťane, pak-li ti na cti utrhali zlí lidé, *skutkem, životem svým* pro-ukaž, že ani za mák pravdy v tom není.

Pak-li však přece budeme muset nevinně snášeti pomluvy zlých jazyků, snášejme je ke cti a slávě Boží, a za časný trest za jiné hříchy své, považujíce to za dopuštění Boha nejmoudřejšího a nejlaskavějšího, kterýž chce, bychom za viny své pokárání byvše v životě tomto, po smrti se dostali do radostí věčných. Amen.

Neděle XXIII. po Svatém Duchu.

„Odejďtež, neboť neumřela děvčeka, ale spí.“
(Math. IX, 24.)

Nejmilejší! dnešní svaté evangelium uvádí nám na oči zase dva veliké zázraky, které náš Božský Spasitel byl vykonal. Předně uzdravuje ženu již dvánácte let neduživou; a napotom křísí *zemřelou děvčku* z mrtvých.

Zdali pak ale děvčátko ono skutečně bylo umrlé? Zda-li pak nebylo pouhou mdlobou omráčeno,

anebo snad v obyčejném, jakkoli hlubokém spánku pohřženo? — Že dcera tato skutečně byla zemřelá, toho jak truchlící otec její, tak i přítomný lid úplnou jistotu měli. Důkazem toho jest, že lid se smál, když Spasitel řekl: „*Neumřela děvčečka, ale spí!*“

Proč pak ale praví Spasitel náš, že není mrtva, nýbrž jedině že spí? — Za jedno, aby poukázal na to, že těm, kdož věří v Něj, smrt vlastně není *smrtí* (zničením), nýbrž *pouhým toliko spánkem*, ze kterého kdysi zase procitnou k životu novému (Jan 8, 5); a napotom aby upozornil, žeť Jemu rovně tak snadno jest, zkrísiti někoho ze spánku smrti, jako jiným lehkou jest věcí, probuditi někoho z obyčejného spánku.

Usnulať tedy děvčečka ovšem; avšak nikoliv ve spánek obyčejný, nýbrž ve spánek smrti; a z tohoto probudil ji Spasitel, a z tohotéž spánku chce On kdysi probuditi *nás všechny*. Má-li však ono procitnutí pro nás býti utěšeným: musíť je předcházeti procitnutí jiné, totiž procitnutí ze *spánku hříchův*.

Mámeť tedy dnes rozličných spánků. Máme spánek *obyčejný*, a máme spánek *hřichu*, a spánek *smrti*.

Rozjímejmež o tomto trojím spánku.

P o j e d n á n í.

I.

Spánek obyčejný.

a) Podlé nynějšího zřízení není člověku možno, aby bez přetržení bděl a činným byl; nýbrž po odběhu několika hodin namáhání dostaví se neodolatelná potřeba *odpočinku a otavy*. Této pak potřebě vyhoví se stavem, kterýž obyčejně nazýváme *spánkem*. Tu sobě odpočineme, tu se zotavujeme od

unavenosti své, tu nabýváme občerstvení a jakoby omlazení, a již svěží silou můžeme se znovu vydati na práci denní.

Jak veliké dobrodiní jest tedy *spánek*, jelikož nás vždy zase posiluje znovu a uschopňuje ku práci! A však onť nejen to při nás činí, působitě ještě mnohem více.

b) *Onť zaplašuje starosti, onť stírá slzy, onť hoře a bolesti ukdjí.* Spěje neví vězeň nic o okovech, chudas nic o chudobě své, nešťastný nic o nehodě své, opuštěný nic o své osamotělosti, nemocný nic o nemoci své. Ó jak vítaný tedy jest *spánek* všem, již unaveni jsou a trpí! — Kterak vítaný jest zláště nemocným! Ó tito po něm touží začasto velmi dlouho, když jim jsou noci tak dlouhé a bolesti tak trapné! Ve dne v noci nemíti pokoje — ó to jest něco hrozného, a uvodí na paměť slova Písma svatého, kde o zatracených dí: „*Nebudouť míti pokoje ve dne v noci, nýbrž kour trápení jejich vstupovati bude po všecky věky* (Apost. VI, 11).

Ó kterak tedy máme děkovati za to, když libě můžeme dřímati! Jak ochotně máme k tomu přispívati, bychom *pokojně a zdravě* spáti mohli. Bychom ale, k tomu zapotřebí pracovitosti, střídmosti, čistého svědomí a náležitého času. Kdo chce tedy zdravě a ku zotavení se vyspati: tenť musí za dne pilně pracovati, své povinnosti svědomitě konati, musí se každého těžkého hříchu stříci, v jídle a pití náležité míry zachovati, musí v *čas*, aspoň několik hodin před půlnocí na lůžko se uložiti, musí konečně modlitbou a dobrými předsevzetími ve spánek se ukonejšiti. To kdo činí: tenť bude zajisté klidně a ku zotavení spáti, radostně a vesele procitne, a s novou chutí a svěží silou bude se moci odebrati ku denní práci.

Kdo ale toho nešetří, kdo po celý den zahálí, kdo jeden nebo více těžkých hříchů spáchal, kdo žaludek jídlem a pitím přecpal, kdo teprv po půlnoci na lůžko se ubírá, a jako nerozumné hovádko usne: ten sám tím vinen jest, pak-li spánek jeho vypadne nepokojným a nezotavným, pak-li procitnuv, jen přístrachy a ústipky svědomí pocituje, pak-li jen nevrle a bez chuti ku práci se ubíratí může. — Aby se to tedy Vám, Nejmilejší! nestalo, hleďtež za den uložené práce, střežtež se hřichu, nepřebertež se jídlem a pitím, jdětež v čas a po vykonané modlitbě večerní na odpočinutí a stávejtež časně ráno zase ku práci (sedm hodin zajisté postačuje ku spánku pro člověka dospělého): tenkrátě bude spánek váš, pokud to na vás záleží, pokojným a zotavným, a procitnutí vaše bude radostné a veselé.

Rozjímali jsme nyní ve krátkce spánek obyčejný. Nyní přijde pořáda na *spánek hřichu*.

II.

Spánek hřichu.

Svatý Pavel píše: „*Nyní jest hodina, abychom povstali ze spánku* (Řím. XIII, 11). A opět píše: „*Procitni, jenž spíš . . . a osvítí tebe Christus* (Efes. V, 14); a konečně píše: „*Tedy nespěmež, jako ostatní, nýbrž bděmež a strážliví budmež* (Theb. V, 6). Na všech těchto místech není řeč o spánku obyčejném, nýbrž o spánku mravním, čili o *hřichu*. Do tohoto spánku nemáme se dát ukonejšiti, aneb, pak-li se to již bylo stalo, mámeť z něho hnedle procitnouti. Kterak ale může býti řeč o spánku

hříchu? V čem pak se srovnává tento spánek s obyčejným? *V čem jsou podobni sobě?*

Nejmilejší! ve mnohém zajisté podobni jsou sobě. Pozorujtež jenom *spícího tělesně*. Slyší-li? Vidí-li? zdali zná nebezpečí, anyž hrozí jemu? Může-li se hájiti proti naskytlým nepřátelům? Má-li svobodnou vůli, či-li spoutána jest tato? — Není-li podoben mrtvému více, než-li živému? — Cítí-li, jsa bídým, svou bídu? Či nepožívá-li raději, jak se pozdává, blaživého klidu? Neunáší-li se v marných a klamivých snech? Může-li sám sebe ze spánku probuditi? —

To však všecko děje se jistým způsobem s tím, kdo ve spánku hříchu jest pohřben. I onť neslyší — slovo Boží a hlas svědomí svého; i onť nenahlíží, coby mu bylo ku spáse; i onť není světle povědom — pravdy; i onť nezná a nedbá *nebezpečí*, anyž mu hrozí; i onť není s to, ubrániti se proti nepřátelům svým; i jeho svobodná vůle jest spoustána; i onť necítí, v jak bídém se nachází stavu; i onť požívá pokoje, jakkoli zdánlivého a lichého; i onť se konejší v samých snech a klamných přeludách; i onť není s to, aby vlastní mocí procitnul z nebezpečného spánku svého; onť podobá se konečně dle duše více mrtvému, než-li živému! —

Ó jest tedy zlou věcí ten spánek hříchu, věcí, která kalí rozum, ohluší svědomí, zotročí vůli, zotupí mysl, zaškvrní obraznost; věcí, která nás vystavuje všem nebezpečím, našim nepřátelům, necitelnými nás činí vlastní bídy; věcí, která nás ukonejšívá do lichého klidu a bezpečnosti; která nám tají pravou úlohu životní svými marnostmi, a nás uvodí do náručí smrti věčné. —

Jakkoli však zlou a nebezpečnou věcí jest spánek hříchu: nicméně nesčíslně mnoho lidí v něm jest pohřbeno. Či není-li bezpočtu lidí, kteří zrovna tak zhovadile a bezvolně žijí, jakoby neměli rozumu a svobodné vůle? — Nenlí, v nichž téměř zhola umlklo svědomí, a jimižto jako mícem sem tam metají vášně? Či, ješto volají: „Pokoř a bezpečnost“, kdežto záhuba je přikváciti již již se chystá? (Th. V, 3). Či, kteří naprosto zneužívají *úlohu* životní, a život v samých marných obmyslech, žádostech a snahách tráví, tak že více smrti se podobá, než-li životu? — Běda pak všem, kteřížto tak spějí, pak-li, *dokud jest čas*, nedají se probuditi: Budouť se muset někdy probuditi: ale toto procitnutí bude strašné!

Představtež sobě, Nejmilejší! zločince, kterýž ví, že příštím jitem na popravu vyveden bude! Pomyslete si, žeby tento zločinec mohl ještě usnouti v tuto poslední noc života svého, a kochati se ve snu líbezném. Zdálo by se mu, že žádného zločinu se nedopustil, aniž z jakého obviněn byl, nýbrž žeť jest postaven ve cti a vážnosti, že oplývá bohatstvím a blaženě mezi svými prodlévá, a raduje se zdraví, které mu slibuje ještě života dlouhého — a pomyslete sobě: u prostřed toho krásného sna probudí jej vrzání dveří žalářových a řinkot okovů! Ó jak hrůzyplné musí to býti procitnutí! Ještě však mnohem strašnější bude mušené procitnutí hříšníkovo ze spánku jeho! Jak prelud noční rozprehneť se napotom všechno, čím se posud kochal, co posavád sobě prával, co miloval, co požíval; jedině nahá, hrůzná a beznadějná skutečnost státi bude před očima jeho! To pak stane se tenkrát, až teprv *spánek smrti* probudí hříšníka ze spánku hříchu!

Ó Nejmilejší! procitněmež tedy již dříve z našeho spánku hříšného, než-li nás probudí spánek smrti! *Dejmež se probuditi Christem*, a dejme Mu k sobě přijíti. „*Hle!*“ praví on k nám „*stojím před dveřmi a klepu*“ (Apoc. 3, 20). Slyšme hlasu Jeho, pustme ho do srdce svého, aby se spojil s námi a my s Ním. Tak procitneme k životu pravému, *a nemáme se báti spánku smrti*. A proč se ho nemáme báti?

III.

Spánek smrti.

Ze dvou hlavně příčin nemáme se báti spánku smrti, pak-li jsme zde na světě vedli život právě křestanský. Předně proto, že *nám přináší odpočinutí libé*, a za druhé, že máme *naději slavného vzkříšení*.

1. Že nám spánek smrti přináší libého odpočinutí, to dosvědčuje Písmo, anož dí: „*Blahoslavení jsou mrtví, kteříž umírají v Pánu. Od té doby, di Duch, odpočinou od práci svých; neboť skutky jejich půjdou za nimi*. (Apoc. 14, 13). Pokoj tedy míti budeme tehdaž ode všeho, co zde na zemi kormoutilo nás; pokoj budeme míti od práci, — od pokušení, — od starostí, — od pronásledování, — od strádání, — zlých pomluv, — nehod, — nemocí, — prudkých náruživostí! — A jak blahý bude pokoj tento!

Jak blaze nám již zde, pak-li odpočinouti můžeme jen od jediného dne horkého: kterak nás to blažiti bude, když budeme moci odpočinouti od celého horkého dne života, když se všecky práce a boje a starosti a pronásledování a nemoci dokončí a na věky konec vezmou! — Kdožby tedy vroucně

netoužil, aby i jemu se někdy dostalo tak klidného spánku ve smrti? —

A však jedině ti spáti budou klidným spánkem smrti, kteří, jak řečeno, zde na zemi právě křesťanský život jsou vedli, kteří tedy víru svou láskou osvědčovali, dobré skutky konali, povinnosti své věrně plnili, pokušení zmužile přemohli, v zapření sebe se cvičili, trápení a nehody trpělivě snášeli. Žádného pokoje ale nebudou požívat ve smrti ti, kdož za života svého v dobrém byli líní, kteřížto měli jsou víru toliko mrtvou, kteří povinnosti své zanedbávali a kteří o zapření sebe a trpělivém snášení hoře a protivenství ničeho slyšeti nechtěli. Jest-li vám na tom záležínó, abyste po smrti líbého požití mohli pokoje: budtež nyní horliví v dobrém, vykonávejtež nyní jen věrně vznesenou na vás úlohu denní, pracujtež, bojujtež, snášejtež jen nyní hodně neunaveně: tenkráté zajisté dostane se vám pokoje po smrti.

Jelikož tedy smrt pokoje nám přináší a všechny trudy života pro nábožné ukončí: zda-li bychom se jí měli báti? Který rozumný bálby se něčeho, čeho by sobě vším činem přátí měl? Nebojmež se tedy smrti, a to tím méně, an

2. *nezůstaneme na vždy ve smrti, nýbrž opět vstaneme z mrtvých.* Jako každé ráno povstáváme ze spánku obyčejného, a omlazení a s novou silou povstáváme: tak přijde také ráno, kdy v nově způsobě a v novém životě vstaneme ze spánku smrti. Ten, který dnes vzkřísil dcerušku ze spánku smrti, ten, který i Lazara a jinocha Naimského vzkřísil, Ten, který třetího dne sám z mrtvých vstal: tenť zbudí i nás a uzpůsobí nás pro vzkříšení naše. O tom ujišťuje On nás sám: „*Já jsem vzkříšení a život (dít On); kdo ve mne věří, živ bude,*

i když zemřel (Jan XI, 25.) A zase dí On: „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, máť život věčný a já jej vzkřísím v den soudný. (Jan VI. 55.) A konečně dí: „Přijde hodina, ve kterou všickni, kdož v hrobech jsou, uslyší hlas Syna Božího: a vyjdou, kteříž dobré činili, ku vzkříšení života (Jan V, 28).

Vstaneme tedy zase všickni ze spánku smrti, a sice, pak-li jsme ve Christa věřili, pak-li jsme těla a krve Jeho často a hodně přijímali, pak-li jsme dobré činili — k životu. Mějmež tedy jen pravou víru ve Christa, přijímejmež jen často a důstojně Jeho nejsvětější tělo a krev, a buďmež neunavení v činění dobra: tenkrát ať se rozboří pozemský příbytek náš, tenkrát ať se rozpadne naše pomíjitelné, nízké, slabé a zvířecí tělo, tenkrát ať si nás přechvátí noc smrti. Místo pozemského příbytku našeho obdržíme příbytek od Boha, dům, nikoliv rukou dělaný, než věčný v nebesích (1 Cor. V, 1): místo našeho pomíjitelného, nízkého, slabého a zvířecího těla obdržíme tělo, které jest neporušitelné, slavné, mocné a duchovní (1 Cor. XV,—42—44); a na noc smrti následovati bude ráno z mrtvých vstání.

Z á v ě r e k .

Ó pomýšlemež často a opravdově na toto ráno; pomněmež na ně obzvláště, když ráno procitujeme ze sna! Pomněmež na to a rcemež: „Jako nyní vstávám ze spánku obyčejného, tak povstanu někdy ze spánku smrti, a sice k životu věčnému, pak-li napřed procitnu ze spánku hříchu k životu mravnímu. Povstanu tedy jako z obyčejného spánku k životu obyčejnému, tak ze spánku hříchu k životu mravnímu; tenkrát povstanu ze spánku smrti k životu věčnému.“ Amen.

Neděle XXIV. po Svatém Duchu.

„Nebot bude tehdáž soužení veliké, jakéhož nebylo od počátku světa až dosavád, aniž bude. (Mat. 24.)

Znamení divadlo naskytuje se v době přítomné oku lidskému. Kamkoli se obrátí, všude se setkává s něčím, což je vábí k vážnému rozjímání. Popatří-li na přírodu, staví se mu před oči se všech stran obraz pomíjivosti. Nebe jest zasmušilé, země pustá, kvítka a tráva uvadly, listí uschlé opadlo, stromy a keře tu stojí bez květů a listí, zba-veny okrasy všeliké a veškerá příroda tak říká, stroj se ke spánku zimnímu.

A popatříme-li na život duchovní v *Církvi*, vidíme, an se schyluje všecko ku konci. Slavnosti výroční již se ukončily, a dnešní neděle jest poslední, kterouž se končí rok církevní. A tuto na konci církevního roku co činí Církev svatá? Jako započala rok církevní se slavným připomínáním prvního příští Páně v čase *adventním*, podobně připomíná ke konci téhož roku poslední příští Jeho v den soudný. A jako se nám v prvním příští svém objevil co Vykupitel, přijíti chce v druhém — co *soudce*. Ach milý křesťaně! co medle zamýšlí Církev, naše máti pečlivá, nás tím postrašiti, nás zarmoutiti? — Ovšem, a však takovým zármutkem, kterýž, jak píše apostoľ, vede ku spasení — onať chce tímto evangelickým postrachem probuditi v srdci našem onen dar Ducha Svatého, kterýž slove: *Bázeň Boží* a jest začátek pravé moudrosti.

I chcemeť při této příležitosti sobě na paměť uvoditi všech *sedm darův Ducha Božího*.

Pojednání.

1. *Dar moudrosti*. Moudrým člověkem není ten, kdož mnoho *ví*, nýbrž ten, kdož *ví* a *zná* to, čehož k *dobrému a svatému životu* zapotřebí jest. By jsi tedy, člověče! věděl, kolik hvězd jest na nebi, bysi znal všechny třídy nerostů, rostlin a živočichův, všechny §§. zákonníka, bysi uměl mluvit všemi jazyky, co jich je na zemi: pak-li však nevíš, kterak živ býti máš sobě i jiným ku spáse — nazveme tebe sice třeba *učeným* nebo *chytrým*, nikoliv však moudrým. Pravá moudrost jest — *poznati pravého Boha a Ježíše Christa* a dle toho poznání jednati. Tuto moudrost Bůh nám zjevil skrze Ježíše Christa, a Duch Svatý nás uvozuje k poznání této moudrosti. Tak moudří byli *ti tři svatí mužové*, jižto přišli z východu do Jerusalema klanět se Ježíši. Oni vše opustili, a šli hledat Pána Ježíše, a nalezše klaněli se Jemu.

Tak moudré byli i ty *panny* a Písmo samo je tak nazývá, kteréž hleděly míti lampy naplněné, kdyžby přišel ženich.

Kéžbychom i my tak moudří byli, abychom sobě na cti a statcích tohoto světa příliš nezakládali, nýbrž jen toho, co k spasení duší našich slouží, vyhledávali.

2. Druhý vzácný dar Ducha Svatého jest *rozum*. Rozum vede k moudrosti. Rozum jest *okem* duše naší. Jako okem tělesným vidíme věci tělesné: podobně tak rozumem poznáváme Boha. I tento dar Ducha Svatého jest drahou, přezáadoucí věcí.

Neb kdo má rozum, snadno všemu rozumí, co vidí a slyší, a snadno rozezná blud od pravdy. Takový člověk snadno také roste v poznání Pána Ježíše Christa a jeho víry, i prospívá ve všech užitečných vědomostech. Vzácný tento dar vylit byl v plné míře také na svaté apostoly; čemu dříve nerozuměli, když na ně Duch Svatý sestoupil, hned to pochopili. Ó kéžbychom i my nabyli žádoucího daru tohoto, abychom co víra katolická obsahuje, zcela a dokonale poznati mohli.

3. Třetí vzácný dar Ducha Svatého jest dar *rady*. Rada jest krásné ovoce moudrosti a rozumu. Kdo tomu rozumí, co jako katolický křesťan má věděti a činiti: ten snadno uhoďne, coby sobě i jiným raditi měl, aby čest a sláva Boží byla rozmnožena a spasení duše pojištěno. Tak se stává *velikým dobrodincem* jiných lidí, an jim z trapného pochybování, a z teskné rozpacitosti pomáhá, a jim to, coby v té oné pochybnosti bylo nejužitečnější, na rozum klade. Tuť zláště platí, co se vůbec říká: „*Dobrá rada nedá se penězi zaplatit.*“ Někdy se nikoli s Bohem, nýbrž se světem poradíme. Což divu, že nás svět klame a šálí? A protož neposlouchejme, křesťané milí, nikdy, co nám tělo, žádost jeho a vášeň prudká radí: nýbrž ve všem s Bohem se poradme. Tak napomínal starý *Tobiáš* na krátce před smrtí svou syna svého: „*Synu můj!*“ tak pravil k němu, „*pros Boha, aby cesty tvé spravoval, a všecky rady tvé aby v Něm zůstávaly.* (Tob. 4, 20.) Kýžby tak i naše rady byly všecky z Boha.

4. Poslední dar Ducha Svatého, jímžto vše dobré a spasitelné poznáváme, jest *dar umění*. Tímto darem propůjčuje Duch Svatý nám dokonalou známost článků víry, důvodů, na kterých pravda jejich spočívá a povinností, kterých k Bohu,

k bližnímu i k sobě samým zachovávali máme; některým však daru toho udílí v takové míře, že tuto víru proti útokům nepřátel hájiti dovedou buď slovem, neb i pérem. Tímto vzácným darem ozdobeni byli mezi apostoly zláště svatý *Jan* a svatý *Pavel*. Tímto vzácným darem stkvěli jsou se obzláště svatí *Učitelové* církevní, jako svatý Athanasius, Augustin, Ambrož, Jarolím, Bernard a jiní více, kteří víru katolickou proti povstalým bludům tak vítězně hájiti uměli, že si posud spisův jejich vysoce vážíme. Ó jak vzácný to dar — *vědy božské*! Ó člověče! by si všecko uměl, pak-li však Boha neznáš, nic neumíš. Marná jest učenost, nespočívá-li na Bohu. Teprv věda spasení posvěcuje všeliké umění světské, dává mu vyššího směru a činí je požehnaným a prospěšným ve službě víry. Protož rádi poslouchejme a čtème slovo Boží, dotazujme se a učme se nikdy nemyslíce, že již vše dobře víme, a že již není nic, čemu bychom se mohli přiučiti. Než ale nepostačuje, bychom jen poznávali, což k spasení našemu slouží, nýbrž potřebí jest, bychom to také činili. A hle! i k tomu nám pomáhá Duch Svatý, dáváje nám i takové dary, jimiž vše dobré a spasitelné konati můžeme.

Tito darové jsou: Síla, pobožnost a bázeň Boží.

5. *Síla*. Tímto vzácným darem obohatil Duch Svatý též apostoly Páně. Jak mile Duch Svatý na ně sestoupil: hned je v tom okamžení všecken strach opustil. Ti, jižto dříve tak mdlí a slabí byli, že se rozutíkali, skrývali a zavírali; ti, jižto se tak velice báli, že jeden z nich slabé dívky se ulekl: takovou sílou a srdnatostí byli jsou naplněni, že beze strachu svatý úřad svůj apostolský konati počali a ani muk, ani smrti se nelekali. I my v

Christu Ježíši shromáždění jsme slabí, křehcí a mdlí lidé, a velmi toho jsme potřebni, aby nás Duch Svatý silil u vykonávání svatých povinností našich. Kdož to neví a nezakusil sám na sobě, jak při všem lepším vědění a poznání mdlí a slabí jsme? Jak lehce umdléváme, či zcela ustáváme od konání dobrého, když nám to poněkud za těžko přichází, aneb zapírání a přemáhání sebe samého požaduje? Jak lehce klesáme, když hříšná žádost silně na nás dotírá, aneb lákání a pokušení tohoto světa na nás mocně doráží? Ó jak žádoucí jest tu vyšší posila, kteroužby se přispělo mdlobě a nedostatečnosti vůle naší! A této posily uděluje nám Duch Svatý darem *sil*y, kterýmž posilňuje vůli naši a činí ji ke všemu dobrému a pravému statečnou.

6. *Pobožnost* jest ten vzácný dar, který člověka popuzuje, všecko mile a ochotně činiti, což k službě Boží patří, čím se Jeho jméno posvěcuje, a čest i sláva Jeho zde na zemi rozšiřuje. Duše, kteráž tento dar má, ráda se modlí, ráda dny Bohu zasvěcené světí, ráda svaté svátosti přijímá, ráda Bohu slouží, a v službě této největší rozkoš a svrchovanou sladkost nalézá. Ó jaký to vzácný dar Ducha Svatého! Pravá pobožnost zajisté jest základ a ozdoba všech cností, ona je netoliko plodí, alebrž i vyšší ceny a spanilosti jim dodává, a činí vůbec život pozemský utěšený a budoucí blažený, jakž píše svatý Pavel: „*Pobožnost ke všemu užitečná jest, majíc zaslíbení nynějšího života i budoucího.*“ (1. Tim. 4, 8).

7. Dar Ducha svatého jest *bázeň Boží*, a však nikoliv ona otrocká bázeň, kteráž se bojí soudu a pokut spravedlivého Boha, nýbrž ona dětinná bázeň, aby jen člověk neurazil něčím i sebe menším svého

nejlaskavějšího Otce, a nejsvětějšího Pána na nebesích.

Není sice k zavržení ona bázeň, kteráž se obává soudu, a chvěje se před tresty, jimiž vyhrožuje Bůh nekajícím. Právě dnešní čtení evangelické nám to na mysl klade, že Církev zamýšlí tímto evangelickým čtením strach a hrůzu pustiti na zatvrdlé a surové hříšníky, aby se v nitru otřásli a k Bohu se obrátili. A však při této bázni nedokonale nesluší křesťanovi pozůstati; nýbrž z ní se znenáhla na slunci milosti Boží vypučí kvítko mnohem milostnější, totiž *synovská bázeň*, kteráž se toliko toho obává, aby snad neurazila Pána a Otce nebeského.

A tuto bázeň vyprosmež sobě dnes v této poslední neděli roku církevního; a jako náš apostol *Method* vyobrazením posledního soudu strachy pustil na Bulharského krále, a tím ho Christu získal: tak budiž dnešní svaté evangelium i nám jakoby nějakým *Strachotou*, kterýž nás k pokání pohání.

Vy pak svatí apostolové naši *Cyrille a Methodi*, kteří jste u nás známost roku církevního uvedli, orodujte za nás.

Amen!

Kázání postní o svatém kříži.

Postní kázání

I.

„Ode mne pak odstup to, abych se chlubil, leč v kříži Pána našeho Ježíše Christa.“ Gal. 6, 14.

Pominul hluk masopůstných veselostí, v krčmách a v hampejsích utichl hlomoz ctitelův pěti smyslův tělesných; již byl položil sluha Páně na popeleční středu popel na čela věřících, aby vystrážlivěli z opojených smyslův, a pomněli, že tělo v prach se navrátí! Nastal půst svatý, a nábožní zástupové hrnou se do chrámu Páně, ve kterémž na hlavním oltáři stala se změna. Neviděť tam totiž obyčejný obraz patrona kostelního, nýbrž kamkoli vkročíte, zastřen jest oltářní obraz závojem modré barvy, barvů to pokory a kajičnosti, a na tom závoji jest vymalován *svatý kříž*. Nastojte! odkud ta změna? Odkud to, že všudy i vně chrámu Páně tak často potkáme se se svatým křížem? Když se dostaví nějaká věž, co pak vidíte na špici její? — Tam nad makovicí pne se zhůru svatý kříž! a když pochováme tělesnou schránku nějaké milené osoby do hrobu chladného, co pak tam zarážíme na náhrobek její? — Vidíme tam zaražený svatý *kříž*. A když přijdeme někam na rozcestí, kde

se dělí cesty k nějaké vesnici, k nějakému kostelu, procházíme-li se po polích, vinicích a loukách, vejdemo-li do pohostinných stínův tichého háje: aj! tu z nenadání před námi stojí ten starý známý *svatý kříž*. A obzvláště když se navrátí v běhu církevního roku onen posvátný čas, kterýž jest jakoby přípravou ke slavnosti velikonoční, čas 40denního postu, tu jak jsem pravil, zahalí se oltář hlavní znamením a obrazem svatého kříže. Nejmilější! to jest důkaz, že my to znamení velice ctíme a rádi máme; nebo co člověk všude rád vidí, co si všudy na oči staví, s čím se milerád na každém místě setkává, co rád doma i vně domu rád uzří; to musí jeho srdci drahé a milé býti. A to jest první naše rozjímání svaté postní.

Odpověď na to zní takto: My proto milujeme kříž svatý, protože na něm Christus Pán nás smrtí Svou

I. Vykoupil;

II. Spasil.

A to jest obsahem mého prvního kázání postního. Poslyšte!

Díl I.

Všude se setkáváme se svatým křížem! Odkud to? Snad má to znamení býti nějakou okrasou? Já na něm nenalezám mnoho krásy! Dvě dřeva na přič přeložená, co mohou působiti za půvab a vnady oku ve krásách sobě libujícímu? — A přec oko naše s potěšením všudy ho vyhledává a v pohledu naň prodlévá. Podivení mé roste, zpomenu-li, že toto znamení bylo u starých národů pohanských šibenicí, na kteréž věšeli největší zločince. Byloť

totiž obyčejem u židů, že mrtvoly jistých zločincův, když byli provazem nebo kamenováním usmrčeni pověšeny byly k výstraze na *dřevo* a za duši toho, kdož na tom potupném dřevě visel, nemodlili se, alespoň ne veřejně v synagogách (sborech) svých. A již podle zákona Mojžíšova slove ten, jenž na kůlu visí, „*zlořečeným člověkem*.“ (Deut. 21, 23) — Čím to tedy, že nástroj ten štrašný, jehož Říman a Žid se bál a štítil, jemuž se strachem a studem kde mohl, vyhýbal, kteréhož, jak říkáme, i čert se bojí, nám křesťanům tak líbezný jest a milý? — Poslyšte tedy, povím vám o tom podobenství! — Někdo z vás, jda hustým lesem, padl by na lotra. Zuřivě se vrhne lotr na ubohého cestovníka, a již napřahá vražednickou dýku, aby mu na vždy zhasl lampičku života, a již se řehce, že ho oloupí z jmění jeho anebo svou na něm si vychladí pomstu. V tom aj! přiletí jako anjel strážný *obhájce*, a vyrve tebe z drápů toho zabijáka, ale nastojte! při tom, jak s ním zápasí, sám též utrží bolestné rány, lotr mu poseká a pobodá obličej, ruce a prsa, a třeba byl z nich vyhojen, zohyzdil mu obličej na vždycky. Řekni ty, člověče! nebudeš tohoto vysvoboditele svého ctíti? — Nebudeš líbatí ty rány, kteréž jemu, an tebe bránil, byly zasazeny? Jiným snad se bude zdáti tvář jeho strašnou, poškrabanou a pozašívanou: tobě ale bude tvář ona líbeznou, neboť se na ní skvějí rány, kteréž vlastně pro tebe byly přichystány!

A nyní, milí křesťané! mám vám snad šířeji teprv vyličovati, jak se to uvedené podobenství hodí na nás a na svatý kříž? — Mluvím ke křesťanům ve víře své dobře vycvičeným, kteřížto dobře vědí, že praotec náš *Adam* a my s ním a v něm skrze hřích padli jsme do rukou toho, jehož

Spasitel sám nazývá: „že *byl vrahem od počátku a v pravdě neobstál*“ (Jan 8, 44), mluvím k lidem, kteříž snad z vlastní zkušenosti zvěděli, že když člověk do těžkých hříchův padne a v nich dlouho setrvá: zloupí duši svou milosti Boží, její krásy a vnitřní spokojenosti. Ten tam jest onen blažený mír, jehož svět dáti nemůže, tu svědomí jako nějaký *had* jedovatými uštipky a úhnětky hryže a hlodá. A však, jako *Mojžíš* musel na poušti vzdělávati kříž a naň povýšiti hada měděného, aby každý Žid, ale — poslyšte, co se stalo na poušti, když vedl *Mojžíš* lid skrze Arabii z Egypta. (4 Moj. 21.) Reptali proti *Mojžíšovi*, že jich vyvedl z otroctví egyptského, a poslal Hospodin na lid ohnivě hady, ti jich štípali, tak že mnozí z toho uštknutí pomírali jsou. Tu když v kajicnosti prosili *Mojžíše*, aby se za ně u Boha přimlouval, modlil se *Mojžíš* za lid a Bůh mu poručil: „*Udělej hada měděného a vyzdvihni ho na sochu (kúl); kdožby uštknut jsa pohleděl na něho, živ bude.*“ Což se i vyplnilo. A tento had měděný na poušti, milí křesťané! byl předznak Christa Ježíše, jako On sám ráčil říci: „*A jako Mojžíš povýšil hada na poušti, tak musí povýšen býti syn člověka, aby každý, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný.*“ (Jan 3, 14.) A zda-li proto nemá nám býti drahé a milé to dřevo? Tak nás miloval Svatý Bůh, že abychom my nezahynuly, On umřel; abychom my mohli uzdraveni býti, On raněn byl. A proto nejen *zpomínka je to milá*, ale v té zpomínce i síla a moc veliká.

D í l II.

Víte, že v tom krásném ráji, do kteréhož na usvitě pokolení našeho postavil Bůh rodiče naše Adama a Evu, bylo velmi mnoho stromů krásných, se kterých bylo volno jim zakoušeti ovoce libého. Jenom jeden strom vytknul jim Bůh, z toho aby nejedli, a to byl strom *poznání*. Sloul pak tak strom tento, proto že na něm se mělo poznati, jsou-li oni obá poslušné dítky Otce nebeského. Nebo pokud není rozkaz či zákaz, nemůže se jeviti *poslušenství*. Tu však, svedeni byvše duchem závistivým, okusili jsou ovoce toho, a *zhřešili*. — Tím pak hříchem zkaženo celé plémě lidské, nákaza vešla v celý ústroj duševný i tělesný, celý člověk pokazil se, rozumu trojí rána vražena: blud, nejistota, neznámost Boha; některé věci zcela zapomněl, o některých jen bludně ještě se domýšlel, o některých tuze byl na váhách a v pochybnosti. Jak nebyl rozum seslaben, když před Bohem v hustině ukrýti se chtěl? — Vůle, dříve k Bohu se klonící chýlila se nyní k tomu, což jest zlého a odporujícího zákonu Božímu. Hned v první rodině zkušenost tato se jevila, an bratr bratra vlastního zabil; srdce pak, které prve ve všem tušilo a milovalo Boha, nyní se zamilovalo více do tvorů jeho; tělo pak propadlo smrti a neduhům mnohým. To bylo ovoce se stromu poznání!

Tu když nebylo již lze vydržeti a hřích se rozmohl, co povodeň mravní po lidstvu: tu vštípil Hospodin na *Kalvarii* jiné *dřevo* poznání, na kterémž se poznalo, jaká je spravedlnost, ale i láska Boží, a na tom dřevě dozrál *lék* všech neduhů lidských. A jako chlapec, když si *sám* po-

kazil hodinky, sám si je nemůž napravit, nýbrž musí přijít mistr, kterýž je umí dělati: tak když sebe pokazil první člověk i celé pokolení své, tu musel přijít sám Stvořitel jeho, Bůh v osobě druhé, aby, vzav na se člověčenství, zase napravil zkažený ústroj člověka. A proto každý, kdo s důvěrou pohledne na kříž, ví, že tam je ovoce, ze kteréhož ozdravne chorá duše jeho, rozum se osvíti, vůle k dobrému nakloní, a srdce zase ustanoví v Bohu! —

Tak to jednohlasně vyznávají svatí Boží. Když svatý *Tomáš Aquinský* ptal se velikého vrstevníka svého Bonaventury, kde byl tak velikou učenost svou vážil, tento poukázav na kříž: „Toto,“ dí „jest pramen a studánka, ze kteréž čerpám vědomosti mé.“ V této škole každé dítko více se naučí, než-li za starodávna věděli mudrcové a učenci! — A kterak vůle k zlému nakloněná se hojí, to poznáte z jedné události, kterouž Vám tuto zdělit chci. V jedné nemocnici ležel cizí člověk, a prosil, aby mu podali zrcadlo. Bez pochyby se chtěl zhlížeti v něm, jak špatně už vypadá? — Tu jistý Bohem osvícený muž, který obsluhoval nemocné, podal mu kříž řka: „*Jiného zrcadla nemám. Tu vidíš všechny cnosti.*“ A skutečně! *jsi-li nesopkojen v chudobě? — Viz na kříž; může-li kdo býti chudší, než-li Pán Ježíš? Jsili hněviví a mstiví? — Hle! On se modlí za nepřátele své! — Chceš-li si zoufat pro hříchy? — Hle! Pán Ježíš se smiluje i nad lotrem na kříži! Jsi-li neuctiv k rodičům? Hle! Pán Ježíš i na kříži o opuštěnou máť se stará! — Hejříš-li v jídlech a nápoji? Slyš, Ježíš volá: Žízním! — Máš-li hlavu plnou marných, ctižádostivých myšlének? — Hle! hlava Christova korunou jest rozedrána — žádost-li tě po-*

kouší k něčemu zlému? — Viz jeho otevřený bok, ze kterého z lásky k tobě poslední krápek vytéká! — A tak skutečně jest kříž zrcadlo, škola, kazatelnice! — Ale i srdce ztrápené tu nalezá odpočínutí. Po kom se ohlíží nemocný, opuštěný, než-li po kříži? — Co drží v rukou umírající? — svatý kříž! neboť v pohledu na Christa Pána nalezá srdce ztrápené a nešťastné veliké útechy a polehčení.

Z á v ě r e k.

A proto *Tebe ctíme, svatý kříži, lůžko Pána Ježíše!* proto tebe máme v tak velké cti a vážnosti. Proto král a císař na své koruně má kříž svatý; — prsa knížat církevních zdobí kříž svatý; paničky a slečny, děvčata nosí na krku svém jako skvost a ozdobu kříž svatý; na modlitebních knížkách vidíváme co ozdobu kříž svatý — na obrázkách se nám všudy do očí vtírá — všudy, [kamkoli se obrátíme — všudy se potkáváme s tímto drahým známým naším. — Což divu, že tedy, jak mile začne čas svatého postu, uzříme kříž na oltáři hlavním ve chrámu Páně? — Protož křesťane milý! když nyní v tom času svatého postu vkročíš do chrámu Páně, první myšlénkou tvojí budiž svatý kříž! — Ty svatý kříži! ty's naše největší radost, neboť ty jsi zpomínka na to, že Christus Pán na Tobě nás vykoupil a spasil.

Císař Konstantin, stojí proti nepříteli, uzřev toto znamení na nebi viděl nápis kolem něho: „V tomto znamení zvítězíš!“ I nechal hned udělati korouhev, kteráž vypadala jako kříž, a skutečně zvítězil. I my, křesťané milí, pod praporem kříže svatého bojujíce proti světu, tělu a ďáblu zvítězíme,

a když se toto znamení i nám někdy zaskvěje v oblacích, uvítáme je co rukojmí naši spásy.

Amen!

Postní kázání

II.

„Ode mne pak odstup to, abych se chlubil,
leč v kříži Pána našeho Ježíše Christa.“
(Gal. 6, 14.)

Bylo to roku 1093, když jistý poutník francouzský, jménem Petr z Amiensu nastoupil pouť do země svaté, kteráž tehdáž úpěla v moci Mohamedánův. Zaplativ clo vstoupil do města svatého, viděl a slyšel, co křesťané trpěli. Tu práhnula duše jeho, pobouřiti celý svět k osvobození měst svatých z rukou nevěřících. Vyžádav si list od patriarchy Jerusalemského k papeži a knížatům, spěchal s ním do Říma, a přes Alpy ke všem knížatům, praelatům a všemu lidu. Na sněmu církevním v *Clermontě* ve Francouzích r. 1095 bylo o tom jednáno. Sešlo se veliké množství lidu na velikém náměstí, kde papež Urban II. k zástupům mluvil, kterak Jerusalem město svaté a jiná města, kde Spasitel obcoval, znectěna jsou od nevěřících, kterak hovada umístěna jsou ve svatyních a za dovození, patřiti na tuto ohavnost, že žádají bezbožníci ještě veliký plat; popisoval, kterak křesťané od nich jsou pronásledováni, panny mrhány a trýzněny! Běda! jest-li to nepřetrhneme! Na to jal se slovy nadšenými podněcovati k vybojování těch míst z rukou nevěřících slibuje hojných milostí

bojovníkům. Ještě nedomluvil papež, a již jakoby jednými ústy volal celý zástup: „Bůh to chce!“ Solva utišil papež křik ten, a schválil, i žehnal tomu předsevzetí. Na to z přítomných jeden po druhém k papeži se blížil, kleče žádaje o povolení k boji a na pouť, a papež každému, pokud stačilo, připíal na pravé rameno *červený kříž*, na znamení společného účele a nového bratrstva, načež se nazývali mezi sebou *křížáci*. Navrátivše se do vlasti, hlásali kříž proti nevěřícím, a ochotně opustil muž ženu, žena muže, rodiče dítky, dítky rodiče; rolník zanechal orby, pastýř stáda, mniši a jeptišky opustili komnaty své — všecko se valilo k východu do země svaté. A tak povstaly ony pověstné *tažení křížácké*, kteréž po 300 let se střídavým štěstím vedeny jsou, ale místa, křesťanům drahá až po dnešní den (k hanbě celého světa křesťanského!) zůstávají v rukou nevěřících! —

Po tom svatém kříži tedy, Nejmilejší! poznali se křížáci, a taková byla láska a úcta k tomu znamení, že si je na ramena přišívati dali. A tento příběh mně proklestuje přechod a proklestil mně přístup k druhému rozjímání o svatém kříži. Minulou neděli jsme rozjímali, že kříž svatý proto tak ctíme, že na něm umřel Pán Ježíš; dnešní den chceme rozjímati, že kříž svatý proto ctíme, poněvadž jest *známkou* křesťana katolického. Nejmilejší! jako se voják podle stejného kroje poznává a rozeznává, ke kterému pluku náleží: tak i katolický křesťan podle toho znamení svatého se poznává a rozeznává od jinak věřících. Ani pohan, ani žid, ani jiného vyznání křesťan nedělá kříž, leč pouze katolický křesťan, a tím před celým světem vyznává:

- I. Kterak křížem byl vyznamenan?
 II. K čemu křížem svatým byl zavázán?

D í l I.

Katolický křesťan, když vidí či dělá svatý kříž, zpomíná sobě vděčně, že

1. *věří v jediného Boha ve třech osobách.* Pohan ubohý ve všem, čeho se bál, a nebo co se mu líbilo, tušil Boha nějakého, a usmířiv jednoho, před jiným se musel báti. Křesťan pak věří v Boha jediného v Trojici. To vyznává křížem a sice znamená *čelo* a říká *ve jménu „Otce“* vyznává, že Otec jest první Osoba v Trojici, jako jest čelo a hlava nejvyšší části těla lidského, ze kteréž všechny pomysly a úmysly původ berou; znamená *ústa* a říká: „*I Syna*“ vyznává, že jako to, co si v hlavě myslíme a čeho viděti nelze, *slovem* vychází na jevo, či se zjevuje druhým: tak že i Bůh neviditelný zjevil se nám Synem Svým, že Slovo tělem učiněno jest, aby k nám lidem mluvit mohlo; konečně znamená se na *prsou* a říká: „*i Ducha Svatého,*“ vyznáváme, že jako srdce naše jest sídlem *citu*, a v něm cítíme, že někoho milujeme a po kom srdce nás bolí: tak že Duch Svatý jest ona *lásky*, kterouž Syn miluje od věčnosti Otce, a Otec Syna, a kterýž tak z nich obou pochází nutně, jako *teplo* od slunce, jehož od světla rozdělití nelze.

2. Když tedy křesťane! vidíš či děláš svatý kříž, to je jakoby's řekl se svatým Pavlem: „*Neboť se nestydím za evangelium*“ (Řím. 1, 16.), nýbrž před celým světem vyznávám se býti *křesťanem*, a tím svatým křížem dosáhl jsem největšího vyznamenání. Nebo smím nazývati Boha „*Otcem,*“

kterýž mne na křestu svatém přijal za Syna a za dědice království nebeského; smím nazývati Ježíše Christa Vykupitelem a Spasitelem svým, kterýž mne drahou krví Svou vykoupil a spasil; Ducha Svatého pak smím jmenovati svým Posvětitелеm, kterýž mně slovem Božím osvěcuje rozum, milostí pak ve svátostech se proudící zalévá vůli a srdce, aby tam zasazovala se kvítka a ovoce dobrých skutkův, kterýž mne posilňuje, abych se mohl odřici sata-náše, i všech skutkův jeho. A rcete, Nejmilejší! nejsou-li to veliké milosti, veliká vyznamenání?

Když tedy vidí nebo dělá křesťan kříž svatý, tím on před celým světem vyznává, že

3. křestem svatým jakoby *branou* vešel do oné společnosti světohsáhlé, která v sobě pojímá všechny věky, krajiny a národy, do *katolické Církve*; žeť se stal oudem onoho posvátného těla, jehož hlavou jest sám Ježíš Christus; žeť se stal *synem* té matky, kterouž musí míti člověk, chce-li nazývati Boha svým Otcem, že tím nabyl práva, slovo Boží slyšeti, svaté svátosti přijímati, všech modliteb a pokladův církevních podíl míti. To všechno vyznává, tím se honosí katolický křesťan, když dělá nebo vidí svatý kříž. A protož od jakživa tímto znamením *honosívali* se všickni horliví a rozumní křesťané. První křesťané při všem, co dělali, znamenali se svatým křížem, jak nám Tertullian popisuje. Tak čteme, že svatá *Hedvíka*, královna Polská, mívala v obyčeji, že když se procházívala po zahradě nebo lesem, sbírávala, kde kterou tříšku dřeva, a uměla z toho skládati uměle *podobu svatého kříže*, a tak to pořád sestavovala, až z toho povstal kříž, kterýž potom s vroucností líbala, a nezřídka celé hodiny prý rozjímalala lásku, kteráž se obětovala na tom kříži.

A hle! u nás někdy se přihodí, že lidé se stydí, znamenati se kříže znamením. K čemu se stydět? Co člověku ke cti slouží, za to se nepotřebuje stydět. A jaká to hanba, ve mnohém domě po stěnách mají všelijaké znamení a obrázky, ale nikde není vidět svatý kříž, tak žeby člověk ani neřekl, že do příbytku křesťanského vkročil. Vidět tu po stěnách namalované vojny a bitvy, na jiných obrazech ženské v tak nestydaté postavě, že se tím celé tělo k nečistotě zbouří, na jiných vidět koně a ptáky; ale obraz ukřížovaného Christa darmo tu vyhledáváš. Majítě tam po stěnách obrazy všelijakých vzácných osob: zeměpána, nějakých výtečných generálů, nebo svých dobrodinců a známých, kterými se honosíme, ale žádný tu nevidí ten obraz, kterým máme před světem vyznati, žeť katoličtí jsme křesťané. To jináče si vážil a ctil toto znamení vznešený praděd naší císařské rodiny *Rudolf I.* Ten jsa chudým hrabětem když za císaře zvolen byl, a do sboru volenců se octnul, žádal od nich náležité holdování. Když pak se zpěchovali, vzdávati úctu povinnou, jelikož tu nebylo žezla říšského, na kteréž přísaha kleče skládána, tu se chopil *Rudolf* místo žezla svatého kříže a dáváje ho jednomu po druhém líbat, pravil: „*Na tento kříž, znamení to našeho spasení, přísahajte mi věrnost!*“ — A nábožný císař *Jindřich* dal své choti *svatě Kunhutě* za věno drahocenný kříž, který jí byl jistě milejší, než nevím jak skvostné šaty a skvosty.

Ale tento svatý kříž, milí křesťané! nejen nás připomíná na to, jak jsme byli vyznamenáni, nýbrž i k čemu jsme byli zavázáni; onť nám připomíná nejen naše hodnosti, nýbrž i naše povinnosti.

Díl II.

1. Ty kdo jsi? — Ty praviš: Jsem křesťan! Považ jaké to štěstí. Křesťanem býti jest větší milost, než býti světa panovníkem a při tom býti nekřesťanem. *Svatý Roman* předvolán byv před Valeriana císaře, pohana, jenž pronásledoval křesťany, nic nedbaje na muky, jimiž mu hrozili, radostně zvolal: „*Já jsem křesťan, a za nejšťastnějšího člověka se pokládám, že křesťanem jsem.*“ A to, milí křesťané, jest první povinnost pravého křesťana, na kterouž ho zpomíná svatý kříž, aby toto štěstí své uznával, a za to Pánu Bohu děkoval. — *Alfons*, moudrý král Kastiliánský, říkával svým dvořeninům: „*Neustále Bohu díky vzdávám, nikoli za to, že jsem králem, nýbrž za to, že jsem křesťanem.*“

2. Dále vyznáváme křížem před světem, že jsme se zavázali *následovati Christa* v radostech i v žalostech svých. „*Kdo chce za mnou přijíti, vezmi kříž svůj a následuj mne.*“ (Mat. 17.) Svatý Tomáš z Villanovy píše: „Křesťan je toli, co bojovník, učeník a následovník Christův. Bojovník musí zápasiti, učeník musí poslouchati, následovník musí následovati. To-li neučiníš, neříkej, že jsi křesťan; nebo svaté jméno bez svatých mravů nic neprospívá, dí Salomon.“

Alexander, císař Macedonský, dozvěděl se, že jeden z jeho vojákův jmenuje se též Alexander, ale velmi je bojácný a bázlivý. Císař hned dav si ho předvolati, přísně mu domlouval takto: „*Budto odlož jméno Alexander, a nebo se chovej jako Alexander.*“ Tak i náš vůdce Ježíš Christus totéž od nás žádá: „*Buď se nejmenuj křesťanem, neb se*

chovej, jak se na křesťana sluší a patří.“ Proto píše svatý Pavel: „Následovníci moji buďtež, jakož já Christův jsem.“ (1 Cor. 11, 1.) Při všem, co činíme, ptejme se se svatým Vincenciem z Pauly: „Coby v tom pádu činil Christus Pán?“

3. Dále vyznáváme křížem, že jsme se zavázali, *chorati se jako ditky Boží*. Tak nám vyličuje svatý Justin mučenník, jak se chovali první křesťané. Žiliť jsou v těle, ale nikoli pro tělo; na zemi, ale ne pro zem. To vidouce mnozí pohané stali se křesťany. Když jistý král syna svého k radovánkám odpouštěl, pohlednuv naň královskou přísností, řekl mu: „*Jdi si, synu můj, ale nezapomínej, že synem královským (královičem) jsi.*“ Tak i Christus Pán: „Nezapomínejte křesťané, když radostí užíváte, žeť křesťany jste!“ — *Boleslav IV.* král Polský nosil vždy na prsou obraz zemřelého otce svého, kterýž pokaždé, než co důležitého před se vzal políbiv řekl: „Daleko budiž ode mne, otče milý! abych to nejmenší podniknul, coby zneuctívalo jméno tvé!“ Rovněž tak máme obraz Christa Ježíše vždy před očima míti, abychom tím ničeho se nedopouštěli, coby se neslušelo na křesťana.

4. *Věrným a poslušným býti Církvi svaté.* Nebo nemůže Boha míti za *Otce*, komu není Církve svatá katolická *matkou*. Kdo jí chce ale nazývati svou milou mateří, ten se jí musí propůjčovati ve všem, jako věrný syn. I zdali byste toho synem dobrým mohli nazývati, kterýžby rozkazův rodičův svých nejen nechtěl uposlechnouti, nýbrž z nich sobě mohl žertů a posměchu tropiti? — Pán Ježíš sám řekl o představených Církve: „*Kdo Vás slyší, mne slyší, a kdo Vámi pohrdá, pohrdá mnou.*“

Pročež i k tomu se's zavázal, křestane milý!
na křestu svatém, že příkazy Církve plnití budeš;
a znamení svatého kříže tuto povinnost vždy na
paměť bezděky tobě vtírá.

Z á v ě r e k.

Pročež Tebe ctíme svatý kříži, lůžko Pána
Ježíše! Tys výmluvná kazatelnice! Ty nám moc-
něji, než-li slovem se dá vyřici, vylíčuješ onu dů-
stojnost, na kterou Tebou jsme byli povýšeni, ty
dary a výhody, jichž jsme tebou dosáhli, ty pro-
spěchy a milosti, jichž tebou jsme byli udůstojněni.
Ty nám hlásáš mocněji a dojímavěji, než-li to hla-
sem lidským učiniti lze, jaké povinnosti nám Tebou
byli jsou uloženy, k čemu Tebou jsme se zavázali,
k čemu uvolili. O protož, svatý kříži! nevyhasne
ani láska, ani úcta naše k Tobě v srdcích našich,
neboť proto rozjímáme v tomto posvátném čase o
Tobě, abychom tuto lásku a úctu k Tobě v sobě
občerstvili; abychom si živěji ku paměti přivodili,
jak jsme blaženi, jsouce křesťané; a čeho pilni
býti máme, chtějíce hodni toho názvu býti. Po-
zdraven buď a uctěn od nás kříži svatý.

Amen.

Postní kázání

III.

„Ode mne pak odstup to, abych se chlubil,
leč v kříži Pána našeho Ježíše Christa.“
(Gal. 6, 14.)

Když naši svatí apostolové moravští Cyrill a Method octnuli se u nás na půdě moravské r. 862: tehdaž se tu klaněli předkové naší modlám hnusným. Tak ctili k. p. Peruna v Brně na kopci Spielberg řečeném, Ládu naproti, kde chrám biskupský stojí. Jedno však místo až posud podrželo jméno od té modly, kteráž na něm stála. Jestli to hora *Radhost* ve východní Moravě. Na nebetyčném temenu jejím ctili Moravané modlu Radhosta. Když ale i tam svatí blahozvěstové naší se octnuli, zbořili tu modlu, a vtýčili na místě jejím — svatý *kříž*. A od té chvíle až posaváde kyne na vrcholku Radhostě toto znamení naší spásy, a od té doby máme i my v Moravě to svaté znamení kříže.

Ale, což zde v Moravě? — proto že toto znamení je tak znamenité pro plémě naše, tudíž Bůh hned od počátku na to myslil, a na mnoze nám na rozličných věcech vypodobnil znamení kříže, abychom je vezdy před očima měli a s ním se rádi obírali. Roztáhni člověče! ruce své, a postav se přímo, a celé tvé tělo představuje *kříž*, (což u žádného zvířete dosíci nelze); jenom ptáček, který nad zemí k nebesům letí a tedy nad věci nadzemské se povznáší, jen ten udůstojen jest, nésti na sobě podobnost kříže, nebo letí-li pták s roztaženými křídlyma, vidíme na něm patrnou podobu

svatého kříže. Ano i když člověk k. p. někde se postaví a pohledne s hůry dolů k zemi, a potom po stranách, tedy i v prostoru zemské se mu tu vypodobní svatý kříž. Má pak kříž *dvoje rameno*, jedno delší, druhé kratší, jako to k. p. vidíte na tomto klášterním stavení, kteréž do kříže jest vystaveno, aby i tou stavbou lidé na to znamení byli upozorněni. Má pak kříž dále *čtvero krajů* či *konců*, čili *čtvero menších ramen*; jedno se pne zhůru, na kterémž je nápis: J. N. K. Ž., na příčných ramenách přibity jsou ruce Spasitelovy a na dolejší, na kterémž nohy svaté byly přiklány, vztýčen jest kříž do výšky.

Nejmilejší! každé to rameno svatého kříže chceme rozjímati ozláště, a nějaké tajemství Boží při tom rozjímati. Kdykoli tedy uzříte či líbáte to pravé rameno svatého kříže, na kterémž pravice Páně přibita jest, zpomeňte sobě, že na kříži zjevila se nám *největší láska Boží* k nám lidem, a tak budiž vám, jakobyste četli na tom rameně známá slova, která řekl Pán Ježíš: „*Tak Bůh miloval svět, že svého jednorozeného Syna dal, aby každý, kdo věří v Něho, nezahynul, ale měl život věčný.*“ (Jan 3.)

A o tom bude dnešní naše rozjímání postní. totiž: že na kříži svatém Bůh

- I. *nám nejvyšší lásku ukázal,*
- II. *k čemu nás jí zavázal?*

Díl I.

1. Jak Bůh člověka miluje, to jemu dokázal již v ději *stvoření jeho*. Nebo že Ty člověče! jsi více, než kámen, bylina a zvíře, že jsi pánem je-

jich a miláčkem Božím: v to netřeba ti věřiti; to můžeš na své oči viděti, a rukama hmatati. A proto v úžasu nad takovou láskou a vyznamenáním zvolal již žalmista David: „*Což jest člověk, že's pamětliv ho, a syn člověka, žeť ho navštěvuješ? Jen o něco málo ponížil's ho pod anjely, slávou a cti korunoval jsi ho, a ustanovil nad skutky rukou Tvých.* (Žal. 8.) — Ale to všecko nic, přirovná-li se to k lásce, kterouž Bůh projevil k člověku padlému.

2. v díle *vykoupení*, kteréž se stalo na kříži svatém. Jestli sice každá část v životě Spasitele našeho zlatým kruhem v tom drahocenném řetězi činův a obětí, jimž byl obsáhnul v díle vykoupení plémě naše skleslé, každý krok jeho od prvního dechnutí, kterýmž co dítě plačící v stáji betlemské náš svět pozdravil, až do posledního dechnutí, když umírající rty zsinale šeptaly tiše: „Otče! do rukou Tvých odporoučím Ducha mého!“ — každý pravím krok, každé slovo, každý skutek jesti důkazem nezasloužené lásky Ježíše Christa k nám hříšným lidem. Ale vršek a vysost lásky té jesti, že dvě nejdražších statkův, jichž co poctivý člověk měl za nás položil: *čest a život*; čest, anť za největšího zločince byl počtěn a jako takový pokutován, a život, ješto za nás poslední krůpěj krve na dřevě kříže vylíti ráčil. Na to On sám se odvolává, tím se sám před námi honosí, tím se vykazuje: „*Větší lásky nemá žádný nad tu, když život svůj položí za přátele své;*“ (Jan 15, 13.) a to učinil Pán náš, když se za nás obětoval na kříži svatém. Proto i řekl: *Tak* Bůh miloval svět, t. j. tak velice, že již více milovati nemohl; více jim dáti nemohl, než Syna svého; a ten zase větší lásky jim proukázati nemohl, leč že se obětoval za ně na dřevě sva-

tého kříže. *Ó divné to, volá sv. Augustin, opatření Boží lásky; by's otroka vykoupil, syna's vydal.*“ (Ut servum redimeres, filium tradidisti. Sab. Sancto „Exultet.“)

Když v šedé dávnověkosti zbožná královna *Klotilda* svého ještě pohanského chotě *Ludvíka* (Chlodovaea), krále francouzského velmi často na jeho slib upomínala, aby se křesťanem stal, odvětil tento jedenkrátě poněkud již mrzutě, že není proti křesťanství; že ale některé věci mu jsou tuze proti smyslu, než aby je jen tak na slovo jiných přijmouti mohl. „A kterak (pravil mezi jiným) k tomu mne chcete navésti, abych se klaněl člověku, kterýž na kříž přibit byl a na kříži umřel?“ Klotilda však nedala se pomásti touto jeho řečí mělkou. „Kdyby se mi, (odpověděla ona na to) vypravovalo o spasiteli a vykupiteli, kterýž na tento svět přišel, aby ho své vládě podrobil, a sice takovým způsobem, jakovým vy, králi můj, provádíte moc svou, t. udatností a vojskem dobře ozbrojeným: tuť bych takového nevážila o nic více, než-li vás, či jiného velikého vojvůdce a hrdinu vojenského. Kdyby pak vy sám jste měl vojáka neb sluhu, který, aby říši vaši obhájil, nebo povstalce zase podrobil a život váš uhájil a trůn, od nepřátel potupen a na kusy rozsekán vydalby se potupě, ranám a smrti: zda-li byste neohlížel se více na skvělou jeho *věrnost*, než-li na pohanění, jehož se mu dostalo? — — Když tedy vtělený Syn Boží k nám se uponížil, náš osud strastný na sebe vzal a co nejhoršího podstoupil, by svou *spravedlnost a věrnost* za protiváhu naší viny položil, nás s Bohem zase spojil, a tak všecko pravé zlo uklidil: zda-li nebudete tím hlouběji se klaněti Jemu, a Jej tím více milovati,

čím bolestněji pro nás strádal, čím hloub se pro nás uponížil?

A však jsem již zaběhl do dílu II.

K čemu nás tou láskou zavázal?

Díl II.

Svatý Bonaventura nám v překrásné povídce vyobrazil, kterak zavázání jsme, za takovou lásku, kterouž nám projevil Pán na kříži,

1. *opáchnou odsluhovati se láskou.* *Tigranes*, král Armenský, oclnul se v zajetí s chotí svou *Berenicí* u dvoru perského krále *Cyra*. Jedenkráte se tázal velkodušný *Cyrus* věda, kterak velice miluje *Tigranes* choť svou, jatého krále: „Co bys mi, *Tigrane*! za to dal, kdybych choť tvou na svobodu propustil?“ — „Pane!“ odvece král, „mou říši, mou krev a můj život za to bych dal.“ — „To je velká láska“ odpověděl *Cyrus*, a chválím velkodušnost tvou.“ — Brzo na to uzavřen byl mír, a král *Tyrenes* byl zase usazen do statků svých (území svého). Jednoho dne, když se zase se svou milou chotí v pokoji vyřázel a bavil, tázal se jí: co ona smýšlí o říši persické, o slávě krále *Cyra*, o lesku jeho dvoru, o počtu jeho dvořanů, o skvostech paíáce jeho a t. d. *Berenice* odpověděla: „Odpust Pane! já jsem neviděla ničeho; já jsem po celý čas zajetí neměla očí, leč pro Toho, který se nabízel životem vysvoboditi mne!“ — „Ach!“ zvolal král, „jak hodna jsi lásky mé a jak šťastným se cítím, že s Tebou sdělovati smím království své!“

Tygranes hotov byl, za vysvobození choť své krev a život obětovati. Velkodušná zajisté jesti

láska věrného chotě a krále toho. Ale což jest ona u přirovnání k lásce Spasitele našeho? On se nespokojil tím, že pro naše vykoupení jen umřít *chtěl*, nýbrž skutečně krev a život za nás vydal. Zdali nemá tedy naše láska rovně tak veliká, ano větší býti, než-li láska věrné a vděčné Berenice? Jak krásně ona odpověděla choťi svému. Kéžby i každá duše tak mohla při odchodu říci králi nebeskému: „Pane, na té zemi, s kteréž přicházím, ničeho jsem neviděla; neboť jsem měla oči jen pro Toho, kterýž mne na kříži vykoupil!“

Tak čteme, že činívala *Hedvika*, královna polská. (Vide Nro 2.)

2. A tato láska má a musí pocházeti z *vděčnosti*. Nebo za dobrodiní dlužni jsme vděčnými býti. „*Jsem-li Bohu z cela zavázán,*“ (volá svatý Bernard) „*že mne stvořil, čím se mu odsloužím, že mne vykoupil?*“ — vyznává, že to ani jak náleží, možno není člověku. Ať tedy činí, seč jest. — Dvá missionáři jedenkrát již dlouho se tím zaměstnávali, aby lid zatvrzelý přivedli na dobrou cestu; ale všecko jejich snažení bylo marné, a kázání jejich nemělo užitku žádného, jako hrách na stěnu a kámen do vody házený. Tu jeden z nich odhodlav se poslední pokus činiti, s takovým ohněm mluvil, že mu v té horlivosti *žíla* v prsou pukla a hned hrkotem jako vystříkovala mu ústami krev, načež zemřel. Ještě toho dne vstoupil jeho společník na kazatelnu krví toho mučeníka lásky zbarvenou, ukazuje jim jeho krví zbrocené roucho a takto k posluchačům promluví: „Hleďte! tato krev pro vás prolita byla! A vy chcete ďáblovi dáti duše, kteréž takovou cenu stály?“ — To když slyšeli, padli na zem, rosili půdu slzami, bolestí bili na prsa svá a odřekli se svých rozpustilostí.

Z á v ě r e k.

Nejmilejší! Což bychom mohli tupější býti oněch divochův, my, jižto hned s mlékem mateřským známost kříže svatého do sebe jsme vsáli. O cože byste pro nás museli truchliti, vy matky nábožné, kteréž jste nám toto znamení na čela vtiškaly, kteréž jste nás modliti se učily, kdybychom za to znamení a víru tu stydět se chtěli! — Ó jak byste nás žalovati museli, vy učitelové a kazatelové slova Božího! kteří jste nás ve škole kříže svatého vyučovali, a na kříž tak často nám ukazovali! — Ó jak by's ty sám na nás žalovati musel, kříži svatý! že tak často a všudy Tebe jsme vídali a líbali, a přece životem svým Tebe zapírali. Ó to by byl *černý nevdek*, jehož srdce neřku křesťanské, ale ani jenom lidské nemá schopno býti! — Ó toby byl nevdek židovského ohavnější! — Ó nikoliv! svatý kříži, uváživše dnes lásku, kterouž nám Bůh na tomto znamení prokázal, a k čemu i nás tím zavázal, cítíme srdce oplývati pohnutím a vděčností, i láskou opáchnou, ve kteréž voláme: Tebe ctíme svatý kříži, lůžko Christa Ježíše.

Amen!

Postní kázání

IV.

„Ode mne pak odstup to, abych se
chlubil, leč v kříži Pána našeho
Ježíše Chrísta.“ (Gal. 6, 14.)

Vypravuje se, že *Alfons*, král Španělský, držel se v jistém od Maurův stísněném městě s lidem svým s velikou udatností. Tu se přihodilo, že jeho jediný syn při jednom výpadu z pevnosti od nepřítele jat byl. Nyní se domýšleli nepřátelé, že město již jest v rukou jejich. I přivedliť jatého blíž k městu, tak že ho s hradeb městských zřítí bylo, a nyní na obležené volali: „Alfonse! buď vzdej město, nebo musí umřítí syn tvůj!“ — Jak hrozný to stav pro srdce otcovské! jak bolestné to volení, buď vydati lid v otroctví, nebo syna v smrt krvavou! Po násilném zápasu v srdci královském hodil Alfons svůj vlastní meč přes zeď, a volal: „Raděj ať zemře syn můj, ale ať žije můj lid! Přirozenost musí podlehnouti, a věrnost zvítěziti!“

Smíme-li obrátiti tuto událost na Boha, otce nebeského, tedy i on vydal *syna svého* raději, jen aby se učinilo zadost spravedlnosti, než-li aby zhynulo plémě naše hříšné. Bůh, milí křesťané! jest nejvyšš spravedlivý, a hřích u něho nemůže zůstatí bez trestu a pokuty. Bůh ovšem jest láska a dobrota, ale jako zrcadlo za to nemůže, když nemocná tvář v něm jináč vypadá než zdravá: tak ta dobrota naproti hříšníkovu jest *spravedlností*. Buď člověk musí zákon plniti, nebo musí pokutu neplnění cítiti. A však proto že již *první* člověk

hříšníkem byl, a z něho sami *hříšní* lidé se rodí: tudíž celé pokolení naše bylo jako pod *katbou*. Ale kdo je měl osvoboditi, kdo měl učiniti zadost na vážkách spravedlnosti? — Když k. p. chlapec nějaký rozverný polámal si a pokazil hodinky, teda nemůže si jich sám zase napravit, tu musí přijíti ten *mistr*, který je umí dělat, aby je napravil. A proto přišel syn Boží, aby, co první Adam zkazil, on zase napravil. Na proti té *vině*, kterouž první Adam propadl, musel druhý Adam vydobýti *zásluhu* dědičnou pro nás všechny. Jiný člověk to nemohl, nebo za jedno každý je hříšný, a tedy nemůže za jiné něco vyzískati, a potom také nemá k tomu práva, za jiného životem ručiti, nebo život není náš, ale máme ho od Boha a nesmíme ho položit, leč kde to Bůh žádá, a nikoli o své vůli. Ale jinak bylo u Pána Ježíše. Jeho *oběť* měla neskončené ceny, proto že nejen člověk, nýbrž i Bůh byl; a potom on byl sám původem těla svého, a proto říci mohl: „Já dávám život za ovečky mé. Žádný mně ho nebere, ale já sám mám moc ho položit, ale zase si ho vzít.“ (Jan 10.)

A v tom, Nejmilejší! se ukázala *spravedlnost* Boží. A proto jest-li jsme na pravém rameně kříže svatého obdivovali se lásce, která se v oběti křížové projevila: tedy dnes chceme s bázní a strachem rozjímati *spravedlnost* Boží, kterouž On tresce hřích, kterak se ukázala na kříži svatém světu a sice:

1. Co musel Syn Boží obětovati za hříchy naše?
2. Jak bolestným způsobem každý hřích setřel?

Díl I.

Co musel Christus Pán za nás obětovati?

Nebylo nad Ježíše Christa většího ctitele Boha, cnosti a pravdy, neboť On dle vlastního vyjádření „narozen byl, aby svědectví vydal pravdě!“ a přece, Nejmilejší! obžalován byl od nepřátel svých před soudem duchovním (synedrium), „že se Bohu rouhal!“ ano když vyznal na otázku velekněze: Je-li Syn Boží — žeť jest, což ostatně před tím již mnohým skutkem světu byl osvědčil: tu roztrhl tento, jako v nevoli roucho své nad takovým rouháním, a pravil: k čemu potřebujeme svědectví, slyšeli jste sami to rouhání — a oni křičeli jako vztekli, že hoden jest smrti. Tu stojí tedy ten, kterýž jedině o čest a slávu Boží horlil, jako rouhač Boží, jako nepřítel Boha a náboženství! Jaké to zneuctění, jaká to hanba!

Tu vlekou tak znectěného před *soud světský*. Tam si však netroufali chytrí vůdcové lidu židovského viniti ho z toho, že se rouhal Bohu a chrámu, dobře předvídajíce, že pohanský soudce Pilat na takové při by jim rozsudek jejich nebyl potvrdil, aniž ho jim vydal, aby ho ukřižovali. Tu tedy vymyslili na něho něco jiného, a vyhlásili ho za *burice*, který bouří lid od Galileje, až do Jerusalema. Místodržitel sám věděl, jak neškodným člověkem Pán Ježíš v tom ohledu byl, a proto se sám na to díval z okna, a ničeho proti tomu neměl, když ho co krále v květnou neděli slavně do Jerusalema uvítali. Proto všemožně hleděl ho osvoboditi z drápů zuřivých nepřátel, když ale, stojíce na svém raději chtěli, aby jim propustil lotra Barabáše, a ukřižoval Ježíše; když před-

staviv jim zbičovaného s korunou trnovou na hlavě, červeným pláštěm a rákoskou na potupu přistrojeného, jen ještě více krvožízeň rozdráždil; když konečně mu hrozili, že, neukřižuje-li ho, udají ho u císaře samého: tu obětoval slabý soudce nevinného Christa pomstě nepřátel, a Christus Pán tu před světem jako zločinec stál, zloupen největšího klenotu — *cti své*. Jaká to oběť, dobrý křesťané! Považte, jaká to urážka pro nevinného a počestného člověka, pak-li na potupu k špatným, zlopověstným osobám jen přirovnán bývá. A co teprv za muka a bolest pro spravedlivého a nábožného člověka, když buď náhodou, buď okolnostmi donucen, v společnosti bezbožných, zpustlých lidí dlíti musí!

A však o nebesa! ani této oběti nebylo dosti na vážkách spravedlnosti božské, že Pán Ježíš za *zločince* byl považován a k bezbožným připočtěn (Isai 53): nýbrž onť musel vypít hořký kalich utrpení až na dno, a položit ještě i *drahý život svůj*.

2. Vypravuje se, že když strašný vůdce *Brennus* s vojskem gallickým (390) do Říma vtrhnul, po krvavé bitvě u řeky Alie hrad Kapitolium vůdce *Manlius* sice ochránil, ale město vydrancováno a pobořeno, konečně popelem lehlo. Kapitolium nyní úžeji sevřeno, a když se ho ani mocí, ani lstí nemohli Gallové zmocniti, mělo býti hladem vymorěno. Že však barbarský nepřítel všecko vůkol byl pohubil a poplenil, trpěl sám nedostatek potravy, což jej pohnulo, s posádkou Kapitolskou učiniti příměří, v němž vyjednáno, že za *tisíc liber zlata odtáhne*. Volně obětovaly k tomu matrony římské své klenoty; již se zlato vážilo, ale tu! *urputný Brennus hodil na závaží ještě ohromný meč svůj, a jím je přetížil, co už stihnouti nemohli*. Tak neuprositelná, nezměnná spravedlnost nespo-

kojila se s tím, že Syn Boží už toli trpěl, osud, kterýž ten nevinný trpěl, dobrovolně to vymáhal, aby podstoupil muka, kteráž vztek nejlítější jen mohl ku konečnému usmrcení vymysleti, a tento smutný, žalostný osud byl jako ten Brennus, kterýž mečem svým dovahu položil na vázky Boží spravedlnosti. „*Ani vlastního syna neušetřil,*“ volá zde svatý Pavel, *ale za nás za všechny vydal ho (na smrt)* Řím. 8.

A nyní poslyšte, jakým způsobem tuto smrt podstoupil, a jak každý z hříchů našich setřítí musel?

Díl II.

Dobrou bez mála polední došel Ježíš ztrátou krve vysílený, štucháním až na smrt umdlený na Golgotu — místo popravné. Za svůdce a vinníka na soudě prohlášen, na smrt odsouzen, s dřevem pokuty, s těžkým dřevem kříže na ramenách, trýzněním a častým upadnutím na cestě v obličej zkrvácen a k sobě nepodoben, ve společnosti dvou lotrů, a katany krvolačnými obklopen, stojí na Golgotě Syn Boží — co se zatím přípravy k ukřížování daly. Tam stojí na odiv a pro posměch lidu — a nikdo nezpomíná na předešlé jeho skutky a dobrodiní, útržky uštěpačné ozývají se v zástupu, bez outrpnosti s opovržením hledí na něho veškeré množství. Ó trpčeji pokořen, potupněji snížen nebyl nikdo! tak že Spasitel sám již skrze ústa Žalmisty svatého na toto pokoření svoje stěžoval sobě, řka: „Pohanění trpělo srdce mé a nebylo, kdoby potěšil! (Žal 68, 21.) A víte Nejmilejší! proč Spasitel přehrozné snížení toto podstoupil? Pro hrdost, pro pýchu světa! — Aby setřen byl první

ze sedmera hlavních hříchů, aby smazána byla vina pýchy s pokolení lidského: pokořil se Christus Pán tak hluboko a v takovou povrženost se vydati ráčil.

Po takovém snížení potupném nastává divadlo jiné. Katané chápali se Ježíše — rukou chlapeckou po rouše Jeho sáhají, a nevázně s těla utrýzněného oblek Páně trhají! Ó hrůzy srdcelomné! Čistotné, nedotknuté, panické tělo Syna Božího jest obnaženo! On, zastíněním Ducha Svatého z panny neposkvrněné počatý jest bez zástěry, bez oděvu, útržkům a posměchu nestydaté lůzy vystaven! Slunce zhasni! mrákoty noční pokrejte zemi! divadlu rouhavému učíňte konec! Cherubové nebeští! proč jste neoděli, proč jste nezastřeli křídly svými nahotu Stvořitele svého? Nejmilejší! nemohlo, nesmělo se tak státi; neboť také druhý ze sedmi hlavních hříchů našich, také vina smilstva a nečistoty musela se-třena, musela smazána býti — a proto Christus Pán hrůzné obnažení líbiti si dal.

Již klesl beránek tichý pod rukou vrahů svých! Ježíše obnaženého katané porazili, na kříž roze-piali! kladivo ohromné prohnalo ruce a nohy jeho hřeby ostrými, a s křížem vyzdvížen zápas poslední Christus Pán podstupuje. A u nohou krví zbarvené leží prostinké posvátné roucho Chri-stovo. Byly pak roucha toho částky dvě: oděv svrchní, neboli čtyrhramný kus tkaniny jednobarevné — a oděv spodní, neboli sukně dlouhá, nesešitá a v celosti utkaná. A na skrovnou tuto pozůstalost milého Ježíše padlo lakotivé oko žoldneřů — a po-vstal svár mezi nimi a váda, neboť každý pro sebe celý oděv Páně za kořist chce míti. I roztrhali vespolek se hašteříce roucho svrchní na 4 kusy, aby každý obdržel něco; o roucho pak spodní, o

sukni Christovu metali los, komu by celá měla připadnouti. Aj! to roucho svaté, kterýmž Bůh vtělený sám se odíval, kteréž na hoře Tábořské nad sněh se skvělo, jehož pouhým se dotknutím nemocní uzdraveni bývali — to roucho neposkvrněné nečistou rukou chlapskou jest rozsápáno, jest předmětem sváru a lakotivé vády. A na toto zneuctění oděvu svého, na tento zápas vzteklého lakomství s bolestí hleděl Pán náš s kříže svého; a bolestným pohledem tímto třetí ze 7 hlavních hříchů našich — totiž vina lakomství setřena jest a smazána.

Lakomství roztrhlo roucho — *závist* však a hněv roztrhaly srdce milému Ježíši. Životem příkladným, učením vznešeným a skutky divotvornými popudil na sebe Pán náš nepřátely; těmi skutky zbudil závist zákonníků a fariseů — závist pak spojila se se zlobou a hněvem, a neustály dříve, až tam přivedli Christa Pána, kdež jej *na kříži* vidíme ranami posetého — umírajícího. Ale soptivý plamen závisti a nenávisti nepřátelské ani v proudech krve Beránka Božího neuhasl. Ještě na kříži zlostní nepřátelé Ježíše sužovati usilují; a poněvadž bolest těla již zvětšiti nemohou Jemu, bičují nejsvětější srdce Christovo posměchem a rouháním. Jako šílení kolem kříže pobíhají, rouhavě se klanějíce, „králem židovským“ posměšně Jej nazývajíce, a aby s kříže sestoupil, že pak v Něho uvěřiti chtějí, lehkovážně nabízejíce. — A Pán náš se srdcem rozervaným snášel tato muka závisti a nenávisti nepřátel sobě učiněnou, aby také čtvrtý a pátý ze sedmi hlavních hříchů našich, aby také vina naší závisti, našeho hněvu vyhlazena byla a smazána.

Nesmírným na cestě unavením a velikou ztrátou krve vyschly, vyprahly ústa milého Ježíše;

žízeň učiněna jest mu bolestí nesnesitelnou, tak že s kříže svého promluvil řka: „Žízním!“ (Jan 19, 28). Zdaliž pak se nad ním ustrnou? Zdaliž pak mu krůpěj ochlazující vody podají? S kvapem připravují žoldnéři nápoj a přikládají k ustům Páně — tenkrát snad přec konečně hnulo se srdce jejich citem lidským! Ale nastojte! sotva že Spasitel okusil, bolestí nevyslovnou sesinavěla utrápená Jeho tvář. Nebyl to nápoj občerstvující — ocet se žlučí smíšený podaly jemu, aby ustům vyprahlým horkostí rozpukaným novou připravili trýzeň. A tímto bolestným úst Christových poraněním setřena a smazána jest vina šestého ze sedmera hlavních hříchů našich — vina obžerství a nestřídmosti.

A mezi tím nesmírný zástup lidí a veliký diváků dav s Kalvarie neodcházel. Lid stál a díval se — díval se bez pohnutí, bez outřpnosti na smrt Spasitele svého. Ani nelidské to trýznění, ani Božská trpělivost Christova, ani nářeky ubohé matky neoblomily srdce lidu. Lid stál a díval se. A když celá příroda počala truchliti, když se země otrásla, skály pukaly a slunce se ztémělo: ani tu netečná tupost některých diváků neustoupila. Lid stál a díval se: toliko někteří v tom děsném živlu pohnutí bili se v prsa a to byli — pohaní. Tak pak netečná otupělost a necitelná lenivost lidu, kterémuž Spasitel po celý život svůj toli dobrodiní prokazoval, pro jehož spasení umíral — Ježíši mdlému nejméně přitížila a nastávající skonání nejvíce Jemu ztrpčila. Ale touto mukou setřena jest vina posledního ze 7 hlavních hříchů našich, vina lenivosti v povolání, a netečnosti k dobrému. ¹⁾

¹⁾ Druhá část té řeči vyňata z řeči J. Ehrenbergra „Řeči duchovní sv. 1. p. 106.“

O Pane Ježíši Christe! pro Své hořké umučení, dej nám hříchův odpuštění, ať nás nežhe věčný plamen, uchovej nás Christe! Amen.

Postní kázání

V.

„Ode mne pak odstup to, abych se chlubil, leč v kříži Pána našeho Ježíše Christa. (Gal. 6, 14.)

Kříž svatý jest předmětem našeho rozjímání. Kde který kříž na dnešní neděli se zastírá modrým plátnem, krom toho, jenž jest na oltáři hlavním; tím ochotněji máme o něm rozjímati. Již jsme se zaměstnávali po dvě neděle s ramenem příčným svatého kříže, na pravé straně rozjímavše *lásku Boží*, na levém *spravedlnosti* se kořivše, nyní se zjevily zároveň v tajemství kříže a smrti Páně. Podobát se zajisté rameno to příční *vážkám*, na kterýchž nesmírná *láska* Syna Božího se vyrovnala se *spravedlností* a políbivše se políbením míru navrátilý jsou světu pokoj a smilování.

Dnes obracuje na se pozornost naši delší rameno svatého kříže a jeho dva koncové. Dolejším koncem vetknut byl kříž svatý do temena skalnaté hory Kalvarie a na druhém konci zhůru zářil se nápis od Pilata v trojí řeči tam daný: J. N. K. Ž. Dnes o *prvním*, a budoucně o *druhém* konci mluvíti budu. Když Božský trpitel po nesmírných bolestech s křížem, kterýž mu Šimon nésti pomohl, na hoře Kalvarii se byl octnul, tu dali jemu vína se žlučí, aby se omámil, a bolesti ukřižování tak

velice cítiti nemusel. Jehož okusiv, dále nechtěl přijmouti. Nyní pak přibili Ho na kříž, rozepiali Mu ruce s takovou mocí, že žebra čítati se mohly. Jaké to strašné bolesti! Potom prokláli nohy Jeho, a potom za provazy vytáhli dřevo kříže, a tak pněl mezi nebem a zemí trpitel Božský a dokonal!

Když jedenkráté *Obo*, král pohanský, slyšel o tomto nelidském skutku, o tomto hanebném ukřižování a o nevyslovitelných bolestech Božského Vykupitele vypravovati: tu náhle rozjitřen byv, tázal se: „Kdo se opovážil tuto ukrutnou hanebnost zpáchat? Který národ? který lid? Ve které krajině ho jest nalézti? jak se ten lid jmenuje? — A když mu ho jmenovali, chtěl na ně s vojskem se obořiti, aby památku a jméno tak nelidského lidu vyhladil s tváře zemské. — Když pak ho ukonejšiti hleděli, řkouce: „Že Bůh dobrovolně smrti se podrobil,“ tu odvětil: „Ale což museli Boha usmrtni, an pravdu hlásal?“ — Jak velice zahanbuje tento pohanský král mnohého křesťana! Kéžbychom i my vidouce pníti Pána na kříži, srdečnou s ním cítili soustrast!

Protož chceme dnes rozjímati, a (jak to na obrázkách se představuje) dolejší konec kříže jako svatá *Maria Magdalenská* s vroucností objímati a na něm hříchy oplakávati, a jelikož tím koncem kříž svatý do země vtknut byl, a do výšky povýšen: chceme dnes rozjímati o povýšení svatého kříže a sice:

I. *jak se stalo v dějinách církevních;*

II. *kterak se má díti v srdci našem.*

Poslyšte s nábožnou pozorností rozjímaní to, aby se povýšení kříže svatého skutečně stalo i ve vašem srdci, z čehož jedině pro vás vykvésti může pravý, svatý pokoj zde na zemi a jistá blaženost

na věčnosti. Jáť mluviti budu na oslavu svatého kříže ve jménu Páně!

Díl I.

Kterak se stalo povýšení svatého kříže v dějinách církevních?

1. První povýšení stalo se v onen přezalostný den, kdy na něm umřel pro spasení naše Vykupitel Božský. Tenkrát, ó drahý kříži! posvěcen jsi byl co lůžko smrtelné umírajícího Vykupitele světa, jako *vážky* posvátné, na kterých se vyrovnala *spravedlnost* a *lásky* Boží, a polibivše se políbením míru navrátily světu pokoj a smilování. Od té doby kříž, kterýž byl dříve strachem a hanbou zločinců, stal se ozdobou, útěchou a chloubou křesťanů. Od té doby povýšen jest na korunách králů, na prsou biskupův, na hrobech našich miláčků, na oltářích našich chrámů, na rozcestích našich vinic, hájů a lesů.

2. A proto hned, jak mile pod císařem *Konstantinem* se stala víra křesťanská panující v císařství Římském, nábožná císařovna *Helena* počala hledati svatý kříž. Ač byla již 80letá stařenka, konala pouť na místa svatá v Palestině, a dala kopati na hoře Kalvarii, kde (jak se vědělo) Židé hluboko zakopali do země svatý Christův kříž, a pohané si vystavěti dali chrám bohyně Venuše. Kopavše nějaký čas, přišli na tři kříže. Nyní pak se jednalo o to, aby zvěděli, kterýby byl ten kříž, na kterém krvácel Christus Pán pro spásu člověčenstva. Svatý *Makarius*, patriarcha Jerusalemský, přítomný při nalezení křížů, radil císařovně, aby se

přinesly do domu jedné paní nemocné. Na přímlovu svatého biskupa zjevil Bůh zázrakem svatý kříž. Dotknuli se nemocné prvním křížem, žádný účinek; dotknuli se jí druhým, — žádný následek; dotknuli se jí třetím, — a hle! v okamžení povstavši z lůžka nemocná chválila Boha a díky vzdávala za uzdravení své. — Tu hned padla svatá císařovna *Helena* na kolena svá, že Bůh její přání vyplniti ráčil. Hned dala ho vložiti do stříbrné skříňe drahými kameny ozdobené a odevzdala ji sv. *Makariovi*. V krátkém čase se vypínal nádherný chrám na hoře Kalvarii, ve kterém k úctě věřících povýšen byl svatý kříž. A to bylo druhé povýšení svatého hříže. Z celého křesťanského světa valili se tam poutníkové, aby želeli hříchů svých, aby v křížech a trápeních svých odnesli útechy od svatého kříže, na němž Vykupitel lidstva kalich utrpení až do poslední krůpěje vyprázdniti ráčil.

3. A však tato radost křesťanstva a Jerusalema netrvala dlouho. Bůh musel kárati lid pro hříchy veliké a poslal na ně nepřítele. L. P. 614 přepadl *Chosroes*, král Peršanů, ve válce s Římem město svaté, zmocnil se ho útokem, vydrancoval, kde co mohl, a tu mnoho tisíc křesťanů zavražděno, nebo s patriarchou Zachariášem do zajetí odvedeno. Ach! smutný to byl pohled! Pláč a naříkání nemělo konce. Zláště pak proto, že i nejdražší klenot, *svatý kříž* byl ukraden a do královské klenotnice v Ktesifontu uložen. A však, když lid učinil pokání, poslal Bůh zase vysvoboditele. V 14. roce na to povstal císař Grecký *Heraklius*, a sebral vojsko proti nepřátelům křesťanstva. Ač bylo jeho vojsko třikráte slabší, než-li vojsko nepřátel: přece jemu Bůh zázračnou udělil hrdinost, vojínové křesťanští bojovali jako lvi, a vítězství jim připadlo

přeslavné. Král Perský musel prositi o mír, a první výminka míru byla, *aby navrácen byl svatý kříž*. Tak jak byl odnesen, tak byl navrácen; pro skvostnost ani se ho netkli nepřátelé. Propuštěný patriarcha i ostatní křesťané přinesli se vší uctivostí kříž Vykupitelův do města svatého. Tu byla radost, tu bylo plesání nevyslovné. Císař *Heraklius* sám ho chtěl zase povýšiti tam, kde stál dříve a odebral se do Jerusalema. Tu novým zázrakem Bůh oslavil kříž Syna Svého. Když císař s křížem do brány městské vcházel, tajnou mocí tak zadržen byl, že ani kroku nemohl učiniti dále. Všickni se tomu divili. Patriarcha *Zachariáš* vida, jak skvostně císař ozdoben jest, pravil: „*Zdá se mi, císaři! že příliš skvostně oděn jsa nepodobáš se Ježíši, když ten kříž nesl!*“ A když císař přeskvostné roucho své byl složil, mohl již donésti svaté dřevo, a povýšiti ho na místě starém. A to bylo třetí a poslední povýšení svatého kříže, které se stalo 17. Září 629, a podnes se světí na ten den každoročně v Církvi.

Tak zázračné bylo trojí povýšení svatého kříže v dějinách křesťanských.

A však málo na tom, kdybychom jenom o tom věděli, kterák svatý kříž povýšen byl, ale kdybychom jej nesnažili se povýšiti v *srdcích* svých.

A jak se stává povýšení kříže svatého v srdci lidském? —

Díl II.

Kterak se má státi povýšení svatého kříže v srdci našem?

1. „*Vezmi kříž svůj!*“ Obyčejně viděti na obrazech, jak *Magdalena* objímá svatý kříž, na kterémž Vykupitel její pní v bolestných mukách Svých. Podobně i my máme objímati kříž svůj. Ale nechť mnozí kříž snášeti. Když Pán Ježíš kříž svůj na Golgotu nesl, a pod ním kolikrát upadl a dále ho unésti nemohl, tu nenadále přicházel touž cestou sprostý muž a jak se zdá, nějaký dělník. Jest to pohan z *Cyrény* v Libii rodilý, a jmenuje se Šimon. Jak posud se děje, přicházel i on z jara do hlavního města Jerusalema, aby si v zahradách z denní mzdy roští a křoviny odřezával a klestil. Ubíraje se z této práce své k obědu, přišel nepřátelům Christovým právě vhod. Neboť poznavše v něm pohana a dělníka, nutili jej, aby pomohl na druhém konci Ježíši Christu těžký kříž nésti. Nechtělo se mu z počátku do toho, aby za Ježíšem těžký a tvrdý kříž nesl; vida však, že není jiné pomoci, podrobil se přece konečně, ač s nelibostí, úzkostí a hrůzou nesnázi této; neboť předně nevěděl, jak k tomu přijde, a potom věděl, jak je to potupné a hanebné, dotknouti se kříže. Než co to? Sotva Šimon kříž Christův na sebe vzal, padá s něho všecka hrůza, a on ce cítí jaksi nevyslovně posílen. Odkud medle změna tato? — Nedivme se tomu! Ježíš pohledl na Šimona, když Jeho kříž na sebe bral, zrakem tak pronikavým, tak bolestným, že mu to až srdce proniklo, že mu přicházelo, jakoby Ježíš k němu pravil: „*Šimone, nech to sobě*

libiti; tyť pomáháš nésti kříž člověku na pohled vinnému, v skutku ale zcela nevinnému; tento kříž v očích světa potupný přinese tobě slávu před Bohem a před lidmi, za několik kratičkých kroků na místo mého umučení budeš požívatí věčného oslavení.“ — Slovem, z milostivého vzezření Páně vyšla na Šimona jakási neobyčejná síla, do srdce jeho rozlil se proud milosti Boží tak sice, že nadpřirozeným světlem osvícen a rozehřát, od této doby celým srdcem svým se Christu Ježíši oddal, a v Něho nejen sám uvěřil, nýbrž i oba synové jeho, *Alexander a Rufus*. A jakých radostí Šimon za nesení kříže Páně tam ve slávě nebeské nyní požívá, vašemu vlastnímu domyšlení ponechávám. Takovým způsobem povýšen byl kříž v srdci Šimona Cyrenejského, že *uvěřil v tajemství Jeho*. Tak i my kříž svatý v srdcích svých povýšíme, když uvěříme, že a proč Syn Boží na tom kříži umřel, a veškerou důvěru míti budeme v zásluhy smrti Páně.

2. Ale i jiným způsobem povýšíme kříž svatý. — Když se jednalo o to, aby Božskému Spasiteli na Jeho cestě někdo jeho těžký kříž nésti pomohl, kdožby medle podle zdání našeho k tomu schopnějším býval, jako některý apostol, zlášť *Petr* nebo *Jan*? Nuže spěchej sem, *Petře*, pozdvihni mistru svému kříž se země, vlož jej na sebe a pomoz nésti; tak nalezneš nejlepší příležitost chybu svou, kterou tak hořce oplakáváš, dokonale napravit. Než *Petr* nedává se viděti. — Tak ty, *Jene*! vezmi na sebe kříž Páně; vždyť jsi byl jeho miláčkem a odpočíval jsi na prsou jeho; nuže! dej i ty na několik okamžení svému umdlenému, až do smrti vysílenému Pánu odpočinouti! — Než ani *Jan* se nikde nevyskytuje, neboť zůstal, jak víme, nazpět

k útěše zarmoucené Matky Ježíšovy. I kdo medle určen jest od Otce nebeského k této službě? Cizinec, muž pohanský, člověk zcela neznámý. Ó jaké to pro nás poučné tajemství! „*Ne náhodou,*“ praví sv. Leo, „*nýbrž k vyobrazení tajemství stalo se to, že Židům proti Ježíši zuřícím přisel vstříc cizinec, kterýžby spolu s ním trpěl; neboť přeložením kříže Ježíšova na pohana a ne na Žida přešlo smíření neposkvrněného Beránka a plnost všech tajemství jeho milosti na věřící se všech národů světa.*“ Šimon tedy podle těchto slov představuje všechny lidi, kteříž křížem vykoupeni byli, a kteří, chtěje skrze Ježíše Christa spasení dojíti, s Ježíšem kříž nésti a na jeho utrpeních podíl míti musejí. Já pravím *musejí*; neboť kdyby to naší svobodné vůli zanecháno bylo, zda-li kříž za Ježíšem nésti chceme, či-li nic, ó jak málo následovníků mělby na světě trpící Ježíš! Jak velice zpouzí se přirozenost naše proti všemu soužení, jak velikou ošklivost a jaký strach působí nám vše to, co obyčejně křížem nazýváme! To vše tedy dobře znaje Bůh, nechává mnohé z nás do úzkosti přijíti, — navštěvuje nás všelijakým křížem k. p. nemocí, chudobou, ztrátou dobré pověsti, smrtí miláčků našich, a t. d. Již pak praví Christus Pán: „*Kdo chce za mnou přijíti, zapřiž sám sebe, vezmi kříž svůj, a následuj mne.*“

V tom tedy pozůstává povýšení svatého kříže ve srdci našem, když kříže od Boha na nás vložené trpělivě a s odevzdaností do Jeho nejsvětější vůle snášíme.

Z á v ě r e k.

Protož milí bratří a sestry, nereptejte, nebudte netrpělivi ve kříži, sice byste nebyli ctiteli ukřižo-

vané hlavy své. Co můžete trpěti, co by byl nechtěl trpěti Váš mistr? *Jsi-li chudý, trápi-li tebe hlad?*

Ajhle! Spasitel tvůj neměl, kdeby položil hlavy Své! —

Zradil-li tě přítel, nevděkem-li tobě zplácejí, jimž jsi činil dobře?

Ajhle! co trpí Spasitel tvůj od těch, jichž obsypával dobrodiním, co trpí od vlastního apostola *Jidáše* — a on se za ně modlí; modlí se za katany Své! —

Dotýká se zlý jazyk dobrého jména tvého? Ajhle! vůdce tvůj, jehož nemohl nikdo viniti ze hříchu, slyšel sobě přezdívek, rouhání a úsměškův pekelných, kteréž musel na sebe nechat metati ještě v poslední hodině! —

Trpíš-li bolesti na lůžku, a nemáš, kdo by tě těšil? Ó pohledni na kříž a potěš se tím. On věrný. ode všech opuštěný přítel človenstva, tobě pošle nějakou *Marii*, nějakého *Jana* k lůžku tvému, aby ulevili bolestem твоjím.

Pojďte sem všickni trpící k svatému kříži; zde slavte povýšení svatého kříže v srdcích svých, a naleznete občerstvení a úlevy! —

Amen.

Postní kázání.

VI.

„Ode mne pak odstup to, abych se
chlubil, leč v kříži Pána našeho
Ježíše Christa.“ (Gal. 6, 78.)

Stalo se roku 312, že císař Římský *Konstantin* táhl z Galie přes Alpy do Italie proti tyranovi Maxentiovi, který však ho předčil mocí válečnou. Na tomto tažení to bylo, kdy ponejprv se modlil Konstantin Bohu živému, jehož posud nebyl poznal. Jednoho dne právě o polednách pozoroval nenadále na nebi nad sluncem skvoucí-se kříž s nápisem: „*V tomto znamení zvítězíš!*“ — Úžas pojal ho i celé vojsko jeho, an pozorovali jsou vidění toto. V noci na to opět ve snách upamatován byl na úkaz dne minulého. Časně ráno Konstantin vstal, a dal místo hlavního práporu prvé obrazy model ozdobeného, vyhotoviti prápor s křížem.

Byl to dlouhý pozlacený oštěp, a na hořejší části jeho tyčka na přič, čímž prápor ten nabýval podobu kříže. Na špici byl věnec ze zlata a drahokamenů složený, ve který začátečná grecká písmena jména Ježíše byla vložena. A skutečně dosáhl Konstantin znamenitého vítězství proti *Maxentiovi*, kterýž se na útěku v řece *Tibere* utopil, a tím převzal vládu ohromnou říše Římské. Z vděčnosti za to dal vystavěti v Římě sochu, kde on sám vyobrazen byl, jak drží kříž v ruce a pod tím byl nápis tento: „*Tímto posvátným znamením, pravým to známení udatnosti, vysvobodil jsem město*

vaše z jarma tyranského, a navrátil jsem senátu a lidu Římskému dřevnou důstojnost a slávu prvnější.“ — Od té doby měla vojska římská všudy s sebou tento prápor kříže, a kde bylo nejhůř, tam dal donést ten prápor, a hned zvítězila vojska jeho; a nikdy v toho, kdo ten prápor nesl, nevrazila střela nepřátel.

Nejmilejší! Pán Ježíš jest naším Králem a Pánem nejvyšším, a my jsme poddaní Jeho. On jest naším vůdcem, my Jeho vojáci, jenž zde bojujeme proti tělu, světu a ďáblu; a prápor, pode kterým bojovati máme, jest, jak za času Konstantina Velikého, tak i podnes — *svatý kříž*. A na to nás pamatuje poslední rámě svatého Kříže, které se vypíná zhůru, a kde je nápis: J. N. K. Ž. — *Pilat* to dal napsati — ale což *Pilat*? — Vyšší ruka a vůle vedla ho při tom. Neboť, když Židé s tím nápisem nespokojeni jsouce doléhali na něho, aby tam napsal: „*Ne, že králem byl, ale že se králem Židovským dělal*: — *tu odpověděl Pilat*: „*Co jsem psal, to jsem psal!*“ — Ano! králem, nejen Židův byl a jest Pán Ježíš, ale králem celého člověčenstva.

Pán Ježíš jest naším Králem a Pánem:

I. proto že nás stvořil;

II. že nás křížem svatým vykoupil.

Ó kéžby Duch Svatý osvítil mne i Vás všemocnou milostí Svou! Mne, abych dostatečně vykonati mohl důležitou úlohu kázání dnešního — vás, abyste slova ve jménu Páně mluvená hluboko v paměť, v rozum i v srdce sobě vtiskli pro jistější spasení své!

Poslyšte mne s bedlivou pozorností.

Díl I.

Pán Ježíš jest naším Králem a Pánem, proto že nás stvořil.

1. Pán Ježíš jest pravý Bůh, jako Otec a Duch Svatý, a proto zároveň s Otcem a Duchem Svatým nás *stvořil*, t. j. *z ničeho učinil*. A kdo si k. p. nějaký stromeček vsadil, ten potom jeho jest pánem a ovoce toho stromu musí majetníkovi náležeti. Tak i *ty* člověče patříš Pánu Ježíši, neboť On má právo tobě takto mluvíti: „*Člověče! já jsem tebe stvořil, tedy ty's povinen mně sloužiti a pro mne živu býti.*“ Odtud mohl říci Pán náš: „*Dána jest mi všelika moc na nebi i na zemi.*“ (Matth. 28, 20). A proto již Římský císař *Augustus*, jak se vypravuje, v ten čas, když Christus narozen byl, vydal rozkaz, aby ho již nikterak nejmenovali *pánem*, ježto podle věštek Sibillinských „*pravý Pán*“ má narozen býti. Pohanští dějepisci o tom vypravují jak následuje: „Toho času, když Christus narozen byl, bylo viděti v Římě okolo slunce kolo žluté, a v tom uprostřed se zjevila panna s dítětem v náručí. Duchem věstným vysvětlila jedna hádačka, že tento pacholík bude „*Pánem celého okresu zemského*“, jehož králové všichni poslouchati budou. Ten prý byl slyšán hlas z nebe: „*Toto jest oltář nebes, toť oltář jednorozeného Pána Boha!*“ — Od té chvíle prý dal císař ten rozkaz, aby ho již nikdo nenazýval *pánem*, ježto uznává, že „*pravý Pán*“ všech pánů narozen jest, a on tudíž přestává *pánem* býti. Posud stojí chrám v Římě, kterýž napotom z paláce *Augustova* vybudován a na památku této zázračné události „*Ara coeli*“ (*Oltář nebeský*) jmenován jest byl. — I věštnice pohan-

ské uznávaly jsou, že toho času mocnější přijde, kterýž bude jejich Pánem a konec učiní jim. Neboť když císař *Augustus* do chrámu *Apollinova* vkročil, aby se tam tázal, kdo jeho *nástupcem* bude, nedala věštba odpovědi nižádné. Když pak se po příčině toho umlknutí tázal, dostalo se mu odpověď: „že pacholík z lidu židovského, sám jsa *Bohem* vévoditi bude bohům jejich a vypudí je z místa jejich, a proto radi císaři, aby mlčky jejich oltáře opustil.“ —

2. Hned, jak mile Christus Pán vkročil na tento svět, chtěl za Krále a Pána uznán a přivítán býti. Projdeme-li svaté evangelium, poznáváme a nalezáme, že ze všech stavů, z každého stáří a pohlaví Jemu, co nejvyššímu nebes a země pánu náležitou přišli skládat poklonu a úctu. Ze strany králů a mudrců přišli *svatí tři králové* z východu k jesličkám Jeho; položivše žezlo a koruny své k nohoun Jeho, uznali jsou jako prvotiny pohanstva v Něm svého *Pána a krále*. Ze strany lidu obecného a nižšího přišli *pastýřové* první z národu židovského, aby Pánu Ježíši přinesli ve jménu národa celého co Pánu a králi svému náležitou poklonu a úctu. Ze strany řemeslníků uznával ho co *Pána svatý Josef*, Jeho pěstoun, ze strany starců šedivý starec *Simeon ve chrámě*, ze strany vdov ctihodná *Anna*, ze strany panen Jeho *panenská máť Maria*; i ze strany dítek uznáno bylo panství Vykupitele Božského; neboť *Jan* poskočil v životě matčině na znamení úcty k Ježíši, Pánu svému. Když nějaký pán a král uvazuje se ve vládu své říše, tu ode všech stavů a poddaných se slávou přijmut bývá; rovněž tak i Christus, když v tento svět vkročil, chtěl ode všech za *Pána* uznán býti, jelikož ku spáse a vykoupení všech byl přišel. A

však nikoliv *světským* chtěl býti Pánem. Proti tomu často se ohražoval, jakoby chtěl pozemského míti panování; On nestal o zlatou na hlavě korunu, nechtěl v ruce držeti žezlo panovnické, aniž panovati po světsku dle způsobu jiných panovníkův; a proto nikdy nepodporoval křivé smýšlení a očekávání Židův zaslepených, kteříž v *Messiáši* svém očekávali krále mocného, hrdinu vítězného, jenž je povede ve vítězoslávě na všechny národy, uvede je v jejich poddanství, a *národ židovský* učiní na celém oboru zemském panujícím, a proto se vždy ukryl, kdykoliv lid žasna nad Jeho divy a zázraky jal se provolati Jej za krále.

Kterak tedy chtěl vévoditi nad pokolením lidským? —

Odpovídám: *Pravdou*, kteréž učil, a *milostí*, kterou vydobyl; a sice obojí nejvíce *na dřevě svatého kříže*.

Díl II.

Pán Ježíš jest naším Králem a Pánem, proto že nás Svým křížem vykoupil.

Již korunovaný Žalmista, vida velikého potomka svého, věstil o Něm vzhledem prorockým, „že se dřeva bude panovati Bůh“ (Žal. 94); a sám ten Božský Vykupitel maje se již ubírat k svému umučení pravil: „Já pak, když povýšen budu (na kříž) všecko přitáhnu k Sobě samému.“ (Jan 12.) Tim více divím se tomu divadlu, kteréž dnes celý Jerusaleým zbouřilo. Celý Jerusaleým, ti tisícové, kteří přišli byli z celé země židovské ke svátkům Velkonočním, jsou na nohou, od Běthánie až do Jerusaleéma po silnici davy a zástupy lidu zvědavého, a proč? — Tu jede u prostřed

nich ten, kterýž před několika dny *Lazara* vzkřísil, jede na oslici a na oslátku jejím. Lid seká se stromů ratolesti, metá Mu na cestu chvojí, haluze a roucha, a z předu i ze zadu volají z plných hrdel: „*Sláva, Sláva Synu Davidovu, požehnán buď jenž se tu bere ve jménu Páně!*“ — Slavněji žádný král nebyl uvítán do města svého sídelního, jako v dnešní den Christus Pán od lidu židovského do města svatého.

Tomu se nemálo divím, ješto před nedávnem, kdykoli chtěli ho zástupové vzíti a učiniti králem, skryl se jim a zmizel. A však již se nedivím, neboť mi připadá, že Pán Ježíš se ubírá posledníkráte do Jerusaléma, kde měl co král človenstva zvítěziti nad *smrtí*, nad *hříchem*, nad *zlobou a chytrostí*, nade všemi nepřátely a vysvoboditi padlé plémě naše z ohavného otroctví dábelského. A tu On má *slavný průvod co vítěz*, jen s tím rozdílem, že jiní slavní vítězové mívali průvod slavný po vydobytém vítězství, Christus Ježíš jist jsa vítězstvím, dal ho slaviti již předkem. Ale nechce vítězit, nemá porážet nepřátely viditelné; Onť porazil neviditelné nepřátely duší našich — *hřích a blud*, vítězným praporem kříže Svého. A proto, když se Ho ptál hrdý *Pilát*, je-li králem? *On, který nemůže lháti, osvědčuje slavně a veřejně: „Království mé není ze světa tohoto; ale že přišel, aby svědectví vydal o pravdě.“* (Jan 19.) *Pravdou* tedy chce vítěziti Christus Pán nad duchy našimi, a pravda, Nejmilejší, takové moci do sebe má, že se jí lidský duch, chtě nechtě konečně podložití, a před jejím mocným žezlem šíji svou skloniti musí, a sebe tvrdší lebka o ni se rozraziti! *Pravdou* přišel panovat Christus, a *láskou*, kterouž obzvláště projevili *oběti* na svatém kříži.

A kdož-by se nepoddal vládě Jeho, když vidí Spasitele na kříži rozepiatého? — Když i ta příroda nemá zhrozila se tak ukrutného umučení, a jako-by žalost cítila a smutek, vydávala svědectví, že trpí její Pán. *Slunce* se zatmělo a zakrylo jasnou tvář, jakoby ani patřiti nechtělo na vrahy ukřížovaného Stvořitele svého; *země* se třásla, proto že se nechtěli třásti tvrdí a otrlí hříšníci nad zločinem neslýchaným; *skály* pukaly, ješto nechtěly útrpností pukati srdce lidská nad kámen zatvrdlejší! *Hroby* se otvíraly, neboť smrtí Páně odňala se berla a vítězství smrti; „*hrob nepodrží kóristi své dověčně!*“ *opona ve chrámě* se roztrhla, neboť přestala doba *Staré* umluvy, oběti hovádek přestanou, a nová oběť přinesená na kříži, *oběť lásky a milosti* svrchované, bude se vzdávati Hospodinu od východu až do západu slunce. — Ó kdožby mohl vzdorovati té *lásce*, kteráž vévodí na kříži? Ničím nepohne se tak srdce lidské k milování, jako *obětí a láskou*. Když tedy vidí duše Syna Božího, kterak na kříži svatém ruce Své rozestírá, jakoby celý svět chtěl obejmouti, jakoby chtěl k sobě vinouti každého přítele i nepřitele — když ty rány na rukou a na nohou, když ten otevřený bok a to probodené srdce, když ta koruna trnová věští a mluví více, než slova lidské vyřící mohou: „*Hle! tak jsem tebe člověče miloval, to jsem podstoupil pro tebe, abych ti pravdu a milost dobytí a tebe oblažiti mohl,*“ ach! tu, Nejmilejší, kdožby mohl vzdorovati takovým kouzlům? Kdo při pohledu na kříž nezvoláš: „*Ježíši můj! Ano Ty's' to, co věští nápis, Ty's' králem naším, Tebe chceme poslouchati, Tobě žíti, a Tobě umříti*“ — kdo studeně a lhostejně jdeš kolem kříže: — o ty nemusíš míti srdce lidské, ale musíš tam míti

místo srdce a citu kus ledu a kámen nad křemen tvrdší.

A však! hle i z křemene srší jiskry, když do nich udeří ocel. Ach! dej si udeřit na srdce své ocelem slova Božího, kteréž mluví o umučení Páně, nech si udeřit ocelem svatého kříže, — a jistě! s milostí Boží vyskočí jiskry první lásky k umučenímu Spasiteli tvému!

Pak s jásáním vděčné lásky uznáš Ho za Pána svého, a řekneš: „*O Pane, jak pozdě uznávám lásku Tvoji! Ty's mne vykoupil tak draze, o nedejž, aby kdy zmařena byla na mně cena vykoupení mého. Díky Tobě, předobrá králi můj! Tobě chci žíti, Tobě umříti!*“ Amen.

Řeč

ke cti svatých apostolův Moravských
Cyrilla a Methodia. ¹⁾

„Těla jejich v pokoji pochována jsou, a jméno jejich živo jest od národa až do národa. Moudrost jejich ať vypravují lidé, a chválu jejich ať zvěstuje Církev.“
(Sir. 44, 14. 15.)

Mezi obrazy, jimiž tento krásný a nyní od biskupa vysvěcený chrám ozdoben jest, potkává se

¹⁾ Kázání to činil spisovatel v Tišnově dne 2. Října 1856. v týdni po slavném biskupském vysvěcení chrámu městského, kterýž důstojný p. farář a kons. rada Josef Fetter s obětivostí vzornou rozšířil a úplně obnovil, vedlé jiných vzácných věcí zřídil nový utěšený oltář svatého Cyrilla a Methodia, kterýž jako ostatní oltářové nový téhož dne Excellencí p. biskupem Brněnským posvěcen jest byl.

oko mé s radostí nevyslovnou i s obrazem, an celým oltářem pobočným, jenž našim zemským apostoľům, svatému *Cyrylla a Methodovi*, jest věnován. A že se tak stalo, stalo se právem syřchovaným. Nebo kterakby ve chrámě, v němžto se hlásá vira křesťanská, směla scházeti památka vyobrazení prvňích zvěstovatelův víry této samospasné? Jak by mohlo býti, aby v chrámě jednoho z předních měst moravských mohl scházeti oltář těch velikých a slavných mužův, jimžto vlast naše má děkovati za to, že vůbec chrámů a oltářů křesťanských máme? Jakby to mohlo býti, aby mezi lidem citelným, vděčným, křesťanským scházel oltář věnovaný těm apostoľům, kteří jej v řadu křesťanských národů umístili a do lůna Církve samospasitelné uvedli jsou?

Ano, Moravo! toť jsou po Bohu největší dobrodincové tvoji. Tiť jsou otcové, patronové, první věrověsti, první biskupové, první chrámů a škol stavitelové, první mládi tvé učitelové, model pohanských bořitelové, Písma svatého do jazyka slovanského překladatelové a co ještě více!

Ó s jakou tedy radostí, s jakým srdce pohnutím musí prodlévati na obrazu tomto oko každého věrného katolíka a vlastence moravského. *Moravan — katolík*, vida obraz ten, s pohnutým srdcem volá: „Aj! tu vidím naše svaté apostoľy moravské, kteří v Moravě před 1000 lety modly pohanské pobourali, svaté evangelium kázali a naše předky pokřestili! „*Moravan, vlastenec*, který miluje národ a jazyk moravský, vida obraz jejich, pohnut jsa k slzám zvolá: „Díky Vám, Vy učení a šlechetní lidumilové, že jste sobě vzali vlast naši milou za obor bohaté činnosti své, že jste v řeči naší k lidu mluvili, v té řeči svaté evangelium ká-

zali, do té slovanské řeči Písmo svaté přeložili, a takto touto svatou knihou naši slovanskou literaturu posvětili!

A proto i já, maje srdce plné vroucí lásky k víře katolické, jakož i víte, že národ a vlast i jazyk miluji duši roznícenou, s radostí vítám tuto novou úkrasu zdejšího chrámu Páně, a domnívám se, že, čeho po tak dlouhý čas bylo opomenuto, nyní dvojitou úctou a láskou těchto našich apostoľů bude nahradíváno.

Abych Vás tedy, Nejmilejší! k této úctě a lásce, jakovou obzvláště my Moravané k těmto našim apostoľům zavázání jsme, pobudil a v ní posilnil, umínil jsem sobě dnes promluvit o těchto svatých apostoľech, a sice ukáži Vám

I. jejich apostoľskou vznešenost;

II. jejich zásluhy o naši vlast.

Díl I.

Jeich apostoľská vznešenost.

Tenť jest pravým pastýřem, pravým apostoľem Christa, kterýžto nedaje se podtrhnouti ani ctižádostí, ani ziskuchtivostí, když se mu daří v úřadě apostoľském, nedá se odstrašiti ni obtížemi sebe těžšími, ba i smrtí zpečetiti hotov jest pravdu snažení svého. A toho všeho nalézáme při našich milých apostoľech zemských — a v tom záleží a slušně od nás se velebí apostoľská vznešenost jejich.

Již v útlém stáří byli o tom podávali důkazův skvělých, že ctižádosti červ nenahrýznul duši jejich. Jak žádoucí byly poměry, ve kterých je

moudrá Prozřetelnost ráčila povolati na tento svět! Oni pocházeli z rodu vznešeného, kterýž byl ozdoben šlechtou římskou — otec *Lev* zajisté byl vysokým důstojníkem u vojska císaře greckého Michala; — oni čítali řadu předkův zasloužilých; oni měli *otce*, kterýžto si vydobyl slávy a vážnosti nejskvělejší. — Jak šťastný, jak svět říkává, byl věk jejich dospělejší, kdy při dvoře císařském nejvyšší úřady zastávali! — S jakým pak ale okem hleděli jsou na tyto čestné přednosti, kterýchž jim rod jejich s sebou přinášel, a na kteréž sobě věk náš toli zakládá? S jakým okem pohlíželi jsou na ty čestné úřady, ku kterýmž je schopnosti a zásluhy jejich povýšily, ku kterým se nyní lidé všelijací i bez schopností a zásluh tak drze dotírají? — Hlas Boží v nitru volá jich k jiným pracem; a hnedle bez rozpaku skládají své důstojnosti; oni považují veškeren zevnější lesk za čirý pouch, kterýž pro nicotu svou ničeho, leč zhrdnutí, nezasluhuje.

To však všecko mlčením pomíjejíce chcemeť naše apostoły pozorovati jediné v jejich úřadě pastýřském, ku kterémuž Bůh je byl vyvolil, a ve který již záhy se byli uvázali; neboť v tom se ukázalo zcela obzvláště, kterak oni všelike ctižádosti, této apostola nejvyšš nedůstojné náruživosti, vzdálení jsou byli. Nebesa! jaké to divadlo staví se před oči mé! Vidím muže, a pohledem na ně minou smyslové mojí — muže plné svatého zápalu, horlení, kteréž sotvy čeho odevzdá horlivosti prvních věrověstů; horlení, kteréž nezná mezí, nezná oddechu! — to jest obraz svatého Cyrilla a Methodia!

Mám-li se toho odvážiti Nejmilejší, abych vám tu vypočítal všechny velkoduché podniky jejich? Zda-libyste neunavili se slyšením, kdybych vše zevrub vyličovati a vypravovati se jal? Vidíme

jich pořád na cestách z ostrova na ostrov, z města do města, ze země do země, z království do království; nyní jich vidíte na východě Evropy, brzo jich nalezáte v Evropě západní; teď slyšíte hlas jejich v jižním Rusku (na poloostrově Krym), nyní se rozléhá hlas jejich v Bulharsku! — A však *Grecie* nestačí jejich horlení svatému. — Pospíchají na *Moravu*, odtud se rozléhá hlas jejich pod Tatrami na Slovensku, po břehách jezera Balatonského v Uhřích, až ku hranicím Českým! — Odtud konají cestu do Říma a nazpátek, a Method koná ji několikrát! Nic je nemůž zastaviti, ni žádná překážka nemůže odstrašiti horlení jejich! — Jsou to lidé, či jsou to anjelové? Veliký Bože! čeho jest člověk schopen, kterýž horlením pro slávu Tvou opravdu nadšen jest. Oniž zvěstují všudy svaté evangelium, a s jakým to prospěchem! Nejslavnější všudy jim připadá vítězství; oniž vytrhují národy z temností pohanských, po tisících rozmnožují počet křesťanův, uvádějí celé národy do lůna Církve; všudy vzdělávají lid dle ducha křesťanského, zlepšují mravy, oslavují službu Boží.

Ale všude bylí jsou služby jejich *slávou* a *ctí* ověňčovány. Pravím málo, řeknu-li, že velicí jich vyhledávají, mocní po jejich přítomnosti, po jejich přízni touží: musím přidati k tomu: „knížata a králové zvou jich *Otci* svými! Čehože mohli se v takových okolnostech svatý Cyrill a Method o sobě domýšleti? kdože z nás by nebyl by se mu tak dobře dařilo, jakousi samolibost v srdci svém nepocítil? Zda-li člověk nelibuje sobě v tom, co sám podnikl a co se mu podařilo? Jak snadno se vloudí samolibost v horlení svaté? Jak snadno se přemluví člověk, že hledá Boha, an zatím oslavuje sebe? Jak málo tak čistých srdcí, ve kterýchby se ozývalo:

„Ne nám, ne nám, o Pane! než Tobě patří všechna sláva!“ —

A však nic ze všeho toho nebylo pozorovati při našich apostolech. Bohatým požehnáním, jímžto Bůh sprovázel práce jejich, nezpyšnělo srdce jejich; knížata národův vzdávali jim clo úcty; oni však necitelnými zůstávali ku všelikým poctám; obsyvali jich lidé chválou: oni však byli jsou užaslí, pomatení, smyslem pominulí při tomto vychvalování. Oni zhrdali vším, čím duše lidská se vynáší. Jejich úmysl byl, získati duše, nikoli slávu; oslavovati Boha, ne sebe; oniť přisluhovali v palácích bohatýřům, ale stejnou ochotností zavítali do slaměných chýžek ku sprostému lidu, ani na stav, ani na jisté pohlaví, ani na jistý věk činnost a služby své neobmezující, stejně hotovi jsouce ke službám každému bez rozdílu. Co jim na srdci leželo, to bylo spasení duší, aby krev Christa nebyla zmařena, a království pekla zničeno bylo! —

Oniť jsou byli pastýřové bez *zištnosti* (sobectví). Představte sobě na jedné straně ty svaté bratry, jak vyučují ve víře křesťanské knížata a vladaře národů. Svatý Method vyučuje

1. *Bogorise*, krále Bulharského, nejprv obrazem děsným posledního soudu (odtud i jméno jeho *Strachota*, že pouštěl na lidi strach a že z něho šel strach, když jim kácel a tloukl modly ničemné), potom pak i slovem — a potom Bogoris pokřtěn jest, i lid Bulharský následoval příkladu jeho.

2. *Rostislav*, král moravský, a bratrovec jeho kníže Nitranský *Svatopluk*, byliť jsou sice již pokřtěni, když svatí bratři na Moravě se octnuli: a však Rostislav sám byl pro ně ke dvoru poslal do Carhradu — sám pak co nejuctivěji na hranicích říše moravské je uvítal a do Velehradu ke dvoru přivedl.

3. Když svatý Cyrill v Římě zemřel a Method ještě tam meškal, už tam proň přišli poslové jiného knížete slovaňského, kterýž sloul *Kocel*, z nynějších Uher západních, aby ho ho tam papež Otec svatý propustil, ješto byl z Moravy o něm toli krásného se dozvěděl. I hned přišel svatý Method do hradu jeho *Szalvuru* na jezeru Blatenském, a v brzce tak si ho zamiloval, že jeho odporučením otec svatý Hadrian II. arcibiskupem Pannonie a Moravy jej jmenoval. A když sousedé jeho žárliví svatého Methodia násilně uchvátivše od něho, do Němec zavlekli a tam před soud postavili, jakoby práva neměl, v těch krajinách apostolovati — nemoha Jej osobně hájiti proti nim, aspoň ušlechtilý Kocel všecko to věrně svatému Otci věděti dal, co se s Methodiem děje.

4. R. 874 také přišel kníže *Bořivoj* Český ke dvoru Svatopluka, po Rostislavovi, králi velkomoravském. Svatý Method tak jej oblomil, že přijal křest svatý a celý dvůr s ním. Potom jemu dal s sebou do Čech kněze žáka svého *Kaicha*, který s svatou Ludmilou vychovali apostola české země, svatého *Václava*; a tak i do Čech skrze svatého Methodia dostalo se světlo víry.

To a jiné si představujete, Nejmilejší! nemusíme-liž všim právem se domnívati, že svatí apostolové naši u těchto knížat, jižto byli jsou ovocem jejich potu, jejich trudu, u nejvyšší stáli vážnosti, že jim s jejich strany všemožná prokazovala se úcta, že jim největších milostí nabízeno? zkrátka: že bylit jsou miláčky knížat těchto? — A nemýlíte se v domění vašem, oniť jimi byli, a toho u vši míře zasluhovali.

Již pak ale, zda-li se mohlo ziskuchtivosti lidské naskytnouti vhodnější příležitosti, aby vyhověla zámyslům svým? Čehož nemůže miláček vymoci na

nějakém panovníku a mocnáři? a čeho byliby svatý Cyrill a Method provésti mohli, kdyby mrzké ziskuchtivosti byli přáli místa ve srdci svém? — Jak často jim praveno, co řekl Šalomoun materi své: Žádej! — Jak často slyšeli laskavé slovo, kteréž pravil Pán učeníkům svým: „Žádejte a bude Vám dáno!“ a kde že jest ten člověk, kterýžby tak prospěšným návrhem opovrhnul? Není-liž to něco zcela řídkého a vzácného, když někdo bez použití nechá minouti tak příhodný okamžik, od kteréhož časné štěstí, blaho, spokojenost a radost závisejí? —

A vidíte! nicméně je to tato vzácná vlastnost, kteréž se při našich zemských apostolech obdivovati musíme. Když měli úctu a přízeň velikánů tohoto světa: tož jedině k prospěchu práci svých jí zužitkovati hleděli. Oni nehledí nasbíratí statků pomíjivých, nýbrž neporušitelných; oni si připomínali, s jakou dovahou Pán napomínal apostoly své, by se měli na pozoru, aby znenáhla *ziskuchtivost* nevloudila se do srdcí jejich. „Střežte se všeliké ziskuchtivosti!“ — oni byli přesvědčeni, žeby pohanili úřad svůj, kdyby čeho jiného, než-li blaha oveček svých pohledávali; oni mohli směle se postaviti, a svým svěřeným stádečkům to říci, co svatý Pavel pravil Korintským: „Nehledám, co je vašeho, ale vás;“ — oni se mohli před lidem tím chlubiti, čím se svatý Pavel v Efesu před zástupem, louče se s nimi honosil: „Víte to dobře, žeť jsem od nikoho zlata a stříbra nežádal!“ Z toho jedině měli radost, když Christu Ježíši získali duše, když obrátili národy a uvedli je do lůna Církve svaté — to bylo jejich odměnou, to statkem, to bohatstvím nejvyšším.

D Í L II.

Jejich zásluhy o naši vlast.

1. První zásluha, kterouž sobě vydobyli svatí Cyrill a Method o naši vlast moravskou, záleží v tom, že z ní *ohavné modly pohanské vyklidili a světlem víry křesťanské ji ozářili*. Jak smutné to byly doby, ve kterých ubohý Moravan se kořil Svantovítovi na Velehradě, skákal s rozžatou pochodní po Špielberku ke cti Peruna ve slavnost *Hromnic*, kdy nosil oběť Radhostovi a kněžím jeho na Radošt, kdy přinášel oběť mrzké *Ladě* na kopci v Brně! Jaký to byl smutný pohled na naše předky moravské, kterak oni padali na tváře před nezpůsobnými modlami, před mátohami a nestvůrami, kteréž si byli jsou z kamenů a dřev uráběli rukama vlastníma. Kdo z vás by byl neplakal nad tím, kdyby viděl své vlastence, své příbuzné, svou krev kořiti se modlám, zapalovati jim oběť hověd a obilí, ano vycedovat na oltářích jejich i krev lidskou k ukojení bohův těchto mrtvých, hluchých, ničemných! A hle! v také temnosti vězel náš lid moravský, kdežto jinde blahá zář svatého evangelia již po 8 osvěcovala století!

A! již se nedivím tomu, proč Vy svatí bratří, opustili jste otce a matku, přátely a otčinu a vydali jste se k národu cizému, obětující se jemu! Vám tlouklo v útrokách srdce citelné, právě lidské a kněžské — Vy jste nemohli snést a vytrpět, aby národ Slovanský, národ tento od Boha citem zbožným v tak veliké míře ozdobený, aby národ ten se modlám kořil déle pohanským. A proto, jakmile jste se octnuli na Moravě naší, aj tu, jak

když vzjede slunce, trhají se temnosti noční, a kde-
 která obluda a mátoha zařízá do temného brlohu
 svého: tak příchodem Vaším zatřáslo se peklo,
modly se povalovaly po zemi, na kusy a drobty
 roztrískané; chodili jste po zemi naší, stavěli a
 světili jste *chrámy a školy*, obzvláště ke cti svatého
Klémenta, jehož ostatky jste sebou obnášeli. — A tím
 jsem již přešel k druhé zásluze, pro kterouž v naší
 vlasti, dokud jí bude stávati, zasluhují uznalosti a
 vděčné úcty svatí tito a sice:

2. Proto že oni *co první biskupové* naší vlast
 moravskou řídili a spravovali. Půl páta roku po
 příchodu svém r. 862 spolu chodili tito bratři po
 naší vlasti, svým potem a trudem apostolským ji
 pro Christa vzdělávající. A když v Římě, kamž
 museli jíti se ospravedlnit a zprávu dát o aposto-
 lování svém — *Cyrill* za biskupa vysvěcen byl a
 náhle onemocněl: tu ten ušlechtilý apostol zavolal
 si bratra *Methodia* a žáky ku posteli své, a již již
 umírajícím hlasem tiskna mu ruku při tom s pro-
 sbou mu ukládal: „Bratře! nevracej se k matce
 a do otčiny, a neopouštěj ubohé Moravany. Co
 jsme tam obá začali, to ty sám nyní dokonči! Jdi,
 a vyuč Moravany pravdě Boží!“ A když tam v
 Římě tiše usnul v Pánu svatý *Cyrill* a slavně po-
 hroben jest byl (r. 869) ve chrámě svatého *Klé-*
menta: tu pospíchal *Method* na Moravu a ještě
 15 let spravoval tu Církev Boží. Co tu vystál od
 nepřátel při dvoře *Svatoplukově*, ano od vlastních
 spolubratřích; co se tu nachodil, nakázal, napotil, co
 péčí a starostí naměl, kolik úkor a křivd snášeti
 musel, kolikráte v duši krvácel nad nevděkem a
 spourou: to všecko vypravovati nevystačí výmlu-
 vnost moje! — To Vy víte, Vy nebeští duchové,
 kteřížto jste tohoto svatého na cestách jeho do-

provázeli. Zemřel co *arcibiskup* (metropolita) na Velehradě 6. Dubna 885.

3. Zásluha, kterouž sobě vydobili svatí apoštolové o naši vlast záleží v tom, že nám *Písmo svaté zde do naší řeči přeložili*.

Nejslavnější ze všech knih jest *Písmo svaté*. Až do onné doby, co svatý Cyrill a Method počali mezi Slovany apostolovati, neměli ještě Slované žádných písmen či čtenek pro svou řeč a mluvu. Tu vzývali Ducha svatého Cyrill s bratrem Methodiem, a tento Duch svatý jim vnuknul zláštní *abecedu*, kterážto se posavád jmenuje *cyrillikou*, čili písmem Cyrillským, a kteréžto posavád jiní národové Slovanští k. p. Srbi, Rusi a jiní užívají za písmo své a která mnoho čtenek grecké podobných v sobě obsahuje. Již pak jali se překládati do této řeči slovanské (bulharské) *Písmo svaté a knihy* při službách Božích potřebné, jako jsou: *Missál*, *Ritual* a t. d. a svatý Method dokončil překlad celého Pisma co *arcibiskup Velehradský*. A když tu práci svatou dokončil: tu shromáždil kolem sebe duchovenstvo své, a ve zláštní slavnosti tuto knihu vzácnou jim odevzdal. Ó jak plesali, jak díky vzdávali jsou žákové vděční ve jménu celého lidu moravského svatému pastýři svému, že nejen berlou je opatroval pastýřskou, nýbrž i *pérem* co spisovatel a učitel Církve památku po sobě zůstaviti ráčil. A rcete, Nejmilejší! nemáme-li sobě tedy vysoce vážit jazyka toho, do kterého náš apoštol *Písmo svaté* nám přeložil? — Byliť jsou bohužel! časové na naší Moravě, kdy se ostýchal moravskou řečí promluvit, kdo za vzdělaného jmin býti chtěl: ano posavád jsou hloupí a zlomyslní nepřátelové lidu našeho, kteří tupí jeho řeč, proto že jí neumějí: ale my, Nejmilejší! při té myšlence, že naši apoštolové

v té řeči předkům našim svaté evangelium hlásali a do ní Písmo přeložili, chceme tuto řeč ve vážnosti míti, a kdekoli se nacházíme, v ní hovořiti.

Vy pak svatí apostolové naši, svatí Cyrille a Methode! jejichž apostolskou horlivost a zásluhy o naši Moravu jsme poznali, buďtež naši zláštní opatrovníci u Boha. Pohled na Váš obraz uvodiž nám ku paměti, že jste nedaleko květnice kráčeli, když jste na Lipůvce kapli svatého Klementa vystavěli. Buďtež nám blízcí v potřebách našich proti nepřítelům spasení duše, a proti odpůrcům vlasteneckých snah našich, abychom věrně boj pro víru a vlast přestavše, do počtu svatých k Vám přijati byli.

Amen.

Svátek sedmibolestné blahoslavené Panny Marie.

(V pátek po V. neděli postní. ¹⁾)

„A tvou vlastní duši pronikne meč!“
(Kuk. 2, 35.)

Mnohou krásou přírodní ozdobil Stvořitel přírodu v okolí Sloupském: Zdaleka sem přicházívali cizincové, z dalekých krajin a z cizích národův sem se ocítají za dnův jarních a letních mužové učení, lidé učení a zvědaví, přátelé věd a přírody Boží, aby tu zhlédli osobně, čeho se dočítají v knihách, aby tu na své oči viděli, jakou velebnost v tom

¹⁾ Toto kázání činěno jest v Sloupě, místě poutnickém, znamenitém svým vřkolím na bolestný Pátek r. 1854., kamž spisovatel od v. p. faráře Aloisia Volfa pozván jest byl za kazatele.

okolí rozložil Hospodin, kterak zde hory a doly, jeskyně a propasti zvěstují divotvornou moc a moudrost Jeho! Ale nejen říše přírody tu slaví své vítězství, nejen říše přírody chová tu své krásy a táhne sem vděkem a zázraky svými diváky chtivé viděti a poznati: i říše neviditelné milosti vyhlídla sobě toto okolí, aby zde rozložila hojnost svých vděků, zázraků a milostí, aby sem vábila množství duší prahnoucích po statcích života věčného. *Maria* zde zvolila stánek svůj — ona sem táhne na tisíce nábožných duší, ale nikoli vděkem a půvabem své královské vznešenosti, jako Křtinská nebo Vranovská, nýbrž ona sem táhne mocným citem, kterýž jest tak krásný a čistě lidský, — citem *útrpnosti*. Matka bolestná tu zarazila trůn svůj pod křížem, a volá: „Dítky! pojdte sem ke mně a vizte, je-li bolest jako bolest má!“ — Odtud to vznešené divadlo dnešního dne v chrámě tomto poutnickém; z daleka a široka tu odeslala věrná Morava své věrné ctitele marianské — a ačkoli ještě počasí je nepříjemné a nezdravé, nicméně toužebnost nábožná přemohla všechny obtíže a nesnáze putování. I já z daleké krajiny přišel jsem na žádost ctihodného faráře vašeho, abych dnešní slavností Vás zde uvítal a vzdělal řečí kazatelskou. Vítám Vás tedy, milí vlastencové moravští! ač se neznáme podle tváří a obličejů, ale podle řeči, kteréž porozumíte všickni a poznáte, že jsme všickni synové jedné máti pozemské Církve, a jedné matky nebeské — *Marie*.

Připravte mysl svoji a budeme rozjímati *sedm bolestí Marie, matky Ježíšovy*, jichž památku dnes Církev světí.

1. První z oněch sedmi bolestných mečů¹ pro srdce Marie Pánny při jejím se očišťování v chrámě

Jerusalemském, an velebný a svatý stařec Simeon světa Spasitele na své lokty vzav, zvolal: „*Aj! postaven jest tento ku pádu a ku poestání mnohým v Izraeli, a za znamení, jemuž bude odpíráno, u tvou vlastní duši pronikne meč.*“ (Luk. 2, 34.) Tímto proroctvím zmizela radost ze života jejího a tesklivé očekávání pokalilo každou radost nějakou hořkostí. A přec, jak dobře bylo, že tehdaž, když slova ta z úst Simeonových zaslechla, neznala ještě celou hrůzu významu jejich. Neboť zdaliby pro očekávání bolestných ran, kteréž na ni přijíti měly, nebyla se stala neschopnou k vychování synáčka svého, ano před uběhnutím oněch 33 let snad dokonce nebyla se utrápila?

A hle, rovně tak dobře i pro nás, Nejmilejší, že již napřed nevidíme, neznáme ten meč, který se pro srdce naše brousí. Jak trapnýby byl život náš, kdybychom již napřed v duchu viděli vše to trápení, které nás od naší mladosti až do toho okamžiku potká, ve kterém svět opustíme. Jaká bolest by to byla pro tebe otče a matko, kdybyste již při narození svého dítěte věděli, čeho se na něm dočkáte, co s ním vystojíte, než-li je odchováte, a kdybyste věděli, že bybyste je sebe pečlivěji vychovali, za ním truchlivě do hrobu hleděti, aneb co ještě horšího jest, v záhubu časnou i věčnou klesati je uvidíte! — Nebylby vezdejší život nepřetrženým řetězem trápení pro toho, kterýby již napřed věděl, že buď celý život stonati, nebo v květu mladosti umříti musí? Ó dítky! slyším volati k nám Marii, nežádejte si, napřed zvěděti, co Bůh z pouhé lásky k nám ukryl. Přijde-li potom ten meč, který nám buď jmění a statek, zdraví a život, čest a útěchu odejme, pak ó Pane! dej síly, abychom to zmužile snášeli; ty však, Matko bolestná,

přimlouvej se za nás, abychom neklesli, a nezoufali, nýbrž do vůle Boží jako Ty odvedání byli.

2. Druhou bolest pocítila Maria, *když do Egypta utíkala*. Když zaslechla slova svatého Josefa: „*Vstaň, vezmi dítě, musíme do Egypta utéci; neboť bude Herodes hledati dítě, aby zahubil je.*“ (Mat. 2, 13.) Zda-li nemusela slova tato jako meč projeti srdcem matere Páně? Považte, Nejmilejší! královna světa má opustiti svou vlast, svou otčinu; ona má utíkati do cizé, pohanské země, mezi neznámé lidi, kde se ani její mateřská řeč nemluvila; v cizí zemi neznáma a nevšímána, jak musela zápasiti rodina svatá s chudobou a s nedostatkem! Jak ji to muselo boleti, an povážila, že ten, kterýž přišel hledati, co bylo ztraceno, ten, jemuž *anjelé* „*Sláva*“ zpívali, jemuž *králové* s úctou vzácné dary přinesli, před lidmi musí utíkati a mezi modláři Egyptskými útočiště hledati a naleznouti! — V této opuštěnosti myslím častokráte s toužebným okem pohlížela k Sionu svatému a vzdychávala sobě: „Ach! kdy mi bude přáno, abych se vrátila do země otců mojích, abych v tvém posvátném stánu chvalopísně tobě prozpěvovati mohla.

Nejmilejší! ve vlasti a otčině, kde se člověk zrodil a vychován byl, tu je člověku blaze, a každý po otčině touží podle přísloví: „*Všudy dobře, doma nejlépe.*“ Ó važte si tedy svou milou vlast Moravu, která má tak krásné poutní místa, jako to zdejší místo Mariánské; milujte tu svou otčinu, po které naši velicí apostolové svatý Cyrill a Method kráčeli, když modly pohanské káceli a předky naše na víru křesťanskou obracovali; važte si toho jazyka, ve kterém oni našim předkům slovo Christovo hlásali, Písmo svaté přeložili, a ve kterém i

vás matka vaše k Bohu modliti se naučila; važte a milujte svou otčinu vezdejší, a snažte se býti jí ke cti a chvále, abyste vším pozemským statkem v této úrodné zemi jak náleží opatření jsouce, tím bedlivěji věčné otčiny statky vyhledávati mohli! —

3. Rozjímejme nyní třetí bolest, kterouž srdce Marie Panny cítilo, *když na cestě z Jerusalema své nebeské dítě ztratila*. S jakým srdcem vrátila se do Jerusalema se svatým Josefem, všudy hledá, všudy se doptává — a nikdo jí nemůž pověděti o milovaném pacholetu! Ach! uhohá matka podobá se proutku květiny, již se urazil kalíšek! Ach, podobá se knížeti, jemuž se odňalo království a berla! Ach, podobá se plavci, jemuž veškeré jeho bohatství pohřbeno jest bylo v hlubinu mořskou! Onať, matka bez dítěte jest strom bez koruny. Nedivme se tedy, an se mnozí učitelové církevní domnívají, že tato bolest byla ze všech největší a nejdůtklivější a sice proto, poněvadž všecky ostatní bolesti se svým přemilým Ježíšem, tuto však bez Ježíše trpěti musela. Ó jistě s bolným srdcem se Maria v oněch dnech s chotí písně Šalomounovy dotazovala: „*Zda-li jste viděli toho, ježž miluje duše má? Oznam mi, Ty, ježž miluje duše má, kde paseš, a kde odpočíváš o poledni, ať se nemusím toulati?*“ (Cant. 1, 3.) Kolikrát jako Ruben po ztrátě svého bratra Josefa vzdychala: „*Pacholete není viděti, a já kam půjdu?*“ (Gen. 31, 30.) Ó kdožby v tom neuznával hrozný meč bolesti, jenž srdce Marie probodl? Žalost a bolest Marie obrátila se pak v nevyslovnou radost, když své dítě v chrámě našla.

Bratři a sestry nábožní! I my jsme byli všickni ztraceni, ne snad na několik dní, nýbrž na věky. Bůh se však nad námi smiloval a dal nám

svého jednorozeného Syna, aby hledal, co bylo ztraceno. On žádá, abychom se od něho najítí nechali a k němu vírou, nadějí a láskou připojili, a za to zde i tam věčně oblaženi byli. Ó hleď křestane! aby's s Christem spojen byl, a jest-li's skrze *hřích* Ježíše ztratil a od něho se vzdálil, ó bliž se k němu, přej mu té radosti, aby tě našel v chrámě u nohou kněze se zpovídajícího; vylévejme napřed s Marií slzy žalosti a touhy po Christu Ježíši, abychom kdysi slzy věčné radosti roniti mohli.

4. Čtvrtý meč bolesti Marii probodl, *an se potkala s Pánem Ježíšem, když přetěžký svůj kříž na horu Kalvarii nesl*. Stojí vedlé cesty s Janem, miláčkem Páně bledá co smrt, třesoucí se co osyka, hledíc očima až do krve uplakanýma truchlivému průvodu vstříc. Již jedou hrdí fariseové na koních okolo ní, již se přibližuje zbrojnoš s krvavým nápisem, a aj! několik kroků za ním kráčí s těžkým křížem na rameně Ježíš, synáček její, svatý a nevinný Vykupitel! V tom okamžení mizi vše ostatní před zrakoma jejíma, mizí žoldnéři, mizí fariseové, mizí katané, Maria nevidí nikoho, mimo svého milovaného, ubohého, ztrýzněného syna. Ona se tlačí k němu blíže, ona se vrhá rukama lomíc na Ježíše, ona klesá, vztahujíc proti němu třesoucí se ruce, na kolena. Než nemilosrdní, necitelní, suroví žoldnéři vytrhují matku a Syna z objetí a odstraňují je nemilosrdně od sebe.

Ó kdož jest v stavu, Nejmilejší! popsat bolest Marie při tomto setkání se s mileným Ježíšem! Vy matky zde přítomné nejlépe můžete vyměřiti bolest její, vám to nepotřebuji říci, jak každá matka své dítě miluje, jak s dítětem trpícím sama trpí. Marie bolest byla veliká nad bolestmi syna jejího, a nad potupou, kterouž co člověk snášel: nic méně přec

ještě větší byla bolest její nad *zhanobením Jeho božské důstojnosti* a nad zaslepeností, s kterou Jej Jerusalemsťi ze sebe vyvrhli!

A jako pro Marii, matku Boží, tak až podnes pro každou Boha milující duši to velmi bolestné, když musí viděti a slyšeti, kterak Ježíš Kristus a Jeho víra svatá a Církev katolická se *zneuctívá*. Či nebolí vás to, bratří milí, kněží Páně, a vás, horliví křesťané! když se nejdůležitější pravdy v pochybnost uvádějí? Nebolí Vás to, když slyšíte od lidí, jimž mléko po bradě teče, smělé usudky o tajemství víry, drzé posuzování sluhů církevních, a smělé vyřknutí všeho, co jim slina na jazyk přivádí? Ó Nejmilejší! máte-li útrpnost s Marií, ó dokažte to skutkem. Mějte spolu s ní v ošklivosti hříchy, kterýmiž se božský syn její uráží; plačte spolu s ní nad nevěrou, s kterou se Ježíš jako druhdy z Jerusalema, tak i podnes z měst a vesnic, z příbytků a srdcí lidských vypuzuje; želte a oplakávejte onu zaslepenost, s kterou tak mnozí z nynějších křesťanů štěstí a blaženost nikoli u Christa a Církve jeho, nýbrž jedině u světa a lidí vyhledávají.

5. Pátý dvojostrý meč bolesti opisuje nám svatý Jan krátkými, ale vážnými slovy, řka: „*Stála blízko kříže Ježíšova Matka jeho*“ (Jan 19, 25). Maria — Matka pod křížem, a to pod křížem Syna svého. Ježíš, jednorozený Syn Boží a Syn její, jediný předmět její útěchy, lásky a naděje, pní na ohavném kříži. Každá rána na jeho těle ryje se i v její srdce; každá krůpěje krve, anáž kape z ran Syna, rozlívá se jako moře trpkosti v srdce matky; každé vzdechnutí jeho šlehne jako plamenný blesk i v srdce její. Pod křížem stojí Matka, dívá se na Syna a ruce lomíc potápí se v moři bolesti, anť jak svatý Ber—

nardin Sen. praví: Synu svému ani pomoci, ani útěchy dáti nemůže. Těší alespoň to matku, když syna svého v jeho bolesti a smrti libati, objímáti a jemu pomáhati může. „Ale to bylo odepřeno Rodičce Boží. Vidělať Jej nahého, a nemohla Jej odíti; slyšelať Jej volajícího: „Žízním!“ a nemohla jemu nápoj podat; vidělať Jej plného ran, a nemohla rány obvádžati; vidělať Jej krvi zalitého, a nemohla Jej ani plátnem utřiti; hlavu těžce nakloněnou a nemohla ji podepřiti; vidělať Jej umírajícího, a nemohla Jej zlíbat.“ (Tom. 3, 5. 3 de Nom. Mar.)

A medle co činí Maria? klesá na zem mdlobou či nařiká a běduje žalostně? čili snad trátí víru a padá v pochybnost? — Nikoliv! Vznešená nad všelike ženy snáší statečně muky své, ona jak píše evangelium — *ona stála*. Bolest její jest náramná a přec neprolévá slz; muky její jsou hrozné, a přec neklesá mysl její; ona stojí nepohnutelná, statečná a vznešená matka Páně. Velikost duše její přemáhá velikost její bolesti. Ó té velebné paní! volá tu *svatý Anselm. An učeníci utekli a vsickni muži odstoupili, stála ona ke cti pohlaví svého; u prostřed tolika tísní Syna stála sama jediná pevná u otře v Ježíše; — onať i v utrpení je děvkou Páně! Ó svatá panno! vším právem nazýváme Tebe královnou mučeníků. Vypros nám té milosti, abychom své kříže zmužile snášeli a v trpělivosti Tobě podobni byli.*

6. Šestý meč bolesti prohnal srdce Matky Boží, když se s kříže sdělané tělo Páně *na Její lůno položilo*. Když Pán Ježíš šepotajícma rtoma pověděl: „Otče! do rukou Tvých poroučím ducha mého!“ — tu dokonat na kříži. Neumřel v příjemném náručí milené matky, ale na tvrdém lůžku kříže. Katané ho sňali s kříže a Maria volá: Ó

položte mi ho na klín, ať se kochám v bolestech jeho! A oni kladou jej v lůno královně mučedníkův. Toto smutné divadlo představuje zdejší *oltářní vyobrazení*. Ach! když na svět přišel a anjelové zpívali: „Sláva Bohu!“ tu líbala Maria na klíně krásné své Jezulátko. A nyní ho má opět na klíně svém, a hledíc na zohaveného miláčka srdcem zlo-
meným vzdychá:

Kde jest krása Tvého těla,
Kde jsou růže tváří Tvých?
Kam se s očí jiskra děla,
Z očí Tvojích nebeských?
Tuhé oudy, bledé líce,
Nejsi k sobě podoben!
Krvavých ran na tisíce
Jesu! jak jsi zohaven!

Nábožný křestane! i ty často rozjímej umučení Páně, nebo kdo na rány Christovy denně pamatuje, ten rány duše své vyléčuje. (Tom. Kemp.)

7. Sedmou bolest přetrpěla matka Boží, když *tělo Páně do hrobu položeno bylo*. Pokud jen tělo mrtvého Syna zřítí mohla, neodcházela od něho Maria, v patření naň ještě nějakou úlevu bolesti a útěchu hledala — až konečně *hrob* i tuto poslední útěchu jí odňal. Nyní zůstal jen smutný pohled na místo, o němž pravila: „Tam leží Ježíš můj!“ Ach! ten, jemuž anjelové při narození nejslavnější písně prozpěvovali, leží nyní němý v temnotě hrobové. Žádné květiny nelemují krov jeho, nerozlévají vůkol vůni svou, jenom jednu osobu smutečnou vidím před hrobem — a to je *Maria*. Ona se loučí se synem svým, a bolestné loučení to popisuje nám svatý *Bonaventura* takto: „Ó přešťastní kamenové, jenž nyní toho uzavírají, kterýž po devět měsíců v

mém lůnu zavřím býti chtěl; blahoslavím vás a závidím vám toho, uchovejte mého Syna, který jest můj jediný klenot, a jediný předmět lásky mé!“ — Bratři a sestry v Christu! kdož z vás neměl by upřímné útrpnosti s matkou bolestnou? — Kdožby muk jejich necítil? Snažme se, aby naše srdce bylo vezdy důstojným hrobem těla a krve Ježíše Christa v svatém přijímání, aby Christus na vždy v nás přehýval, nebo dle vyjádření svatého Augustina: „*Lépe jest nebýti, než bez Ježíše býti*. Maria, bolestná Matko! vypros nám to u Ježíše. Svatí Cyrille a Methodi, orodujte za nás a naši vlast.

Amen!

Na slavnost svatých Petra a Pavla, knížat apostolských.

(Dne 29. Června.)

„A na tu skálu vzdělám Církev svou!“
(Mat. 1.)

Čím to je, že památku svatých apostolův u větší uctivosti máme, než-li památku ostatních svatých? To pochází odtud, protože jediné jim se dostalo nejvznešenějšího povolání, pro kteréž oni všem předcházejí. Nebo jich vyvolil sám Christus Ježíš, aby byli společníky Jeho pozemského obcování, oučastníky Jeho prací a utrpení, svědky Jeho živobytí a smrti, Jeho vzkříšení a na nebe vstoupení, hlasateli Jeho božské pravdy! šířiteli Jeho spásy, učiteli a obnoviteli celého světa, on jich vyvolil, aby na věčném a nebeském základě vzdělali a dále vzdělávali Církev Boží. Nebo jenom jim přímo

pravil Pán: „*Jak mne poslal otec můj, tak i já posílám Vás!*“ — Kterak tedy možno, slaviti památku svatých apostolův, abychom při tom nepamatovali na založení a vzdělání Církve Christovy, jejímižto *sloupy* onino *svatí mužové* slovou? A nikde se nám to tak patrně neuvádí na mysl, jako v tu dnešní slavnost, kterážto Církve náčelníkům a *knižatům* jest věnována. *Petr* se nejmenuje bez *Pavla*, abychom se upamatovali na to, že jedině tím možno bylo, viditelnou Církve všeobecnou založiti, anť Pán nebeský ustanovil *úřad apostolův*, kteří, jako svatý Pavel, nejvíce jeho slovo a milost po světě rozšiřovali a roznášeli; naopak nikdy a nikde nestává se řeč o Pavlu, aby se zároveň nezmínilo o svatém *Petrovi*, jelikož on ve sboru svatých apostolův sám pro sebe a pro nástupce své povýšen jest byl za přednostu, bez kteréhož žádná společnost, tím méně ta největší, (Církve) obstáti nemůže; čili že Pán jej ustanovil za základ Církve své, vyjádřiv se slavně: „*Nebudeš se jmenovati více Šimon, nýbrž Petr (Kefas) skálou, na kterouž já vzdělám Církev svou!*“

I. Co znamená *skála* co základ Církve?

II. Kterak poznáváme, že tou skálou jest svatý *Petr*?

Díl I.

Co znamená *skála* co základ Církve?

Co obraz skály sám pro sebe vyznamenává, při tom dlouho neprodlíme. Nebo že stavení pevně stojí, jehož hlavní zdě se opírají v základě o skálu; že klenba je trvalá, když kamení kolem ústředního kamene úplně těsně k sobě přiléhá — kdožby tomu nerozuměl? Jednáť se tedy mnohem více o smysl

duchovní, jenžto dalece přesahuje vyobrazení samo. Nebo v čem medle nachází se *základ pevný* života lidského, kde se má hledati základ *miru a spásy lidské*? V přírodě a říši tělesné ho nestává; nebo ješto výjevy světa viditelného neustále vznik berou a zkázu, vznikají a mizejí, povstávají a hynou, tudíž pro nestálost a pomíjivost svou duchu lidskému pravé blaženosti a pokoje skýtati nemohou. A však ani v *nitru* v duchu našem samo od sebe spásy není. Nebo, sám sobě zůstaven byl duch lidský, zláště jak nyní k přírodě se má, nikdy by cíle svého dojiti nemohl. Hle touží již v Starém Zákoně nábožný Elizaf, *hle (ani ti) kteří slouží Jemu, nejsou stálí, i na anjelích svých našel nepravost: čímž více ti, jižto bydlí v domech hlíněných, kteřížto ze země mají základ,* (Job 4 18) (snadno hříchem narušení budou). To jediné, co člověka činí dokonalým a blaženým, jest Boží *přízeň a láska*, jižto však dosíci lze jediné tenkrát, když dobrovolně ostříhá přikázání Jeho svatá. Z tohoto pak pevného základu hned první člověk se pohnul a vyšinul, když přestoupiv přikázání Boží od Boha se odvrátil, a po své cestě kráčet, a podle své hlavy jednati se jal. A však již hned v tom pádu samém se ho chopilo Boží milosrdenství, a zachovalo jej od úplného zahynutí ohledem na budoucího Spasitele, jehož Bůh mu přislíbil a připravoval, aby novým Adamem jakoby novou vrstvou člověčenstvo zúrodniti mohl. „*Neustále očekával jsem Hospodina, a naklonil se ke mně a vyslyšel prosby mé: a vyvedl mne z jezera bídy a bahnivého bláta a postavil na skále nohy mé.* (Žal. 39, 1.) Kdože jest ta skála, na kterouž zachráněný pevně se směl postaviti na nohy, a kteráž bránila v tom, že nezabřednul do bezedna? Jest to nový a nebeský Adam, kterýž sám o sobě

dí: „*Jakož má Otec život bytelně sám v sobě: takf dal i Synu, aby i on měl život sám v sobě.*“ (Jan 5.) Tím, že vtělený Bůh jest, a co takový na kříži svou *poslušností* nás vykoupil: stal se pevnou půdou, na kteréž veškeren život a spása lidstva spočívá a z ní vyrůstá. Proto, jak apostol Pavel do-
svědčuje, již v Starém Zákoně tou *skálou* na poušti (1 Cor. 10) předznačen jest byl; proto píše i svatý Pavel: „*Jiného základu nemůž položit nikdo, než kte-
rýž již položen jest, totiž Ježíš Kristus.*“ (1 Cor. 3, 11).

A za tou příčinou jediné se stalo, že Pán Ježíš předložil svým učeníkům otázku: Jaké mínění a náhledy o něm lidé mají, a kterak oni sami o něm smýšlejí? — Nebo od této odpovědi závisí, má-li kdo pravou víru, a tudíž základ pravý spasení. Lidé, jižto nepřináleželi do sboru apostolského, měli ho za *proroka*; oniť tedy přestávali na onom velmi mělkém a prázdném mínění, jehož i za našich dob ani ti se neodčítají, kteří žádné víry nemají; neboť jméno proroka každému hajiteli a učiteli mravní pravdy muž přiloženo býti, zláště, když svým nadšeným působením mnohou prospěšnou změnu v lidstvu způsobil. Naproti tomu mezi učeníky Páně hned první *Nathanael* vykřiknul pln úcty: „*Ty's Syn Boží, král Israelský!*“ I učeníci na oněch lodích rybařských, jak bohatým lovem ryb překvapení a postrašení byli jsou, zvolali: „*V skutku, Ty jsi Syn Boží!*“ A však i ty a těm podobné výrazy proto neměly do sebe zláštní ceny, jelikož nebývávalo v starobylosti nikoliv bez příkladu, poctívati moudré a výlečné muže příjmeny takovými. Jedině vyznání, kteréž vyšlo z úst Šimona Petra, obsahovalo v sobě úplnou pravdu, když totiž pravil: „*Ty's Kristus, Syn Boha živého!*“ Neboť

tato slova, jak vysvětluje svatý *Ambrož*, vydávají svědectví jak o božské, tak i o lidské bytosti Páně; a jakoby vyjadřovala toli: Ty's opravdu syn člověka, ale spolu i opravdivý Syn Boha živého; a bez uškození obojí přirozenosti v obojí jen *jeden* (osoba jedna). Jenom jako pravý Syn Boží a spolu pravý syn člověka jest Christus Pán, jediný a nerozdílný, *skálou* a věčným základem života pokolení našeho, jenžto je od záhuby uchránil a všechny, kdožkoli náleží Jemu, v Bohu upevňuje; jakož sám to byl učil, když na sebe tato prorocká slova obrátil: „*Kámen, jehož stavitelové zavrhli jsou, stál se jest uhelným kamenem stavby*“; a rovně proto i toho učeníka, kterýžto první tuto základní pravdu spasení vyřkl, blahoslavlil a oznámil vznešené povolání, dle kteréhož i *on má býti skálou*, na kteréž On zamýšlí vzdělati Církev svou! —

Tu by nám však někdo mohl namítnouti: Nač, když Christus jest *samojediný skálou* čili základem padlého a opět obnoveného člověčenstva, nač *toto zapotřebí mělo ještě Petra*? A však rovně s tím právem či neprávem mohli bychom se i tázati: Proč Christus, kterýžto přece výhradně jest *pastýř dobrý*, nicméně velel Petrovi: „*Pas ovečky mé!*“ Jako tedy Petra ustanovil za pastýře, avšak za pastýře těch ovcí, ježto náležejí *jedině Jemu*, za ředitele věřících, jižto nikoli Petrem, nýbrž Jím *jedině* vykoupeni byli jsou: rovně tak zvolil Petra, aby byl *středním a základním kamenem živým* v Církvi Jeho, kterýž však *jedině* tak pevnosti nabývá, že se na Christa co *základ* věčný spoléhá a opírá. K čemu ale to tak Pán Ježíš zřídil, a že to tak zříditi musel: to snadno nahlédneme pováživše, že všecko, co Pán Ježíš učinil, všecko to *oroce* jeho díla spasitelného mělo od pokolení k

pokolení všem národům a lidem přivádíno a přivlastňováno býti. Začátek učinil tím, že 12 aposto-
lů zvolil, k nimžto se připojil Pavel, co učitel
pohanů; skrze ně a učeníky jejich, již zase od nich
dostávali svěcení a posláni, umožněno bylo, aby se
spása Christova donášela a roznášela po národech
světa. A však bez *středu* nelze mysliti na *obvod*,
aniž společnosti bez *hlavy* obejít se lze jest. A
proto, aby v tom velikém těle Církve Christa pa-
novala *jednota*: proto připadla Petrovi a nástupcům
Jeho úloha a povolání, aby představovali *tento na*
Christu samém založený základ jednoty.

Díl II.

Kterak poznáváme, že tou skálou jest svatý Petr?

Po čem ale poznáváme, že Petrovi připadla
čestná úloha tato, vznešené to povolání? — Nebo
povážíme-li, že *Petra* zvolil k tomu Pán: kterak
málo — zdálo se — prohlédal touto volbou ku
velikánskému záměru svému. Budsi, že považu-
jeme Církev za pokračování díla Christova v po-
kolení lidském, kteréž Duch svatý vede; nebo co
viditelné shromáždění křesťanův všech dob a kra-
jin, jižto se s biskupy svými kolem *jednoho* od
Christa ustanoveného nejvyššího učitele, kněze a
ředitele sborují; vším během jesti ona veliká, vzne-
šená, nesmírná stavba, a tato stavba nicméně nemá
spocívati na nikom jiném, leč na chudičkém, ani
světskou učeností, ani vysokým rodem proslaveném
rybáři — *Petrovi*, a *tento* má býti ona *nepohnutá*
skála, o kterouž neustálé útoky veškeré moci
pekelné mají se rozrážeti? Místo odpovědi Nejmi-

lejší! ať mluví dějiny, ať mluví skutky. Otevřete knihu skutků apostolských, probírejte listy historie církevní — tam nalezáte odpověď na ony otázky! Tentýž učeník, jemuž slíbeno, že bude skálou základní Církve, obdržel i přislíbení druhé: „*Já jsem za tebe prosil, aby se nikdy nezviklala víra tvá a ty, buda kdys obrácen, potvrzuj bratři tvých.*“ (Luk. 22, 32). Jemuž se zjevil Pán vzkříšený dříve, než-li ostatním, jižto patřili ke sboru apostolů Páně. Jemu přede všemi po znovu a slavně dal rozkaz, aby pásł ovečky Jeho. Hnedle po vstoupení Páně byl to Petr, jenž u prostřed bratří povstal a k tomu je nabízel, aby místo Jidášem uprázdněné volením nového apostola vyplnili.

Na den *Letnic*, (když Duch Svatý viditelně na ně byl vstoupil), jal se Petr ve jménu všech řečníků k zástupům k nim se valícím, a ostatní spoluapostolové (jak tvrdí Jan Zlatoustý), stáliť kolem něho, svědectvím svým řeč jeho potvrzující. A jakož On první byl, jemuž shůry zjeveno, že i pohanům brána do Církve má otevřena býti, načež on prvního pohana setníka Kornelia v Caesarei *pokřestil*: tak i když slaven byl *první sněm církevní* v Jerusalemě skrze obřizku pohanů a jiné otázky sporné, tenkrát Petr co nejvyšší ředitel obcí křesťanských svým slovem při všelikou rozhodnul. Že pak tento apostol založil veškeré hlavní církve, kterýchž všecky ostatní co dcery matky se přidržovaly, a sice v Asii církev Antiochenskou, v Africe Alexandrinskou, v Evropě Římskou; na to již starý spisovatel Tertulian poukazoval. Mezi tím ale, co po třech světa dílech všady usazoval *biskupy*, mezi nimiž onino při hlavních církvích přednost co *patriarchové* podrželi jsou: on sám pro sebe *sídlo biskupské v Římě* sobě vyvolil a oblíbil.

Tam tedy do toho velikého věčitého města přenesl byl Petr z Jerusalema živý střed veškeré Církve: a jako on, co *biskup římský*, byl spolu *hlavou veškerého křesťanstva*: tak od té doby uznávala se římská církev za hlavu všech ostatních. A tento jest rozdíl nástupců Petrových od nástupců ostatních apostolů. Nástupcové těchto byliť pouzí *biskupové*, kteří řídili svěřené jim okresy: ale nástupce Petrův je spolu *papežem*, totiž otec všech věřících, prostředkem jednoty. Tak svědčí i svatí Otcové a veškeré dějiny Církve. Nebyloť nevyhnutelně potřebí, aby ostatní od apostolů založené *sídla* se udržely na vždycky — jen když se udržela a rozšířila víra mezi národy: ale na tom záleželo ovšem, aby sídlo *biskupa Římského* se udrželo, nebo k tomu připojena jest *jednota* a tudíž *trvaní* celé Církve. A proto božská Prozřetelnost tak patrně bděla nad touto stolicí, aby přečkala všecky bouře a *změny* dob nápotomních. Považme jen to, že *toto jediné sídlo apostolské nyní již po 18 století trvá a slavně panující papež Pius IX. 257tý v řadě jejich jest*: a smíme se tázati, kdy a kde byla taková říše pozemská, která vévodila tolikerým národům, která by se byla tak dlouho udržeti mohla, a v nížto by se byli panovníci její tak nepřetrženou po sobě střídali posloupností? Tatáž duchovní moc, jak nyní od papežův se vykonává, a sice tím během, že spor o věcech víry hnedle umlkne, jak mile Řím rozhodnul, a že národové věřící každé učení neb umění, kteréž od tamtud neschváleno neb zavrženo bylo, hnedle padnouťi nechají a od sebe odmítají — již hned v prvních dobách jim byla vlastní. Titéž *papežové*, jižto v čas pronásledování tuhých v katakombách se skrývali, ve žalářích úpěli, či v bánech těžkou práci se mořili, přijímalíť uprostřed

těchto strastí počtu čestných křesťanů, vyhledávání jsou od vyslancův vzdálených národů, rozhodovali u sporech o víře povstalých, vylučovali liché učitele a vetřelce z církevního obcování, vysílali horlivé věrověsty k pohanským národům, rozesílali bohatých almužen pomezi nuzné obce, a laskavě se ujímali vdov, sirotek a věřících pronásledovaných, jak to historie nejen o *Petrovi*, nýbrž i o *Klémentovi*, *Soterovi*, *Xistovi*, *Urbanovi* a ostatních vypravuje. Jiné slavné stolice, od svatých apo- stolů založené, již dávno zanikly, nebo jsou nyní v moci nevěřících: jedině stolice římská neustále skvěje se co první stolice celého světa katolického, na kteréžto náměstkové svatého Petra nepřetrženou posloupností až do Pia IX. se vystřídali a po sobě následovali.

Ó svatý Říme, město věčné! kdožby se ne- obdivoval Prozřetelnosti, anť bdí nad Tebou a nad biskupem Tvojím! Ó město drahé! jako paprskové ze slunce po světě se rozlévají: tak se řinou z bohatého lůna Tvého paprskové pravdy a milosti po veškerém oboru zemském. Ty vysíláš blaho- věsty, ty potvrzuješ biskupy, Ty hájíš jednotu Církve, Ty's osou duchovou oboru zemského. Říme po- svátný — s apostolem si žádám *raději sám zatra- cenu býti*, (Řím. 9) a nedosici blaženosti nebes, vy- loučenu býti ze společnosti Christovy: kdybych věděl, že za tu cenu spojí se s Římem odloučení bratrové mojí Slované se skálou, na kteréž Chri- stus vystavěl Církev svou; a jak vroucně miluje jich srdce mé, že jsou Slované, tak dvojité by plesalo, vítati v nich katolíky. Svatí Petře a Pavle! apostoelé národů, svatý Cyrille a Methodi! apostoelé Slo- vanských národů proste u Boha, aby se brzo vyplnilo, by byl i na zemi jeden ovčinec a jeden pastýř. Amen.

Na slavnost svatého Jakoba Většího,

apostola Páně.

(Dne 25. Července.)

„Nevíte, oč žádáte.“

Svatí apostolové, dříve, než-li na ně Duch svatý sestoupil a uvedl ke všelike pravdě, zdílelit jsou s ostatními krajany svými Židy mezi jinými i bludný náhled o *království* budoucího Messiáše, kteréhož tak žádoucně očekávali. Oni totiž sobě představovali, že Messiáš bude velikým *rekem* a slavným *králem* pozemským, kterýžto povstane, aby jich z nenáviděné poroby římské osvobodil, načež oni (Židé) nade všemi národy, jako posud Římané panovati, a v říši ohromné všemi rozkošemi oplývati budou! — Protož se i domýšleli svatí apostolové Páně, že oni, jakožto nejbližší jeho společníci, na první úřady messiášské říše dosažení budou.

Potvrzení byli v tom bludném domění i tím, že pán sám apostola *Petra* před jinými vyznamenal, jmenovav ho *Skálou*, na které vzdělati hodlá Církev svou. I tu navedli jsou ohniví a ctižádostiví synové rybáře Zebedaea, kteréžto pro jejich horlení Pán sám *syny hromu nazvati ráčil* — navedli pravím svou matku, aby za ně orodovala u Pána Ježíše, by jim dal nejvyšší úřady v říši své. I čeho se neodváží matka z lásky k dětem svým, když kyne naděje, že dobře zao-

patření býti mají, že z nich velicí páni na světě státi se mohou? I přišla, padla na kolena matka synů Zebedeových a prosila, aby Pán učinil z jejich synův dva největší ministry říše své, tak aby jeden, *Jan*, seděl na pravici, a druhý, *Jakob*, na levici vedlé trůnu Jeho. Pán Ježíš měl outrpnost s matkou, kteráž se dala navésti od synů svých. Bože můj! vždyť ona jednala, jak by každá matka v podobném pádu jednala. Pročež nechav jí, obrátil se k synům, řka: Nevíte zač prosíte. Můžete-li píti kalich, kterýž já píti budu? t. j. Zda-li můžete píti ten kalich utrpení, kterým jedině lze jest dosíci slávy? — I řekli jemu: Můžeme! A skutečně oba pili kalich utrpení; neboť sv. *Jakob V.* — patron zdejšího chrámu — padl první ve sboru svatých apoštolů, co mučenník, a *Jan* miláček do kotle rozvařeného oleje vhozen byv jen zázrakem zachován byl, protože měl příslibení od Pána, že smrtí přirozenou se světa sejde! — A proto dí Pán: „Kalich zajisté můj píti budete * t. j. trpěti budete, jako já, pro víru, kterouž budete hlásati; ale seděti na pravici mé, neb na levici není mé dáti vám; t. j. já jako člověk zde mezi vámi na zemi obcující nemohu vám rozdávatí sídla v nebesích; nýbrž kdo si toho cností a věrností zaslouží, tomu zajisté jest místo připraveno od Otce mého v nebesích.

Tot obsah dnešního svátečního evangelia! Nejmilejší! v podobném postavení, jak ta matka synů Zebedeových, i my často se nalazáme, když před Bohem na kolenou svých klečíme, a o něco prosíme. A však i naše modlitba někdy zasluhuje pokárání od Boha. Ano někteří lidé již v tom pokárání hodni jsou, že vůbec ani modliti se nechtí.

A protož jsem si umínil, dnes k oslavení vašeho svatého Patrona Apostola Jakoba, jehožto obraz tam mezi našimi zemskými apostoly, svatým Cyrilem a Methodiem spatřujete — přednésti Vám toto dvoje poučení:

I. *že*, a

II. *jak* se modliti máme?

D Í L.

1. *Že* se modliti máme co lidé, na to nás již rozum vede. Nebo co byste řekli o dítěti, kteréž, když k němu otec promluvil, nechtěloby odpovídati? co o poddaném, který na otázky představeného neotvíral by úst k odpovědi? — Vy byste řekli o nich: že zanedbali činiti svou povinnost; nebo dítěti a poddanému povinno, na otázky odpovídati. Hleďte! Bůh, Otec náš, *všudy* a neustále mluví k nám, ovšem ne hlasem takovým, jaký z úst našich vychází, ale mluví hlasem tu vznešených skutkův svých, tu hlasem dobrodiní, tam zase hlasem metel důtklivých a t. d. Což tedy přirozenějšího, než-li, abychom, jak se Bůh táže, tak jemu odpovídali, či abychom se modlili? — Vida veliké skutky Boží, otevři křesťanská ústa svá k chvalořeči, volaje se svatým Davidem: Dobrořečiti budu Hospodinu po každý čas, vezdy se ozývá Tvá chvála v ústech mých! (Žal.); zakoušeje jeho nesčíslná dobrodiní otevři ústa k *díkůčinění*, volaje s Davidem: Čím se odměním Pánu za všechno, čeho mi uštědřil? — A cítě metly hněvu Jeho a svou ničemnost, obrať mysl a řeč k slitovníkovi, volaje s Davidem: Pane! k pomoci mé vzezři, ku spomožení mi pospěš! — Vida pak miláčky své v potřebách postavené, přimluvou za ně prositi neobměškej. — A tak milý

křesťané! dostaneš povinnosti, kterouž ukládá Spasitel řka: „Potřeba vezdy se modliti, a nikdy neoblevovati“ — a jak apostol velí: „Bez přestání se modlete! — k tomu pak tím ochotněji se podvolíš, považíš-li, že

2. modlitba je ne tak povinností, jako raději *potřebou* srdce našeho! Ryba musí míti vodu, aby žila, pták potřebí má vzduchové prostory pro let svůj, a člověkové duši daří se v *modlení*, tu ona si libuje, v ní si volně oddychuje, v ní se ráda rozkochává. Kdo se nerád modlí, ten zajisté již není v pořádku s Bohem svým, ten již nemiluje Boha, ten je bezbožník. Nebo považ, milý křesťane! kdyby's měl přítele milého, a ten na jedenkráte, když tě má potkati, na sto honů vyhýbá, potkaje tebe ani nepozdraví, s tebou mluvit nechce, do očí se tobě nepodívá, nýbrž raději tvář svou od tebe odvracuje: zda-li vším právem z těch znamení nesoudíš, že domnělý přítel tvůj na tebe se hněvá? tebe nemiluje? — Rovně tak, kdo tomu vyhýbá, kdeby na Boha mysliti a k němu se modliti musel, ten už není přítelem a ctitelem Boha, ten se Boha spustil, od Boha odpadnul, ten je bezbožník. — Na opak, kdo Boha miluje, ten se neobejde bez toho, aby na Boha neustále nemyslel, a aspoň v mysli a tiše s ním nerozmlouval a se nemodlil! A tu je duši tak blaze, tak volně; ona si libuje v modlitbě, jako ptáček v letu, a rybička ve vlnách vodních. A kterak ne? Vždyť je

3. modlitba k tomu všemu největší *ctí a vyznamenáním*, kteréžto se nám dostalo od našeho Tvůrce. Kdyby některý císař dovolil nám, abychom ne po papíru, po pánech a kancelářích, ale přímo jemu prosby své předkládati směli: zda-li bychom si toho nevážili, a nepokládali za největší čest

a vyznamenání? Nu hleďte, milí křesťané! Pán Bůh nám dovolil, abychom ho nazývali *Otcem* a přímo jemu, co máme na srdci, směli přednáseti. Neníli to čest, neníli to vyznamenání? Jmenujte mně zde pod lunou tvora, jenžto by se v té věci člověku rovnal? Může-li se modliti kámen a strom? může-li se modliti zvíře kterékoli krom člověka? Nu! z toho tedy jde, že máme se modliti, neb je to povinnost člověka, a zláště křesťana, to je potřebou srdce a největší vyznamenání.

Nuž, vědouce, že se modliti máme, obnovmež si na mysli, *jak* se modliti sluší?

D Í L II.

Máme se modliti:

1. *nábožně*. Co to je, leží ve slovu samém obsaženo; jedině na Boha máme při tom mysliti, a všechny jiné myšlenky mimo sebe pustiti. Jako *skřivánek*, ten pláček jarní máme se chovati. Dokud sedí mlče na hrudě polní: sotva ho rozeznáme od ní. Jak ale počíná se k nebi vznášeti a třepetavým plesáním oslavovati Tvůrce svého: tu opouští hrudu a letí přímo vždy výše a výše, až tam, kde do blankytu se ztrácí i postava a ples jeho. Tak i mi v obyčejném životě myslíme na tisícere věci a potřeby, radosti a zábavy naše; jakmile se ale strojíme k modlitbě: tu hned máme pustiti všechny myšlenky pozemské mimo sebe, a jedině na Boha mysliti a na to, co přednášíme v modlitbě Jemu. Na to nás krásně při službách Božích připomíná obřad *kouření kadidlem*, při němž kněz dí: „Odnášej se, Pane! modlitba má, jako zápal tento (kadidla) před tvář Tvou“ — a jedině tenkrát, jak zápal kadidlový vůni naší, i modlitba naše líbezná je Bohu, když nábožně k němu vstupuje. — Dále se máme modliti

2. *pokorně*. Modle se musíš uznati, že jsi *hříšník* a tudíž i nehoden, aby Bůh vyslyšel prosby tvé, jak dí *sv. Řehoř V.*: Ten přimáší Bohu pravou modlitbu, kdo sebe samého zná, pokorně nahlíží, že prach jest, sobě nijaké zásluhy nepřičítá, a uznává, že vše dobré, co koná, z milosrdí Stvořitelova pochází. Tak se modlil onen publikán, kterýž stoje zdaleka v chrámu, nechtěl ani očí k nebi pozdvihnouti; ale bil prsy své řka: Bože! buď milostiv mně hříšnému! Pán Ježíš praví o něm, že spravedlivý učiněn jsa sstoupil do domu svého. Naopak ale, budeš-li zakládati sobě na domnělou spravedlnost svou, budeš-li vypravovati Bohu své domnělé zásluhy jako onen farisej v chrámě, budeš-li od Boha žádati vyslyšení ne jako milost, nýbrž co povinovanou mzdu: přestane modlitba tvá býti modlitbou a stane se pýchou, kteráž se Bohu protiví. Nebo jak tuto dokládá svatý Isidor: „Kdo se chlubně modlí, dychtě po chvále lidské, téhož modlitba netoliko hříchu neshlazuje, nýbrž i sama v hřích se proměňuje.

Tak pokorně modle se, modli se:

3. *důvěrně*, pevně očekáváje a nepochybuje, že Bůh vyslyší modlitbu tvou, bude-li to k prospěchu tvému. Proč by's pochyboval? Zda-liž pochybuje dítě, když prosí otce svého? Hle! jak důvěrně patří naň: a ty by's měl méně důvěrnosti v Otce svého nebeského? —

Modle se s důvěrou, modliti se budeš *setrvale*. Kdo jednou zatluče, a nebyv vyslyšen, hned se horší a je mrzut: neprosí důvěrně, ale předpisuje sobě pyšně. Ale jakkoli důvěrná jest modlitba naše: nikdy nesmí býti tak *svéhlavou*, abychom se neodevzdali do vůle Boží, t. j. musíme to zůstaviti Pánu Bohu, zdaliž vyslyší, čili nie. My jako děcka někdy jsme, a

po břitvě a ohni saháme, nevědouce, žeby to škodilo nám. Tak se modli tedy: Ó Bože! je-li, oč prosím, zlé pro mne, nedej mi toho, byť bych sobě proto oči vyplakati měl; je-li něco dobrého, dej mi to, třeba ani na to nepomyslím.

Dále budiž modlitba naše

4. ve jménu *Ježíše Christa*. „Očkoli prositi budete ve jménu mém, dát vám ve jménu mém.“ *Jméno Ježíš, dí tuto sv. Řehoř V., znamená toli co Spasitel. Ten tedy prosí ve jménu Spasitele, kterýž za to prosí, co k pravému spasení slouží.*“ A proto někdy Bůh nevyslýchá proseb našich, že prosíme za takové věci, kteréž nám nejsou k spasení, ba zhusta prosíme o věci, kteréžby nám k zahynutí a ku zkáze sloužily, kdyby Bůh vyslyšel prosby naše, a udělil nám, čeho žádáme.

5. Konečně se sluší modliti *upřímně*. Upřímná, srdečná musí býti tvá modlitba, křesťane milý! Když se modlíš k Bohu, kterého ti Christus Otcem nazývá; tu není třeba hledaných a pěkných slov, tu je třeba jen svaté prostnosti, tak aby ze srdce vycházelo, co s Bohem rozmlouváš; tu není potřeba mnoho daremných slov, ale tu třeba pravdy, aby ze slova na jazyku přímo do srdce viděti bylo. Tak se modlil Pán Ježíš v zahradě Gethsemanské za své učedníky a tam opět za sebe. Krátce, ale upřímně a srdečně konal Spasitel své modlitby a táž upřímnost musí též všech modliteb našich povahou býti.

Z á v ě r e k.

Tak jsem Vám, Nejmilejší! s Boží pomocí dokázal, že a *kterak* se modliti máme. Pročež modlete se vroucně a upřímně, pobožně a po-

korně, s důvěrou a ve jménu Pána Ježíše a budete přesvědčeni, že ten, kterýž sám jest původcem pobožnosti — Bůh, dáť vám, oč ho prosíte.

Amen.

Na slavnost

Nanebevzetí blahoslavené Panny Marie.

(Dne 15. Srpna.)

(Homilia).

(Luk. 10, 38—42.)

I.

O dvou sestrách mluví evangelista Páně, o Marii a Martě. Maria, jak praví církevní poddaní, jest táž osoba, kteráž co kajícnice se vījela k nohoum Páně v domě Šimona fasiea, a ze kteréž Pán Ježíš vypudil moci ďábelské. Vezdyť zůstane ozdobou člověčenstva; nebo ješto první ze všech smrtelníkův byla, ana nikoli z ohledův pozemských, nikoli pro uléčení neduhův tělesných, nýbrž jediné proto k Pánu Ježíši přišla, aby od něho na milost přijata byla a odpuštění hříchův dosáhla, tedy z nadzemské lásky v tom všem ostatním lidem předchází; ano pro svou nebeskou víru důstojna byla, státi s matkou Páně pod křížem co družka bolu a zkoušky bolestné, jakož mezi svědky smrti a vzkříšení Jeho v popředí stojí. A však vizme, hned jak vkročil Pán do domu jejich, ukázalo se, které ze sester by náležela nřednost: o Marii dí svaté

evangelium: „*kteráž sedíc u noh Páně, poslouchala slova jeho . . . mnohých věcech.*“ — Když Pán Ježíš tenkrátě Martu káral, a Marii proti ní zastával: předházku svou, že příliš pečlivou jest a přemoc se stará, nechtěl nikterak ji kárati proto, že je tak hostinnou a domáckou, jedině to káral, že o *nic jiného*, leč o to starala se, kterak by hosta uctiti mohla, a Jeho učení, jakby po tom nic nebylo, nic se nevšímal. A však totéž by se dalo snad zazei o Marii říci, že ona naopak jedině o duši svou se starala, a na uctění mistra pranic nepamatovala. A však Maria dobře věděla, že její sestra až příliš o to se stará, udělati Mistrovi dobrý den a proto se přidržela Jeho, aby slyšela Ho a s Ním mluvit mohla. V Martě tedy můžeme si představití obraz těch lidí, kteří se starají jen o potřeby tělesné, v Marii pak vzor těch, kdož více se obírají věcmi duchovými. Však co o nich díme? že je nejlépe, obě spolu rozumně sjednocovati, jako to *Maria*, nejblahoslavenější matka Páně činila. Jako máf starala se věrně a pracovitě o synáčka svěřeného; ale jako nová Eva nepřestávala kochati se v Bohu, Spasiteli svém. Za to i takové slávy došla, jak dnešní den oznamuje. A však co říkal Pán Ježíš, a kterak rozhodnul tuto při sester ušlechtilých?

II.

Mámeť tu ještě několik slov Jeho, ve kterých hluboké se skrývají pravdy. „*Ale jednoho jest zapotřebí,*“ pravil Martě starostlivě, t. j. Mnohé věci, o kteréž se staráš, mohou býti i pro tě i pro mne příjemné a užitečné; ano i potřebné, jako jídlo a nápoj, a však jednoho pokrmu stačí — jednoho pak pokrmu pro duši nevyhnutelně zapotřebí jest, a sice aby poznala Boha a vůli Jeho, a ji

plnila. Náš svět, milí křesťané! chválí sobě Martu po domě neúnaveně chodící a starostlivou, nebo jenom **jednoho** zapotřebí jest, dí svět, a sice co **užitek přináší**. Je-li tomu tak veskrz, k čemu má světu býti svaté evangelium? Že více párních komínů se staví, než-li věží kostelních; že příjezd a **odjezd** lokomotivů z nádraží více oko diváků **láká**, než-li nevím jaký výjev náboženský; že výstava ve chrámu nové bohyně — průmyslu korunovaných i učených hlav, i sprostých divákův k sobě táhne, jako ve středověku místa Spasitelem zasvěcená; že sklady ve městech se hemží výrobky, jimiž si člověk smyslné nebe na zemi vykouzlit s to jest: to jsou nikoli naše domysly, nýbrž denní zkušenosti. A však nejsme proti tomu, co krásné a užitečné; nejsme tací blázni, abychom průmyslu a jeho činnosti vojnu vypověditi chtěli. Vždyť tím právě ukazuje člověk, kterak vládne přírodou a dary jejími, co náměstek Boží (ač mnoho hříchem z té vlády byl pozbyl); vždyť tato trojice: pravda, dobro a krása má člověku k tomu dopomáhati, aby se nestal zvířetem, nýbrž pamětliv byl, že je člověkem. Jenom proti tomu jsme, když lidé jen toho se drží, co užitek a požitek přináší, jichž Bohem je břicho a kapsa, a o ducha pražádnou nevodí péči. Ctitelům průmyslu přílišným uvádíme na mysl slova velikého apostola Páně: „*Cvič se v pobožnosti. Nebo tělesné cvičení malého jest užitku: ale pobožnost jest ke všemu užitečná, majíc zaslíbení nynějšího života i budoucího.* (Tim. 4, 7. 8.) Toho příklad máme na blahoslavené Rodičce Christa Ježíše. — Dokud Syn Její mezi lidmi obcoval, žila v něm a pro něho, její život byl skryt Christem v Bohu; a když odešel k Otci, jedině po něm toužila. Muselať sice zůstat ještě na zemi, aby učeníkům

byla útěchou a vůdkyní, a však ona žila více v nebesích, a nemohla se dočkati toho okamžení, ve kterémž rozloučiti se měla s tímto světem. Proto o ní dobře zní poslední slova dnešního evangelia.

III.

Maria nejlepší stránku vyvolila, kteráž nebude odňata od ní. Jedná-li se o to, co užitek přináší, a pro co Marta účinnou byla, u porovnání s tím, co je spasitelné, a s čím Maria se obírala: ovšem musíme přednost dáti tomu, co k spasení pomáhá a vede. Při tom však, jak dí apostol, pobožnost ke všemu jest užitečnou. Za všech dob radovala se Církev svatá z oudův, kteříž jako svatý Anselm, František Sales. a svatá Teresia a jiní nejvíce v duchu žili jsou; avšak byloby to hrubé utržení, kdybychom se domnívali, že byli tito duchové *zahálčivi*. Zdalibychom tím způsobem nemuseli spílati lenochů všem myslitelům a básníkům, jež náš věk právě pro ducha jejich tak vysoce klade? Nikdy nepřijímala Církev mezi světce své lenochy, jakož ona po všecky věky o všecko pozemské se starala, všecky vědy, umění a řemesla v ochranu svou brala, podporovala a posvěcovala, jedině toho si přejíc, aby práce byla nikoli *účelem*, nýbrž prostředkem oslavení Božího, aby lidé ve všem na Boha pamatovali a o Jeho požehnání při všem prosili. Tak tedy Maria nejlepší stránku zvolila, proto že slovo Christovo poslouchajíc, víc o duši, než-li o tělo se starala; Církev Páně nejlepší stránku zvolila, proto že totéž surýšlení u všech dítek svých docíliti chce; *Maria* konečně nejlepší stránku zvolila, když ve své vznešené cnosti dnes láskou usnula, proto že hned na nebe vzata byla i dle těla od Syna svého, aby to tělo, kte-

réž bylo bez hříchu počaté a ze kteréhož On lidskou přirozenost byl přijal, hned slávy nebeské zúčastněno bylo. Ano Nejmilejší! tuto radost a ten díl žádný neodejme od ní více; starosti a péče, jež o syna měla, pominuly; bolesti a zármutek, touha traplivá po něm došly svého cíle, ale slast nebeská, ve kteréž ona se blaží, nebude míti konce. K tobě, tedy, ó královno nebes! dnes nad kůry anjelské povýšená, pozdvihujeme své toužebné zraky. Shlédniž na nás syny Eviny, ty nebeská Evo a přimlouvej se za nás, abychom tak jako Ty, to, čeho jedině zapotřebí, vyhledávajíce, jedenkrát s Tebou v nebi se radovati mohli. Amen.

Na slavnost

Nanebevzetí blahoslavené Marie Panny.

(Dne 15. srpna.)

„Maria nejlepší stránku vyvolila, kteráž nebude odňata od ní.“ (Luk.)

Rádi dovídáme se o osobách výtečných a o člověčenstvo zasloužilých všeho, co a jak v životě svém konaly, jakých obyčejů a zvyklostí do sebe jsou měly, ba i o tom rádi se dovídáme, jakou smrtí s tohoto světa jsou sešly. A čím koho zásluha větší, tím vroucnější берeme v tom ohledu oučastenství.

Ze všech pak lidí, co kdy po zemi kráčeli, zásluhy o člověčenstvo nejskvělejší sobě dobyla Maria, matka Boží, a odtud to přichází, že ji po Bohu nejvíce ctíme a milujeme. Důvody na to věsti

zapotřebí není; křesťané upřímní cítí, poznávají to od věků, a nevím, o kom by duše věřící s větší radostí, s větší podílností poslouchaly, jako o Marii. Pro tu příčinu pojistil sobě zajisté svatý *Jan Damascenský* po všem křesťanském světě uznání a díků srdečných, jelikož on sám jediný dle udání apostolského zprávu hodnověrnou o posledních okamžicích Marie Panny na této zemi nám zůstavil, zprávu, která právě se vztahuje na dnešní slavnost.

Vypravuje pak svatý Jan Damascenský takto: „Také Marii nastala po mnohaleté osiřelosti ode smrti Syna milého doba odchodu z tohoto světa; a ačkoli bez poskvrny hříchu počata byvši, hříchem sebe nepoškrnila nikdy: přece všeobecný dluh přirozenosti zapraviti a smrt podstoupiti musela. Skonala tedy spánkem tichým smrti bezbolestné, skonala snáze následkem *touhy* po Synu milém a po slastech nebeských, než-li příčinou cheroby a sešlosti věku. Stalo pak se zláštěním řízením Božím, že právě při skonání Marie všickni apostolové v Jerusalemě byli jsou přítomni, kteří také oplakavše žalně ztrátu milené matky mistra svého, tělo svaté kmentem drahým ovinuli, a v zahradě Getsesemanské s uctivostí velikou pochovali, jakož až podnes všem do Jerusalema příchozím místo ono pode jménem hrobu Marie se ukazuje. (Jediný Tomáš u pohřbu Marie přítomen nebyl; a když pak třetího dne do Jerusalema přišel, tak hořce smrti Marie a svého obmeškání želel, že usnesli se apostolové druzí hrob otevřiti, aby i Tomáš pro útěchu srdci svému ještě jednou na Marii pohlednouti mohl. Ale nastojte! co se stalo. Otevřeli hrob, nahlédají doň — a cože tu spatřují? Zda-li je klame pohled? — Kment běloskvoucí, pohřební roucho Marie sice uzřeli, těla pak jejího nebylo tam více — a vůně líbezná, jako

od růží vanula jim odtud, odkud jindy zápach shniliny a porušení vane. S duší blahoslavenou vzal Otec nebeský spolu její tělesnou, hříchem ne-
tknutou schránku Marie do slávy své, aby v pl-
nosti svatých zdržování důstojné měla ona, kte-
ráž nejsvětějšího Boha samého nosila pod srdcem
svým.“ —

Tak bez mála vypravuje svatý Jan Damas-
censký o smrti a oslavení Marie, a hned na to u
radostném nadšení volá takto: „Tímto Marie osla-
vením zláště nešťastní a ~~teskným~~ života břemenem
sklíčení slastné nabývají útěchy, jelikož z prachu
pozemskosti v celé podstatě lidské (s tělem a s duší
k trůnu samého Boha vstoupati vidí tu, v nížto
všechna jich důvěra se skládá.“ Poslední pak slova
jeho buďtež nám základem dnešního nábožného roz-
jímání, jehož obsah jest odpověď na otázku: *Proč
duše sklíčené takovou důvěrou k Panně Marii mají?*
— Na to zní odpověď:)

- I. pro Její *mocnou přímlovu*;
- II. pro Její *stejný s námi osud*.

Díl I.

Pro Její mocnou přímlovu.

Církev svatá učila povždy, že svatí v nebe-
sích za nás u Boha se přimlouvají, a že proto
dobré a užitečné jest, abychom je vzývali, aby nám
Bůh jejich přímlovou potřebných milostí udělil.
Církev Boží učí tedy, že jedině Bůh všechno dobré
nám udílí. Ježíš Kristus pak co jediný prostředník
studnici zásluh založil. A však hříchové naší strní
jako hory mezi Bohem a námi, a pro tyto hříchy

nemohou potřebné milosti na nás zrovna splývati. Tudyž však tisíce tisíců spravedlivých přimlouvají se za nás co miláckové Boží a přátelé naši, ježto Pán snáze vyslyší, než-li nás hříšné a nehodné. K těmto tedy přátelům Božím se utíkáme, aniž tím ujímáme úcty Boží, raděj tím více Boha ctíme, uznávající, že sami pro sebe jsme nehodni a nestateční, a po přátelích se ohlížíme.

Jest-li ale vůbec Svaté vzývati sluší, poněvadž Bohu příjemni jsou, čím více smíme vzývati královnu Svatých, ješto ona Bohu nad jiné jest milejší a více než-li všickni Svatí od něho může dosíci. Ano Maria jest nejmnocnější, proto že Bohu nejmilejší. Nebo pomněte, kdo jest Maria? Není-li lo Mateř Boží, kterou Bůh sám povýšil na takovou důstojnost, nade kterou vyšší pomyslití nelze? — Není-li ona to, z jejíhož lůna Syn Boží člověčenství na se vzal, a ji proto ode všelikého i dědičného hříchu neporušenou zachoval? Když tedy Maria pro tyto milosti Bohu jest nejmilejší, zda-li není a nebude i nejmnocnější? — A smíme-li s prospěchem vzývati Svatých: přimluva královny jejich nebude-li mnocnější?

Matka výborná mnoho vymůže, ba všecko jen možné na Synu svém zdárném. *Šalomoun* král praví k Bethsabe matce své, kteráž byla hříšnice a škvřna domu Davidova: „Žádej matko má, neboť není slušno, abych odvrátil tvář svou, abych oslyšel tebe.“ A není-li tu více, než Bethsabé? — Když strašný vůdce římský *Koriolán* obléhal své vlastní rodiště, slavný Řím, žádná moc nebyla s to, vzdá-li ho ode zdí římských: ani zpomínka na vlast a kolébku, ani prosby a slzy krajanův, ani dary senatu římského, ani zbraň římská: když ale v čele matron římských octla se v táboru matka jeho a

se zaslzeným okem mu vytýkala: Synu! co děláš, že proti vlastní vlasti brojíš? Tu vypadla zbraň z rukou hrdinovi neuprositelnému, tu roztálo necitelné jeho srdce, nebo je oblomila prosba a přímluva roditelky jeho. A tak Nejmilejší! staví a zadrží Maria nejednu střelu, kteráž již chrliti se má z rukou Boha spravedlivého na hříšné plémě naše. Ona se přimlouvá: Ušetři těch, jež jsi stvořil a tak draze vykoupil: a soudce přísný mění se v slitovníka shovívajícího! — Mám vám Nejmilejší! příklady uváděti? — Kdež bych tu měl započítí, kde skončiti? — Pohledněte jen na velebný *Hostýn*, a co cítí srdce Vaše? Nemusíť ono jásatí radostí, že i v naší drahé vlasti se skví taký pomník slávy Mariánské, s jakým málo který národ můž se honositi, a kterýž převýborně osvědčuje podivnou moc a ochranu panovnice nebeské? A co osvědčují všelijaké obrázky zavěšené na místech poutních vlasti naší moravské? — Vděčná mysl je tam zavěsila na památku, jak mocná je přímluva Panny Marie. Sem se mi výborně hodí událost, kterouž jsem četl v dějinách naší milé vlasti moravské. Král *Vratislav I.* jako nejstarší Přemyslovec sídlil v Praze a Moravu rozdělil mezi oba bratry, tak že *Otto* měl Olomoucko, *Konrad* pak Brněnsko. Velkokníže maje Konrada v podezření, jakoby nechtěl jeho poslušen býti, táhl naň s vojskem a oblehl Brno, hlavní město Moravy, kde *Břetislav*, syn jeho vlastní, se strýcem Konradem proti strýcovi se spikli. Měla téci krev s obou stran nevinná. To nemohla snéstí choť obleženého Konráda, *Hilpurga*, a co učinila? — V noci, když bylo ticho, odvážila se pokradmo do tábora velkoknížete Vratislava, tam se vrhla k nohám jeho, prosíc v pláči, aby ušetřil země, která jest jeho vlastní. Řeč její po-

hnula každým srdcem, i srdcem velkoknížete samého. Vratislav pozvedna svou milou švakrovou, posadil ji vedlé sebe, načež ona prosila za syna, kterýž se pomsty otcovy obává. Políbiv ji velkokníže velel, aby oba, bratr a syn k němu přišli, že oboum odpustiti a na všechno zapomenouti chce; a tak prosbou a slzami této knížecí paní navrátíl se pokoj žádoucí do rodiny knížecí (1092).

Tak milí křesťané působí Maria u trůnu Božího pro nás, když hříchy svými Boha k trestům pouzíme, když neposlušností svou jeho spravedlnost na sebe pošíváme, vyzýváme; tak působí Maria u trůnu Božího, když ji v rozličných potřebách o pomoc a přispění vzýváme. A odtud ona vítězná otázka svatého otce Bernarda: „Kdož po dalekém světě oboru může říci, že by Marii upřímně byl vzýval, a žádoucího nebyl došel vyslyšení? — Ale kdyby nebylo ani toho, kdyby důvěrné utíkání se k Marii vyšší přispění za účinek nemělo, nepřestalyby naše důvěra k Marii.

D Í L II.

Pro stejný Její s námi osud.

V životě obyčejném pozorujeme, že roveň rovně hledá sobě rovného. Lidé stejného stavu, stejné majetnosti a stejného vzdělání nejraději sebe vyhledávají; nejupřímněji spolu obcují. Podobně tak utíká se člověk v nesnázích postavený o radu a přispění nejraději k těm, co buď stejných, nebo aspoň podobných nesnází sami na sobě zakusili, poněvadž člověk, který nic zlého na světě nezakusil, nemá ani *soucitu* s neštěstím bližního svého,

jako sám Pán Ježíš pravil, že onen hladový, věřovitý Lazar marně vyhledával nasycení a milosrdenství u onoho boháče, kterýž prostopášně den co den hodoval, a co by hlad byl, nikdy ani nezkusil. Jedným slovem: Stejný života osud, stejné neštěstí bývá příčinou, proč lidé k němu se táhnou, a k němu důvěru mají.

A totě ona příčina zláštní, která duše sklíčené důvěrou k Marii poutá a bude poutati věčně.

Nejmilejší! jmenujte mi nějakou bolest, kterouž by nebyla musela pocítiti Maria; vyřknete hoře pod sluncem, které by nebylo ranilo útlé srdce Marie?

A proto s důvěrou se k ní utíkají všickni, jenž jsou nešťastní a zarmoucení, neboť se domnívají vším právem, že nepůjdou oslyšáni, nepůjdou bez útěchy a oslavení od té, kteráž podobné, ba mnohem bolestnější rány pocítla.

1. Považte hned, co za *mladého věku* bylo snáseti této nejsvětější Panně.

Rodičové její věkem již sešli vyprosili sobě toto krásné kvítko z kořene Jesse od Pána Boha modlitbou, posty, almužnami a jinými skutky dobrými. A však nedlouho mohla užiti té lásky, kterouž ji celovala drahá mateř *Anna*, nedlouho bylo jí popřáno, aby se mohla kechat z péče a ochrany starostlivého otce Joachyma. Ach! brzo odjal jí Bůh drahé rodiče, brzo jich musela ke hrobu doprovoditi, a stala se ubohým sirotkem; osiřelá, ode všech opuštěná zůstala tu, jak prst sama, jako útlá bylinka na daleké poušti. První tedy bolest, která srdce lidské hned z mládí poraniti může, potkala Marii: ona byla sirotkem, sirotkem ode všech opuštěným, a kromě Boha neměla nikoho. Což tedy divu, že všickni sirotkové

s důvěrou k Marii se obracejí? Což divu, že opuštění, z lásky přátel a z přízně světa tohoto vyhloučení k Marii se utíkají, volajíce: Ó Maria! Ty víš, co to je, býti sirotkem ode všech opuštěným, Ty se nás ujmi, slze naše setři, potěš, a ku pomoci nám přispěj! —

2. Později, když Pán nebeský Marii pro její *pokoru a čistotu* povýšil nade všechny dcery lidské, když porodila *Syna Božího*, světa Vykupitele: neumenšily se, ale ještě tím více rostly a množily se bolesti a soužení *Matky přesvaté*.

Co jen skormoutit a rozervat může upřímně milující srdce mateřské, všechno to muselo na Marii přijíti. Ona Synáčka svého v bídě porodila, v bídě vychovala, před Herodesem s ním do Egypta daleko utíkati musela, ztraceného v 12. roce s pláčem hledala; a když konečně dospěl jedináček Její, tak že z něho se stal dobroditel lidstva, vznešený učitel, chloub a podpora matky syé: aj! tu musela pohlížeti na to, jak ho odsoudili na smrt, ona musela ho vidět umírat na kříži smrti nejbolestnější a nejohavnější. Co žalného a hrozného srdce mateřské zkusiti může, zkusila Matka Páně.

Což divu tedy, že Vy *matky*, s důvěrou se obračíte k Marii v bolestech svých. Když vám se nesnesitelné zdá býti vaše povolání nesnadné, když zavítá do rodiny bída a všeliké nedostatky, když je moc úst o chléb volajících, a vy nemůžete jim ničeho do ručiček podati, ach! tu hořem puká srdce, a vy se obračíte k Marii o pomoc a přispění. Když nějakého *miláčka*, buď dceru nebo syna ztratíte, nebo co horšího, když on se spustí Boha a hanbou i nevděkem zplácí starosti a péče, kteréž jste oň měli: ó tu raději kleknete před obraz *Marie*, bolest svou k nohám Jejím kladete, a v bolestech

Matky sedmibolestné ulehčení vlastního hoře hledáte! — A dobře tak činíte, zajisté úlevy a útěchy v srdci Marie naleznete!

3. A když svého milého Syna Maria ztratila, ani tím ještě utrpením jejím nebylo konce. Jí nebylo přáno, aby byla v jednom okamžení s milým Ježíšem skonala: ještě déle musela na tělo zemi zůstat, aby také posledního života lidského žala, aby také smutné *vdovství* a žalostivou při závěrce života opuštěnost okusila. Ani tato rána neminula Marii. Což tedy divu, že duše stejným hořem sklíčené, že *vdovy* a všickni při sklonku života od lidí opuštění nejraději k Marii se obracejí, a prosí, aby jim břímě ulevila, a potěšila srdce zarmoucené.

Z á v ě r e k.

Ó tož tedy ctitelové mariánští! vizte dnes Marii v její slávě co královnu nebes. Pospíchejte k ní, o Její přimluvu u Boha mocnou vzývajíce. Ona, která zimou skřehlé oudy Syna svého plénkami ovíjela a do jesliček na slámu kladla, ona zkusila, co je bída, co nedostatek: na nebe vzatá královna nebeská odpomůže bídě vaší. Pojdte sem vy, jenž na *cti* a dobrém jméně trpíte, utecte se k Marii: ona, kteráž útržky a rouhání synu milému činěné se srdcem krvácejícím poslouchala, ona zkusila, co je lehčení, co je na *cti* utrhaní: ona se vás ujme a ulehčí vám! —

Pojďte sem, vy od světa zneuctění a nevinně pronásledovaní — utecte se k Marii; ona, kteráž s nevinátkem svým v náruči před mečem Herodesa ukrutného přes hory a doly dobou noční musela utíkat, ona poznala, co jsou nátisky, co pro-

následování! Ona se za vás přimluví, ona pomůže — ta oslavená královna nebeská. A když se vám přiblíží ta hodinka, kteréž se člověk tak leká, když pracovati budete k hodině poslední: ó tož obraťte zraky zlomené k Marii: ona, kteráž pod křížem na zápas jediného Syna svého s duší sedmerým mečem zhodenou hleděla, a kromě skonání všecka muka a bolesti s ním zároveň pocítila: ona se Vás ujme, ona vám v posledním zápasu ulehčí, ona při vás bude státi. a duši vazeb těla sprostěnou, bídy pozemské uvolněnou dovede k trůnu Syna svého a vymůže tam smilování. Ó vymoť nám toho, matko naše, královno dnes oslavená a do nebes vzatá, abychom, jako tebe zde o přimluvu vzýváme, s Tebou někdy věčně se radovati a Boha chváliti mohli.

Amen!

Na slavnost
svatého Jiljího, opata,
 patrona lidu rolnického.

(Dne 1. Zář.)

„Hle, my jsme opustili všechno a šli jsme
 za tebou, co za to míti budeme?“
 (Math. 19.)

Každý stav a každé povolání má v Církvi katolické své vlastní svaté a svěťice Boží, kteréžto sobě za své obzvláštní patrony a ochrance vyvoliti, a k nimžto členové těchto stavů s obzvláštní důvěrou se obracují a utíkají, aby na přimluvu jejich potřebných milostí u Boha tím jistěji vyprosili. Tak

k. p. *stav duchovní* ctí za obzvláštní patrony své *svatého Karla Boromejského*, a jiné svaté učitele a biskupy; *stav vojenský* má za patrona *svatého Ignatia*; *stav rolnický* má za patrony své *svatého Isidora* rolníka, a *svatého Aegidia* čili *Jiljího*, opata. Mnoho času tento svatý sluha Boží mezi lidem vesnickým pobyl. Jeho mysl zbožnou nemohly upoutati *Athény*, město rodné v půvabné Graecii; hlo-
moz a dav lidstva ve městech znechutil se jemu, onť raději utíkal pryč ze hřmotných, lidem se hemžících ulic městských v náručí klidné přírody, v tiché nivy a ptactvem oživené háje; opustiv skvostné živobytí městské a strojené potřeby jeho, vrátil se ku prostinkému životu venkovskému, kterýž jest tím zdravější, čím více přírodě je bližším; utíkaje zlých příležitostí, jakých ve městech na tisíce se skýtá tomu, kdož mladostí a bohatstvím se může honositi, odebral se na pouštku k takovým společníkům, jichž pohledem neustále byl pozbu-
zován, Boha ctíti a chváliti; nechtěje zacházeti ve městách s lidmi, kteří svou chytrosti a ošemetností mu byli protivní, octnul se raději mezi lidem venkovským, upřímným a prostým, u kteréhož pobožnost a poctivost ještě platnosti mají.

A proto byl *svatý Jiljí* oblíbeným patronem lidu vesnického, lidu rolnického, kterýž pozdál hřmotných a zkažených měst vzděláváním půdy a chovem dobytka tiše dny života tráví. Proto i vaši předkové, nábožní obyvatelé této zdejší osady Ú, vyvolili jsou sobě za patrona *svatého Aegidia*, či *Jiljího*, a proto že dnes zde slavíme památku jeho, tudíž Vám něco z jeho života přednesu k jeho cti a k našemu duchovnímu vzdělání, a sice:

I. *rozjímati chceme život svatého Jiljího, jaký byl, dříve než odešel na poušť;*

II. *Jaký byl, když se rozloučil se světem, star se poustevníkem, a konečně opatem.*

D Í L I.

Život svatého Jiljiho, než se stal poustevníkem.

Svatý Jiljí narodil se v první polovici VII. století v *Athénách*. Rodičové jeho byli vznešeného rodu a vládli znamenitým bohatstvím; byli ale také velmi nábožní a bohabojní lidé, což u boháčů ovšem věcí řídkou bývá. I vedli jsou též synáčka svého ke všemu dobrému, a měli všemožnou péči o to, aby mu více pokladů duševních, než pozemských zanechali. Jiljí nevidá doma ničeho než dobré příklady, a neslyše ničeho, než svaté řeči, stal se vzorem všem mladíkům a vůbec všemu lidu ve všelikých cnostech. Byl nejvyš bohabojný, ke každému laskavý a pln dobroty. Zlášť k chudým byla duše jeho nakloněna, a hojně jim pomáhal, kdy a jak jen mohl. Když ještě chodil do škol, uzřel jedenkrát na ulici chorého člověka, an žebрал. I slitoval se nad ubohým tak, že svléknuv vrchní oděv svůj, nuznému jej daroval, kterýž sotva že veň se oblekl, i hned plného zdraví nalezl. Po smrti svých rodičův prodal veškeré statky své, a co za ně utržil, rozdal chudým a chorým, a tak věrně naplnil slova Páně řkoucího: „*Prodávejte to, co máte, a dávejte almužnu. Dělejte sobě pytlíky, kteříž nevetšejí; poklad, který nehyne v nebesích, kdežto zloděj se nepřibližuje, aniž mol kazí.*“ (Luk. 12, 33).

Cnosti tak vznešené nedaly se tajiti; protož i lidé, kteří o tom, co *Jiljí* dobrého učinil, věděli, velikou úctu k němu měli, velebíce jej, a ve všech potře-

bách u něho pomoci, naučení a útěchy hledající. Vida on, že vším tím jeho skromnost násilí trpí, uzavřel domov i otčinu opustiti, a někde ve skrytosti neznán a nepoznán Bohu sloužiti a v zdokonalení sebe bez překážky prospívati.

Pozastavmež se, Nejmilejší! zde v životě svatého patrona našeho, a rozjímejmež ho poněkud. Rodičové svatého Jiljího nestarali se nejvíce o to, aby synu zanechali slavné jméno, veliké bohatství, rozsáhlé statky; nýbrž aby ho *nábožně a bohabojně* vychovali, a to je to první a nejpotřebnější; neboť od toho závisí všecko! Vizte, od té doby, co svatý *Jiljí* živ byl, uplynulo víc, než 1100 let, a mezi tím zanikla nejmocnější království, rozpadli se největší pokladové; ale pokladové, kteréž rodiči svatému *Jiljímu* zanechali, *nábožnost a bohabožnost*, velebí se posud, a velebiti se budou až na věky. Ó jak zpozdíli jsou tedy ti rodičové, kteří nedbajíce na to, aby měli děti dobře zvedené, hledí jen míti dítky *bohaté* a ve světě *vážené*. A kéžby to činili aspoň cestami spravedlivými! Ale tak, láska slepá k dítkám svádí rodiče někdy k tomu, že i nespravedlivým způsobem, podvodem, lichvou, zpronevěřením dítkám bohatství nahrabovati se neostýchají. Takováto láska dětem velice jest škodná. Či nevíte, že kletba Boží jest na statech nespravedlivých? Nevíte-li, že co nespravedlivě nabyto, nepřichází na třetí koleno? Nevíte-li, že přechoasto děti, v jichž ruce nespravedlivé zboží po rodičích přichází, velmi zhusta — což ovšem věc nejhorší — na duši ztrátu trpívají, anť jmění zle nabytého buď zle užívají, buď zlými způsoby rozmnožují?

Ó mějtež svatého Jiljího skutečně ve všem obcování svém za vzor, k čemuž popředně nábožní

předkové Vaši jej zvolili za patrona Vašeho! Tak zajisté blažené bude živobytí Vaše!

Byste se však o vzorném obcování *svatého Jiljího* tím více přesvědčili, pozorujmež jej v těch rocích, kdy se stal poustevníkem a později opatem.

To však v dílu druhém!

D Í L II.

Svatý Jiljí co poustevník.

Svatý Jiljí, opustiv vlast a otčinu, ploul po lodi k zemi Francouzské. Tu náhlou bouří byli zastíženi, tak že i nejzběhlejším a nejzmužilejším lodníkům srdce hrůzou a strachy trnulo. Jediný *Jiljí* nepozbyl mysli, nýbrž důvěrnou modlitbou u Boha vyprosil, že se bouře takměř najednou utišila a sklíčeným plavcům jasné břehy Francouzské se objevily. Když přistáli, opustil *Jiljí* loď a do jakési jeskyně blíž ústí *Rhodanu* se ukryl. A však *rolníci* vypátrali brzo na blízkou jeho příbytek, a vidouce, že muž jest svatý a Bohu milý, brali k němu ve všech potřebách útočiště, jednak *pomoci a rady* u něho, jednak přimluvy u Boha sobě vyžádající. Věci tyto protivily se skromnému duchu jeho, kterýž se světu cele tajiti chtěl; neboť opustiv jeskyni do hlubokého lesa kdesi v krajině Nemauské se zabral, kde mu kořínky byly pokrmem, voda pak nápojem. Ale Bůh, jenž všech opatruje, kteří Ho milují, a všem pokrmu dává v čas příhodný, seslal mu v dobrotě své *laňku*, kteráž ho mlékem svým živila. V úkrytu tomto byl svatý muž tento několik let živ, jedině modlitbami se zaměstnáváje, a svatým rozjímáním a tuhým pokáním. Když již

vysokého stupně dokonalosti došel, postavil ho Bůh na svícen, aby jako světlo svítil jiným, kdožby zatoužili po podobné dokonalosti.

Stalo se totiž, že kníže země té na lovu za laňkou se hnál, kteráž utíkajíc, přímo vrazila do jeskyně, v nížto *svatý Jiljí přebýval*. Kníže kázal jednomu z komonstva, aby šípem po laňce střelil. Šíp vystřelený poranil *svatého Jiljího* v krk, a však ani laňka, ani on nehnuli sebou. Což když myslivci znamenali, že se nic v jeskyni nehýbá, vešli v ni a nemálo se podivili, neboť tu uzřeli starce poraněného, an v hlubohou modlitbu pohřížen jest, a vedlé něho ležeti laňku pronásledovanou. Na to vešel *Flavius*, (tak se ten kníže jmenoval) sám do jeskyně, a odprosil pokorně poustevníka, ránu jemu zavázati dal. Od té doby docházel kníže častěji k svatému poustevníku a přesvědčiv se o jeho vznešených cnostech, naléhal na něho, aby se ku dvoru knížecímu odebral; ale vše nadarmo. *Jiljímu* se nechtělo z klidného přístavu vydati se zase na moře bouřlivé, z tichého úkrytu na lomozný trh života pospolitého. Teprv až viděl, že se mu mnozí touhou po křesťanské dokonalosti roznícení za žáky nabízeli, cítil se konečně nucena, svoliti v žádost knížete a dopustil, aby tam na poušti klášter vystaven byl. Stavba šla rychle ku předu, a *svatý Jiljí*, jenž se dal na kněžství vysvětit, stal se prvním toho kláštera *opatem*. I zkvítaly tu veškeré cnosti v nejkrásnější dokonalosti, a požehnání Boží rozlévalo se odtud daleko široko, a množství lidí přilákáno jednak divotvornou mocí *svatého opata*, jednak *svatým obcováním synův jeho duchovních* a osazovali se vůkol kláštera *svato-Jilského*, a netrvalo to dlouho, povstalo tu nové město, kteréž po jménu *svatého opata Saint Gillies*,

t. j. *svatý Jiljí*, nazváno bylo. Zemřel pln zásluh okolo roku 700.

Nejmilejší! hleďte, tak se vyplnil na svatém *Jiljím* vyrok Christův: „*Kdo se poníží, bývá povýšen.*“ Čím více sám světa se odcizoval: tím více Pán Bůh zraky lidské naň zostřil, aby zoujal patřící jemu místo.

Často se vtírají lidé k úřadům, ku kterým ani schopnosti, ani zásluh nemají, a urvou jich před hubou jiným, kteří nejsou tak drzí a dotěrní, aby se v ně vtírati chtěli. A však tací lidé mnoho v úřadu nejsou platni; lidé moudřejší na oko jich ctí, u vnitř se jim posmívají, neb i pohrdají jimi. Neboť jen kdo svědomitě zastává úřad, zasluhuje a vynutí sobě úctu, a k pravému svěřenců svých jest požehnání. Kdo však chce *svědomitě* zastávati úřad představeného, nechať v tom nehledá pouhou hříčku snadnou; k tomu jest potřebí všelikých a znamenitých darů a schopností; a čím vyšší jest úřad a důstojnost, tím jest tíže spravovati, tím větší jest zodpovědnost před Bohem a před lidmi. Odtud i *svatý Jiljí* proti důstojnosti opatské se tak dlouho zpouzel, až konečně k přijmutí ji mravně donucen byl.

Z á v ě r e k.

Svatý opate Jiljí! budiž naším u Boha ořodovníkem, abychom dle příkladu Tvého více duchovních, než-li pozemských statků vyhledávali; raději poslouchati, než panovati si přáli, v pokoře Bohu sloužili a za to s Tebou Boha věčně oslavovati směli. Amen!

Na slavnost sv. Jiljího, opata.

(Dne 1. Září.) ¹⁾.

„Hle, my jsme opustili všechno a šli jsme za Tebou:
co za to mítí budeme?“ Matth. 19.

Dnes milí křesťané není obyčejná toliko neděle, čili den Páně; dnes se slaví i slavnost *svatých anjelův strážných*, oněch duchův nebeských, kteréž Bůh milosrdný a dobrotivý ustanovil nám za strážce po cestách života našeho vezdejšího. Na tyto anjely nás připomínají zde na zemi nejvíce malé dítky, kteréž proto někdy z něžnosti „*anjílky*“ nazýváme. A tudíž nahlédněte, proč se čte evangelium, ve kterémž Spasitel přivolal maličkého, postavil ho uprostřed učeníkův Svých o úřady se hádajících a pravil: „*Amen, pravím vám, neobráte-li se, a nebudete-li jako maličtí, nevejdete do království nebeského.*“ (Mat. 18.) — Jeden z těch blažených člověkův, kteříž se dle těchto slov Spasitelových zachovali, jest také ten, jehož co patrona svého tento chrám a tato osada ctí a dnes slaví,

¹⁾ Toto kázání jest vzděláno dle překrásné řeči položené ve „Sbírce výkladův“ a t. d. Svaz. III. V Praze str. 141. sv. † Jos. Černého. Muž tento byl knězem v Praze u Karmelitánek a mluva jeho se vyznačuje zláště tím, že jest plyná, jednoduchá a srozumitelná; vše bere ze zkušenosti, obrazy jeho jsou pravdivé a důmyslné tak síce že se Slamou a Zahradníkem mohou klassiky české řeči z doby své slouti. Škoda, že tak záhy zemřel. K tím větším díkům zavázal nás p. sběratel, že alespoň tyto zlomky jejich činnosti písemnické uchránil před nepamětí a co chutnou lahůdku nám ve své sbírce podati sobě oblíbil. Činěno jest kázání toto na pouť sv. Jiljí opata, v Újezdě blíže Louček, ve farnosti Loučské.

jehož obraz na hlavním - oltáři toho chrámu se skvěje, a kterýž slove v latině *S. Aegidius*, v našem pak moravském jazyku *Jiljí*. Narozen byl v hlavním městě grecké říše, v Athénách, blíže trůnu, z vysoké šlechtické rodiny ve VII. století křesťanském, však hned od mladí poznáv marnost světa jen s Písmem svatým se obíral a skutky lásky křesťanské konal, tak že mimo to o nic jiného starati se nezdál; na to pak po smrti svých rodičův celé své dědictví prodal, a peníze vytěžené mezi chudobné rozdělil, a chtěje Christa Pána v nahotě nasledovati i poslední kabát svlékl pro chudého a na poušť se odebral. Proč to učinil? — Nejmilejší! aby šťastným byl zde a na věčnosti!

Toužebnost a snažnost šťastným býti, jest obecným hnutím a mocným puzením člověku Bohem vštípeným. *Dítě, muž i stařec* dychtí po svém štěstí a blahu. Při tom při všem ale bolestné jest viděti, kterak lidé toto štěstí hledají nepravou cestou, a sice proto: že od prostnosti čili od pravidel přirozenosti své daleko se vzdalují. — Nespokojení se vším, co jim prostá a přirozená povaha jejich k radosti poskytuje množívají sobě svévolně své potřeby, tudíž také své nesnáze, soužení a trápení. Mnohý ani snad nemůže pochopiti, jak *svatý Jiljí* na poušti štěstí svého nalezti mohl, jak mohl býti šťastným, veselým a spokojeným člověkem, při vodě a při kořínkách, při mléku srnčím, a spává na zemi, a přebývá v jeskyni, bez obcování s lidmi. A přece tomu tak jest; on byl šťasten, vesel a spokojen, proto že žil prostě, nevinně a přirozeně, stav se dítěti podobným. Protož i my, chceme-li k *pravému* štěstí přijíti, musíme, pokud možno, ku své prvotní přirozenosti a

prostnosti rajske se vrátiti. Proto také Christus Pán nakaženým svého věku lidem o tom napověděl řka: „*Nepečujte říkajíce: co budeme jísti, anebo čím se budeme odívati? Schylte se k přirozenosti, patřte na ptactvo, ohledněte se na kvítí, a nebudete-li jako maličtí, nevejdete do království nebeského!*“

Ó jak dobře by bylo, kdybychom se navrátili k tomu, co prosté, nevinné a přirozené jest; při tom by každý mnoho získal.

- I. Každý sám pro svou osobu;*
- II. I v obcování se svým bližným.*

D Í L I.

Prostým, nevinným přirozeným živobytím získáme sami pro sebe.

Nemůžeme zapřít, že léta našeho dětinství jsou léty nejradostnějšími a nejspokojenějšími. Každý ve svém dospělém věku musí vyznati, že jeho utěšená a poklidná mysl, má-li jakou, pozadu zůstati musí za onou spokojeností a utěšeností dětskou. A proč nám přátelé milí, ubývá s věkem dospělejším spokojenosti této, kdežto se přece neustále o ni usilujeme? Proto, poněvadž úmysly své pořád měníme; v dospělejším věku tak upřímně, jako když jsme malí byli, nesmýšlíme; zkrátka, poněvadž od dětinské nevinnosti, upřímnosti a přirozenosti dále a dále se vzdalujeme. A čím více od této přirozené dráhy v letech svých se uchylujeme, tím hrubší jest pochybení naše, tím nespokojenějšími a bídnějšími jsme tvory. Ó, leží-li nám štěstí naše na srdci, chceme-li, aby bída méně nás tlačila a

blaho mezi námi se množilo, nic jiného nám nezbyvá, než-li uposlechnouti rady Christovy, a býti jako maličtí.

1. Dítka dělají to, co se jim dobré býti zdá, ony neohlížejí se na to, co tomu asi řekne svět, aneb proč toho jiní nedělají. — I my tedy učíňme si to za pravidlo, že ani v mluvení, ani v jednání svém svět sobě za příklad bráti nechceme; neříkejme: „Ti a ti a mnoho jiných takhle jednají, nač bychom my jinak jednali? — Nemyslete, že ti, kterých následujete na slepo, vám budou rukojmím a záštitou, na niž byste se spoléhali a dnes neb zítra odvolati mohli; špatnou byste měli podporu; na holičkách byste zůstali, a ze všech pošetilostí, které jste po nich dělali, sami byste škodu vzali, k tomu před soudem sami z toho museli byste se zodpovídati. Chovejme se, jak na křesťany sluší; v každém se ozývá rozum a svědomí, každému z nás svítí světlo učení Christova, takže kde rozum a svědomí nestačí, tam zjevení Boží nedostatek nahraňuje. Tak se chovají dítka nevinné; ony činí, co jich přímý rozum jim káže, k čemu útlý cit jich vede, a co jejich prostá a oddaná mysl jim radí; ony rovnou cestou chodí, a byťby i pochybily, od svých rodičů napraveny nebo škodou vlastní poučeny stávají se opatrnějšími. Budeme-li tedy i my jako maličtí po svém nejlepším vědomí, citu a svědomí jednati: dobře a šťastně živi budeme. Tak to učinil *svatý Jiljí*, patron váš. Neohlížeje se na svět, rozdal bohatství i jmění své mezi chudé, a poslední kabát chudému dal, a boje se marné chvály lidské do nebe ho povýšujících, po lodi z Grecka, vlasti své, do Francouské země odploul. On učinil v tom až příliš mnoho z lásky k Bohu. a

byl šťasten: tím jistěji my šťastni budeme, pak-li jen poněkud po něm učiníme.

2. Byli bychom šťastnější ohledem na své *potřeby*. Dítka málo potřebují, s málem se spokojují; sprostičký těší je šat, skrovná světnička jim stačí. Takovými jsme i my jednou byli všickni, a dobře nám bylo. Ovšem až posud k nám rozum a přirozenost volá: „Čím prostější a jednodušší pokrmy a nápoje naše, tím zdraví našemu prospěšnější!“ Ale co činíme? Den ode dne, rok po roce hlavy si lámají lidé, jakby pro mlsný jazýček pokrmy a nápoje připravovali; ano má-li kdo třeba dobrého přítele pohostinu, neví ani, jakby se vymlouval, že ho řádně neuctil. Mnozí mlsají lahůdek a opojných věcí, jimiž se jen zdraví kazí, mozek mate a svědomí zatápí. A hle! to vše se stává mnohým zbytečnou potřebou, že při tom ani potřebného chleba, ani soli v domě nemají.

Dále volá příroda: „*Slušně ať se každý šatí, jak každému dle věku, stavu a pohlaví př sluší.*“ Ale co my? Mnozí v tom vyhledávají přednost, že mají mnoho a nádherných šatů; jiní na sebe berou věci, ježto ani věku, ani stavu, ani mohovitosti jejich přiměřeny nejsou, a ukazují marnost; a proto, co jin má býti k okrase, jest jim k ohyzdě; co pýchu jejich zdvíhá, to je pokořuje, čím tělo své nastrojují a ličí, tím je kazí, a k tomu se i na nich osvědčí pravdivost přísloví: „*Kdo příliš dává na sebe, nemá co dát do sebe.*“

„*Jak je to s nádhrou v příbytku a v jiném nábytku?*“ Příbytek má býti zdravý a pohodlný. Než co my? Nepřevracíme-li někdy, ba často plánem svým plán nejvyššího světa Stavitele? — Řekněte sami: Zda-li nejsou mnozí, jimžto daleko široko rozložené příbytky nestačí, a zase jiní, kte-

říž naopak jako v dírách vlhkých a smradlavých přebývají, a podobní jsouc divochům s němou tváří nocleh zdílejší? Obojí ti lidé se odchylují od slušnosti, vypadají z přirozeného řádu, a tudíž pravého štěstí nepožívají. — Jak blažen byl *sv. Jiljí* na pouštce své! Přicházela ho napájet *srnka* v jisté hodiny, kořinky lesní a všelijaké byliny byly potravou jeho, čerstvá vodička jeho nápojem, a při tom měl opásané roucho sprostického poustevníka, za obydlí jeskyni skalnou v lese, a byl při tom nad míru spokojen, a v Bohu se radoval, aniž si přál světských požitků a radovánek. Toli Bůh ovšem od nás nežádá, nýbrž *svatý Jiljí* učinil v tom až příliš mnoho z lásky k Bohu, a byl šťasten při tom; tím jistěji i my šťastnými se býti ucítíme, pak-li se na to, co potřebného, obmezíme. Ano my získáme i to, že

3. získáme *ohledem obveselení a vyražení* svého. Předložme dítkám, aby sobě ve vyraženích a zábovách vybírali; předložte jim s jedné strany hříčky vzaté z přírody (k. p. krásné květiny, a z nich uvité věnce, nebo ovoce, neb pestrého motýlka a t. d.) a s druhé strany nějaké umělé a drahé věci; mně se zdá, že ony všemi těmito opovrhnu a k oněm sáhnou. A hle! jejich volení jest dobré, neboť člověk nemůže býti šťastnějším, jako při radostech, ku kterým přirozenost sama ho zve, a které čisté, nevinné a lehko nabytelné jsou. Co je krásnějšího, než vidět vycházeti a zapadatí slunce, líbezný zpěv ptactva, šumění lesů, klokot potůčka, pohled na louky květinaté a t. d.? To vše, jak Tvůrce sám velí, mocně působí na smysly naše a obveseluje duši. A k těm radostem stejně přístup má chudý jak boháč, vzácný a sprostý, jen kdo má oči a srdce pro tyto radosti. Ale jak málo jest tak-

vých lidí, co dětské myslí přijímají dary tyto z rukou Tvůrcových! — Mnohý si jich nevšímá proto, že mu zevšedněly; jiný se shání po veselých strojených, drahých a záhubných, k. p. mnohý nemíní, že pil, dokud se mu hlava nemotá a někde ve příkopě nechrupe; jiný je doma v rodině jen hostem, a radosti u karét a sklenice hledá a výdělek se soudruhy z mokré čtvrti ztráví a prohýří. — Jak zcela jináče *svatý Jiljí*, patron zdejší! Jeho radostí bylo, na milé pouštní rozjímati o velikých skutcích Božích; stromy a skály byly jeho přátely, se kterýmiž hovořil, jak mocný, dobrotivý a moudrý jest Bůh! Tak tiše v pobožnosti plynuli jemu dnové jeho, až ho jedenkrát král Francouský na honbě vynašel, a do společnosti vyvedl. A však i když do společnosti přijdeme, šťastnějšími budeme, navrátíme-li se k upřímnosti a přirozenosti dítek.

Díl II.

Prostým, nevinným a přirozeným živobytím získáme v obcování s bližním.

1. Jestliže se ku sprostnosti a přirozenosti dítek navrátíme, jisto jest také, že i v *obcování s jinými, ve společnosti lidské poplyne život náš sladčeji. Každé* dítko jest k jiným srdce otevřeného, jest upřímné, beze vší potměšilosti, a neumí se přetvářeti; jak mile s ním promluvíme, i hned víme, jaké dítě před sebou máme; těm, kteréž miluje, okolo krku padá; těm ale, kterých nemiluje, z rukou se vydírá; každé hnutí, smích a pláč, každé slovo, každý čin zjevuje vnitřní puzení a náklonnost jeho. Tak máme i my se k jiným chovati upřímně a

otevřeně: čím se zdáme býti, budmež v pravdě; máme mluvit, jak myslíme, a jednati, jak mluvíme. O jak blaze bylo by obcovati mezi lidmi, kdyby každý hned na první slovo poznal, koho před sebou má, by věděl, s kým se spřáteliti anebo koho se stríci má! Ale nastojte, jinak se myslí, jinak se mluví, jinak se jedná; a kam se ohledneme, vidíme, že jeden před druhým se skrývá, jeden druhého mnoho a dlouho skoumá; a tak všechno po cestách křivých, nejistých a převrácených chodí; jen pokrytství, nedůvěra a podezřívání se plodí. A toť jest, přátelé moji, co nanejvýš hanobí společenství naše, co mnohdykrátě nesnesitelné činí celé tovaryšstvo lidské, tak že není divu, když se mnohému již zastesklo, na světě živu býti a jako *svatý Jiljí* raději se stromy a s nímou tváří obcovati, jako s tvory rozumnými, kteří rozum k tomu se míti zdají, aby jeden druhého šidili a klamali.

2. Ovšemť pravda, že každému hned věriti nemusíme, aniž mu všechno svěřiti můžeme a máme: a však něco jiného jest, ne všechno, co myslíme, říci; a něco jiného, mluvití neprávě a jinak, než-li smýšlíme; zapotřebí jest, jen *rozšafně smýšletí*, a pak při známosti povah lidských dá nám poctivost a opatrnost vždy na ruku, co a kdy komu zjeviti můžeme a máme. Hlavním tedy budiž nám pravidlem, že chceme s každým jako dítky s dítkami rovnou cestou kráčet. Kratčí, jistější a příjemnější jest cesta zřejmé rozšafnosti, než-li klikatá zacházka tajné potměšilost; ona, dlážděna jsouc důvěrou v poctivost jiných, přivádí k místu, k cíli, ku štěstí a k blaženosti společenské; ona vede spolu ku mravnému zdokonalení nás i bližních našich. A to se musí státi, má-li život náš býti

příjemný, má-li obcování naše býti radostné. Kde ale, táží se vás, kde najdem za našich dnů, aby prostnost a upřímnost, mírnost a srdečnost byly duší našeho obcování, aby společenské cnosti tyto oslazovaly nám život v tomto slzavém údolí? Snad-li tam, kde lidé *tělem* pohromadě sedí, duše ale na sta mil vzdálené mají? Aneb kde jeden před druhým mluvit se štítí? — Kde každé slovíčko na vážkách se váží a v podezření běře? Kde čest a dobré jméno se hryže, kde každý tak tvářiti a pítvořiti se musí, že více opičí, než-li lidskou přirozenost na něm viděti jest? — Ó běda rodinám, obcím a národům. Kde mizí prostnost, upřímnost a vespólná důvěra: zdraví těla i duše hyne mezi nimi, zasmušilost prozrazuje rozervanost jejich, a oni jen nepřirozeně a nuceně se při životě udržují a blaženost jen mamivou požívají ani nepoznávají příjemnost dobrého přátelství a zabývají se v čas zármutku vši útrpné pomocí.

3. Jak zcela jináče *sv. Jiljí*, patron náš! Když král Gallický na lovu s ním se obeznámil, a svatého poustevníka tohoto poznal, hnedle nepřestal prosbami naň doléhati, aby na tom místě, kde jeho poustevna byla, klášter vystavěti dovolil a jeho správu a řízení převzítí ráčil. Na tak dolehlivé prosby uvolil se svatý muž převzítí správu kláštera. Ale jaké to tam bylo mezi jeho bratry obcování! Upřímnost a prostota, ve kteréž mu tak blaživě plynuli dnové samotnému, oslazovala nyní s bratry řeholními obcování. Každý rád k němu, co otcí a opatovi se vinul, každý mu své srdce otevíral, každý jemu duší a srdcem oddán byl.

Z á v ě r e k.

Ó jakby též nám všem blaze život pozemský plynul, kdybychom si navyknouti chtěli, zbytečných potřeb a hříšných navyklostí pro Boha a pro své vlastní štěstí zanechati, a prostě, nevinně a přirozeně živu býti. Bylby ten svět posud rájem, kdybychom chtěli v něm jako křesťané žíti, a nechtěli po zapovězeném ovoci sáhati. Ó jakby se i po domácku blažobyt mohl zařídit, jakby radosti tichounkého života domácího mohly se snadno pěstovati, jakby choť s chotí, rodiči s dětmi, hospodyně s čeledí svou radostně dny života svého mohli beze všeho nákladu trávit, a jakby takto duch lásky a svérnosti utužoval přirozené svazky příbuzenstva a sousedstva, svazky rodinné i občanské! — Všecky cnosti oblažující náš život společný, vracelyby se opět pod střechu doškovou rovněž jako do paláců, a s požehnáním Božím neminuloby se plémě naše lidské. Amen!

Na slavnost svatých anjelů strážných. *)

(1. neděle v Září.)

Nebo pravím vám, že anjelé jejich
v nebesích vždycky vidí tvář
Otce mého, kterýž jest v ne-
besích. (Mat. 18, 10).

Mezi nesčíslnými tvory Božími jsou i neviditelní. Nemají takové tělo, jako my lidé, a proto

*) Toto kázání nám bylo zasláno od v. p. J. Malečka, horlivého správce duchovního v Beneticích, kteréž rádi tuto podáváme.

jich tělesným okem viděti nemožno: majítě však mnohem bystřejší rozum, ušlechtilou vůli a srdce plné lásky. Víte, jak nazýváme duchy tyto? — *svaté anjely, svaté a blažené duchy*. — Že v skutku takoví jsou tvorové, tím se snadno každý ujistiti může. V celé nám povědomé přirozenosti nalezájí se nescíslní stupňové života a dokonalosti. Postupně jedno jest lepší nad druhé; tvorové jisté říše ve přírodě převyšují dokonalostí svou všechny, jenž za ní stojí, a zas převyšeni jsou ode všech, jenž před ní stojí. Tak bylina dokonalejší jest, než nerosty (kov, kámen); neboť aspoň roste; zvíře pak dokonalejší jest, než kterákoli rostlina, neboť má život citelný a hnutný; a zvíře kterékoli, a by sebe bylo užitečnější a krásnější, převyšuje člověk.

Však ale při člověku se ještě nikoliv neskonává všechna dokonalost, nýbrž sáhá přes pomezí země do jiných oborů světa, a tam nápodobně u větší a větší míře postupuje, až se konečně trůnu všemocného Stvořitele dotýká. Nebo země není celým světem; jest i také nebe, nebe nesmírně veliké. A zda-li ta nescíslná obydlí tam nahoře pusta jsou a prázdná? Mohl-li Bůh učiniti člověka všech ostatních pozemských tvorů dokonalejšího: pročby byl nemohl utvořiti tvorů, kteříž zase člověka dokonalostí svou tak přesahují, jakož on povahou svou vévodí nad zvířaty? — Jako tedy člověk jest nad kámen, kov, rostlinu a kterékoli zvíře: rovně tak zase nad lidi dokonalejší a vznešenější tvorové žijí v obydlích nebeských, kteří tu prevelikou prostorem, která jest mezi Bohem a lidmi, nescíslnými sbory svými vyplňují.

Tím nás také zjevení Boží ujišťuje. Pán Ježíš sám světle mluví v dnešním svatém evangeliu o anjelích, kteří *vždy hledí na tvář Otce našeho*

nebeského t. j. v nebi přebývají, Boha poznávají a milují; — a přislubuje nám, že *po vzkříšení budeme jako anjele Boží v nebi* (Mat. 22.). — Církev svatá o těchto svatých anjelích učí: že nejen v nebi Boha milují a jemu slouží: nýbrž i nás lidi na zemi opatrují. Odtud je nazýváme svatými anjely strážními; a *1. neděle v měsíci Zúří* zláště ustanovena jest jako *slavnost svatých anjelů strážných*.

Slušno tedy bude, bychom dnes, v Christu pospolu shromáždění, nábožně rozjímali:

I. *Jakou ochranu poskytují nám svatí anjelové strážní?*

II. *Jakou útěchu z toho přesvědčení čerpati máme?*

Díl I.

Jakou ochranu poskytují nám svatí anjelové strážní?

Když lid israelský vytáhl z Egypta do země zaslíbené a nevěda kudy a kam, bědoval a naříkal: těšil ho Bůh řka: *Aj, já pošlu anjela svého, kterýžby šel před tebou a ostříhal tebe na cestě do země Kanaan, a uvedl tě na místo, kteréž jsem připravil tobě.* — Toto všecko, jak dí svatý Pavel, v podobenství dalo se. Nebo zda-li nebyl onen lid israelský obraz a předzvěstování lidu křesťanského, nás katolických křesťanů, jenž jsouce vysvobození skrze Ježíše Christa z otroctví pekelného, putujeme do země zaslíbené, která jest nebe, otčina naše a vlast pravá? — Na této však neznámé, často daleké cestě jsou napřed i v zadu mnozí nepřátelé, mnohá nebezpečí hrozí duši i tělu našemu; a tudíž není divu, aby sobě slabý smrtelník unavený nepostýsknul. Proto ale i nám zláště platí přislíbení

Hospodinovo: „*Aj! já pošlu anjela svého . . .*“ a v Žalmu 90.: „*Anjelům svým přikázal o tobě, aby tě ostríhali na všech cestách tvých.*“

Dal nám totiž Bůh jednomu každému anjela za vůdce v životě tomto, by nás ostríhal, opatroval, k dobrému vzbuzoval, a ku spasení vedl. Proto také ho nazýváme anjela strážce; a proto přikázal Bůh: „*Šetřiž ho a poslouvej hlasu jeho; aniž se domnívej, že by's měl pohrdnouti jím.*“ (2. Mos. XXIII).

Tyto anjely strážné nazývá svatý Pavel: *služebnými duchy*, kteří bývají jsou posláni k obsluze těm, kdož mají býti dědicemi nebes (Žid. I.): *Zdaliž všickni anjelé nejsou služební duchové posíláni ke službě pro ty, kdož obdrží dědictví spasení?*“ Dle těchto slov tedy svatí anjelové stvoření jsou ke službě naší, k ochraně naší od časného a věčného zlého. — *Svatý Otec Augustin* píše o svatých anjelích: „*Velikou zajisté milost prokázal's nám, o Bože! že's z lásky k nám jednomu každému udělil anjela strážce, by nás ve dne v noci, ve spánku a bdění, na zemi i na vodě chránil a vedl, jako někdy syny israelské.*“ —

O této pravdě abychom se přesvědčili, zláště ti, co nic nevěří, leč co vidí, Bůh častěj své anjely strážné v podobě lidské na zemi seslati ráčil. Tak poslal Bůh anjela Rafaele k mladému *Tobiášovi* v způsobě mládence, aby ho vedl a chránil na daleké cestě. Tak svatí anjelové strážní vyvedli *Lota* a rodinu jeho z hořící Sodomy a Gomorrhy. Tak anjel strážný přišel k svatému *Josefovi* do Betléma, aby jej s božským dítětem Ježíšem i s Marií, matkou jeho na útěku do Egypta a z Egypta zase nazpět doprovázel. Tak vyvedl anjel Páně *svatého Petra* ze žaláře již k smrti odsouzeného a těsně ukovaného. — I, jak žalmista

Páně ujišťuje, *líhá anjel strážný okolo těch, kdož se bojí Pána.*“ (Ž. 33.). Proč pak se *radují anjelové v nebi nad jedním křesťánem pokáním činícím více, než nad 99 spravedlivými?* — Proto že jsou anjelové strážní. Proč zachránili již mnohé nerozumné dítko, které bez dohlídky jsouc, netušilo záhubu, a vydávalo se v nebezpečí života, an k. p. kolem vody běhalo, přes těsnou lávku běželo, na vysoké stavení lezlo a t. d.? Že jsou anjelové strážní! *Ale cožby nemohl všemocný Bůh sám lidi chrániti a spasiti, musí-li k tomu míti anjela strážných?* — Místo odpovědi zase já se ptám: Zda-li nemůže Bůh malé dítky sám odchovati, musí-li mu v tom pomáhati matky? Zda-li nemůže Bůh chudému sám pomoci, potřebuje-li k tomu boháče? — Inu! když Bůh malé dítky vychovávati nechává v náručí milujících matek: což v tom příčinou jiného, než aby's ty, milé dítě! učilo se ctíti otce svého i matku svou? — Ty by's jistě tak nectil matku a otce, kdyby's přijda k rozumu nenahlížel, že v bolestech porodila tebe matka tvá, a otec často potně na tebe starati se musel! Když Bůh sám chudému z bídy nepomáhá, ale poroučí, by mu bohatší pomáhali, což tím zamýšlí? — Zajisté přemoudře učinil a zřídil to tak Bůh; on přeje boháči tu radost, že může rozdělovati mezi chudé, co mu Bůh naspořil; chudého pak tím pobuzuje, by byl pokorný a dobrodince si vážil; bez toho ale by si jeden druhého ani nepovšimnul! A když Bůh k ochraně tvé svaté anjely stvořil: chce tobě ukázati, jak velké ceny má duše lidská, kterak tebe, člověče! miluje, že nikdy pro své chování toho si nezasluluješ, i kdyby's sebe poctivějším, sebe učenějším a nábožnějším byl; chce tě pobízeti, by's tedy učil se ctíti Boha svého, uznalost jeviti za

dobrodiní jeho a úctu jeviti svatým anjelům, strážcům svým.

Díl II.

Jakou útěchu z toho přesvědčení čerpati máme?

Ó jak potěšitelné jest toto učení svaté katolické Církve o anjelích strážnících. Kdo jest, anby si ještě zoufal v neštěstí? Kdo, anby podlehnouti musel pokušení věda a pevnou máje víru, že vedle něho stojí svatý anjel strážný? — Mnoho jest nebezpečí na světě, mnoho též pokušení v životě! „*Pokušitel náš ďábel, jak svědčí svatý Petr, obchází ustavičně jako lev řvoucí, hledaje, kohoby sežral.* (1. Petr V). Svatý Pavel cítil tak mocně na sebe dorážeti střely ohnivé (palčivé) pokušení, že div nezoufaje volal a zasténal si bolestně z hlubokosti srdce svého: „*Kdož mne vysvobodí z těla smrti této?*“ (Řím. 7.) t. j. z těla, které mne ustavičně ponouká k hříchu, a je příčinou smrti duše mé t. j. hříchů smrtelných? —

Mnoho jest nebezpečení, mnoho pokušení; ale mnoho také anjelů strážných. Kamkoli se obrátím, hrozí pokušení; ale kamkoli pohlédnu, vidím okem věřícího ducha svého anjela strážného. Zda-li to není útěcha pro nás zde na světě? — Jaká to útěcha pro Mojžíše a lid israelský, když táhli z Egypta; nepřítel v patech, moře před sebou! Co počíti? -- Tu zaslechli hlas Hospodina, Boha svého: „*Aj, já pošlu anjela svého . . .*“ (Exod 23.) — Jaká to radost pro mladého Tobiáše, jaká útěcha pro starého otce jeho, když ho anjel strážný přivedl šťastně nazpátek do náručí otcova! Svatý Petr, když ho anjel strážný vyvedl ze žaláře na svobodu, ne-

věděl radostí, zda-li to je sen, či radostná skutečnost? (Skut. XII.) Nejmilejší! Nebudete-li vy vroucně děkovati Bohu, až uslyšíte, že Bůh odvrátil metlu hněvu svého od nás, nemáme se již takové nakažlivé nemoci co báti, která u nás nyní a kolem nás tak strašně zuří! —

Snad mně tu někdo namítne: *Tolikráte již jsem nešťastný byl, tolikráte za den do hříchu padám: kde jest můj anjel strážce?* Rozmilý bratře! S těmato očima, kterýma na mne hlídáš, arcif nevidíš anjela strážce, jako nevidíš ducha mého, který nyní k tvému mluví neboť on jest pouhý duch; ale očima katolické víry vidělbyš ho, kdybys chtěl. Že padáš, že podleháš v pokušení, jen neposlušnosti své přičítej. Modli se, a poslouvej vnuknutí anjela strážného, a pocítíš ochranu jeho. — Jak blaze ti bylo, když se's ještě modlíval s matinkou svou: „Anjele Boží, strážce můj“! Nyní pak se již nemodlíš, proto že se z tebe vykourila útěchyplná víra, že jsou anjelové strážní. Proč pak již nedbáš na vnuknutí anjela strážného? — Zda-li nepřikazuje Bůh: „*Šetři ho a poslouvej hlasu jeho* a t. d.“ —

Ty, když co zlého, či hloupého's vyvedl, strkáš to nevrle na ducha pekelného, volaje: *Čert mne k tomu měl!* — Když ale co dobrého a spásitelného vyvedeš, proč to nepřičítáš anjelu strážci? — Když v čas cholery mřou lidé, a před očima vašima ubírají se na věčnost známí a neznámí, z vaší rodiny, vesnice, z okolí a vzdálí, říkáte: *ach! to je neštěstí!* Jak pak tomu říkáte, když okolo vás padají a vám se nic nestane? — Bylť s vámi svatý anjel, kterého jste neviděli. Dávno-li je to, co tu strašila horká nemoc? Nemohl-li tenkrát tobě umřítí tvůj dobrý otec, tvá drahá máti,

tvé poslední dítě? — Vidíš, nestalo se to, protože anjel strážný stál při nich. Co by bylo si počalo v té rodině těch šest i více dětí, kdyby jim byl otec jejich, chudý řemeslník zemřel? — Že se to nestalo, děkují anjelu strážci. Že ten hříšný opilec, smilník a t. d. času má na pokání, má děkovati svatému anjelovi strážnému! kdyby nebylo svatých anjelů strážných, snad polovice lidí by nešťastně zhynulo, a ostatní by byli na světě chromí, slepí, hluchí a neduživí! Ani dítě v životě matky své by nebylo zachováno, kdyby nebylo svatých anjelů strážných.

Závěrka.

Ó jen buďte vždy poslušni vnuknutí svatých anjelů strážných! tenkrátte zajisté ani nešťastným nebudeš, ani nezhyneš ve hříchu. Vidíš, do jaké hanby padla kamarádka tvá! Neslyšíš-li, jak ti tu šeptá anjel strážce: Panno! dej si pozor, dnes mně, zejtra tobě! — Tam hle někdo pro svou nedbalost, pro obžerství o všechno přišel; tu hle zase jeden vyhořel pro svou neopatrnost; zase jiný přišel ze služby pro svou nevěrnost. Neslyšíš-li tu napomínání svatého anjela strážného? — Ty se na někoho hrozně hněváš a pro živý svět bys s ním nemluvil, proto mu také všudy vyhýbáš: a hle! když se potkáte zrakem svým k. p. u kropeničky, nevnuká-li anjel strážný: Smiř se? — Když se zvoní umíráčkem, neříká-li anjel Páně tobě: Člověče! pamatuj na smrt! — Když tě napomíná otec tvůj, máti tvá, tvůj pastýř duchovní či jiný svědomitý představený, pamatuj, že jejich ústy napomíná tebe svatý anjel strážný!

Protož milý krřestane! at jsi malý, at velký, sprostý nebo vznešený, velmi dobře pochodíš, když s nevinnou mládí nepřestaneš se modliti:

„Anjele Boží! strážce můj!
Mne vezdy řiď a napravuj.“

Amen!

Na den

Narození blahoslavené Panny Marie.

(Dne 8. Září.)

Maria, ze kteréž se narodil Ježíš,
jenž slove Christus.

Jako anjelové Boží při narození Vykupitele světa: tak i já ve jménu Církve svaté zvěstuji Vám radost prevelikou, kterážto se stala celému světu dnešním dnem. Narodila se totiž dnes Maria, ze kteréž se narodil Ježíš, jenž slove Christus.

Pojďme, chvátejmež ke kolébce její! A kde, kde jí máme hledati? — Onať jest sice dcera královská, pošla z rodu Davida krále; ale jako mateř Ježíše Christa narodila se v chudobě a poníženosti. Zaletmež duchem do Nazarétu, do domu staříckých manželův svatého Joachima a Anny. Jakáto tam ~~dnes~~ zavítala radost, jaké to plesání v domě, druhdy tak osamělém a tichém, že Hospodin těmto staříckým manželům svěřil takovou dceru k výchování!

A však Vy nemohouce do Nazaretu, pospíchalit jste sem na *Vranov*. A proč právě sem jste se octnuli, Vy, milí poutníckové a drazí vlastencové mojí? Mohlit jste i doma uctíti, a na

tento svět uvítati matku Páně. Proč že jste opustili rodiče a přátely, Vaše dítky a příbytky, a vydali jste se — mnozí na dalekou cestu, a vstupovali ve mnohém potu na tuto horu lesnatou? —

Čteme v dějinách církevních, že dokavád ve smrtelném těle ještě prodlévala matká Páně: z dalekých krajín putovali do *Efesu* věřící, kdežto za nějaký čas přebývala s apostolem Janem svatým, tam řku putovali, jen aby matku Páně na své vlastní oči viděti, a jak náleží uctíti mohli horliví ctitelové její. Tak od jakživa hledělit se co nejvíce blížiti křesťané k matce Christa Ježíše, aby jí jak náleží uctíti a vzývati mohli.

A ačkoli všudy jí ke cti stavívány chrámy, sochy a oltáře: nicméně přec tam nejraději chodívali věřící ctit a vzyvat matku Boží, na takové místa a k takovým obrazům, kde ona si ulíbila svým ctitelům býti jako bližší a k vyslyšení proseb jejich náchylnější.

Naše milá vlast Moravská počítá mnoho takových míst, ve kterých sobě obzvláště oblíbila Matka Páně, a na kterých ochotněji přijímá úctu svých dítek a ujímá se jich v potřebách jejich. A mezi tyto nejkrásnější a nej pamětnější místa Mariánská v naší vlasti patří i tento krásný stánek *Vranovský*, kterýž zdě u prostřed lesů hustých s hory vysoké svou dvojí věží z daleka ctitele Mariánské k sobě vábí. Proto že zde na tomto místě matka Christova od dávna divotvorně se jevila, a milosti své hojněji udílela ctitelům svým: proto nábožný kníže Max Lichtenstein toto sídlo Mariánské, mnohými zázraky oslavené, krásným tímto chrámem ozdobil, a biskup Olomucký je slavně vysvětil ke cti a chvále Narození Blahoslavené Marie Panny.

Protože tedy tento chrám zázračným obrazem Panny Marie proslulý, na památku dnešní radostné události vysvěcen jest byl: proto od té doby valí se sem zástupové ctitelův Marianských, a od toho dne počíná pouť na Vranově po několika neděl.

A proto oslavmež dnešní den nábožným rozjímáním: že skutečně dnes celému světu den radostný nastal: neboť dnes se narodila

- I. *královna všech Svatých*, a proto jí tak ctíme;
- II. *naše nebeská matka*, a proto se k ní obzvlášť utíkáme.

Díl I.

Královna všech Svatých.

Celý život Marie můžete sobě představit jako krásný jarní den; ráno vzejde slunce, na nebi není mračínka; — o polednách svítí v plné záři, není mračínka; u večer zapadá za hory na nebi bezmračném.

Tak byl život Marie.

Již útlý věk svůj obětovala Maria Bohu. *Ona, dí svatý Bernard, kteráž Syna nejlepšího poroditi měla, také sama dítětem předobrym býti musela.*“ A co mám říci o jejím věku panenském? — Tentýž medotekoucí ctitel její píše: „*Panenství Marie bylo takové, že půvabem čistoty své Syna Božího přivolala s nebe.*“ Když Gabriel do tichého obydlí v Nazaretě k ní jest vešel, a veliké tajemství: že matkou Spasitele bude — jí oznamoval: jak se tu zarděla, jak se lekla? Jazykem se třesoucím táže se posla Božího: *Kterak se to stane, anť muže nepoznávám?* Tu máte příklad čistoty panenské!

A když jí to anjel Boží vysvětlil, jak se to stane bez ujmy její cnosti, tu skloníc hlavinku svou dí: „*Já jsem děvka Páně, staniž mi se podle slova tvého*“ t. j. Já celý život svůj obětuji Bohu, a co na mne Bůh skládá; mileráda přijímám. Tu máte zase příklad poslušnosti a odevzdanosti do vůle Boží.

A když *svatý Josef* zpozoroval stav choti své Marie, nemoha si toho vysvětliti, trápil se velmi. A co Maria? Raději snášela podezření, trápila sebe i jeho, jen aby se nechlubila tou ctí, jakou jí Bůh vyznamenal mezi ženami, spoléhajíc na to, že Bůh, až přijde čas, sám o tom Josefovi poví. Není-li to úžasná *pokora a skromnost*?

A když vyslechla od posla Božího, že její teta Alžběta, ve svém stáří ještě porodí předchůdce Páně: hned vstavši chvátala do hor Judských ke své tetě: znalať svou důstojnost, znala ji i Alžběta osvěcená Duchem Svatým: A nicméně Maria sloužila jako děvečka tetičce své v těch dnech, když ona nemohla pro porod zastávat po domě práci. Není-li to příklad *věrného přátelství*? — Kdežto obyčejně lidi ve štěstí svém na své chudší přátele zapomínají: Maria právě tím jest *věrnější*, čím více Bůh ji povýšil.

A jak útle pečovala matka svatá o to dítě nebeské jí svěřené. Když na ně Herodes ostřil meč, utíkala s ním do Egypta; — v chrámě jej Bohu obětovala; do chrámu co pacholátko k výročním slavnostem ho vodila, ztraceného hledala, opatrovala. Zkrátka byla příkladem matky svědomité, jak *sv. Bernard* dí: „*Ta matka zajisté nejlepší byla, kteréž sám Bůh Syna svého svěřil!*“ —

A co mám říci o její *domácnosti*? — Její nebe byla tichounká chaloupka v Nazaretě, její jediná

radost, opatrovati a obsluhovati chotě svého a kojence nebeského. Jiných rozkoší neznala, jiných si ani nepřála! —

Ptáme-li se, jakou víru měla Maria? — Odpovídám větší, než-li svatí Boží. Svatí vyznavačové Boží v ní dnes uvítají *sloup* neobmezené *víry*; patriarchové a proroci ji uvítají co okrasu *Israele*; mučénici Boží ji uvítají co *korunu stálosti a trpělivosti*; panny ji přivítají co *pravzor čistoty*; a tak všickni Svatí a Světice Boží radují se z narození jejího, neboť v ní uvítají královnu svou, o ní zajiště bylo od prorokův povědino: „*V Jakobu přebývej a v Israeli učin dědictví, a ve vyvolených svých pusť kořeny*“ (Přisl. 8.) t. j.: v lidu mém vyvoleném budeš, o Maria, přebývati, v něm zanecháš plémě svaté, dědictví sobě rovné, a v pravdě, nezdarma ve vyvolených svých kořenů pustila, neboť vyvýšena jest, jako cedr na Libanu, jenž jest pán a král všech stromů — tak je Maria královnou všech Svatých Božích; jako *cypris*, kterýž má dřevo vonné, tvrdé, červotočině nepodrobené; jako *javor* vezdy se zelenající, jako *palma*, která korunu k nebi povznáší, své ovoce pak k zemi skloňuje, jako *růže*, kteráž, ač se v trní a bodláčí rodí, přec osten z nich nebere, nýbrž vůní libeznou páchne.

Ano Nejmilejší! Maria jest královnou všech Svatých, milostí plnou, a proto ji obzvláště ctíme a z jejího narození se radujeme.

D Í L II.

Ale více se rozmnoží v srdci našem radost z narození P. M., když nábožně k myslí si přivedíme, že se nám v osobě její narodila naše *nebeská matka*, ku kteréž se v každé potřebě s důvěrou kloniti smíme.

Matkou svojí podle zákona přirozenosti nazývají děti tu, jížto po pánu Bohu život svůj děkovati mají; kteráž je devět měsíců pod srdcem svým nosila, svou krví živila a v těžkých bolestech na svět porodila. Má-li tedy Maria matkou naší býti, tudyž taky ona nás musela pod svým srdcem nositi, svou krví živiti a v bolestech k životu poroditi. A hle! to všecko nám Marií se stalo.

1. Ona *nás pod srdcem mateřským nosila*. Kde? a kdy? tážete se; vždyť my známe svoje matky! N.! to duchovním způsobem vyložiti třeba. Všickni bychom byli zhynuli smrtí věčnou, kdyby nebyl nový Adam napravil, co první Adam zkazil; nový ten nebeský praotec je Christus. Protože Maria byla matkou žádoucího Messiáše, jeho na svět příchodem také my na novo jsme se zrodili k životu věčnému. Jako Eva roditi počala hříšníky, ježto všickni v Adamovi zhřešili a zkažení jsou byli: tak Maria duchovně počala roditi spravedlivé, ježto Christem všickni ospravedlněni jsou.

Také sv. Lukáš svědčí o tom, že Maria jest matkou naší, v slovích těchto: „Porodila syna svého jednorozeného a plenkami jej obvinula.“ O synu prvorozeném mluví evangelista: měla-li však Maria syna prvorozeného, musila míti také syna druhorozeného, synů více. A však dobře víme, že kromě božského jedináčka jiných synův neměla.

Kteří jsou tedy synové její druhorození? — Tomu odpovídá sv. *Bonaventura* takto: „Druhorození synové Marie my jsme, neboť v jedináčku svém také nás k životu věčnému zplodila, jsouc matkou náš všech nejmilejší.“ —

2. Maria jest matkou naší: ona nás porodila k životu, porodila v *bolesteck nesmírných*. Všecko co bolestného pro syna vytrpěla, spolu také trpěla pro nás; nebo v něm byli jsme obsaženi my. Když tedy Maria synáčka do jesliček kladla, spolu s ním i nás tam ukládala; když s ním do Egypta utíkala, spolu nás v náručí mateřském nesla; a tohoto milého syna — svou radost a útěchu pro nás obětovati musela, aby nás k blaženosti porodila. Se srdcem sedmerým mečem probodeným pod křížem státi a na smrt syna svého patřiti musela, — a tenkrát k životu věčnému nás porodila. O žádná matka pod sluncem tolik pro dítě své nevystála, co Maria pro nás. Matky křesťanské! kdybych se vás ptal: *které ze svých dítek milujete nejvíce, řekli byste, že máte všechny rády, ale ono dítě předc nejvíce, pro které jste nejvíce vystály, nejhůře vytrpěly.* A tato zkušenost je potěšitelná pro nás. Aj, N.! pro nás Maria vystála nejvíce, a proto jsme my děti její nejmilejší.

Z á v ě r e k.

Mojí Nejmilejší! není-li tedy dnešní den, den radostný? nemáme-li se těšiti z toho, že se nám dnes narodila největší Světice, nejmilejší Matka naše? — O Maria matko naše — my co dítky přicházíme k tobě, o Maria, královno všech Svatých, hle! my přicházíme Ti skládat úctu. Hle! v dnešní den, radostné památce Tvého narození zasvěcený, jaký

zástup věrných synů a dcer milé Moravy, shromáždil se zde na tomto místě Tobě obzvláště milém před obrazem Tvým milostným, zde divotvorným. Na perutěch lásky, na perutěch důvěry přichvátali sem po těch lesích, na tuto horu posvátnou Vranovskou, aby tě co královnu Svatých uctili, co máti své těžkosti a bídy přednesli, a všecky své potřeby vypověděli. O matko, nakloň ucha svého k prosbám jejich a nepropouštěj je od sebe bez vyslyšení. Jsou tu otcové, jenž při vší své práci, při svém lopocení rodiny své potřebnými věcmi opatřiti nemohou, s bídou a s nedostatkem neustále bojující — o matko pohleď na ně, obmysli je!

Jsou tu matky, jež za zdar své domácnosti, za blaho a štěstí dítek svých před tvým obrazem milostným modlitby své vylévají — o matko popatř na ně, vyslyš je! —

Jsou tu sirotci, jenž hoře a bolest svou Tobě k nohám skládají — o matko, vzhledni na ně, potěš je! —

Jsou tu *mrzáci a nemocní, kteří nezhojitelnou pro léky vezdejší chorobou trpí*, dlouho již trpí, nikdo jim pomoci nemůže: o matko, smiluj se, ozdrav je! —

Jsou tu *vdovy*, jež nátisky a opuštěnost svou tobě stěžují — o matko, popatř na ně, posilni je!

Matko naše! v celém tom zástupě tvých synů a dcer není jediného, kdožby Tebe o něco prositi neměl. Ukaž se býti matkou!

A nyní, když jsem potřeby a přání všech uvedl, dovol matko svatá, abych i já nehodný poslední mezi syny Tvými svého srdce jedinou prosbu a žádost Tobě směl vyjevit. O zboží a slávu světa, o nic, po čem světáci toužívají, nežádám: já přeju, a prosím vroucně za to: Matko svatá!

ostříhej s hory Tého Tobě milé a posvátné, jakoby ze srdce jejího, naši milou vlast Moravu, vypros, aby v této drahé vlasti naší víra Christova, a úcta Tvoje, kterou sv. Cyrill a Method tu vštíplí, svěžeji kvetla v obcích a rodinách, abychom nepotvořice se po cizinsku, navraceli se k starým mravům ušlechtilých předků našich, abychom opustivše někdy tuto vlast pozemskou, po skončené pouti vezdejší s Tebou, ó královno nebes, v nebi věčně Boha chváliti mohli.

Amen.

Na slavnost

Svatých Anjelů Strážných.

„Angelis suis mendavit de te.“

Když tobě otec a matka zemrou, tenkrát by se snad domníval, že se již nikdo o tebe nestará a tebe neujímá v tvé slabosti a v rozličných nebezpečnostech života; a tato myšlénka mohla by tebe snad učiniti malomyslným a příliš bojácným. Nyní ale se dozvidáš, že *anjel*, duch velmi rozumný, mocný a lidumilný má rozkaz od Boha, aby tebe s očí nespouštěl, nýbrž ve dne, v noci tebe strážil, co tělo a duši tvou pečoval. Když na to pomyslíš, co při tom z toho musíš pocítiti? — Hle! a tomu právě učí naše svaté náboženství, že *nám Bůh takové anjely ku stráží připojil*. Tento anjel strážný tedy:

1. varuje nás, *když v něčem ještě nezkušení a*

neopatrni jsme. Ty jsi nezkušený a neopatrný t. j. ty velmi často nevíš a sobě nepředložíš, co na tom záleží a z toho pochází, kdybys to ono učinil. Co tedy učiní anjel strážný, když něco činiti zamýslíš, co by tě později do hříchu a neštěstí přivésti muselo? On tě *varuje*. Kterak ale tě může varovati, když ho nevidíš a neslyšíš? Anjel jest duch, a proto k duchu tvému může mluvití beze slov a znamení, která teprv uchem a okem do duše přicházejí. Svatý anjel strážný totiž může způsobiti, že v tobě povstávají takové myšlenky a city, jimiž pohnut býváš, abys nečinil, co by tě později v záhubu přivésti mohlo. Ku příkladu, lehkomyšlní chlapeč dotírají na tebe, abys s nimi o peníze hrál. Kdybys tedy hrál, prohrál bys peníze potřebné, anebo bys dostal větší chuti ke hře a konečně by se z tebe stal náruživý hráč. Ty to nevíš a nepředložíš si to, proto že nezkušený a neopatrný jsi. Ale anjel Páně ví to, a varuje tebe. On to způsobí, že ti snad přijde obzvláštní tesklivost, nechut před kartami, a je ti, jakoby tě u vníř někdo nazpět potahoval od nich; anebo ti napadne otec a matka, jak by se rmoutili a vadili, kdyby tebe hráti viděli. Tak tě varuje anjel Páně v tvé nezkušenosti a neopatrnosti.

2. *On vodí bezpečně v nebezpečnostech.* Tak k. p. mladý Tobiaš byl na svých cestách ve mnohém nebezpečství a ze všech vyvedl ho anjel Rafael! — I my velmi často jsme v nebezpečnostech. Často hraje dítě u *vody*, nebo na blízku *ohně*, někdy neschází ani krok, žeby tam padlo anebo ohněm zachváčeno bylo: a hle! jeho kroky a pohnutí jsou tak zevrub odměřené, jakoby ono o tom nebezpečství vědělo. — Nebo k. p. někdy drží dítě v ruce *jedovaté hrozinky* a už je chce

do hubičky strkati; ale nežli jich skutečně okusí, přijde mu najednou jakási nechut, anebo nějak jinak od svého úmyslu odvráceno bývá. Nebo vzteklý pes běží blízko vedlé tebe, koně se poplaší a uprchnou s vozem, ve kterém sedíš; ty někdy s hůry sletíš dolů; ale v největším ulekutí, téměř smyslů zbaven jsa, počínáš sobě tak v nebezpečení, jakobys již dlouho zrale byl uvážil chování své. Kdo to asi byl, kdo tebe nebo to dítě v takových nebezpečích vodil! — Anjel strážný to učinil!

3. *Anjel Boží nás opatruje před škodou.* Můžeš škodu trpěti na těle i na duši. Jak anjel lidi opatruje často v nebezpečí života, o tom jsme právě nyní povídali. Často ale anjel Páně jiné věci neviditelně *zadržuje*, aby nám neškodily. Tak anjel Páně stál viditelně vedlé Daniela v jámě, a zadržoval lvy, aby mu neuškodili; anjel ho ochránil před tím, aby hladý nepošel, jelikož mu proroka Habakuka s pokrmem dovedl. Anjel Páně stál při třech mládencích v peci rozpálené a zdržoval oheň, aby jich nepopálil; a anjel Páně ukázal Hagar na poušti pramen, aby dítě své žízní chřadnoucí napojiti mohla; anjel Páně ukázal se ve snách Josefovi, a poručil mu, aby utíkal s dítětem a matkou jeho, a tak je ochránil před mečem Herodesovým. Tak někdy anjel Páně stojí při nás, že někdy k. p. dům se sboří, nebo brokovnice spustí, nebo když je povodeň, anebo v bitvě kulky lítají, anebo v nemoci nakažlivé lidé umírají; anjel Páně stojí při mnohém člověku, že se mu při takových nebezpečích nic zlého nestane. A když jiní lidé v pravý čas a pravým náležitým způsobem tobě pomohli, žes od neštěstí uchráněn byl k. p. někdo tebe z hořícího domu vynesl, nebo v nebezpečné nemoci pravý lék poradil.

snad to anjel Boží byl, který to dobrodinci tvému vnuknutí směl. Rovně tak ochraňuje nás *anjel Páně, abychom neutrpěli škodu na duši*. Když k. p. někdy se stane, že špatný člověk, který dítě zkažití chce, najednou se ostýchatí a báti počne; anebo když dítě, které rostlo mezi zlými lidmi, předce se nepokazilo: kdož jiný toho původem byl, leč anjel strážný? Anjel Páně tedy opatruje nás před škodou na těle a na duši.

4. *On nás napomíná a povzbuzuje*. Tato napomínání sice pocházejí od Ducha Svatého; ale jako Duch Svatý shrze ústa duchovního otce člověkoví domlouvá a v pravý čas pravé slovo na srdce klade: takť Duch Svatý druhdy svatého anjela, co čistějšího nástroje k tomutéž cíli používá. K. p. najednou ti napadne, abys to neb ono učinil, a nedá ti to pokoje, až to uděláš; ono tě to napomíná k něčemu dobrému a Bohu milému; ono tě to napomíná způsobem takovým, že dobře cítíš, že tyto myšlenky z tvé duše nepovstaly. Kdo to asi je, jenž tímto způsobem tebe napomíná a povzbuzuje? k. p. jdeš okolo štěpnice, a máš chuti, krásti ovoce; tu ti najednou napadne: „Jedno oko všechno vidí, a to nikdo neošidí“ — kdo to byl, jenž tebe napomenul? — Anebo ti říkají zlí tovaryšové: Ty jsi hloupák, že se vždycky od rodičů pořád za pecí zdržovati necháváš; pojď s námi hrát, tancovat a se vyrážet: v tom tě to ale uvnitř upomene na verš ze žalmu: „*Blaze tomu, kdo neuposlechne rady hříšnickovy. a po jeho křivých cestách nestoupá.*“

E p i l o g.

Proto laskaví posluchači buďte poslušni vnuknutí svatého anjela strážného a každodenně obzvláště u večer se modlete vroucně:

Anjele Boží, strážce můj,
 Rač vždycky být ochrance můj,
 Mne vždycky říd a napravuj,
 Ať jsem tak živ, jak chce Bůh můj;
 Tělo, svět, ďábla přemáhám,
 Na Tvá vnuknutí pozor dám,
 A v tom svatém obcování,
 Ať setrvám do skonání,
 Po smrti pak v nebi věčně
 Chválím Boha ustavičně.

Amen.

Na slavnost

Svatého Václava.

(Dne 28. září.)

„Kdožby pak ztratil duši (život) svou pro mne, nalezneť ji.“ (Mat. 16.)

Jako zajisté poznání sebe samého každému člověku, jenž ve mravnosti a dokonalosti pokračovati chce, potřebné jest: tak i poznání národa nevyhnutelná věc jest pro každého syna a vlastence, jenž pílí rozmnožovat štěstí a slávu národa svého. Co neznáme, to ani milovati, ani podporovati nemůžeme. Národ ale nejlépe poznáme poznáním jeho velikých a zasloužilých mužův, z nichž jedni náležejí svými zásluhami jednotlivým městům a krajům, jiní celým národům, ba veškerému člověčenstvu, a mezi kterýmiž ti nejvíce zasluhují cti a chvály, kteřížto uváděli jsou ducha křesťanského do národa svého. Myslíme-li na tyto okrasy člověčenstva, kteréž někdy na této zeměkouli kráčely

a působily, nyní pak již na onom světě oslavy došly : tu se vroucněji z toho těšíme, že jsme lidé vůbec, a (národní bratři) krajané takových mužův obzvláště ; — tu se srdečněji přitulujem k tomu národu, z jehož krve tak znamenití dobrodincové pošli ; — tu se svatou ostýchavostí kráčíme po té půdě, po níž nohy těchto výtečníkův kráčely jsou, abychom ji snad nezneuctili nehodným obcováním. Bezděky zniká tu v nás touha, aby jsme se jim, ne-li vyrovnati, aspoň podobati mohli. Pročež si přivádíme rádi na paměť velikost těch mužův a jejich zásluh, a Církev svatá zasvětila nám památku nejvýtečnějších dobrodincův národa našeho vzlaštními slavnostmi, abychom tu slavnou památku splekli s životem občanským. Tu každý, pomysliv na šlechetné předky národa svého nejčistěji cítí svou lidskou hodnost, kteréžto cítění samochtě v dobré duši rozplyne se v modlitbu : Otče ! dejž i mně tak žiti, tak působiti, tak trpěti pro bratry, jako tito žili, působili a trpěli. Sám Bůh nikde svou moc, svou moudrost a divné řízení slavněji nezjevuje, jako ve velikých mužích, jenž jsou, dokud žijí, jakoby Boží náměstníci na zemi a Boží vyslanci, po smrti pak jako hvězdy, kteréž nám s nebe jasně a přívětivě osvěcují dráhu života vezdejšího.

My sobě dnes opět ročitou památku toho připomínáme, kterýž byl nejprvnějším nejen knížetem sousední země české, s naší Moravou od jakživa úzce spojené, alebrž : apostolem země této. Vyučila ho k tomu úřadu sv. bába jeho, Ludmila, stále se s ním obíral kněz Pavel Kaich, jehož co žáka svého svatý apostol náš Method s pokřestěným Bořivojem do Čech byl odeslal. Tak dospěl šťastný tento mladík v jednoho z největších dobrodincův národa

českého a moravského, a nyní se oslavuje, co patron národa našeho v nebesích. Ale pro vás rozmilí křesťané, má slavnost tato ještě větší důležitosti, nebo předkové vaši, od nichž jméno, jmění, víru a všecko máte, když vystavěli sobě farní chrám, vyvolili sobě svatého Václava za patrona svého, a od té doby obraz jeho na hlavním oltáři chrámu tohoto se skvěje.

Pročež chceme tento den oslaviti rozjímající:

I. Kterak svatý Václav oslavil Církev a vlast za živa;

II. Kterak svatého Václava oslavuje Církev a vlast po smrti.

D Í L.

1. Na hradu Tetíně, nedaleko od Prahy a hlomozu dvoru knížecího vychovávala svatá Ludmila, s knězem Kaichem, dědičce země české, Václava mladého. Což pak nemá ubohé dítě máti, že ho bába vychovává? — O máť on zajisté mateř, kteráž jej porodila; a však ona ho vychovávati neumí, neboť jest pohankou; nezná a nechce znáti Ježíše Christa a svaté učení Jeho. Proto si vzala Ludmila vnuka nadějného na osamělý hrad Tetín, aby ho s pomocí Boží a kněze Kaicha vychovala, jakožto vzor panovníkův křesťanských.

Jak bych ji slyšel, tu starostlivou bábu knížecí mluvíti k němu takto: „Můj milý Václave! hle! Pán Bůh tebe povolal k tomu, abyses stal kdysi dědicem země české, koruna a zezlo knížecí majítě býti krásným podílem tvým, hle! národ již na tebe se těší, dítě milé! očekává, že mu budeš dobrým vladařem a otcem. A však nejlépe se postaráš o časné a věčné blaho vlastenců svých,

když uvedeš do země víru křestanskou; Čechové budouce křestany, stanou se věrnými občany.“ — Tak a podobně vyučovala Ludmila, vštěpovala lásku k Bohu, k bližnímu, k vlasti a národu do srdce útlého Václava, a když ho propustila, převzal ho učený žák svatého Methodia, Pavel Kaich, a otevra mu Písma, vyučoval ho z nich.

2. Za to ale skutečně vyrostl z Václava vzor *křestanských panovníků*. Stav se v 18. roku knížetem, byl v tom věku učený jako kněz, přísný jak řeholník, čistý jako anjel Boží, vzor panovníků. Když si ho představím, tohoto knížete zbožného, kterak v chrámu Páně za tiché noci na modlitbách trval a za naši vlast se modlíval; anebo jak po vlasti kráčeje, chrámy, kláštery a školy zakládal, a víru křestanskou šířil; anebo jak s kněžími žalmy říkal; anebo kterak poodloživ hav knížecí, přisluhoval někdy sám knězi při oběti svaté; anebo kterak hostie a víno sám milerád k oběti svaté strojival: o tu již v duchu se kořím té moci, kterou má víra na srdce nezkažené, tu vyznávám, že nejkrásnější perla v koruně knížecí je — *úcta k náboženství a nelíčená zbožnost*.

3. A však Václav byl příkladným vladařem i v konání *spravedlnosti*. První byl osobou v zemi, a předce žádnému to nelíbě cititi nedával; nevládnoutě zajisté co násilník hrůzou, ale vládl co otec láskou. Muselť on sice i *spravedlnost* konati na zločincích, ale ruka se mu trásla, když musel podepsati ortel smrti, a přísnou spravedlnost krotila a oslazovala *vlidnost*. Nejednomu zločinci čas pokuty ukrátil, a přál, aby v jeho zemi nebylo třeba šibenice, okovů a žalářů. A však to není možná; vezdy jsou lidé, kteří nedělají dobře, leč až je zastihne ruka světské spravedlnosti. Nemohl-li ale

prominouti věznům, co činil, k čemu ho navedla dobrota srdce? — Hledte, to Vám na mysl uvádí na oltáři obraz. (Pozor na obraz!) Představuje se tam hluboké vězení, do něhož jen slabě proniká světlo denní blahým svitem svým; po mnohých schodech sestupuje se dolů; tu po stěnách přikování leží na vlhké slámě zlosynové, jež zločiny připravily o svobodu, o čest a dobré jméno! Zoufalost aneb tupá otrlost rozhostila se na jejich tvářích hříchem zdivočilých a vzduchem žalářovým vybledlých a vyzáblých; sem tam zřítí i hlubokou kajícínost. Jak se hnou, řínčí jim okovy na rukou a nohou; a hrozné ticho noci žalářové přetrženo bývá jenom jejich stenáním a proklínáním. — Tu aj! vrznou dveře, otvírají se, s velikým hlomozem kdosi vchází. Ha! snad-li to *kat*, který přichází si vyhlídnout několik obětí řemesla svého? — Zachotí okovy, a smutně se ohlížejí věznové po dveřích, aj! jako anjel Boží tu stojí — a kdo? — ach! on sám jejich milostný panovník — *Václav* tu stojí v rouchu knížecím, řetěz vladařský kolem krku jeho, a pod havem knížecím tluče srdce, kteréž miluje i tyto zbloudilé syny, i tento *vyvrhel* lidské společnosti; on je těší, k setrvání pobízí, poučuje, varuje — ó ten apostol, on apostoluje i mezi zlosyny v žaláři, on jim přišel ulevit jejich soužení, on přišel láskou zhojit tu ránu, kterou musela jim zasaditi spravedlnost — hledte! jak tam na obraze před ním kráčí krásný *páže* (pacholík dvorní), kterýž věznům almužny rozdává, jiní pak roznášejí v nádobách pokrmy a nápoj. O ten laskavý a milostivý panovník, láska a dobrota vodila ho i do žaláře, aby i tam duše cnosti a Bohu získal. O to je divadlo, nade kterým muselo nebe zaplesati, a proto ten malíř vyobrazil na tom krás-

sném obrazu nad Václavem anjely Boží, kteří věnce slávy vinou Věnceslavovi, panovníkovi milostnému. —

4. A však, kde se jednalo o to, hájiti vlast proti nepřátelům, tu dovedl Václav opásati bedra mečem chrabrým, a postaviti se proti němu v poli : a proto i věnec *rekovský* zdobí jeho knížecí čelo. Či mám-li vám otevřítí knihu historie, a obšírně odtud vypravovati, kterak, když král německý *Jindřich Ptáčník* do země české vtrhnul, aby ji plenil — Václav táhna proti němu, tak ho uměl uchlácholiti, že spokojiv se poplatkem ze země odtáhnul ? — Mám-li vám vypravovati, kterak musel táhnouti polem proti podřízenému vojvodu Kouřímskému, a kterak mu navrhl, aby oni dvě raději soubojem při rozhodli, než aby téci měla krev vojínů jejich ? — Vypravoval bych Vám to obšírně, kdyby stačilo času : tak jen všeobecně podotknu, že jeho rekovnost, nebem sesílenou, uznávali jsou pokoření nepřátelé Jeho.

5. Ale nejkrásnějšího vítězství a věnce dobyl sobě Václav, že *bratrovi, svému vráhovi, odpustil*. Vlastní bratr Boleslav, baže po koruně, nemohl vystáti Václava, a pozvav ho na křtiny do Boleslavy, ouklady mu strojil, a u chrámu Páně v Boleslavě v noci 27. září 927 probodl ho mečem vražednickým. „Odpust ti Bůh, bratře !“ to byla poslední slova tohoto anjela v těle lidském a tenkrát, když duše jeho krásná odletěla k nebesům, přivítali ji anjelové Boží *věncem mučednickým*.

Hledte, Nejmilejší ! tak oslavoval svatý Václav Církev a vlast, dokud žil. Na bojišti byl udatným *rekem*, na trůně milostným *vladařem* a lidu *otcem*, u *oltáře* pokorným křesťanem, v *žalářích a příbyt-*

hách chudiny těšitelem a dobrodincem, a největších *nepřátel*, i samého *bratrovraha* svého milovníkem a orodovníkem.

Díl II.

Za to, že svatý Václav tak velice oslavil Církev a vlast za živa: za to Jej oslavuje vděčná vlast a Církev, jak sluší a patří, po smrti a sice:

1. *naše vlast*. Kdybyste přišli do krásné Prahy, hlavního města království českého, a vkročíte do chrámu svatého Vítá, kde svatý Jan Nepomucký odpočívá, zavedou vás v pravo pod chórem do kaply, a svatou ostýchavostí se vám vypoví: „Zde leží svatý Václav.“ Po stěnách této kaply lesknou se drahé kameny v takové velikosti, jako se po ulicích ve dlažbě spatřují, a tyto kameny leštěné spojeny jsou pruhy zlatými; u prostřed je oltář a v něm odpočívá tělo svatého Václava, za oltářem pak viděti jest železnou přilbici, kterou nosil, jakož i těžkou železnou košili, kterouž na nahém těle nosíval. Nač taková nádhera a skvostnost? — Tak ctí národ muže, kteří velikých si dobyli zásluh o něj o jeho osvětu a blahobyť časný a věčný, a ničeho nešetří národ, aby takovým mužům projevil vděčnost svou. Komu se nehne slastí srdce, když slyší jmenovat svatého Cyrilla a Methodia, ty veliké apostoly, kteří opustivše vlast, do Moravy světlo víry přinesli? A proto ctí národ česko-moravský svatého *Václava*, protože tento kníže byl spolu apostolem země české, vždy s Moravou úzce spojené, nejtěplejším svazkem jedné řeči a jedné víry; odtud, cokoli je velkého a svatého, jménem svatého Václava se poctí. Tímto jménem posvěcují nejen rodičové dítky své při křtu svatém:

nýbrž i ulice, chrámy, sochy, oltáře a ústavy počteny jsou jménem *svatého Václava*. Jak mnohé chrámy posvěceny jsou ke službě Boží jménem *svatého Václava*, tak i vaši předkové, rozmilí křesťané, když si byli vystavěli tento chrám Páně: vyvolili si za patrona svého — *svatého Václava*.

2. Ale nejen ten národ náš v Čechách a na Moravě oslavuje, ctí a vzývá tohoto *svatého vlastence*, jej oslavuje celá *katolická Církev*, nebo víra, kterou Václav v zemi své šířil, nejen v Čechách a na Moravě, nýbrž po všech pěti dílech země rozšířená jest; a proto kraj, svět, kdekoli je rozšířená *katolická Církev*, všude ctí Církev dne 28. září Václava, jako *svatého* krále, apostola a mučedníka svého, kterýžto svátek v zemi české také je *zasvěceným* v Čechách. — Za to tedy, že sestoupiv s trůnu knížecího po vlasti chodil, víru katolickou rozšiřoval, chrámy a kláštery stavěl: za to Jej povýšila Církev po smrti do počtu oněch lidí, podle kterých se říditi a jichž příklad následovati máme. Za to, že sám přisluhoval kněžím u oltáře služby ministranta rád konaje: za to Církev na den jeho na oltářích svých obětí vzdává Bohu díky, že naši vlast a náš národ takovým knížetem a světcem okrášliti a oslaviti ráčil; — za to, že odloživ korunu a žezlo vladařské, vládnul mocí víry a lásky, a i k chudým se ponížil do jejich chýšek, k věznům do žalářů a k nemocným: za to zvěstuje Církev z kazatelnice chválu jeho, za to spisují historikové vlastenečtí životopis jeho, a vystavují Jej co vzor křesťanských pánovníkův; — za to, že tak rád trval na modlitbách za prospěch vlasti a Církve, za zdar vlasti a národu: proto nyní vlast a Církev vzývá ho o mocnou *přímluvu* Jeho.

E p i l o g.

Ó ty oslavený vojvodo české země, ty veleblážený apostole naší sestry Čechie, Ty milený vlastenče, pošlý z krve slovanské, Ty milostný chovanče svaté báby Ludmily, Ty ozdobo trůnův a panovníkův, Ty oslavený mučedníku Boží: přimlouvej se za nás u Boha, aby vlasti naše, které jedna víra a jeden jazyk dle vůle Boží spojují, v pravé této víře svaté, kterou jsi tak horlivě po vlastech našich rozšiřoval, vždy krásněji prokvétaly, abychom za to Tebe a s Tebou Boha v nebesích věčně oslavovati mohli. Amen!

Na slavnost

svatého Václava *).

(Dne 28. Září.)

„Kdo chce přijíti ke mně, zapřiž sebe sám,
a následuj mne.“ (Math. 16.)

Běda člověkovu — běda i křesťanovi katolickému, kterýž jako potměšilí fariseové a zákoníci v dnešním svatém evangeliu pořád jenom se ptají po přikázáních Božích ve svatém zákoně, nikdy však nechť se odhodlati, aby přikázání ta plnili! Bůh zajisté nás nebude souditi po slovích toliko, než také po skutcích našich.

*) Činěno na neděli XVII. po svatém Duchu.

Těžkou zajisté není věcí, poznati přikázání Boží a zákon svatý; neboť nám Bůh dal *rozum*, kterýž osvěcuje *milostí Svou* a *světlem Svým*, bychom vůli Jeho porozuměti mohli. Christus Pán ustanovil v Církvi své samospasné *biskapy a kněžstvo* — t. j. *církev učící*, aby každý mohl jejich pomocí, jejich vykládáním a poučováním poznati přikázání svatá, kteráž lidstvo do království nebeského vedou. *Vůle, pevné vůle* tudýž potřeby jest k tomu, abychom poznali zákon Boží, přikázání Boží, vůli Boží. Kdo však pořád toliko se poptává: „*Které jest největší přikázání Boží?*“ — a když se mu to řekne, zase ho nezachovává: tenť jest *pokrytec*, tenť jest *farisej*, jenž nemůže spasení svého dojíti.

Dnešní evangelium nám ono největší přikázání na oči staví, na němž všecken zákon záleží i proroci. Přikázání to jest *drojité*, jak vyslovil Ježíš Christus sám: „*Milovati budeš Pána Boha svého nade všecko, a bližního svého jako sebe samého.*“ Svatá pravda tato jest tak jasná, že jí každý snadno porozuměti může. Abyste však tím hlouběji vnikli v jádro přikázání toho, ukáži vám v dnešním kázání svém jako *v zrcadle*, totiž *v životě patrona našeho slovanského, svatého hnižete Václava*, kterak přikázání toto plniti máme. Neboť svatý Václav skutečně jako výtečný vzor po této cestě kráčel. Onť zajisté

I. *miloval Pána Boha nade všecko;*

II. *bližního, jako sebe samého.*

D Í L I.

Svatý Václav miloval Pána Boha nade všecko.

První krásné kvítko ve věnci jeho cností je

1. *převeliká, neobyčejná pobožnost jeho.* Svatá Ludmila ho navedla na to, že se rád a vroucně modlival. Ve dne i v noci zvláštní hodiny k modlitbě a k rozjímání sobě volil. Vždy se dostavil k veřejným službám Božím; i v kruté zimě ochotně navštěvoval chrámy, a pro svatý oheň, v duši hořící, ostrosti zimy takměř necítil. Převelmi byl potěšen, mohl-li s kněžími pobožně říkati žalmy, mohl-li s nimi prozpěvovati. Tato pobožnost silnou byla jemu podporou ostatních cností a lila mu do srdce radosti, kteréž jsou předtuchou nebes. — Málo který člověk za našich dob zkušenou má radost tuto, poněvadž málo který jest tak pobožný, jakož byl svatý Václav. Mnozí neumějí, a mnozí nechtějí se modliti, a suché, studené srdce jejich odtrženo jest od Boha, od Christa a od svatých Jeho. A však myslíte-li, že jsou při tom šťastni? Člověk, kterýž se nemodlí, nikdy není spokojeným, šťastným člověkem; onť jest podoben hvězdě, kteráž vyšinuvši se z dráhy své, o své cestě bludné se kolotá, až sama v sobě se rozpadne. —

2. Nad míru pobožný byl svatý Václav, jeho ale pobožnost projevovala se zvláště ve ctění *nej-
světější oběti oltářní.* Nad tělo a krev Páně pod způsoby chleba a vína nic není svatějšího, nic dražšího. Obětování této oběti, předobrazené krvavými oběťmi Starého Zákona jest nejdokonalejší způsob pobožnosti, kterýmž se Bohu klaníme, Bohu děkujeme, s Bohem se míříme a Boha žádáme o milost Jeho. Tou příčinou ale naše pozornost, naše pobožnost při mši svaté nikdy nemůž býti příliš veliká. V tom ohledu nám svatý Václav překrásný příklad v životě svém vystavil. Nebylť nad něho vroucnějšího ctitele oběti oltářní. Neměl na tom dosti, že každý den byl přítomen, když se ta nej-

světější obět konala, nýbrž častokráte sám odloživ knížecí plášť svůj knězi při oltáři pokorně posluhoval. To ho obzvláště těšilo, když sám vlastníma rukama svýma chleb a víno ke mši svaté připravovati mohl. Sil, žal, shromáždil a mlátil pšenici, mouky dobýval a pekl chleba ke mšem svatým. Tak také vlastníma rukama sbíral vinné hrozny a vytlačoval je, aby toho vína kněz užíval při oltáři.

3. A co nyní říci mám o *veliké horlivosti, kterouž svatý Václav víru křesťanskou v zemi své plodil a rozšiřoval?* — Výborněť znal a sám na sobě zkusil, že víra katolická člověka nejvíce blaženým a šťastným činí i zde na zemi, jsouc pramenem největší moudrosti, v utrpení potřebného potěšení, a při smrti všelike naděje. Cele tím byl ujištěn svatý Václav, že lidé k dobrému se nedají nutiti, leč jsou-li osvětleni světlem víry Christovy. Nic o tom nepochyboval, že i jeho země bude kvéstí, budou-li poddaní jeho katoličtí křesťané. Pročež, posazen byv na stolec knížecí, víru katolickou v Čechách vší mocí rozšiřoval. Kdybyste byli ho tehdaž viděli, jak po celé zemi objížděl! O ty šťastná země česká — kníže tvůj byl i apoštolem tvým! Tys ho viděla, jak po tobě objížděl, školy, chrámy stavěl po městech tvých — i ten chrám svatého Víta na hradě Pražském posud stojí! Do tebe svolával kněze ze všech národů, je ctil a hájil, jak mohl; — v tobě, ó zemi česká! onť první služby Boží křesťanské spatřil. Pohanské dítky, porobě poddané, kupoval, dal je křesťanské víře vyučiti, na bílou sobotu je ke křtu svatému vedl, a pak jim svobodu daroval. Ó ten svatý kníže! jak velice miloval Boha a Ježíše Christa, jak horlivě snažil se rozšiřovati svatou Církev jeho. Touto svou horlivostí o rozšíření víry křesťanské nesmr-

telné sobě získal slávy, a mocně nás k tomu vzbuzuje, abychom i my slovem i příkladem náboženství křesťanské do srdce kladli a o rozšiřování království nebeského pečovali. Ještě mohl bych jiných cností podotknouti, kteréž se ve věnci svatého mučedníka korunovaného stkvějí, a kterýmiž lásku svou k Bohu a Ježíši Christu na jevo dal: a však pomínu mlčením jeho učenlivost, s kterou byl prospěšného umění velmi žádostivým, tak že prý uměl knihy latinské čísti, jako dobrý biskup a kněz, a že i řecké i slovanské knihy četl — pomínu a nechci šířiti řeči, kterak své tělo na uzdě držel a pod knížecím rouchem kající oděv k skrocení těla nosíval — pomlčím, s jakou bedlivostí kvítka panenské čistoty ostříhal, že o něm se čte, že cosi anjelského bylo vyraženo na obličej jeho: řeknu krátce: svatý Václav byl horlivým následovníkem Ježíše Christa, neboť on věrně plnil zákon Jeho, milujíc Boha nad všecko. A však i druhý zákon lásky plnil svatý Václav: onť miloval bližního, jako sebe samého.

D Í L II.

Svatý Václav miloval bližního svého jako sebe samého.

1. *Svatý Václav byl pln dobroty, přívětivosti a lásky ke všechném lidem.* Náležíť on k nejmilostnějšímu lidem, co kdy knížecí korunou byli ozdobeni. První osobou byl v zemi; nicméně žádný přednosti jeho nelíbě necítil. I k nejmenšímu z poddaných svých přívětivě se skloňoval, a nepočínal si jako mocnář a panovník, brž jak přítel, jako dobrý, starostlivý otec. Nejednomu nešťastníku ukrátil přetěžký čas v trapném žaláři, a tomu chtěl, aby v zemi jeho krutých trestů nebylo třeba, by

se lidská krev neprolévala, a aby okovy, šibenice a žaláře mohl zkaziti. Nemohl-li věznům pomoci, co činil? — *To vám praví oltářní obraz: aspoň mezi ně do teskného vězení vkročil, je těšil a napomínal, jidlem a almužnou je občerstvil.* Každý pohostinný mu přišel vhod, každého utiskovaného hájil, každého trpícího se ujímal. K chudým lidem tak byl náchylen, že jim někdy sám na svých ramenách pokrmy, oděv, dříví a jiné potřeby za času nočního nosíval, an žádný o tom nevěděl, leč jediný nejvěrnější sluha jeho. — Mějmež i my tak dobré, vlídné a laskavé srdce, a velmi z toho budme potěšeni, můžeme-li někomu posloužiti. Toliko láskou k bližnímu ukazujeme se býti pravými následovníky Christa Ježíše, kterýž z lásky k lidem až do ustání pracoval a konečně na kříži usmrtiti se dal! —

2. Ale nyní vám předložím i příklad, že *svatý Václav i nepřátely miloval, a velmi byl porolný a smířenlivý.* Vévoda Kouřimský, Radislav, zhrdal svatým Václavem a zemi jeho nátisky činil. Václav proti němu polem se položil. Když se oba s vojskem svým byli potkali, vzkázal Václav odpůrci svému, aby s ním samým se potýkal, a neproléval krve mnohých, žádá-li vévodství jeho. Svolil v ten souboj hrdý Radislav, a vojsko s obou stran se postavilo v dlouhých řadách proti sobě, dívajíc se tomu souboji. Sedl Václav ve stkvoucím odění na broně svého, a Bohu se poroučeje, srdnatě vyjel proti nepříteli svému. Když ho však dojel i Radislav, a pohleděl na kříž s přilbice jeho se stkvoucí, pohleděl na velebnou, milostnou tvář jeho, tak byl pohnut v duši své, že mu klesla ruka, a všecka moc ho opustila. Zdáloť se mu, že anjelé nebeští nad Václavem se vznášejí. Pročež skočiv

s koně na zem, a padna Václavovi k nohám, prosil o milost a prominutí viny své. Václav mu hned na místě odpustil, a jakoby ho ničím byl neurazil, jemu řekl, aby se v pokoji bral do domu svého! — Ejhle, Nejmilejší! taková láska planula v srdci svatého Václava k svému bližnímu, a však korunou té lásky bylo to

3. že i vlastnímu bratrovi, kterýž ho zavraždil, odpustil. Největší protivník svatého Václava byl vlastní bratr jeho Boleslav. By sám byl pánem a knížetem v zemi české, zahubiti umínil si svatého bratra svého. I pozval ho k sobě na hody do Boleslavy. I nemohlo mu než podezřelé býti pozvání toto: jak se ale v případnosti té zachovati měl? Měl-li před vlastním bratrem utéci? Měl-li pohrdnouti pozváním jeho? Měl-li ukázati, že se ho bojí? — Nechtělť svatý Václav bratru svému i nejmenší dáti příčiny k zlému nějakému domnění, a protož jel do Boleslavy, tušení své brzké smrti sebou v srdci nesa. Mezi hodováním stojí mu obraz smrti na očích. Zdaluje se z večeřadla, aby se v chrámu Bohu pokořil; nalezá jej zavřený, klaní se tedy přede dveřmi: v tom ale řtí se naň vlastní bratr s mečem obnaženým, aby mu hlavu rozťal. Uvažte bolest Václava! Bratr vlastní chce býti jeho vrahem, bratr, ježž tak miloval, za nějž se právě snad modlil! — A však vztek neumí dobře mířiti, Boleslav chybí hlavy; a vzchopiv se Václav k obraně vyráží meč bratrovi řka bezbrannému: „Tys mne chtěl zabít, i viz, že bych tvým vlastním mečem mohl nyní potrestati tebe; a však vezmi meč svůj a dej mi svou lásku.“ Ejhle! jaké to milosrdí! sotva ale Boleslav meč v ruce drží, doráží znova na milosrdného Václava, volaje: „Braň se, jeden z nás musí padnouti!“ Bolest nejhořčí proniká tu srdce Václa-

va, an vidí, že ani taková ušlechtilost zdivočilým srdcem Boleslavovým pohnouti nemůže. I brání se, šermuje opatrně a chladně, setří bratra, a jsa silnější a obratnější, vyrazí podruhé meč z rukou zuřivého bratrovraha, kterýž nyní na nejvyšší rozvztekl, svolává služby své ku pomoci, z nichž jeden zezad Václava mečem protýká, an svatý zatím padaje kruhu u dveří se chytá. Nejmilejší! tak miloval svatý Václav svého bližního ano i své nepřátely!

Z á v ě r e k .

Tak, milí křesťané! svatý Václav nejen lásku k Bohu a bližnímu sám na své osobě co nejkrásněji projevovat, ale toto blaživé náboženství lásky také mezi svými poddanými rozšiřovati se snažil. A tato okolnost je nejen pro nás potěšitelná, ale i pro celé křesťanstvo památná a slavná. Když pánovníci a mocnáři tohoto světa stávají se spolu apostoly Páně, když císaři a králové s trůnů svých sestupujíce a koruny své skládajíce, před Hospodinem kolena svá sklánějí; — když knížata a vévodové, dvořané a rádcové, hrabata a šlechticové a vůbec povýšenci, netoliko pánové, ale i otcové a učitelé cnosti a pobožnosti svých podřízených jsou: tu slaví náboženství své nejkrásnější vítězství. Představte sobě svatého tohoto knížete milionům rozkazujícího, an do chrámu vchází, tu zpěvy a modlitby nábožně vykonává, na svátostech účastnost bere, před Bohem se jako křehký člověk koří a poníží: a pak řekněte, není-li to viditelný důkaz toho, že náboženství ještě něco vyššího a znamenitějšího jest, nežli zemské království, že ono člověka více okrášluje a oblažuje, nežli drahocenné koruny a berly.

Tu se nám náboženství v celé své nejen nebeské ale i zemské slávě a jasnosti ukazuje, když vidíme, že se i nejvyšších stavů lidé oň zaujímají, když vidíme, že nejen sluha, ale i pán, nejen sprostý, ale i mudrc, nejen poddaný, ale i panovník ho vysoce ctí a miluje; když vidíme, že králové nejen paláce a pevnosti, hrady a zámky, ale i chrámy a školy staví; nejen proti tělesným nepřátelům vojnu vedou, ale i proti duchovním, proti modlářství a nezabožství! O jakový to příklad pro poddané, když jejich vladař náboženství milovník a ctitel jest! Jakové potěšení pro lid obecný, když vyšší stavové zrcadlo jsou ne pýchy a stkvostnosti, ale cnosti a pobožnosti! Jakový král, taková krajina; jakoví vyšší stavové, takoví bývají i nižší, podle oněch se spravujíce.

O svatý Václave! náš patrone vlastenecký, pros za nás u Boha, abychom Církev svatou milovali, jako Ty, ale i ku zvelebení vlasti milé prohlédali, bychom z této pozemské vlasti do nebeské k Tobě přijíti směli. Amen.

Kázání na den swatého Františka Serafinského. ¹⁾

(Dne 4. října.)

„Chce-li kdo za mnou přijíti, zapřiž sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mne.“ Matth. 10, 24.

Když král Šalomoun skvostný chrám Páně v Jerusalemě na hoře Morii byl vystavěl, konal slav-

¹⁾ Činěno v Tišnově, 4. Října 1856, mezi oktávem posvěcení tamního chrámu Páně, velebným pánem Karlem Dědkem, farářem Drásovským.

nost posvěcení tohoto chrámu za sedm dní a veškeren Israel s ním. (Paralip. 7.) Tento starozákonný příklad následuje svatá katolická Církev. Kdekoliv chrám Páně se posvěcuje, koná se slavnost skrze celý oktáv neb týhoden, aby měl věrný lid příležitost radost svou duchovní, a své díkučinění úplně dáti na jevo. Tento chrám Páně, dávno sice již založen byl, jakož ví každý, kdo jej před nedávnými lety znal, nezhledný, chudý na ozdobě a kráse; nyní ale, jak každý s potěšením spatřuje, nabyl skrze neunavenou horlivost a chvalitebnou obětlivost zdejšího důstojného pána konsistorního rady a faráře, jemuž také dílem laskavá pomoc dobrodinců chvalně přispěla, tento chrám Páně větší prostranností, slušné na dům Boží ozdoby a sličnosti. Dříve byl tento chrám Páně ku konání v něm služeb Božích jen rukou kněžskou požehnan; nyní jest, jak jsme toho minulý pondělek sami svědky byli, od nejdůstojnějšího pána biskupa svatým křížmem slavně posvěcen. To jest příčina této týdenní slavnosti. Jsa od zdejšího důstojného pána konsistorního rady a faráře požádan, abych dnešního dne k rozmnožení této týdenní slavnosti posvěcení chrámu Páně duchovní řečí přispěl, stojím proto na tomto posvatném místě.

Jestliť dnes právě vejroční památka svatého Františka Serafinského, jehožto obraz tento postranný oltář okrášluje, a kterýžto také spolupatronem jest tohoto chrámu Páně. K tomu jest dnes právě také den jména našeho slavně panujícího, nejmilostivějšího země pána císaře Františka Josefa. Není to tehdy malá úloha pro mne, bych v tento den při tolikerých zástojech důstojně a s prospěchem mluvil k láskám Vaším. Neočekávejte ale, prosím, ode mne, že k Vám mluvití budu v řeči umělé, o vě-

cech nových, méně známých. Já volám se svatým Pavlem: „*Nebo jsem rozhodil, že umím co mezi vámi, nežli Ježíše Christa, a to ukřižovaného.*“ (1. Kor. 2, 2.)

Tento zděný, Bohu zasvěcený chrám upomíná nás, křesťané milí! že my sami máme býti živé chrámy Boží, neb hned na křtu svatém posvětil nás k tomu cíli Duch Svatý, a svatý Pavel praví: „*Nevíte-li, že chrám Boží jste, a Duch Boží přebývá ve vás?*“ (1. Kor. 3, 16.) Takovým živým chrámem Božím byl svatý František Serafinský. A kterak se jím stal? Tím, že věrně se choval dle rozkazu Páně: „*Chce-li kdo za mnou přijíti, zapřiž sebe sám, a vezmi svůj kříž, a následuj mne.*“ To chci ve své řeči obšírněji dokázati.

Ty pak o svrchovaný Pane, od něhožto každý dar dobrý pochází, ovlaž skrze milost Svého Ducha Svatého ústa má, abych hodně mluvil ke cti a chvále Tvé o svatém Františku, služebníku Tvém a k prospěchu těchto nábožných posluchačů! — Vás pak nejmilejší v Christu, žádám o ochotnou trpělivost, když budu mluvit ve jménu Páně.

D Í L I.

V tomto posvěceném domě Božím táhne nejvíce zraky naše k sobě *hlavní oltář*; on jest netoliko hlavní ozdobou celého chrámu Páně, nýbrž jest jako srdcem chrámu a prostředkem služeb Božích. Na něm koná se každodenně nekrvavá oběť nového zákona, to jest: zde se ustavičně obětuje za nás, jen že nekrvavě, Christus Pán, jakož se obětoval na kříži. A ten *oltář* posvátný co nám připomíná? Že i naše srdce má býti oltářem Bohu zasvěceným. A ta *svatá oběť* na oltáři konána, jakou nám hlásá povinnost? Že máme i my na oltáři srdce

svého Bohu *obětovati*. A jakou obět? Podobnou oběti Christově; On se vydal za nás, aby nás získal Bohu, a my máme vydávati se Jemu, abychom byli spojeni s ním *živé chrámy Boží*, Bůh s námi, a my s ním.

Tak nám Nejmilejší ten posvatný oltář a obět na něm konaná stále káže onen rozkaz Páně: „*Chce-li kdo za mnou přijíti, zapřiž sebe sám*;“ to jest přemáhej sebe sám, krť a potlačuj v sobě hříšnou samolásku, své zlé žádosti, nepořádné náklonnosti, obětuj Bohu srdce své v pokoře a poslušnosti, čistě od pýchy, lakomství, chlipnosti a jiných nepravostí.

V městě Delfis měli staří Řekové, nejvzdělanější to národ mezi pohany, na chrámě tento slovnutný nápis. „*Znej sebe samého*;“ ale dokonalejší nežli ten nápis jest rozkaz Páně: „*Zapřiž sebe sám*;“ neb onen nápis: „*Znej sebe samého*“ vede sice člověka k poznání svých mravních slabostí, ale rozkaz Páně: „*Zapřiž sebe sám*,“ učí ho křehkosti přemáhati, vede jej k dokonalosti, a činí z něho živý chrám Boží. To vidíme na svatém Františku Serafinském.

On byl narozen roku 1182 v městě Assisi ve Vlaších, a otec jeho byl zámožným kupcem v onom městě. Nebyloť tomu tak u svatého Františka, jak u mnohých lidí se stává, že již jejich nízký rod a stav, jejich životné poměry a okolnosti k zapření sebe samých, třeba-li nechtěli, je donucují. Mohovitost rodičů, mladost, příklady společníků byly jemu nemalým vábením k požívání rozkoší světských; ale zapření sebe samého opatřilo mu nade vším slavného vítězství. Jméno jeho, jež obdržel na křtu svatém, bylo Jan, ale pro rychlost, s kterouž z mládí Francouské řeči se naučil, obdržel jméno

František. Zámožnost otcova poskytla mu prostředky, že mohl co mladý rytíř mezi mládeží stkvěle si počínati, odkud kvítkem mládeže nazván jest byl. Ale brzy mělo se toto plané kvítko zšlechtiti v růži plnou v zahradě Christa Pána, líbeznou vůni ze sebe vydávající. Upadnuv svatý František v těžkou nemoc, když z ní opět povstal, začal s větší horlivostí *přemáhati sebe samého*, a milosrdné skutky konati. Nedbaje na posměch svých spoluobčanů oblíkal se v plášť žebrácký, a obsluhoval bedlivě malomocenstvím raněné. Slyšev jednou kázání o slovech Christa Pána: „*Nemějte ani zlata, ani stříbra, ani peněz v opascích svých, ani mošny na cestě, ani dvou sukní, ani obuvi*“... (Mat. 10, 9.) kterážto slova pravil Christus Pán jen k učedníkům svým, když je poslal, aby svaté evangelium lidu zvěštovali, potahoval svatý František slova ta na sebe, a svolil si je za pravidlo života. Nyní ztenčil ještě více svůj oděv: jedna povrchní sukně, provazem okolo beder opásána, byla mu oděvem, obuv svou svlekl, bosýma nohama i zimního času kráčeje, zavázal se žádných více peněz nenositi při sobě a pak počal slovem i příkladem *zapření sebe samého* kázati. Svatý otec Bonaventura praví o jeho kázání: „*Bylo slovo jeho jako oheň hořící, pronikající vnitřnosti srdce, a mysl všech obdivováním naplňovalo: lid veškerého světa a pohlaví pospichal, by muže nového, světa s nebe daného, viděl a slyšel.*“ (S. Bonaventura.) Brzy získal svatý František následovníky, a Církev svatou novým řádem bratří menších neb Františkánů dle něho zvaných obdařil, kteří hotoví byli pro duší nesmrtelnou a spasení její tělo porušitelné s žádostmi jeho krotiti, a potřeby jeho obmezovati.

Byliť sice i mezi mudrci pohanskými mužové, (jako Diogenes, Krates) kteří žádost očí krotili a

časnými statky pohrdali, ale oni to činili z mudrcké pýchy. Byliť sice i před svatým Františkem v Církví Boží mužové, kteří přísně sami sebe přemáhali, pokoru a chudobu evangelickou dobrovolně zvolili; ale žádný před tím neuvedl *zapření sebe* a evangelickou chudobu v život lidský tak, jako svatý František. On povýšil svým příkladem a chudobným řádem Františkanským, jež v Církví založil, chudobu za pravý duchovní poklad, získal jí stejnou platnost s nejvyšší světskou slávou; on odjal od chudoby vši poškvřnu, proměnil ji v ozdobu, a vymohl jí v Církví oprávnění, jakého až posaváde v takové platnosti neměla. Tak vyplnil rozkaz Páně: „*Zapřiž sebe sám*“ nejen sám na sobě, ale on mu také zaopatřil platnost, ctitele a následovníky ve světě.

Ten rozkaz Pána našeho: „*Zapřiž sebe sám*“ (*Morale.*) týká se nás všech, křesťané milí! A jest-li snad tuze těžký a přísný pro nás? Nepravím to já vám, že není, ale praví to sám náš mistr Božský, řka: „*Vezměte jho mé na sebe. — Jho mé zajisté jest sladké, a břímě mé lehké!*“ (Mat. 11, 29.) Nežádá zajisté od nás onen rozkaz Páně, abychom si každou, i nevinnou radost odepřeli, a obcování se světem se odřekli, abychom přestali býti lidmi, když se máme státi křesťany a přátely cnosti.

Když se nám ku příkladu přikazuje, abychom *krotili svou pýchu* (*Amplific.*), žádá se od nás, abychom nehledali cti a slávy své ve věcech ničemných a pomíjejících, v mínění druhých lidí, kteří jsou snad blázni a zpozdilci jako my; ale abychom toužili po cti u Boha, a slávu svou hledali v konání svých povinností, v snahách a činech pro člověčenstvo užitečných.

Když se nám přikazuje, abychom krotili *žádost očí* neb lakomství, žádá se od nás, abychom jen

tak daleko toužili po statkách časných, jak daleko nám vezdejší krátký život lehkým a příjemným činí a spolu prostředkem jsou k shromáždění sobě pokladů pro věčnost. — Když se nám poroučí, abychom krotili *žádost těla* neb chlipnost, zapovídá se slepá a zvířecí rozkoš těla, a schvaluje se láska rozumná, důstojnosti lidské přiměřená. Tak jest to i strany jiných náruživostí, jejichžto krocení od nás se požaduje. Jest-li to tedy, Nejmilejší! něco příliš těžkého a smutného pro nás, zapřítí sebe samého? Jen zaslepený náruživce může tak smýšleti a mluvit. A nežádá-li každý šlechetný čin oběti od nás? Nestála-li oprava a ozdoba tohoto domu Božího též velkých obětí? Bez obětivosti a zapření sebe se strany horlivého duchovního pastýře zdejšího, a bez obětivosti laskavých dobrodinců byl by tento chrám Páně podnes stal v smutné nesličnosti, nemaje ozdoby, ani okrasy. Nemusel-li i náš nejmilostivější císař pán, František Josef, pro trůn svých slavných předků a pro blaho národů Rakouského císařství těžkou obět přinést? Co mládenec v květoucím věku musel si odepřít pohodlí a mladistvých radostí, musel nastoupit trůn otců svých v časech nejbouřlivějších, musel co hrdinský rytíř zuřivého draka, revolucí čili zbouření, jež všemu pořádku převratem hrozilo, udatně přemáhati a všem obtížnostem, ježto panování nad toliká zeměmi a miliony lidí požaduje, z mládí se podrobili. Nebudiž tedy ani nám, Nejmilejší! zapření sebe samých protivné!

O Pane, otevřiž oči naše, abychom poznali milost a spásu zákona Tvého, ochotně jemu se vždy podrobovali, abychom to uzuali, že *jho Tvé sladké jest*, že jsi nám jen proto zákon Tvůj dal, aby nás učinil šťastnými!

Ukázal jsem vám, Nejmilejší! jak svatý František zapřel sebe samého, dovoďte, abych vám ještě vyložil, jak nesl svůj kříž, a následoval Christa Pána. O tom chci pokračovati po krátkém zastavení dále.

D Í L II.

Na posvátném oltáři nalezá se v prostředku svatý kříž. Tak má i na oltáři našeho srdce vždy svatý kříž neb obraz ukřižovaného Pána našeho státi, to jest: my nemáme zapomínati na umučení a smrt Pána našeho a na jeho lásku, *z které se pro nás poslušným stal až k smrti kříže*. Ten kříž oltářní jest jako kazatel; on nám stále na pamět uvádí rozkaz našeho Božského Mistra: „*Vezmi kříž svůj*“ t. j. snášej své soužení, tíže svého stavu, nedostatky a protivenství života.

Nazván byl náš milý pán a Spasitel od lidí *synem tesařovým* dle svého pěstouna, svatého Josefa, jemuž při práci pomáhal, a on tesá kříže i pro nás. Nenalezají-li se všudy ve světě kříže? Ach, já mám kříž s mým nepokojným sousedem, běduje mnohý občan. Ach, já mám kříž s mým manželem, běduje mnohá žena. Ach, je to kříž s naším nezdárným dítětem, nařiká mnohý otec a matka. A podobné naříkání slyšeti jest všudy a ve všech stávkách. Co pak ale chtějí lidé tím bédováním? Nepochybně, aby jim Pán kříž jejich odňal; ale vůle jeho jest, aby každý svůj kříž nesl. Proto dí Spasitel: „*Chce-li kdo za mnou přijíti, vezmi kříž svůj*.“ Nesl jej věrně dle rozkazu Páně svatý František.

Velká štědrost našeho svatého k chudým popudila proti němu srdce otcovo (Vita s. Francisci.) a když jednou část z kupeckého zboží otcova tajao

byl odprodal, by stržené peníze na opravení jednoho sešlého chrámu Páně obětoval, musel prchnouti před hněvem otcovým, pak byv od rozhněvaného otce polapen a uzavřen, přiveden jest posledně k biskupu města, aby se zde odřekl podílu otcovského. Tu se vyjádřil náš svatý, že chce vše, co ještě má, i oděv svůj otci navrátiti, za svého otce ale budoucně jen Pána Boha samého uznávati.

Vy to víte, sirotkové, jak je ztráta drahého otce neb matky bolestná! Jak bědujete a slzíte u hrobů jejich! A hle, svatý František ztratil otce na živě byvšího, maje místo lásky otcovské hněv a nenávist jeho za podíl. Nebyl-li to kříž těžký? A on jej předc s radostí nesl.

Bratry a sestry spojuje zde svazek krevní přízně a vzájemné lásky. Mělt i svatý František bratra, ale neměl jeho bratrské lásky; neb i bratr, jsa obchodem kupec, nenáviděl muže Božího pro jeho velkou pokoru a chudobu, tak že se zaň styděl a jím pohrdal.

Šel jednou svatý František zimního času po ulici, jak obyčejně v jednoduchém oděvu a bosýma nohama. Bratr jeho, vida jej, poslal za ním učeníka, řka k němu: „Jdi, a řekni tomu bláznovi, aby mně prodal za groš potu.“ A co odpověděl svatý František té potupě bratrově? „*Řekni bratru mému, odpověděl, že jsem já vše své teplo i zimu prodal již Pánu Bohu, a to za drahou cenu.*“ Nebyla-li to hodná odpověď na učeníka Christova? Nevysvítá-li z ní láska k Bohu a svatá trpělivost?

A jaké úsměšky, jakou potupu a pohanění nemusel svatý František se svými učeníky po dlouhý čas snášeti, když slovem a příkladem pokání hlásati počal? Tento tulák, lenoch, ničema, byly ty krásné názvy, kterými hojně býval z po-

čátku od lidí poctěn. A jak snášel náš svatý tyto potupy? „*Pán Bůh ti popřejž pokoje!*“ bývala vždy odpověď jeho na ty urážky.

Nosil svatý František kříž Christa Pána v srdci svém, plápolalť totiž v srdci jeho láska ku Christu Pánu za nás na kříži rozpiatému, a proto mu nebyl žádný kříž protivný; neb: „*Láska, dí svatý Pavel, trpělivá jest . . nezpouzí se . . všechno snáší . . všeho trpělivě čeká.*“ (I. Kor. 13.) Touto láskou k Bohu, z které každý kříž milerád pro Boha trpěl, získal si náš Svatý jméno František Serafínský, t. j. láskou k Bohu hořící.

Toto vnitřní spojení s Christem Pánem mělo také viditelně na něm se zjevovati. Když jednou na hoře Alvernia svatý František 40 dní v postu a svatém rozjímání ztrávil, měl podivné vidění andělské, z něhož když procitl, bylyť rány Christa Pána v nohou a rukou, i v boku jeho vtlačeny, z nichž krev hojně se prýštila. „*Chtěl jistě František, dí svatý Bonaventura, ve všem Christu ukřižovanému býti podobným, který chudý, trpící a nahý na kříži pněl . . Kříž Christa, který vnitř nosíval v srdci, také zevnitř nosil na těle.*“ — My všickni máme, Nejmilejší! svůj kříž za Christem Pánem nesti. Rozkaz jeho: „*Vezmi svůj kříž!*“ týká se nás všech. — Život věčný, do něhož zde putujeme, jest rozkošné jaro, proto musí zde na zemi tuhá zima, to jsou kříže vezdejší, předcházeti. Mnohé byliny vydávají ze sebe velmi užitečnou šťávu, když se vytlačují; tak i Bůh srdce člověka křížem tlačí, aby vydalo šťávu trpělivosti a lásky. Mnoho záležití, Nejmilejší! na tom, jak si člověk kříž svůj představuje. My si často myslíme, že trpíme tuze, mnoho, dlouho, těžko a nadarmo, nepovažujícíce spasitelnou stránku svého kříže. — Kdo chce z ohni-

ska neb z pece ohnivou hlaveň vzíti, musí ji bráti ze strany, na které není rozpálena. Tak má každé utrpení, jež nám ruka Páně sesílá, dvě strany: jsdnu k bolesti naší tělesnosti, druhou k užitku duše. Musíme tehdy při utrpení nejen na tu bolestnou, ale i na tu spasitelnou stránku mysliti a na otcovskou ruku Páně, která se nás dotýká.

Po ulicích jednoho města v Itálii kráčel jednou zimního času mladý rytíř, jenž ve svém sličné moděvu a s opeřeným kloboukem statečně vypadal. Jak ale tak nádherně si vyšlapuje, byla mu nenadále notná sněžná hruda na klobouk hozena. Zeman ten rozpálil se hněvem, tasí svůj meč, a hledá vřkol sebe s plamenným zrakem, aby vypátral opovážlivce, jenž se byl osmělil hoditi po něm. Tu spatřuje u otevřeného okna mladou slečnu, již velmi ctil, anaz právě druhou sněžnou hrudu se smíchem po něm hodila. V tom okamžení byl nejen hněv rytířův upokojen, nýbrž tvář jeho proměnila se v sladký úsměv, a zlost jeho ve veselý rozmar; neb co jej jako domnělé, potupné uražení rozhněvalo, pokládal nyní za blaženou milost; nek co jej dole potkalo, přišlo s hůry z ruky, kterou ctil, a nebylo to důkazem hněvu, nýbrž přívětivosti. O, kým bychom i my, Nejmilejší! s ochotnou trpělivostí, ano s radostí vždy to přijímali, když laskavá ruka nebeského Otce s hůry hrudami soužení po nás metá, neb kříže nám sesílá!

Mnohými sličnými obrazy jest nyní tento chrám Páně ozdoben. Oni však zde jsou nejen pro ozdobu, ale připomínají nám slavné hodiny v boji duchovním zde na zemi, vznešené příklady dokonalosti, spanilá kvítka ze zahrady Boží, líbeznou vůni bohumilých cnosti vydávající. Oni nám připomínají rozkaz Páně: „*Chce-li kdo za mnou přijíti, . . násled-*

duj mne.“ Oni k nám volají: „Budtež následovníci Christovi, jako jsme my jej následovali v životě svém.“

· Záměr celého života našeho Pána a Spasitele byla čest Boží a spasení člověčenstva. „*Můj pokrm jest,*“ (Jan. 4, 34.) pravil o sobě, „*abych činil vůli toho, kterýš mne poslal.*“ (Jan. 10, 15.) „*Duši svou pokládám za ovce své.*“ Jak pak následoval svatý František svého Božského mistra?

On nehledal své cti a slávy ve světě, nýbrž jen cti a chvály Boží.

Proto obcházel města a krajiny, a vysílal učedníky své, by získal Bohů věrných služebníků. I nerozumné tvory vybízel, by Bohu chválu vzdávali. Jda jednou lesem, a vida množství ptáků na stromech, zvolal: *Sestřičky! chvalte Stvořitele svého.* Jako byl Spasiteli svému podoben v pokoře a chudobě, tak i v mírnosti. Když jednou, kázaje lidu slovo Boží, vytržen byl v řeči štěbetáním vlastůvek, řekl přívětivým hlasem: „*Vlastůvky, sestřičky mé, nyní jest můj čas, abych kázal; a poněvadž jste až dosavád zpívaly, pomlčte zatím, až já řeč svou dokonám.*“ Jaká mírnost jeví se nám v těch slovech! A co mám říci o jeho lásce k bližnímu, s kterouž následoval svého Spasitele? Raděj prodal knihy, ozdoby oltářní, roucha kostelní, než aby byl nuzné bez pomoci, nemocné bez občerstvení od sebe propustil. Jednou rozkázal, aby chudé ženě nový zákon Páně, který bratřím pro kůr sloužil, vydán byl, protože nic jiného k darování v domě nebylo, aby si knihu tu prodala, a řekl: „*V pravdě větší služba stane se Bohu, když této chudé ženě v nouzi její spomůžeme, než kdybychom v kůru četli ž té knihy.*“

Tak byl svatý František věrným následovníkem

našeho Božského mistra a Spasitele; život svůj celý věnoval Bohu a blahu člověčenstva,

Nemá-li to býti, křesťané milý! také cíl našeho života? „*Chce-li kdo za mnou přijíti,*“ volá Kristus Pán, „*následuj mne.*“ Kdo ho následovat nechce, nezasluhuje, by nesl jméno jeho, by nazýván byl křesťanem. Bůh sám chtěl učiti lid svůj, chtěl nám býti příkladem, proto se vtělil, stal se podobným nám člověkem, aby člověk skrze následování toho příkladu podobným byl Bohu, živým obrazem a chrámem Boha svého.

Svatý služebník Boží František Serafinský stal se Spasiteli podobným, stal se živým chrámem Božím, proto že vždy jednal dle rozkazu Páně: „*Zapřiž sebe sám, vezmi svůj kříž, a následuj mne.*“ Budiž tedy Nejmilejší! tento rozkaz Páně zlatým pravidlem života našeho! Kdo je zachovává, krotí v sobě nepořádnou samolásku, nese neohroženě utrpení vezdejší, jimžto nelze ujíti, je živ Bohu a člověčenstvu, a tím sobě samému k spasení.

O díky neskončené budetež od nás vzdávány Bohu, že nás naučil znáti zákon svůj skrze vtěleného Syna svého, jenž jest cesta, pravda a život! Díky za to Bohu, že máme náboženství tak vznešené, svaté, Bohem samým dané, které nás činí pravými syny Božími, pakli jen dle něho spravujeme kroky své, které změňuje k pokoji, k štěstí a blahu jak vezdejšího života, tak i k blaženosti věčné!

Ono není smutné a přísné náboženství, nežádá ničehož od nás, co by bylo nad lidskou silu a možnost. Boha nám nepředstavuje co přísného panovníka, nýbrž co laskavého Otce, a všechny nás spojuje v jednu rodinu dítek Božích. Jen ti zaslepení, kteří neznají jeho krásy, jeho utěchy a blaženosti,

jižto poskytuje v životě i při smrti, jsou jeho odporníky.

Štastni jsme, Nejmilejší! že žijeme pod vládou panovníka, našeho nejmilostivějšího císaře a Pána Františka Josefa, který jak sám, tak i celý nejosvícenější rod cís. k tomu náboženství vroucně se přiznává. Jako praotec našeho přeslavného cís. rodu, hrabě Rudolf z Habsburku, potkav se jednou s knězem velebnou svátost k nemocnému pěšky nesusícím, rychle s koně slezl před Bohem v svátosti skrytým, jemu se kořil, a sám potom pěšky jda, knězi koně svého vedl a daroval; tak vál stejný nábožný duch po všechny časy v jeho potomstvu až do našich. I náš nejmilostivější císař pán František Josef, když po vražednickém outoku na jeho posvatnou osobu před třemi lety z nemocného lůžka povstal, držel to za první povinnost děkovati Nejvyššímu za jeho svatou ochranu, a první jeho východ byl do domu Božího k vroucnému díkučinění. A jak věrným synem jest svaté katolické Církve, dal i tím na jevo, že skrze umluvu se svatým otcem v Římě učiněnou svobodu a práva ukrácená opět jí v mocnářství svém velkomyslně navrátil. A nyní zavírám řeč svou, a chci se jen s prosbou ještě obrátiti k Bohu nejvyššímu.

Neskončeně milosrdný, nebeský Otče! vzhledni láskavě na nás dítky Tvé, před Tvou velebností se kořící. Uděl skrze Ducha Svatého mocnáři našemu Františkovi Josefovi pravou moudrost a lásku k národům, nad nimiž panuje, aby vláda jeho k blahu poddaných národů vždy prospívala! Uděl věrnost a spravedlnost všem služebníkům jeho. Dejž mu dlouhé a šťastné panování! Všem dobrodincům, kteří k ozdobení tohoto domu Tvého přispěli, odplat hojným požehnáním! Učiň milostí Tvou, aby-

chom byli živí chrámové Tvoji; jako jím byl služebník František svatý! At o Pane i my život svůj obětujeme ke cti jména Tvého, k spáse našich duší a k blahu svých bližních, abychom jako se zde nábožně shromáždujeme v domě Tvém, tak jednou radostně v nadhvězdném stánku věčné blaženosti před Tvou otcovskou tváří spojeni byli.

Amen.

Na slavnost svatého Martina, Vyznavače. ¹⁾

(Dne 11. Listopada.)

„Viz, aby světlo, kteréž jest v tobě,
nebylo tmou.“ (Luk. 11, 35.)

Byltě to překrásný obyčej našich předkův nábožných, že jsou rádi po horách a kopcích stavívali svatyně Hospodinu. A v tom se prokázali býti výbornými znateli povahy člověcké. Stojícimu zajisté na hoře nějaké pozdává se, jakoby byl povyneslým nad životem všedním, nad marnostmi i starostmi jeho; stoje na hoře, domnívá se, jakoby byl blížeji nebesům, z nichžto čistější vzduch po výšinách ho ovívá, domnívá se, jakoby odtud blížeji prorazila

¹⁾ Toto kázání bylo jest činěno ve chrámě svatého Martina blíže Lulče, na hoře Lilijové, při příležitosti slavnosti posvěcení tohoto chrámu Páně a 100leté památky vystavení jeho, kamž na čtvrtek před tím, 18. září, spisovatel toho kázání od tamnějšího p. faráře, Ant. Šuberta, za řečníka pozván jest byl. —

vroucí modlitba klenbu nebeskou. Odtud tak toužebně zapěl korunovaný žalmista Páně : „*Rád zdvihám oči svých k horám, odkud mi pomoc přichází.* (Žalm. 120, 1.)

Tak již onen světoznámý chrám *Jerusalémský* stál na hoře Sionu, a nejkrásnější hory palestinské, jako k. p. hora Karmel, až posaváde nesou, co nejkrásnější ozdobu na temeně svém, stánek Hospodinův. Což divu, že i tuto horu, od století v dějinách Moravských památnou, vyhlídat sobě mysl nábožná k tomu, aby se na ní zastkvěl kostel svatému Martinu zasvěcený? *O ty překrásná horo lilijová u Lulče!* jako bělounké lilium stkví se chrám na posvátném temenu tvém po vlasti naší Moravské; daleko široko kyne tento pomník zbožnosti katoliku i vlastenci Moravskému, povznášeje i zdaleka k pomyslům a touhám nebeským.

Po jedno celé století chodívávali jsou již, Vy nábožní farníci Lulečtí! předkové Vaši do tohoto chrámu — (oniť již odpočívají ve svatém pokoji!) A však posud se nedostávalo chrámu tomuto onné vzácné ozdoby, kterážto bude dovršením a korunou slávy jeho, — posud se mu nedostalo slavného posvěcení rukou náměstka svatého Methodia, biskupa Moravského, do jehožto diecése chrám tento Boží náleží. A hleďte! i této neméně vznešené, jako převzácné slavnosti dočekať se máte, rozmilí farníci! horlivou přičinlivostí ctihodného pana faráře Vašeho.

Od něho byl jsem též vyzván, abych tuto krásnou slavnost zdejší oslavil nějakou řečí kazatelskou. Chciť tedy řečniti a k *pobožnosti* Vás povzbuzovati příkladem toho velikého Světce Božího, k jehož cti tento chrám zasvěcen bude, a jehož obraz přívětivě s oltáře vám kyne. Na slavnost

svatého Martina čteme ve svatém evangeliu tato slova : „*Bude-li oko tvé sprostné (čisté), tělo tvé všecko bude světlé, pakliž bude nešlechtné, také tělo tvé tmavé bude. Viz tedy, aby světlo, kteréž jest v tobě, nebylo tmou.*“ (Luk. 11.)

Nejmilejší ! to, čím je oko v hlavě, tím je v duši lidské pravá *pobožnost*, čili ten čistý úmysl, všecko činiti ke cti a chvále Boží. A jako člověk má *dvě oči*, ale *jediný pohled*, tak pravá pobožnost činí všecko z lásky k Bohu, a pro Boha bližnímu:

A že iato *pravá zbožnost* v srdci patrona Vašeho spočívala, to Vám ukáží z jeho života, a sice :

I. *dříve, nežli se stal biskupem,*

II. *potom, když biskupský úřad nastoupil.*

Díl I.

Svatý Martin, než se stal biskupem.

Svatý Martin narodil se roku 316 v Sabarii, v nynější zemi uherské. Otec jeho, kterýž to byl ze sprostého vojáka až za plukovníka přivedl, s celou rodinou lnul k bohům pohanským, ve kteréžto pověře vychoval i syna svého. Pohanští tedy rodičové dali mu život tělesný : život duchovní hledal sám, pospíchaje v 10. roku věku svého k Církvi, dav se zapsati do počtu čekancův křestu svatého. Nejmilejší ! jaká to milost od Boha ! Zrovna jako žíznivý prahne po žídlu vody čerstvé : tak prahnula duše nevinného mladíka po vodě nauky křesťanské, anžť přeskakuje do života věčného. Kde jen mohl, odběhl malý Martin, aby se účastnil vyučování křesťanského.

Mezi tím přišel rozkaz od císaře, aby se dítky vojáků též dávaly na vojnu. I Martin, jsa 15 let star, přísahal na korouhev stav se u vojště koňákem. Chtěj nechtěj musel býti vojákem, ale vojákem, jemuž pod železným brněním tlouklo srdce měkké a outřpné. Řemeslo vojenské, anof tak mnohým býváva školou lehkomyšlnosti a života nepořádného, stalof se našemu Martinovi cvičirnou nejrekovnějšich cností. Zláště útluu slynul k chudým laskou, nemoha jim odepřiti ničeho. Cokoli mu zbývalo ze služného, jedině chudým rozděloval. Stůj zde na důkaz známý příklad, ve kterémž opravdu celá jeho povaha jasně se zračí, totiž, že by byl (jak říkáme) dal s těla poslední košili. Stalť jest jedenkrát vojín náš mladistvý, u brány města Ambianu (Amiens). Krutá byla zima, tak že pomrzávalo mnoho lidí. Polonahý žebrák přicházel z venkova do města, a prosil, třesa se zimou, mimojdoucí o dárek, aby mohl zastříti nahotu svou. Všickni ho propustili s prázdnou, nikoliv ale Martin. Vytasiv meč rozsekl jím plášť vojenký na dvě poly, a jednu podav žebrákovi, spokojil se s druhou. Tak krásný skutek nezůstal bez odměny. Tu noc na to uzřel ve snu Christa Pána oděného onou polovicí pláště, kterak, praví anjelům průvodčím svým? „Tímto rouchem přiodil mne Martin, nejasa ani ještě křesťanem!“ Zmuživ se tímto viděním utěšeným, žádal o křest svatý, a byl pokřestěn jsa v 18. roku věku svého. O jak plesal v duhu svatý vojín tento, žeť též za vojína Christova směl posvěcen býti. Jak si toho štěstí po celý svůj život vážil, kterak věrně dostá přísaze své, kterak skvěle dokončil úkol svůj křesťanský!

Zbožný bojovník Martin cítil v sobě ještě vyšší povolání, nežli byl stav vojenský; on zatou-

žil bojovati proti *bludu arianskému*, nikoliv mečem z ocele, ale mečem katolické pravdy a života kněžského. Pobyv 5 let u vojska, v posledním roku vlády Konstantina Velikého dostal propuštění a stal se *duchovním*. 20letý jinoch odebral se k svatému *Hilariovi* (350), biskupovi v Piktavium (Poitiers), kterýž ostrím vědy svaté potíral blud ariánský a ctí se co učitel Církve svaté. Dobrého si to žáka vycvičil svatý obhájce víry pravé v našem Martinu; neboť jím zase tolik dítek Církvi nehraděno, kolik bylo jí bludem odcizeno. Tento veliký biskup, jak mile mladíka uzřel, podle pověsti poznal v něm znamenitou hlavu, a srdce šlechtné, schopné největších obětí pro věc Boží. I zamilovav si ho, chtěl jej míti v diecési své, a vysvětití za *jáhna*; on však z pokory jenom nižší řád *exorcisty* zažehnávače na sebe vzíti se uvolil. Roku 357 vydal se na cestu do Illyrie k rodičům svým, aby je též na víru obrátil. Octnuv se tam, byl od ariánských biskupův *Valensa* a *Ursacia* (kteřížto řídili Církev illyrskou podle chuti dvoru císaře Ariana) těžce stíhán, až i pruty mrskán, protože víru katolickou podle snešení nicejského směle vyznával. Nelépe vedlo se mu v Miláně, odkud ho biskup ariánský *Auxentius* vyhnati dal. I utekl se na ostrov Gallinaria blíž *Janova* (Genua), kterýž tehdáž od mnichů cele zalidněn byl. Tu když se dozvěděl, že svatý mistr jeho, Hilarius, z vyhnanství zase do Itálie nazpět povolán jest, šel mu až do Říma v oustrety; nezastav ho ale tam více, šel za ním až do Piktavia, kde se sešli, slzy radostného shledání prolévající. Na blízku tohoto města založil nyní Martin klášter, kterýž byl první v zemi *francouzské*.

Když ten klášter dostavil, šla o něm pověst, nejen že jest *svatý*, nýbrž i, že je *divotvorce*. Čas od času vycházel z kláštera svého, a pohanům, jichž ještě mnoho bylo po venkově, víru křesťanskou hlásal, modly kácel, při čemž ho Bůh podporoval divy, kteréž konal na lidech, na stromech, na dobytku, i na zlých duchách. Z toho měl Martin nesmírnou vážnost mezi lidem. Což divu, že brzo biskupem se stal? — To pak se stalo takto. Když roku 371 úmrtím svatého *Litoria* uprázdněn byl stolec biskupský v *Tourech (Tours)*, obrátil klerus i lid zřetel svůj na mnicha Piktavského; téměř jednohlasně a s nadšením přáno, aby Martin pastýřem se stal. A však bylo potřebí *lsti*, ba i *násilí*, aby se dal vyrvali z milené samoty své. Když ho jedenkrát hledali, schoval se jim za posadu: husy pak štěbetavé vyžradili ho. Odtud se někdy maluje svatý Martin s husou, a husa jest oblíbeným na jeho svátek jídlem. Jindy, když vystrčil hlavu u brány klášterní, aby jakémus churavci udělil požehnání, zmocnili se osoby jeho, a dobře střeženého dovedli ho do města Toursu, kde za biskupa vysvěcen byl. Tak se bál svatý Martin vysokých důstojností, věda, že čím vyšší úřad, tím více povinností, tím větší před Bohem odpovídání! —

Díl II.

Svatý Martin co biskup.

Jakožto biskup zůstal zvatý Martin tím samým, kterýmž byl dříve. Na protějším břehu řeky Ligery (*Loire*,) zrovna naproti městu založil klášter *Marmoutiers*, kde zarazil sídlo své; mnoho se stáhlo za ním řeholníkův, neboť je tahla, jako dral železo

pravě zbožná povaha jeho; žádné změny ani v oděvu, ani při stole nečiněno. Kdo jej přišel navštívit, zastal jej obyčejně v malém dvorku na nízké stoličce dřevěné sedícího. Vyšel-li ven, šlo s ním veždy několik mnichů žákův, z nichž pozděj pro biskupské stolice vybíráno. Ačkoliv tehdaž víra křestanská ve *městech* již výhradně byla zavládla; lid po venku ještě nejvíce lnul k bohům pohanským, a svatý Martin obral to sobě za úlohu, vymítiti ohavnost takovou. Káceti modly, vyvraceti bludy pohanské, stal se nejmilejší prací jeho apostolskou. Nejen v diöcesi své, nýbrž daleko široko po říši celé francouzské popálil a poboural chrámy modlářské, nastavěl na místě jich kostelův a vyučoval lid venkovský, při čemž od Boha zázraky podporován jest byl. Totě pravý úkol kněze apostolského: šířiti pravdu, potírati a vyvraceti pověry a bludy. Nebo kde panuje blud, tam jest, jako za tělem stín sleduje, hřích a nepravost pohanská.

2. Tato ušlechtilá práce missionářská jenom někdy na čas zastavila se, když svatý biskup z *lásky k bližnímu* ke dvoru se odebral, *aby tam nešťastným odsouzencům buď prominutí neb úlevu trestu vymohl*, což se jeho nesmírně vážné osobnosti povodívalo vezdy skvěle. Slyšte o tom jediný příklad. Když císař *Maximus* v Trevírech dvorem byl, přišel tam svatý Martin jedenkrát; císař ho pozval k tabuli, a svatý Martin po mnohém zdráhání svolil a pozvání přijal. Z toho se císař tak radoval, že jako k nějaké dvorní slavnosti nej-přednějších dvořanů dvoru svého pozval, mezi jinými ujce a bratra svého, a ministra spravedlnosti (*praefectus praetorio*). Martin seděl hned vedlé císaře, a ten kněz, co všude s ním chodil, mezi ujcem a bratrem císařovým. U prostřed hostiny

podal jeden důstojník, podle obyčeje, císaři pohar. Císař pokynul rukou, kterou ho vzíti měl, aby se pohar podal biskupovi; svatý pak biskup, když se byl napil, podal ho — nikoli císaři, ale tomu knězi, co s ním všudy chodil. A myslíte-li, že se císař proto hněval? Nikoliv! on Martina svatého za to pochválil, že kněžstvu Christovu dlužnou úctu nade všecku moc císařskou pokládal a povýšil. Tak veliká tenkrát panovala úcta stavu kněžského!

3. Zláště s chvalou se o něm připomíná ten způsob, s *jakovým vždy Boha na myslí míval*. Všecho, cokoli se mu nahodilo, zavdalo mu vítanou příležitost, aby se posvětil, a jiným krásné nějaké naučení podal. Když k. p. jedenkrát uzřel ovci právě ostříhanou, jasnou myslí pravil k těm, co byli s ním: „Ejhle! ovečka, která vyplnila předpis evangelický; mělať dvojí oděv; jedno z nich dala tomu, kdo neměl žádného. Učiňme totéž!“ — Jindy, když viděl člověka v hadry oděného, anto vepře pásł, zvolal: „Hleďte! to je Adam vypuzený z ráje! Vyzujmež se ze starého Adama, a oblečme se v nového Ježíše Christa.“ — Jindykrát přišel na pobřeží jedné řeky, kde ptáci chytali z vody ryby. „Ejhle! pravil, obraz nepřátel spasení našeho; oni číhají, aby polapili duše naše a ukořistili jich!“ — On velel ptákům, aby se klidili, — a oni ho poslechli! —

4. Konečně když dosahl 96 roku věku svého, cítil, že se *blíží odchod jeho ze světa tohoto*. O jak toužil po vlasti nebeské, zrovna jako touží zemdlenný dělník po lůžku nočním, jako poutník po vlasti a otčině. U dědiny jedné jeho diecése zachvátila ho zimnice, modlil se k Pánu, aby ho vyprostil ze žaláře toho smrtelného. Slyšíce ho žákové prosili řkouce: Proč nás opouštíš, otče? Komu nás ubohé

zůstavuješ? Jich úpěnlivým hlasem pohnut, modlil se Martin, řka: „Pane! jsem-li ještě dále potřeben lidu Tvému, neštítím se práce.“ Dokud jím krutá zimnice lomeovala, ležel na znak a vroucně se modlil. I prosili ho žáci snažně, aby si lehl na bok, a když trochu popustí palčivost nemoce, aby si odpočinul. Jimžto řekl Martin: „Nechte mne raděj k nebi pohlížeti, nežli k zemi, aby se tam už duch díval, kam brzo odejítí má — k Pánu. A na to skonal sladce v Pánu, a odešel si pro odměnu, kterou si zasloužil, co pravý apostol Christa Pána. Jeho mrtvolu doprovázelo 1000 mnichů ke hrobu. —

Z á v ě r e k.

Nejmilejší! Ze všeho, co jsem Vám o svatém patronovi tohoto chrámu nyní přednesl, poznáváte, že pravá *pobožnost* zdobila především šlechetnou duši jeho. — Ve všem, co myslil, co činil, čeho se varoval, *po Bohu toužil* t. j. všecko z toho úmyslu činil, aby tím oslaven byl Bůh, Ježíš Kristus a Církev jeho svatá, a z čisté lásky k bližnímu. Tímto svatým oumyslem, z pravé, vroucí pobožností kázal slovo Boží, bořil modly pohanské, plnil sliby řeholní, uděloval svaté svátosti, vůbec zastával svůj úřad biskupský a svůj řád mnišský.

Nejmilejší! zdaž my, vidouce příklad takový před sebou, ostavíme ho bez následování? Svatý rytíři Christův, svatý Martine! oroduj za nás u Boha, abychom my dle příkladu tvého všecko činili z lásky k Bohu a k bližnímu — ne proto, aby nás svět chválil, ne proto, abychom za naše zásluhy od světa byli vyznamenáni a ctěni, ne proto, abychom po sobě slavné zůstavili jméno, ne proto,

abychom snažením svým si dobyli bohatství a pohodlného života — nýbrž abychom vše činili ke *cti a chvle* Boží a z lásky k bližnímu.

Ano, Nejmilejší! za tím úmyslem budmež každý apóstolem v tom oboru, který nám vyká-
zala Prozřetelnost, vyučujme pravdě, potírejme bludy, kácejme modly předsudků, proukazujme skut-
ky milosrdí bližnímu; a když slovo Boží posloun-
cháte, nebo při nejsvětější oběti přítomni jste, nebo přistupujete ke stolu Páně, nebo cokolivěk činíte, nečiňte to z pouhého návyku, že se to tak i od jiných stává; nýbrž podle příkladu svatého patrona, čiňte to s vroucí pobožností a upřímností, a tak zajisté následující ho v pobožnosti zde na zemi, budeme někdy s ním Boha chváliti na nebi.

Amen!

Na den

Jména blahoslavené Panny Marie.

(1. neděle po 8. Září.)

„A jméno panny — Maria.“

Každoročně v neděli po slavné památce narození blahoslavené Panny Marie, v neděli, která připadá mezi oktavou této radostné památky, světí se mezi jiným slavnost marianská, totiž: slavnost nejsladšího jména Panny Marie. Tak to nařídil slavně kdys panující papež Innocenc XI. roku 1685. Když je svátek, čili *jmenoviny* nějaké osoby nám milé, jesti to den pro srdce naše žádoucí a

milý. Tu přicházejí dítky k otci aneb matce, a vzdávají vroucí přání, srdečná srdce svého želání; tu projevují slovy a dary, jak velice sobě na to zakládají, že jim nebe přálo tak dobrého otce, tak milou matku. A když přijdou jmenoviny panujícího *mocnáře a zeměpána*, nebo zeměmatky: tu slavné zvonění, hlučná střelba z děl, slavné pochody vojska slavnostně oděného, slavné služby Boží a modlitby, všechno směřuje k tomu, aby celá země, a její obyvatelé dali na jevo úctu svou k mocnáři aneb zeměmatce, a projevili, kterak se honosí takovým otcem a takovou mateří. Nejmilejší! i dnes nastaly jmenoviny naší nebeské matky, naší nebeské královny. A tento slavný den uvádí nám na paměť:

- I. *Slávu Marie, ale i*
- II. *slávu národa našeho.*

Díl I.

Jméno *Marie* znamená mezi jinými *Panovnici*, a vším právem, neboť ona panovala a panuje

- 1. nad hříchem,
- 2. nad Christem, synem svým;
- 3. nad národy zemskými.

1. Maria byla panovnicí *nad hříchem* zláštní milostí a výsadou Boha milostivého. Žáden hřích neposkvrňoval její duši, ježto nikdy neoslábla; jed po zemi rozšířený jí jediné nenakazil; had jediné jí neuštknul, an veškeré plémě naše úpělo v propasti, v jarmu satanově, ona jediné, byla prosta hříchu všeho. Jaká to slavná osobnost Marie! Každý z nás se rodí, co syn hněvu Božího: v ní jediné hned od narození, ba od početí Bůh míti mohl zalíbení;

satan jí pokoušel, ona však potřela jemu hlavu. Tak čistá, jako serafíni před trůnem Věčného stojí, vyšla jest Marie z ruky Stvořitelovy. Božská svatost oživovala ji hned při jejím vkročení do života, a totě mělo značiti již její jméno. Jaký to pokoj, jenž pořád panoval v duši její! Smyslové byli vezdy duchu podrobeni, její srdce nebylo nižádnou zlou náklonností pokoušino; její vůle nebyla žádnou nesvatou žádostí pokálena; její city směřovaly vezdy k Bohu, její myšlenky zaměstnávaly se jedině s Bohem, její žádosti odnášely se jedině k Bohu; nižádná slepota neslepila její rozum; nejvznešenější myšlenky ji oživovaly; nižádné trápení nemohlo jí skloniti, žádná bída jí malomyslnou učiniti; všecky věci považovala v Bohu, vše činila, aby se zalíbila Bohu; vnuknutí milosti Boží následovala vezdy, čest Boží byla při všem jediným cílem, láska Boží provázela jí na všech stezkách jejích. Vznešená Panno! Takto panuješ nad svým srdcem, nad svým duchem, nad svým celým životem. Ty zasluhuješ jméno Marie t. j. Panovnice.

2. Ona panuje nad *Christem*, synem svým. Nezdržujte se, Nejmilejší! nad těmi slovy, nebo nechci jimi něco rouhavého říci. Pán Ježíš narodiv se z ní, sám se jí, co *syn* podrobil a tudíž jí právo dal, kteréž rodičové mají, totiž aby synové a dcery jim byli poddáni. Písmo o tom podává důkazů dosti. Zda-li nedal Bůh, když přišla plnost času, a Slovo tělem mělo učiněno býti, nedal-li, táži se, Svrchovaný raddy své této Panně zvěstovati a nežádal-li k tomu takměř jejího přivolení? Ona přijímá poselství anjelské a moc Ducha Svatého zastíňuje ji; tajemství jest dokonáno; onať ve svém lůnu počala Věčného, jehož nemohou nebesa obsáhnouti; ona se stává matkou Spasitele světa;

onť jest svěřen její péči, její lásce; onť jej vychovává a ochraňuje, a v jeho jméně divy zvěstuje; obětuje Ho Otci nebeskému, a zobrazuje tím budoucí velkou obět smíření. Ježíš růstl a prospíval moudrostí a milostí; poklady Božství v Něm byli skryté, pročez nepotřeboval cvičení žádného; i jako syn člověka byl svého Otce věčný Syn, a přec Marii, jako svou matku v uctivosti měl. On jako dítě poslušen byl jejích rozkazův, a nechat nad sebou a svou matkou panoval, předc šetřiti ráčil nařízení jejích.

Po třidcet let *poddán* byl Marii. Více není potřebí k dokázání, že jméno Marie znamená „Panovníci nad Bohem—člověkem.“ Syn Boží, jemuž se koří cherubíni, jenž všem tvorům zákony dává, podrobuje se panně, dceři Davidově, jenž jeho sluhou byl, a byl *poddán* jí.

3. Marie jest panovnice *národův*.

Veškerá království země, všickni národové jsou skrze ni požehnáni; a kde Maria nenalezá uznání, s těžkem její Syn prameny své milosti tam téci nechává. Pročez se s vírou ve Spasitele roveň a stejným krokem šířila i úcta k svaté Rodičce jeho. Když svatý Cyrill a Method do naší Moravy přišli, zavznělo tu slavné jméno Ježíš, modly (Perun, Svantovit, Radhost, Lada . . .) se sroutily, dáblovo šálení zmizelo, a temnota uhnula pravdě, srdce našich předkův byla dojata, tajemstvím se uvěřilo, mravy se zlepšily a rozšiřovalo se tu království Boží, spolu ale však i hned místo *Lady* zaznělo jméno *Marie*. Sv. Cyrill a Method volali, když káceli modly Lady, bohyně to krásy smyslné, ukazující na obraz Marie Panny: Hledte! totě matka milování a lásky krásné. A tak to chodilo po všech říších křesťanských. K její počtě vysta-

věly se nádherné chrámy, svaté nádoby, pomníky a kaply mívaly nápis jejího svatého jména. K její počtě povstaly zvláštní řády, a králové zaslibovali krajiny své pod ochranu Marie (jako svatý Štěpán Uherský); učitelové Církve oslavovali jméno její spisy svými (zvláště svatý Bernard).

Maria jest Panovnice národův a zplnila se věstba její: „Ejhle! od té doby (co se stala matkou světa Spasitele), dobrořečiti mně budou všeliká pokolení! —

Ale tato sláva její, a tato dnešní slavnost uvodí nám, rozmilí! též na pamět slávu *národa našeho*.

Díl II.

Stalo se léta Páně 1685, že naše Rakouské mocnářství, a s ním celá západní křesťanská Evropa octnula se u přehrozném nebezpečení. Nepřítel křesťanstva tehdaž nejstrašnější — Turek — poslednikráte, ale také nejhroznivěji, vyřítil se skrze Uhry, jím opanované, do Rakous. 300.000 Turkův valilo se pod pověstným tureckým velením *Kara Mustafa* zvaným, takměř do srdce Evropy. Udeřivše na *Vídeň*, sídlo císaře Rakouského, utábořili se kolem pevných hradeb jeho. Rakousy poturčiti, a tím cestu do ostatních křesťanských krajín sobě proklestiti, bylo záměrem vojenské výpravy a cílem *šílené* víry jejich. A právě tenkrát nemohly býti okolnosti podniknutí jejich příznivější. Západní mocnářové byly téměř všickni mezi sebou v rozbroji a nesvornosti; císař *Leopold I.* utekl z Vídně, sídla svého; křesťanstvo nalezalo se v zoufalém položení.

Ale v národu našem Slovaňském Bůh si vyhlídnul spásu. V našem národu zbudil tenkrát reka, který potřel malou hrstkou nesčíslné a šílené šiky pod práporem proroka mekkánského — byl to *Jan Sobiesky*, tehdejší král polský, kterýž pro svou zbožnou rekovnost po celé Evropě slynul. K tomu králi Slovaňskému vypravil císař Leopold a papež Innocenc XI. své posly, kteří přišedše k němu, padli na kolena k nohám jeho, volajíce jeden: „Králi Polský! osvobod Vídeň!“ druhý: „Králi! ochraň křesťanstvo!“ Pohnut tímto nebezpečenstvím Sobiesky, stál v krátkém čase již před Vídní s 30.000 Poláky, co vůdce vojsk křesťanských, kteří se byli připojili k pluku jeho.

Bylo to právě v kterýsi den po svátku narození blahoslavené Marie Panny — tedy mezi oktávou — a lid na kolenou vzýval Matku nebeskou o pomoc, neboť se strožil činiti tohoto dne nepřítel útok nejvzteklejší na město. Tu v okamžení, když právě slunce vycházelo a osvěcovalo zlatými paprsky téměř hory Lysé: uživ této okolnosti příznivé, řítil se s velikým křikem a hlomozem válečným vojska svého rek Sobieský dolů s hory Lysé, a v blesku slunečním zářily se zbraně a přilbice vojinů křesťanských. Tím zmateni jsou na mysli nepřátelé a domnívajíce se, že veliké zástupy ze západní Evropy přišly na pomoc Vídní sklíčené, v divém zmatku po krátké pútce dali se na útěk, a celý téměř tábor jejich dostal se do rukou křesťanův. Když Sobieský co vítěz do Vídně vjížděl, s nevyslovnou slávou a radostí byl uvítán, a jako ochrance křesťanstva oslavován. Lid se k němu tlačil, kolena jeho objímal, ruce líbal, aneb aspoň roucha jeho se dotýkal. Jednu tureckou korouhev poslal král polský sv. Otcí do Říma s

lístkem, na kterém stálo psáno : „Přišel jsem, viděl jsem a — Bůh zvítězil.“ Své královské manželce pak napsal tato památná slova : „*Nelze zapřítí, že krev Polská v potokách tekla pro křesťanstvo.*“ Papež *Innocenc XI.* v radostném nadšení k díkům Marii Panně nařídil, aby se na památku této zázračné přímluvy Marie v tu neděli, která padne mezi oktávou narození Panny Marie — konala slavnost „nejslavnějšího jména Panny Marie!“ — Tuto slávu smí sobě přivlastňovati národ náš Slovanský, že krví Polskou, krví Slavskou zachováno bylo tenkrát křesťanstvo v Evropě !

E p i l o g.

Radujme se tedy dnes, jako katolíci, radujme se též, co Slované !

Chvalmež jméno Panovnice naší nebeské ; chvalme ji ve všech případnostech, v radosti a zármutku, v hojnosti a bídě, v zdraví a nemoci, v práci a odpočívání, doma i ve chrámě, před spaním a v procitnutí. Maria jest okrasou křesťanstva a její jméno má do všech křesťanských srdcí vtlačeno býti.

Ty ale, přeblahoslavená, nech sobě líbiti obět naší horlivosti ; po všecky věky chváliti budeme jméno Tvé, a památka jeho u nás nebude zrušena ; pros za nás, voď a spravuj nás, budiž nám Matkou — veleslaveno a zvelebeno buď tvé svaté jméno v času a na věčnosti.

Amen.

Na slavnost posvěcení všech chrámů křesť.

Dnes se stalo spasení domu tomuto. Luk. 19, 9.

Jsouť místa, kterážto, když do nich vkročíme, bezděky v nás probouzejí cit vážnosti, uctivosti, a hrůzy posvátné. Tak k. p. když vkročíme na hřbitov, kde smrt železným žezlem svým vládne, a nad kořistmi ve chladných hrobech uloženými drží stráž: — tu zajisté nikomu, kdo si to předloží, není do smíchu, nýbrž vážné se v mysli jeho probouzejí myšlenky, a srdce jeho proti vůli posvátnou hrůzou pojato bývá. Tak se děje nám, kdykoliv vkročíme do chrámu Páně, kterýž čím nádherněji a velkolepěji jest vystaven, tím spíše a nutněji v nás cit úcty a hrůzy posvátné probouzí. Již to pomyslení: „*zde tento dům jest dům modlitby*“ (Luk. 19, 56), zde není místo pro světské vyražení a zábavy, zde není místo ku množení statků a bohatství vezdejších, — zde jest místo modlitby, na kterémž duše lidská clo povinné úcty vzdává Stvořiteli a Vykupiteli svému — ta myšlenka naplňuje veškeré prostory srdce našeho hlubokou úctou a vážností, jakovou vzdáti sluší Neskončenému. Proto se tak rozhorlil, proto tak přísně trestal Pán náš ty, kdož zneuctívali svatyni v Jerusalemě. Hned na počátku svého spasitelského úřadu vyhnal z něho prodavače a kupce, a stoly jim zvrhal, po druhé na krátce před svým utrpením, až i metlou trestal ty, jizto zneuctívali dům Jeho.

Zde dokládá svatý Vincenc z Ferrari; „Mnoho hříchů bylo zpácháno v Jerusalemě, ale žádný z nich nebyl od tichého a pokojného Spasitele tak ztrestán, jak tento.“ —

Tato svatá úcta ku chrámu Páně vzroste v srdci našem, povážíme-li

2. že chrám Páně katolický jest *dům Boží* a sice v úplném a pravdivém smyslu slova toho. Zde nejsvětější a neskončený Pán, kterýž sice celý svět svou přítomností naplňuje, obzvláštním způsobem jest přítomen. Zde Bůh nepřebývá toliko tak, jako v chrámě Jerusalemském, kterýž Syn Boží výslovně „domem Božím“ a „domem modlitby“ nazval; nýbrž zde Bůh skutečně, podstatně a osobně přebývá a přítomen jest, a sice pod způsobou chleba a vína. Zde neskončený a všemohoucí Pán jest přítomen, tak že o každém křesťanském chrámu platí: „*Posvětil jsem dům ten — a budou oči mé a srdce mé tam po všecky dny.*“ (3. Reg. 9, 3.) Zde ve dne v noci přebývá nejlaskavější přítel náš, a odtud neustále k nám volá: „*Pojďte ke mně všickni, jenž obtíženi jste, a pracujete, já vás občerstvím a naleznete odpuštění dušem vašim.*“ (Mat. 11.)

Slyšte, v jaké uctivosti mívala svatá *Alžběta* chrám Páně. Ona sejmula vždy, vkročivši do chrámu, korunu s hlavy své, a když se jí Žofie, matka jejího manžela, jednou tázala, proč to činí, odpověděla: „Nesluší mi, bych drahým kamením ozdobená přicházela na to místo, kdež Pána Ježíše vidím trním korunovaného.“ — A svatá přítomnost Christova v nejsvětější Svátosti na oltáři mnohé duše sladkostí tak naplňuje, že se rozplývají v slzách. Ó řekněte, Nejmilejší! Není-li tedy hoden chrám Páně ne větší úcty? — Patriarcha svatý Jakob uzřev, utíkaje z domu otcovského, ve spánku pod širým nebem řebrík, po kterém anjelové Boží stupovali dolů a nahoru, procitnuv, lekaje se, zvolal: „*Strašné iest místo toto! Neníť tu iného, leč dům Boží a*

brána nebes (Gen. 28, 18). Svatý *Mojžíš* blíže se k místu, na kterémž Bůh ve křtu hořícím se mu zjevil, slyšel hlas Hospodinův: „*Szûj cbur s nok svých: nebo místo, na kterém stojíš, jest svaté* (Exod. 3, 5). Čím více my uctivě chovati se máme, vkročíce do chrámu, kde Bůh a Vykupitel náš v usvátostněné hostii přebývá! Před mocnými tohoto světa koříme se v nejhlubší uctivosti, a před Pánem a králem svým nebeským nechtěli bychom se kořiti? Vejdouce do paláce svého zeměpána, cítíme se probuzeny k uctivosti: a domu a příbytku Božího neměl bychom v uctivosti?

A však k dovršení úcty naší ku chrámu Páně považme ještě i

3. *nesčíslná dobrodiní*, kterých tu denně nabýváme. Christus Pán jest studnici nebeského požehnání pro lidi. Zde nalezá nevědomec poučení, mdlý podpory, zarmoucený útěchy, sklíčený povznesení. Pomyslete sobě jenom, Nejmilejší! pohromadě tisíce bratří vašich, kteří od vystavení tohoto chrámu Páně zde ve svaté víře vyučení a hodným přijutím svatých Svátosti posvěceni jsou byli. Jaká to náplň Božího požehnání byla jest rozlita na ně! Tu Vám tanouti budou na mysli všickni ti, jižto co útlá nemluvnátka zde křest svatý přijali a do obce křesťanské byli jsou přidružení; tu si vzpomenete na tisíce těch, jimž tu z posvátného místa se zvěštovalo slovo Boží, kteřížto k svatému životu povzbuzeni a nadějí lepšího života potěšeni byli jsou; tu Vám připadnou zástupy těch, jichž sem pohánělo svědomí vinou stížené, kteří si sotva troufali tuto pozvědnouti zraků svých k nebesům, kterýmž však hříchové jejich odpuštění, a nepravosti prominuty jsou byly, a kteří nápotom plesajíce a díky vzdávajíce pospíchali k oltáři, aby

podíl brali na hostině sv. lásky a milosti, kterouž jim dobrý Spasitel nebeský přistrojiti ráčil; — Tu si vzpomenete na všechny ty bratry a sestry, jejichž modlitba zde vyslyšena, jejichž srdce trudem uhnětěné zde ulehčení a potěšení nalezlo; na tisíce nemocných a odemřelých, jejichž osud zde slitování Božímu v zbožné přimluvě byl jest odporoučíván. O nelze, nelzeť jest vypočísti, aniž vyříci součet těch požehnání a dobrodiní, kterých chrám Páně na věrné křesťany povylévá. Zda-li tedy nemusí nám býti dům takový nejvyš ctihodným a posvátným?

Závěrka.

O protož Nejmilejší! u veliké úctě mějmež chrámy Páně, a za vzor v té úctě bermež sobě nábožné předky naše, patřme, v jaké uctivosti oni mívali chrámy Páně. Oni si jich vážili co drahých stánků Božích, v nichžto Pán nebes a země svůj trůn pozemský si vzdělal, a kdež i svou štědrou ruku otvírá. Protož je také nejlepším a nejdražším, co měli, ozdobovali. I my je ozdobujme — ale tím více ozdobujme v nich duše naše všelikou cností, abychom někdy do chrámu věčné slávy směli přijati býti.

Amen.

Na den na nebe vstoupení Páně.

Lahodnější a vítanější, nežli noc, jesti oku našemu *světlo denní*; neboť ve slunečním světle,

od kteréhož závisí veškeren život vezdejší, rozloží se před námi tato země, kteráž nyní za obydlí nám slouží, a veškeré tvory, jichž ona v sobě obsahuje.

Velebnější nicméně a vznešenější nad den jesti *noc*, neboť jedině ona odhaluje nám na nebi bezmračném ono nesčíslné stádo *hvězd* nebeských, jichž mohutně zářící hvězda denní ukrývala zrakům našim, tak že před jejím oslňujícím bleskem lesk ostatních hvězd zblednouti musel.

Podobně jesti to s obojím dvojím oborem toho, o čem my lidé myslíme, a co poznáváme, a kterýž nazýváme obyčejně *vírou a vědou*, ačkoliv přísně od sebe nejsou rozděleny. To obyčejné naše *vědění* můžeme porovnatí světlu dennímu t. j. to, co na své vlastní oči vidíme, jako k. p. východ a západ slunce, proměny počasí ročních, všelijaké proměny v našem živobytí, v Církvi a obci, všecko to, co sami pozorujeme, co zkoušíme a čeho se rozumem svým dosoudíme v obchodu a řemeslech — to nazýváme *vědění*, to víme; a každý také má poznati a věděti, co a jak ve svém povolání zachovávatí má. — Mimo to ale, co *víme* ze zkušenosti, o mnohých také věcech *víme* a *přemýšlíme*, které si nemůžeme tak, jak to, co víme, představití a vysvětliti, kteréž jsou obsahem *víry*, kteráž tedy může se podobati *noci*, ale nikoli noci temné, mraky neproniklými zahalené noci, nade kterou tmy své hrůzyplné rozestřely křídla: nýbrž *noci*, ze kteréž prokmitávají přívětivé hvězdy věčné. Ovšem přívětivější, světlejší, pro naše nejbližší kroky, pro naše živobytí vezdejší prospěšnější zdají se nám býti naše *vědomosti* t. j. to co víme, co zde poznáváme, čemu rozumíme, jako n. p. naše řemesla, obchod a světské vědomosti;

velebnější však a vznešenější jest vším způsobem *víra*, která v sobě obsahuje božské pravdy, jež nám Bůh zjevil, a kterýmiž nás vyučuje o tom, co za *zrakem* naším leží, co je *zázračné* smyslům i pomyslům našim.

Tak jako i to, co víme a poznáváme, má své *hranice*, za které rozum, byť se umořil, proniknouti nemůže, jež rozumem nelze pochopiti, tak zase ohledem víry sluší pamatovati, že víra *neni vidění*. A na to nás obzvláště připomíná dnešní slavnost, zasvěcená *na nebe vstoupení Páně*. Jaké to prosté slovo, jímž tak nelíčeně zázračná událost se vypravuje! My jsme uvykli v našich dobách, když se někde něco dosti málo znamenitého stane, hnedle moc a zevrubně o tom vypravovati: kterak divu, že nejeden si přeje, aby byli svatí apostolové nebo žákové apostolův, kteří o tom velikém ději vypravují, jej nějak zevrubněji popsali nám!

Zatím i sv. Marek i sv. Lukáš velmi prostě, jednoduše, jakby slov šetřili, děj tento vypravují. I staltě se v skutku tak prostě, jak prostě ho vypravují. A však okem víry, milí křesťané! pohlížejíce na tento dnešní děj závěrečný v životě Pána našeho uzříme v něm *dvoji zázrak*, a v každém z nich přemnoho světla nebeského, kteréž nám co svit hvězd nebeských v tomto temnu svatého tajemství prokmitává. Nuže rozjímejme, ozbrojme si oko víry své, hledíce:

- I. na *ten zázrak viditelný*;
 - II. na *zázrak neviditelný*,
- kterýž se dnešního dne stal.

D Í L.

Velice prostě a jednoduše vypravují svatí

evangelistové o tom, co se dnes stalo na hoře Olivetské: „Dovedl tam své miláčky na to místo, kde viděli ho jímati, v krvi se potiti, modliti se k Otci za odvrácení kalicha utrpení: tam měli viděti i počátek Jeho oslavení. Jak napnuta je na to mysl naše: Jakým medle způsobem to učinil Pán? — Zatím ale svatý *Marek*, kterýž o tom zprávu podává, přestává na těchto prostých, téměř sporých slovech: *Pán Ježíš promluvil k nim vzat byl na nebesa a sedí na pravici Boží*; a svatý *Lukáš* vypravuje jenom: „*a vyzdvížen byl před očima jejich, a oblak odňal ho zrakům jejich.*“ — Zda-li by to nebylo více dojemu a hluku ve světě nadělalo, kdyby byl Pán vstoupil na nebesa, kolem ozářený světlem nebeským, zprovázený viditelnými zástupy anjelův, před sta tisícův, kteříž ho byli viděli na kříži pnějícího — povýšeného? — Na takové myšlenky mohli bychom ale jenom tehdaž přijíti, kdybychom zapomněli, že víra není vidění, a že, co k víře náleží, za mezemi leží našeho představování. Tak i v staré Církvi jedna urozená Římanka jménem *Quintilla*, nemohla se odhodlati na to, aby uvěřila v sílu křestu svatého, že totiž jí člověk dle ducha znovu zrozen, a k duchovnímu teprv životu povzbuzen bývá, oživnuv pro Boha; a to sice proto, že při udělování toho tajemství pohřešovala onen lesk a onu nádheru, kterouž byla uvykla vídati při službách bohův pohanských. Pročež stručně, ale vhodně jí na to odpověděl rázný *Tertulian*: *Jak bídná jesti tato nevěra, kteráž odepírá Bohu, bytěčné vlastnosti jeho; totiž- prostou vznešenost a moc, t. j. my lidé křehcí a bídní velmi mnoho věcí k tomu potřebujeme, abychom přepych a nádheru ve světě provodili, a něco znamenitého provedli: ale Božská moc působí prostě sama*

jako sebou, jako na počátku, když velela: „*Staň se světlo!*“ — A tak prostě se projevila i v tom převznešeném ději, kterým se ukončuje pozemský život Spasitelův, jeho *na nebe vstoupení*. Nikoliv na onom ohnivém vozu, kterýž před očima *Elisea* proroka vyzdvihnul do výšky mistra jeho *Eliáše*; nikoliv na onom plamenném cherubo-trůnu, kterýž *Ezechielovi* ve vidění byl ukázán: nýbrž svou vlastní mocí, kterouž byl prolomil vazby hrobu a smrti, vstupoval Pán v oslavené tělesnosti vzhůru, sprovázen touhy plnými zraky svých miláčkův, kteréž ještě poučil, pověřil, a rozprostřenýma rukama byl požehnal — až skvělý oblak odňal ho dalším pohledům jejich. Několik neděl před tím ještě byli slyšeli z úst jeho: „Blahoslavení, kteří neviděli a uvěřili;“ a nyní zkusili, že i kdo vidí, ještě věriti musí. Nebo chtěje pátravým okem slíhati Pána až do slávy jeho, slyšeli hlas káravý posla nebeského: „*Vy mužové Galilejští, co stojíte, pořád ještě do nebe pohlížejíte?*“ t. j. to, co nyní s Christem oslaveným se děje, není dostupno zrakům smrteľným. A však světlem víry osvícení uznáváme, že se muselo tak díti. Nebo předně Pán sám to opověděl, řka: „Vyšel jsem od otce a přišel na tento svět; opět opouštím svět, a jdu k Otci.“ A k čemu by byl ještě déle prodléval na zemi této s tělem již oslaveným? Proto musel vstoupiti Pán na nebesa, a nyní *sedí na pravici Boží*, t. j. Jeho lidská přirozenost jest povýšena nade všechny i nejdokonalejší tvory; On užívá nejvyšší blaženosti a slávy, jaková jedině Jemu a zásluhám Jeho přísluší; konečně má zároveň s Otcem *nejvyšší moc a panování* nade všemi říši stvořeného světa, kteréž z jeho sjednocenosti s Bohem pochází, a o které svatý Pavel Efes. 1, 20 píše: „Tam byv povýšen,

seslal Ducha Svatého, a jest ustavičným Veleknězem za nás, co prostředník, kterýž ukazuje Otci na těle oslaveném pět ran svých, kterýmiž svět vykoupil a spasil! — On tam odešel, aby tam za sebou i zraky, i srdce naše potáhnul! —

Ejhle Nejmilejší; to jest ten první a viditelný zázrak při dnešní veliké události; to jsou ty krásné, utěšitelné pravdy, kteréž pro oko víry plné v sobě ukrývá, jako noc přívětivá májová nám odhaluje zástupy milých hvězd svých, jimiž tklivo-radostné zatoužení se budí po prostorách hvězdnatých! —

A však krom toho viditelného zázraku, kterýž všickni známe, udál se při na nebe vstoupení Páně ještě jiný zázrak, kterýž méně povědomý jest, a o kterém pokračovati budeme v dílu druhém.

D Í L II.

Od té doby, co byl první člověk zhřešil, od té doby, co cherub spravedlivého hněvu mezi Boha a člověka se postavil: od té doby zabráněno bylo duši lidské, navrátiti se k Bohu do nebeské vlasti, a *brána* života nemohla se nikomu otevřítí, dokud Syn Boží její veřeje krví svou nezvlažil, a závoru nepřístupnosti vítězným z mrtvých vstáním nezlomil. Jaký byl tedy *osud* těch duší věrných, jež před velikým skutkem Vykoupení lidského bohabojně život vezdejší dokončily, a svatě a spravedlivě skonaly? Které bylo *místo* zdržování jejich po smrti, když vina po praotci zděděná do nebe vejíti jim bránila? Na tyto otázky by člověk nikdy nedovedl odpověditi, kdyby ho nebyl Bůh o tom poučiti ráčil. A však zjevení Boží učí nás znáti

obydlí duší spravedlivých, které pod jhem Z. ještě S. na věčnost odešly — a ono místo navývá se *předpeklem*.

A ono předpekli, co to medle bylo za místo? Nedejme se toho slova zněním másti; neměloť ono s věčným Božích nepřátel žalářem, neměloť ono s peklem žádného spojení, žádného podobenství. Byloť to místo svatého *pokoje a míru*, byloť to místo *zápočaté a očekávané* blaženosti, byloť to obydlí vyvolených, o nichž svatý Pavel (k Žid. 11, 11.) píše: „*Že ve víře zemřeli, a že zaslíbení budoucí spásy zdaleka k nim prohlédá a je vítá;*“ t. j. že naděje vykoupení svého s sebou na věčnost nesli. Ti ovšem viny na sobě nemajíce, ani pokutám bolestným nemohli podlehati: a poněvadž poskvřna toliko zděděná do nebe vejíti jim bránila: nedal jim Bůh úpěti *žalem*, nýbrž radostnou *nadějí* a blahým očekáváním žádoucího Messiaše mnohonásobně je potěšoval. V svatém Zákoně se to předpekli nazývalo „*lůnem Abrahámovým*,“ protože Abraham pro svoji živou a pevnou víru v Boha a příštího Spasitele za *otce a hlavu* všech bohabojně věřících Zákona Starého se pokládal; a když svatý Lukáš o nuzném Lazarovi připomíná, že umřel, a nesen byl od anjelů do lůna Abrahamova, i tu vlastně tolik říci chtěl evangelista Páně, že Lazar našel místa v předpekli mezi spravedlivými, kteří v blahé naději Spasitele očekávali. Také *rájem zemřelých* nazývalo se předpekli v Starém Zákoně; a když Christus Pán kajícímu lotrovi na kříži odpouštěl, řka: „Ještě dnes se mnou budeš v ráji“ : i tu podobně tím se jemu zaručil, že toho ještě dne mezi spravedlivými v předpekli se shledají.

A v tomto lůně Abrahamovu, v tomto ráji zemřelých nebo v předpekli svazkem *lásky a rado-*

stně naděje spojení nalezali se *všickni svatí a vyvolení Zákona Starého*.

Tam se nalezali prarodiči všeho člověčenstva *Adam a Eva*, jenž vůli Boží sice přestoupili, ale těžkým utrpením a litostí mnohou smíření dosáhli. Tam nalezal se *Abel*, jenž proto, že se Bohu líbil, nešlechtnou rukou bratra závistníka vražedně zahynul. Tam nalezal se *Noe*, jenž věrou a ducha zbožností zbouřené vlny všeobecné potopy přemohl. Tam nalezal se *Abraham*, otec a hlava všech bohobojně věřících Zákona Starého. Tam se nalezal *Jakob*, věrou silný, a příští Christovo slovy jasnými opovídací. Tam nalezal se *Mojžíš*, onen divotvorný mudrc, od samého Boha vedený a spravovaný; tam nalezal se *David*, muž podle srdce Božího, jenž slávu jména Hospodinova miloval více, nežli slávu a nádheru královskou. Tam nalezali se všickni *patriarchové a proroci*, v slovích tak neohrožení, a ve skutcích tak svatí, a na závěrku co koruna všech, nalezal se tam též předchůdce Christův, svatý *Jan křtitel*, a strážce a živitel milého Ježíše, pěstoun *Josef*. Ti, a s nimi všickni spravedliví věku před Christem čekali toužebně na velikou *obět* Syna Božího za prvotní všeho člověčenstva vinu, a v doufání pevném těšili se tomu, až k nim Vykupitel zavítá, a v náručí Boha Otce usmířeného konečně je uvede. A takového doufání blahostného Syn Boží nezlamal. On proti smrti přetěžké se odvážil a v ruce hříšníkův se vydal, aby všemu světu, všem věkům a pokolením minulým, i všem věkům a pokolením příště budoucím milost, odpuštění, spásu a život věčný vydobyl a zaručil. — A hned, jak na kříži dokonat, do předpekli vstoupil, a jim zvěstoval, že vykoupení jsou. A tyto duše, které tak dlouho naň

čekali, s ním dnešního dne do slávy věčné jsou vzaty. Odtud píše svatý Pavel: „*Vstupujíc do výsosti zajaté sebou vedl vězně.*“ (Efez. 4.)

E p i l o g.

O ty náš vítězi, *Christe!*
 Tebou máme spasení *jisté,*
 Tys dnes vstoupil do nebeské *vlasti,*
 Kéžbychom tam mohli s Tebou *vlásti,*
 Po pozemském boji
 Přijmi nás do radosti svojí.

Amen.

Při svěcení nového kostelíčka v obci

Lomičce blíže Tišnova,

9. Listopada 1856.

Vstoupím k oltáři Božímu, který obvese-
 luje věk můj mladý.

Mámet rozličné druhy stavení, kterážto podle účelu, k němuž jsou ustanoveny, vnitř i zevnitř jak se sluší a patří připravené a ustrojené jsou. Kdo z vás, Nejmilejší! nerozezná snadno obydlí či dům obyčejný od toho domu, ve kterém se děti vyučují? Kdož by nerozeznal dle vnitřního zřízení hospodu nebo *hostinec* od *fabriky* čili továrny? Kdo na první pohled nerozezná stavení *klášterní* od nějakého zámku nebo hradu rytířského? A však znám jeden druh stavení, kterýžto nemá za oučel, ani abychom v něm přebývali, ani aby se v něm provozovalo nějaké řemeslo anebo obchod, nechodímeť doň jedině pro obveselení a vyražení

mysli naší, nechodíme tam, abychom tam něco prodávali neb utržili — a předce to stavení ze všech jest nejdůležitější a nejprvnější; a když nějaké takové stavení nové se dostaví (ač každý příbytek a každé stavení může svěceno býti) — a však to stavení, o kterémž mluvím, a vy všickni víte, že mluvím o *katolickém kostelu* — to stavení, pravím, *musí svěceno býti*. A proč? Proto že, Nejmilejší! ono jest odloučené ode všech stavení, a před nimi vyznamenává se vznešeným účelem svým. My se totiž scházíme na to místo, abychom tu nejdůležitější práci konali — se modlili, a *nejmocnější* touze srdce našeho *zadost učinili*, vyhověli, která nám velí, *Bohu obětovati*.

A takovéto nové stavení i vy, nábožní obyvatelé této osady Lomičky, jste sobě zaopatřili, což Vám k nemalé cti slouží, a k veliké radosti a prospěchu sloužiti bude, nebo nyní máte vedlé farního chrámu Páně i svůj vlastní kostelíček, a ten jest nejen pouhá zvonice, nýbrž máte v něm i veliký klenot — *vlastní oltář*. A tento posvětit a první obět na něm konat přišel k Vám Vaš důstojný pan farář*), s tímto průvodem slavným, a požádal mne, abych té slavnosti přiměřenou řeč k Vám činil.

Za přiměřeno jsem uznal mluvit Vám, Nejmilejší! o tomto novém klenotu obce Vaší — o *oltáři*. To víte všickni, jak vypadá oltář, a hned a snadno v kostele udati Vám lze, které to místo je, na kterémž se obět vzdává. Ale to snad každý z Vás neví, Nejmilejší! že toto místo posvátné, kteréž oltářem slove, vezdy takové podoby nemívalo, v jakové nyní je spatřujete! Nikoliv! Lásky

*) Důst. pán Josef Fetter, konsist. rada, farář Tišnovský.

Vaše mne dovolí, abych prošel Písmo a historii Církve svaté, a z nich Vám vypravoval

I. *jaké osudy měl oltář před Christem,*

II. *a jakých osudů se dožil oltář po Christu.*

Zajímavý tento předmět vymáhá i získá sobě snadno nepřetrženou pozornost Vaši.

D í l I.

Příběhy oltáře před Christem.

Oltářem vůbec nazývá se ono místo, na němž-to se Bohu od lidí obět koná. A protože lidé od počátku světa *vděkem* puze Boha ctili, a dle způsobů života oběti nejrozmanitější Jemu podávali: tudy také oltářové tvářnost a podobu měli přerůzličnou.

Praotec náš *Adam* po svém žalostivém poblouzení, když se brána rájská s třeskotem hněvu za ním zavřela, neměl k usmíření uraženého Boha oběti jiné, leč proudy slzí litostivých. On je obětoval Bohu, a oltářem, na kterýž iruchlivá onano obět padala, byla *půda země*.

Kain a Abel, chtěce Bohu díky vzdáti za to, že jich chránil a jim požehnal, učinili obět: Kain obětoval dary z ourody zemské, Abel pak z prvozených stáda svého a z tuku jejich (Gen. 4, 3. 4.); oltářem pak při obětování byl jim *povýšený pahrbek země, palivem obložený*.

Arcioteč *Abraham* maje na důkaz poslušenství obětovati Bohu Isáka, jedináčka svého, vyrovnal na místě vykázaném hranici ze štip dříví, a *hranice* tato měla býti oltářem, jak svědčí Písmo v knize Genesis 22. 9.: *„A kduž svázal Isáka syna*

svého, položil ho na oltář — na hranici dřev.“
(Gen. 22, 2.)

Arciotec *Jakob* utíkaje z domu otcovského před hněvem bratra *Esaua*, první noc pln sklíčenosti a strachu pod širým nebem trávil. Ale Hospodin potěšil jej radostným viděním řebříka nebeského a bázeň odejmul od něho. Z radosti vděčné chtěl *Jakob* obětovati Hospodinu; nemaje však krom láhve oleje ničeho při sobě, vylil ten olej Bohu za obět na oltář, a tím oltářem byl *kámen, kterýž si byl* (pro spaní) *podložil pod hlavu svou.* (Gen. 28, 18.)

Gedeon, vítězný vůdce lidu israelského, přemohl Madiánské, města jejich dobyl, věže strhal, háje modlářské posekal a oltář Bálův pobořil. Vděčnost pudila jej, po takovém díle obětovati Bohu: že pak nebylo místa k obětování příhodného, snesl zbytky roztřískaných model a dříví z pokácených hájů Bálových — a hle! tyto zříceniny bludů a hříchů bylyt jsou *oltářem.* (Soud. 6, 26.)

Žalmista Páně, svatý král *David*, chtěje hněv Boží rychle ukrotiti a ránu morovou od lidu svého odvrátiti, na kvap připravuje obět; aby pak s obětí nebylo průtahu, vchází na mlat *Ornana Jebuzejského*, a *humno* bylo mu *oltářem.* (Paralip. 21.)

Jedním slovem: dle rozličných života okolností oběti, rozmanité konávaly se Bohu, a tudy také zevněšek oltáře bývával přerozličný.

Od té doby, co Bůh skrze Mojžíše vůli svou zjevil a způsob služeb Božích sám zevrub ustanoví, měl sice oltář pro veřejné a společného obětování všeho lidu podobu určitou, od nížto se nemělo ustupovati. První oltář na půdě země zaslíbené vzdělán jest z *kumeni hrubého*, a Hospodin sám nařídil, že kamení nesmí býti tesáno, po vrchu

byl vápnem zalitý (Exod, 20, 25). A na tom oltáři prostém obětoval vůdce *Josue* první obět Bohu.

A však když později archa úmluvy a stánek Boží byly v *Siloe*, nalezal se tam oltář stkvostnější, a sice z vzácného dříví setým zhotovený a mědi potažený.

A však ještě nádhernější učiněn jest oltář Zákona Starého, když *Šalomoun* s nákladem nesmírným vystavěl chrám *Jerusalemský*. V chrámě tomto od zlata a stkvostu se lesknoucím nemohl již ani prvotní onen oltář z kamení netesaného, ani ten pozdější ze dřeva setým zhotovený důstojně obstáti. A proto vzdělal *Šalomoun* oltáře nové. K obětům zápalným vyzdvižen jest oltář naskrz z mědě ulitý velice uměle, velikosti ohromné, dvacet loket zdělí, dvacet loket zšíří, a loket zvýší mající; oltáře pak na kadidlo a zápal vonný, jakož i třetí oltář, na kterém muselo ležeti neustále 7 chlebů nahromaděných, potaženy jsou tlustě zlatem nejčistším. A touto opravou dosáhl oltář Starého Zákona oslavy nejvyšší.

Tyto jsou hlavní příběhy oltáře za věku před Christem, oltáře Starého Zákona.

D Í L II.

Příběhy oltáře po Christu.

Když přišla plnost času, a vyplnily se věštby prorocké, a dozrála zloba lidská k míře svrchované: tu přinesl vtělený Bůh, Ježíš Christus obět jediné pravou, co smírce Božské spravedlnosti — a oltář, na kterémž sám sebe obětoval, co obět neskončené ceny a lásky, ten oltář byl svatý kříž. Tato obět, kterouž On vzdal na kříži co protiváhu hříchů lid-

ských, tato oběť byla i jeho *poslední vůlí*, nebo jak říkáme jeho *závět, kšaft, testament*. *Testament* ale dělá se před smrtí; a po smrti toho, kdo ho udělal, teprv platností nabývá. Tak tedy i Christus Ježíš dříve než obětoval sebe na oltáři kříže svatého krvavě, a tou krví zpečetil novou úmluvu s člověčenstvem: ustanovil dříve nový testament, a ten nový testament byl zároveň novou obětí nové úmluvy. Ten oltář, na němžto Syn Boží jedinou obět pravou a věčně trvající, nejsvětější obět těla a krve své *při poslední večeři ustanovil*, byl obyčejný, jednoduchý *stůl dřevěný* beze všech ozdob, beze všech okras. A když se za dnů prvotní Církve apostolové a ostatní věřící ku společným službám scházeli, aby tuto památku smrti Páně slavili: tuť ani oni při své prostotě a chudobě ku konání obětí nejsvětější neměli oltáře jiného, leč obyčejný stůl.

Brzo však nastaly doby, kdy se našim křesťanským předkům *ani stolu* k předrahé oběti za oltář nedostávalo. Nastaly doby strašného, krvavého pronásledování. Tu rozptýleni jsou křesťané, jako plaché ovce před hejnem zuřivých vlků; pouště, lesy, tajné skrýše, žaláře a mučírny sloužily jim za obydlí — a v tomto hrůzoděsném stavu byli oltářové jejich způsobu žalostivého. Nejednou konána jest oběť nejsvětější na poloshnilém *pařezu* v houšti lesů pustých, odlehlých; jindy zase konána oběť tato na mohyle (pahorku) nějakého hrobu, ve kterém pohřben byl nějaký mučedník Boží; ve sklepích na kamení vlhkém, v žalářích na špalvu krví mučednickou zbarveném bezpočtukráte sloužena jest oběť mše svaté. Začasté, když praničeho při ruce nebylo, coby službu oltáře zastati mohlo, nastavil některý kněz aneb jáhen své ruce,

a — *dlaně jeho rozprostřené* byly oltářem těla a krve Páně. A svatý *Pafnuc*, byv s mnohými ještě křesťany na smrt odsouzen a již napřed utrýzněn, tak že na nohách státi nemohl, poslední obět mše svaté sobě a svým spolumučedníkům konal sedě: — a *hravé lůno* svatého starce bylo při této oběti oltářem. Teprv po 300letém pronásledování, když císař Konstantin i s celým dvorem svým křest svatý přijal, nastali Církvi časové pokojnější: a tu došel oltář novozákonní své nynější důstojné podoby, jak toho obět ona zasluhuje, kterážto na něm Bohu se vzdává.

A tuto podobu Vy, Nejmilejší! všickni dobře znáte. Hlavní věc jest *stůl oltářní*, a ten jest buď dřevěný nebo kamenný, nebo zděný a má podobu *rakve* čili umrlčí truhly, neboť nás má upamatovati na to, že předkové naši dávali jsou i život za tu křesťanskou víru, že konávali tuto obět na rakvích a náhrobcích svatých mučedníkův, aby sami tolikéž jí se posilňovali k smrti a popravě ukrutné. Proto se buď zazdí do oltáře *ostatky svatých mučedníků*, jak jste to oněhdy viděli, když pan biskup sám chrám Páně v Tišnově, váš fární chrám světil, anebo se dá na oltář takový kámen, ve kterém ty svaté ostatky již jsou zavřeny, a na tom kamenu leží při mši svaté tělo, a stojí kalich krve Páně. Na oltáři samém stojí *svícny*, a ty nás vzpomínají dílem na to, že prvokřesťané sloužili tu obět v podzemních skrýších t. j. v katakombách, kde si museli rozsvěcovati, dílem nás upamatují, že naše světlo je Ježíš Kristus, a konečně jsou neposlední okrasou samého oltáře, a čím více světly oltář se třpytí a jako v ohni se září, tím dojemavější, zláště v přímraku oltář na mysl lidskou působí.

Konečně musí býti na oltáři *nějaký obraz*, nebo socha svatého, nebo aspoň *kříž*. Obraz ten představuje podobu onoho svatého, k jehož cti a památce chrám vystaven byl. Tak máte ve tárním chrámě obraz svatého *Václava*, a zde v této nověstavené kaple obraz svatého *Bedřicha* (Fridricha), kterýž byl opatem řádu bílých premonstráků v německé říši, a jehož památku ctí Církev 6. *Března* v řeholi premonstrátské.

Z á v ě r e k.

Nejmilejší! nyní jsem Vám s Boží pomocí vypravoval a oznámil, jakých osudů měl oltář Páně, viděli jste patrně, že zláště náš křesťanský oltář přemnohé utrpěl změny, dříve než své nynější, důstojné tvářnosti nabyl. Když jinak není, obětovati můžeme Beránka Božího i na stole: ale kdož z Vás by zapřel, že to Boha i člověka důstojnější, pakli máme oltáře, jakových k. p. v klášteře Tišnovském spatřujeme? A však, Nejmilejší! co je platen i ten nejstklostnější oltář, když se na něm sice obětuje obět zevnitřní: ale při tom neobětuje křesťan sám sebe Bohu v obět milou. Dostí nás napomíná apostol, že my sami máme býti chrámové živého Boha, a krásně připomíná svatý Xystus papež: „Bohu zasvěcený chrám jest duše čistá, a nejlepší oltář srdce čisté.“ A však dobře jest, toho šetřiti, a druhého nezanedbávati. Čím nábožnější a v skutku horlivý jest křesťan: tím více se bude i starati o zevnitřní ozdobu chrámu a o okrasu oltářů Páně, říká s Davidem: „Miluji, Pane! okrasu domu Tvého, a místo, ve kterém přebývá sláva Tvoje.“ — A tak, Nejmilejší! sloužíce Bohu ve svatosti a

spravedlnosti v tomto chrámu z kamení vzdělaném přijati budete jedenkrát do chrámu slávy věčné.

Amen.

Na den všech Svatých.

Potom viděl jsem zástup veliký, kteréhož žádný přechísti nemohl : ze všech národů a pokolení, a lidí i jazyků. Zjev. 7.

Každý národ, kterýž byl dospěl na nějakový stupeň zvedenosti, obrací rád zraky své do své minulosti, vzpomíná sobě a honosí se hrdinami, dobrodinci a mudrci, kteřížto byli jsou vzešli z lůna jeho, slaví vděčným srdcem památku jejich, a ne-zřídka se stává, že celé krajiny a města se hádají o tu čest, když se o to jedná, ve kterém z nich ten onen znamenitý muž narozen býti měl a odkud pocházel.

Jinak ale, Nejmilejší! když mluvíme o katolické Církvi. Ačkoliv ona pozůstává z nejrozmanitějších národův, řečí a jazykův: nicméně ona je všecky spojila jednotou svaté víry, onať jesti všech laskavou mateří, a odchovala sobě ve všech národech zdárných dcer a synův pro vlast nebeskou. Všickni rodové v Církvi svaté působí jediný, Bohu zasvěcený lid; proto že jsou všickni vykoupeni krví Jediného Prostředníka, dítky Božími učiněni jedním Duchem Svatým, a po téže nebeské vlasti touží, kteráž má býti jejich dědictvím, ve kteréž i svatému věstci Janovi ukázáni byli jsou *dokonalcové*, jako zástup, jehož nikdo nemůž přechísti, ze všech kmenů, národů, lidí a jazyků.

Dnes slavíme památku všech těchto oslavenců Božích, kteřížto od tisícův let, až do nedávna běh života jsou dokončili; oniž jsou to, v jejichž cnosti a moudrosti plném životě oslavujeme milost Boží; oniž jsou to, jimiž se honosíme, proto že nám nejsou cizými, nýbrž dle původu a vlasti pozemské nám podobní jsou. Jednát však se o to, kterak jich památku ctíti máme?

Slavímeť památku *knížete* nějakého, k. p. Svatopluka Moravského, kterýž spravedlností a zákony moudrými, též láskou k vlasti byl blahobyť lidu našeho množil a posud dobrou o sobě pověst v lidu zanechal. Slavímeť s radostí památku nějakého *reka*, k. p. Jaroslava ze Šternberka, Jana Sobieského, Mikuláše Zriniho, kteřížto byli vlast chabým ramenem ubránili proti útokům nepřátel krutých; slavímeť i památku nějakého slavného *umělce* k. p. Mozarta, jehožto plody ducha našeho posud obveselují, a smysl pro ušlechtilost a krásu vycvičují; a pak-li někdy při jistých příležitostech zásluhy takových mužův uznáváme a slavíme; již na tom se přestává, jelikož není každý povolán k tomu, aby byl zákonodarcem, jako *Solon*, rekem, jako *Sobieský*, umělcem jako *Mozart*, a vynálezcem užitečných vědomostí a nástrojův.

Zda-li s památkou svatých Božích podobně se má zacházeti? Je-li dost na tom, když jejich obětivosti, jejich blahočinnému působení se obdivujeme, a Bohu za všecko veliké a krásné děkujeme, co oni s pomocí Jeho na světě vykonali? a bylo-liby snad proto na tom dosti, proto že každý nemá času, nebo schopnosti, stejného cíle se domáhati, a vlastní život svůj posvěcovati? O nikoliv, bylot by to ovšem úctou svatých pohodlnou, a však pouze *zevnitřní*, kteráž nedopadá k úmyslu svaté Církve,

nebo Církev sv. přeje, aby památka svatých Božích dráhu křesťanské cnosti nám značiti, a k vlastnímu posvěcení podněcovati měla. Proto dnes chceme rozvažovati:

1. *Proč, a*
2. *Jak Svaté uctívati máme.*

D Í L I.

Svatý Žalmista Páně pje: „Podivuhodný jest Bůh ve Svatých Svých;“ a každý člověk, jenž na cestě přikázání Božích setrvale kráčí, bez pochybnosti všelike podivu hodným jest, jelikož ten nový život, jenž z Christa se proudí, na něm se obráží, a každé takové s Bohem obcování jedině Christem bylo a jest umožněno, a tudíž vším právem zázrakem sluje, odtud i apostol píše: „*Život náš skryt jest v Bohu Christem.*“ A však právě, když to uznáváme a připouštíme, snadno nalozáme odpověd na otázku, kdo jest a kdo může svatým slouti, a co při něm a na něm má se ctíti?

U všech národů bez rozdílu slove *svatým* to, co jest odloučené, od všedních věcí oddělené, Bohu věnované a neposkvrněné. Posud nalozáme u obyvatelův ostrovů tichomořských jisté kameny, jisté ohraděné prostory a ozděné místnosti, kterýmžto lid říká „*tobu*“ to jest *místa posvěcená*. V pravém, duchovním smyslu svatým jest ten, kdo ve všem a ochotně tak smýšlí a jedná, jak se to se zákonem Božím srovnává, a sice tak, jak Církev svatá zákon Boží vysvětluje a k zachování ukládá. *Jeden jest nejvyšší svatým v nebesích, jemuž anjelové neustále prozpěvují ono velebné: Svatý, svatý, svatý; jeden jest toliko na zemi svatý, nevinný, neposkr-*

něný, od hříšníkův oddělený a nad nebesa povýšený (Žid. 7, 26.), vtělený Bůh *Ježíš Kristus*, Syn *Marie Panny*, kterážto pro tuto zcela obzvláštní důstojnost matere Boží tolikéž bez poskvrny již i počata jest byla. Hlava na těle řídí a spravuje ostatní oudy tělesné. Tak i z Christa, jako z hlavy Církve teprv po všech oudech *posvěcení* se rozlévá, jako šťáva sladká z révy po ratolestech se proudí. První tito výteční oudové na těle Christa byliť jsou ovšem jeho *apostolové a učeníci*, o kterýchž se vyjádřil Pán sám, že *jich ze světa si vybral*, a za ně Otce poprosil svého, *aby pravdou jeho naskrz posvěcení byli*. A odtud to, že Církev naše *svatou* slove, jelikož zakladatel její jest svatý, učení svaté, apostolé svatí, a vyznavači k posvěcení povolání.

Odtud svatí apostolové, k. p. Pavel nazývá v listech svých křesťany „*Svatými*“, proto že k svatosti povolání jsou, jakož i mezi prvními křesťany v skutku kolik bylo křesťanů, tolik téměř svatých. Že při tom nezůstalo, že nevšickni křesťané byli jsou svatými: to pochází odtud, proto že nepřátelé Církve mnoho neostražitéch křesťanův na zlou cestu svedli. Zuřilo *protivenství*, a mnozí odpadli jsou; dorážely útoky *náruživostí*, a neobstálit mnozí co zlato v ohni, a padli! — Vystoupili *kacíři a posměvači*, a mnohé od pravdy svedli jsou! A tak to trvá až posaváde. A proto podle toho stavu, ve kterémž se nám nyní svět křesťanský objevuje, musímeť rozeznávati dobře, že sice všickni opravdu svatí lidé musejí býti křesťany, že ale ne každý křesťan již pro jméno musí býti v skutku svatým. Že opravdu svatým jediné křesťan býti může, to snadno nahlídne ten, kdo uváží, že jediné křesťansko-katolická víra jest nejdokonalejší, kterouž jediné milost Boží a dary Ducha Svatého lidem se

udšlejší. U *Židů* svatými co byli, stalit se jimi jedině ohledně na Christa; a ti, co u *Mohamedánů* a *Indů* toto čestné jméno nosí, při hrubé neznámosti Boha pravého, ve kteréžto živi jsou byli, jedině tím sobě ten titul zasloužili, proto že neobyčejné zevnitřní cvičení na těle svém provozovali, kterýmž se obecný lid obdivoval, jak posud k. p. jejich kajicníci (fakírové) věk života tráví buď na stromě na haluzi sedíce, nebo o jedné noze stojíce a takovým neužitečným třesčením a těla nezaslušným usmrcováním obdiv lůzy probuzující. Že naopak nekaždý křesťan již proto samé, že křesťanem slove, také *svatým* slouti nezasluhuje, toho bohužel! netřeba dokazovati, jelikož toho tak často na své vlastní oči pozorovati nám lze jest.

Po čem, a po jakých znameních tedy pravou svatost poznáváme? a *proč* vlastně a *co na těch svatých ctíti máme*? — Snad to, že někteří tělo nápadně, ba ukrutně mučili, hrdinsky se zapírali, neustále ústami v modlitbě pohybovali a při tom kolena klečením otlačili, že se náramně a k podivu postili, mrskali a jiné obyčeje a skutky tělesného mrtvení konali? — Takové skutky samy o sobě nemohou jedině o přísné svatosti rozhodným svědectvím býti, jelikož víme, že i pro zisk a slávu tohoto světa z pověry hrubé mohou konány býti. Tak *fariseové* židovští modlili, postili se, almužny dávali, ale proto, aby lid jim za to dával, a je chválil; u *Mohamedánů* a *Indů* pak při nejhlubší surovosti z pověry se posud skutky podobného, až úžasného mrtvení tělesného až posud vykonávají. Za *svaté*, a sice teprv po dokončených zkouškách vezdejších uznává Církev jedině ty syny a dcery své, z jejichž života patrně a

hojně vysvítá, že jsou venkoncem a veskrz vůli Boží vyplňovali, nad světem a hříchem úplného vítězství dosáhli a nebeským účelům zcela sloužili. a tudíž, věrní milosti Boží, obraz nového a nebeského Adama na sobě byli obrazy, pravdu a spásu v oboru svém rozšiřovali. Všecko *zázračné*, čím Bůh život takových mistrů dokonalostí oslavil, je napotom, tak říká, stín za tělem, přirozeným následkem jejich svatosti, jelikož, octnuvše se tam, kde byl Adam před hříchem, jako Christus Pán nad přírodou a silami jejími uměli vévoditi. Při tom je to jedno, zda-li leskem a širokým oborem svého blahodárného působení *slavného jména* zde na světě dosáhli; či co tiché fialenky, v tichu a ustraněnosti bez mnohého hluku svatého života pilni byli, zůstavše světu neznámi. Ovšem, jako máme hvězdy první a druhé velikosti na nebi, kteréž nám nejvíce a nejbližěji se lesknou, a kterých jest počet nejmenší; tak *Svatých Božích* prvního druhu je počet nejmenší, pak-li jich s ostatním lidstva počtem porovnáme, a když císař Karel Velký, který se všude muže nejučenější ke dvoru svému táhnul, jedenkrát šlechtnému učiteli *Alkuinovi* postěžováním projevoval přání: že jen kdyby 12 takových mistrů měl, jako byli Jarolím a Augustín, tento vším právem odvětil: *Stvořitel nebes a země má jen dva muže takové ceny. a kterak jich pozemský vladař 12 si může přát? A skutečně. pak-li skromně soudíme, zajisté musí nám ovšem postačovati, že z pokolení lidského vzešla hvězda skvělá jako Pavel, nadšený kazatel, jako Jan Zlatoustý, moudrý kníže církevní, jako Lev, missionáři neunavení jako Cyrill a Method, Bonifacius, Ansgar a j., nábožní vladařové, jako svatý Václav, svatý Štěpán, ředitel věku svého, jako Bernard, rek apostolský, jako František*

Xav., vzor mravní krásy, jako *František Salesius*, neunavený dobrodinec a pomocník, jako *Vincenc z Pauly*.

Tak skvělými dary ozdobení lidé, kteřížto tak slavné věci jsou konali, nemohou vystupovati v těsných řadách, a tak vznešené postavy, jako Thekla, Caecilia, Lucia, Agnes, Kateřina, mohou tolikéž jen co zářné hvězdy první velikosti na obloze církevní se lesknouti.

A však jako hvězdy třetí až do šesté velikosti sotva budou menšími, nežli prvnější, nýbrž jediné proto malými nám se býti pozdávají, protože nám tak *blízko* nepadají do očí: rovně tak nemusíme měřiti velikost Svatých podle velikého lesku a obsahu jejich působení. To, proč my jich ctíme *všecky* bez rozdílu, je moc a síla milosti Christa, která v nich působila poctivé a upřímné jejich smýšlení, ve kterém Bohu a bratřím sloužili, náplň víry a všelike cnosti nebeské, kteráž se na nich bohatě vyvíjela; a jelikož, jak svatý Petr Dam. pozoruje, *oni velmi dobře vědí, kde a v jakém stavu oni, když odtud se ubírali, nás ostatních jsou zanechali*: tudíž neobmeškávají také nám co *oro-dovnici a ochráncové* naši ku pomoci přispívati. *Svatí*, jak praví svatý Bernard, *již nepotřebují státek našich, a my s naší úctou nemůžeme prospěti jim, že tedy jejich památku ctíme, jesti s užitkem nám, nikoliv jim*; a podle toho uvážíme, že snadno poznati lze, *jak a v jakém duchu jich ctíti máme*.

D Í L II.

Již jsme byli podotkli, že i suroví Kurdové, kočovní kmenové Tatarů a Mongolův, pověreční sluhové Buddhy a Višna své t. ř. *svaté* mají, kte-

řížto větším dílem nebyli jsou bývali nic jiného, leč výteční mučitele sebe samých a ztřeštěnci; a dosti je známo, klerak pečliví Mohamedáni náhrobky svých šeich-ů a marabutův skvostnými pomníky, květinami a svítilnami ozdobují. Podobně pobožných snažení, hroby prorokův a svatých učitelův zdobiti a okrášlovati, nenedostávalo se ani při farisejích; vímeť však, že pouze tím podstatu svých povinností ještě daleko nevyplňovali, jinak by jim nebyl hrozil Pán: *„Běda vám, zákonníci u fariseové, jižto náhrobky prorokův stavíte a pomníky spravedlivých ozdobujete, a při tom pravíte: Kdybychom byli za času našich předkův žili, nebyli bychom se k nim přidali, bychom prolévati krev prorokův.“* (Mat. 23.)

Zda-li tím tak velikou vinu uvalovali na se, že takové pomníky stavěli, anebo na stojících již vybledlý lesk obnovovali? Nemůžeť se jim to ve zlo počítati, tím méně, čím krásnější a všeliké cti hodnější jest obyčej, památku zasloužilých mužův dávnověkosti slaviti, a udržovati; vina, kteráž na oněch farisejích ležela, a kterouž svými dobrými skutky ještě dotěžovali, pozůstávalať v tom, že jak ve všem i v tom jednali a si počínali co *pokrytci*, a mezi tím, co spravedlivým dávnověkosti pomníky stavěli, ve smyslu otců svých setrvali, a jako oni krev spravedlivých vycedovali. A kdož může zapříti, že tento způsob sebeklamu, ve kterémž zpodílost a zlá vůle stejného podílu mají, i v našem křesťanském světě není nic neobyčejného? Svatý *Eucherius* praví: *„Tenť se projevuje býti největším bláznem, jenžto, pokud proroky před sebou vidí, jimi pohrdá a jim se rouhá: po jejich smrti pak úctu jim proukazuje a pomníky stavi, a při tom toho je mnění, že již tak výteční lidé na svět ne-*

mohou přijít. Zajisté důvtipně a vhodně to je řečeno, a v každém věku na novo se to opětuje. Kdyby k. p. se objevil a vystoupil z rodu muž jako svatý Pavel, bez pochyby by ho rovně tak často lidé kamenovali; našlo by se i falešných bratrů, jižto by ho za kacíře vyhlašovali; *Jan Zlatoustý* musel by zase do vyhnanství odejít, *Kran-tišek* Seraf. zase by za blázna byl považován; *Method* znovu od nepřátel — soků by byl uvězněn, *Vojtěch* z novu jako obtížný mravokárce od prahu vlasti odkázán! — Jak mile ale o těch nebo jiných svatých zmínka se děje, často lze slyšeti, že lidé tak vznešené dokonalosti již na svět nepřijdou více; podobně tak, jak se říkává, že ty vysoké cedry, ježto druhdy ověnčovaly týmě hory Libanon, nebo obrovská dubiska, jaké k. p. svatý Bonifác u Geismaru zkácel, za našeho času již nebudou růsti. Mělo-li by toto domýšlení býti pravdivým, tenkrát by to smutně vypadalo s naším pokolením, kteréžto právě jen svatí a spravedliví udržují; nebo kdyby byli sami ničemové, musela by se společnost lidská rozpadnouti; pak by ale i úcta Svatých byla prázdným a ničemným zvykem, protože by o následování jejich života nebylo řeči. Kdyby ale tak bezdůvodným tvrzením mohl se upokojiti? Stará pobídka apostola Páně: „*Tať jest vůle Boží, vaše posvěcení*“ (Thess.) nikdy nepozbyde práva svého, a v každém čase Pán svou milostí udrží tisíce, kteřížto nesklánějí kolenou svých Bálovi (3. Reg. 19.), kteří totiž světactví a zvířecím pudům nedvoří a neotročí.

Pročež ani Církvi Boží, která jsouc řízena Duchem Svatým slove *svatou*, nikdy se nebude nedostávati křesťanův takových, jižto svatého křesťanského života budou hleděti; jedině toho nesluší

žádati, aby Svatí nynějšího nebo budoucího věku ve všem a na vlas podobali se Svatým věkům předešlých. *Šat dělá člověka* sice, jak praví přísloví, ale šat *nedělá svatého*; a tak podobně je to i s jinými věcmi některými, kteréžto se zevnitř dost malým namaháním nápodobiti dají. Ale v tom není pravá svatost, nýbrž nyní, jako vždy platí řeč Páně: Blahoslavení chudí *duchem*, kteří prostí pýchy a samolibosti pozemské věci před nebeské nestaví, a pro věci viditelné na věci neviditelné nezapomínají; blahoslavení tiší; blahoslavení zarmoucení a lkající; blahoslavení horliví a neunavení; blahoslavení milosrdní; blahoslavení čistého srdce; blahoslavení pokojní! —

Ovšem není možná jináče, než, že tito chudí *duchem*, tito tiší a pokojní, v davu a hlomozu života světského málo pozornosti na sebe probuzují, a za nic se pokládají od světa. A stane-li se někdy, že, poněvadž se převrácenosti světské protivují, nenávisť zjevnou stíhání bývají: musí i to posloužiti jen k tomu, aby o svou vážnost, o dobré jméno přišli a jejich dobrý příklad nic nepořídil.

A však jedenkrát se objeví světu, kteří byli právě moudřími. Tehdáž se vyplní slova Písma svatého: „Tehdy státi budou spravedliví u veliké stálosti proti těm, kteříž je sužovali a kteří kazili práce jejich. Vidouce to, budou se kormoutiti bázní hroznou, a diviti se náhlosti nenadálého spasení jejich, říkajíce sami u sebe, a želíce, pro ouzkost ducha: Toť jsou ti, jižto nám byli někdy k posměchu, a za přísloví potupy. My nesmyslní mělit jsme život jejich za bláznovství, a konec za bezectný, aj! jak jsou počtěni mezi syny Boží a mezi Svatými jest los jejich. (Moudr. 5, 1—5.)

Amen.

Při svěcení kříže. ¹⁾

„Odstup ode mne, abych se v čem
chlubil, jedině v kříži Pána našeho
Ježíše Christa.“ (Ke Gal. 6. 14.)

Kdo jen povrchně život člověka vezdejší pozoruje, uzná, že mnohým a velikým trampotám jest podroben. Sotva zrozen, pozdvíhuje hlasu svého, aby plakal, a tím právě svědectví dává bídě, ve kterou vešel. A v skutku! kdo vypočte všecka soužení, jež co tisícero nepřátel na člověka do-
rážejí. — Nemoc a bída, chudoba a neštěstí, pomluva a pronásledování, zlí lidé, jeho vlastní náruživosti a žádosti, hlodající červ zlého svědomí jsou nástroje k jeho otrapě. A všechno toto jest následek hříchu, jehož se Adam v ráji dopustil.

Tento vyjda z rukou Stvořitelových, byl určen býti obrazem a náměstkem Božím na zemi, býti pánem a velitelem celé přírody, t. j. všech ostatních tvorů. Pokud byl Boha poslušným, podávala mu země hojnost plodů svých bez práce, samovolně; lvové a tygři poslušní jsouce jeho hlasu, lízali se k jeho nohám, ptactvo radostně se třepetalo vůkol jeho hlavy; svatá svornost poutala člověka s přírodou proto, že svatá láska a poslušnost vázala jej k Bohu! — Sotva že však člověk pekelným jsa sveden nepřítelem, tuto poslušnost vypověděl Bohu hříchem, zrušil také onu svatou svornost mezi sebou a ostatními tvory. Osudný hlas zavzněl: „Zlořečena budiž země v díle tvém, trní a hloží tobě ploditi bude a v potu tváře své jísti budeš

^{*)} Řeč tu činil vel. p. Michael Lacina, kapl. Tišnovský, v Štěpanovicích.

chleb!“ — Po slově Všemohoucího následoval skutek! Celá příroda vypověděla Adamovi poslušnosti, jako on dříve Bohu! Země proměnila lahodné povětrí v bouře a vichry, nutila člověka hledati oukryt před mrazem, veškerá zvěř nepřátelsky proti němu se postavila, a jen mozolným namáháním vydobýval člověk z jeho lůna chléb svůj! a co půdě zemské pracně vynutil, i to ještě pomícháno jedem, aby nahlížel, že všechno na něm se mstí pro hřích jeho proti Bohu! K tomu ještě člověk ve své hříšnosti k zlému užívá darův přírody svou nemírností, a proto dí svatý Pavel „že všechno stvoření marnosti poddáno jest nechtě a s námi lká a jako ku porodu pracuje v naději, že i ono vysvobceno bude od služebnosti porušení v svobodu slávy synů Božích.“ Člověk tedy i příroda toužila po vykoupení z hříchu a z porobý a tuto touhu důtklivými slovy hlásali v Starém Zákoně proroci mezi Židy, mudrcové mezi pohany.

Coby bylo z ubohého pokolení lidského, kdyby neskončeně milosrdný Bůh nebyl se smíloval nad ním, a svého jednorozeného Syna Ježíše Christa seslal, aby nás skrze Svou smrt na kříži s Ním a s přírodou smířil, aby nás od hříchu a věčné zkázy vykoupil? — I ustrnul se Hospodin nad člověkem a seslal Syna Svého přemilého k vůli němu na svět. I stalo se! Jako Adam bezhříšný svrchovanou moc měl nad přírodou, tak i Vykupitel. Na poušti chodil mezi divokou zvěří, aniž mu uškodila, voda, poslušna jsouc jeho hlasu, proměnila se ve víno, nemoc k jeho slovu ustoupila zdravotě, a bouře mořská utišila hněv svůj na pokynutí Jeho ruky; dábel na poručení Jeho pustil kořist svou! Hle! hřích a jeho následky sejmuty jsou Spasitelem s člověka a s přírody!

nebo tím, že svatá Jeho noha po zemi kráčela, zasvěcena jest poznovu země tím, že vodou se pokřtiti dal, zasvěcena jest voda tím, že chléb a víno požehnal, sňal s plodův zemských vyslovené od Boha zlořečení, tím, že v jeslích spočíval a dřevo kříže na vlastních ramenách nesl a na něm dokonal, tím smazal hřích, jenž také na dřevě byl spáchán; tím, že trním korunovati se nechal, odejmul od emě trest, trní a hloží ploditi, tím, že na kříži mezi nebem a zemí pněl, vytrhl povětrí zlým duchům. — Na kříži tedy smířena byla země s člověkem a člověk s Bohem. Na kříži vidíme pravdu slova Páně: (Jan III, 16.) *„Tak Bůh miloval svět, že Syna Svého jednorozeného dal, aby každý, kdo věří v Něho, nezahynul, ale měl život věčný.“* Na kříži viděl svět největší zázrak milosrdenství Božího. Na kříži pnělo spasení světa. Je-li tedy vedlé ujišťování Spasitelova spasení naše věci nejdůležitější: i jak by mohl svět zapomenouti na kříž? Aneb čeho by si měl více vážiti, co by měl více ctíti, než-li svatý kříž? — Tuto pravdu rozjímá svatý Pavel, když ve svém psaní ke Gal. 6, 14. píše: *„Ode mne ale odstup to, abych se chlubil, leč v kříži Pána našeho Ježíše Christa.“* Proto plesá srdce radostí nad zdejší obcí, že za svou chloubu, za největší okrasu považovala, postaviti uprostřed svých příbytkův svatý kříž.

Vědělť dobře obyvatelé obce zdejší, že nám podal Spasitel s kříže dolů ruku, by nás vytáhl z pekla; že na kříži přemohl Pán Ježíš Svou smrtí naši věčnou smrt; že život věčný nám vydobyl obětí života Svého; že na kříži naše víra, naděje a láska jest; že na kříži Christus Svou Církev posvětil, očistiv ji obmytím vodou. — Ano, kře-

stané milí, kříž Ježíše Christa jest slávou katolické Církve, a ctění Jeho znamením pravověrných křesťanů. Anižby byla Církev katolická pravou Církví, kdyby nectila svatého kříže.

Když David porazil obra Goliáše, a tím lid israelský z otroctví Filistinských vysvobodil, meč onen, kterým David Goliášovi hlavu stal, zavěsili kněží v chrámě Jerusalemském na věčnou památku. Divocí pohané ke cti svých vítězů a vysvoboditelů drahé pyramidy, celá města, ano i chrámy stavěli. Všickni národové až podnes památné činy svých vznešených předkův ve veliké vážnosti chovají. Ach! kdož byl větším zvítězitelem nad Christa. On král králů, Bůh a spolu člověk, vykupitel a nejvyšší dobrodinec náš, umřel za nás na kříži, a my bychom k oslavení Jeho neměli žádné památky míti? My bychom neměli kříž, na němž svatou krev Svou vycedil, ctíti? Co budeme ctíti, nectíme-li svatý kříž? Co budeme míti na památku hory kalvarie, nemáme-li svatý kříž?

Od té doby, co byl svět na kříži vykoupen, staly a stávají se až po dnes veliké a mnohé zázraky znamením a účtěním svatého kříže. Svatý apostol Jan dostav koflík s jedem, poznamenal jej svatým křížem, a hle! bez nejmenšího úrazu jej vypil. Firmus a Rustikus byli na rozkaz pohanské vrchnosti do ohně vhozeni. Svatí mučeníci tito požehnali se znamením svatého kříže, a hle plamen se rozdělil a zasáhl ty, kteří je do ohně házeli, jim pak ani vlasu nespálil. Svatý Antonín, opat, byv tázán, jakou zbraň proti dábelskému pokušení uznal ze zkušenosti za nejbezpečnější, odpověděl: „Znamení kříže a živá víra v Ježíše Christa jsou nedobytná zeď proti všem útokům dábelským.“ Proto zbožní poposluchači ctěte náležitě svatý kříž. A však jen

ten křesťan právě a náležitě ctí svatý kříž, který patře na něj smrt Vykupitele svého vděčně rozumí a v té smrti posílnění pro vezdejší a útěchu pro budoucí život nalezá. „Nebo jako Mojžíš povýšil hada na poušti, a ti, jenž na něj patřili, uzdraveni byli: tak má povýšen býti Syn člověka, aby každý, kdo věří v Něho, nezahynul, ale měl život věčný.“ Jen ten právě ctí svatý kříž, kdo jej spatřiv lásku Boží nábožně si rozvažuje, hříchů svých oplakává, a spasitelné předsevzetí činí. Jen ten ctí právě svatý kříž, kdo v lásce ukřížovaného Ježíše se učí milovati bližního svého, i kdyby on největším byl nepřítelem. Na kříži vidíme zázrak nevypravitelného milosrdenství Božího, kterého také my účastnými státi se máme pravým pokáním a živou vírou.

Jsou-li tedy v zdejší osadě, nebo v zástupu zde shromážděném někteří, jenž v hříších sobě libují, ó pojdte sem ke kříži s pláčem a s kvílením nad hříchy svými, byste uctili svatý kříž, na nějž Christus (I. s. P. 2, 24) hříchy naše na Svém těle vnesl, abyste hříchům umírajíce, spravedlnosti živi byli. „Nebo tento Ježíš (Isai 53, 5) raněn byl pro hříchy naše, potřín pro nepravosti naše.“ Pojdte, abyste slyšeli potěšitelná slova Jeho: „Doufej synu, doufej dcero, odpouštějí se tobě hříchové tvoji.“ (Math. 9, 2.)

Jsou-li v této osadě, nebo ve shromáždění tomto lidé, jenž marnostmi světa omámeni jen pohodlí, rozkoše a statky tohoto světa hledají a na smrt a na věčnost zapomínají: sem pojdte pod kříž! Ejhle, tato podobizna mistra vašeho! Učte se od Něho světem tímto pohrdati a šťastně umírat, byste v poslední hodinku svou s Ježíšem zvolati mohli: „Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého.“ (Luk. 23, 46.) Jsou-li zde lidé pronásledováni a ze

všech stran soužení, pojdte sem pod kříž! Hle, na něm visí Ježíš, jenž od jednoho učeníka zrazen, od druhého zapřen, ode všech opuštěn byl; On byl potupen, uplván a bičován od těch, kterým nepřestával dobré činiti; byl usmrcen od národa, kterého spasiti chtěl. Pojdte tedy, On vás volá, chtěje vás potěšiti: „Pojďte ke mně všickni, jenž obtíženi jste, já vás občerstvím.“ (Mat. 11. 38.)

Snad jsou zde chudí opuštění sirotkové, kteří ztratili otce, matku, kteří nemají přítelička, nýbrž v cizém bytu u necitelných lidí v mnohém namáhání život svůj bídne tráví? Ó neplačte, ale obejměte svatý kříž. Na něm visí Ježíš, jenž v chudobě chléva se narodil, v chudobě a nahotě na kříž vstoupil a po celý život Svůj tak byl chudý, že neměl ani, kam by hlavy Své sklonil. Tak byl opuštěn, že ani v tom chlěvě pokoje neměl, ale v zimě, nočního času, do cizí země utíkati musil. Nenaříkejte! dalt vám umíraje Marii, Matku Svou za matku vaši, řka: „Aj syn tvůj, aj matka tvá.“ (Jan 23, 34.)

Snad jsou mezi vámi, kteří hněvem kypí proti bližnímu svému. Sem pojdte ke kříži, visí na něm Ježíš, jenž nás učil modliti se: „Odpust nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům;“ jenž maje umírat na kříži, votal: „Otče, odpust jim, neboť nevědí, co činí.“ Sem pojdte a podejte bratru ruku ku smíření, zapomenouce na všechno, čímž byl urazil vás. — Ó ctěme všickni svatý kříž v každém věku a v každém stáří. Učení i sprostí, bohatí i chudí, děti a starcové zvelebujme svatý kříž. Neboť na kříži trpěl Christus za nás, na kříži jest naše víra, naděje a láska, na kříži vydobyl nám Christus naše spasení.

Amen.

Při svěcení svatého kříže.

(Na Boží Trojici r. 1854.)

Žádný z posvátných obyčejů náboženství našeho tak velice rozšířen není, jako žehnati se znamením svatého kříže. První důkaz lásky, kterýmž matka celuje novorozeňátko své, je ten, že ho znamená svatým křížem: — první krok, kterýmž moudří rodičové dítky své k poznání Boha vedou, záleží v tom, že je učejí žehnati se křížem. Pod znamením kříže propouštějí rodiči dítky své z domu otcovského; pod znamením kříže z lůžka smrtelného jim žehnají; — a děti vděčně ukládajíce rodiče milené do rakve, to za poslední úctu jim prokazují, že také ony na chladné čelo jejich kříže svatého znamení rukou vděčnou tisknou. — Pod znamením kříže přijímá nás Církev na křtu svatém do počtu svých oudův; pod znamením kříže uděluje nám sv. svátosti a všecky pozůstalosti Christovy, všecky milosti a útěchy náboženské, pod znamením kříže do lůna země nás spouští, co semeno nesmrtelnosti; a není vůbec mezi křesťany nikdo, kdoby kolikráte do dne kříže svatým znamením se nežehnal. — A nejenom, že ten kříž tak často děláme: nýbrž toto *znamení* všudy povystavujeme a v uctivosti chováme. Kříž se skvěje na korunách králův, na zbroji hrdinův, na prsou biskupův, na vrcholích kopců, na špících věží, na stříbrných a zlatých nádobách a šperkách; v samotách a na silnicích, na pahorcích i údolích, na obrazech a na sochách — a proto že sloul druhdy znamením obavné smrti, nezahanbuje nás, nýbrž krásněji nás ozdobuje, nežli diamanty, koruny a

zlatohlav (Sv. Jan Zlat.) Tu zase jeden kříž, jež postavila vděčná láska k Spasiteli, zdejší a Štěpánovska obec. — S ochotností sbírali jste na to příspěvky, aby na místo sešlého kříže, kterýž tamhle stál, nyní trvalejší postaven býti mohl. A skutečně není znamení, kteréž bychom s takou vděčnou ochotností co nejvíce stavěti měli, jako svatý kříž; a sice hlavně proto, že kříž, jest znamením

- I. *vyznání víry v trojjediného Boha;*
- II. *vzpomínkou na smrt Ježíše Christa;*
- III. *znamením, jímž se od jinověrců rozeznáváme.*

I. Kříž svatý je vyznáním víry v Boha trojjediného. Nebo kříž děláme, znamenajíce čelo, ústa, prsy, řkouce: Ve jménu Otce, i Syna, i Ducha svatého. Amen. Znamenajíce čelo a řkouce: Ve jménu Otce vyznáváme, že Otec jest první osoba Trojice nejsvětější; tak jako hlava jest nejpřednější, nejčelnější část (úd) těla našeho. Když znamenáme ústa, řkouce: I syna, vyznáváme, že Syn Boží, Slovem nazvaný, z Otce nebeského od věčnosti byl zplozen, podobně jako slovo naše v ústech nevyzpytatelným způsobem se rodí. Konečně řkouce: i Ducha Sv. znamenáme prsy, jakožto schránku srdce, z něhož se proudí láska, chtěje takto ukázati, že Duch Svatý pramen lásky Boží, od Otce i Syna vychází. — Nejmilejší! vždycky, když okolo toho kříže, dnes posvěceného, půjdeme, a svou úctu jemu projevíme, napadne nám to: Tento kříž byl svěcen na slavnost nejsvětější nerozdílné Trojice Boží, abychom sobě vždy zpomínali, když děláme kříž, na základný článek naší svaté víry, na učení o nejsvětější Trojici Boží. — A však tohle učení, že Bůh jedin jest v podstatě, ale trůjí v osobách, nemohl nám zjevití rozum náš sám ze

sebe, ačkoli všudy ve světě „ve trojici“ všecko spatřujeme. Jedině druhá božská osoba, Christus Ježíš, když se z lásky k nám vtělil, aby se Spasitelem našim státi mohl, o tom nás poučil, že Bůh jeden jest v podstatě, a trůj v osobách, a proto kříž svatý jest vzpomínkou

II. na naše vykoupení skrze smrt Jesu Christa. — Cyrus, král Perský, zvítěziv nad Tigranem králem Armenským, zajal jej i manželku jeho. Jednoho dne oba zajaté k svému stolu pozvav, tázal se Tigraňa: „Jak draze by si vykoupil svou manželku ze zajetí mého?“ — Zajatý král odpověděl: „Dal bych za ní království, které's mi odjal, ano, dal bych za ni i život!“ — Pln obdivení nad tou láskou manželskou, navrátil mu Cyrus království a propustil oba na svobodu. Jednou se tázal Tigran manželky své, jak že se jí král Cyrus líbil? — I odpověděla královna: „Nevím, co tím myslíš, jen to vím, že po všechem čas zajetí našeho oči své jsem jen na toho měla upřeny, kterýž hotov byl, pro mne i život položiti i krev vycediti!“ — Tak i naše oči, milí křesťané! jen na Ježíše ukřižovaného mají býti obráceny, kterýž pro nás i krev vycedil, i život na kříži položil. — Nestydme se za kříž Páně! — Není už znamením strachu a hrůzy, nýbrž vzpomínkou největších dobrodiní. Gal. 6, 14.

III. Konečně jest kříž *znamením*, kterýmž se rozeznáváme od jinověrcův. A však, milí křesťané! není dost na tom, kříž jenom rukou dělati — to dělá mnohý na oko! — nýbrž pravým *znamením*, kterýmž se od nekřesťanů dělíme, bude, když kříž ten, jímž se znamenáme, *milujem*. Kamkoli se podíváš, nalezáš kříže; tím se na mysl vtírá, že kdekoli jsme, něco snášeti musíme. Bez

kříže nikdo není; rozdíl jen v tom, že někdo moc, někdo méně trpěti musí, ale, co by zcela bez kříže byl, není žádný. A co platno, kdyby ses proti tomu zpouzel? — Kříž bude ještě tížej doléhati na bedra tvá. Šimon Cyrenský také zprvu se zdráhal, a čím dál ho nesl, tím se zdál mu kříž býti snesitelnějším. Tak i my, když Pán na nás kříže sesílá, buď aby trestal, či aby zkoušel: — jen ho nesme za Christem, a tak snadnějším nám bude.

Tebe ctíme svatý kříži, lůžko Christa Ježíše! Budiž nám záštitou v den soudný k životu věčnému. Amen.

Řeč o svěcení nových varhan. *)

Chvalte Hospodina na struny
a varhany. Žal. 150, 4.

Jako každé stavení sobě vymáhá své obzvláštní nářadí a nábytky, aby se v něm podle určení jeho jednati dalo: tak to bude nepochybně i s tím nejdůležitějším stavením, co je v obci — s chrámem Páně. Víte, rozmilí arnici Tišnovští! kterak tento chrám Páně vyhlížel asi před 20 lety; nehodami totiž věku již tak by sešel, že již téměř ani nebylo lze v něm konati důstojně služby Boží. Duch lidský, kterýž v sobě cítí i touhu i povinnost, to co jest Božího konati krásně a důstojně: pobízel neustále Vašeho vel. pana faráře *Josefa Fettera*,

*) Toto kazání činěno jest v Tišnově 1. Července 1854, kdežto i spisovatel po dvě leta kaplanem byl.

aby rok od roku, a krok po kroku tuto svatyni tak obnovil, aby město jí se honositi, a on s farníky svými s chutí ke službám Božím dostavovati se mohl. A hle! Bůh žehnal ušlechtilým podnikům sluhy svého, a jeho obětíplnou péčí stojí tu již stavení téměř jiné, jelikož zcela předělané a rozšířené.

A však jedné se tu ještě nedostávalo hlavní ozdoby, bez které služby Boží nedají se ani s náležitou velebností konati, ozdoby, beze které duši zbožné se nedostává křídel, po kterých by se lehčeji k nebeským žádostem mohla povznášeti — scházely totiž nové a nákladnější varhany. A hle! i ty již zde vidíte, i o tuto ozdobu má váš chrám Páně opět více, i ty byly jsou dnes od našeho důstojného pana děkana *Tomáše Neumanna* u prostřed tak vzácných hostí duchovních slavně ke cti a chvále Boží posvěceny. Povzbuzen nemalými oběťmi, jakovými zdejší pan farář zdejší chrám Páně obnovil a posud okrašlovati nepřestává, jakož i dolehlivou přímluvou jeho nakloniti se dal vážený měšťan zdejší pan *František Bílý* k tomu, aby i tuto vzácnou ozdobu štědrou rukou zaopatřil tomu městu, ve kterémž Bůh tak patrné na jeho statek vylítl ráčil požehnání. Bohatství, jak to již leží ve slově samém, pochází od *Boha*, a boháč tím projevuje srdce vděčné, když z toho, co má od *Boha* práno, zase část *Bohu* a bližnímu věnuje. To pak učinil dotčený měšťan a proto se stal nyní zcela bohatým, totiž na zásluhy o město, o farnost, a o všechny potomky, kteří zde těmito varhanami, jako po křídlech k nebi vznášeti se budou. Musím vyznati, že taková radost jest důstojná ušlechtilé závisli čili řevnivosi jiných boháčův.

Že však „všeho dobrého do třetice“ nesmím mlčením pomíjetí toho, který tyto varhany, jak je tu vidíte a slyšíte, vyhotovil a postavil. Jestli to mistr varhanářský pan *František Seitzl* z Nového města, který zvláštní vlohou od Boha danou hned od mládí puzen byv, tímto krásným a velebným uměním přispívá ke cti a chvále Boží a ke spasení věřících, a kterýž u prostřed svých dvou bratří a kněží důstojných této slavnosti a cti své svědkem jest.

Takto vzdavše, jak velí apostol, *komu čest, tomu čest* (Řím. 13, 7.) spěchejmež vzdávati chválu Tomu, od něhož každý dar dobrý pochází, a rozjímejmež dle slov textu mého, kterak se chválí Hospodin varhanami.

Z toho rozjímání poznáte, Nejmilejší! že varhany oslavují Boha:

1. *vyučováním tichým, *)*

2. *zvukem hlasitým.*

1. Když pozorujeme varhany, nebo kdo se při jich stavení díval, přesvědčil se, že varhany složeny jsou z rozličných píšťal, z menších i větších. Malých tak nevyhnutelně zapotřebí jest, jako velkých. Každá píšťala má své určité místo a tón, aby tak v celku se nabylo líbezné souhlasnosti.

Podobně také v každé obci nalezájí se rozliční stavové — bohatí a chudí, dítky a dospělí, představení a poddaní, hospodáři a čeledinové. To pak všecko od Boha tak zřízeno jest, a bez toho nemůže ani být, jelikož by jinak nebylo mezi lidmi pořádku a souhlasnosti. Pročež, milí křesťané! v jakémkoli stavu se nacházíš, ten stav je tvé místo,

*) Přír. Bibl. káz. III. běh. Příležit. káz. od Fr. Poimona. Díl I. svazek 1. str. 56.

kam tebe postavil Bůh, kde tebe míti chce Bůh. Chceš-li tedy, jako píšťala ve varhanech dobře na svém místě státi, plň věrně povinnosti stavu svého, a nepleť se do povinností stavu jiného. Zdali velká, lustá píšťala může tenký hlas míti? či malá, tenká tlustý hlas vydávati? A rovně tak každý člověk v obci má se svého držeti. Kdyby každý chtěl poroučeti, a nikdo poslouchati, zdali by z toho nepovstal největší zmatek? a kdyby každý byl boháčem, zdali by druh druhu chtěl sloužiti a pracovati? Takové rozmanitosti ve stavích jest zapotřebí k obecnému pořádku a v celku k souhlasnosti, zrovna tak, jako je zapotřebí rozličných píšťal ve varhanách, či rozličných oudů v těle. „*Také tělo, píše apostol (1. Kor. 12) není jeden oud, ale mnoho. Kdyby celé tělo bylo oko, kde by byl sluch, pakli všecko tělo sluch, kde čich?*“ Jeden oud jest druhému potřeben, a právě oudové, kteří se zdají v těle mdlejšími býti, jsou mnohém potřebnější. Bůh pak způsobil tělo tak, aby oudové stejně o sebe vespolek pečovali. To je první pravda, kterou nám hlásají již ústrojem svým varhany kostelní.

2. Při stavění těchto varhan bylo viděti, jakou pečlivost a práci varhanář na jejich *ladění* vynakládal. Jak často brával brzo tu, brzo onu píšťalu do ruky, a brzo větší, brzo menší kusy ostrým nožem uřizoval, aby každá píšťata pravého dostala tónu, který míti musí, aby v celku pěkně soubhlasy a neurážely zlovukem ucho naše.

Varhanám podobá se každá fara či osada, píšťaly jsou jednotliví farníci. Mají-li ale dobrolibezný hlas a tón před Bohem míti, musí je duchovní pastýř, jako varhanář své píšťaly, neustále laditi, a zdali toho nečiní horliví kněží vaši? Zdali vás nevyučují ve škole a chrámě, na křesťanském

čvičení, na kazatelnicí i ve zpovědnici? Co urážlivého jest, co tuze křičí, co nemá býti, to oni snaží se odkrájeti *nožem svatého pokání*. Zdali nevolají, jako Jan Křestitel: „*Čiňte hodné ovoce pokání*“? (Mat. 3, 8.) Ach! bohužel! někteří z jejich svěřenců naschvál kazí tu harmonii posvátnou, a vydávají ze sebe tuze falešné tóny, mluvíce a činíce bez ostýchání, co nemá býti, co křičí, co jest pohoršením lidu nábožného. Čili to má snad těšiti pastýře vaše, když někteří z farníkův nejen celý Boží týden doma kříže neudělají, nýbrž se ostýchají aspoň jedenkrát za týden v kostele se ukázati? — Čili to snad líbeznou jest hudbou před Bohem a lidmi když jiní, ač pořád jest nářek na bídu a drahotu, poslední peníz na navštěvy musik a na skvostné oděvy vynakládají? — Či to snad milou jest Hospodinu hudbou, když rodiči dítky své zle vychovávají, v rodinách hádky a různice panují a druh druhu, kde možno, šidí? — Či to snad je líbezným tónem v uších Hospodinových a sluhů jeho, když musí slyšeti, kterak mlád' nevinná se kazí, svazky manželské se ruší, a smilstvu bezstoudně úzda se pouští? — O to jsou, milí křesťané! samé zlozvuky, nad nimiž sice ďábel se řehce, a peklo plesá, ale svatí anjelové Boží a pastýřové duchovní se zármutkem od nich své ucho odvracují. O pročez, Nejmilejší! dejtež si od nich naladiti, jak náleží, duše vaše, oniť ukrojí a odříznou nožem pokání co na vás urážlivého, a tak celá farnost bude jeden líbezný souzvuk Pánu.

3. Již tu stojí varhany hotové, mistr dokončil dílo své; a však ticho a němě tu stojí píšťaly, jakoby jich ani nebylo. Teprv až se do nich vpustí proud větru, a dotkne se jich zároveň ruka umělá,

procitnou z ticha a mlčení svého, vydávající rozmanitých tónův, anýž v jeden splývají souzvuk.

Tak zrovna se děje i v Církvi Boží. Kdyby měl člověk nejlepší vlohy a schopnosti, není k ničemu a němým by zůstal, kdyby se ho nedotkla ruka umělých vychovatelův, rodičův a učitelův, při čemž je ovívá vánek nebeský, totiž Duch Svatý. Svou milostí ho osvěcuje, aby, co je dobrého poznal, a srdce jeho nakloňuje, aby poznané dobro také uvedl ve skutek. „*Vítr věje, kudy chce*“ (Jan. 3, 8.) a Duch Sv. probouzí koho chce, a jak se mu líbí. *Rozliční jsou darové* (1 Cor. 12, 4.), ale *tentýž Duch*, jenž (v. 11) *rozděluje každému, jak chce*. — Mlčky a bojácně seděli sv. apostolové Páně v den Letnic, jak mile ale na ně zavanul ve způsobě bouřného větru Duch Svatý: hned se jim otevřela ústa, a počali učit a mluvit v rozličných jazycích veliké skutky Boží. A tak posaváde tentýž Duch, který v Církvi věje, oudy těla Christova k životu milosti probouzí a rozvíjí *vlohy*, rozličné ukládá *úlohy*, z čehož pak povstává v Církvi ten krásný souhlas a pořádek.

Tat jest třetí pravda, o nížto máme na varhanách podobenství. A takým během oslavují varhany Boha, jsouce tlumočnický Jeho pravdy a vůle tichým vyučováním. — Onyť však oslavují Boha netoliko tichým poučováním, nýbrž:

II. i zvukem hlasitým.

1. Před králi Josafatem a Joramem, jak vypravuje Písmo, stál věstec posvátný Eliseus, maje třem králům, nepřitelem Moabitou sklíčeným, zvěstovati, zdali jim pomůže Hospodin, čili nic. A však nebylo mu možno prorokovati; duše jeho zajisté

zmítána byla nevolí a hněvem posvátným, nebo dva z těchto králův byli jsou *modláři*. Předce však konečně k vůli Josafatovi, králi judskému dal se pohnouti k tomu, aby jim oznámil vůli Boha jediného. A však nastojte, dříve než mohl prorokovati, co pak si dal učiniti? „*Nyní přiveďte mi hudce*, velí Eliseus, a když tento zanotil zpěv ku harfě, rozveselila se duše prorokova, a *on jim prorokoval pomoc a vítězství*. (4. Reg. 3, 15.)

Ejhle Nejmilejší! harmonické zvuky zpěvu harfou zprovázeného uvedli jsou mír a poklid posvátný v pobouřenou útrobu sluhy Páně, a pak teprv stal se schopnějším vnuknutí nebeských. V tomto obrazu poznejte vy, co na varhany hráte, svou úlohu a své povolání. Neboť pracemi a trampotami celého týhodne zemdení, starostmi sklíčení, trápením a vášněmi poháněni vstupují věřící v neděli do Svatyně této; nemajíte, když vstupují, vezdy svátečně naladenou duši svou; strunky mysli jejich jsou tuze popuštěny, nebo aspoň ne dosti silno k zbožnosti nataženy. Vám již dostalo se té úlohy krásné, že jak mile rukou umělou do varhan sáhnete, těmi nebeskými akkordy a přechody vaší předhry (praeludování) hned se mdlá duše křísí, ospalá z dřímoty se vyzouvá, zbouřená tak se tiší a urovnává, že poučení a vnuknutí Ducha Božího schopnou a jemnou se stává. Chcete-li však tomuto povolání svému dostati, musíte sami *srdce nábožné* míti; musíte při varhanách seděti v duchu panenské umělkyně *Caecilie*, o kteréž pověst dí, že vezdy nosila evangelium na srdci svém. Nebo jak dí Písmo: „*Nezarznivá důstojně chvála Boží z úst křesťanových*“ — a kterak by dovedl spojovati duše hudbou, kdo sám je zlozvukem v říši Boží? --- Nesmíte, řídíce od varhan celou hudbu

kostelní, trpěti, aby se kolem varhan tak rejdlilo a mluvilo, jakoby na kůře přestával již býti chrám a služba Boží!

Již tedy z toho mojí Nejmilejší! poznati můžete, kterak varhany chválí Hospodina zvukem hlasitým, a sice tím způsobem, pokud mysl světskou a lehkou naluzují tak, že se stává nábožnou a vážnou. A proto jesti to ten jediný nástroj hudební, který výhradně kostelu a Bohu zůstává zasvěcen, a který ku světské hudbě ani upotřebiti se nedá. Slyšte, co vám o tom povím zajímavého z mé zkušenosti. Byl jsem jednou v jednom velikém městě mocnářství našeho u večer v divadle, kdežto se provozovala zpěvohra, kteráž má titul „*prorok*.“ — S napnutou pozorností obzvláště jsem se díval, když se také v jednom dějství představoval kostel a do toho kostela vedli krále, aby tam byl korunován. I zabořilo to duši mou, že tak posvátné věci na divadle se provozují a tím zneuctívají. Jak mile ale zavzněl na divadle zvuk velebný varhan, tu se ovšem celé to místo světského vyrazení proměnilo jako ve chrám Páně, nastalo svaté ticho, každý tajil téměř dech, na tvářích jevila se svatá vážnost, a já, ač toho nadužívání posvátných věcí nechválím, přece zaplesal jsem tehdaž v duchu aspoň nad tím, že jsem viděl, jaké moci mají varhany do sebe třeba i na divadle. Jsem přesvědčen, že se každá radost světská přetrhne, jak mile se rozezvučí velebný souhlas varhan, kostelních. Chválíte tedy, ó varhany velebné! Hospodina, neboť světskou a lehkou mysl lidskou proměňujete ve vážnou a zbožnou.

2. Ale nejenom tím během oslavují varhany Hospodina, že hlasitým libozvukem svým mysl světskou a lehkou mohou přeladiti ve vážnou a zbož-

nou, nýbrž i tak, že ony vyjadřují radosti a bolesti Církve, choti Páně, radosti a žalosti srdce lidského, jsou jich věrným a líbezným tlumočnickem. Či řekněte a vyznejte sami, milí křesťané! když přijde hod Boží vánoční, a kněz o jitřní zanotí zpěv té noci anjelský: „Gloria in excelsis Deo!“ zda-li nevyjadřují i varhany radost vánoční Církve svaté? zdali není jejich hra zcela jiná, přechody a akkordy zcela jinší, jako v jiných dobách roku církevního? Zda-li v těch dobách nevydávají ze sebe sladké nápěvy písní a melodií pastýřských? — A ať pomlčím o jiných částech roku — když přijde *Veliký pátek*, a choť Páně v nesmírném bolu rozjímá smrt hořkou miláčka a Pána svého, jak to vyjadřují i varhany? Víte, že umlknou v ten den před tím, a neozývají se, leč až kněz na bílou sobotu z plné hrudi zanotí radostné „Allelujah! — A když se navrátíme ze hřbitova, kde jsme právě pochovali nějakého miláčka srdcí našich, když se vrátíme ze svatého pole do chrámu Páně, abychom za spásu jeho Pánu Bohu obět zádušní obětovali: zda-li tu netruchlejí i varhany s námi? Onyť znějí tak smutně, tak zádumčivě, ale spolu i těšitelně, aby skrze slze očí naděje do duše naší vnikla, že se opět někdy shledáme.

A tak Nejmilejší! vyjadřují varhany radosti a žalosti Církve svaté, radosti i bolesti srdce lidského. I zda-li tím během nechválí a neoslavují Hospodina?

Tak jsem tedy s pomocí Boží dokončil úlohu svou, ukázav Vám, n. p. v nejmožnější krátkosti, kterak mohou varhany chváliti Hospodina (žal. 150, 1). Činit to skutečně a velmi dojemně, a sice, tichým mlčelivým poučováním o třech pravdách našeho pospolitého, náboženského ob-

cování, činí to ještě dojímavěji svým hlasitým libozvukem. Kéžby vám vezdy zaznívala řeč má, co hlas varhan v paměti, řeč má, pronešená při tak vzácné slavnosti. Nebo kdož to ví, kolik zase století odplyne do moře věčnosti, než-li se zas zde nové varhany světiti budou? Či kdož to vůbec ví, zda-li ještě kdy zde taková slavnost konati se bude? — Buď jak buď, děj se ve všem nejsv. vůle Páně, kterouž ve všem konajíce na zemi, Boha s kůry anjelskými chváliti budeme v nebesích.

Amen.

Řeč o prvotinách kněžských. ¹⁾

Hospodin osvícení mé a spasení mé,
koho se budu báti? Hospodin ochrance života mého, koho se budu
strachovati? (Žalm. 26, 1.)

Krásné jesti podívání, když dvě osoby rozličného pohlaví, kteréž se byly setkaly na cestách života pozemského, a při nichž srdce k srdci bylo přilnulo poutem čisté lásky, — nyní zprovázení požehnáním rodičů milých ubírají se do chrámu Páně, a tam na stupněch oltáře svatého slibují sobě věrnost a lásku manželskou až do smrti nejdelší.

Ještě pohnutlivější jest podívání, když dva manželové, kteří spolu byli strávili půl sta let v

¹⁾ Vzděláno podle řeči p. faráře Ehrenbergra. Řeč ta konána na prvotiny drahého přítele a vlastence horlivého, p. Ignácia Konečného v Loučském chrámu Páně, 6. Srpna 1855.

pokoji a svornosti, — nápotom o berly se podepírajíce po druhé se ubírají v průvodu slavném k oltáři Páně, aby tam srdcem díkuplným obnovili stib manželský.

Ale když mladík statečný, v jehožto žilách koluje krev jonácká, na něhož svět odevšad se usmívá, a jak ďábel Christovi, kde kterou vnadou (pokouší) se nabízí, všim tím póhrdnuv uzavře se do tichých síncův škol a chrámův, a po mnoholetém učení, přemýšlení a připravování jednoho dne u prostřed rodičů, příbuzných a přátel svých, jako kněz Páně svůj úvod slaví, aby ponejprv obět Bohu vzdal na oltáři -- o jistě, zajisté, to jest nejkrásnější pohled, totě nejdojímavější divadlo pro srdce nábožné a citelné.

A takového podivání dostalo se Vám uzříti právě nyní, milí křnstané! a pakli Vás pohled ten v rovné míře dojal, jako mne — tenkráté mluvil jsem pravdu. Pohleďtež tam — tam sedí nyní ten, jehož si vyvolil Pán, sedí v ozdobě kněžské, tam jest ten novosvěcený sluha Páně, kterýž se toho dočekati nemůže, aby nám ponejprv ukázal Beránka Božího; tam nyní zasednul, a očekává, aby jemu, an mne svou důvěrou poctil, upřímně pověděl, co ho v tom úradě očekává.

Drahý bratře! Vy to dobře víte, že doba ta, kdy člověk nastoupí nějaký stav, jest pro každého památná a předůležitá; srdce se chvěje, bojíc se budoucnosti, a oko toužebně ohlíží se po příteli zkušeném, aby radou a poučením tesklivou mysl občerstvil. Vy jste mne k tomu laskavě vybídnul a proto je má povinnost, podati, čeho žádáte. Obsah mé řeči dnešní jest ten, já povídám: úrad katolického kněze jest za našeho času obzláště ctihodný; a sice tak to rozvrhnu:

I. Úřad kněze nad doby minulé jest nesnadnější;

II. a však za to krásnější.

Díl I.

Když jindy kazatelové vyliciti chtěli, jak těžký jest úřad kněžský: tuť obyčejně připomínali onu nenávist, s jakovou kněz u světákův se potkává, když pravdu zvěstuje a poklesky lidské kárá; připomínali dále onu podezřivost, se kterou čtveráci na roucho duchovní nejraději pohlíží a špinavou hubu o ně otírají; připomínali také onu hotovost, s jakou ve dne v noci, v každé době i každém počasí nemocným sloužiti musí, byť by sám nakaziti se měl. Ty a jiné obtíže uváděli, aby, jak těžký jest ouřad kněžský, světu připamatovali. Začasto jsem v takovýchto starobylých spisech kazatelských čítával, a pilně čítával, a posud do nich nahlédám: a čtu-li podobný nářek, myslívám sobě: Ubozí! tak naříkáte; cobyste činili teprv, kdybyste nyní z hrobův povstali, a jako tento nový kněz úřad začítí měli? Co se vám vidělo býti tehdaž velikým, jest nyní pravou maličkostí; nad čím jste se kormoutili, toho my ani sobě nevšimneme nebo jak nastane nesnáz nejhorší, proti menší duch otrne. Nyní totiž netrpí toliko sluha, nýbrž i Pán sám; nejen hlasatel, nýbrž *náboženství* samo.

Víra Christova od jakživa měla odpůrcův mnoho, ale za našeho času obzvláště, a proto že kněz evangelium zvěstuje: tedy protivníci tohoto stávají se nepřátely kněžstva. Ptáte se, kteří ti protivníci jsou? — Miláček Páně již nám jmenoval ty prápory, pode kterými tito odpůrcové sřaděni

jsou: nebo všechno, což jest na světě, jest žádost očí, žádost těla a pýcha života. (1. Jan 2, 16.)

1. Začneme s *pýchou*! — Náš věk, co špetkou rozumu svého uchvátiti nemůže, tím pohrdá, ba i pravdou svatého evangelia. Tak jedná věk náš. Že na dráze umění něco šťastně dovedl: zmámen jest pyšnou v sebe důvěrou, a mistruje Boha a Církev. Zhrzeti vírou i úctou Boha, jest věku našemu chloubou; lehčiti a hanobiti velebné starožitné náboženské obřady, jest známkou osvěty; okrádati lid o nejdražší na světě poklad, o světlo a útěchu náboženskou, jest věku našemu pokrokem u vzdělanosti; býti bláznem a domnívati se býti moudrým, tatě věku našeho žalostivá pečeť. A při takovém věku přítomného směru nazvali byste úřad kněze radostným? — Kněz podle hlubokých studií svých *nejlépe* to ví, že účinek víry, katolické na blaho lidstva jest nesmírný; ví, že s vírou stojí nerozlučnost manželská, a tedy blaho rodinné, ví, že s vírou stojí poslušnost k trůnu, a tedy celitost občanská, že stát a trůn, bezpečnost života a jmění stojí s vírou; že bez víry není také svědomí. Ví to kněz z hlubokých studií, zná to ze zkušenosti pominulých let; a když vidí, kterak tento Božský klenot hynul, a posud leckde hyne, někdy i zlým příkladem těch, kteří se za *vzdělané* vydávají, když to vidí, a mimo slovo a postesknutí nemá, čímby odpomohl — nedá se upříti, že úřad kněze za našeho času jest nesnadnější nad všechny věky minulé, téměř ani doby krvavých pronásledování na úsvitě křesťanstva nevyjímaje. Jděme dále!

2. Náš věk více než kdy jindy posedlý jest chtivostí očí t. j. lakotou statků vezdejších, nebo za ty může koupiti a užívatí všeho. Jest-li kdy

měřili lidé hodnotu člověka podle bohatství, dějeť se to mezi námi; cnost a učenost jen tehdaž zdají se trpytiti; když jsou založeny v rámci bohatstva. — A však i z jiné stránky přáti jest knězi, aby aspoň dostatečně zaopatřen byl statkem vezdejším. Nebo kdo sám nemá, kterak má jiným dávat i tak vznešených účelův podporovati, jakových kněz v hlavě a v srdci obnáší? — Hejna nuzákův nad jiné leta četnější, oblehají příbytky kněžské, oniť dobře vědí, že to „hostinec chudých“, třeba to není na dveřích napsáno; bída a hlad pohání více hostů než když jindy do příbytků kněžských, hostů někdy i hrubých, nehodných a drzích; bída a hlad jich tam pohání, farníci sami prstem jim tam ukazují cestu. Ach! kotik k vůli chudině ubohý kněz musí za den kroků učiniti, kolik archů někdy popsat, kolik mrzutosti poměti, kolik peněz ze své vlastní kapsy na sbírky vydati, o kterých v žádných novinách neděje se zmínky! — A právě nyní *jmění kněžské je tenčí*, čím více svět požádavků na kněze činí. Daně jsou větší a četnější, výživa a oděv dražší, nesvědomitost lidská hojnější. Ztratila se ona synovská prostota a láska, se kterou se vinuli věřící, ke knězi jako dítky k otcovi svému; nyní v tom, co se *platu* týká, kněz více jest, než cizincem. Nezaplatí-li dobře každý krok, nadají mu lakomců; udělá-li kdo co knězovi, neví, co má za to žádat, kde kdo může, šidí ho bez lítosti; a má-li jemu co platit, nezřídka jako se židem do smlouvání se pouští. Ať pomlčím o jiném — tvrdím, že i podle svého *kospodářského postavení* úloha knězova nad ostatní věky jest mnohem nesnadnější.

3. Konečně náš věk víc než kdy posedlý jest jest chtivostí těla, t. j. touží jen veselit se a uží-

vat, tím však, co se duše týče, pod rouhavou zámínkou, že se tím člověk nenají, obírat se nechce, leč co *musí* býti. Vyšší hoví tělu rozkoší kde-
 kterou; nižší kazí se obzvláště *kořalkou a smilstvem* nesmírným. Když to kněz vidí, kterak kořalkou den sváteční se zneuctívá, potomstvo neduživé a tupé se rozplozuje (ať o jiném pomlčím!), zdali to nemusí zarmoutiti jeho srdce citelné? — Jindy panovávala v rodinách *kázeň*: vážný tu stál hospodář a hospodyně ve všem vydávající se za příklad; čeleď, děti, všecko jich ctilo, a poslecho na slovo, věrnost a svatá kázeň panovala v příbytcích křesťanských. Nyní kázeň hyne. Hospodář a hospodyně jsou často sami čeledí ku pohoršení, oni dělají co chtějí, čeládka a děti potom rovně dělají, čeho se jim zachce! — Ovšem i druhdy se páchávaly nepravosti, kdož toho popírá? — Ale aby se byly páchaly tak hustě a již od mladistvého věku, a to s takovou opovážlivostí a drzostí, s takovou pýchou a chladno-krevností, bez studu a bez bázně, aby se jejich ohavnost tak ošemetně vymlouvala, přikrývala, hájila a za cnost vydávala: toť plod věku našeho! — Rovněž bývaly i jindy zpourey proti Církvi a vrchnostem: ale aby se veřejně trpěly a podporovaly od těch, jenž se za vzdělané vydávají, aby se jim nadržovalo, aby se tak směle a tak zhusta opakovaly; to nebylo slycháno, to je výjev věku našeho. A proto, když to vidí a cítí víc než kdo jiný pastýř duchovní rcete: zdali není úloha jeho nad věky minulé nesnadnější?

Ale za to také krásnější!

Díl II.

Na břehu egyptské řeky Nylu usnulo dítě, — odběhlo z dohlídky matčiny a usnulo spánkem tichým,

a úsměv nevinnosti rozhostil se po tvářičkách jeho. Tu však z hlubiny vodní vynoří se na povrch písčitého břehu škaredý ještěr, krokodil — okem zhoubným zastihne pachole, oukladně k němu se plazí, tlamu krvolačnou šklebí, a drápem vražedným již již kořist ubohou uchvátiti se strojí. V tom ale okamžení vystupuje opodál z chatrče matka, ohlíží se po dítěti odběhlém, a celé to divadlo hrůzy, celé to nebezpečnoství miláčku jejímu hrozící spatřuje a vidí. Krev jí stydne, mrákota jí kalí oko — zkřikne, a během letu podobným plodu svému ku pomoci chvátá. Tu aj, díky nebesům! vidí z daleka, kterak statečný rytíř, jako druhý svatý Jiří pádné kopí vraží v tlamu ještěru zhoubnému, a zachovav dítě, matce je odevzdává přešťastné.

Nejmilejší! co znamená tohle podobenství? — Ta matka je Církev, to dítě je pokolení lidské, a ten krokodil je nevěra a hřích, kterýž jedovatým dechem naše duše otrávití, a vražedným žihadlem naše spasení zničití usiluje. Rytíř pak statečný, kterýž vraží pádné kopí ve tlamu ještěru zhoubnému jest — *kněz statečný*. Úřad kněžský vždy jest krásný sám v sobě, a vody do moře bych nanášel a světla do slunce bych stavěl, kdybych Vám to dnes teprv dokazovati chtěl, co denně spatřujete na své oči. Pomyslete sobě kněze na kazatelně, u oltáře, ve škole, u lůžka nemocného, ve zpovědnici — pomyslete si jej v jakémkoli úkonu úřad jeho chcete, a vyznáte, že úřad kněze Nového Zákona jest krásný, užitečný, potřebný pro spásu lidstva. V jejich osobách kráčí Christus mezi námi a dílo spásy koná na nás. Což divu! vždyť již, co svět světem, i u pohanův byl rád kněžský od jiných odloučený a nad ostatní vyvýšený.

Řekl-li jsem tedy, že za našeho času úřad kněze je krásnější, řekl jsem to: ohledem na nebezpečí, které hrozilo a posud hrozí ~~otře~~, ohledem na obtíže, ve kterých ~~úřadovati~~ má nyní kněz. K jakým obětům duch lidský v čas nebezpečí roznícen bývá: o tom, Nejmilejší! z kronik světa celé divy bych vám mohl vypravovati. Co jen se tenkrát dělo, když město *Carthago*, či ten posvátný *Jerusalem* od Římanů obklíčeny byly. To pomyslení, že přemožení a potom z vlasti vypuzení budou, popudilo obležené ke skutkům, kterým se vším právem divíme. Anebo rcete! když ženy a panny při nedostatku železa své zlaté a stříbrné šperky přinášely, by se z nich háky a řetězy nadělaly: — když při nedostatku konopí své krásné pletence z hlav na lána a provazy ochotně stříhaly, a jako muži se zbraní v ruku se bránily: — raděj umřítí volíce, než pád vlasti přečkati: — Když právě v našich dnech vidíme, kterak nejslavnější národové o pevnost ruskou zapásí, květ mužstva svého, sílu peněžitou a veškeré pohodlí v obět kladouce: — pak věru! není zapotřebí dokazovati více, k jakým obětům rozněcuje nebezpečí ducha lidského!

A zdaliž to není mnohem větší nebezpečí, když má hynouti *víra*, než když má padnouti s národem veliké město? Tam se jednalo toliko o blaho časné, nám pak se nad to jedná o spásu duše; tam se jednalo jen o *vlast* pozemskou a její slávu; zde pak se jedná o slávu Boží a pravou čest člověčenstva; tam se jednalo o jednotlivé národy, nám se jedná o celé člověčenstvo. A když oni pro věci časné takových obětí se odvážili: my pro nebes klenoty měli bychom učiniti méně? Zláště pak kněz jest ten rytíř statečný, kterýž povolán jest pro víru s nevěrou vejíti v zápas. A

jak statečně provedlo tuto úlohu svou k. p. výtečné duchovenstvo naše *moravské*. Nechci se šíře o tom rozprostírat, aby se vám nezdálo, že počíná Cicero mluvit pro dům svůj: ale těším se z toho, když i ve veřejných listech od nekneží psaných chvála jemu se vzdává, že porozumělo úloze své. Jaký to kamínky si položil tento David do praku, jimiž rozrazil čelo Goliáše? — Ta zbraň se jmenuje — obět; naše vlastenecké duchovenstvo tělem a duší zasvětilo se úřadu svému a spojenými silami dosahuje vítězství slavného. A ty kamínky? — Proti rozumu postavilo rozum; proti výmluvnosti výmluvnost; proti péro péro; proti zuřivosti tichost, proti neřestem cnost, proti prostopášnosti přísnou biskupův poslušnost; Kazatelny se ozývají jeho horlivou výmluvností; Dědictví Svato-Janské a Svato-Cyrillo-Methodské vykazuje se knihami, které spisují a peníze, které vkládají horliví kněží naši; školy a zpovědnice jsou svědky jejich apostolské horlivosti; lůžka nemocných, příbytky chudých jsou výmluvní hlasatelové hrdinské jejich lásky.

Povídáte, že *to není tak u všech*? Prosím vás, jmenujte mi stav, kde jsou sami anjelé v podobě lidské. Pomněte na Jidáše a kajícího Petra, a dejte s tím kněžím svatý pokoj!

Z á v ě r e k.

Již tedy přístup k oltáři, ty nový rytíři Christův, ozbrojený kdekterou zbraní k boji Páně. Hle! oltář již tebe vítá, a blíží se svatě okamžení, kdy první obětí máš se zasvětili k boji udatnému. Jdi tedy a obětuj ponejprv, a pojmi nás všechny do té oběti svaté. Modli se za rodiče, kteří Tebe pro ten stav vychovali, za učitele, kteří Tebe vyučili,

za všechny příbuzné a přátely, za všechny věrné zemřelé. Zpomeň i na mne, přítele svého, kterého jsi poctil povinností na mne vloženou, řeči kazatelskou uvéstí Tebe ponejprv k oltáři Páně. Modli se za nás všechny, modli se za sebe samého. Klekni než obětovati počneš, a modli se takto: Pane Jesu Christe, ty veleknězi a mistře náš! Beru na sebe třesoucím se srdcem kus toho mučednictví, kteréž jsi ty nám zanechal co dědictví a osud náš v úřadě posvátném. Jen na Tebe spoléhaje, беру ho, a podkládám šíji pod jarmo Tvoje. Chraň mne, bych neklesl; a klesnu-li v boji, pozdvihni mne, jako Petra. Tobě chci žíti, Tobě umříti, Pane a Bože můj!

Amen!

Na slavnost porciunguly

u ctihodných Otců Kapucínů v Třebíči *).

„Dnes spasení stalo se domu toľmuto.“ Luk. 19. 6.

Porciunkula jest kostelíček blíž městečka Assisi v Itálii, kterýž sv. *František Serafinský*, rodem z Assisi, ze všech tehdejších kostelů nejraději navštěvoval a nejvíce ctil. A v tomto malém kostelíčku Porciunkule tak skroušeně se modlíval, že se mu tam jednou Pán Ježíš se svou nejsvětější matkou Marií a s množstvím anjelů nebeských zje-

*) Řeč tuto činil roku 1856 vel. p. Josef Maleček, tehdáž na vinici Páně v Heralticích, nyní duch. správce v Beneticích.

viti ráčil; nad čímž takovou radostí a sladkostí naplněn byl, že padna na tvář domníval se v nebi před trůnem Božím býti. V tom na něj volá Pán Ježíš a nabízí ho řka: „*Františku, služebníče můj, vyžádej si ode mne nějakou milost pro pokolení lidské!*“ Na to pozdvihnuv hlavu svatý František a spatřiv podlé Ježíše Marii, jeho nejsvětější Matku, osmělil se takto prositi: „*Aby všichni, jížtoby budoucně v tomto kostelíčku pobožnost svou konali, odpuštění všech svých hříchů, kdyžby se z nich byli vyzpovídali, podosáhli;*“ což mu také Pán Ježíš přislíbil. Svatý Otec Papež pak, co náměstek Ježíše Christa, udělil na to plnomocných odpustků všem těm, jižto by budoucně v kostelíčku porciunkula nazvaném, na dnešní den v posvěcení chrámu tohoto, aneb v kterémkoli kostele řádu svatého Františka pobožnost kající vykonali. Dnes tedy, nábožní křesťané, i chrámu tomuto spasení se stalo. A tento posvátný chrám Páně, a tato dnešní slavnost probouzejí otázku: „*Jakou radostí naplňuje modlitba kajícího křesťana?*“ O čemž s vámi rozmlouvati míním ve jménu Páně.

Pojednání.

1. Modlitba kajícího křesťana již proto radostí naplňuje, že on v modlitbě své k Bohu Otci svému se přibližuje, s kterýmžto upřímně, jako dítě s otcem, tvor se svým Tvůrcem rozmlouvati může. Kající křesťan, když se modlí, přibližuje se k Bohu, a Bůh k němu. Zde Bůh, jakoby opět člověkem byl učiněn, přibližuje se k člověku. Zde zdvihá pastýř ztracenou a zase nalezenou ovci a klade ji na ramena. Zde otec objímá ztraceného a opět nalezeného syna. Zde kající křesťan Bohu

svému všechny své bídy přednáseti může, a ulevení nalezá. A jak je mu dobře!

A přece, čím jsi člověče, jenž k Bohu svému přistupuješ, aby's s Ním mluvil? Hle, bídný červ smí s všemohoucím Bohem rozmlouvat! Zde na světě ani hodný a poslušný poddaný nesmí předstoupiti před knížete svého; kdyby chtěl, a hříšník smí před Boha předstoupiti, kde a kdy chce. Ó kýmž se mohu pořád modliti!

A kdybychom se lekali Velebnosti Boží, a netrouvali si k Bohu v modlitbě přistoupiti, můžeme vzývati *Jméno Ježíše*, a ve jménu Jeho za všechno prositi. (Jan 16, 23.) *Jméno Ježíš* otvírá modlitbám našim nebe, a uvádí je před trůn Boží. Kde chcete na světě větší naleztí radosti?

Ty, kdož se nerád modlíš, a modlitbu za břemeno protivné, neb za věc zbytečnou považuješ, což nemáš citu, jako kající křesťan? Či znáš jiných, lepších radostí? Ajhle! modlící se křesťan srdce své před Bohem rozprostírá, všechny potřeby své Jemu přednáší, a ve všem pomoc nalezá. On, když má srdce obtížené, vzpomíná si na slova Páně: „*Pojďte ke mně všickni, jenž obtíženi jste, a já vás občerstvím.*“ (Mat. 11, 28.) „*A všechny své starosti dle rady svatého Petra (I. 5, 7.) na Boha skládá;*“ tebe ale když co tlačí, jak si pomůžeš? Víš, že když člověk svou bolest, své soužení někomu požaluje, sobě uleví; když ji ale v sobě ukryvá, ještě více trpí? Víš, že citelný člověk své radosti rád jiným sděluje, a potom tím více se raduje? I žaluj svou bídu, sděluj svou radost Pánu Bohu svému, a uhlídáš, jaké radosti požívá kající křesťan v modlitbě.

Svatí Boží předtuchu radostí nebeských v tom nalézali zde na světě, když se modlili a s Bohem

svým často rozmlouvati mohli. *Svatému Františku*, pro jeho tak skroušené modlitby v Porciunkule sám Pán Ježíš se svou nejsvětější Matkou a s množstvím anjelů se zjevil, a nabízel mu, aby si vyžádal nějakou milost. *Svatý Pavel* při svých modlitbách až do třetího nebe vytržený viděl slávu Boží. (2 Kor. 12). Jaké sladkosti, jaká rozkoš nalezá se v modlitbě Rodičky Boží! „*Velebiž duše má Pána, nechť plesá duch můj v Bohu, Spasiteli mém.*“ (Luk. 1.) zpívá ona.

Kající křesťan, když se modlí, zdá se, jakoby ani nebyl na tomto světě. On se vznáší vzhůru k nebi, které již v srdci svém cítí. On vidí Boha svého na trůnu nebeském. Bůh takoruka před ním stojí v celé slávě Své, jako druhdy *Pán Ježíš* na hoře Taboře, když se proměnil před svými učeníky. Ó křesťané, vy, jenž se takto modlíváte, řekněte, jest-li jste nepocítili již takové útěchy?

2. Kající křesťan, když se modlí, lásku Boží také v celé sladkosti požívá.

Ovšemť že člověk pilným přemýšlováním a slova Božího rozjímáním moc, moudrost a dobrotu Boží náležitě poznati může; ale lásku Boží v srdci svém pocítili může jen, když se skroušeně modlí. Učený člověk bez modlitby jest hvězdou se třpytící, ale studeným tělesem. Ale modlící se křesťan, třeba umění mudrckého v *hlavě* neměl, má ho *v srdci*; nebo Bůh jest nejvyšší pravda. Lepší jest prázdná hlava a plné srdce lásky Boží, než plná hlava mudrctví a studené srdce. Ó kající, modlící se křesťan, ten Boha a vlastnosti Jeho v srdci cítí; a proto jest plný uctivosti, pobožnosti a pokory. On to cítí, jak Bůh mocný, svatý a dobrotivý, on pak sám bídný a hříšný jest. Proto také

na nic jiného nemyslí, než jakby sobě smilování Božího vyprosil.

Vidíte modlíciho se svatého *Františka* v Porciunkule. Pán Ježíš ve slávě své nebeské se svou nejmilejší Matičkou a s anjely zjeviv se mu volá: „*Služebníče můj, Františku, vyžádej si ode mne milost!*“ Ale on padna na tvář svou, volá: „*Ach Pane! jen o smilování prosím pro lid tvůj; dejš ať všickni, jenž tudy Tvé jméno vzývají, odpuštění hříchů svých dojdou.*“

A dal mu Bůh, oč prosil. Neb kdo Boha s celým srdcem svým miluje, toho i Bůh miluje, a proto také volajícího k sobě vyslyší.

3. To tím více, když ve jménu *Ježíše* Otce nebeského prosí. Poněvadž to sám ujistil, řka: „*Budete-li zač prositi ve jménu mém Otce mého, dát vám.*“ (Jan, 16.) Tak mluvil k učeníkům Svým, tak mluví ke každému modlícímu se křesťanu. Až podnes jest Bůh dobrotivým Otcem Svých dětí, jako byl tenkrát, když to Pán Ježíš povídal: „*Který jest z vás otec a prosilo by ho dítě jeho o chleba, aby mu dal kámen? Aneb o rybu, zdali místo ryby dal by jemu kada? Aneb prosil-liby za vejce, zdali jemu podá štira? Jestli tedy vy, zlí jsouce, umíte dobré dary dávati synům svým, čím více Otec váš nebeský dá ducha dobrého těm, kteří ho prosí.*“ (Luk. 11, 13.) My lidé býváme tvrdí a necitelní k prosbám jiných, *necháváme jich volati, nářikati a křičeti.* Oni pláčt, a srdce naše se nehne. Ale Bůh jest Bohem smilování a lásky. „*A kdyby se i matka vlastní nad nemluvnátkem svým zapomenula, Bůh se nezapomene.*“

Hle, jakou radostí naplňuje *modlitba* kajícího křesťana! To z vás každý ví, kdo se rád modlí. O jak šťastní jste vy, jenž se rádi modlíte! Když

jsem vám dnes na začátku své řeči vypravoval, jak se svatému Frantisku modlícímu zjevil Pán Ježíš — neřikalo-li vám srdce vaše: Ach! kým se i mně zjeví můj Ježíš! O jak bych Ho prosil, jak bych Mu žaloval! Duše drahá, i tobě se tady zjevuje tvůj Ježíš, i tobě nabízí, abys si vyžádala milost. Tam v Porciunkule zjevil se Pán Ježíš jako Bůh a spolu člověk u přítomnosti své nejsvětější matky a mnohých anjelů, mluviv se svatým *Františkem*. Zde ve chrámu Páně ukazuje se tobě, kdy chceš, na každý den v nejsvětější svátosti oltářní pod spůsobami chleba a vína též jako Bůh a spolu člověk, u přítomnosti tisíců věrných služebníkův mluvě i s tebou: „Synu můj, dcero má, vidíš tuhle ten kříž? Vidiš na něm tu krev? To jest krev má, za tebe vylitá. Vidiš mých pět ran? Vztáhni ruku svou a vpust prst svůj v bok můj; a viz ruce mé a nohy mé. Hle, to jsou rány pro tebe učiněné. Pro toto mé umučení tedy, pro tu předrahou krev, pro pět ran mých — vyžádej si nějakou milost.“

Pro hříchy spáchané nestrachuj se. Ty již jsou smazáni mou krví a tvými slzami. Vyžádej si milost. Snad jsi chudým otcem a tvé děti snad pláče doma hladem; snad při všem přičinění z ničehož býti nemůžeš? O vyžádej si ode mne milost. Chudáku, řekni, co chceš, ať tobě učiním? Snad nemáš žádného přítelíčka, nikde žádné zastání, snad jsi ubohý sirotek, nebo chudá vdova: vyžádej si tu milost. Já jsem Otcem sirotek, a Maria jest matkou tvou. „*Matko, ejhle syn tvůj, synu, ejhle matka tvá!*“ Snad nemáš zdraví, snad jsi churavý a neduživý, a žádný člověk ti pomoci nemůže; vyžádej si ode mne milost. Snad jsi v úzkosti postaven, snad máš tajný kříž; snad padáš

z neštěstí do neštěstí; o mluv a vyžádej si milost. Snad svou bolest ani žádnému zjeviti nesmíš, abys jiných nezarmoutil; snad se také bojíš hanby světské; snad si žádné rady nevíš, o věz, že jsem Spasitel tvůj, a vyžádej si zde milost. Hle, já, tvůj Spasitel v největší úzkosti před svým umučením v modlitbě jsem se potěšil. Sepni tedy ruce a modli se, vyžádej si milost od Boha svého. Když vidíš, že jiní z neštěstí tvého se radují; když svou bídu někomu žaluješ, a on rameny krčí; když s třesoucímá se rukama prosíš a místo pomoci výhrůžky slyšíš: proč neklekneš, a neprosíš o milost? Když ti smrt vzala, co ti nejdražšího bylo na světě, milného otce, dobrou mateř, věrného manžela, já jsem tvůj otec, tvá matka, tvůj manžel; protož — vyžádej si ode mne milost!

Nábožní křesťané, vidíte, jak se vám zde i v každém chrámu Páně zjevuje Pán Ježíš a jak milostivě s vámi mluví! Mohli-libyste se rozmýšleti, máte-li se modliti, když víte, jak sladká jest modlitba kajícího hříšníka? *Sv. František* si směl v Porciunkule vyžádati jakou chtěl milost. I vy si ji vyžádejte v tomto chrámu, jehož zasvěcení dnes slavíme. Neboť dům Boží jest domem modlitby, kdežto každý, kdo hledá, nalezne, kdo tluče, tomu bude otevřeno, a kdo prosí, dosáhne.

Amen.

V oktávě slavného posvěcení
chrámu Páně Tišnovského.

Dne 3. října 1856.

„Hospodine, miluji okrasu domu Tvého a
místo obývání slávy Tvé. Žalm. 25.

Když jsem ponejprv před několika lety do vašeho města přišel, navštívil jsem také posvátný chrám tento, a upřímnou mluvím pravdu, když pravím, že jsem se nad ním pozastavil, shledaje ho chatrným, malým a pro zdejší četnou farnost nedůstatečným. Však ale jakou nalezám v něm dnes proměnu. Oltáře, tyto trůny Boha živého se třpytí, varhany nové sprovázejí nábožný zpěv věřících, vysílajíce líbezný hlahol svůj vzkůru; podlaha z pěkného kamene z cizí země přivezeného nově zhotovena; stolicе úhledné; kapla k uctění Rodičky Boží přistavena a postrannost důstatečná, tak že chrám tento zcela proměněn jiným se býti zdá, a nad to bylť jest v pondělí tohoto téhodne naším arcipastýřem posvěcen.

Takový den, jakým nadřečený pondělek byl, za vaší paměti, v Christu rozmilí farníci zdejší, ještě nad městem vaším nevzešel. Tolik skvostných příprav, tolik zvučné slávy, tolik posvátného zpěvu poukazuje na udulost vzácnou, jakéž během kolikera století obce jednotlivé se nedočkávají. Ovšemť nákladné přestavení, pracná a skvostná oprava chrámu tohoto a jeho církevní posvěcení, aby totižto byl důstojným stánkem Božím, a aby Bůh s lidem Svým v něm přebýval — to ovšem není udalostí

*) Přednášeno vel. p. Vojtěchem Karáskem, kapl. Dublinským.

častou, není věcí každodenní! Utěšená památka opravení, okrášlení a posvěcení chrámu Páně tohoto nechat žije v srdci vašem až do skonání! Vypravujte o ní vnukům svým. A aby vám, i potomstvu vašemu upomínka taková k spasení duše posloužila, k tomu dle skrovnické síly své hodlám dnes nápomocným býti. A to se stane, když láskám Vaším ukáži, že *chrám krásný míti, jest pro farníky štěstím,*

*a v čem to štěstí záleží v dílu I.,
a jak si ho vážiti mají v dílu II.*

Naději se s vaší strany nepřetržené pozornosti.

D Í L I.

Člověk jest tak spořádán, že cítí v sobě nutnost, myšlení své také zevnitř na jevo dávat, tak že kdo nechce býti kamenným sloupem u prostřed člověčenstva, musí tím neb oným způsobem jeviti city a myšlenky své, a kdyby je ukrýti chtěl, násilí by přirozenosti své učinil. Tak víme, k. p. že radost kterákoli nemá pro nás úplné ceny, jestli ji nemůžeme někomu zjeviti; a s druhé strany, že zármutek o polovici se umírní, když si soucitnému příteli postěžovati můžeme. Tak jest to také s city úcty a vážnosti. Čekáme-li k. p. nějakého hosta, jehož sobě vážíme, do domu našeho, zdaliž příbytek pro něj určený nečistíme a nekrášíme? a zdaliž se nestrachujeme, jestli jsme čeho nezapomněli, jehožto nedostatkem by se uražena cítiti mohl? A proč to činíme? Proto, poněvadž nutnost v sobě cítíme zřipravením a okrášlením důstojného příbytku vzácnému hostu úctu a vážnost pro-

jeviti, dobře vědouce, žeby opomenutí toho pro něj urážkou bylo.

Chrám Páně vším právem slove *domem a příbytkem Božím*. Zde nejvzácnější host k nám zavítává; zde nejsvětější a neskončený Pán, kterýž sice celý svět Svou přítomností naplňuje, obzvláštním způsobem jest přítomen; neboť zde netoliko všecko ke cti a slávě Jeho se děje, „*aby zvelebeno bylo jméno Jeho na věky*,“ (2. Kral.); zde se netoliko naplňuje to, což Syn Boží pravil: „*Kdežkoli se shromáždí dva neb tři ve jménu mém, tuť jsem i já u prostřed nich*“; zde netoliko Bůh tak přebývá, jako ve chrámu Jerusalemském, kterýž Syn Boží výslovně *domem Božím a domem modlitby* nazval; nébrž zde Bůh skutečně podstatně a osobně přebývá pod způsobou chleba a vína. Ano, zde ten všemohoucí a neskončený Pán, k jehožto slovu světy povstaly, a na jehožto pokynutí se jednou v nivec obrátí, pod způsobou chleba ustavičně jest přítomen. — Připravujeme-li vzácnému hostu člověku příbytek čistý a příhodný, tím více musíme za svou svatou povinnost uznati, Pánu nejvznešenějšímu, před nímž nejmocnější zemský obyvatel pouhým jest žebrákem, důstojný dům zhotoviti. O šťastni jsou farníci, kteří Bohu důstojný příbytek zbudovali a okrášlili, neboť mají vědomí, že své povinnosti zadost učinili. V tom vědomí farníků pozůstává štěstí krásný chrám míti. Tím vědomím veden vystavěl Šalomoun krásný chrám Hospodinu a okrášlil ho. Tím vědomím puzeni Moravané, předkové naši s velkým nákladem chrámy stavěli a je okrášlovali, jak se až posud přesvědčiti můžeme. Duše naše dokavádž v těle přebývá, visí na zevnitřnosti, a z ní pohnůtky ku pozdvižení nábožných citů a myšlenek béře. Kdo jest

zde, jehož by k. p. krásný souhlasně svedený zpěv nebyl k jemným a nábožným citům pohnul? K tomu obzvláště důstojný a okrášlený chrám výborně slouží. Již tento velebný nástroj, souhlasně laděné varhany libým svým zvukem nábožné city budí; okrášlený oltář nám vyobrazuje nebeský trůn, na němž Bůh panuje, a tak mysl naši mimovolně k nebesům pozdvihuje; ano celý chrám ozdobený, v němž vkusné obrazy svatých spatřujeme, nám představuje nebe, v němž na Boha patříce v společnosti vyvolených se radovati budeme, a po radosti takové toužebnost v srdci našem budí, kdežto nečistý, zanedbaný chrám nás chladnými a vlažnými ponechá. Nábožná duše, nezkusila-li jsi již toho na sobě? Pamatuj se, zdaliž jsi, stoupíc dne svátečního do chrámu a spatříc spanilý okrášlený oltář, necítila sebe jakýmsi nadzemským a nebeským duchem nadchnutou? Mohl bych vám mnohé učené na slovo vzaté protestanty jmenovati, jižto vkročivše do chrámu našich vkusně okrášlených tak pohnuti byli, že napotom o víře naší příznivěji soudili. Ano velkolepé chrámy, jak zkušenost potvrzuje, často u nevěřících zázračnou působily proměnu. O takové, v krásném chrámu způsobené zázračné proměně u nevěřících mohu vám příklad přednésti. Slyšte tedy, co se teprv před nepřiliš dlouhým časem v Římě událo. *Alfons Ratisbonne*, žid, zarytý tupič katolické víry, vešel v měsíci lednu l. P. 1842 do slavného chrámu *sv. Petra*. Můžete si pomyslit, s jakými myšlenkami tam vkročil. Nepřišel tam pro nic jiného, než, aby mohl říci, že v tom světoslavném chrámu také byl. Než ale, sotva že tam vkročil, cítil, že jeho srdce neobyčejně tluč, a že ho jakýsi svatý oheň rozpaluje. „*Kterak zde blaze*, tak praví ke svému

společníku, *není zde země, zde jest nebe.*“ Přiblíživ se ku hlavnímu oltáři, nemohl dále kráčet, taková bázeň ho pojala, a on se vyjádřil: „*Cítím, že mne zde nevymluvné milosrdenství zastínuje.*“ A považte, drazí farníci zdejší, tento spíše tak zarytý žid a tupič katolických tajemství, stal se účinkem velkolepého chrámu katolického, katolíkem, a sice věrným a pobožným katolíkem. Ejhle, bratří drazí, takovou svatou hrůzou naplnil překrásný chrám nepokřtěného nevěrce a takovou proměnu způsobil v nevěřící duši jeho. — O šťastní farníci, jenž důstojný a ozdobený chrám mají, neboť jím bývají k citům nábožným pohnuti!

Důstojný chrám poukazuje dále na panujícího v osadě náboženského ducha. Zdaliž ne? Jaký usudek, řekněte sami, může přichodí o farnících pronést, jenž své domy nákladně staví a okrášlují a chrám svůj zanedbávají, tak že nejnepatrnějším jest stavením? Neřekne-li: Zde nemusejí farníci na náboženství mnoho držeti, an dům Boží zanechávají spustlý? Já myslím, že přichodí, jenž tak soudí, daleko od pravdy nebloudí; neboť kdyby nábožným byli nadchnuti duchem, napřed by museli hleděti toho, co se cti Boží týká. A kdožby farníkům, jenž chrám svůj kráslejí, mohl chvály odepřít? Samo Písmo sv. chválí *Šalomouna*, že byl v stavení chrámu Božího bedlivějším a horlivějším (3. Kr. 6.), nežli v stavení domu královského; neboť chrám Boží dostavil v 7 letech, ale dům královský teprv v 13 letech dokončil a dříve dům Boží, nežli královský stavěti počal, a při svěcení chrámu nákladně vystaveného velikou učinil slavnost. Jeho příklad následovali také židé; neboť navrátilvše se ze zajetí Babylonského, dříve chrám stavěti počali, nežli zdi města, ačkoli se

dnem i nocí vpádu nepřátelského obávali. Což jim ku chvále slouží. A co myslíte, proč *sv. Václav*, patron zdejšího chrámu, u svých krajanů, Čechoslovanů, až posud tak velice jest vážen a ctěn? Proto, poněvadž katolické náboženství ve své zemi rozšiřoval, chrámy stavěl a okrášloval. Píše se o něm, že již co malý králevič každý peníz, ku kterému přijíti mohl, na okrášení stánku Božího obětoval. Tak i vám to slouží ke cti, rozmilí farníci zdejší, že nyní kostel slávě Boží příslušně okrášlený máte. — Díky zdejšímu *duchovnímu správcí* vel. p. faráři, jenž nedbaje na veliké útraty, stal se původcem zvětšení, opravy a okrášení tohoto chrámu, a velebné dílo to se skalopevnou vytrvalostí dokončil; jeho obětovnost byla také u vyššího úřadu duchovního uznána a on za čestného konsistorního radu jmenován. On po sobě zanechá památku krásnou, tak že, když kosti jeho jednékráte již v hrobě hníti budou, tento chrám o jeho horlivosti pro okrasu stánku Božího vnukům vašim mluvití bude. Díky i ostatním dobrodincům, jichžto jména mi známa nejsou, jichžto obětovnost ale v knize života zapsána jest, byťby od mnohých povrchních katolíků uznána nebyla. Co ale z toho, že chrám důstojný nyní máte, následuje? Co jiného nežli, že si ho vážiti máte? Vždyť Turci dle příkladu *Mojžíše* před ohnivým křem, před svými chrámy, jichž mošee nazývají, obuv zouvají a do nich bosi vkročují, aby tak ukázali, že si jich vážejí. A vy, rozmilí farníci, vyznavači Christovi, měli byste ve vážnosti chrámu vašeho za nimi zůstatí? Odstup to! Jak ale vážnost tu okázati máte, o tom promluví v dílu druhém.

D Í L II.

Kdo sobě s nevšedními výlohami dům vystaví a okráší, zajisté si v něm oblibuje, si ho váží, a vážnost ukazuje tím, že v něm rád přebývá. Tak i vy, milí farníci, nemůžete jinak vážnost ku chrámu svému vyjevit, jako když v něm rádi přebýváte, t. j. když ho často navštěvujete. Sám Spasitel jest vám příkladem, neboť kdykoli do Jerusalema přišel, první krok Jeho byl do chrámu. Tak to i apostolové činili. Písmo svaté Starého Zákona se proto o *Tobiáši* chvalně vyjádřuje, řka: „*Chodíval Tobías často do Jerusalema do chrámu Hospodinova, a tu se klaněl Pánu Bohu Israelskému.*“ (Tob. 1.) Nebylo větší radosti pro *David*a, muže Božího, jako stán Boží často navštěvovati. Slyšte, co sám o sobě praví: *Hospodine, miluji okrasu domu Tvého a místo obývání slávy Tvé.*“ (Žalm 25.) „*Jedné věci žádal jsem od Hospodina, tu vyhledávati budu; abych přebýval v domě Hospodinově po všechny dny života svého; abych viděl líbost Hospodinovu a navštívil chrám Jeho.*“ (Žalm 26.) „*Lepší jest den v siních Tvých nad tisíce dnů jiných. Zvolil jsem sobě raději opovrženým býti v domě Boha mého, než-li přebývati v stáncích hříšníků.*“ (Žalm 83.) „*Veselím se z toho, když se mi praví: Do domu Hospodinova půjdeme.*“ (Ž. 121.) — A takové, jako *David*, měl zalíbení v domě Božím i sv. *Václav*. Jemu nebylo na tom dosti, chrám ve dne toliko navštěvovati, nýbrž on i v noci do něho chodíval, provázen jsa svým věrným služebníkem. A proto mu Bůh udělil milosti, že právě tu, kde přebývati zalíbení míval, mučennické dosáhl koruny, nebo před dveřmi chrámovými v Mladé Boleslavi svým

bratrem zavražděn byl. — A proč *Tobiáš, David, sv. apostolové svatá Anna, svatý Václav* a jiní s takovou radostí navštěvovali chrámy? Poněvadž jim byl *místem útěchy*. A tak i vy, drazí bratři a sestry v Christu, když chrám tento váš často navštěvovati budete, útěchy v něm naleznete, neboť zde přebývá onen Pán, jenž vám pomoci může a chce. Sem tedy utíkejte se opuštění a chudobní, zde jest ten, jenž praví: „*Pojďte všickni ke mně, jenž obtíženi jste, a já vás občerstím.*“ Sem utíkejte se *rodičové*, jenž od svých vlastních dítek nátisky trpíte, a zde ulehčeno bude bolnému srdci vašemu. Chodte sem často *čeledínové*; zde máte *Pána*, jenž učiní břímě vaše lehké, a službu jemu prokázanou lépe odmění, než pánové vaši. Sem pospíchejte, vy *podvedení*, zde vám nahradí nejvyšší Pán to, oč vás podvodník přivedl, Sem pospíchejte vy, jenž u nikoho útrpnosti a ulehčení nenalezáte; zde se vám dá ujištění, že Bůh každého na nebesích za to odmění, co zde byl nevinně trpěl. Chodte sem všickni velmi rádi, tak ukážete, že si tohoto domu Božího vážíte, a užitek odnese v srdci svém.

Ža druhé ukážete, bratři a sestry v Christu, že si tohoto okrášleného chrámu svého vážíte, když do něho také sami okrášlení přicházeti budete. A v čem pozůstává tato okrasa? Líbí-li se člověk skvostně ošacený Bohu více, než-li chudě oblečený? Nikoliv, Bůh nehledí na šat, On si líbnje v srdci čistém, t. j. v srdci hříchu prázdném. A jakby se mohla krása chrámu shodnouti se špínou duše, se škaredostí srdce? Co byste řekli o člověku, jenžby, přebýváje v příbytku krásném a čistém, sám špínou zapáchal? Ve starých *mongolských* letopisech se čte, že kdo k vladaři mon-

golskému přijetí chtěl, dříve hustým dýmem vonného kadidla při modlení doprovázejících kněží přijetí musil; tak byl očištěn, a jen tak se vladaři okázati směl. A my, vyznavači Christovi, chtěli bychom do chrámu čistého před Pána nebes a země bez očištění srdce předstoupiti? Vždyť všechno, cokoliv se v něm děje, zve nás k svatosti, ku čistotě srdce; tajemství, která se v něm slaví, žádají čisté oko; svatý pokrm, který se v něm požívá, žádá čisté svědomí. Ježíš Kristus, náš Božský učitel, zřejmě na potřebu čistoty při příchodu do chrámu poukazuje, an praví: *„Jdeš-li obětovati do chrámu, a spomeneš-li si, že bližní proti tobě co má, jdi, smiř se s ním, a pak teprv obětuj dar svůj;“* a na jiném místě v podobenství o králi, jenž učinil svadbu synu svému, a při hostině našel hosta svadebním rouchem neoblečeného. Jaký výrok učinil nad ním? *„Scížete nohy i ruce jeho, uvrzte jej do temnosti zevnitřní, tamť bude pláč a skřípení zubůr.“* (Mat. 22.) Zdaliž není chrám večeradlem, kde nebeský Ženich Ježíš Kristus s duší lidskou hody slaví? Zdaliž není katolický křesťan nečistým hostem bez roucha svadebního? Kdož může zapříti, že tento strašlivý výrok nad ním pronešen jest? Proto zasvěcuje Církev svatá chrámy, proto hned v prvních křesťanských časech nařídila, aby před chrámem studnice a štoudve připraveny byly, aby si věřící ruce a obličej umyli, a tak se upamatovali, že s čistým srdcem do domu Božího vcházejí mají; proto zasvěcuje se v nynějších časech do chrámu Páně vcházející křesťan svěcenou vodou napomínající že přede vším čistota se žádá u vstupujících do chrámu. Jindy veřejní hříšníci nesměli býti účastnými svatých tajemství v chrámu, mu-

seli v žíněném šatu a s hlavou posypanou popelem venku státi, a nebyli spíše připuštěni, až znamenité důkazy svého polepšení dali. Církev svatá za našich časů sice upustila od této přísné kázně, vědouc, že jest více zlých, než-li dobrých; ona otvírá po-božnému i bezbožnému dvěře chrámové, ale při tom svém hovění očekává, že ti, jenž nečistí jsou, ve svatyni čisté oplakávat budou provinění svého.

Blaze těm, kteří sem s čistým srdcem kráčet budou, běda, běda ale těm, kteří s duší hříchy po-skvrněnou přijdou! Jestliby se někdo samolibostí opojen za čistého pokládal, toho pro spasení duše jeho prosím, ať jen se ohlídne na ty, kteří s nimi zde se modliti budou. Ať se zeptá, zda-li je za bratry a sestry považoval, ať se zeptá, zda-li s nimi dobře nakládal, s bloudícími a trpícími útrpnost míval, žádnému neuškodil? A jest-li svědomí po otázkách těch dobré jemu dá svědectví: jest čistý, a radostně ať překročí prah chrámu. Ó šťastný jsi křestane, můžeš-li říci: *„Tohoto bratra jsem od zlého zachránil, tomu v soužení jsem pomohl, toho jsem poučil a šťastným učinil.“* — Ty nemáš ne-citelnosti a nemilosrdenstvím poskvrněné srdce, a protož čistý vcházíš do chrámu čistého. Tuto vizte *rodičové* své dítky; ó blaze vám, pak-li zde v čistém chrámě čisté srdce k nebesům pozdvihují! Zde patřte vy dítky na své rodiče; blaze vám, pak-li na dobrodiní od nich dosažené pamatujete, je ctíte, jim sloužíte, za ně se modlíte; blaze vám, pak-li svědomí napomínáním rodičův od hříchu uchráněné zde v chrámě obnoveném čisté míti budete. Jedenkráte budete se od nich muset odebrati, ale tak jako nyní v tomto pozemském chrámě pospolu jste, jedenkráte v nebeském chrámě pospolu

budete, jestli sem vždy s čistým srdcem přijdete. Ale běda, třikráte běda vám všem, pak-li při pobledu na své křesťanské spolubratry zde s vámi se modlící smutné výčitky si činiti musíte; musíte-li patřiti na všechny ty nešťastníky, jichžto neštěstí, schudnutí a bezbožnosti jste byli příčinou. Tuto vidíš, *skoupý boháči*, nuzného, dobře naň pohledni. Neznáš-li ho? I toť jest ten, jenž nedávno k tobě přišel a o pomoc skroušeně žádal. Jeho usouzený obličej, jeho ochablé oudy ukazovaly ti nuznost a tvou povinnost křesťanskou; ale ty jsi mu nepomohl. Vidíš, jak žaluje bídu svou Bohu, když u tebe vyslyšení své pokorné prosby nedošel? *Máš skouposti, necitelnosti* srdce poskvrněné, a protož nečistým jsa, do chrámu čistého nepatříš, neboť tím ho zneuctíváš a jeho si nevážíš. Zde vidíš před sebou, *smilný prostopášníku*, svou někdy nevinnou sestru v Christu; Bůh měl v čistotě její zalíbení; ty ale jsi ji zkazil, oloupil o nejkrásnější ozdobu srdce, tak jsi ji a sebe poskvrnil, a protož, tak špinavým jsa, nepatříš do chrámu čistého. Zde vidíš svého *nepřítele*; ty jsi jemu neodpustil dobře věda, že Ježíš zapovídá bez smíření k obětí přistupovati; a proto nečistým jsa, sem nepatříš. Zde vidíš, *nedbalý otče*, svého zanedbaného syna; Boha jsi jej naučil sotva dle jména znáti. On tobě a sobě k hanbě žije; ty jsi poskvrnil sebe a jej, a protož nečistý jsouce, ty i on do chrámu čistého nepatříte. Zde vidíš svou dceru, *lehkovážná matko*, oděv její jest ovšem pěkný; ale ani tělo, ani duše její nejsou krásné, hřích je zohyzdil; neboť ty jsi ji nekladla na srdce, že toliko nevinnost, stydlivost a pracovitost jsou okrasou panny, a že skvostný, čistý šat ani skvrny těla, tím méně vady duše zakryje. A protož nečisty jsouce, ty i ona do chrámu

čistého nepatříte. Tamto klečí a vzdychá, *bezbožný synu*, tvůj sklíčený otec, on vše, šeč byl tobě obětoval a těšil se, že v sešlém věku na tobě podpory se dočká. Ale sklamal se, strašně se sklamal, neboť ty jsi ho opustil; a protož přestupkem čtvrtého přikázání poskvrněn jsa, do chrámu čistého nepatříš. Zde pláče vedlé tebe, *nezvedená dcero*, hořem sklíčená matka; ty jsi měla radost jejího stáří býti, a ona si hada na svých nadrech vychovala, který ji užírá; ty jsi na její napomínání, na její slzy nic nedbala, a proto přestupkem čtvrtého přikázání poskvrněna jsouc, do čistého chrámu nepatříš. Ó běda, přeběda vám všem, kterým, když se zde na spolumodlící ohlídnete, svědomí strašlivé činí výčitky, že; jsouce černí a nečisti, do chrámu čistého nepatříte. Odejděte raději, abyste hrůzyplným způsobem nevážnost svou před chrámem čistým na jevo nedávali. Než, jest-li pak přece v pravdě chcete spasení dojíti, posečkejte, můžete se zde obmyti. Jest zde studnice, zpovědnice nazvaná, čeká u ní náměstek Christův, aby svou od Boha mu danou mocí vás od hříchů obmyl. Ó pojdte, pojdte sem s vroucností a pak obmyti, čisti, milostí Boží okrášleni, sem do chrámu tohoto okrášleného se vším právem patřiti budete, a ukážete, že sobě vážíte domu Božího.

Z á v ě r e k.

Naznáváte-li již, rozmilí farníci zdejší, že šťastnými jste pro to, poněvadž tak krásný a zvelebený chrám nyní máte? Ptáte-li se po Bohu, milujete-li ho, budete se z toho stánku Jeho radovati; neboť máte vědomí, že jste hostu nejvznešenějšímu příslušný příbytek zřídili; vy sami na sobě zku-

síte, že tento okrášlený chrám nábožné city v srdci vašem budití bude, a sami uznáte, že vám ke cti slouží. Ó tak važte, važte si tohoto domu Božího; chodte sem často, chodte sem s čistým srdcem, a pak se přesvědčíte, že Bůh zde přednášené modlitby vyslyší; já vám za to ručím.

Ó Pane nejdobrotivější náš, slyš, slyš mne nehodného sluhu svého, slyš, zač jsem já se nyní zaručil! Ve jménu Tvém slibuji vyslyšení proseb pokorných všech, kteří sem přijdou do domu Tvého, a s čistým a kajícím srdcem v nejhlubší pokoře je Tobě přednášeti budou! Ach nedej, nedej mi zahambenu býti! O slitovniče náš, Otče náš laskavý! hleď, přijdou před Tvůj trůn sem hříšníci, budou pravou litostí jati Tebe za odpuštění svých provinění prositi; ach, vyslyš je, a odpusť jim dle nevypravitelného milosrdenství Svého. Přijdou sem *osiřelé dívky*; pohleď milostivě na ně; ony si hledají jiného otce, jelikož vlastního byly ztratily! Ach, buď Ty jim Otcem, buď Ty jim zastupitelem. — Přijdou sem *chudí, opuštění*, budou k Tobě volati, jelikož ucho a srdce lidské prosbě jejich nepřístupným našli. Ach, otevřiž Ty jim ruku štědrou Svou, zbud' jim dobrodince, a nedej jim bez potěšení a posily odejíti. — Kdyby jsi někdy lid Svůj pro hříchy trestati chtěl, a poručil oblakům, aby dešť nevydávaly a sucho již drahotou a nouzí hrozilo, a lid Tvůj v tomto domě Tvém hříchu želíc o smilování prositi bude; ach, Pane, slyš prosby jeho a sešli jemu rosu z nebe. Kdyby jsi vztáhl metlu nakažlivé nemoci, jako jsi v nezpytatelné moudrosti Své loňského roku učinil, a lid tvůj se přiznávati v tomto stánku bude, že nepravostmi svými ji zasloužil a polepšení slíbí; tu, o Pane, vyslyš pokornou prosbu jeho, a zažen toho zlého

hosta. Vyslyš, vyslyš každého, jenž s čistým nebo kajícím srdcem zde k Tobě o pomoc volati bude, a dejž, aby všickni, jenž v tomto pozemském příbytku Tvém Tobě chvalozpěvy prozpěvují, tam v příbytku Tvém nebeském Tobě s anjely a vyvolenými Tvými jedenkrátě prozpěvovali: „*Svatý, svatý Pán Bůh zástupů, plna jsou nebesa velebností i slávy Tvé.*“

Amen.

Na slavnost **seslání Ducha Svatého.**

„Et repleti sunt Spirito sancto.“

Jako první udělení Zákona na hoře Sinai bylo provázeno velebnými výjevy ve přírodě: podobně bylo slavné i *seslání Ducha Sv.*, a zjevení Jeho oslaveno bylo nejedním divem. Předně přišel Duch Svatý ve *zvuku z nebe*, kterýž se podobal tomu, jakoby přicházel prudký vítr zrovna dolů s výšin nebeských. A jak krásně se tím vyobrazuje jeho blahá *moc*, anť obnovuje a občerstvuje plémě lidské. Nebo, když v parnu letním zavane čerstvý vítr východní, hned se zdá, jakoby s ním byl přivanul chládek, ve kterém si libuje kde kdo; a často z jara, když zavane větýrek, sněhy tají, ledové kůry pukají a zelená se země. A podobně o Duchu Svatém pěje v žalmu: „Vypustíš Ducha svého, a opět vše (znovu) stvořeno bude: a obnoví se tvář země.“ (Žalm. 103, 30.)

A jako bouře mnohé vetché, byť i vysoké budovy, tím více pak chatrče kácí: podobně zká-

ceno jest mocí Ducha Svatého i staré židovství i pohanství, a na ssutinách jejich povstala Církev svatá. — A jako vítr věje kudy chce, a nikde se nemůže brániti jemu na moři i po suše: podobně vedl Duch Svatý apostoly a mocné slovo jejich v krátkém čase přes daleké a široké krajiny země k mnohým národům, a nikdo nemohl odolati jim, jak bylo psáno: „Po vsi zemi vyšel zvuk jejich: a až do končin okrsku země slova jejich.“ (Žalm. 18, 5.) — Dále jak vítr opírá se o plachty lodě, aby pak rychleji ubíhala po vlnách vodních: podobně pudí Duch Svatý vnuknutím a milostí svou duši ke všemu dobrému; a proto také nazývá sv. Pavel syny Božími toliko ty, jenž Duchem Božím vedeni jsou (Řím. 8, 14.); a poslez jako člověk bez vzduchu a větru musel by se udusiti, tedy jako od dýchání větru závisí v každém okamžení život náš tělesný: podobně závisí pravý a nesmrtelný život duše od Ducha Božího milosti; nebo jak Christus Pán dí: „Duch jest, jenž obživuje, tělo nic neprospívá (Jan, 5.).

V způsobě *ohnivých jazykův* dále posadil se na hlavách apostolův Páně, a objevil se světu Duch Svatý, aby je zasvětil *za učitele* národův: oheň zžírá, osvěcuje, zahřívá. Tak strávil Duch Svatý v apostolích veškeré pozemské naklonnosti, osvětil a uvedl do všelike pravdy, a roznítil k zmužilému apostolování; přišel v způsobě *jazykův*, aby je co ustanovené učitele pro vsecky národy ve známost všech jazyků uvedl, aby, kdekoli kázati budou, lidé jim, a oni lidem mohli rozuměti; přišel v způsobě jazykův, aby posvětil *jazyk lidský*, by plamennou výmluvností a mocí neodolatelnou mluvili o skutcích lásky Boží; ve způsobě jazykův přišel, aby se ukázalo, že jako jazykem rozdělili se před tím ná-

rodové u věže Babylonské: tak nyní se opět národové rozličných jazykův sjednotili jednou vírou.

Tak slavně se zjevil dnes Duch Svatý zemi naší a my chceme rozjímati.

I. kterak působí Duch Svatý *v Církvi vůbec*;

II. kterak působí Duch Svatý *na každého zvláště*.

Díl I.

Duch Svatý působí v celé Církvi vůbec.

Znamení a velebný byl příchod Ducha Svatého a milostivé jeho sestoupení, když viditelně vylit jest na apostoly. Však ale mýlili bychom se velice, kdybychom se domýšleli, že Duch Sv. teprv na den seslání svého počal ve světě působiti, a že jedině tenkrát a jedině v apostolích působiti ráčil: Nikoliv, jakož Duch Sv. jest od věčnosti s Otcem a Synem jeden Bůh, jedné bytnosti a přirozenosti: rovněž i působí s Otcem i Synem ve světě od počátku.

1. Při *stvoření* světa. Tak vypravuje kniha Genesis: „Na počátku stvořil Bůh nebesa i zemi. A Duch Páně vznášel se nad vodami (I. Mojž. 1.); on pořádal směsici živlů, a naplňoval každý silami životnými, jichžto pak působením (jak to byla vůle Otce) skrze Syna (slovo) v šesti dnech země naše v nynější podobě utvořena a uspořádána jest. A jakož všechny věci pocházejí od Otce skrze Syna, rovněž i všechny od Ducha Sv. obživeny jsou. Tak píše o tom nadšeným ústem korunovaný Žalmista Páně: „(Na začátku) *Slovem Páně utvrzená jsou nebesa: a Duchem úst Jeho veškerá síla jejich.* (Žalm)

Podobně zúčastnil se i Duch Sv.:

2. Při *vykoupení* světa, a sice již ve Starém Zákoně. — On, jak učí Církev sv. „*mluvil skrze proroky*“ (Symb. Const.). Jím nadšení zvěstovali pokolení lidskému proroci Páně: kdo bude Vykupitelem světa, kdy se mezi lidem zjeví, a po jakých známkách a skutcích bude poznán. Podobně když měl zaslíbený a předpověděný Vykupitel skutečně přijíti na svět: způsobil to Duch Sv., aby Christus Pán důstojný vzal počátek svého člověčenství. On zajisté posvětil Marii Pannu již v životě matky její svaté Anny, hned při početí, aby se stala neposkvrněným a svatým chrámem, v němž by na se vzal člověčenství Vykupitel světa. Podobně působil Duch Svatý, aby Panna Maria počala v čistém těle svém Syna Božího bez poznání muže: aby, jako první Adam nadpřirozeným způsobem dílem byl rukou Božích, i druhý nebeský Adam počat byl v životě matky neporušené. A když Pan Ježíš svůj veřejný úřad nastoupil, Duch Svatý při křtu v Jordáně ve způsobě holubice sestoupil na něho a pak spočíval na něm (Luk. 4, 18.), když konal dílo vykoupení lidského.

3. Nejvíce však se projevil světu Duch Svatý *dnešního dne, kdežto byl seslán od Otce ve jménu Syna, aby dokonat a ve skutek uvedl veliké dílo vykoupení a posvěcení lidstva*. On osvětlil apostoły Páně a uvedl jich do všelike pravdy; onť očistil srdce jejich od pozemských choutek a naruživostí; onť jich — posud nesmělé a bojácné — ozbrojil hrdinskou zmužilostí, aby Christovu pravdu hlásali, a byť i smrt pro ni podstoupiti měli; onť jich obdařil vzácným darem *jazykův*, t. j. výmluvností ve všelike mluvě lidské, by mohli apostolovati mezi všemi národy.

A tak, jako na svaté apostoły působil Duch

Svatý : tak působí až po *dnes* v Církvi svaté. Jako Duch Sv. *osvitil* apostoły Páně, a připomínal jim slova Christova, aby se nemýlili v jeho učení, a tak je dostatečným učinil ku hlásání sv. evangelia : podobně i napotom a až podnes působí v náměstcích jejich — v *Církvi sv.* : onť řídí biskupy a kněze, hlasatele slova Božího, aby nic přidáno, nic ujmuto nebylo ze svěřeného jim skladu víry Christovy. Nebo Pán Ježíš zřejmě dí : „*Prositi budu Otce, a jiného Utěšitele dá vám, aby zůstal s vámi na věky* (Jan, 14, 16.) *Ducha pravdy.*“ Ježto pak svatí apostolové nežili na věky, jde na rozum : že zaslíbení toto platí i o nástupcích jejich, vůbec o Církvi svaté, ve kteréžto Duch Svatý neustále působí čině ji neomylnou učitelkyní Christovy pravdy. Protož dí svatý *Ireneus*, mučedník Boží z 11. stol. : „*Kde Církev, tam i Duch Boží, a kde Duch Boží, tam i Církev a všechna milost Ducha ale jest pravda.*“ Což dobře vysvětluje blahoslavený *Ludvík Blosius*, anť píše takto : „*Jako při každém člověku duch drží vládu nad tělem, kteréžto jeho vůli a vedením se kýbe : tak Duch Sv. panství má nad obecnou Církví a ji ve všem spravuje.*“ Za tou příčinou ji nazývá apoštol Pavel „*sloupem a utvorením pravdy*“, poněvadž ji nelze poblouditi ve věcech, ježto zří k víře a k mravům svatým.

D Í I I.

Však ale, jako Duch Svatý působí vůbec v Církvi svaté řídě a spravuje učitele její, náměstky sv. apoštoľův : podobně i působí v Církvi sv. na věřící zláště a uděluje jednomu každému potřebných darův a milostí.

1. Uděluje nám *milost skutečnou*. Nebo jako zapotřebí slunečního světla a deště úrodného z nebe, aby símě vložené do země ujalo se a vzrostlo: zrovna tak zapotřebí má člověk milostí Ducha Svatého. — Touto milostí osvěcuje Duch Svatý náš rozum, abychom pravdu sv. jasně poznali, a podněcuje srdce a vůli naši, bychom ji volně a ochotně konali.

2. Uděluje nám *milost posvěcující*, kteréž Christus Pán dobyl krví svou. Nebo jako se praví o někom, že jeu někoho v milosti, což tolik znamená, že ho miluje, že ho rád má: rovně tak Duch Svatý rozlévá lásku Boží v srdce věřících, a ta působí, že se stávají z hříšníkův spravedliví a svatí, ze synů zlosti a nepřátel Božích přátelé a dědici království Božího. A tuto posvěcující milost uděluje ve *svatých svátostech*, od Christa Pána ustanovených. Tu sedmerým pramenem milost Boží posvěcující hned z novu v nás vlévá, hned rozmnožuje Duch Svatý. — Na *křtu sv.* obživneme co nové stvoření k životu věčnému, a posvěcení byvše za křestany, vcházíme do Církve; ve *svatém břmování* dává nám zbraň do rukou, abychom šťastně a vítězně bojovali — co samostatní vojínové — proti tětu, světu a ďáblu; ve *svátosti oltářní* spojuje nás s Christem Ježíšem, abychom vstípení v něho, jako ratolesti do kmene vinného, hojné ovoce všelike spravedlnosti přinášeli; — v *sv. pokání* vede nás Duch Svatý k lékaři, kterýž hojí rány duše naší největší — hříchy a náruživosti naše; — v *sv. pomazání* sílí nás Duch Svatý v nemoci, abychom nezoufali, nýbrž křestansky snášeti a doufati uměli; — v *sv. svěcení* obstarává Církvi kněze, a svatým manželstvím stará se o výborný odrost v Církvi Christově.

3. Jakož pak hojných milostí uděluje Duch Svatý věrným Christovým: podobně jest bohatý v *darech* svých, jichž uděluje každému kolik a jak chce, aby byla v Církvi rozmanitosti jednota a souzvuk ladný. Jednomu dá dar *moudrosti*, jímžto výbornost zákona Božího chutná jemu, tak že jako včela sedá na kvítka, aby z nich medu ssála: takový křesťan vždy při všem táže se: Co k tomu říká zákon Boží? — Jinému dává Duch Svatý dar *rozumu*, tak že hned všemu, co o Bohu a cnosti se vypravuje, rozumí, a hned si to pamatuje a zobracuje na život; jinému udílí vzácný dar *rady*, že takový člověk i v největších nesnázích hned uhodne, čeho se chopiti, co počíti, jakých prostředků použití slušno, by to sloužilo všem ku spasení; dále zase jinému udělí Duch Svatý dar *síly*, jako sv. mučedníkům, aby nejen, co dobrého, poznali, ale i konali, byť by nevím jak bylo těžko a trudno, ano byť by bylo i odvážiti se života vlastního; jiného zase ozdobí Duch Sv. darem *vědy* (umění), jako sv. otce církevní, aby, co jiní prostě věří, učeně uměli dokazovati, a knihy o tom skládati; — jiného opět obdaří Duch Sv. darem *pobožnosti*, tak že neustále na modlitbách setrvávati jest rozkoší jeho; — jinému opět vnoří dar *bázně Boží*, tak že se zhrozí hříchu sebe menšího, aby neurazil Pána Boha, anebo udílí mu svědomí přetlé a jemné.

E p i l o g.

Přijď, o Duše svatý, a naplň věřící ohněm Tvé lásky, Ty, kterýž jsi množství národův jednotou víry v Církvi sv. shromáždil, propůjč nám

milosti, abychom osvíceni Tebou, pravdu poznali a z tvého navštívení vždycky se radovati mohli.

Amen.

Na slavnost
**svaté Anny, matky blahoslavené
 Panny Marie. *)**

Boží Matky matku Annu

Velebí sbor nebešťanů,

Proto pěj i naše hruď :

Svatá Anno, zdráva buď !

(Z nové písně v Pustoměři zpívané.)

Na první pohled pozdává se, jakoby svaté evangelium právě čtené nepříliš směřovalo k dnešní slavnosti *svaté Anny*, matky nejblahoslavenější Rodičky Boží, Panny Marie. Mluví se v evangeliu tom o pokladu v poli skrytém — o člověku kupci hledajícím dobrých perel — o síti do moře puštěné a ze všelikého plodu rybiho shromáždující — a konečně o umělém učiteli, kterýž vyndáší ze skladu svého věci nové i staré. — Tu ovšem mimovolně probouzí se myšlénka: „V jakém poměru jsou tato podobenství se slavností *svaté Anny*? — Základní myšlénkou všech těchto podobenství jest *horlivé a neunavené hledání království Božího*, a proto Církev svatá tuto část evangelickou právem položila na slavný

*) Řeč tu činil na den sv. Anny roku 1856. B. M. Kulda, duchovní správce ochranné Brněnské a ředitel ženské jednoty katolické v Brně, ježž byl za kazatele pozval vel. a důstoj. pan farář Martin Zdůra.

den svaté Anny, jejíž nejvroucnější přání záleželo v tom, aby zaslíbeného Vykupitele a zakladatele království Božího na zemi na své vlastní tělesné oči spatřila. Krom toho pak skutečně podobala se požehnanému poli, v němžto nejbohatší poklad skryt byl, neboť v životě jejím, jakožto v životě matky Rodičky Boží skrývala se spása veškerého světa. A zda-li, porodivši Matku Spasitele, nevydala pokolení lidském nejdražší *perlu*, nejkrásnější ozdobu a korunu ženského pohlaví, za kteréžto nesmírné štěstí svatá Anna zajisté, jako kupec v dnešním evangeliu, ráda by se byla vzdala všech pozemských statků a radostí? — Zda-li se nepodobala svatá Anna *učiteli umělému, kterýž vynáší ze skladu svého věci nové i staré?*“ Vždyť pak vidíme na každém obraze jejím, že majíc v rukou Písmo svaté Starého Zákona útlou a milovanou dcerušku Marii bedlivě vyučuje všelikým pravdám svatým, a spolu také z proroctví starozákonních ukazuje na Zákon Nový, v němžto se naplniti mají zaslíbení Zákona Starého. A zdali v tomto vyučování nebyla podobna *rybáři evangelickému*, jenž ze sítě na břeh vytažené vybírá dobré ryby do nádob? I svatá Anna ze svých náboženských vědomostí vybírala věci nejlepší a nejvhodnější, aby jimi milovanou dcerušku svou v pobožnosti a bázni Boží utvrdila, a tak pro Boha a pro Jeho království odchovala.

Nyní pak táži se vás, zda-li se nepodobá, jakoby dnešní svaté evangelium svými podobenstvími popředně a ozvláště svatcu Annu na oči nám stavělo? Ó zajisté, dnešní svaté evangelium jest pravým obrazem, jest povedenou podobiznou, jest věrným zrcadlem hlavních dokonalostí svaté Anny!

My však nemůžeme se dnes touto všeobecnou úvahou spokojiti, než musíme z dnešní slavnosti

vyhledati sobě bližšího poučení a povzbuzení. K tomu konci obracuji zraky vaše a pozornost vaši na ctěný obraz dnešní slavnosti. Na obraze tom, jakož se již byla zmínka učinila, představuje se nám svatá Anna, mající Pismo svaté v ruce a vyučující milovanou dcerušku Marii Zákonu Páně, aby pobožnost a bázeň Boží, jižto oplývalo její vlastní srdce, i drahému dítěti svému vštíplila. Této pobožnosti a bázni Boží učme se i my od svaté Anny; vždyť pak jest, představujem-li si její obraz, jakoby na nás volala se Žalmistou Páně: „*Pojďtež synové, slyšte mne; bázni Hospodinově vyučovati vás budu!*“ Žalm 33, 12. O této bázni Boží a pobožnosti píše sv. apostol Pavel: „*Pobožnost jestit ke všemu užitečna a má zaslíbení nynějšího života i budoucího.*“ (1. Tim. 4, 8.)

Vy pak matky, manželky a panny přítomné, nedejte se mýliti vyzváním Žalmisty volajícího: „*Pojďtež synové, slyšte mne; bázni Hospodinově vyučovati vás budu!*“ Nedomnívejte se, žeby se výrokem tímto pobožnost a bázeň Boží toliko pohlaví mužskému odporoučela. Ba naopak; ač pobožnost a bázeň Boží každému člověku bez rozdílu a ke všemu užitečna a potřebna jest, nicméně přece právě *pohlaví ženské* ozvláštní pobožností a bázní Boží skvíti se má, aby sobě obhájilo čest a slávu, kterouž mu Církev svatá přičítá, jmenujíc ho „*pohlavím nábožným*“, jakož také aby se hodným stalo chvály v knize přísloví 31, 30 obsažené v těchto slovích: „*Žena, která se bojí Hospodina, chválena bude.*“ Aby si však každá z vás přítomných tím spíše zasloužila chvály této, budeme se dnes pozorně obíratí otázkou: „*Proč jest pohlaví ženskému ozvláštní pobožnosti a bázně Boží zapotřebí?*“

Já pak hodlám s milostí Boží povysvětliti vám v dílu I., že *pohlaví ženské ozvláštní pobožnosti a bázně Boží zapotřebí má pro sebe*, a v dílu II., že *pohlaví ženské ozvláštní pobožnosti a bázně Boží zapotřebí má pro jiné*.

Rozjímání to započnu ve jménu Páně s vroucným přáním, byste mu věnovali pozornost nerušenou ke cti a chvále svaté Anně a k vůli vlastnímu prospěchu svému.

D Í L.

Pohlaví ženské má ozvláštní pobožnosti a bázně Boží zapotřebí — pro sebe.

Vážně poučoval Christus Pán učeníky Svě řka: „*Každý strom dobrý ovoce dobré nese, zlý pak strom zlé ovoce nese. Nemůžeť dobrý strom zlého ovoce nésti, ani strom zlý ovoce dobrého vydávati.*“ Mat. 7, 17. 18. — Nejvzácnější a nejdokonalejší cnosti blahoslavené Panny Marie, Rodičky Boží, mezi nimiž anjelská pobožnost a bázeň Boží jako nejjasnější hvězda svítí, musíme považovati za výborné ovoce, jehož vedlé milosti Boží vypůsobila její matka, svatá Anna. Jakož jest ovoce dobré výtvořem stromu dobrého, tak také jsou skvělé cnosti Marie Panny výtvořem a odleskem její cnostné matky, svaté Anny. Svatá Anna vštěpovala v útlé srdce své dcerušky Marie všecky svaté cnosti, zvláště pak onu vroucnou pobožnost a bázeň Boží, jižto veškeren život blahoslavené Panny Marie již na tomto světě leskem nebeským ozářen byl. — Tím však svatá matka Anna na srozuměnou dala všem matkám, aby rovněž dcerám svým vštípiley ozvláštní pobožnost a bázeň Boží, jižto velice za-

potřebí mají pro sebe, a sice jako panny, jako manželky, jako matky a jako hospodyně.

a) Ozvláštní pobožnosti a bázně Boží mají pro sebe zapotřebí — *panny*. Trojnásobné pokušení, kteréž pochodí *od světa*, t. j. od zlých lidí, *od vlastního těla* následkem prvotného hříchu, a *od ďábla*, nepřítele lidského, doléhá sice na každého člověka bez rozdílu pohlaví, ale nejvíce a nejkruťěji na pohlaví ženské vůbec a na panny ozvláště. Tudyž přede vším pannám odporučím, aby uposlechly důrazného napomenutí *svatého Pavla*, kterýž píše: „*Oblect se v odění Boží, abyste mohli státi proti úkladům ďábelským.*“ (Efes. 6, 11.) A kteraké pak jest ono odění, v něžto se obléci máte, abyste mohly státi proti úkladům ďábelským? — Odění to jest *víra nezvratná* a z ní se rodící *pobožnost a bázeň Boží*. Či kdoby se odvážil důvěrovati v sebe, že může bez pobožnosti a bez bázně Boží vítězně státi proti úkladům ďábelským a proti pokušením mnohostranným?

Povážíme-li dále, že nemalý počet panen řízením Božím v takových poměrách a okolnostech se nachází, že nemohou stav svobodný vyměnití za stav manželský — anebo, máme-li na paměti panny takové, ježto z vyšších příčin a důvodů, pro čest a slávu Boží, pro blaho svých bližních, a pro jistější spasení své spravují se hlubokým výrokem *svatého apostola Pavla*: „*Panna, která se vdá, dobře činí, ale která se nevdá, lépe činí,*“ (1. Kor. 7, 38.) a volí, což dokonalejšího jest, totiž ustavičné panenství: nemusíme-liž po nedlouhém přemýšlení vyznati, že mají i panny tyto ozvláštní pobožnosti a bázně Boží zapotřebí — *pro sebe*, aby čest a slávu panenského stavu svého a své věčné spasení obhájily, nedadouce se mýliti ani

pernou zkouškou opuštěnosti, ani potupou a posměchem sprostých světákův, kteřížto nechápajíce, což Božího jest, nezřídka špinavý jazyk svůj otírají o panny ctihodné? — A povězte mi, který mládenec nebo muž, hledaje společníci na pouti vezdejšího života, nedalby přednost panně pobožné a bôhabojné před pannou lehkovážnou a rozpustilou? Každý — leč takový, jenž má v hlavě tmu a v srdci bahno; a s takovým tuším neodhodlá se panna rozumná vstoupiti v stav svatého manželství! — Kdožby tedy pochyboval, že panny mají zapotřebí ozvláštní pobožnosti a bázně Boží, kteráž je činí bernými, a kteráž jest jim kotvicí jistou na moři vezdejšího života?

b) Ozvláštní pobožnosti a bázně Boží mají pro sebe zapotřebí — *manželky*. — „*Není všecko zlato, co se třpytí,*“ hlásá prastaré přísloví našeho slovan-ského národa. I stav manželský ve své zemské čili světské stránce z daleka zdá sa býti mnohem sladší a krásnější, jako z blízka, tak že mnohá manželka nedlouho po radostném sňatku a po hluchém veselí s bolestným podivením si buď myslívá, buď říkává: „*Za svobodna jsem o stavu manželském jinak soudila!*“ — Inu arcíť, ubohá (je-li sama skutečně rozumná a dokonalá manželka) se nenadála, že sliby ženichem činěné hned v prvním, v druhém létě se rozplynou jako březnový sněh, na poledním slunci; ubohá se nenadála, že mladý manžel její má rozum tak mělký a srdce tak pusté; ubohá se nenadála, že mu budou karty milejší nad dobrou, užitečnou knihu, džbánky libozvučnější nad zvony chrámové, a společníci z mokré čtvrti vábnější nad manželku a nad dítky; ubohá vidí, že beránek, kterýž jí před oltářem Božím pravici podal a svatou přísahu složil, navzdor všemu tomu

roucho ovčí svlekl a vlkem divokým se býti osvědčil. — Ubohá bolestnou tuto zkušenost vidí po pravici, a po levici nerozlučnost svazku manželského, ježž toliko smrt uvolnití může. — Jiná manželka nezpytelným dopuštěním Božím podobá se svaté Anně v tom, že jest neplodná, a snad jako svatá Anna od lidí nelaskavých, aneb od samého manžela krátkozrakého a podezřivého snášeti musí nespravedlivé výčitky a pomluvy. —

Odkud, táži se nešťastných manželek takových, nabudou potřebné síly a potěchy, aby rekovsky snášely těžký kříž, jehož se jim ve stavu manželském dostalo? — Odkud této síly a potěchy nabývala svatá Anna, tento slavný vzor manželek? Svět již dlouho stojí a každý na něm ze zkušenosti věděl a ví, že jest jenom jediná studnice, z nížto se v okolnostech tak hrozných prýští potřebná síla a potěcha; a studnice ta jest pobožnost a bázeň Boží.

c) Ozvláštní pobožnosti a bázně Boží mají pro sebe zapotřebí — *matky*. Nejhlavnější a nejsladší tužbou manželky jest, aby se stala matkou. I svatá Anna po mnohá léta neplodnosti své vroucně modlívala se k Hospodinu, aby ji obdařiti ráčil plodem života. — A však jakých starostí béře na sebe matka svědomitá! Jakým obětím musí se podrobiti! Nezřídka vydává se pro rozeňálko své sama v nebezpečení smrti; musí se mnohých věcí k vůli kojenci svému odříci; musí pro něj mnohou noc bez spánku strávit; musí s nemocným nebo umírajícím dítětem svým nevyslovné bolesti snášeti! — A kdož vypoví starosti matky svědomité, aby se dítě její jinými nepokazilo, aby nepřišlo k úrazu na těle nebo na duši! — Čím pak, pro Bůh, má se utužiti matka ve všech těchto bolestech, starostech, obětích

a těžkých povinnostech? Já znám, a Církev svatá zná jenom jediný zkušený prostředek, a ten jest — ozvláštní pobožnost a bázeň Boží!

d) Ozvláštní pobožnosti a bázně Boží mají konečně pro sebe zapotřebí — *hospodyně*. Dostati statek po rodičích, anebo vdáti se na hospodářství — bývá úsilovným přáním mnohé panny. — Ovšem, státi se paní a hospodyní, míti čeládku, jižto se může rozkazovati, vládnouti klíči od skříní, od špižírny od sklepů a od sýpky — toť jsou lákadla veliká, ale také břemena veliká! Vímeť, že není zásluhou býti hospodyní — ale býti hospodyní opatrnou, moudrou a spravedlivou. A však opatrnost, moudrost a spravedlnost nerůste ani na polích, ani na loukách; tu musí mladá hospodyně do hospodářství přinést. Č domníváte-li se, že jest věcí snadnou — spravovati čeládku, za kterouž hospodář a hospodyň na soudu Božím odpovídati bude, tak, aby ostala aneb přivedena byla na dobrou cestu, aby ve službě světské nezanedbávala služby Boží, aby pro výdělek zemský neztratila mzdu nebeskou? — Veliké úloze této dostojí jen taková hospodyň, kteráž má duši svou plnou ozvláštní pobožnosti a bázně Boží, neboť víme, „že počátek moudrosti jest bázeň Boží.“ (Žalm 110. 10.)

Obšírněji o důležité věci této mluviti nemohu a nechci, domnívaje se, že z toho, co jsem pověděl, upevniți jste se v přesvědčení, že pohlaví ženské ozvláštní pobožnosti a bázně Boží zapotřebí má *pro sebe*. Proto výborná matka svatá Anna blaho-slavenou dceru svou, svatou Marii, s největší pečlivostí cvičila a utvrzovala v pobožnosti a v bázni Boží.

A však na tom přece ještě nemůžeme přestat, než musíme se přesvědčiti také o tom, že pohlaví

ženské má ozvláštní pobožnosti a bázně Boží zapotřebí — i *pro jiné*. O tom však promluví v dílu druhém.

Díl II.

Pohlaví ženské má zvláštní pobožnosti a bázně Boží zapotřebí — pro jiné.

Pohlaví ženské v každém poměru života ve-
zdejšího rozhodně působí na každého, kdo s ním
obcuje; a toto rozhodné působení pokolení žen-
ského osvědčuje se ve směru dobrém i špatném.
Proto čteme v knize Kazatele 7, 27.: „Žena jest
jako osidlo lovcův, srdce její jako síť a ruce její
jako okovy.“ Jestliže tedy panna nebo žena pro-
niknuta jest pobožností a bázní Boží v obcování
s jinými, pak zajisté blahoplovně působí na ně.

1. Považme mocné a rozhodné působení *pan-
ny*. Čehožby neučinil mládenec k vůli panně, o
nížto se pro stav manželský uchází? Nebývá-liž
její mocí jako upoután? — Vidí-li mládenec, že
panna, po nížto srdce jeho touží, jest nábožná,
bohabojná a mravná, a poznává-li, že jí na tom
záleží, aby i budoucí manžel její takovým byl, ji-
stotně se vynasnaží, aby se jí ve svém chování
připodobnil, — bude míti jazyk svůj na uzdě, aby
netlachal věci lehkomyšlné, necudné a špatné, ja-
kož činívají mladíci nezkušení, nevzdělaní a poše-
tilí; bude vážně měřiti všecky kroky a podniky
své, aby skutkem rozpustilým nebo zlostným ne-
ztratil její přízeň a náklonnost. — A co dobrého
způsobiti může panna pobožná a bohabojná v ka-
ždé společnosti? Dotěrný prostopášník v její spo-
lečnosti se zardí a zastraší tak, že se neosmělí

neslydalou řečí neb písní urážeti přítomnou stydlivost a poctivost panenskou.

Poznáváte-li z toho, co jsem napověděl, že pohlaví ženskému již v panenském stavu zapotřebí jest obvzvláštní pobožnosti a bázně Boží — pro jiné? — O pravdivosti výroku tohoto přesvědčíte se ještě více, povážíte-li onu dobu životní v pohlaví ženském, kdy se panna stane *manželkou, matkou a hospodyní*.

2. Ačkoliv *manželka* křesťanská dobře ví a nikdy nezapomíná, že jest muž hlavou v manželstvu, jako jest Christus hlavou v Církvi — ačkoliv tedy nikdy a nikterak nechce pořádek Bohem stanovený převraceti a nad manželem svým panovati: nicméně přece bohabojná a moudrá manželka s milostí Boží nalezne příhodných prostředkův, aby blahodatkně působila na manžela svého, pokud toho potřebí jest. Jenom tvrdošíjný, zarputilý, zkažený manžel může nevšímavým a necitelným ostati, když manželka bohabojná radí, prosí a s pláčem zařiká. Jako opatrná a krásná manželka *Abigail* prosbou svou ukrotila rozhněvaného krále *Davida*, kterýž s ozbrojenci svými na hrdle potrestati chtěl jejího manžela, tvrdého, zlého a zlostného *Nabala* (I. Král. 25.): podobně může bohabojná a opatrná žena mnohdykráte manžela svého odvrátiti od cesty hříšné, může hněv jeho uhasiti, může lehkovážnost jeho obmeziti a vyléčiti, může v srdce jeho pobožnost a viru vštípati, může hněv a zlobu z duše jeho vypuditi, může mu těžký vezdejší život osladiti, může mu věčné spasení pojistiti. — O věci této výborně napsal *svatý apostol Petr* řka: „*Ženy, buďte poddány mužům svým, aby, jestli kteří nevěří slovu, obcováním žen bez slova získáni byli, an spatřují v bázni čisté obcování vaše.*“

(I. Petri 3, 1. 2.). A sv. Pavel píše: „*Posvěcen (t. j. obrácen) bývá muž nevěřící skrze ženu věřící,*“ (I. Kor. 7, 14.) Ejhle, kterak manželkám zapotřebí jest obzvláštní pobožnosti a bázně Boží pro jiné?

3. A však nejsvrchovanější potřeba obzvláštní pobožnosti a bázně Boží v pohlaví ženském ukazuje se u matek.

Padesáte mužův z města Jericha přišlo k Eli-seovi proroku a pravili: „*Hle, býti v městě tomto předobře jest, jakož ty sám, Pane, vidíš, ale vody jsou nejhorší a země neúrodná.*“ — *Eliseus* rozkázal jim: „*Přineste mi nádobu novou a nasype do ní soli.*“ Pak vzal nádobu tu, a vsypal sůl do studnice, uzdravil vody ty, a nebylo v nich ani smrti, ani neplodnosti. (4. Král. 2.) Proč nevsypal prorok *Eliseus* sůl do proudu řeky, nébrž vyšel až k samé studnici, až k pramenu, židlu čili zdroji, aby tam sůl vsypal? Proto, že jest těžko a neprospěšno napravovati vody v silném proudu, do něhož z pramene pořád přitéká voda špatná. — Kdyby za našich časů povstal prorok *Eliseus*, mohlbych jíti k němu a říci mu: „*Hle, býti v městě tomto, v městečku tomto, v dědině této předobře by bylo, jakož ty sám, pane, vidíš; ale obcování obyvatelův mnohých podobá se proudu vod nejhorších a zemi neúrodné.*“ — A prorok *Eliseus* zajisté by radil, aby se sůl pobožnosti a bázně Boží sypala do pramene, do zdroje proudu tohoto. Studnicí a zdrojem obcování lidského jest věk nejútlejší. Jestliže se mládež na prvopočátku napájí vodou špatných řečí, napotom když vzrůstá v proud mohutnější, ve školách a ve chrámech těžko bývá napravit ji. Hned u samého zdroje života vezdejšího musí do duší dětcích sypána býti sůl pravé pobožnosti a bázně

Boží, a tak se časem jistotně napraví všecken proud dospělých. A komu dal Pán Bůh popředně tuto velikou a rozhodnou úlohu pravého vychování? — Vím, že každý z vás odpoví: „*Matkám.*“ — Matka, ježto sama ráda se obírá myšlenkami mělkými a špatnými — ježto sama jazyka svého užívá toliko k pošetilemu tlachání nebo k pomluvám — ježto sama v duši své a v srdci svém nemá pobožnosti a bázně Boží, nemůže jí arcit dítkám svým vštipiti. — Ale pravá a svědomitá matka křestanská, jejíž srdce jest naplněno myšlenkami o Bohu, bývá nejvýmluvnější a nejhovornější, když dětem svým vypravuje o Pánu Bohu a o Jeho svatých. A toto zdravé semeno pobožnosti a bázně Boží, kteréž hodná matka v nejútlejším věku klade dítěti svému do srdce a do duše, tak zmohutní a se zakoření v něm, že mnohdykráte ani zlá slova, ani zlé příklady svůdníkův a rouhačův nemohou je vyrvatí a udusiti. Dítě takové podobá se nezřídka *svatému mučeníku Románu*, kterýž v dětském věku svým katanům tázajícím se: „*Kdo ti řekl, že Ježíš Kristus jest Bůh?*“ odpověděl zkrátka a určitě: „*Matka má!*“ —

Šťastná matka, jejíž synové a dcery každou práci svou začínají znamením svatého kříže a nábožnou modlitbou řkouce: „*Nebožka matka mi říkávala: Jen kdo s Bohem začínává, všechno dobře dokonává.*“

Šťastná matka, jejíž synové a dcery lidem malé víry a mělkým rozumářům odpovídají: „*Nebožka matka mi říkávala: Ne vše na rozum, ale více na Boha dávej.*“

Šťastná matka, jejíž synové a dcery v každém kříži svém a v každé nemoci své se těšívají: „*Ne-*

božka matka mi říkávala: *Bůh dal život, Bůh dá i zdraví!*“

Šťastná matka, jejíž synové a dcery v čas pokušení ke hříchu i na tajných místech opakují sobě slova její: „*Boj se Boha, styď se lidí: nehřeš nikde, Pán Bůh vidí!*“

Šťastná matka, jejíž synové a dcery ve všech případech života v úplné odevzdanosti do vůle Boží pravi: „*Nebožka matka říkávala: Jak Bůh ráčí, tak ať kráčí!*“

Každý dobrý skutek takovýchto křesťansky odchovaných synův a dcer jest velevzácnou perlou do koruny věčného blahoslavenství, jížto Bůh vševědoucí a spravedlivý korunuje v nebesích matku nábožnou a bohabojnou.

4. Konečně pak ženským obzvláštní pobožnosti a bázně Boží zapotřebí jest pro jiné jakožto *hospodyním*.

Svědomitá hospodyně dobře ví, že jest u Boha odpovědna za celou domácnost, t. j. netoliko za své dítky, než i za svou čeládku; a proto každá hospodyně, chová-li pravou pobožnost a bázeň Boží v srdci svém, a hlásá-li ji netoliko slovy než také i příkladem svým celé domácnosti, podobá se *ženě ve svatém evangeliu, kteráž vzavši tři měřice mouky, dala krasu do ní, až zkysala všechna; její pobožnost a bázeň Boží stane se takovým krasem blahodatným, kterýž pronikne celou domácnost její.*

Nyní, tuším, poznáváte, že pohlaví ženské obzvláštní pobožnosti a bázně Boží zapotřebí má netoliko pro sebe, než i pro jiné. A proto výborná matka, svatá Anna, milované dcerušce své, blahoslavené Panně Marii, od mladosti nejútlejší slovem i příkladem vštěpovala pobožnost a bázeň Boží; a tímto zbožným vychováním položila zákl

ke všem, těm překrásným svatým cnostem, jimiž Maria blahodárně působila na každého, s nímžto jí obcovati bylo. V pobožnosti a v bázni Boží, jížto ozdobila dceru svou, záleží největší sláva svaté Anny. V pobožnosti a bázni Boží záleží také největší čest veškerého pohlaví ženského.

Aj, tedy učinitež všickni, zvláště pak vy přítomné panny, manželky, matky a hospodyně dnes na slavnost veliké patronky své, svaté Anny, pevné a nezvratné předsevzetí, že i vám po všechněm času života bude nejhlavnější snahou, byste se předně samy utvrdily v pravé pobožnosti a bázni Boží a ji napotom vždy a všudy šířily v okolí svém. Samy můžete se ustáliti v pobožnosti a bázni Boží pozorným posloucháním slova Božího na kázání a na křesťanském cvičení a bedlivým čtením v dobrých knihách, jichžto vám v našem věku k. p. *naše Moravské Dědictví svatého Cyrilla a Methodia, a Dědictví sv. Jana Nepomuckého v Praze* podává. Každá z vás, učiní-li toto pevné předsevzetí, na přímluvu svaté Anny s milostí Boží přesvědčí se po nedlouhu o hluboké pravdivosti výroku svatého Pavla: „*Pobožnost jest ke všemu užitečná a má zaslíbení nynějšího života i budoucího.*“ Amen.

Na slavnost

svatého Martina, biskupa.*)

„Bratří, nechtež mne raději k
nebesům nežli k zemi pohlížeti.
Slova umírajícího sv. Martina.

„Královna ze Sáby, když byla uslyšela pověst
o Salomounovi ve jménu Hospodina, přijela, aby

ho zkusila v pohádkách. A přijevši do Jerusalema s komonstvem velikým a se zbožím, s velbloudy nesoucími vonné věci a zlata velmi mnoho a kamení drahého: přišla ke králi Šalomounovi, a mluvila jemu všechno, což měla na srdci svém. I zodpovídal jí Šalomoun všechna slova, kteráž mu byla předložila; a nic nebylo skrytého před králem, načby jí byl neodpověděl. Když uzřela královna ze Sáby všecku moudrost Šalomounovu, i dům, kterýž byl vystavěl, i pokrmý stolu jeho, i příbytky služebníků, i pořádky přísluhujících, i roucha jejich, i číšníky, i oběti zápalné, kteréž obětoval v domu Hospodinově: neměla více ducha. I řekla ke králi: Pravat jest řeč, kterou jsem slyšela v zemi své o řečech tvých a o moudrosti tvé; nevěřila jsem vypravujícím mně, až jsem sama přišla a uzřela očima svýma, a zkusila jsem, že není mi práveno ani polovice; větší jest moudrost tvá i skutkové tvojí, než-li pověst, kterou jsem slyšela. Blahoslavení muži tvojí a blahoslavení služebníci tvojí, kteří stojí před tebou vždycky a slyší moudrost tvou!“ Toto krásné vypsání čteme v III. knize královské 10, 1—8. Královna Sabejská, ač měla sama velikou moc a slávu, přece byla leskem v paláci Šalomounově jako oslepena; ač byla sama bohatá, přece obdivovala se bohatství Šalomounovu; ač byla paní moudrá, přece žasnula nad moudrostí Šalomounovou: ač byla dobrotivá a velkodušná: přece velebila dobrotu a velkodušnost Šalomounovu. Když poznala moudrost, slávu a moc Šalomounovu, tak se divila jemu, že neměla již ducha více — že byla jako bez sebe! —

Jako královně Sabejské u Šalomouna, rovněž tak děje se i nám, když proskoumáme a poznáme život některého svatého nebo světice Boží. Myt se přesvědčujem, že myšlenky a žádosti svatých

jsou naprosto jinaké, než-li myšlenky a žádosti naše; svatí jinak mluvili jako my; svatí jinak obcovali jako my; svatí jinak trpěli jako my. Nepodobní býváme ponejvíce svatým v životě svém, ale rádi bychom se jim podobali ve smrti — rádi bychom tak šťastně, tak svatě umřeli, jako oni. Ba mnohdykrát ani nerozumíme nebo nechceme rozuměti životu některého svatého; nemůžeme pochopiti, kterak se stávkův a radostí pozemských odříci a vzdáti, kterak takových obětí přináseti, kterak takové muky přetrpěti, kterak tolik nocí probděti, kterak takových skutků vykonati mohl. Byťby sebe větší byla moudrost naše, my přece obdivovati se musíme moudrosti svatých tak, že jako bez sebe býváme — že samým úžasem takorča již ani ducha více nemáme.

Drazí posluchači moji! Obdivujme se cnostnému, činnému, obětivému, rekovskému životu svatého Martina, kteréhož dnes Církev svatá všem věřícím svým, zvláště pak Vám na oči vystavuje, anť se stal popředním patronem milé farnosti Vaší. A však neobdivujte se velikému svatému tomuto jen na plano a bez prospěchu; ale proskoumejte jeho smýšlení, mluvení a jednání tak, aby se v duši Vaší ujalo a Vás již v životě tomto připodobnilo jemu.

Mne pozval na dnešek Váš velebný a o spasení Vašich duší horlivě pečlivý pastýř duchovní, abych řečí svou pomohl rozmnožiti čest a slávu Boží, chválu vašeho velikého patrona, svatého Martina, a Váš prospěch. Ani prvního, ani druhého, ani třetího bych nedovedl sám ze sebe bez pomoci a milosti Boží. Aby však nebyla marná a bez užitku slova má, prosím a vzývám Pána Boha, aby mi uštědřil daru Ducha Svatého skrze Ježíše

Christa a na přímluvu svatého biskupa Martina, jehož řeč bývala proniknuta vyšším světlem a duchem, krásou, čistotou a jádrností, ačkoliv vysoké a učené školy nebyl navštěvoval. Doufaje, že mne Bůh milostivý pomoci Své neodepře, budu mluvit Vám. Mluvit — ale o čem? — Na den svatého biskupa Martina nemůže pochybno býti, coby bylo obsahem chvalořeči jeho. Jeho svatý život jest tak krásný, tak bohatý, tak příkladný, tak poučný, že se ho ani na krok vzdáliti nemohu a nechci.

Svatý Martin a jeho věk bude látkou dílu prvního.

My a náš věk bude obsahem dílu druhého.

Než-li počnu, musím Vám opakovati slova již vyřknutá: „Obdivujte se velikému svatému tomuto, ale neobdivujte se mu jen na plano a bez prospěchu; než proskoumejte jeho smýšlení, mluvení a jednání tak, aby se v duši Vaší ujalo a Vás již v životě tomto připodobnilo jemu.“ K tomu však potřebí jest vedlé milosti Boží Vaší dobré vůle a pozornosti.

Díl I.

Svatý Martin a jeho věk.

Tři sta krvavých roků uplynulo od narození Christa Pána. Pohanští císařové již byli vynaložili všechnu moc i zuřivost svou, aby vyhubili víru křesťanskou a obhájili modloslužbu pohanskou. S panováním císaře Diokletiana skončilo se desáté desíleté ukrutné pronásledování křesťanův, a tehdáž vyryto bylo na kamení: „*Křesťanství jest zahlazeno!*“ Tak se totiž domnívali krátkozrací po-

hané: zatím však prstem neviditelným, ale všemohoucím vyryl již Christus Pán na skále Své Církve, o níž byl vypověděl, „že jí brány pekelné nepřemohou,“ pravdu skutečnou: „*Pohanství jest zahlazeno!*“ Neboť v tu dobu již byla víra křesťanská zakořeněna více méně ve všech tehdejších národech, a pokud se nesměla veřejně jeviti svatou bohoslužbou, potud plápolala tím vroucněji v srdcích tisícův Christu získaných. Roku 305 složil ukrutník Diokletian vládu se sebe a již po roce stal se Konstantin císařem v Gallii, a po mnohých bojích roku 323. samovládcem celé ohromné říše Římské. Tomuto císaři hned s mlékem mateřským vštěpovala vlastní matka křesťanská, svatá Helena, v útlou duši úctu k svatému kříži a víru v Christa Ježíše. Když pak on sám co panovník pomocí kříže stal se ve válkách vítězem a Konstantinem Velikým: z vděčnosti a z přesvědčení šířil slávu Církve svaté a stavěl chrámy pravému Bohu trojjedinému. Tu již křesťané rovným právem připouštění byli ke všem i nejvyšším úřadům a hodnostem, a směli ve všech zemích velikého císařství Římského veřejně svaté náboženství své vyznávat. A však tajných a úskočných nepřátel přece ještě měla víra křesťanská, proti kteréž četní pohané tvrdošíjně buď z předsudků, buď ze zisku kde a jak mohli brojili slovem a písmem, vtipem a hrubostí, posměchem a podezříváním, nemohouce ji veřejně pronásledovati.

I nynější Uherská země, tehdaž Pannonií zvaná a národem slovanským obývaná, byla krajem čili provincií ohromného císařství Římského. V zemi této, v městě Sabaří, kteréž nyní Kamenec (Steir am Anger) sluje, narodil se roku 317., tedy již za panování Konstantina Velikého, z pohanských ro-

diců ten, jehož památku dnes slavíme. Otec jeho byl vojenským plukovníkem. Hned co dítě přišel Martin s rodiči svými do města Pavie v Itálii, kdežto — ovšem pohansky — vychován byl. Měť však i proti vůli rodičův začasté příležitost, rozmlouvati s křesťany a navštěvovati jejich služby Boží. Toto neúhledné semínko zúrodnila milost Boží v jeho duši tak, že se již v desátém roce svém samovolně zapsati dal do počtu těch, jenž byli v náboženství křesťanském vyučováni a k svatému křestu připravováni. Po dvouletém vyučování pak roznícen byl takovou láskou ke Christu a touhou po dokonalosti křesťanské, že se chtěl všeho pohodlí a všech společenských radostí vzdáliti a na poušť se odebrati; ale v tom mu bránili sami kněží pro křehkost mladého věku. —

Hle, ještě ani křestu svatého nedosáhl, a již vydávala víra v Christa Ježíše spanilé květiny cností křesťanských, totiž: *obětivost a zapíráni sebe*, v kterýchžto cnostech se cvičiti zajisté měl příležitost u svých pohanských rodičů, před nimiž se nesměl za křesťana vydávati.

Když bylo svatému Martinovi 15 let, vlastní otec jeho dal jej odvésti k vojsku; byl pak vřaděn do pluku jezdeckého v Gallii — v nynějším Francouzsku. U vojska, ač tam u soudruhů pohanských mnoho špatného vídal a slýchal, Martin přece svatě živ byl a za příkladem neřídkých vojínův, kteříž byli v čas pronásledování za Christa umříti volili. Pod brněním železným choval Martin srdce čisté a k chudým útrpné. Se služebníkem svým nakládal jako s bratrem; žil velmi šetrně a střídmě; a co mu ze žoldu zbylo, dával chudým.

Čistota srdce, soutrpnost, šetrnost a dobročinnost — jaká to libovonná kvítka pro věnec slávy,

kterýž sobě uvíjel svatý Martin v životě svém? — Zvláště jeho *soutrpná dobročinnost k chudým* dostoupila v tu dobu vysokého stupně dobrým skutkem, jemuž se i hned dostalo zasloužené odměny. Míním zde onu světoznámou událost ze života sv. Martina, kterouž i Vy nad hlavním oltářem Svým vyobrazenu máte. Za dne zimního jel mladý voják Martin na bruně vedlé svých soudruhů do města Ambiani — nyní Amiens; v bráně městské žalostně prosil žebrák polonahý o almužnu. Žáden z jezdců nevyslyšel prosby jeho, a Martin neměl peněz u sebe; ale s outrpností s žebrákem zimou se třesoucím pohnut jsa vytasil meč, rozpůlil plášť svůj, dal žebrákovi jednu půli, druhou pak zase vzav na sebe, jel za soudruhy svými. Nedbal na posměch a potupu, kterouž pro svůj směšný oděv slyšeti musel, a radoval se z toho, že nahého přiodil. Tento neobyčejný skutek dobročinnosti došel též neobyčejné odplaty. Zjevilt se mu v příští noci sám Ježíš Christus přioděný darovanou půlí pláště a pravil anjelům Jej doprovodicím: „*Ajhle Martin, čekanec křestu, přiodil mne rouchem tímto!*“ Vojín Martin milostí zjevení toho tak jest byl dojat, že se nedlouho po tom, jsa 18 roků stár, pokřestiti dal.

Když byl svatý Martin svá léta na vojně vysloužil, žádal a dostal propuštění, po kterém se po několik roků v samotě a v soukromnosti zdokonaľoval ve cnostech křesťanských.) Pak se vydal na cestu do Poitiersu k svatému biskupovi Hilariovi, jenž, poznav jeho neobyčejnou cnotu, chtěl jej za jáhna vysvětliti; ale pokorný Martin s tíží přivolil, aby mu svatý biskup nižšího posvěcení na zažehnavče udělil.“

Arcit, rek křesťanský, který se toliko cnost-

mi skvěl, musel míti základ všech cností — totiž pokoru; a právě pro tuto pokoru doprovoděno jest bylo nižší posvěcení jeho velikou milostí Boží, neboť se stal mocným zažehnavacem zlých duchů, což mnohými zázračnými skutky v životě svém osvědčil.

Zatím se rodiči jeho odstěhovali opět do Sabarí v Pannonii — v nynějším Uhersku, a vděčný syn Martin vážil z Gallie dalekou a obtížnou cestu k nim, aby je získal Christu. Na té cestě v horách Alpských i zbojníka, kterýž jej usmrtiti chtěl, pohnul k pokání a ku vstoupení do kláštera přísného. — Ve vlasti své Pannonské přivedl netoliko milovanou matku svou, než i množství jiných krajanův do lůna Církve svaté. A však vedlé radosti této vydobyl sobě tamto i zásluhy vyznavače Christova. an pro víru pravou od bludařův Ariánských, hlavně v Pannonii zahnízděných, metlami mrskán a vyhnán byl.

Šel do Italie a u města Janova (Genua) na opuštěném ostrově Gallinaria vedl s jedním knězem přísný poustevnický život. Roku 360. odebrál se opět do Poitiersu k svatému Hilariovi, od něhož dostal kus země dvě hodiny cesty od města jmenovaného, kdežto vystavěl první klášter v Gallii, nazvaný Ligugé. V klášteře tomto zkrřísil jednoho čekance křestu z mrtvých, a prvním zázrakem tímto jakož i svatým životem rozhlásila se slavná pověst o něm tak, že roku 371., když umřel Lidorius, biskup Tourský, lstí a násilím do města toho přiveden a za biskupa prohlášen a vysvěcen byl.

Nicméně i jako biskup ostal věren své zamilované chudobě, prostotě, pokoře a samotě. Z počátku obýval v malé chýži u svého kostela, později pak nedaleko města Toursu v nově vysta-

veném klášteře Marmoulieu, kdežto se kolem něho až na 80 mnichů ze všech stavů v přísné kajícnosti shromáždilo, z nichžto mladší obírali se opisováním nábožných kněh pro služby Boží a pro věřící. Při tomto klášternickém životě však sv. Martin v ničem nezanedbával svůj vznešený úřad biskupský, tak že pro horlivost svou nazván jest byl „*apostolem Božskou prozřetelností seslaným.*“ — Svou výmluvností, svým krásným příkladem a mnohými zázraky přivodil zvláště venkovský lid ještě namnoze pohanský k poznání Boha pravého a Ježíše Christa. Mezi věřícími pak odstraňoval pověry z doby pohanské popůstale. — U císaře Valentiniana I. a Maxima stál sv. biskup Martin v takové vážnosti, že od nich všecko dosáhl, oč žádal, a tím způsobem zachoval mnohým nešťastníkům život, jiným pak vyprosil potřebné pomoci. Císařovna tak jej ctíla, že se za šťastnou pokládala, mohouc jemu u stola posluhovati, jako ondy Martha Christu Pánu. — Svou lásku k bližnímu dokázal sv. Martin nejskvěleji tím, že i za bludaře Priscillianisty a císaře Maxima orodoval, dokládaje, že se bludařům od biskupův z Církve vyobcovaným pro bludy náboženské život bráti nemá.

Takto plynul blahočinný život sv. biskupa Martina proudem všestranného požehnání, až pak se konec jeho přiblížil, když byl na cestě do vzdálené farnosti biskupství svého. Na cestě té se roznemohl a tratil všechnu sílu. Vida u sebe plačící a naříkající učeníky své, ač již toužil po pokoji věčném a po radostech nebeských, přece mluvil s úplnou odevzdaností do vůle Boží: „*Pane, je-li mne ještě potřebí lidu Tvému, já se nezdráhám pracovati, staniž se vůle Tvá!*“ — A však zimnice se množila — svatý biskup v žíněném rouchu

kajicně ležel na popeli a modlil se dnem i nocí s pozdvíženými rukama a s očima k nebi obrácenými. Nedal si ani slámy podložit, řka, že křesťan v kajicnosti na popeli umíratí má. Když pak kněží radili jemu, aby sobě trochu ulevil a na bok se položití dal, pravil : „*Bratři, nechtež mne raději k nebesům, nežli k zemi pohlížeti.*“ A tak leže odporučil svou duši svou Bohu a zesnul v Pánu roku 402. v osmdesátém šestém roce věku svého.

Tělo jeho bylo v Toursu slavně pochováno, a hned ke hrobu jeho pro mnohé zázraky, jenž se tam staly, se všech končin veliké poutě se konaly. Den svatého Martina zvláště ve Francouzsku stal se velikou slavností; jemu ke cti v celé zemi té i jinde mnoho kostelů se vystavělo, a králové Francouzští ctíli jej vezdy za svého a své říše patrona. — I Vám, milí farníci Lulečtí, dostalo se toho štěstí, že můžete sv. biskupa Martina za patrona farnosti Své ctíli, a proto jsme nyní rozvažovali jeho svatý život. Aby však povinná úcta svatého Martina nebyla jalová a planá, musíme v životě svém následovati šlepci jeho a konati cnosti ty, jimiž on se tak slavně skvěl. Kterak se to státi má, s pomocí Boží poznáte z dílu druhého, jehož předmětem máme býti my a náš věk. Obnovtež pozornost svou !

Díl II.

My a náš věk.

Prvá vlast sv. Martina, země Uherská, kteráž hned na konci druhého a na začátku třetího století křesťanského měla několikero biskupství, ač byla vícekrát zaplavena národy cizími, přece až do ny-

nějška zachovala v lůně svém i nejstarší obyvatelstvo Slovanské i jeho pověstnou a prostomilou nábožnost. Kdožby neznal dojemných zpěvů nábožných našich bratrů Slováků Uherských, kteříž i naše poutní místa hlaholem svým naplňují? — Na konci minulého století, za panování císaře Josefa II. (od 29. listop. 1780 — 21. února 1790), kterýž pro mnohé dobré snahy své posud ve věčné památce žije, byly hlavy učených ohledem na svaté náboženství tak spleteny, že i zákony zemské byly nezřídka pobožnostem a snahám katolickým nepříznivy. Tak n. p. vydán jest byl zákaz, o kterémž vám nepochybně Vaši nábožní rodiči a dědové, tak jako mně s bolestí vypravovali, že *se nesmí na pouť chodit*. Slováci z okolí Trnavského v bohumilé prostotě své nechtěli věřit, žeby skutečně takovýto zákaz vládou milovaného císaře dán býti mohl, a vypravili se jako v minulých rocích na pouť do Mariacele. Obvyklá cesta vedla je na samu Vídeň. Ve Vídni byl průvod jejich zastaven a samému císaři Josefovi bylo hlášeno, že Uherští Slováci proti zákazu jdou na pouť. Císař pán kázal vůdce sboru poutnického k sobě přivést a přísně se ho tázal, proč se osmělili proti zákazu na pouť jíti? Slovák, jakoby vyšším vnuknutím dobře odpověděl: „My podle učení samého Christa Pána s radostí platíme daně, a tak dáváme císaři, což císařovo jest; putující pak na svatá místa, chceme i Bohu dáti, což Božího jest. Jestli nám Jasnost císařská slíbíti a pojistiti ráčí úrodu zemskou, štěstí a Boží požehnání, ani na krok dále na pouť nepůjdeme.“ Císař Pán slyše řeč tak moudrou, propustil v milosti nábožné Slováky na pouť. Událost tu vypravoval onen vůdce poutníkův sloven-

ských sám někomu *), z jehož věrohodných úst já ji mám. — Zdali tuto nevidíme ztvrzenou výpověď Christovu: „*Chválím Tě, Otče, Pane nebes i země, že jsi skryl tyto věci před moudrými a opatrnými, a zjevil jsi je maličkým?*“ Mat. 11, 25.

Národ francouzský byl již ode dávna ve všech věcech vzorem pro ostatní národy evropejské; tudíž na konci minulého století i nákaza náboženská z Francouzka přišla k nám, čím se mnoho bludův uhnízdilo ve hlavách těch, jižto kolem trůnův panovníckých byli. Domnívali se, žeby bylo možno dávatí císaři, což jest císařovo, i když se nedává Bohu, což Božího jest. Převracovali pořádek stanovený Bohem, vydávající předpisy a nařízení i v takových věcech, v nichžto jenom biskupům, jakožto nástupcům svatých apostolů rozhodovati po-
vinno — a tak spoutána byla choť Christova — svatá Církev. Mimo proticírkevní zákazy posvátných poutí mnoho klášterů a chrámů se zrušilo; světské rozkazy míchaly se i do služeb Božích; nábožná bratrstva se zapovídala; učitelé na vysokých školách trousili do srdcí tehdejšího studentstva nevšímavost a vlažnost náboženskou, ba nezřídka i potupným vtipem dotýkali se základních článkův naší svaté víry — a ze škol takových vychodili vůdcové a správcové lidu katolického! Z toho ovšem přirozeně následovalo, že i v národě našem od jakživa horlivou nábožností pověstným tu onde začala ochabovati živá víra a pobožnost, a zmáhala se vlažnost a nevědomost náboženská. Zákony Církvi nepříznivé přešly z mi-

1) Mému dědovi Antonínovi Kuldovi, kterýž v životě svém 54krát byl z Ivančic na pouti v Marieceli, a se všemi vůdci sborů poustnických dobře znám byl.

nulého století do věku našeho a udržely se dílem v platnosti, dílem aspoň na papíře až do našeho času, kdy nám Bůh sám vzbudil nového Konstantina Velikého, aby napravil pořádek porušený, aby navrátil Bohu a Církvi Jeho, což Bohu a Církvi náleží; a tento Konstantin věku našeho jest náš milovaný panovník František Josef! —

Věk náš jest skutečně šťastnější, nežli bylo století minulé, a podobá se na mnoze věku sv. Martina. Tehdáž císař Konstantin Veliký dobrými zákony pojistil svaté Církvi práva Božská a odstranil zákony proti křesťanům vydané. V našem věku podobně náš císař Pán zrušil zákony proticírkevní a zavázal se zvláštní úmluvou čili konkordátem s nejvyšší hlavou Církve, papežem Piem IX., že bude hájiti svatá práva náboženství katolického. — Ve věku sv. Martina přestalo veřejné pronásledování Církve a všudy stavěli se chrámové a zvelebovaly se křesťanské služby Boží. V našem věku podobně mizí u všech vzdělanců zastaralá nenávisť náboženství katolického, probouzí se staroslavná horlivost a pobožnost, a císař Pán sám, jako ondy Konstantin Veliký pečuje o vystavení potřebných chrámů Páně; tak n. p. s císařskou chotí svou vloni položil základ k novému chrámu sv. Cyrilla a Methodia v Karlíně v Praze, a jeho strýc, arcivévoda Maximilian, zařídil sbírku v celém mocnářství na zbudování slavného chrámu ve Vídni. O mnohých jiných podporách kostelům propůjčovaných rodinou císařskou pomlčím, a zkrátka zmiňuji se o tom, že na všech stranách kostely a kaply v minulém věku pobořené se obnovují, jinde chrámové se ozdobují, aby se s prachem a se špinou odstranila s nich vlažnost a nevážnost víry minulého století. I vaše vzácná farnost — kdežto výminkou horlivost nábo-

žných předků se v ničem nepřerušila a tuším až k Vám dochovala — vykážati se může před Bohem a před světem podobnými skutky. Nové kříže zde na hřbitově, v Lulči a Nemojanech, vyličené oba kostely, Boží muky a sochy, nová Nemojanská kapla sv. Jana Nepomuckého, přípravy k novému kostelu sv. Cyrilla a Methodia v Rostenicích a právě příšlé věžní hodiny, jimiž sv. Isidor Vás každou ránou na zvon napomínati bude, abyste hledali spasení svého, pokud čas jest, an hodiny života vezdejšího rychle ubíhají — dávají svědectví o zbožnosti, kteráž panuje ve farnosti Vaší.

Aj, katolíci, toť jsou veliké a výmluvné známky věku našeho, ve kterém duch katolický, duch živé víry a pobožnosti se probouzí. Nechat nám bez prospěchu a bez užitku neuplyne tato doba spasení. Odhodlaně a horlivě se chápejme těchto milostí Bohem nám podávaných! Byste však tím jistěji na cestě této kráčeli ku předu, obračujte vezdy zrakův svých ke svému patronu, svatému Martinovi, a následujte šlepečí jeho!

Svatý Martin hned v útlém mládí svém toužil po křesťanských službách Božích a napotom vezdy horlivě se modlíval. — I Vy horlivě navštěvujte služby Boží, osvěcujte se zjevenou pravdou, která se Vám s mnohou bedlivostí hlásá; modlívejte se nábožně a setrvale v kostelích i v rodinách svých, aby příklad Váš mocně vzdělával již outlé dítky Vaše, tento nejdražší poklad pro království nebeské.

Svatý Martin odřikal se rozkoší světských a žil velmi střídme a šetrně, aby chudým pomáhati a skutky lásky křesťanské vykonávati mohl. — Bratří, sestry! láska jest výkvětem víry. Toť bude nejskvělejší důkazem víry v srdcích Vaších nejen doutnající, než plamenem hořící, když se budete zbytečných

aneb dokonce hříšných rozkoší a radovánek odříkati a když budete střídme a šetrně žíti, byste mohli z toho, co Vám Bůh ušetří, udělovati chudým a přispívat k okrášlování chrámův a služeb Božích.

Svatý Martin i co voják mezi pohanskými spoludruhy zachoval víru a pobožnost svou, a tím nám zanechal nejlepší důkaz, že i my můžeme v každém stavu a v každé společnosti s milostí Boží víru a zbožnost svou zachovati, nedadouce se mýlit ani špatnými příklady, ani lichými slovy zpodilých a rouhavých křiklounů a darmotlachů.

Svatý Martin i jako biskup zůstal věren své zamilované prostotě, poníženosti a pokoře. I my cvičme se rádi v těchto základních cnostech, nevypínajíce se nad chudšího bratra svého a nad stav svůj.

Svatý Martin shromáždňoval kolem sebe bratrstva, aby v tiché odstraněnosti tím horlivěji setrvati mohli na modlitbách a chvalozpěvích. I Vám zakládají se blahočinnou horlivostí velebného duchovenstva bratrstva a jednoty katolické; hleďtež je pilně navštěvovati, modlitbou se síliti, zpěvem se podněcovati a živým slovem v pravdě Božské rozum svůj osvěcovati.

Svatý Martin dával mnichům svým opisovati dobré knihy pro lid věřící, aby se tím více šířilo a zakořenilo svaté učení Christovo. — V sesterské vlasti naší česko-moravské povstaly dva ústavý Vám známé, i ve Vaší farnosti mnoho spoluoudů počítající, totiž Dèdictví sv. Cyrilla a Methodia v Brně, a Dèdictví sv. Jana Nepomuckého v Praze; oběma vydávají se spoluoudům za malý vkladek doživotně knihy výborné, knihy v našem věku nevyhnutelně potřebné, jimiž víra samospasitelná ve Vás i ve Vašich potomcích utvrzovati se může. Děkujmež

Bohu za tu milost, že přestaly doby smutné v národě našem, kdy již takořka ani řádné knihy v řeči naší dostati lze nebylo, a važme sobě obou Dědictví.

Svatý Martin přísně zachoval víru svou neporušenou, pro kterouž od Arianův metlami mrskán byl; přece však dle učení Christova považoval jinověrce a bludaře za své bližní — za své bratry a mnohým z nich u císařův vyprosil milost a zachoval život. — Rovněž i nám největší snahou býti musí, bychom se sv. Pavlem dobrý boj bojovali a víru svou zachovali; avšak k jinověrcům laskavě se mějme, aby po naší lásce poznali, že naše víra jest pravá.

Svatý Martin, ač svatě živ byl, za povinnost svou pokládal, jako kajcník na popeli skonávati; čím více nám potřeby jest pravé kajcnosti, an se ve cnostech nikterak nemůžeme měřiti s tímto velikým svatým!

Svatý Martin umíraje, pravil kněžím okolostojícím: „Bratří, nechtež mne raději k nebesům nežli k zemi pohlížeti!“ a tím vyzývá nás, bychom vezdy a ve všech věcech Boha a království nebeské na zřeteli měli. Ano k Bohu a k nebesům mějmež vezdy obráceny zraky ducha svého, a nedejme se v tom mýliti ani bohatstvím, ani chudobou; ani vznešeným, ani nízkým stavem svým; ani lživými ústy bezvěrných rouhačův, ani špatným příkladem jejich; ničím — ničím se nedejme mýliti, než vezdy a ve všech věcech pohlížeje k nebi, bychom ho neztratili.

I nyní, v této přeslavné době pozdvihněme zraky a srdce své k nebesům a vroucným povzdychem odporučme v ochranu Boží a v přímluvu sv. Martina především svatého Otce, papeže Pia IX.,

aby s pomocí Boží šťastně řídil a spravoval Církev Páně.

Odporučme v ochranu Boží a v přimluvu sv. Martina svého milostivého a milovaného císaře Františka Josefa, aby s pomocí Boží v plné míře stal se Konstantinem Velikým věku a vzlaště mocnářství svého!

Odporučme v ochranu Boží a v přimluvu sv. Martina svou drahou vlast a národ svůj, aby s pomocí Boží zachoval Dědictví svatého Cyrilla a Methodia a dědictví svých nábožných předků totiž živou víru.

Odporučme v ochranu Boží a v přimluvu sv. Martina celou farnost tuto a všechny rodiny, aby požehnání Boží spočívalo na každém z Vás.

A konečně odporučme v ochranu Boží a v přimluvu sv. Martina duši zbožného stavitele chrámu tohoto, v Pánu odpočívajícího faráře Martina Dvořanského a duše všech těch, jenž kolem chrámu tohoto buď již pochováni jsou, buď později pochováni budou, aby patronem svým, udatným bojovníkem Christovým, svatým Martinem, uvedeni byli do stánkův věčně blažených. Amen.

Na slavnost

posvěcení chrámu Páně. *)

„Dnes spasení stalo se domu tomuto.“ Luk. 19, 9.

Veliká jest křehkost člověka následkem prvotního hříchu, tak že snadno opouští cestu cnosti a

*) B. M. Kulda v Bystřici, 1855.

zabluzuje na cestu hříchu; snadno odvrací se od Boha a kloní se k největšímu nepříteli svému — *k ďáblovi*; snadno vzdává se blaženství věčného a spěchá do věčné záhuby. Zle, velmi zle bylo by nám lidem, kdyby nebylo milosrdenství Boží ještě mnohem větší nad křehkost a hříšnost naši. Kéžby hříšníci vezdy alespoň chápali se milosti podávané Christem Ježíšem! Kéžby pobloudivše hledali pomoc a milosrdenství Boží, *jehož mimo Christa nikde naléztí nelze*. Kéžby hledali Christa Spasitele svého! — Dnešní svaté evangelium staví nám na oči vzor krásný, jemuž by se každý hříšník připodobňovati měl. *Zacheus*, ježž bylo bohatství a důstojenství svedlo k nepravostem a hříchům, zavčas poznal bídu svou a neštěstí své, a proto hledal pomoci — hledal Ježíše Christa. Hledaje pak tohoto jediného lékaře duše své nešetřil pohodlí svého, než podrobil se podnikům namáhavým, aby uskutečnil úmysl svůj. Vyšel z města v ústrety tomu, ježž hledal; a nemoha Jej pro zástup veliký a pro maličkou postavu svou spatřiti, vylezl na strom planého fíku, aby Jej spatřil. Takovouto horlivou, obětivou, namáhavou a úsilovnou snahu nechtěl a nemohl Christus Pán bez odměny nechat. Přišel ke stromu tomu, pohledl naň a volal hlasem lásky plným — hlasem blaživým: „*Zachee, sestup spěšně dolů, neboť chci dnes u Tebe zůstat!*“ *Zacheus sestoupil spěšně a přijal Jej a radoval se*, v domě svém pak radost svou projevil slovy úmysl veliký jevícími řka: „*Aj, polovici statku svého, Pane, dám chudobným; a oklamal-li jsem koho v čem, navrátím čtver násob.*“ — *Dí jemu Ježíš: „Dnes stalo se spasení domu tomuto!“* — Ó přešťastný *Zacheus*, jemuž slova ta ústy Božími poprvé se pravila; ale neméně šťastnými jsou vši-

ckni křesťané katolíci, jimžto se slova tatáž Církví svatou každoročně volají v den posvěcení *chrámů Páně*. Chrám Páně, dům modlitby, dům Boží zajiště jesti hlavním a předním místem, v němžto *spasení se stává* každému, kdož ho hledá. Avšak budmež tak žádostivi spasení svého, jakož ho žádostiv byl *Zacheus*; jinak ani chrám nebude pro nás domem, v němžtoby se nám spasení stalo.

Pohlednem-li však na chrámy naše, v nichžto se nám spasení stává, mimovolně povstává v nás otázka, zdali vezdy křesťanská bohuslužba v takýchto krásných chrámech se konávala! Dějepis církevní pak odpovídá nám, že sobě muselo křesťanstvo s milostí a pomocí Boží bolestně a krvavě vydobyti této Boha důstojné slávy chrámův svých.

Dnes máme v Církví svaté slavnou památku posvěcení chrámův katolických, jižto každý povědomý a věrný katolík radostně a prospěšně slaviti má. —

A kterak, má křesťan katolický památku posvěcení chrámu Páně slaviti?

Křesťan katolický má výroční památku posvěcení chrámu Páně slaviti

I. s radostnou vděčností k Pánu Bohu za šťastné vítězství, jehož dobylo křesťanstvo nad nepřáteli svými; a

II. s nábožným a pevným předseřzetím, že chce budoucně chrám Páně pilně a horlivě navštěvovati a v něm skutečně spásu svou hledati.

Tot bude rozvrhem kázání mého, jemuž ke cti Boží a k prospěchu svému pozorně naslouchejte.

D Í L.

Kterak má katolický křesťan památku posvěcení chrámu Páně slaviti?

Křesťan katolický má výroční památku posvěcení chrámu Páně slaviti

I. s radostnou vděčností k Pánu Bohu za šťastné vítězství, jehož dobylo náboženství křesťanské nad nepříteli svými.

Dějiny naší svaté Církve katolické zanechaly nám strašné svědectví, co podstoupiti a vytrpěti museli první křesťané — první vyznavači samospasitelné víry Christovy. Co Christus Pán apostolům a učeníkům Svým předpověděl, nežli šel s těžkým křížem na horu Kalvářskou a nežli na nebesa vstoupil: vyplnilo se od slova k slovu. Svatí apostoelé a evangelisté zaznamenali nám prorocké řeči ty, jimiž Christus je připravoval na to, co přijíti mělo. *Sv. Jan 16, 20.* napsal nám tato slova Páně: „*Amen, amen pravím vám, že kvůli a plakati budete vy, ale svět (t. j. světáci, nevěřící a bezbožní lidé) se bude radovati; vy se budete rmoutiti, ale zármutek váš obrátí se v radost.*“ — U *sv. Lukáše 9, 12—17.* pak čteme toto: „*Vzstáhnou ruce své na vás a protiviti se budou vydávajice vás do žalářů, vodice vás ke králům a k vladařům pro jméno mé . . . Budete vydáváni od rodičů a od bratrů, od příbuzných i od přátel a zabijí některé z vás; a budete v nenávisti všechněm pro jméno mé.*“ — Co Christus Pán těmito a jinými slovy předpověděl, vyplnilo se bolestně. Po celých tři sta roků neměli první křesťané ani bezpečnosti ani pokoje. Židé i pohané jako o závod snažili se, aby zhubili mladé osení víry křesťanské. Kde kdo vynakládal moc a vlohy své na to, aby se vykořenilo jméno křesťanův. Matky chtěly lichocením dceruškáma svým vyrvati ze srdce šlechetného lásku k Ženichovi nebeskému; otcové chtěli hrozbami a trestem syny své odvrátiti od kříže pozna-

ného a ctěného; řečníci a mudrci pohanští vydávali všecken hlas a všecken vtip svůj, aby zakryli světlo pravdy Christovy tmou pošetilých bludů; spisovatelé tehdejší, jak mnozí za našich časů, horlivě hýbali svým pérem peklu zaprodaným, aby pošpinili, zneuctili, v posměch a v nevážnost uvodili svaté učení Christovo, z něhož samojedině vykvésti mohlo a může pravé blaho pro život vězdejší a pro věčnost. Ba i mnozí panovníci, a císařové opírali se veškerou mocí svou proti křesťanům bezbranným. Vyhnanství, žaláře, biče, skřipce, meče, šípy, podpálené hranice a pece, vyhladká divoká zvířata a muky všeho druhu, kteréž lidem jenom sami ďáblové vnukati mohli, uchystány byly každému, o kom se dověděli úřadové pohanští, že jest křesťanem; a při tom se nebral ohled ani na outlé mládí, ani na vysoké, ctihodné stáří, ani na chudobu, ani na bohatství, ani na stav nízký, ani na rod vznešený. — Z toho již snadno každý poznati může, že v takových okolnostech první křesťané po celých tři sta let na veřejné kostely a služby Boží ani pomyslit nemohli. Ubozí křesťané tehdejší museli v nevy-slovném zármutku svém k modlitbám společným a k nekrvavé oběti mše svaté toliko noční dobou na tajných místech a v podzemních skrýšech se scházeti; a ani tam nebyli jisti, zdali vítaná černá noc je uschová před pátravými zraky zuřivých nepřátel. Podzemní Řím, čili katakomby Římské se svými kaplemi, chodbami a hřbitovy, o kterých Dědictví sv. Cyrilla a Methodia bohdá již na rok spoluoudům svým výbornou knihu podá — ano tyto katakomby čili podzemní bytové živých i zemřelých křesťanů v prvních třech stoletích (až doposud jsou živoucím svědectvím bolestných poměrů,

ve kterých se zakládala a rostla Církev Christova. V ustavičném strachu a v nebezpečenství života museli první křesťané Christa vzývati a tělo Páně v nejsvětější svátosti přijímati; v každém okamžení museli se obávat, zdali je katané pohanští neodvlekou od oltáře na popraviště. O jak toužebně prosívali Boha, aby již přišla ona doba, v nížto se měl zármutek jejich obrátiti v radost! O jak vzývali všemohoucnost a smilování Boží, aby nastal pokoj Církvi křesťanské — aby mohli svobodně, veřejně a bez překážky vyznávatí svatou víru svou!

Konečně zavzněla vroucně očekávaná hodina. *Veliký císař Konstantin* sám také uvěřil v Christa, a přijal Jeho svatý křest, a stal se mocným obhájcem a šířitelem Církve. Nyní, po trojím století, mohli křesťané svoje služby Boží veřejně a ve dne slaviti. Ó kdožby se tomu divil, že se budování a posvěcování chrámův dělo s nesmírnou horlivostí a slávou? V krátkém čase povstaly ve mnohých zemích a královstvích křesťanské chrámy, jichžto věže zdobený byly svatým křížem, znakem křesťanstva; a kdykoliv se potom navrátil výroční den posvěcení chrámu, pokaždé radostně vláli praporcové a korouhve s jejich věží, na znamení a na památku, že křesťanství šťastně zvítězilo nad nepřátely svými — nad židy a nad pohany po krutém, třistaletém boji.

Aj tedy vězte, křesťané, že výroční památka posvěcení chrámu jest slavnost vítězství našeho svatého náboženství; aťo nejslavnější vítězství naší svaté Církve značí veselá hudba, kteráž na tento den naplňuje naše chrámy! Nejslavnější vítězství naší svaté Církve znamenají korouhve a praporcové, jenž i za našich časů ještě dnes bývají vyvěšeni na mnohých věžích chrámových — cožby všude

býti mohlo! Nejslavnější vítězství naší svaté Církve osvědčují také radovánky v rodinách a v obcích, o kterýchžto však by bylo přáti, aby nebyly, jak se bohužel někdy stává na hanbu jména křesťanského.

Hodný a bohabojný křesťan raduje se v památný den posvěcení chrámu — čili na posvícení, jak se zkrátka říká; ale jeho radost jest radostí v Pánu. Onť se právem raduje z toho, že může beze všech překážek službám Božím přítomen býti; onť se právem raduje z toho, že náboženství křesťanské již se rozšířilo ve všech dílech světa, tak že millionové vzývají jediného pravého Boha, a kteréhož poslal, Ježíše Christa.

Představte sobě, žeby víra křesťanská posud nebyla zvítězila nad židovstvem a nad pohanstvem v naší milé vlasti! Coby z nás bylo? My bychom bez víry v Christa posud vězeli v bludech pohan-
ských, jako naši slovanští předkové před svatým Cyrilem a Methodiem, anebo jako posavadní pohané ve střední Africe, kde se teprv za našich dnův učení Christovo hlásá a šíří. Posud bychom se klaněli mrtvým modlám: Perunovi, Radohostovi, Ladě, Maraně a domácím Skřítkům! Posud bychom nevěděli o jediném pravém Bohu na výsostech nebeských, pro kteréž i my stvoření a vykoupení jsme! Posud bychom nevěděli o Ježíši Christu Spasiteli, a o Duchu Svatém, Posvětiteli svém! Posud bychom nevěděli nic jistého o nesmrtelnosti své duše a o životě věčném! Ve tmách rozumu, bez světla pravdy, bez útěchy a bez naděje žili a umřeli bychom jako pohané a nevěrcové.

Aj, slavmež tedy výroční památku posvěcení chrámu s radostnou vděčností k Pánu Bohu, Jehož

věcnou a všemocnou milostí náboženství křesťanské zvítězilo nad nepřátely svými. Živá, upřímná radost z vítězství tohoto nejslavnějšího nechat září dnes a na každé posvícení každému křesťanu z očí a z tváří vděčných! Uvidíte-li dnes někoho s obličejem smutným, zasmušilým a zarmouceným, přistuptež po bratrsku k němu a mluvte mu do duše: „Bratře, sestro! proč pak jest zamračena tvář tvá? Snad nekryje černý mrak pochybnosti a bludu rozum tvůj! Snad nehlodá a nehryže pekelný červ nevěry v nešťastném srdci tvém! Aj, pozdvihni hlavu svou! Otevři oči rozumu svého, a uvidíš, že slunce pravdy a víry Christovy v úplném světle stojí nad obzorem vlasti naší a národa našeho! Kaj se a vzývej Christa, kterýž i k tobě jako ondy k Zacheovi vejíti chce s milostí Svou, aby se spasení stalo tobě! Jdi, a hledej Christa v chrámě posvěceném, kdežto se nejsnadněji naléztí dává! Hledej Christa, a najdeš světlo, kteréž plaší tmu! Najdeš jistotu, kteráž plaší pochybnost! Najdeš pravdu, kteráž plaší lež a bludy! Najdeš útěchu, kteráž plaší věcnou záhubu!“

Takto má křesťan katolický slaviti výroční památku posvěcení chrámu *s radostnou vděčností, že Bůh šťastného vítězství popřál náboženství křesťanskému nade všemi nepřátely.*

Avšak netoliko s touto radostnou vděčností máme slaviti posvícení, než i s *nábožným a pevným předsevzetím, že chceme budoucně chrám Páně pilně a horlivě navštěvovati a v něm skutečně spásu svou hledati.* O tom však promluvíme v dílu druhém.

D Í I I I.

Kterak má křesťan katolický výroční památku posvěcení chrámu Páně slaviti?

Křesťan katolický má výroční památku posvěcení chrámu Páně slaviti

2. s nábožným a pevným předsevzetím, že chce budoucně chrám Páně pilně a horlivě navštěvovati a v něm skutečně spásu svou hledati.

„Kdo se neumí modliti, ať jde na moře, a nauč se.“ Toto přísloví mají obyvatelé břehův mořských, a ti, jenž výživu svou vyhledávají musejí plavbou na moři nebezpečném. My, vzdáleni jsouce hlubin mořských, nemůžeme smysl a význam přísloví toho ani úplně pochopiti, an se bouře mořská nedá dokonale vypsati a vysvětliti tomu, kdož jí na své vlastní oči neviděl. Nicméně přece za pravdu máme a za pravdu míti musíme, co nám věrohodní očití svědkové ze své vlastní zkušenosti vypravují. Tedy: „Kdo se neumí modliti, ať jde na moře, tam se naučí.“ Toť jest pravda stará. Nejnovější časy však, ve kterých my sami žijeme, vtírají nám podobnou sice, ale novou pravdu v duši a v srdce, kterou bych takto vyslovil: „Kdo si neumí chrámův vážiti, ať jde na bojiště k Sebastopolu, tam se naučí.“ — Chrám Páně, dům svatého pokoje není místem, kdeby se mohly hrůzy válečné vypisovati; ty nám v kostele jen tenkrát na paměť přicházejí, když v litaniích o všech svatých voláme: „Od moru, hladu a války — vysvobod nás, Pane!“ Avšak i válka, tato strašná mella Boží na národy od svaté pravdy a od cnosti křesťanské se odvracující, má takové stránky na sobě, jimiž nejen vojsko smrti obětované, než i vzdálenější pozorovatelé mohou k lepšímu poznání a k rozumu přivedeni býti. I

my se můžeme ohledem na dnešní slavnost z války nynější něčemu naučiti. Letos přišla nová posila z císařství Francouzského panovníkovi Tureckému proti carovi Ruskému. Nejvyšší general měl s velikým vojskem svým na čas ležení v krajině Muhamedánské, ve kteréž o chrámu křesťanském nebylo ani vidu, ani slechu. I zastesklo se katolíkům Francouzským po kostele a po službách Božích, neboť nevěděli, v kterou chvíli vyšší rozkaz je povolá před steré jícny smrtonosných kusů. Blížila se neděle, a general pečlivě se tázal úředníka Tureckého, zda-li v okolí tom jest nějaký kněz katolický? Ochotný a úslužný úředník Turecký odkázal generala do uličky odlehlé a chudobné, kde zrůstával a malému počtu katolíkův svých sloužil kněz katolický mši svatou v chaloupce chatrné. General v lesklém obleku svém vážně kráčel do chaloupky té, a požádal kněze, aby budoucí neděli jemu a vojsku jeho sloužil mši svatou. Turecký úředník k tomu konci postoupil svůj letohrádek, který se v rychlosti změnil a upravil pro katolické služby Boží. Neděle přišla, general s lesklým komonstvem svým v určitou dobu bral se toužebně na mši svatou, kteréž i jeho vojsko, dvacet tisíc mužů počítající, s radostí a vděčností přítomno bylo. Za šťastné se pokládali vojínové udatní, že mohli po delším čase opět společně a slavně svého Boha, Christa Ježíše, chváliti, vzývati a vyznávati. — Takových příkladů toužebnosti po chrámu Páně a po službách Božích mohl bych vám několik z táborův Francouzských u Sebastopolu vypravovati, kdyby k tomu času zbývalo. Avšak jediný příklad ten již postačí, aby vám odůvodnil výrok před chvílí učiněný: *„Kdo si neumí chrámův vážiti, ať jde na bojiště k Sebastopolu,*

tam se naučí!“ Není pochybnosti, že mnozí z vo-
jínův Francouzských, navrátili-li se šťastně a ve
zdraví do vlasti své, stanou se horlivými ctiteli
chrámův, jichžto cenu poznali v zemi nevěřících
a v nebezpečnosti života. Národ Francouzský vy-
dobył sobě svou vzdělaností světskou takovou nad-
vládu v celé Evropě, že téměř všickni národové
ostatní od nich přijímají uhlazené způsoby a nové
kroje, na čemž pro život věčný ovšem velmi málo
záleží. Kéžbychom se od bojovných pluků Fran-
couzských také naučili horlivé toužebnosti po chrámu
Páně a po službách Božích! Čili snad chceme oprá-
vdovým hledáním Boha a Jeho chrámův odkládati, až
i národy naše zaplaví válka krutá, aby nám hří-
máním dělovým a blýskáním střelného prachu ote-
vřela uši hluché a oči slepé pro pravdu Chri-
stovu? Není-liž dosti mocná válka tichá, kterouž
vede proti nám Bůh rozhněvaný děsnou nemocí,
jež po celé Evropě rychle podetíná nesčetné životy
lidské? Poznejmež patrné známky časové a vy-
větme se již z ospalosti zastaralé, v nížto jsme
uvykli buď jen chladně a jako z obyčeje chrámy
Páně navštěvovati, buď v převrácenosti pošetilé
jimi zcela pohrdati. Jakož není dáno lidem pod
nebem jiného jména, v němž bychom mohli spa-
sení býti, leč jména Ježíše Christa: tak též není
nám dáno jiného místa, v němž bychom Christa
svého a spasení své našli, mimo chrámy Christu
zasvěcené. Jakož se spasení stalo domu Zacheovu
tím, že Christus do něho vstoupil: tak též stává
se každý katolický chrám posvěceným domem po-
žehnání a milosti skrze téhož Christa Ježíše, kterýž
volí tuto mezi námi obývati co Bůh a spolu člověk
v nejsvětější svátosti. Zacheus tím se stal hodným
návštěvy Christovy a spásy skrze Něho, že plame-

nem toužebnosti po něm zahořel a neustál, pokud ho neuviděl a nenalezl. Takovou touhou a láskou ke Christu musí i srdce naše zahořeti, máme-li naléztí Christa a skrze Něj skutečné spásy své. Christa pak i spásu svou hledejme v chrámech Jeho. Tuto sobě živě připomínejme milost nevypravitelnou, jížto jsme se účastnými stali křestem svatým. Tuto často obnovujme svatý slib učiněný a potvrzený ve svátosti biřmování, že chceme ve víře a pro víru Christovu žítí a umřítí. Tuto v nejhlubší pokoře klánějme se svému Bohu usvátostněnému a požívejme v blaženosti anjelské živé tělo a živou krev Syna Božího. Tuto kajicně uzdravujme hříchem ochuravělou duši ve svátosti pokání. Tuto v lásce bratrské společnými písněmi chvalmež Hospodina, a vroucnými modlitbami vyžadujme sobě potřebných milostí. Tuto osvětlaťme rozum a utvrzujme vůli svou v cnostném obcování živým proudem světla nebeského — slovem Božím. Budeme-li s tímto úmyslem horlivě a pilně navštěvovati chrám Páně: pak tu jistě nalezneme spasení. Výroční památku posvěcení chrámu tímto předsevzetím nejkrásněji slaviti můžeme! A předsevzetí to máme na každé posvěcení — zvláště pak letos učiniti. Letos v předsevzetí tom následovati budeme samého milovaného císaře a panovníka svého, Františka Josefa, kterýž jako druhý Konstantin Veliký právě letos konkordatem čili úmluvou s nejvyšší hlavou Církve svaté, s papežem Piem IX., jakoby znova se byl zavázal, co věrný syn Církve Christovy hájiti božská práva její. Nábožný panovník náš tímto velikým skutkem svým před celým světem vyznal, žeť ví, odkud slavnému rodu jeho a národům jemu svěřeným pravá a jediná spása přijíti může.

Co panovník náš učinil slavně a veřejně ohle-

dem na celé mocnářství, to učinímež my všickni v srdcích svých ohledem na svůj stav a na své povolání. Zavažme se slibem novým, že odhodíme všelikou váhavost, ospalost a nevšímavost ve věcech náboženských — že budeme s horlivou toužebností chrám Páně navštěvovati, své náboženské povinnosti vykonávati, a takto skutečně spasení své vyhledávati, a pak budmež ubezpečeni, že vlastní naší, obcím našim a každému ozvlášť bude se moci slavně a radostně přivolávati: „Posvěceným chrámem — domem Božím — stalo se spasení Vám!“

Amen!

Řeč před svěcením křížové cesty v Komíně.

(B. M. Kulda, dne 13. Srpna, 1854.)

Kterak povstala v Církvi svaté pobožnost křížové cesty?

„Tak Bůh miloval svět, že Syna Svého jednorozeného dal, aby každý, kdož věří v Něho, nezahynul, ale měl život věčný.“ Jan 3, 16.

Kamkoliv zrak náš a rozum náš popatří, všudy se nám zjevují neklamní důkazové svrchované a neobmezené lásky Boží k nám lidem. K naší radosti, k našemu prospěchu a poučení stvořena jest nesmírná obloha nebeská s nesčetnými hvězdami. K našemu potěšení a k našemu užitku stvořena jest krásná země se všemi zvířaty, rostlinami i nerosty. „K obrazu svému stvořil Bůh člověka, a učinil ho panovníkem nad rybami mořskými, nad

ptactvem nebeským i nade všemi živočichy, kteříž se hýbají na zemi.“ I. Mojž. I. 27. 28. Všecko to jest velikým důkazem otcovské lásky Boží k nám člověkům, kterou ještě patrněji osvědčil tím, že každému člověkovu v životě pozemském přidal anjela strážného, jenž ho napomíná, řídí a vede od narození až k smrti — od kolébky až ke hrobu, aby nepobloudil na cestě k životu věčnému. Avšak nejvyššího vrcholu dostoupila láska Boží tím, že pokolení lidské pro hřích prvotný a dědicný podle zásluhy od Sebe na věky nezavrhł jako pyšné anjely, nýbrž že mu slíbil a poslal Svého jednorozeného Syna, druhou Božskou osobu, Ježíše Christa, aby stav se člověkem umučením a smrtí kříže za hříchy pokolení lidského spravedlnosti Boží zadost učinil, a hříchem ztracené nebe znova vydobyl každému, kdož v zaslepenosti milost Boží od sebe neodstrkuje, kdo se tvrdošíjně od Boha neodvrací, kdo nejsvětější krví a zásluhami Ježíše Christa pošetile nepohrdá. „*Neboť zajisté tak Bůh miloval svět, že Syna Svého jednorozeného dal, aby každý, kdož věří v Něho, nezahynul, ale měl život věčný.*“

Tuto lásku Boží, která se nám lidem prokázala vtělením a umučením Syna Božího, v celé hlubokosti a rozsáhlosti poznati a pochopiti může jen ten, jehož duše jasným světlem milosti Boží osvícena jest. — Tuto lásku Boží, která se nám lidem prokázala vtělením a umučením Syna Božího, s milostí Boží poznati a pochopiti může a musí každý, kdož vyučen byv ve svatém náboženství křestanském rozum a srdce své nepoutá pouze jen toliko ku věcem zemským a tělesným jako tnové bezrozumní, ale se ohlídá po věcech vyšších, po věcech duše nesmrtelné se týkajících. Člověk

nemůže býti a ostati nízkým smyslníkem, chladným netečníkem a zatvrzelým hříšníkem: když začasté opravdově přemítá na vážné mysli a rozjímá v nezkaženém srdci, co podstoupil Syn Boží, Ježíš Kristus, za jeho duši a pro jeho věčné spasení. Příležitosti k tomu podává každému duchovní mateř, svatá Církev katolická, kteráž začasté v roce církevním, zvláště pak v posvátném postním čase ústy svých kněží umučení Páně věřícím na rozum a na srdce klade. Dobrymi knihami, jako jsou: svaté evangelium, život Christa Pána a putování Christa Pána po zaslíbené zemi, může rovněž každý potřebných vědomostí v tom ohledu nabyti. Konečně pak pobožnost křížové cesty mocně a zřetelně každému na oči staví lásku Boží v umučení a smrti našeho Vykupitele, Ježíše Christa. — Ústního poučování o umučení Páně dostává se Vám, chvála Bohu, v plné míře. Avšak ani bez křížové cesty nemůže dlouho ostati obec a farnost, v nížto slovutná horlivost duchovního otce s chvalitebnou obětivostí farníkův tak roztomile a příkladně se setkává, jakož o Vaší farnosti daleko široko povědomo jest.

Dnes právě slušně a důstojně ozdobený kostel váš má dostati okrasu křížové cesty, kterou doposud oko nábožné darmo hledalo. Důstojný pán provincial řádu Minoritského ve své známé ochotné zbožnosti a zbožné ochotnosti milerád se propůjčil k tomu, aby Vám ji dle obřadův církevních posvětil; a mně se dostalo úlohy milé, o tomto obřadu církevním promluvit.

V čem pobožnost křížové cesty záleží, rozkládati vám nebudu, jelikož se domnívám, že snad všickni již kochali jste se v dojímaivé pobožnosti této; těm však, kteří jí posud neznají, radím zkrátka:

„Přijďte, a vroucně vykonejte ji, a poznáte jádro i působivost její!“ — Aby však poznání to bylo tím důkladnější a všestrannější, vypovím vám, *kterak v Církvi svaté pobožnost křížové cesty povstala?* To pak s milostí Boží učiniti zamýšlím ke cti a chvále umučeného Spasitele a k našemu prospěchu duchovnímu.

Pojednání.

Přibližovala se doba, v nížto Vykupitel světa měl se na kříži obětovati za celé hříšné pokolení lidské. Když byl posledně s učeníky svými beránka starozákonního slavil, ustanovil požívání beránka novozákonního v nejsvětější svátosti oltářní, a vyšel s apostoly svými do zahrady Getsemanské, aby se tam za hříchy všeho světa modlil, krví potil a na smrt připravil. Svým vlastním apostolem, Jidášem Iskariotským zrazený, jatý a svázaný jako zločinec veden byl největší dobrodinec lidský k nejvyššímu knězi židovskému Annášovi, a od něho ke Kaifášovi, v jehož paláci v noci byl potupen, od svého prvního apostola Petra zapřen, v žaláři od pohan-ských vojákův a zhovadilých služebníkův židovských políčkován a všemožně trýzněn. Druhého dne zrána pak na základě křivé obžaloby a křivého svědectví od vysoké rady židovské za vinného smrti prohlášen, a k Pilátovi, místodržiteli císaře Římského přivlečen byl, aby výrok smrti potvrdil. Po- han Pilat uznal jej za nevinného, a poslal ho k Herodesovi, vladaři Galilejskému, kterýž Jej též odsouditi nechtěl, ale odeslal Jej zase nazpět k Pilátovi, k jehož rozkazu nemilosrdně bičován, tr- ním korunován a konečně na žádost divoce řvou- cích Židů na smrt kříže odsouzen byl. Tento ne-

spravedlivý soud představuje nám první obraz křížové cesty, kterou Christus Ježíš pro spasení pokolení lidského podstoupiti ráčil, a kterou Maria, panenská Jeho matka, Maria Magdalena, a miláček Páně, svatý Jan, první hned za Ním konali, a takto učinili začátek pobožnosti křížové cesty, kteráž po celé Církvi svaté u veliké vážnosti jest.

2. Christus Pán zmořený, sesláblý, zraněný, po celém ukrutně rozedraném těle se třesa, políbil a přijal těžký kříž svůj na pravé rameno, jakož vidíme na druhém obraze cesty křížové.

3. Jako zločince vedli Jej katané na provazích se strany na strany Jej trhající, tak že Vykupitel náš pod velikou tíží kříže Svého poprvé sklesl a na zem upadl, jak nám třetí obraz křížové cesty ukazuje.

4. Katané Jím nemilosrdné trhali, až opět povstal, kříž na Sebe vzal a dále kráčel. Maria, Jeho panenská matka, neměla nikde stání; žádala svatého Jana, aby kratší cestou ji přivedl na takové místo, kdeby průvod bolestný a svého Božského Syna zase uviděla. Stalo se. Bolem přehlubokým ztrýzněná stála vedlé svatého Jana a Marie Magdaleny u domu, k němuž se průvod křížový blížil. Pro samou bolest, lásku a touhu po umučeném Synáčku svém neviděla bujnou hříšnou lůzu se hrnoucí, neslyšela jejich posměchy a rouhání, ale vzchopila se a běžela na prostřed cesty mezi katy ke Christu, a sklesla k Jeho svatým, skrváceným nohám, tak že ve mdlobách bez sebe svatým Janem a ostatními nábožnými ženami do domu odnesena býti musela. Toto bolestné setkání se Marie Panny s Christem kříž nesoucím představuje nám čtvrtý obraz cesty křížové.

5. Zlí fariseové, vidouce nevinnou oběť pe-

kelné zloby své klesati a omdlévati, báli se, žeby jim mohl na cestě skonati, a žeby ďábelská pomsta jejich nadošla žádaného vrcholu, proto přinutili pohana přicházejícího, Šimona Cyrenejského, zahradníka, aby pomohl Christu těžký kříž nésti. — Nechtěl, hrozil se Vykupitele zedraného, ale přinucen byv vzal zadní konec kříže a pomohl Mu nésti. Nadarmo nepřivtělil se průvodu křížovému; bez prospěchu nešel v krvavých šlepějích ztrápeného Spasitele. Jeho pohanské srdce začalo měknouti působením milosti Boží. Událost tu staví nám pátý obraz křížové cesty na oči.

6. Průvod žatostný pohyboval se opět ku předu. Tu vyběhla Serafia, příbuzná svatého Jana křestitele, z domu svého, ustrnulu se nad Christem krví zbroceným, a podala mu svůj šátek vlněný, aby si utřel do něho svatý obličej Svůj. Christus tak učinil, a s díkem odevzdal jí šátek, na kterém věrný Jeho obraz se vypodobnil. Veliký tento skutek lásky ke Christu dal jí napotom jméno Veronika. Krátké zastavení to jest obsahem a předmětem šestého obrazu křížové cesty.

7. Fariseové zlobili se pro tuto veřejnou úctu, kterou Serafia čili Veronika Christu Pánu prokázala; proto hněvivě kázali katům, aby Ježíše nutili ku předu. Katané si nedali dlouho kázati, a táhali Jej na provazích tak, že po druhé pod těžkým křížem Svým na zemi sklesl, jakož viděti jest na sedmém obraze křížové cesty.

8. Znova Jej katané nemilosrdně donucovali, aby vstal, tak že sám Šimon Cyrenejský jich proto káral a od kříže uteci hrozil, nebudou-li s Ním mírněji nakládati. U brány, kterou se ze města vychodilo k hoře Kalvarii, stálo skupení ženských nad Christem plačících a hořekujících, kterým umu-

čený Pán ona památná slova řekl: „Dcery Jerusalemské! neplačte nade mnou, ale plačte sami nad sebou a nad svými syny!“ Což nám na srdce klade osmý obraz křížové cesty.

9. Na cestě na horu Kalvarskou upadl Ježíš po třetí, a katové Jej ještě zuřivěji bili a ku předu poháněli, až Jej přivlekli na místo popravní, kteréž slove Golgota, kdežto Christus opět i s křížem na zem sklesl, jakož nám ukazuje obraz devátý. — Matka Boží, panna Maria, chtěc všudy býti a všecko trpěti se Synem svým, šla za průvodem se svatým Janem a s ostatními ženami svatými na horu Kalvarskou. Kráčely v největším smutku toutéž cestou, kterou Božský Spasitel před chvílí před nimi šel. S hořkým pláčem přemýšleli o strašných mukách, jež na té cestě za hříchy lidské trpěti chtěl; líbali ta místa, na kterých byl upadl a nejvíce trpěl, každé místo takové hluboce vtiskující sobě do duše. Tato první pobožnost křížové cesty byla nevyslovně dojmavá a pohnutlivá. Bolesti, kteréž jako sedmihranný meč prorývaly zvadlé srdce Mateře Boží na této první křížové cestě, nedají se ani vysloviti, ani vypsati; bolesti těch má každý sám v srdci svém pocítiti, kdo za jejím příkladem upřímně a vroucně koná pobožnost křížové cesty.

10. Když pak katané zhovadili s Christa Pána nemilosrdně šaty trhali, a tím Jemu napolo zaschlé rány přeukrutně obnovili, jakož vidíme na obraze desátém —

11. a když Jej obnaženého, krví a prachem zohyzděného, bolesti, studem a strachem pro naše hříchy se třesoucího na kříž přibíjeli, a s křížem do povětří pozdvihli, jakož se vypodobňuje obrazem jedenáctým, —

12. A když se Mu fariseové tvrdší nad skály se pukající i nyní ještě posmívali a rouhali, když Jej žlučí a octem napájeli, když se slunce zatmívalo, když se Jeho Božskou trpělivostí i lotr a pohanský setník poznal a obrátil, když umírající světa Vykupitel velikým hlasem zvolal: „Dokonáno jest!“ — pokračovali Jeho věrní ve své srdcelomné pobožnosti křížové, jakož na obraze dvanáctém se představuje.

13. A když hrobové se otvírali a mrtví z nich vstávali, když zastrašení diváci s hory Kalvárské se rozutíkali do města a do domů svých, Maria a ostatní věrní Páně konali pobožnost křížovou, až pak před západem slunce svatí mužové mrtvolu Christovu s kříže sejmuli a matce bolestné na klín položili, jakož nám zastavení třinácté vyobrazuje.

14. Konečně pak všickni přítomní svou první pobožnost křížové cesty dokonali tím, že umyté, drahým kořením obložené a v tenká plátna zahalené tělo Páně do hrobu nového položili a hrob uzavřeli kámenem velikým, jakož nám čtrnáctý a poslední obraz křížové cesty na paměť uvodí.

Blahoslavená *Panna Maria*, *Rodička Boží*, svatá *Maria Magdalena*, *svatý Jan*, miláček Páně, a několik jiných svatých žen byli první, jenž v zápětí za umučeným Vykupitelem světa konali pobožnost křížové cesty, kterou napotom častokráte opakovali oni, i ostatní křesťané, jichž počet se rozmnožil po z mrtvých vstání a seslání Ducha Svatého. I z těch, kteří potupně doprovodili Christa Pána na horu Kalvarskou, mnozí na víru obrácení s duší skroušenou konávali cestu křížovou, aby kajícím pláčem smysli rouhavost, které se byli v nevědomosti a zarytosti své dopustili. I když byl Christus Ježíš jako vítěz nad smrtí a nad ďáblem

z mrtvých vstal, Svou Církev založil a na nebesa vstoupil: zůstala ona místa, na kterýchž byl za naše hříchy krácel a trpěl, všem věřícím svatým předmětem vřelé úcty.

Později, čím více víra Christova se šířila v zemi zaslíbené a za hranicemi jejími, tím větší počet věřících přicházel se všech končin do města Jerusalema, kteráž Christus Ježíš na cestě na horu Kalvarskou Svou svatou krví byl zasvětil, aby sobě mohli tím živěji — na místě samém — představit, co musel Spasitel světa za hříchy lidské přetrpěti. Modlitba u hrobu Spasitelova vykonaná oživila srdce věřící, a nahradila mu dostatečně všechny obtíže daleké cesty.

Sedmdesáte roků po narození Christa Pána, 40 let po Jeho umučení a vzkříšení, vypovědělo se předpovědění Jeho, a Jerusalemem byl rozbořen, tak že kámen na kameni neostal. *Titus*, syn císaře Římského *Vespasiana*, vykonal tuto pomstu Boží nad městem Jerusalemským a nad jeho zatvrzelými obyvateli, kteříž volali: „*Ukřižuj Ho, krev Jeho na nás a na naše děti.*“ — Od té doby místo před tím tak slavné zmizelo z dějepisu na čas, neboť Jerusalemem přestal býti městem. Ale ani v dobách těchto nepřestávali křesťané ze všech zemí putovati na ta místa, která i ve svém spustošení ostávala místy nejsvětějšími každému věřícímu, a na smutných zbořoniskách oplakávali své hříchy a tvrdošijnost židovskou, a ctili umučení Páně. Za císaře *Hadriana* r. 132 po Christu povstávalo tam nové město s novým jménem *Aelia Kapitolina*.

Tepruv za prvního křesťanského císaře *Konstantina* a jeho matky svaté *Heleny* Jerusalemem zase nabýval znova svého jména a své výstavnosti; čím více sláva Christova rostla po všem světě,

tím více oslavovala se křížová cesta v Jerusalemě, tak že téměř na každém tom svatém místě velebný kostel se povznášel k nebesům, a hostil v sobě dnem i nocí nesčetné poutníky všech zemí a národů, jenž přicházeli, aby na samém místě utrpení Páně vykonali pobožnost křížové cesty; tak že již *svatý Jeronym* (narozen okolo roku 346 epist. ad Marcell) říci mohl: „*Byloby příliš obšírné, kdybychom všechna století od nanebevstoupení Christova až do našich dnův projíti a ukázati měli mnoho-li biskupů, mučenků a učitelů církevních do Jerusalema přicházelo; domnívali se, žeby měli méně nábožnosti a umění, kdyby se nebyli klaněli Christu Ježíši na těch samých místech, kde počalo evangelium s kříže zářiti.*“

Od té doby již více nepřestávali poutě do Jerusalema se konati ani v těch přesmutných stoletích, kdy svatá místa opět do rukou nevěřících upadla, jenž nábožné poutníky toliko za peníze k svatým místům připouštěli, čemuž ani mnohá křížácká tažení v 11. a 12. století na vždycky odpomoci nemohla. Až bude vůle Boží, moc nevěřících ve svaté zemi padne, a svatá místa opět slávy své dojdou. —

Papežové, viditelné hlavy Církve svaté, znajíce důležitost této pobožnosti křížové cesty, nadali ji všemi poklady duchovními — plnomocnými odpustky, kteréž vezdy mnoho kajících do Jerusalema lákaly.

A však není každému možno, putovati do svaté země, a pobožnost křížové cesty na samém místě vykonati. Aby se však tato touha poněkud přece naplnila, pečoval *řád svatého Františka*, který se stal od roku 1332 strážníkem svatého hrobu v Jerusalemě, o to, aby směli ve svých kostelích

kdekoliv v zemích křesťanských v obrazech nebo v sochách napodobiti a představití věřícím k uctění křížovou cestu. Později vymohli v Římě u svatého Otce, aby navštěvovatelům těchto křížových cest v jejich chrámech tytéž odpustky propůjčeny byly, kterých se účastnými stávají nábožní poutníci v Jerusalemě. Žádost a prosba Františkánů se vyplnila. Papež *Innocenc XI.* r. 1686 ustanovil, že v každém kostele Františkánů a spřízněných klášterů navštěvovatelé křížové cesty těchže odpustkův dosáhnouti mohou, jakoby byly svatá místa v Jerusalemě navštívili. — Papež *Innocenc II.* r. 1726 ustanovení předchůdce svého ještě jasněji vyslovil. A papež *Klement II.* 1731. nařídil, že tyto odpustky získati se mohou u každé křížové cesty, kterou s přivolením biskupa a místního duchovního některý oud řádu svatého Františka zařídil.

Církev svatá tudyž podává každému, kterýž pobožnost křížové cesty náležitě vykoná, tytéž plnomocné odpustky, kterých se účastným stává poutník svatá místa v Jerusalemě navštěvující. Kdekoliv zastavení křížové cesty navštěvuje, trpícího a umírajícího Ježíše živě sobě představuje, hříchův svých srdečně lituje, rozhodné polepšení slibuje — zkrátka, kdo hříšného člověka na sobě při pobožnosti křížové cesty takořka na kříž přibíjí a nového člověka v Christu na sebe obléká: tent se účastným stává milosrdenství Božího a pokladův duchovních, kterých svatá Církev mocí Christovou každému podává.

S tohoto stanoviska musíme důležitost našich křížových cest posuzovati. Obrazové křížové cesty netoliko napomáhají nám smyslným lidem, bychom sobě mohli tím živěji představití umučení a smrt

Páně, ale pobožnost křížové cesty nám krom toho také veliké dary duchovní, plnomocné odpustky vymáhá, na kterých každému velice záležití musí, kdož svou křehkost s přísnou spravedlností Boží porovnává.

S tohoto stanoviska jest dnešní slavnost pro Vaši farnost nad míru památná a radostná; neboť se Vám dostane nového prostředku, kterým se dokonalosti křesťanské domáhati můžete.

S tohoto stanoviska chválím obětivost všech těch, kteříž jakýmkoliv způsobem k tomu přispěli, aby chrám Váš nabyl ozdoby nové, ozdoby umučení Páně hlásající. Vám, kteří jste dobrovolně obět svou k tomu účelu přinesli, „*činíce sobě*“ podle rady Christovy, „*přátely z mamony nepravosti v nebi*“, Luk. 16, 9. Vám celým srdcem přivolávám: „*Zaplať Pán Bůh!*“ Ano, zaplať Vám to Pán Bůh, a odměniž vám za zbožnou obětivost Vaši mírem a pokojem blaživým, kteréhož vám celý svět se vším bohatstvím dáti nemůže, a dejž vám již zde při pobožnosti křížové cesty pocítiti radosti nebeských.

Mnohé „*Zaplať Pán Bůh*“ bude Vám dáno ústy *trpících a zarmoucených*, kteří konajíce pobožnost křížové cesty, milostí Christovou ukojí bolest svou.

Mnohé „*Zaplať Pán Bůh*“ i v pozdějších letech posílati se bude za Vámi — za hranice hrobové ústy *kajících hříšníkův a hříšnic*, jenž rozjímáním umučení Páně před touto Vámi zjednanou křížovou cestou k poznání svých hříchů, k poznání svého nebezpečství, a k pravému pokání přivedeni byli.

Nyní pak již připravme mysl a srdce své, bychom nábožně a skroušeně slavnému svěcení

obrazů přítomni býti, a první pobožnost křížové cesty u nich ku svému spasení vykonati mohli.

Připravíž každý z Vás veškerou mysl svou a srdce své, a vypudiž z duše své v této slavné době všechny nízké, malicherné, zemské myšlenky a tužby, a věnuj se úplně rozjímání svatému. Jasným a spravedlivým zrakem zpytuj každý z nás posavadní život svůj, a přiměř i porovnejž ho s hroznými muky, kteréž Vykupitel náš za nás a za naše hříchy podstoupiti a vytrpěti musel. Obrazové, modlitby a zpěvy budou Vám umučení Jeho zřetelně hlásati. Rozjímejte o tomto přehořkém umučení s takovou pozorností a s takovou opravdivostí, abyste sami na sobě a v sobě takorčka cítili, co Christus pro nás trpěl na Svém těle a na Svě duši. Pomněme, že nikoliv On, Pán a Bůh nejvyšší, ale že my jsme všechno to trpěti měli. A kdokoliv pobožnost křížové cesty s tímto přesvědčením a s těmito city vykoná: ten musí s milostí Boží sám sebe poznati, hříchy své oplakávati, a novým — cnostným člověkem se státi. Ale nikdo z vás nedomnívej se, jakoby mu této pobožnosti nebylo zapotřebí! — Rozpomeňte se těch osob, co první pobožnost křížové cesty v zápětí za Spasitelem umučeným konali, a hned budete jinak souditi. Maria Panna, Rodička Boží, která zláštní milostí Božskou samojediná ze všech člověkův i hříchu dědicného oprostěna byla — s největší vroucností konala pobožnost křížové cesty ke cti a slávě Syna svého Božského. Kdože z nás čistotou, cnotou a svatostí chtěl by se s ní měřiti? I sebe cnostnější křesťan vroucným konáním pobožností této k větší dokonalosti postoupiti může!

Nikdo z Vás nedomnívej se, jakoby mu pobožnost křížové cesty nemohla prospěti, proto že

minulý život jeho byl lehkovážný, nebo dokonce hroznými nepravostmi zohavený! — Maria Magdalenská touto křížovou pobožností upevněna byla v kajicnosti své tak, že vysokého stupně svatosti dosáhla. — Pohanský setník, Christa na horu Kalvarskou doprovodící tak byl pohnut umučením Jeho, že poznal pravdu a stal se pro ni mučebníkem. — Ba i sám lotr, který se po mnohá léta brodil v hříších a v nepravostech, vida utrpení Páně, k hluboké lítosti povzbuzen byl, tak že ještě v poslední hodince své na kříži blahoslavenství věčného sobě vydobyl.

I my konejmež dnes i budoucně pobožnost křížové cesty s podobnou vroucností, a zajisté milost Boží dotkne se všemocným prstem svým duše naše, aby se odvrátila od cest špatných a pro věčnost neplatných, a aby se dokonale obrátila ke Christu, jenž byl pro nás trpěl, a jenž nám dáti může v nebeském království Svém radosti věčné.

Amen.

Slavnost všech Svatých. *)

Kterak dosáhli svatí a světice Boží svatosti své?

„Radujte se a veselte se, neboť odplata vaše hojná jest v nebesích!“ Mat. 5, 12.

„*Vzhůru srdce!*“ volá k vám každodenně váš kněz ve mši svaté! — „*Vzhůru, srdce!*“ volá k

*) B. M. Kulda v Ořechovém, r. 1854.

vám každodenně obraz vašeho hlavního oltáře, představující všechny svaté a světice Boží v nebesích se radující. — „*Vzhůru srdce!*“ volám k Vám i já dnes na slavnost všech svatých — na slavnost popřední a nejhlavnější ve Vaší farnosti. Ano vždycky, ale obzvláště dnes pozdvihneme srdce a ducha svého k nebesům, k naší věčné vlasti, k Otci nebeskému, „*k Němuž přijdeme, a příbytek u Něho učiníme,*“ (Jan 14, 23.) budeme-li milovati Christa. Dnešní slavností na oči a na rozum staví nám věřícím svatá božská, neomylná Církev obyvatelstvo nebeské, obyvatelstvo neskončeně šťastné (tak, jak ho svatý Jan, miláček Páně ve svém zjevení viděl, totiž „*zástup veliký, jehož žádný přecísti nemohl, ze všech národů a pokolení a jazyků, ani stojí před trůnem a před obličejem Beránka, jsouce oblečeni v bílá roucha, a palmy v rukou jejich.*“ (Zjev. 7, 9.) Dnešní slavností na oči a na rozum staví nám věřícím svatá, božská, neomylná Církev domov radostí věčných, pro kteréž i my všickni stvoření jsme, do kterých i my všickni vejíti máme, jakož do nich vešli svatí a světice Boží, jichžto žádný přecísti nemůže. — Křesťané, katolíci! nedomnívejte se, žeby svatí a světice Boží nebyli bývali lidé takoví, jako my jsme. Oni měli to samé tělo a tu samou krev, jako my; oni žili v těch samých nebezpečnostech a pokušeních, jako my; ba mnozí z nich byli před svým obrácením a polepšením velcí hříšníci, jako my. Tyto pravdy sobě náležitě rozvažte, a zajisté nabudete zmužilosti a odhodlanosti, státi se šťastnými, blahoslavenými a svatými v nebesích, jako oni. — Snad-li mnohý z vás si myslí: „Kterak mi možno jest, tak dokonalým se státi, jak byli svatí a světice Boží? Kterak bych mohl býti tak obětivý k chu-

dým a tak úslužný k nemocným, jako svatý *Karel Boromejský*? — Kterak bych se mohl odříci všech statkův a radostí zemských jako *svatý Alexius* a *svatý František Serafinský*? — Kterak bych mohl mladý život svůj strávit na poušti, jako *svatý Leonard*? Kterak bych mohl v každé myšlénce, v každém slově býti tak čistý, jako šlechtický mládenec *Stanislav Kostka*? — Kterak bych si mohl pro víru dáti žíly na rukou a na nohou přetínati, jako *svatý Serapion*? — Kterak bych mohl na to mysliti, abych chudým nosil pokrmy a šatstvo, jako svatý pacholík *Felix Valois*? — Kterak bych mohla zavázati se ustavičné panenské čistotě, jako *svatá Cecilia*? — Kterak bych mohl celý život svůj věnovati službě nemocných, jako *svatý Jan z kříže*? — Kterak bych se mohla ve svatém náboženství tak vyučiti a zdokonaliti, abych své bližní obracela na pravou cestu víry a cnosti, jako *svatá Kateřina*? — Kterak bych se pro víru dala ode lvů roztrhati, jako *svatá Thekla*? Kterak bych mohla po 38 roků v největších bolestech pokojná, trpělivá a s radostí do vůle Boží odevzdána býti, jako *svatá Lidvina*? — Kterak bych mohla pro spáchané hříchy své po 47 roků přísné pokání na poušti činiti, a od samých toliko kořínků živa býti, jako *svatá Maria Egypťská*? Kterak bych mohl za úhlavní nepřátely své se modliti, jako *sv. Štěpán*? — Kterak bych mohl každou i sebe těžší cnost konati, a každého i sebe lákavějšího hříchu se chrániti, jako všickni svatí a světice Boží? — — Ovšemť mnohý křesťan za nemožnou považuje věc, v dokonalosti křesťanské vyrovnati se svatým avšak křesťan takový má malou víru v milost Boží kteráž jest všemocná; křesťan takový nezná veli-

kou moc své svobodné vůle, kteráž, jak praví *svatý apostol Pavel*. „s milostí Boží všechno může.“ Rozmilí vykoupenci Christovi! každý může tak dokonalým se státi, jako byli všickni svatí a světice Boží, vynasnaží-li se za živobytí svého to činiti, co činili svatí na světě, k čemu každý křesťan povolán a zavázán jest. Svatí a světice Boží za živobytí svého na této zemi buď v úplné a neporušené nevinnosti živi byli, buď se celým srdcem k Bohu zase obrátili, a obrátivše se, nikdy více hříchu se nedopustili; a k tomu jsme i my všickni jako křesťané, jako synové Boží zavázáni. — Nezbyvá nám tudíž nic jiného, než jediná otázka: „Kterak svatí a světice Boží své dokonalosti a svatosti dosáhli?“ — Rozbírání otázky této má býti předmětem dnešního kázání, v jehož I. dílu vám vyložím: „že svatí a světice Boží svědomitě užili všech prostředků k zdokonalení sebe,“ a v dílu II. vám povím, „že svatí a světice Boží zmužile všeliké překážky na cestě k dokonalosti křesťanské přemáhali.“ —

Obé jest s milostí Boží i nám možné.

Orodujte za nás všickni svatí a světice Boží, bychom poznali, že cesta k nebi vedoucí jest cesta, kterou Vy jste na zemi kráčeli, a že i my všickni po ní kráčet můžeme!

Já chci mluvit ve jménu Pána našeho Ježíše Christa, Jehož milostí my všickni svatými státi se můžeme.

DÍL I.

Napomínáme-li křesťany našeho věku, aby se vzdalovali zlého světa, aby se chránili hříchu, aby vyhýbali nebezpečnostvím a pokušením, aby nábožně

a spravedlivě obcovali: nezřídka slýcháme podivínskou odpověď: „To bych musil svatým býti — to bych musil žíti, jako svatí žili!“ — Představuji-li se jim příkladové svatých, říkávají: „Ti byli svatí, já tak nemohu živ býti! — — Jaká to zaslepenost! Jakoby byli svatí co jiného činili, nežli co i my činiti máme; jakoby byli svatí jiných prostředků k zdokonalování sebe měli, než-li my máme. — Prostředkové, jichžto užívali k zdokonalování sebe, byli: a) *Milost Boží*. b) *Napomínání a naučení*. c) *Dobré knihy*. d) *Svaté svátosti*. e) *Dobrý příklad jiných*.

(a) *Milost Boží*. Svatý apostol Pavel praví: „*Milosti Christovou jsem, čím jsem*“; a to samé mohl každý svatý říci, proto že všickni s milostí od Boha jim skýtanou spolupůsobili. Tato milost Boží ozvala se u mnohých svatých v krátkém, vnitřním vnuknutí, kteréž v rozumu nebo v srdci svém pocítili, to ono činili, toho onoho se chránili: oni neodkládali a neváhali, vnitřního vnuknutí uposlechnouti, a tak se stali svatými. *František Borgiaš*, syn Španělského vévody, žil na dvoře císaře Karla V. Krásná císařovna Isabela umřela. Když ji František Borgiaš mrtvou viděl, ozvala se v něm milost Boží: „Hle marnost a bídu vezdejšího života! Smrtelným lidem již jsi dosti dlouho sloužil!“ — Od té chvíle oddal se přísnému, nábožnému životu, a po smrti své manželky vstoupil do kláštera řádu Jesuitského, a tak se stal velikým svatým. Zdalížby se byl také svatým stal, kdyby si byl milosti Boží a Jeho vnuknutí nevšímal? —

b) *Napomínání a naučení*, které od svatých apostolů, od svých duchovních, od svých zpovědníků, od svých učitelův a rodičů dostávali, považovali svatí a světice za rozkazy samým Bohem

dané, za příkázání svatého evangelia, a proto jich uposlechli bez odkladu, a proto jich uposlechli bez odporu. — *Sv. Vít*, patron Český a Moravský, uposlechl spásitelného napomínání a naučení svých křesťanských pěstounů Modesta a Krescencie, stal se křesťanem, a pro víru svou v mladistvém věku svém podstoupil smrt mučnickou. Zdaliž by se byl také svatým mučeníkem stal, kdyby nebyl uposlechl napomínání a naučení svých pěstounů a vychovatelů? —

(c) Ku zdokonalení svému použili svatí a světice Boží obyčejně také *Písma svatého, životů svatých a jiných dobrých, nábožných knéh*, ve kterých bedlivě čtávali a takto ve svých povinnostech a ve cnostech se utvrzovali. *Sv. František Borgiáš* říkal: „*Čtení nábožných knéh jest první stupeň k lepšímu životu*“, — což se osvědčilo na svatém Ignatiovi z Lojoly. *Ignac z Lojoly* byl vojákem; v bitvě byv poraněn, přišel do nemocnice, kdežto ponejvíce z dlouhé chvíle četl v nábožné knize; čtením tím rozplamenil se pro nábožnost tak, že se stal zakladatelem řádu Jesuitského, kterýž napotom mnoho dobrého způsobil v tehdejší zne-
mravěném lidstvu. Zdaliž by se byl také stal svatým zakladatelem řádu nejslavnějšího, kdyby nebyl četl v knize nábožné?

(d) Svatí a světice Boží přijímali často a pobožně *svaté svátosti*, jimiž i nejmenší škvrny a chyby své odstraňovali, čistili a zmužilo svou ve víře a ve cnostech oživovali. Naš patron, *svatý Václav*, kníže Český, žil v onom věku, kdy ještě v našich vlastech trval boj mezi pohanstvem a křesťanstvem; i jeho matka a bratr ještě vězeli ve tmách a v bludech pohanských. Čím pak sílil se mladý Václav ve víře křesťanské, v kteréž jej byla vyučila

jeho bába, svatá Ludmila? Vyzváním a přijímáním nejsvětější svátosti oltářní, pro kterou takovou úctu choval v nábožné duši své, že sám chleb a víno ke mši svaté připravoval, a osobně knězi mši svatou sloužícímu přísluhoval. — Zdaližby byl mezi přibuznými pohanskými svatou vírou svou obhájil až do smrti mučenické, kdyby se nebyl sílil častým přijímáním nejsvětější svátosti oltářní? —

e) Svatí a světice Boží nedívali se ospale a nevšímavě *na dobré příklady* svých bližních, nébrž snažili se, jich následovati. *Svatý Augustin*, mudrc pohanský viděl svaté obcování své křesťanské matky Moniky a slyšel o podivuhodných cnostech a skutcích jiných křesťanů. Dlouho odporoval moci, kterou v sobě chová dobrý příklad jiného. Konečně pak přece byl přemožen a zvolal: „To, co mohli ti a jiné, proč pak ty ne, Augustine?“ a od té doby stal se křesťanem, a později i biskupem horlivým. Zdaližby se byl stal svatým, kdyby se nebyl dal dobrými příklady probuditi ze spánku života lehkovážného a hříšného?

a) Milost Boží, b) napomínání a naučení, c) čtení dobrých kněh, d) časté přijímání svatých svátostí, a e) dobří příkladové spravedlivých a nábožných křesťanů — to byli prostředkové, jichžio svatí a světice Boží užívali, aby se dokonalými a svatými stali. — A nemáme-liž i my všech těchto prostředků, jako jich měli všickni svatí?

a) Zdaliž nemáme *milosti Boží*? Christus Pán sám ráčil nás ujistiti, že *Otec nebeský dá Ducha dobrého těm, kteříž ho prosí.*“ Luk 11, 13. A sv. Jan, evangelista Páně praví: „*Bůh jest světlo pravé, kteréž osvěcuje každého člověka přicházejícího na tento svět.*“ (Jan 1, 8.) Ó zajisté, drazí moji, Bůh nejvyšš dobrotivý a milostivý dává nám všechno,

čeho nám k spasení zapotřebí jest. Každý, i sebe zatvrzelejší a spustlejší člověk pocítuje časem vnitřní vnuknutí, kteréž ho k polepšení života vybízí; snad mnozí z vás, kteří slovo Boží pozorně poslouchají, pocítují i v tomto okamžení v srdci svém pobídku, aby ode dneška započali nábožnější živobytí, aby se svatým a světicem Božím připodobnili. Milost Boží tedy každému dána jest. Zdaliž si jí všickni všímají, a s ní spolupůsobí — toť jest ovšem jiná otázka; ale toť jest věc jistá, že se každý člověk s milostí Boží z drápův zlého ducha vymknouti, a svatým státi může.

b) Zdali se nám nedostává *dobrého napomenutí a naučení*? Zdali jich neslyší děti každodenně od svých rodičů doma, od svých kněží a učitelů ve školách? Zda-li jich neslyší mladí i starší ve zpovědnici, od oltáře a s kazatelny? Zda-li snoubenci nebývají vyučováni v povinnostech svých, a napomínáni od otcův duchovních, aby ve stavu mánželském obcovali bohabojně a nábožně? — O zajisté domy, školy, kostelové, oltáře, kazatelny a zpovědnice zaznívají nejkrásnějším napomínáním a naučením, tak že na soudu Božím nikdo z vás nebude moci říci, že nedostával *dobrého napomenutí a naučení*.

c) Čili snad se nedostává *dobrých, nábožných kněh*? Byli v národě našem časové smutní, kdy staré knihy v rodinách křesťansko-katolických se ztráceli, a nových se nevydávalo; avšak díky Bohu na výsostech, časové tito jsou ti tam! Nyní máme hojnost *dobrých kněh* za laciný peníz. *Dědictví svatého Cyrilla a Methodia v Brně, a Dědictví sv. Jana Nepomuckého v Praze* jsou dva výborné ústavy, jimiž sobě každá rodina snadno *dobrých kněh* zaopatřiti může. Jakož za starých časů u našich

nabožných předků nebylo pořádné rodiny, kdeby se nebyla nacházela pěkná sbírka nábožných kněh: tak i nyní může a má v každé rodině býti „Život Christa Pána“, „život svatých“, Písmo svaté, katechismus, kancional, a jiné dobré knihy. Dobré knihy, jestli se bedlivě čtávají, přinášejí nesmírný užitek jednotlivým osobám, rodinám a celým obcím.

d) *Svatých svátostí* rovněž můžeme užiti v té míře, v kteréž jich svatí a svělice Boží užívali onyť se vám v každé době podávají a rozdávají; každou neděli a každý svátek očekávají vás kněží v zpovědnici a u oltáře. Ježíš Kristus jest v nej-světější svátosti oltářní pro nás zrovna tak přítomen, jakož přítomen byl pro svaté a svěťce Boží; přístup k milosrdnému soudu Božímu ve svaté zpovědi, a ke stolu Páně žádnému se nezabraňuje.

e) Co se *dobrych příkladů* mezi křestany našeho věku týká: tu ovšem vyznati musím, že bývá někdy více pohoršení, než dobrých příkladů dáváno. Avšak Bůh nikdy nedopouští, aby byl svět úplně a zcela bez dobrých příkladů; v každém stavu jsou až podnes lidé, kteříž Pánu Bohu slouží, a spravedlivě před Jeho nejsvětější tváří obcují. Jsou mladí lidé, kteří uprostřed nepravostí nevinnost svou zachovali, a navzdor potupám a úsměškům bezbožných své povinnosti konají a ve cnostech stáli setrvávají; jsou bohabojní otcové a nábožné matky, jsou spravedliví představení a poslušní poddaní, jsou dobročinní křeháci a pokorní chudí, jsou mnozí, kteří s rovnou horlivostí pokání za hříchy své činí, jako před tím horlivě hříchům se oddávali.

Vy pak ale, kdybyste skutečně dobrých příkladů neviděli, neměli byste před Bohem výmluvy; nebo kdykoliv do chrámu svého vkročíte, kdykoliv

na obraz hlavního oltáře svého pohlednete: pokaždé máte nesčetné množství příkladův dobrých na očích, kteréž Vám zanechali všickni svatí a světice Boží. --- Ani dobrých příkladů tedy neschází vám, jimiž se povzbuzovati můžete k rostoucí dokonalosti a svatosti.

Čeho pak tedy nedostává se křesťanům našeho věku, aby mohli tak živi býti, jako svatí a světice Boží živi byli? Ničeho než toho, že křesťané nyníjší prostředkův k zdokonalování sebe neužívají, jak jich svatí užívali, a že překážky na cestě k dokonalosti křesťanské tak zmužile nepřemáhají, jak jich svatí přemáhali, což vám jasněji vysvětlím v dílu druhém.

D Í L II.

Křesťané našeho věku štítí se práce a namáhání, jehož ovšem potřebí jest, aby se přemáhaly překážky, které se na cestě k dokonalosti vyskytují. Bez práce a bez namáhání ovšem nikdo nevejde těsnou bránou do království nebeského, neboť zde na světě bojovati musíme proti rozličným pokušením. Avšak boj tento není tak veliký a tak obtížný, že bychom nemohli zvítěziti; pokušení nejsou tak mocná, že bychom jich nemohli přemoci. Nej-
skvělejším toho důkazem jsou svatí a světice Boží. Nedomnívejte se, že cnosti a dobré skutky byly svatým snadné a lehounké; i jim stavěly se mnohé a nemalé překážky v cestu; i jim přicházela lákavá pokušení od světa, od těla a od ďábla, jako nám. Oni však zmužile všechny překážky tyto přemáhali.

Veliká překážka u zdokonalování sebe jest mnohdykráté *ve staru samém*, ve kterém se nale-

záme. Sláva trůnu panovnického, zbraň ve službě vojenské, práce a starosti v hospodářství, služba u cizích lidí bývají nezřídka mocné překážky, které zdánlivě ruší obcování bohabojné. Avšak jediný pohled do životů svatých přesvědčuje nás, že se všechny překážky každého stavu přemoci dají. *Sv. Jindřich II.* (2. nebo 15. července) byl císař, a stal se svatým. — *Sv. Kunhuta* (3. března), *sv. Mathilda* (14. března), *sv. Helena* (18. srpna), *sv. Adelaida* (16. pros.) byly císařovny, a staly se svatými. — *Sv. Štěpán* (20. srpna a 2. září), *sv. Eduard*, (18. března), *sv. Ludvík* (3. října) byli králové, a stali se svatými. — *Sv. Ludmila* (16. září), *sv. Klotilda* (4. června) byly královny a kněžny, a staly se svatými. — *Sv. Joachim a Anna, svatý Marius a Marta*, (19. ledna) byli manželé, a stali se svatými. — *Sv. Anežka* (21. ledna), *sv. Agata* (5. února), *sv. Dorota* (6. února) *sv. Apollonia* (9. února), *sv. Juliana* (20. června) byly panny, a staly se svatými. — *Sv. Vit* (15. června), *sv. Rajner* (17. června), *sv. Aloisius*, (21. června), *sv. Alexius* (17. července) byli mládenci, a stali se svatými. — *Svatá Eleonora* (21. února) byla vdova, a stala se svatou. — *Sv. Longin*, (15. března), *sv. Jiří*, (24. dubna), *sv. Zeno* (22. pros.), *sv. Amon*, (20. pros.), *sv. Marcell* (30. září), *sv. Roman* (9. srpna), *sv. Florian* (4. května), *sv. Martin* byli vojáci, a stali se svatými. — *svatý Baldomer*, (27. února), byl zámečník, *sv. Josef*, pěstoun (19. března,) byl tesař, *svatý Fokas* (28. února), byl zahradník, *sv. Homobonus* (18. listop.) byl kupec, *svatý Theodat* (18. května), byl hospodský, *svatý Paschalis Baylon* (17. května), byl pastýř, *sv. Servulus* (23. pros.) a *sv. Lazar* byli žebráci, a stali se svatými. — *Sv. Veronika Milánská* (13. ledna), a *sv. Christina*

(15. nebo 20. pros.) byly chudé děvečky, a staly se svatými. — *sv. Julia* (22. května) a *sv. Maria Římská* (11. pros.) byly otrokyně, a staly se svatými. — *sv. Isidor* (10. května) a *sv. Barlaam* (18. listop.) byli rolníci, a stali se svatými. — — Žádný se nesmí vymlouvatí stavem svým; v každém stavu stali se lidé svatými, v každém stavu můžeme se i my svatými státi. —

Císařové, králové a knížata nedali se mýlití slávou a bohatstvím; *císařovny, královny a knežny* nedaly se mýlití krásou tělesnou a drahým šatstvem; *řemeslníci a rolníci* nedali se mýlití každodenní práci a starostí; *mládenci a panny* nedali se mýlití mladým věkem svým; *rytíři a vojáci* nedali se mýlití lesklou zbraní a lehkovážnými soudruhy svými; *sluhové, služky a otrokyně* nedali se mýlití obtížnou službou svou, *žebráci* nedali se mýlití chudobou a nouzí svou — nébrž všickni zmužile přemáhali překážky stavu svého, které se jim stavěly v cestu dokonalosti křesťanské vedoucí, a tak se stali svatými. — Nechť vystoupí z vás ten neb ta, který aneb která by ještě říci mohla: „To, co činili svatí a světice, nemohu činiti já!“ Každému z Vás mohu a musím říci ve jménu Ježíše Christa: „*Jdi a čiň podobně!*“ Vynasnažuj se každý ve stavu svém, a staneš se svatým! —

Jiná překážka na cestě k dokonalosti křesťanské jsou *pokoušení, pocházející z vlastního těla a od ďábla, nepřítele lidského*. I s těmito překážkami musili svatí a světice Boží bojovati jako my, i my jich můžeme s milostí Boží přemoci, jako oni. *Vroucná modlitba, tuhé posty, milovaná samota, rozjímání o posledních věcech člověka, o smrti, o soudu, o pekle, o nebi* — to byla zbraň, kterou vítězili svatí nad každým pokušením, ať přicházelo z vlastního

těla, anebo od zlého ducha. Zdaliž nemáme i my této zbraně pohotově? Užívejme ji, zapírejme sami sebe, a zajisté ani nám neuškodí pokušení žádné.

Konečně pak ještě poukáži vám na obtížnosti a překážky, kterýchž my za našeho věku nemáme, ale které se na svaté a světice Boží po mnohá století hrnuly. Mnozí z nich žili v oněch stoletích, kdy nejukrutnější zákony se dávaly proti křesťanům. Všeliké muky se jim připravovaly, a pouhé toliko jméno křesťana stačilo, aby byli k nejbolestnější smrti odsuzováni. Zdaliž také jsou tak veliké překážky, kteréž my přemáhati máme, jako byly překážky svatých mučeníků a mučenic? Zdaliž i nám vyhrožuje se pro víru a pro nábožnost vypovězením z vlasti, odbíráním statkův, mečem a ohněm? Ó nikoliv, v našem věku, Bohu díky, jest velikou ctí a předností, býti horlivým, nábožným a spravedlivým křesťanem katolickým! Naše překážky jsou toliko povinnosti stavu, malá protivenství, pokušení k hříchu, nepříznivé okolnosti a poměry, které každý odstraniti, přemoci a s povoláním svým tak srovnati může, že nemusí hřešiti, že se může dokonalým křesťanem státi. Ach, můžeme, můžeme,

V tom, co mohli ti a ti,

Ty se budeš zdrahati?

Zhůru srdce! volám opět na konci kázání svého. Zhůru srdce a ducha k nebesům, kam vás zvou a volají nesčetní zástupové svatých a světíc Božích! Chcete-liž, aby vám svatá Církev pořád nadarmo jejich svaté příklady na oči stavila? Chcete-liž, aby vám byli vaši nábožní předci nadarmo váš fární chrám památce všech svatých zasvětili, a vás jejich přímlově odporučili? Nechceteliž jedenkrát, až vás neuprositelná smrt povolá na věčnost, do blažené společnosti všech svatých a světíc Božích

přijíti? — Chcete-liž zmařiti na sobě nejsvětější krev Christovu, a veliké přimlavy všech svatých? Chcete-liž své dědictví v radostech věčných zaprodati za malicherné, kratičké a hříšné radosti zemské? — Ó nikoliv! Toho nemůže nikdo z vás chtíti, maje rozum zdravý!

Nuže tedy, vzchopte se, rozjímejte každý vážně život svého svatého patrona, svého jmenovce, a učte se, kterak i vy za příkladem svatých máte všech prostředků ku zdokonalení sebe užiti, a všecky překážky přemáhati. Nelekejte se při tom ničeho. Království Boží ovšem násilí trpí, ale ti, kdož násilí činí, dobudou ho! Christus vám podává potřebných k tomu milostí, a všickni svatí orodují za vás, abyste na světě dobře bojovavše pro víru a pro Christa po smrti účastnými se stali v jejich společnosti radostí nekalených, radostí věčných.

Amen.

Promluva

o májové pobožnosti v kostele minoritském,

dne 22. května 1854.

(B. M. Kulda.)

„Maria vidí Ježíše umrlého!“

Největší událost, o kterou se otáčí dějepis celého člověčenstva od prvního hříchu Adamova až do soudného dne, dokonána jest na hoře Kalvárské. Beránek Boží, Bůh a spolu člověk, náš Pán a Spa-

sitel Ježíš Kristus, vzal hříchy všeho lidstva na sebe, a byv potupen, vysmíván, bičován, trním korunován, po celém svatém těle nemilosrdně zedrán, obětoval se za nás na dřevě svatého kříže. Muky jeho tak byly veliké, že se skály pukaly, anjelé plakali, slunce se ztmělo, opona chrámová se roztrhla, mrtví z hrobův svých povstali, a mnozí i z učení, tvrdošíjných fariseů a zákonníků bili se v prsa, a obrátili se k Bohu s lotrem kajícím. Zázrakové o smrti Christově byli tak káraví, že strach a hrůza zahнала každého s Kalvarie do města Jerusalemského, kdož v Christa neuvěřil. Na hoře Kalvarské zůstalo jenom několik vojákův o Božství Christově přesvědčených, svatý Jan miláček Páně, a matka Christova, Panna Maria s několika svatými ženami; k těm se přidružil Josef Arimathejský a Nikodem, kteří sobě u Piláta vymohli právo, aby tělo Christovo s kříže sejmouti a pochovati směli. Josef Arimathejský a Nikodem, tito věrní přátelé a učení Páně, a s nimi Abenadar, smrtí Christovou na víru obrácený setník pohanský s největší šetrností, pozorností a úctou sejmuli a po řebříkách snesli svatou mrtvolu Ježíše Christa, a položili ji na vzácná prostěradla k nohoum matky nevýslovně trpící a vedlé kříže sedící, kamž byl Cassius čili Longinus již dříve ukrutné hřebíky položil. Bolavá svatá hlava Christova ležela matce přebolestné v klíně, ostatní jeho tělo v čisté plátno zaobalené spočívalo na prostěradlách.

Bolest a láska matky Christovy byly stejně veliké; onať zase měla aspoň mrtvé tělo svého přemilého Syna v náruči; nyní měla jeho hluboké rány na samých očích, a viděla hrůzyplné následky hříšnosti a ukrutnosti lidské. Políbivši jeho zkrvá-

cenou tvář, začala svatou mrtvolu chystati pro hrob. Svaté ženy podávaly jí nádoby s vodou, a matka přebolestná s největším smutkem, ale také s největší zmužilostí jala se umývati a čistiti tělo ukřižovaného Božského Syna svého. Především sejmula mu s hlavy trnovou korunu, která nyní již nebodala hlavu jeho, ale toliko srdce její, a položila ji vedlé sebe ke hřebům složeným. Hlava a obličej Páně byly tak krví a ránami zohaveny, že nebyl téměř ani k poznání. Maria umývala a od krve čistila předně *Jeho dlouhé vlasy*; a čím více krev seschlou rozmáčela, tím patrnější byly hluboké rány, kterýmiž utrýzněn byl. Potom mu čistila *sbledlé a ustydlé čelo, vyhaslé oči, krví zalité uši a ústa*, kteráž opět políbila s bolestí a láskou mateřskou. Když byla celá hlava umyta, pokračovala čistiti *ramena* těžkým křížem stlačená, *prsa*, kopím Longinovým prohnaná, *ruce a nohy* hřebíky tlustými zbodené. Nyní viděla svatá matka celé umučení a všechny rány, kteréž před tím poněkud kryla ustydlá krev. Kdož vysloví její bolest, která znovu opět umučené srdce její prohnala jako meč dvousečný; jako dyka sedmihranná? — Dala sobě podati nádobku s drahou mastí, a v tom samém pořádku, jak byla svaté oudy Christovy vodou umývala, jich také mastí pomázala. Pomazala *hlavu* Jeho, a *čelo* Jeho a *oči* Jeho, a *uši* Jeho, a *ústa* Jeho, a *ramena* Jeho, a *prsa* Jeho, a *ruky* Jeho, a *nohy* Jeho. Konečně pak posledně obejmula a políbila očistěné a pomazané tělo, které Syn Boží na sebe vzíti ráčil mocí Ducha Svatého z těla jejího a odevzdala ho mužům již čekajícím ku popohřbení, totiž svatému *Janovi, Josefu Arimathejskému, Nikodemovi*, setníkovi *Abenadarovi*, a jeho nástupci *Longinovi*, rovněž obrácenému na víru. —

Ajhle, věrní a upřímní ctitelové Marie Panny! Tu máte matný obraz matky Boží, *jak měla a viděla Ježíše umrlého!* Zachovejte obraz tento v duši a v srdci svém — a nemožno vám bude, hříchu se dopustiti! Mnozí z nepřátel Christových obrátili se a pokání činili, když viděli bolestnou a zázračnou smrt Páně; ostatní strachem puzení utekli do domů svých a zůstali v zatvrzelosti a v nevěře své. Ach škoda, přeškoda, kdyby jim bylo dalo svědomí probuzené, a kdyby byli počkali a viděli umučené a zohavené tělo Christovo, a lásku i zmužilost Jeho matky, Panny Marie, která ho umývala a mazala — snadby se byli potom poznali, snadby se byli obrátili, snadby byli uvěřili, snadby byli pokání činili! —

Vy pak všickni, co zde nábožně shromážděni jste, nikdy — ach nikdy neutíkejte s hory Kalvárské — nikdy, ach nikdy neodvracujte rozjímavé zraky své od bolestné Panny Marie, kteráž umrlého, *pro nás* utrýzněného syna svého, syna Božího s láskou a zmužilostí mateřskou vodou umývala a mastí pomazala; ba naopak, rádi sestupujte se kolem matky Christovy — kolem nebeské matky naší, a čiňte s toutéž láskou a s toutéž zmužilostí to samé, co ona činila! —

To samé činiti máme, co matička Christova činila? Máme-liž a můžeme-liž umývati rány těla Christova vodou, a mazati je mastí drahou? —

Ano, my všickni můžeme a máme umývati *vodou* bolestné rány utrýzněného těla Christova; my všickni můžeme a máme *drahou mastí* mazati jich, jak jich umývala a mazala svatá Matka, Panna Maria!

Rozjímejme a zpytujme, jestliže jsme nehřešili zlými myšlenkami, které se v našich tvrdých

hlavách rodí, rozjímejme a zpytujeme, jestliže jsme nechtěli svévolností a tvrdošíjností svou proraziti a zbořiti věčnou zeď přikázání Božích! Hle, těmito hříchy hlavy své zvětšili jsme rány přesvaté hlavy Christovy, které Matka Boží, Maria Panna vodou umývala, a drahou mastí mazala! Poznejme se, obraťme se, vymývejme tyto hluboké rány na hlavě Christově s Marií Pannou bohatým proudem slzí kajících, a pomažme jich drahou mastí myšlének dobrých, myšlének svatých, rozjímáním o pravdách Bohem nám zjevených!

Rozjímejme a zpytujeme, zdali jsme začasté s libostí nenaslouchali slovům škaredým, rozmluvám rouhavým a zpěvům necudným! Hle těmito hříchy sluchem spáchanými pomáhali jsme krví zalévati svaté uši Christovy, kteréž matka Jeho, Maria Panna, vymývala vodou, a mazala drahou mastí! Poznejme se, obraťme se, a vymývejme milostivě nám nakloněné uši Christovy s Marií Pannou proudem kajících slzí svých, a pomažme jich drahou mastí radostivého poslouchání slova Božího a zpěvu nábožného!

Rozjímejme a zpytujeme, zdali jsme začasté nehřešili všetečnými očima a prostěrkým, lehkovážným, rouhavým jazykem! Hle těmito hříchy zrakem a jazykem spáchanými pomáhali jsme krví zalévati svaté oči a ústa Christovy, kteréž matka Jeho, Maria Panna, vymývala vodou a mazala drahou mastí! Poznejme se, obraťme se, a vymývejme rány na ramenách Christových s Marií Pannou proudem slzí kajících, a pomažme jich drahou mastí trpělivosti v každém kříži, kterýž nám spravedlnost a dobrota Boží na ramena klade v životě tomto, bychom na věčnosti účastnými stali se radostí nekonečných!

Rozjímejme a zpytujeme, zdali jsme začasť rukami a nohami nedopustili se hříchů, jelikož jsme nečinili, co činiti máme, a jelikož jsme neobcovali před Bohem, jak obcovati máme! Hřichy těmito pomáhali jsme vrážeti hřebíky do rukou a do nohou Christových, kteréž Matka Jeho, Maria Panna, vymývala vodou a mazala drahou mastí! — Poznejme se, obraťme se, a vymývejme rány na rukách a na nohách Christových s Marií Pannou proudem slzí kajících, a pomažme jich konáním všelikých dobrých skutků a obcováním neúhonným před tváří Božskou! — Rozjímejme a zpytujeme, zdali srdce naše nebývá naplněno žádostmi tělesnými, zdali srdce naše není přikováno více ku věcem zemským, než-li nebeským, zda-li srdce naše zajiště nesvoluje k hříchům všeho druhu! Těmito hřichy převráceného a od Boha odvráceného srdce svého pomáhali jsme Longinovi, aby ještě po smrti prohnal láskyplná prsa a srdce Christovo, kteréž Matka Jeho, Maria panna, vymývala vodou a mazala drahou mastí! Poznejme se, obraťme se, a vymývejme ránu boka Christova s Marií Pannou proudem slzí kajících, a pomažme jí žádostmi svatými ze srdce čistého vychodícími! —

Ach zpytujeme všechny myšlenky, žádosti, řeči a skutky své, kterými, jsou-li proti zákonu Božímu — jsou-li hříšné, — trýznili a mučili jsme Christa! — Poznejme se, obraťme se, a vymývejme všechny rány pro nás ukřižovaného Spasitele s Marií Pannou nevyvážným proudem slzí kajících, a pomažme jich drahou, před Bohem nejvzácnější mastí všelikých dobrých křesťanských cností a skutků!

Maria Panna, kteráž první totéž činila s láskou a zmužilostí mateřskou, mocnou přímluvou svou vyprosí a vymůže nám potřebné k tomu milosti Boží!

Amen.

35

Promluva

o májové pobožnosti v kostele Minoritském v Brně

dne 27. května 1854.

B. M. Kulda.

Náš Pán a Vykupitel Ježíš Kristus byl nespravedlivě na smrt kříže odsouzen, od jednoho ze svých učeníků zrazen, od druhého zapřen, v žaláři od nelidských strážníků potupen, uplván, políčkován, od katanů bičován a trním korunován, s těžkým křížem na horu Kalvářskou veden, na kříž nelitostně roztažen a přibit, i na samém kříži ještě od zlosynů — fariseů a zákonníků veřejně pohaněn a od svých vlastních učeníků a apostolů opuštěn. Jenom Jeho lásky plná matka, Maria Panna, Maří Magdalena, Maria Kleofášova a Jan, miláček Jeho, stáli kolem zkrváceného kříže, pohlížejíce s nevyslovnou bolestí a láskou k trpícímu Pánu a Spasiteli svému. Jeho Matička, Maria Panna, největší k němu láskou roznícená a tudíž také nejkrutější bolestí svíraná, prosila v tu chvíli v duši své vroucně a úpěnlivě, aby ji Božský její syn, Ježíš, také smrtí s tohoto světa povolol, a s Sebou vzal do ráje věčného. Onať se láskou plamennou tak vžila a vkořenila v Božského syna svého, že nemohla již více duchem a srdcem na zemi obývati, jak mile by Ježíš Kristus od ní do Své slávy nebeské podešel. Kristus Ježíš znal tuto její horoucí lásku a touhu po smrti; Onť věděl, žeby jí byl největší milost prokázal v tu dobu, kdyby jí dovolil umřítí

a s Ním na věčnost jíti. Avšak On také věděl, že apostolové a všickni věřící — že Jeho Církev bude míti zapotřebí její lásky, její víry, její útěchy, jejího příkladu; proto usoudil, ponechatí ji ještě déle v tomto slzavém údolí života vezdejšího. — S právě Božskou vážností, útrpností a láskou pohledl v největších bolestech Svých s kříže na ni a na miláčka Svého, svatého Jana, a pravil matce Své: „*Ženo, ajhle syn tvůj!*“ a miláčkovi Janovi řekl: „*Ajhle, matka tvá!*“ — Bože můj! jaká to *edážnosť* ve slovích těchto! Neřekl Spasitel umírající: „*Matko, ajhle syn tvůj!*“ nébrž: „*ženo, ajhle syn tvůj!*“ aby jí a všem přítomným milým Svým a všem nám věřícím jasně a neklamně na rozum položil, že v tu chvíli se naplňuje zaslíbení prvním rodičům v ráji dané: „*Žena potře hlavu hadovu!*“ — aby každý zvěděl, že *Maria*, Matka Jeho, jest ona *žena*, která Synem svým, Ježíšem Christem, hlavu hadovu potříti, a hříšné pokolení lidské z moci dáblovy vyrvati měla, a v tu chvíli smrtí kříže skutečně vyrvala. „*Ženo, ajhle syn tvůj!*“ — „*Synu, ajhle matka tvá!*“ Jaká to právě Božská *útrpnost* s matičkou opuštěnou! Jaká to právě Božská *lásky* k miláčkovi svatému Janu!

Matka milosti plná, nejpokornější s nejposlušnější, kteráž ondy pravila: „*Aj děvka Páně, staniž mi se podle slova tvého!*“ a tak se matkou vtěleného Syna Božího stala: když slyšela pod křížem z úst téhož Syna Svého, že se má státi duchovní matkou jiného syna, opět pokorně a poslušně řekla v srdci svém: „*Aj děvka Páně, staniž mi se podle slova tvého!*“

Svatý Jan, miláček Páně, když uslyšel výrok Christův: „*Synu, ajhle matka tvá!*“ úplně poznal neobmezenou lásku Páně k sobě, že jemu dal

za matku Svou vlastní Božskou, rozmilou, nejlaskavější a nejdražší matku Marii, nad kterou na světě nic milejšího neměl; že jej veřejně přijal a vyznal za bratra Svého! Jaká útěcha, jaká radost, jaká blaženost musila oživiti zarmoucenou duši Janovu! — Onť se stal *synem* matky Boží a bratrem Syna Božího! Tent jest nejskvělejší důkaz výpovědi evangelické: „že Jan byl učeník, kteréhož miloval Pán!“ Dražšího a velebnějšího dědictví nad Svou Matku svatou nemohl umírající Vykupitel miláčkovi Svému odporučiti a zanechati.

Ale čím pak sobě svatý Jan takového vyznačení před ostatními apostoly zasloužil?

Zasloužil sobě vyznačení toho zmužilou a neohroženou věrností, s kterou Pána a Mistra svého následoval až na samou horu Kalvarskou, až pod samý kříž, nedada se od něho odloučiti ani posměchem, ani hrozbami, ani zjevným nebezpečstvím.

Pro nás věřící a pro Církev Christovu však má tato dojímavá udalost pod křížem jiný důležitý význam. Umírající Vykupitel, když ustanovil Marii Pannu za matku Janovu, a svatého Jana za syna Marie Panny, neměl toliko jich dvou na Božské paměti Své, nébrž celou Církev Svou na zemi. Umíraje, nezvolil Marii Pannu toliko za matku svatého Jana, nébrž za matku všech, kteří jako svatý Jan v Christa věří, Jej milují, a Jemu zmužile a neohroženě věrni ostávají až na samou horu Kalvarskou, až pod samý kříž smrti. Ano, všickni v pravdě věřící, všickni pravověrní křesťané ustanoveni jsou samým umírajícím Christem za syny a za dcery nebeské Matky Christovy, blahoslavené Panny Marie — všickni pravověrní křesťané ustanoveni jsou samým umírajícím Christem za bratry

a sestry Jeho — za bratry a sestry Syna Božího, za syny a dcery Boží, za dědice království nebeského, za spoludědice Christa Ježíše! — Jaká to útěcha, jaká radost, jaká blaženost pro každého, kdo se pravověrným křesťanem býti cítí a ví! Umírající Spasitel nám sám dal Božskou matku Svou, Pannu Marii za matku! — My jsme její synové a dcery! — Umírající Spasitel sám zvolil nás za své bratry a sestry! My jsme tedy oprávnění dědicové Jeho slávy, Jeho blaženosti nekonečné v nebesích! Radujme se radostí největší, neboť většího práva a většího dědictví nemohou nám dáti všickni velmožové a panovníci celého oboru zemského!

Než-li však se oddáme radosti této blaživé, zpytujeme se opravdově a přísně, zdali skutečně křesťany pravověrnými jsme, t. j. zdali s věrností zmužilou a neobroženou následujeme Christa Pána až na samou horu Kalvarskou — až pod samý kříž, jakož ho byl následoval svatý Jan? Neboť jenom tímto způsobem jsme syny a dcerami Marie Panny — jenom tímto způsobem jsme bratřími a sestrami Christovými!

Jakož byli na hoře Kalvarské, jsou i za našich časů lidé, kteří v Christa nevěří, neučení a zhovadilí holomci, kterým jest břicho bohem, náboženstvím a celým životem.

Jakož byli na hoře Kalvarské, jsou i za našich časů lidé, kteří jsou Christu nevěrní — neutvrzení a nepřesvědčení křesťané, kteří každým větyrkem smýšlének lidských jako třtina sebou dávají zmítati, a dnes: „*Hosanna synu Davidovu!*“ zejtra pak již: „*Uhrřižuj! ukřižuj!*“ volají!

První dva druhové křesťanův dle jména, totiž *učení fariseové a neučení smyslníci* slovem a příkladem snaží se, třetí druh, totiž *neutvrzené a ne-*

přesvědčené křestany za sebou táhnouti v záhubu nevěry, bezbožnosti a hříchu!

V takovýchto okolnostech má každý příležitost, osvědčiti a dokázati, že věrnost jeho, kterou Vykupiteli svému zavázán jest, je zmužilá a nehrožená, která se nedá zvrátiti ani rouhavými jazyky učených, ale tvrdošíjných fariseů, ani hříšným obcováním a příkladem neučených smyslníků; ani posměchem, ani slibem, ani vtipem, ani hrubostí, ani prospěchem, ani škodou. Věrný učeník Christův utvrzuje se v stálosti náboženské výrokem Mistra svého: „*Což prospěje člověku, kdyby všecken svět získal, ale na své duši škodu by utrpěl?* —“

I pod samým křížem, kterýž nám nejvyšší moudrost a dobrota Boží na ramena vložila, bychom věrně následovali Christa, t. j. v bídě, v nouzi, v soužení, v bolestech a v nemocích, musíme Christu svému věrnými zůstat, jakož zůstal miláček Páně, svatý Jan.

Úplného a jistého přesvědčení u věci této na-byti není věcí těžkou.

Kdo z vás slyšel řeči nevážné a rouhavé o svatém náboženství, o pravdách věčných, o službách Božích v Církvi katolické — a zůstal Christu a Církvi své věren?

Kdo z vás viděl lidi smyslníky, kteří jako pohané oddávají se hříšným rozkošem, jakoby tvorové bez duše nesmrtelné byli, a nedal se tím mysliti v provozování cností křesťanských?

Kdo z vás snažil se posloucháním slova Božího, rozjímáním o pravdách zjevených, vroucnou modlitbou a čtením v knihách užitečných utvrditi víru svou v Christa, Spasitele svého?

Kdo z vás, jsa v bídě a nouzi, v jakémkoliv soužení postaven, netratil víry v Boha Otce vše-

vědouceho a všemocného, a pomyslí si: „Christus z lásky největší muky trpěl za hříchy mé, a já bych nechtěl s radostí trpěti mnohem menší soužení za hříchy své? Ach Bože, Bože můj! kárej a tresci tělo — ale spas duši mou!“

Kdo z vás takovouto zmužilou a neohroženou věrnost ke Christu ve všech okolnostech života svého osvědčuje: tenť jest *křesťan pravověrný*, tenť jest *pravý syn Boží*, tenť jest *pravý bratr Christův*, tenť dostal pod křížem Marii Pannu za *matku svou*, tenť se tam stal *dědicem království nebeského*, a *spoludědicem Christovým*, v čemž záleží *největší útěcha, největší radost, největší blaženost* v životě, ve smrti, i po smrti věčně věkův. Amen!

Promluva

o májové pobožnosti Marianské

v kostele ctihodných OO. Minoritů v Brně, dne
10. května 1856.

B. M. Kulda.

Marie Panny cesta do Betlema a její chudoba.

V zimě o desáté hodině večerní pospíchal člověk, opozdiv se v městečku sousedním, domů. V šírém poli ničádného živého tvora nebylo. Obloha sněhovými mraky potažená počínala se jasniti, tak že tu onde hvězdička temným světlem svým na něj pokukovala, a měsíc bledý jenom na chvílku cestu mu osvěcoval. Pocestný blížil se k místu, o němžto se rozdivné věci děsné a strašné vykládávaly. Všecky ty povídačky hrnuly se pocestnému na

pamět. Úzkostně pohlížel vůkol sebe a na všechno zraky své upíral. Tu se mu objevilo na místě zlopověstném cosi bílého, jako podoba lidská zahalená v rubáš plátěný, v němžto se mrtví kladou do rakví. Ustrašený člověk zastavil kroky a nappnul tím více zraky své, aby vypátral, kdoby to byl? Zdálo se mu, jakoby se zakuklenec pohyboval. — Strachem se v něm dech zatajoval, studený pot mu na čele vystupoval, vlasy se mu ježily a nohy se pod ním chvěly. Nevěděl, co si počnouť má; má-li se navrátit, nebo ku předu jít? Konečně sobě pomohl z rozpakův těch tímto vážným pomyslením: „Bůh jest všudy přítomný a bez Jeho vůle ani vlas s hlavy nespadne!“ Úvaha ta dodala mu síly a zmužilosti — on kráčel až k samé postavě pořád ještě se klátící, a nedostav po otázce: „Kdo to“? — žádné odpovědi, udeřil holí napřaženou do bílé postavy — a hle, bílý závoj spadl, a pocestný uviděl před sebou vysoký planý šíp, jenžto se byl pod tíží navěšeného sněhu ohýbal a klátěl. Pocestný se hlasitě rozesmál nad bezdůvodným strachem svým, a šel vesele svou cestou dále! —

Proč slýcháme za našich dnů, kdy ovšem bída a nouze ve mnohých rodinách více než kdy jindy se rozšířila — proč slýcháme za našich dnů z přemnohých úst lidských nekonečné proudy malomyslného bědování a takořka zoufalého reptání na osud nesnesitelný? Proto že se přemnozí lidé dopouštějí dvou nebezpečných chyb.

První chyba záleží v tom, že hlídají na břeh života vezdejšího toliko při matném měsíčkovém světle svého vlastního krátkozrakého rozumu — a tu ovšem nedostatek a bída v očích jejich se zveličuje, ba stává se strašidlem, kterého se lidé malé

víry až tak děsí, že pozbývají síly, zmužilosti a nezřídka i rozumu. Kdyby sobě na chudobu svou posvětili světlem víry, přesvědčili by se, že Bůh věčný, Otec náš nebeský posílá a dopouští těžký kříž na nás, buď aby nás zkusil a ve cnosti utvrdil, buď aby nás za hříchy spáchané potrestal a na cestu do života věčného, do ráje nebeského vedoucí nás postavil. Chudobou, nouzí a bídou připravuje nám Pán Bůh nejmoudřejší a nejlaskavější trpký sice, ale prospěšný, uzdravující lék, kterýž lidé svou nespokojeností, svou vzdorovitostí a svým reptáním proměňují v nápoj jedovatý a smrtonosný. — Dívejmež se v tomto slunečném světle víry nezvratně na každý kříž a na každé soužení, ježto nás v životě vezdejším potkává, a pak jistotně zvoláme: „Ó Bože, nelekám se bídy, jižto jsi byl na mne dopustil! Nechci se protiviti trestům, jimiž otcovská ruka Tvá zde na světě mne pokárati chce, abych život věčný neztratil! Ach vím, dobře vím, že jsem pro hříchy a nepravosti své mnohem těžších pokut a trestů zasloužil!“

Druhá chyba, jižto se lidé v kříži svém dopouštějí, jest, že hledají potěchy a pomoci jenom zde na zemi, jenom u svých spolulidí. Ó jak snadno člověk takový se zmýlí a tudýž ještě nešťastnějším se stává! Proč pak, křížem navštívení bratří a sestry od rána až do noci vypravujete soužení své každému, s kým se setkáte? Což nevíte, že jest k tomu potřebí nesmírně útlého citu, aby se Váš spoluv člověk tak dotekl rány Vaší, aby při tom ještě více nebolela a nekrvácela? — Což nevíte, že každý člověk má svůj vlastní kříž, jenž mu nejvíce na paměti vězí, a že tudýž s chladnou myslí, se studeným srdcem a s roztržitým duchem obyčejně jen leda bylo nařikání vašemu naslouchá, aby začasť

jenom prázdnými slovy svou zdanlivou sotrpnost na jevo dal? A konečně zdali-by mohla i sebe výmluvnější zemská potěcha vyléčiti vaše srdce bolestí sklíčené? — Jestliže tedy zármutek tlačí duši vaši: přesvědčte se o tom, že neprospívá ni-žádná zemská útěcha; přesvědčte se, že srdce lid-ské jenom Bůh sám upokojiti může, kterýž ho byl pro sebe stvořil, vykoupil a posvětil; svěřte trá-pení duše své samému toliko Bohu; vylejte slzy a tajné bolesti své v nesměrné a bezedné lůno Jeho lásky a všemohoucnosti, odkud se lidem všem prýští pravá potěcha a skutečná pomoc.

Tak učinila blahoslavená Panna Maria, k jejíž cti a chvále den co den se tu shromáždujete. Tak to činila Rodička Boží, nejskvělejší zrcadlo a nej-dokonalejší vzor všech cností člověka oblažujících. Vidímeť to na každé stránce svatého života jejího; spatřujemeť to i na její cestě, jižto byla se svatým ženichem svým Josefem konala do Betlema na roz-kaz císaře pohanského. Výrok vznešené pokory, výrok úplné odevzdanosti do vůle Boží, jejížto byla Maria Panna před devíti měsíci učinila archanjelovi: „*Aj děvka Páně, staniž mi se podle slova tvého!*“ výrok tento nebyl pouhým planým slovem, nýbrž výkvětem a ovocem hluboké víry a lásky k Bohu. Což byla tenkrát proslovila, dokázala na své cestě k Betlemu skutkem. Blížilať se doba, kdy měla poroditi Spasitele světa: a právě v tu dobu vyšel rozkaz císařův, aby se všickni zapsati dali v městech předkův svých. Za rozkazem tímto musela Maria Panna i se svatým Josefem do Betlema cestovati. Chudoba, v nížto obá dvě postaveni byli, nedo-volovala, aby se tam zavézti dali. Snoubenci svatí oživeni byli vírou, že jest vůlí Božskou, „bychom dávali císaři, což císařovo jest“, a tudíž pěšky,

bez reptání na zákony císařké vydali se na cestu obtížnou! Co to za pohnutlivý obraz staví se nám na oči?! — Mária, potomek z rodu královského, nyní v největší chudobě postavená — Maria, nesoucí pod srdcem mateřským krále všech králů a Pána všech panovníků, kráčí po boku svého chudobného ženicha v útlém věku svém s anjelskou trpělivostí do Betlema, snáší mileráda tisícere nesnáze a obtížnosti s cestou zvláště v onom stavu spojené — přichází konečně v pozdní hodině večerní do Betlema v největší unavenosti a mdlobě, v nížto jí milého pohodlí a libého odpočinku potřebí jest — nenalezá však ani chudobného přístřeší, a vidí se konečně po mnohých prosbách o nocleh nucenu, útočiště svého hledati v bídém chlévě, kdežto Vykupitele světa porodila. V této bídě, v této nouzi, v této opuštěnosti nevyšlo ani sebe menší slovíčko nespokojenosti a nevrlosti ze svatých úst jejích; nežalovala průvodci svému, svatému Josefovi — nestěžovala sobě netrpělivě ani před Bohem — ba ani vzdýcháním nedávala na jevo zármutek a bol svůj! — Mohla-liž Maria Panna ostati bez vnitřní bolesti, vidouc, že Božské dítě její v takové chudobě a v takové opuštěnosti na svět přišlo? Avšak víra — nezvratná víra v Boha, kterýž nad každým člověkem bdí a každého člověka osudy řídí, dodávala jí síly a zmužilosti, tak že rekovně snášela všeliké břemena i otrapy!

Bratří, sestry! jenž asnad rovněž mnohou bídou sevřeni jste! — Porovnejtež bídu svou s bídou Marie Panny — a jestliže jste doposud někdy nespokojenost a netrpělivost jevili v kříži menším, než-li Maria měla: ach zastyďte se studem spásitelným — odproste Marii, že příklad její bez účinku ostal u Vás — kajte se pro svou nedů-

věru a malou víru, jižto jste se prohřešili proti Bohu! Staňte se Marii Panně podobnými v trpělivosti a v odevzdanosti do vůle Boží, a zajisté stanete se jí také podobnými v odplatě, jižto Bůh spravedlivý a dobrotivý v hojné míře dává dlužné důvěře.

Nenechajť Bůh důvěru a trpělivost Marie Panny dlouho bez odplaty! Brzy zaskvěl se chudobný chlív jasnem nebeským; anjelové obklopovali lůžko Jesulátkovo; nábožní pastýři přišli a klaněli se jemu; z dalekých zemí dostavili se tři králové a mudrci, padli na kolena svá a uznali dítě v nuzné plenky zahalené za krále svého, ač sprostické jesličky byly trůnem jeho. Jaká útěcha těmito výjevy rozhostila se ve svatém srdci svaté trpitelky Marie — kterak nyní místo bolu slast, místo smutku velebnost pronikala duši její: snadno se můžeme domyslit.

Podobná odplata i nám připravena jest v nevyvážném zdroji blaženosti Boží, budeme-li jako Maria Panna chudobu a kříže vezdejší posuzovati a považovati ve světle víry — budeme-li s tím větší vroucností a důvěrou po Bohu se obracet, čím větší opuštěnost vezdejší nás skličuje — budeme-li každé navštívení Boží z lásky k Bohu a v duchu kajicném milerádi snášeti — budeme-li bez reptání a vytrvale prositi za příkladem Božského Spasitele svého: „*Nechat odejde kalich utrpení mých ode mne, ale nikoliv jak já chci, nýbrž jak Ty chceš!*“ — budeme-li, jako Maria Panna úplně a pokorně se odevzdávati do jediné vůle Boží. Zkusmež toho a vytrvejme ve zkoušce této — a pak se přesvědčíme, že již zde na světě pravou zaslouženou útěchu v trápení a soužení svém dostaneme od otce světél — útěchu a rozkoš,

kteřá nás neopustí ani v tu hodinu, kdy nás všechen svět opustiti musí: útěchu a rozkoš, kteřáž bude předtuchou slasti, jižto budeme s Marií Pannou napájení věčně věkův!

Amen!

Promluva

o májové pobožnosti Marianské

v chrámu Páně ctihodných OO. Minoritů dne 18.
Května 1856, v Brně.

B. M. Kulda.

Maria kráčí za Ježíšem na horu Kalvarskou.

Církev svatá slaví dnes po veškerém oboru zemském *základní a nejhlubší tajemství svého svatého, Božského náboženství*. Kázáním i modlitbami církevními předkládá se nám v dnešní prvou neděli po svatém Duchu *samospasné učení o nejsvětější nerozdílné Trojici Boží*, bychom se v pokoře nejvděčnější klaněli Bohu jedinému ve třech osobách. Každý křesťan katolický, kteřýž, maje živou víru v osvíceném rozumu a ve zdravém srdci svém, v roznícené mysli rozjímal o tomto věčném tajemství, zajisté pocítil v duši své posvátnou hrůzu, blaživou útěchu a nadzemskou rozkoš. Komu však tento den uplynul beze všech podobných účinkův a prospěchův na duši nesmrtelné, jako rostlině a každému tvorů nerozumnému: o tom se musí říci, že má rozum temný, bytby se mu sebe větší učenost světská v něm blýskotala; o tom se musí říci,

že má srdce pusté a suchoparné, byťby se mu v něm časem planá citlivost ozývala. — Vám pak, katolíci víry veliké a jasné, dnešní slavný den pokoru, útěchu a radost rozhojnil zajisté u větší míře, jelikož jste se tuto shromáždili, abyste uctili Pannu nejsvětější a Královnu anjelův, jižto Sobě byl zvolil *Bůh Otec za dceru milosti plnou, Bůh Syn za matku požehnanou mezi ženami, a Bůh Duch Svatý za nevěstu bez poskvrny počatou.*

Já bych ovšem rád tyto radostné city ve vás ustálil a zmnožil, kdyby předmět pro dnešní rozjímání ustanovený jinou úlohu mi nepředpisoval. „*Maria Panna kráčí za Ježíšem na horu Kalvarskou;*“ tento veliký a přesmutný děj ze života blahoslavené Rodičky Boží má dle stanovného pořádku vyložen a uvážen býti. Při tom ovšem musí zármutek a bolest naplniti srdce naše; a však i ze zármutku toho a z bolesti té v každém srdci dobrém a Bohu upřímně oddaném vykvétá radost a rozkoš povznášející nás k výšinám nebeským. Započněmež tedy dnešní rozjímání své.

Ježíš Nazaretský, největší dobrodinec svého národa, Syn Boží a Vykupitel světa nejnespravedlivějším a křivým soudem vydán jest byl na smrt kříže. Hlučný sběh lidu a zvučné troubení ohlašovalo pochod vojska a počátek přebolestné křížové cesty Christovy. Jeho Matka, stonásobnou bolestí svírána, nemohla obstáti v těsných zděch, musela svého umučeného Synáčka viděti, a proto žádala miláčka Páně, svatého Jana apostola, aby ji zavedl na takové místo, kudyby smutný průvod s Ježíšem se pohybovati měl. — Svatý Jan vyplnil žádost její, a několik svatých žen doprovodilo ji. Bolestná Matička stála na prahu jistého domu s bledými tvářemi a s uplakanýma očima na celém těle

se třesouc. Již se ozýval hluk a křik blížícího se průvodu — již bylo slyšeti hlásného, kterýž hlasem velikým oznamoval na rohu ulice, že vedou odsouzence na smrt kříže — již zahlídla surové katany nesoucí strašná mučidla, a vidouc je v přílišné úzkosti mlčky lomila rukama; necitný katan s postupným smíchem ukazoval jí tupé hřeby, jimiž měl Božský Syn její na kříž přibít býti. Bolestí přemožená Matička opřela se o vrata, a byla bledá jako mrtvola. Fariseové jeli mimo a za nimi nesl pacholek nápis: „Ježíš Nazaretský, král židovský,“ který se měl na kříž upevniti a několik kroků za ním kráčel Syn Boží, Syn její, Svatý, Vykupitel — nesa přetěžký kříž na rameně Svém a potácej se pod tíží jeho, šel shrbený, krokem nejistým a zdoluhavým. Ukrutní katané za provazy Jím tahali se strany na stranu. Svatý obličej Jeho byl na smrt bledý, ubitý a zkrvácený; a přesvatá hlava Jeho byla ověncena korunou trnovou. Takto usužovaný a rozedraný Syn Ježíš Christus, přiblíživ se k bolestné Matičce Své, pohledl na ni vážně a útrpně svýma krvavýma a hluboce vpadlýma očima, a v tom okamženi upadl po druhé pod těžkým křížem na kolena a na ruce Své. Jeho Matka pro velikost bolesti a lásky své v tu dobu neviděla ani vojínův, ani katanův, ani zběře divoké — viděla toliko svého nebohého, milovaného, ztrýzněného Synáčka. Rukama lomíc běžela mezi katany, kteříž hrubými slovy a provazy nutili Christa skleslého k povstání, a obejmuvši Jej, omdlela u Jeho nohou, tak že ji svaté ženy nazpět do domu odnésti musely. Vykupitele světa pak vedli dále k hoře Kalvárské. —

Láska a toužebnost, u Synáčka býti a s Ním všecky muky pocítili až do konce, dodávala Bolestné Matce síly nadpřirozené, tak že se s přítelkami svými

brzy opět sebrala, a k Marii Magdaleně a k její sestře Martě pospíchala, s nimižto znova nastoupila křížovou cestu za Christem umučeným. Vážně a odhodlaně, nevšímajíce sobě potupy a posměchu zhovadilé lůzy, pohybovaly se na to místo, kde Ježíš byl těžký kříž Svůj vzal na rameno Své; tam poprvé políbila Bolestná Matka zemi a pak šla v průvodu nábožných a svatých žen dále krok za krokem po té cestě, po nížto její Božský Syn před hodinou kráčel až na Golgothu. Na té cestě uctily každémístu, kde se s Vykupitelem něco zvláště bolestného přihodilo, každou krvavou stopu políbivše, tak že v duších svých pocítili s Christem každou muku a každou bolest. Takto Maria sama první vykonala pobožnost křížové cesty, v nížto až podnes mnozí křesťané nabývají žádoucne útěchy a pravé kajcnosti. Ó kéžby všickni pobožnost křížové cesty vykonávali s takovou opravdivostí a vroucností, s jakouž tato první křížová cesta konána byla Marií Pannou a jejími společníci! —

Nemohu vám ještě zevrubněji vypisovati tuto křížovou cestu až pod samý kříž Christův na hoře Kalvárské! Nemohu vám obšírně vykládati, kolikráte na té cestě Simeonem předpověděný meč svatým srdcem Rodičky Boží byl projel. Nemohu vám vyličovati, co byla na té cestě pocítila Matička Bolestná v domě svaté Veroniky, vidouc vytlačený obličej Páně na rouchu jejím! Nemohu vám rozkládati, jak bylo Matce Boží na Golgotě, když spatřila kříž přihotovený, kladiva, provazy a hřeby uchystané, když ukrutní kati synáčka jejího svlékali a téměř všecky rány obnovili, hdyž Jej nemilosrdně na kříž položili, když Jej ukrutně rozepíali, když Mu ruce na kříži přivázali, když je tupými hřebíky těžkým kladivem přibíjeli, když přesvatá krev Jeho na katany

vystříkla, když Jej na nohou a na rukou přibitého s křížem postavili, když se mu zhovadilí fariseové ještě na samém kříži posmívali, když jej katané octem a žlučí napájeli, když se o jeho oděv dělili, když Vykupitel světa, její Syn za úhlavní tyto nepřátely a vrahy Svě se modlil: „*Otče, odpusť jim, neboť nevědí co činí!*“ když s kříže matku svou shlednuv, doporučil ji miláčku Svému, svatému Janovi, a když konečně po třech hodinách nejbolestnějších na kříži zvolal: „*Dokonáno jest!*“ — skončil Nevinný za vinníky — Svatý za nás hříšníky — Spasitel náš za nás nevděčné vykoupence, ach — ach, nepostačí — nikdy nepostačí slabota má jazyka mého, aby zevrubně vypsala a vyložila, co zkusila, a jak se chovala Matka Bolestná v těchto hrozných mukách Synáčka svého — v těchto strašných mukách vlastních! Že neumřela v bolestech těchto — že ač ztrápená přece zmužile setrvala pod těžkým křížem — že odhodlaně skládala všechny bolesti Božského Syna svého v srdci mateřském svém, aby se napotom mocná přímluva z Něho prýštiti mohla všem ctitelům jejím a pravým kajicníkům, v tom jí sílila plamenná láska k Synu Božímu a všemocná milost Toho, Ježž byla pod srdcem svým nosila!

Bratří, sestry! Ctitelové rekovské Matky Boží, Považte, že pro nás hříšníky trpěl a na kříži umřel Ježíš Kristus! Považte, že pronás s Ním snášela všechny muky a bolesti Jeho nejsvětější Matička! Ona, ježto ani stínem hříchu pokálena nebyla, zmužile, s hrdinskou odevzdaností do vůle Boží snášela nevyslovné bolesti pro nás, jižto snad ani malou hodinku bez hříchu neostáváme! Až dopustí-li Bůh nekonečně milosrdný spravedlivým trestem na nás

nějakou bolest, která se s bolestmi Marie Panny ani porovnat nedá: pak sobě obyčejně nesmyslně a hříšně počínáme, tak že moudré a laskavé tresty milosrdného Boha, ježto nám mají býti hojivými léky, naším nerozumným přičiněním stávají se jedem pro duši záhubným.

Jedni, když je trestající ruka Páně navštíví neštěstím — když jim odejme vezdejší statky, jichžto snad ke cti Boží a k spasení duše své užívati neznali, když jim vezme milované dítě, ježby snad pro nebe nebyli odchovali, když na ně sešle nemoc tělesnou, aby vyhojil duši nesmrtelnou — jedni v takovéto a podobné návštěvě Boží trati všechnu zmužilost, pozbývají všechnu trpělivost, stávají se v bédování nekonečnými, ba nezřídka dospívají v malomyslnosti své až k zoufalství člověka pod nerozumné zvíře snižujícímu. --- Odkud pochodí takovéto hříšné jednání? — Odtud, že v nerozumu svém nepovažují vezdejší život za to, čím skutečně jest; odtud, že srdce své vazbami hříšnými připoutali k pomíjivé zemi této, pro kterou stvoření nejsou; odtud, že mysl svou a srdce své nepozdvíhují opravdově ku vlasti nebeské, v nížto nám lidem věční příbytkové uchystáni jsou; odtud, že nerozjímají o bolestném umučení Ježíše Christa, kterýž byl za ně a za jejich hříchy trpěl; odtud, že se nedívají na vzor nejkrásnější v trpělivosti rekovské — na Rodičku Boží, kteráž nevinně a přece tak zmužile snášela bolesti nejkrutější! odtud, že sobě nevyžadují potřebné milosti a pomoci Boží na vroucných modlitbách; odtud, že neprosí trpětelku nejsvětější a nejdokonalejší o mocnou přímluvu!

Jiní opět, když je trestající ruka Páně navštíví neštěstím, jsouce ještě většími bídáky a n-m

záky nad první, jelikož ani neznají nadpřirozené síly a podpory, která se nám lidem proudí z víry a ze svatého náboženství: zatvrzují se v pustém srdci svém, staví se necitelnými v pýše odporné, chtějí jakoby zdorovati samému Bohu, Jemuž se pokorně podrobiti nechtí, osmělují se hříšnými prostředky odvrátiti neštěstí od sebe, a nepodaří-li se jim ten zdor trpasličí proti Bohu věčnému, klesávají obyčejně jako Jidáš v zoufalství, a zoufalstvím v v jistojistou záhubu věčnou, z nížto jich ani ďáblské rouhání nevysvobodí! — Odkud pochodí takovéto hrůzyplné jednání? — Odtud, že přetrhali pásku víry, která člověka s Bohem pojí; — odtud, že rozkošemi tělesnými udusili v sobě vyšší touhy a snahy duchovní; odtud, že se docela a úplně zahrabali toliko v pozemské veselůstky a hříčky; — odtud, že nevzdělávající ducha svého a srdce své pravdou svatou, pravdou zjevenou, běhají toliko po světýlkách mělkého mudráctví lidského; odtud, že neznajíce Christa, připodobňují sebe buď zvířeti smrtelnému, buď protivníku Božímu — ďáblu, v jehožto osidla, otroctví a dědictví věčné zatracené ubíhají!

Ó chraňme se, bratři a sestry v Christu, i jedné i druhé záhubné chyby v neštěstí, ježto Bůh nejmoudřejší a Otec nejdobrotivější na nás dopouští! Nebudme ani *malomyslnými*, ani *zpupnými* a *zdorovitými*! To i ono jest pastí zlého ducha, kterýž nás chce zbaviti dobrého ovoce, jehož Bůh seslaným neštěstím na naší nesmrtelné duši docíliti chce! — Bychom se však neminuli s prostřední, jediné dobrou cestou v neštěstí jakémkoliv, chovejme se vezdy za příkladem nejsvětější Panny a Matky Boží!

Maria neukazovala na sobě ani malomyslné

slaboty, ani se nesnažila na odiv stavěti přílišnou citlivost; nehořekovala a nebědovala, jakož činívají mnozí, aby bolest svou pořád obnovovali; její hol nejevil se divokou zoufalostí, a proto neodstrkovala od sebe skýtanou pomoc a útěchu, než vděčně přijímala pomocné ruky soutrpných přítelkyň svých. — A však nestavěla se necitelnou, aby ji snad lidé prohlásili za rekyni bolestem zdorující; toho nepřipouštěla hluboká pokora její. Netajila lidskou křehkost na sobě, ale ulevovala ztrýzněnému srdci svému proudem tichého pláče. Moudře a odhodlaně skláněla s velikou důvěrou v Boha ducha svého v bouři nesmírných bolestí, ježto sice dotíraly, ale zničiti nemohly srdce její. Milost Boží, jižto sobě vyprosovala od mladosti na modlitbách vroucných, sílila ji tak, že mileráda přinášela bolesti své veliké Bohu za obět dobrolíbeznou!

Ó kéžbychom i my zmoudřeli a jejím příkladem se spravovali! Přinášejmž bolesti a zármutky své, jako Maria, v trpělivosti v obět Pánu Bohu za nesčetné milosti, jichžto se nám jinými stranami bez ustání dostává! — Ba čiňmež, čehož Maria Panna bez hříchu počatá a žádným hříchem nepokálená činiti nemohla — přinášejmež bolesti a zármutky své v trpělivosti v obět Pánu Bohu za nesčetné hříchy své, jimiž Hospodina bez ustání urážíme. — Trpělivost takovou pak vyžadujeme sobě modlitbou upřímnou a neustálou — a kdyby nehodnost naše potřebné posily Božské nám vyprositi nemohla: pak se obraťme důvěrně k rodičce Boží, a ona nám mocnou přímlovou svou jistotně pomoci Boží vyžádá, tak že buď ještě za živobytí — aneb jistě ve smrti uslyšíme hlasu milého Synáčka jejího: „*Pojďte ke mně všickni, jižto zarmoucení a obtíženi jste, a Já vás občerstvím.* Amen.

V poslední den občanského roku.

„Bratří, ve všech věcech díky činite.“
(Thes. 5, 18.)

Jako hodný hospodář ku konci roku všechno ve svém domě uspořádá, věda že pořádek je duší života: tak i hodný křesťan, když rok se chýlí ku konci, dělá počty s Bohem svým, aby věděl, jak obstarával hospodářství duše své nejdražší. A když *poutník* znamenitou část cesty své byl urazil, a na nějakou vysokou horu vystoupil: tu položí hůl svou a posedne maličko, a po krajině se dívá, přehlíží cestu, kterouž již byl urazil, a patří před sebe, kolik cesty ještě vážití má.

A v podobných případnostech i ty se nalezáš milý křesťane dnešního dne. Dobíhá rok ku konci svému, a když v příští noci kladivo na věži uhodí 12. hodinu: padne s posledním rázem jeho i rok 1857. do moře věčnosti, a nevrátí se více. Hle! ty jsi poutník, kráčeje zde na zemi po dráze ku věčnosti buď šťastné, nebo nestastné. A však, ku které ty kráčíš, to závisí od toho, jak tu hospodaříš s duší svou, kterouž tobě svěřil Hospodin. Tys urazil dnes znamenitou část cesty života svého pozemského. Dnes stojíš, jako na nějaké hoře, a v paměti své můžeš přehlédnouti vše, co ti ten uplynulý rok přinesl — a před tebou stojí rok nový, zahalený však rouškou neprohledné budoucnosti.

Nuže tedy, milý křesťane! poodlož i ty hůl poutnickou a poodpočín sobě, než zejtra další cestu nastoupíš, popatř se mnou v této posvátné hodině ještě jednou do minulosti a rozjímej se mnou:

1. To dobré, čeho ti popřál Pán Bůh tvůj. Zplnilo se na nás i toho roku, co praví Žalmista

Páně: „*Hospodin pamětliv byl nás, a požehnal nám.*“ (Žal. 113, 12). Nebyl nám Bůh otčímem, ale pravým otcem; a vděčný člověk nenajde ani počátku ani konce, kdyby chtěl vypočítati vše, co mu udělovala štědrá ruka Páně. Zda-li to nebyl Jeho dar, že jsi žil a z života svého se těšil a radoval? Mnoho millionův lidí zemřelo během roku minulého, a my jsme ještě zde! každý měsíc, každý týden pochovává tisíce a tisíce: a my ještě žijeme; každá hodina, každá minuta uchvacuje sta dítek, mládencův, starcův, a my ještě radujeme se světu a životu. Ani mor, ani válka, ani hlad, ani pohroma místní krajiny naší se nedotkly; pokojni byli dnové roku pominulého, a kromě oněch strastí, jakéž sobě člověk nejvíce vlastní vinou sám připravuje, žádná metla těžká z ruky Boží nás nekárala. Urozilo-li nám nebezpečenství, Bůh nás chránil; bylo-li nám snášeti co trpkého, Bůh nás sílil, bychom nepodlehli; podniknuli-li jsme práci svou, on nás v ní podporoval a jí požehnal. A jak mnohých radostí zakoušel jsi křestane! po celý ten rok buď na poli a v krásné přírodě Boží, anebo v pospolitém obcování, buď v tiché domácnosti u prostřed milené rodiny, anebo v dobách vroucí pobožnosti? A nad to nade všecko do kořán stála nám otevřena Svätyně Boží; a jako nám popřál chlebička vezdejšího: tak nám lámati dal chleba duchovního: slovo Boží, svátosti a všecky poklady a útěchy víry svaté, této jediné vůdkyně na dráze a pouti naší k životu věčnému. Ó dojistá mnoho lásky, mnoho milosti, mnoho darů jsme v tomto pominulém roce přijali z ruky Jeho! A nyní rozjímej křestane! jak jsi jich užíval? Požíval jsi jich *vděčně*, t. j. cítilo při tom srdce tvé díky k Tomu, kdož ti jich dával? Požíval jsi jich střídme a s rozumem? Zda-lis

pomyslel při tom: „Když Bůh mne tak miluje: tedy musím tím ochotněji jeho příkazy a své povinnosti plnit, musím i k bližnímu tím více dobročinným a spravedlivým se prokazovati?“ Ó blaze tobě, jestli můžeš říci na všechno ano! Toto blahé svědomí sladce tě doprovázeti bude na prah roku nového!

2. Rozjímej milý křestane! zlé, co ti bylo zakoušeti v roce pominulém, a jak jsi je snášel? jako není růže žádná bez trní: tak není život bez utrpení. Člověkem býti, mezi lidmi obcovati a při tom nic zlého nezakoušeti, jesti věcí zhola nemožnou! Jako se střídají jasné dny s pošmournými: podobně střídají se i v životě lidském radost se žalostí, štěstí s neštěstím, slast se strastí. Ale rozdíl je v tom; někdo trpí málo, u jiného se hrne rána na ránu a bolest bolesti ruku podává.

Mnohý z nás musel nouzi trpěti; jiného sklamala naděje; utrpěl od nepřátel; toho zde uštklo zlých jazyků jedovaté žahadlo; tento byl nevině pronásledován; onen se bolestí na lůžku svíjel; tento nenadálou smrtí nějaké drahé osoby byl zarmoucen: onen musel — než kdo vypočte všechny ty kříže a těžkosti, kteréžto člověka v tomto životě minouti nemohou? I o tom přemýšlí moudrý křestan: „Co jsem vystál v roce minulém? Byla to utrpení obyčejná, čili zláštní? Zaviniť jsem jich sám, nebo nevině Pán Bůh mne navštívil? A jak jsem snášel? Zda-li zmužile a trpělivě, jako křestan; nebo s reptáním, jak pohan? Stal-li jsem se tou školou opatrnějším a nábožnějším? či snad naopak?“ Ó blaze tobě, můžeš-li utěšeně popatřiti nazpět na přestálá utrpení svá, a Boha z nich velebiti, že ti víc prospěly, než uškodily, a že ti posloužila k spasení duše tvé!

3. Dále rozjímej se mnou: *Jaké práce a povinnosti měl jsi konati roku pominulého? a jak jsi*

své povinnosti zastával? Každý z nás má povinnosti jako člověk, jako křesťan, jako občan. Každý rok má rozmnožiti počet zásluh našich. Závěrka roku jest obraz závěrky života, kde nás soudce světa očekává. O předstupme tedy dnes my sami dobrovolně před Jeho soud, žalujíce sami na sebe, neb sebe ospravedlňujíce, a tak nestranně mravní naši cenu a povahu skoumajíce. Tažme se tedy milí křesťané! Jak že jsme pracovali a naše povolání plnili? z polovice či z cela? ochotně či mrzutě? upřímně či pokrytsky? jen všecko pro sebe, či pro Církev, vlast a národ? jen chvílemi, když nás napadla dobrá chuť, či setrvale? i v překážkách a protivenstvích?

Ó blaze nám, jest-li dlouhý řad a počet šlechetných skutků dnes před očima našima přejíti může; blaze nám, jestli tu v tomto domě Božím dnes vidíme lidi, jichž štěstí jsme ve skončeném roku založili, *nepřátely*, které jsme ve své přátely změnili, *ubližitele*, kterýmž jsme odpustili, *rozhněvané*, které jsme smířili, odporné stránky, které jsme sjednotili. Ach! předložte sobě samým všecky tyto otázky ještě dnes, předložte a zodpovídejte přísně a svědomitě; nebo *soudíme-li sami sebe, nebudeme souzeni* (1. Cor. 11.) A než-li ještě v dnešní noci spánek libý sevře víčka naše, dříve než-li se rozloučíme s tím dobrým známým, rokem 1857mým, učiňme krásné předsevzetí: všecko; co jsme v starém roce provinili, v novém roce napravit, a kde jen známe a můžeme, dobře činiti!

V této pak posvátné chvíli děkujeme Bohu za všecko *dobré*, kterého nám popřál; děkujeme i za *zlé*, kterým nás z lásky pokáral.

Dobrotivý Bože na Výsostech! shlédni na nás, kteří jsme v tento poslední den roku pominulého

v chrámu Tvém se shromáždili, a vyslyš naše hlasy. Přijmi vroucí srdečné díky za každé dechnutí, za každý krok, za každou radost, jížto nám popřála v tom roce štědrá ruka Tvoje. A však přijmiž i srdečný dík, se kterým líbáme ruku Tvoji, která nás kárala z lásky, bychom se polepšili, nebo ve cnosti utvrdili! A tak zmizni ty, starý roku, teč ty řeko času svým rychlým během a přenes nás po šťastné noci na břeh šťastné věčnosti. Amen!

Kázání na poslední den v roce.

„Zpívejte Pánu píseň novou; zvěstujte ode dne ke dni spasení jeho.“ (Žal. 95, 1-2.)

Lepšího sotva co jest na světě, než-li zvučná, veselá píseň, která se z pramene nadšenosti ke cti a chvále Boží vytryskuje zhůru k nebi, a sama za výraz nejčistější lidské radosti může pokládána býti.

Chceme-li naopak naznačiti, že nějaké smýšlení nebo mluvení je zastaralé a pozbyla již veliké vnady a působivosti, říkávame: To už je stará píseň, zpívá se známou notou! Co je na tom pravdivého? Kdekoli v Písmě sv. řeč se činí o právě úctě Boží, nalazáme pobídnutí, zpívati píseň novou. Tak stojí v Žalmu 97. „*Zpívejte Hospodinu píseň novou, neboť jest divné věci učinil.*“ — „*Zpívejte Hospodinu píseň novou: chvála jeho (budiž) ve shromáždění svatých.*“ (Žal. 149, 1.) — Tak i sv. prorok Isaiáš, když byl vyličil spravedlnost a nebeskou mírnost budoucího Spasitele, z toho tak se rozveselil, že volá: „*Zpívejte Hospodinu píseň novou, chvála jeho od končin země.*“ (Isai. 42, 10.)

Tak i prorok nového zákona sv. Jan zaslechl „*píseň novou*“ (Zjev. 5, 9.), kterou zanotili ti, již stáli s harfami svými a pozlacenými kaditelnými před trůnem Beránkovým.

Dnes slavíme den sv. Sylvestra a večer tohoto dne jest nejenom posledním večerem loučícího-se roku, ale spolu předvečerem budoucího, nového roku. Máme snad smutně pohlížeti nazpět do minulosti, a zpomínati se na smutné udalosti, na všecko, co jsme v starém roce bolestného zakusili? Máme snad ročně tak, strachem a ouzkostí zkaleným zrakem pozíráti v zahalenou budoucnost? Jelikož ani to, ani ono k čemu dobrému vésti může, budeť prospěšnější, zanotiti *Pánu píseň novou*.

V čemby ta záležela, dozvíme se z *památky sv. Sylvestra*. * * *

Čemu nás učí zpomínka na tohoto velikého Vyznavače Christova, kterýžto před XV stoletími, co nástupce sv. Petra celou Církev řídil? Nejen žil v podvečer nového *věku* v člověčenstvu, ale i přáno mu bylo, převrat onen starého věku v nový na své oči viděti, ano i v tom nejčinnějšího podílu bráti. Jelikož totiž císař Konstantin, přímím Veliký, jeho příznivec a učeň, křesťanskou víru na trůn císařský povýšil, dosáhl tím krvavé pronásledování svého konce; pohanstvo ustoupalo vždy více a více v pozadí; překrásné chrámy Boží pozvédaly se na všech místech; v dalekých oborech se rozléhati počaly chvalospěvy a žalmy křesťanské Bohoslužby a slovo Boží: „*Hle! činím všecko nové*“ na mnoze docházelo zplnění. Nebo, že celý svět, který tehdaž s Římem v jakémkoli spojení se nacházel, mocí sv. Evangelia přeměněn a obnoven jest byl, proti tomu posud ne-
napadlo nikomu něčeho namítati.

Obraťme však od věku sv. Sylvestra zraky

svoje na ten čas, ve kterémž nám žíti přáno, co medle nalézáme? Slyšíme, že *mnozí zánořují a plným hrdlem prozpěvují píseň novou*, anebo aspoň takovou, již *za novou pokládají*.

Jaká pak je to píseň? Krátký obsah té písničky jest ten, že všecko mluvení o Církvi svaté, o Ježíši Christu a jeho Vykoupení, ba i o spravedlivém Bohu — jest písní zastaralou, již tuze vypotřebovanou: že ale nyní nastanou lepší časové, kdy světa jak náležitě bude každý moci užiti a náboženstvím tak mnoho v požitku nedá se mýliti! — Obzvláště ve velikých městách úplná nevěra nejen v Christa, ale i v Boha za novou píseň, za pravé lidstva spasení se zvelebují a oslavují, a kdežto v prvnějších dobách bujné hlavy jen ten nebo onen článek víry v pochybnost brávaly, nebo popírali se opovážily: nyní *samo náboženství* veškeré v pochybnost se uvádí a víra v Boha v myšlech se podvrací. Co o tom máme souditi? — O tom najdeme poučení a útěchu v dějinách sv. *Sylvestra*. Za času, když on vyvolen a povolán byl, vésti ouřad nejvyššího pastýře Církve katolické, tenkrát nejen temnosti pohanstva cele zvrhlého rozprostíraly jsou se po dalekých krajinách říše římské: ale i četné osady křesťánské hrozila uchvátiti znovu stará noc bludů, neboť blud *ariánský* byl tehdáž takových pokroků učinil, že sv. Jarolim zvolal s úžasem: „Co se to děje? Celý svět se stal ariánským!“ — A čemu učil *Arius*? — Jako rozumář věku našeho nejdrzejší i on tvrdil, že podle přirozeného rozumu Christus Pán jest pouhé stvoření, a nikoliv Bůh, žeť on jest stvoření nad jiné lidi výtečnější, a snad i po Bohu *první*, pro jeho moudrost a života svatost: nicméně ale předce že jen jest pouhým tvorem. Tímto bludným učením tedy podvracovalo se *celé křesťanství*, které na vtělení Syna Božího cele se zakládá.

Jako ale Církev Boží, a v čele jí sv. *Sylvester I.* na sněmu v Nicaeji (324) tento svůdný blud, tuto světem vládnoucí lež přemohli: tak — doufejme jistě, ona přemůže s pomocí Utěšitele Ducha Svatého i nejpozdnější bludy Církvi nepřívznivé, a zase se ukáže, že ta domněle nová píseň není nic, než vypůjčená od dřevního pohanstva lež; naopak, že to, čemu říkají že to již je píseň zastaralá, obstarožná, nechutná — totiž *učení sv. Církve*, že je a zůstane písní věčně novou, věčně krásnou. Ale zároveň s novou písní, kterou budeme dnes co *katolíci*, můžeme sobě zanotiti ke cti a chvále Boží tuto píseň v naší řeči *moravské* ze samé radosti, že nejenom Pravda Boží katolická zvítěziti musí konečně nad bludem, jako slunce nad bouří zákazonosnou: ale že i naše *řeč a národnost* dochází slušné cti a uznání.

O císaři greckém *Leu V.* vypravuje Zonaras spisovatel grecký, že jedenkrát tento mocnář zastal o půl noci své trabanty (životní strážce), počtem 12, kteří v předsíni na stráž postaveni byli, v nejhlubší spánek pohřížené. Tu šel zcela po tichounku od druhu k druhu, a položil každému do klína zlatý peníz, aby tito nedbalcové, jak mile procítnou, hnedle k svému užasnutí poznali, že císař sám byl svědkem bezstarostné jejich nedbalosti. On totiž za jisto pokládal, že hned časně ráno, co se událo, celému dvoru bude oznámeno, a ospalcové že hned předmětem všeobecného posměchu se stanou. Když ale příští den v pokojí přešel a o tom, co se v noci dalo, ani to nejmenší se nepronášelo: tu se to zdálo býti císaři podivné; i dal si tedy těch 12 mužů před sebe přivést, a dotazoval se jich: zda-li se nemohou zpa-matovati, žeby se jim v pominulé noci nebylo přihodilo cosi neobyčejného, ale šťastného? Jedenáct z nich mlčelo, proto že o tom, co se bylo dalo, ani to nej-

menší nevěděli; jeden ale, 12tý z nich, vrhl se na kolena před velitelem svým a vynucenou nevinností a pobožnou tváří jal se vypravovati takto: „že prý se mu ve spánku ukázal muž vznešený, nad míru cti-hodný a statečný, kterýžto rozdával dary jemu a sou-druhům jeho; z uctivosti pak ke 12 apostolům že prý potom těm ostatním, co dostali, vzal, aby to všecko pohromadě měl, a co svatou památku sobě uschoval.“ — Císař poznal hned, že tento šibal se jen stavěl, jakoby byl tenkrát spal, a nic dále v té věci neučinil.

N. ! jako se stalo těm strážcům toho greckého mocnáře: tak se stalo i nám *Moravanům*. My jsme spali, a sice i ti, jimž přede všemi slušelo stráž vésti nad nejvyššími poklady člověčenstva, mezi které, ovšem po náboženství, patří i *národnost*. Řeč vešla v pohrdání, učenější a vzdělanější jí sobě nevšíмали: a když oni spali, vzal jim soused z klínů ryzé zlato vlastencké řeči, mravů a obyčejů slovanských, kteréž i jim mocnář nebeský položil do lůna — nebo od *Pána* pocházejí všechny řeči a stejného mají práva. — Tu se stalo, že jsme se na mnoze odnárod-nili. Málo kdo věděl, k. p. kdo byli ti sv. apostolové naši *Cyřill* a *Method*, odkud pocházeli, a jak byl bohatý načiny život jejich? — Málo které jsme měli *knihy* v řeči naší psané, a co jich bylo, byly více k potupě, než k chloubě národa a řeči naší! —

O dalším pomlčím — rouškou lásky a prominutí zastru smutné divadlo, žalostný řetěz následků, kteréžto pochodily odtud, že náš národ své řeči a národ-nosti se odcizoval. Pryč, díky Bohu! pryč od nás odešly věky ty neblahé, za zády máme tyto smutné zpomínky: a dnes můžeme zpívati píseň novou Pánu, že víra katolická a zároveň i národnost naše moravská hloubějších kořenů pouští do srdcí našeho milého lidu moravského. „Zpívejte Pánu píseň *novou*!“ Byť

člověk byl nevím jak ducha plný a učený: zapírá-li Christa a potřebu vykoupení, a obnovení dle Christa — ten je sobec, ten zpívá *starou píseň*, ku které vášně a hříchy strašně hudou, jenom pravý křesťan a katolík, jenž věří v Christa a Církev, zpívá Bohu píseň krásnou, vždy novou, řinoucí se z ducha Christem vždy se obnovujícího! —

Zpívejte píseň novou i milostivému císaři *Františku Josefovi I.*, kterýž i slovanskému lidu svému popřál, aby rovným právem s ostatními pěstoval svou řeč i ve vědách a ve školách — aby národnost slovanská zároveň byla strážcem jednoho rohu trůnu císařského.

Mnoho se během minoucího roku změnilo; lepší lidé, lepší časové! Ty pak Pane! neznáš věku! Pravda tvá zůstane na věky. Amen!

Omýlové v tisku.

<i>Místo</i>	<i>má býti</i>	strana	řádek
způsobuv	způsobu	13	14 zhůry
když	kdož	13	12 zdola
nejsvěsejší	nejsvětější	28	5 zhůry
závětem slove	slove: stará pak jen s ohledem na novou slove <i>závětem</i> , a pečetí se a t. d.	36	9 zhůry
luteránský	lateránský	129	13 zdola
chybujícím	pochybujícím	153	7 zdola
neděle XIX. po s. Duchu	(dle Kolmara)	163	11 zhůry
apost.	ápoc.	200	16 zdola
Dublinským	Deblinským	453	1 zdola.

.....

	Strana
Hod Boží Svatodušní, čili seslání Ducha Svatého	5
Pondělí Svatodušní	14
Slavnost nejsv. Trojice Boží. (Ned. I. po Svatém Duchu)	19
Na slavnost Božího Těla (homilia vyšší)	28
Neděle II. po svatém Duchu	34
„ III. „ „ „ (homilia vyšší)	41
„ IV. „ „ „	45
„ V. „ „ „	49
„ VI. „ „ „ (homilia vyšší)	54
„ VII. „ „ „ (homilia)	58
„ VIII. „ „ „	63
„ IX. „ „ „	68
„ IX. „ „ „ (homilia vyšší)	76
„ X. „ „ „	81
„ X. „ „ „	88
„ X. „ „ „	92
„ XI. „ „ „ (homilia vyšší)	100
„ XII. „ „ „ (homilia vyšší)	103
„ XII. „ „ „ (homilia vyšší)	109
„ XIII. „ „ „ (homilia)	114
„ XIV. „ „ „	118
„ XV. „ „ „	126
„ XVI. „ „ „	138
„ XVII. „ „ „ (homilia)	144
„ XVIII. „ „ „	150
„ XIX. „ „ „ (homilia)	158
„ XIX. „ „ „	163
„ XX. „ „ „ (homilia vyšší)	176
„ XXI. „ „ „	180
„ XXII. „ „ „ (homilia)	186
„ XXII. „ „ „	190
„ XXIII. „ „ „	198
„ XXIV. „ „ „	207
Kázání postní o svatém kříži. — 1. kázání postní	213
2. „ „	220
3. „ „	228
4. „ „	235
5. „ „	243
6. „ „	252
Kázání ke cti a chvále svatému Cyrillu a Methodiovi	259
Svátek sedmiboletné blahoslavené Panny Marie	270
Na slavnost svatých apostolů Petra a Pavla	279
„ „ svatého Jakoba Většího	288

	Strana
1. Slavnost Nanebevzetí blah. Panny Marie	295
2. " " " " "	299
1. " svatého Jiljího, opata	308
2. " " " " "	315
Na slavnost svatých anjelů strážných	324
" " blahoslavené Panny Marie	332
" " svatých anjelů strážných	340
1. " svatého Václava	344
2. " " " " "	352
Na den svatého Františka Serafinského	360
" " Martina, Vyznavače	374
Na slavnost Jména blahoslavené Panny Marie	383
" " posvěcení chrámův Páně	390
" " Nanebevstoupení Páně	393
Při svěcení nového kostelíčka v Loničce	401
Na den všech věrných dušiček	409
1. Při svěcení kříže	419
2. " " " " "	425
" " nových varhan	428
Kázání o prvotínách kněžských	437
Na slavnost Porciunkuly	446
V oktávě posvěcení chrámu Páně Tišovského	453
Na slavnost seslání Ducha Svatého	466
Na slavnost svaté Anny	473
Na slavnost svatého Martina	486
Na slavnost Posvěcení chrámův Páně	502
Řeč před svěcením křížové cesty v Komíně	514
Slavnost všech Svatých	527
Promluva o májové pobožnosti v kostele Minoritském	540
Promluva o májové pobožnosti v kostele Minoritském v Brně	546
Promluva o májové pobožnosti Marianské v kostele ctihodných OO. Minoritů v Brně, dne 10. května 1856.	551
Promluva o májové pobožnosti Marianské v chrámu Páně cti- hodných OO. Minoritů dne 18. května 1856 v Brně	557
V poslední den občanského roka	565
Kázání na poslední den v roce	569